# Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

# NOVUM TESTAMENTUM

## GRAECE

POST

IOH. AUG. HENR. TITTMANNUM

OLIM PROF. LIPS.

AD FIDEM OPTIMORUM LIBRORUM

SECUNDIS CURIS RECOGNOVIT

LECTIONUMQUE VARIETATEM NOTAVIT

AUGUSTUS HAHN.

EDITIO STEREOTYPA.

LIPSIAE

SUMTIBUS ET TYPIS CAROLI TAUCHNITII

1840.

# IOH. AVG. HENR. TITTMANNVS

L. B. S.

Quum Carolus Tauchnitius, vir arte typographica, qua in patria nostra clarissimus est, de literis divinis humanisque optime meritus, me rogasset, ut curam editionis N. T., quam ab egregia illa scriptorum graecorum, typis perpetuis expressorum, collectione non diutius abesse posse, saepius eum monueram, ipse susciperem, quamquam praevidebam, me in editione et parvi voluminis et modici pretii nihil fere eorum praestare posse, quae ab nova aliqua recensione homines critici postulaturi viderentur; tamen precibus amici honestissimi annuendum esse putavi, quum apud me reputassem, aequos arbitros in hac editione non exspectaturos esse, ut studii critici N. T., quo Germaniae theologi inprimis inclaruerunt, fructus omnes coacervatos habeant; quod etsi fieri potuisset, tamen ad perfectae editionis criticae exemplum minime suffecturum fuisset. Concedent enim omnes, qui difficultates illius studii usu cognoverunt, rem nondum eo pervenisse, ut certo divinare quis possit, an et quo tempore editionem criticam N. T., ne dicam omnibus numeris absolutam, sed talem saltem habituri simus, in qua omnes leges criticae certa ratione observatae

et ad singulos scriptores sacros, ingenio et oratione diversos, recte accommodatae sint. Nam in variis quidem lectionibus, e Codicibus, Patribus atque Versionibus diligenter colligendis, viri doctissimi tam feliciter operam suam collocarunt, ut dubitare liceat, an quidquam amplius in hoc genere postulari aut exspectari possit. Sed ut his tantis copiis criticis, quantas de nullo alio scriptore vetere congestas vidimus, recte uti possimus, multa adhuc desiderantur, quae verendum est, ne tanto tardius comparari possint, quum ab eo studiorum genere, sine quo vana est omnis ars critica, multi nunc quam maxime abhorrere videantur. Verum hoc non dixi eo consilio, ut levem operam meam, quam in hac editione praestitisse nonnullis videbor, excusarem, sed ut ostenderem, me, quantum haec editio, scholis potius et usui communi, quam studio critico destinata, a perfectae editionis criticae exemplo absit, optime ipsum intelligere. Itaque quid praestare voluerim, paucis indicabo.

Primum igitur in mutando textu vulgari hanc mihi legem scripsi, ut lectiones meliores, summorumque criticorum iudicio probatas, reciperem quidem, sed quosdam tamen locos intactos relinquerem, si emendatio, quae nonnullis, et ipsi Griesbachio, placuisset, quamvis codicum auctoritate commendata, scriptoris ingenio et ratione dicendi nondum satis firmata videretur. Quamquam enim magna temeritas esset, sine codicum fide dignorum testimonio textum tentare, si probabilis lectio in libris reperitur, tamen non soli codices sufficere videntur ad lectionem veram singulis locis eligendam, sed in pluribus locis, in primis ubi particulae permutatae sunt, aut de articulo agitur, omnium fere locorum comparatione opus est, ut quoque

loco, quae genuina lectio sit, probabili ratione coniiciatur. Quod verissimum esse, hi optime intelligent, qui leges criticas, quas de eligendis lectionibus doctissimi critici et Griesbachius quoque tulerunt, inter ipsas comparaverint. Itaque ubi nondum satis certum mihi videbatur, lectionem vulgarem aut manifesto falsam aut certe longe deteriorem esse, quod e solis codicibus non ubique cognosci potest, retinendam eam putavi, inprimis ubi alia lectio ob solam auctoritatem codicum recipienda fuisset, vulgaris vero analogia seu constanti ratione dicendi cuiusque scriptoris, diligentius observata, defendi posse videretur. Nam erraret quidem, qui in scriptoribus sacris eam in usu verborum formularumque constantiam esse crederet, quae in aliis scriptoribus saepissime plurimum adiuvat in variis lectionibus aestimandis iudicium: sed negari tamen non potest, esse quaedam singulis scriptoribus propria, (v. c. Iohanni usus frequens articuli, inprimis ante nomen Domini,) quae in lectione vulgari sive defendenda sive emendanda minime negligenda sunt. Quare si animadverterint viri docti, vulgarem lectionem, a Griesbachio aliisque remotam, a me revocatam esse, eos velim hoc nec temere neque ideo factum putare, quod illorum virorum iudicio meam opinionem praetulerim, sed quod, omnibus rationibus subductis, nondum satis certum mihi visum sit, non esse ferendam lectionem vulgarem. Malui enim in editione omnium usui destinata aliquot loca dubia intacta relinquere, quam dubiis emendationibus recipiendis efficere, ut qui a studiis criticis alieni sunt, ubique veram se lectionem habere temere credant.

Sed quoniam plagularum angustia non ferebat, ut quae aut omissa aut mutata essent, in ipso margine

notarentur, hanc rationem ineundam esse putavi, ut verba, quae meo et aliorum iudicio eiicienda erant, uncis tantum includerem, ne quid ad explicandam potissimum tradendamque doctrinam divinam desiderarent, qui hac editione pro vulgari essent usuri. Eas autem notas, quibus parentheses indicari solent, omnes eieci, partim quod multae manifesto falsae sunt aut certe arbitrariae atque ab aliis aliter positae, partim quod interpretationi potius quam lectioni constituendae inserviunt, ideoque non liberam imperitis interpretationem relinquunt, quum etiam peritioribus nonnunquam fucum fecisse videantur. Denique earum lectionum vulgarium, quae mutatae sunt, indicem adieci, ut qui hac editione usuri essent, statim, si quid mutatum esse animadvertissent, vulgarem textum possent comparare. Hac igitur ratione effecisse me puto, ut in hac editione et textus vulgaris legatur, nec desiderari possint certae emendationes. Id si esse effectum aequi et periti arbitri iudicaverint, ex animo laetabor.

Ceterum deum, patrem domini nostri Jesu Christi, pie veneror, ut pro sua misericordia omnibus, qui usuri sunt hac editione, largiatur spiritum, per quem ipse testatus est de filio suo, ut non ingenii exercendi causa legant libros sacros, sed ad verae pietatis, fidei et virtutis nutrimenta et sibi et aliis haurienda, et dum ipsi verissime intelligant, se habere vitam in filio, ad faciendum opus domini indies magis idonei reddantur, sintque et ipsi, et qui ex iis audient verbum dei, omnibus spei immortalis bonis beatissimi.

Scr. Lipsiae d. XXV. Nov. a Dom. CIↃIↃCCCXIX.

# LECTURIS

s. p. d.

# AUGUSTUS HAHN.

---

Quamquam in praefatione b. TITTMANNI, magistri posteaque collegae pie colendi, quaedam leguntur, quae ipsi usu neutiquam probata novimus, v. c. quod scripsit, in variis lectionibus diligenter colligendis viros doctissimos tam feliciter operam suam collocasse, ut dubitare liceat, an quidquam amplius in hoc genere postulari aut exspectari possit: consilium tamen legesque ab ipso sibi in adornanda editione, *scholis potius et usui communi*, *quam studio critico* destinata, scriptas ita omnibus fere operis Tittmanniani censoribus aequis probatas fuisse intelleximus, ut praeter alia, minoris ea momenti, quae non laudaverunt, hoc maxime doluerint, quod vir doctissimus in observandis illis legibus parum sibi constiterit codicemque sacrum bono consilio editum innumeris fere vitiis turpari passus sit. Quare CAROLUS CHRISTIANUS TAUCHNITIUS, qui studia patris celeberrimi summa cum sollertia persequitur, ante plures annos me rogavit, ut ipse aut novam N. T. editionem pararem aut Tittmannianam ita emendarem, ut fini suo responderet. Praetulimus hoc, non

pietate solum moti, sed etiam propterea, quod editio illa, quam in multorum juvenum manibus vidimus, a vitiorum sordibus purgari lectorumque desideriis melius accommodari posse videbatur. In ipso autem opere experti sumus, quantum laborem susceperimus; vitiis enim liber supra exspectationem nostram scatebat. In solis evangeliis Matthaei et Marci et in ep. ad Romanos haec *σφάλματα* deprehendimus: Mt. 4, 18: *ἀλιεῖς*, 7, 12: *ἐστι.* ib. 22: *κύριε* semel omissum, ib. 26: *ὀμοιωθήσεται.* 10, 2: *ὁ* 12, 38: *θέλωμεν* loco *θέλομεν* ib. 45: *ἑπτὰ* 19, 12: *πὴν* l. *τὴν* 24, 7: *ἐνθος* l. *ἔθνος.* Mr. 6, 41. *ἰδίδου* ib. *παραδῶσιν* l. *παραθῶσιν* 16, 11. *ζῇ.* Rom. 4, 14: *κατήρχηται* l. *κατήργ.* 6, 13: *ἀλλὰ* omiss. 10, 6: *ἀναβήσει* 15, 14: *ἀγαθοσύνης* ib. 32. *καὶ* interpolatum ante *ἔλθω.* — Accentus male positus Mt. 2, 2: *ποῦ ἐστιν* 7, 4 et 5: *ὀφθαλμοῦ σοῦ* 11, 27: *πατέρα τὶς* 12, 19: *ἀκούσει τὶς* 13, 39: *ἀγρὸς ἐστιν* 18, 8: *καλὸν σοι ἐστὶν* (it. 9. et Mr. 9, 43. 45. 47.) ib. 15: *μεταξύ σου* - aliisque locis bene multis. Etiam interpunctio verborum saepe inepta fuit v. c., ut ex ep. ad Rom. exempla petamus: 3, 25: *ἁμαρτημάτων.* 9, 8: *τοῦ θεοῦ.* 11, 17: *ἐγένου.* 15, 23: *ἐτῶν.* — Quid autem dicam de literarum majuscularum usu plane arbitrario commatumque confusione, quorum initia literis illis cognosci voluit! Cf. Mt. 1, 25. 2, 5. 8. 3, 2. 14. 15. 4, 9. 10. 17. 5, 13. 14. 35. 6, 8. aliaque innumera exempla. — Accedit numerus haud exiguus lectionum auctoritate codicum non satis munitarum v. c. Mr. 4, 30: *ὁμοιώσομεν* loco receptae *ὁμοιώσωμεν*, ib. 37. *ἐπέβαλεν* l. *ἐπέβαλλεν*, 6, 13: *ἐξέβαλον* l. *ἐξέβαλλον*, 8, 12: *οὐ δοθήσεται* l. *εἰ δοθ.* — — Praeterea laborandum etiam fuit in tollenda multifaria scriptionis accentuumque ponendorum inconstantia. Ita Tittmannus cum Knappio et Griesbachio Mt. 3, 4. scripsit *ὀσφῦν*, sed Mr. 1, 6. et Eph. 6, 14. cum

iisdem posuit ὀσφύν. Atque huius generis sunt multa. In oxytonis ante comma vir beatus plerumque cum prioribus editoribus servavit gravem, nonnunquam tamen — casu an consilio? — posuit acutum v. c. Mt. 23, 24. Rom. 13, 14. al. Nos semper gravem cum acuto commutavimus, ubi interpungendum esse iudicavimus: quantam autem in verbis sententiisque singulis rectius interpungendis operam collocaverimus, facile intelligent iudices aequi, qui hanc nostram editionem cum priore comparaverint. Nonnunquam etiam a Schulzio et Lachmanno, qui egregie hac in re versati sunt, discedendum judicavimus. Ita Mt. 21, 42. et Mr. 12, 11. post αὕτη non putavimus tollendum esse comma, quod utroque loco delevit Schulzius, priore loco Lachmannus servavit, altero autem sine iusta causa, ut nobis quidem videtur, sustulit. Pari modo Lachmannus locis simillimis Mt. 24, 31. et Mr. 13, 27. post ἀνέμων nunc sustulit comma nunc posuit, nos utroque loco delevimus cum Schulzio. Hic contra Mt. 26, 34. et Mr. 14, 30. verba πρὶν — φωνῆσαι posteriore loco a reliquis interpungendo separavit, priore non item, cuius discrepantiae idoneam rationem non videntes utroque loco commata cum Lachmanno delevimus. Similia saepius observavimus. Ita Mt. 27, 59 sq. in Schulzii editione N. T. Griesbachiani ante sententiam consecutivam καὶ ἔθηκεν comma desideratur, quod Mr. 15, 46. eodem loco recte positum nobis videtur. Lachmannus neutro loco habet. Neque vero subit gloriari, nos ipsos nobis ubique constitisse, quamvis summo studio id egerimus, ut in his etiam rebus, quae leviores nonnullis videbuntur, legibus satisfaceremus. Inconstantiam beati editoris in interpunctionis accentusque notis ponendis conspicuam animadvertimus etiam in tollendis signis alle-

gandi („ “), quae Knappius cum signo exclamandi adoptavit; etenim Mt. 1, 23. 19, 18. aliisque locis, sed paucissimis, toleravit illa signa, a Graecorum usu aliena, quae in reliquis delevit.

Caeterum obsoleta scribendi ratione Tittmanno quoque recepta *κᾀγώ, κᾀμοί, κᾀμέ* et simil. ubique profligata scripsimus *κἀγώ, κἀμοί, κἀμέ, κἀκεῖνος, κἀκεῖ, κἀκεῖθεν, κἄν, ἦρε, ἦραν, ἆρον, ἆραι, ἄρας, ἤρθη, ἦρκεν* et quae sunt cognata, *πρᾶος, πραΰς, πραότης, πραΰτης, ἀγαπᾶν*, rel. Iota vero subscripsimus, ubi apud Tittmannum aliosque praeter Lachmannum desideravimus, vv. *εἰκῇ, Τρῳάς*. Circumfleximus *θλῖψις, λαῖλαψ, στῦλος, χρῖσμα, κηρῦξαι, κρᾶζον, κρᾶξαν, ῥῖψαι, ῥῖψαν, συντρῖβον*, et si quae sunt aliae voces, non vero *κρίμα*.

Lectionem receptam *Δαβίδ* (quam Tittmannus servavit), *Σολομῶντος, Σολομῶντα* (quam Lachmannus tuitus est Mt. 1, 6. Act. 3, 11. 5, 12., sed repudiavit Mt. 12, 42. Luc. 11, 31. Io. 10, 23.) et *Μωσῆς* (quam formam retinuerunt Griesbachius et Scholzius) plurimorum eorumque antiquissimorum codicum auctoritate moti ubique mutavimus in *Δαυΐδ, Σολομῶνος* et *Μωϋσῆς*, neque vero in magna codicum inconstantia *Ναζαρέτ* ullo loco mutare ausi sumus in *Ναζαρέθ* aliamve formam, neque etiam *Καπερναούμ* in constanti bonorum testium discrepantia commutavimus in *Καφαρναούμ*, quam formam exhibent quidem codices praestantissimi BC*DZ, verss. Vulg., Syr. et Copt. et PP. Orig. et Cyrillus, non autem AKLPS pluresque codices (inter eos etiam *Δ*) aliique testes. Lachmannus quidem ubique habet *Καφαρναούμ*, sed forma prioris nominis apud eum admodum varia est: *Ναζαρέθ* Mt. 2, 23. 21, 11. Luc. 1, 26. Act. 10,

---

*) Luc. 7, 1. (ut videtur) 10, 15. Io. 4, 46. 6, 59.

38. *Ναζαράθ* Mt. 4, 13. Luc. 2, 4. *Ναζαρέτ* Mr. 1, 9. Luc. 2, 39. 51. 4, 16. Io. 1, 46. 47. Haec hoc loco semel notasse sufficiat.

Primum igitur hoc egimus, ut editionis Tittmannianae menda varii generis tolleremus textumque ad optimorum librorum fidem formaremus. Quum autem scholis potius et usui communi, quam studio critico, haec editio destinata sit, lectoribus bene consultum iri putavimus, si in uno conspectu formae editionum GRIESBACHII (utriusque, et Halensis[1] et Lipsiensis[2]), KNAPPII[3] et SCHOLZII[4] ponerentur, ita ut, qui nostra editione usuri essent, sine ulla difficultate *omnes* lectiones cognoscere possent, quas editores illi suo judicio probarunt. Simul vero praestantissimas lectiones adnotandas esse censuimus, quas CAROLUS LACHMANNUS[5], qui ab omnibus editoribus saepissime discessit, in textum recepit, praestantissimas dico, quippe quas antiquissimorum eorumque optimorum codicum, versionum et patrum suffragiis com-

---

1) NOVUM TEST. GRAECE. Textum ad fidem codicum, versionum et Patrum recensuit et lectionis varietatem adiecit D. *Io. Iac. Griesbach.* Vol I. IV Evangelia complectens. (Ed. II. Halae Sax. 1796.) Editionem tertiam, emendatam et auctam curavit D. *Dav. Schulz.* Berolini 1827. 8. Vol. II. Acta et Epp. Apostolorum cum Apocalypsi complectens. Editio secunda emendatior multoque locupletior. Halae Sax. — 1806. 8.

2) *Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ* — NOVUM TEST. GRAECE. Ex recensione *I. Iac. Griesbachii* cum selecta lectionum varietate. Lipsiae (1805.) 1825. 8.

3) *Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ* — NOVUM TEST. GRAECE. Recognovit —— *Georg. Chr. Knappius.* Tom. I. et II. Ed. quarta. Halis Sax. 1829. 8.

4) N. T. GRAECE. Textum ad fidem testium criticorum recensuit —— Dr. *I. Mart. Augustinus Scholz.* Vol. I. IV Evv. compl. Lipsiae 1830. Vol. II. 1836. 4.

5) NOVUM TEST. GRAECE. Ex recensione *Car. Lachmanni.* Editio stereotypa. Berolini 1831. 12.

probatas intelleximus, quarum plures etiam ipsi recepimus, earumque nonnullas, quas Griesbachius, Knappius et Scholzius ne dignas quidem habuerunt, quas in margine notarent, quum latuerint ipsos gravissima testimonia.

Verba autem suspecta uncis — [ ] — inclusimus, neque pietate erga Tittmannum moveri potuimus, ut eas notas, quibus parentheses indicari solent — ( ) — omnes eiiceremus, quarum, si recte positae sunt, usus vix dubitari potest, id quod ipse quoque vir beatus sensisse videtur, quum parum sibi constans pluribus earum pepercerit (v. c. non solum Mr. 2, 10. et Luc. 5, 24., sed etiam, ubi nos delevimus, Mt. 21, 4. 26, 43. Mr. 3, 17.), quo fucum, quem tollere studuit, imperitioribus fecit, quum eodem signo usus sit ad ea notanda, quae vel ipsius vel aliorum iudicio suspecta sunt habenda.

Lectiones et vulgares, quae mutatae sunt, et variantes, reliquis editoribus aut omnibus aut singulis probatas, non in appendice, ut Tittmannus, sed, ut in prospectu essent, in ipso margine notavimus, ibique etiam locos V. T. indicavimus, qui a scriptoribus sacris vel diserte allegati sunt vel innui videntur. Typographus sollertissimus suasu nostro curavit, ut numeri commatum orationis contextae magnitudine paululum emineant, ne cum numeris commatum allegatorum permutari possint.

Cui locorum V. T. lectionumque variantium indici ut spatium lucraremur, numeris capitum non in media columna sed in margine positis ea, quibus singula capita Tittmannus separaverat, intervalla sustulimus, quibus etiam oratio contexta nonnunquam importune interrumpitur v. c. Io. 2, 23 sqq. aliisque ll. m. — Singulorum autem commatum initia in hac etiam edi-

tione, sicut in priore, maiusculis litteris indicata sunt; ubi autem nominibus propriis commatum termini incerti videbantur reddi, ibi spatium paululo amplius intercedere iussimus, veluti Mt. c. 1.

Paucis denique de ipsa textus lectionumque variantium in margine notatarum ratione dicendum erit. *Lectionem receptam*, quae dicitur, non nisi gravissimis de causis in marginem relegavimus, suffragantibus plerumque prioribus editoribus. Quod ubi factum est, illam simpliciter in margine notavimus v. c.

Mt. 18, 28. *ὅ, τι ὀφείλεις* —

— 19, 19. *τὸν πατέρα σου* —

Quod si autem unus aut plures editorum receptam, quantumvis suspectam, tuiti sunt sive propter internam eius bonitatem, qua multorum saeculorum lectoribus probata est, sive propter testium nonnullorum auctoritatem, sive propter ipsius interpolationis utilitatem, vel, ut Tittmanni verba repetam, „ne quid lectores ad explicandam potissimum tradendamque doctrinam divinam desiderarent", tum pro rei ipsius diversitate varia ratio nobis ineunda fuit. Si lectionem omnes e textu eiecerunt, praeter unum, qui nobiscum uncis inclusam servavit, v. c. Mr. 6, 33., notavimus ita:

*οἱ ὄχλοι* om. GSL. dub. K. —

i. e. omiserunt *Griesbachius* (in utraque edit.), *Aug. Scholz*, *Lachmannus*, dubitante *Knappio*. Ibidem Scholzius *αὐτόν* servavit, *Knappius* nobiscum uncis inclusit, *Griesbachius* autem et *Lachmannus* deleverunt, id quod significavimus subscripta nota

ib. *αὐτὸν* om. GL. dub. K. —

Haud raro ipsi tuiti sumus lectionem a cunctis illis editoribus damnatam, ubi pluries consensu *Dav. Schulzii* Coll. S. V. laetati sumus, quem internis maxime du-

ctum rationibus sententiam Griesbachianam saepe aut dubitasse aut improbasse constat. Cf. Mt. 24, 20., ubi ἐν ante σαββάτῳ, quod sane in bonis libris (BKSV aliisque, etiam Δ) deest, aliis (DL) loco ἐν σαββάτῳ exhibentibus σαββάτου, praecedenti χειμῶνος aperte conformatum, Schulzius tuetur, apposite monens, Matthaeum quidem scribere solere τοῖς σάββασιν (12, 1. 5. 10. 11. 12.), sed eundem ibidem (v. 2. — loco non dubio —) habere ἐν σαββάτῳ. Nos addimus, receptam legi in antiquissimo codice Dublinensi (Z) et respondere Matthaeo Ἑβραΐζοντι, illasque lectiones (σαββάτῳ et σαββάτου) sapere emendationem. — Ita etiam Mr. 9, 40., ubi editores omnes ad fidem codicum ADKSV pluriumque versionum et Patrum receperunt lectionem κ. ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν, Schulzius patrocinatus est lectioni vulgari καθ᾽ ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν, appellans locum parallelum Luc. 9, 50. et innuens, orationis nexui maxime eam consentaneam esse. Adstipulamur, simul provocantes ad consensum codicum BC, quos apud Marcum lectionem receptam habere ex Birchii et Wetstenii collationibus certo constare videtur, quod etiam de codicibus FGHX aliisque valere non dubitamus. Habet etiam receptam Δ i. e. San-Gallensis. In loco parallelo apud Lucam lectionem ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν praeter D et K, qui sibi constiterunt, habent etiam BCL (qui ap. Marcum habet ἡμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν) et M, non autem SV, qui receptam tuentur, et ΑΔ, qui hab. ὑμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν —. In tanta codicum inconstantia et discrepantia non ausi sumus iugulare lectionem in se satis bonam, sed notavimus dissensum:

ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν G (diss. Sch.) KSL. —

Hae fere sunt rationes, quae subinde nos impediverunt, quo minus vestigia virorum doctissimorum premeremus.

Nonnunquam nullum editorum illorum consentientem habuimus, v. c. Luc. 6, 7., ubi receptum *αὐτόν* (quod praeter codd. ab Augustino Scholzio commemoratos AEFKSV deest etiam apud Δ) servavimus nixi auctoritate codicum BDLMX; Luc. 15, 17. *ὧδε* neque ante neque post *λιμῷ* suscepimus cum reliquis editoribus, non solum propter discrepantiam codicum B (cuius collatores dissentiunt de loco) D et L, qui habent, sed quod pro recepta lectione testantur codd. APQ aliique multi, inter quos etiam Δ, ita ut h. l. ne dubitemus quidem, *ὧδε* esse interpolatum. Pauca haec exempla e multis demonstrent, ubi recepta lectio a nobis servata sit, id non temere esse factum. Subinde ei pepercimus, ubi de meliore reliquos editores dissidentes vidimus. Si qui autem sunt, qui illorum virorum iudicium malunt sequi, iis eo satis prospectum esse putamus, quod quas praetulerunt lectiones ubique notavimus.

Saepissime nos in tuenda lectione recepta praecessit *Lachmannus* v. c. Mt. 19, 24. 23, 21. 25. 36. aliisque locis multis.

Haud raro *Griesbachius* eam, quam in editione Halensi proscripserat, lectionem postliminio in ed. Lipsiensi restituit, v. c. Mt. 25, 2., ubi receptae: *καὶ πέντε μωραί* in margine subiecimus notam:

*καὶ αἱ π. μωραί* G*KS —

i. e. *Griesbachius ed. Hal.*, *Knappius* et *Aug. Scholzius* susceperunt articulum, quem denuo testibus criticis examinatis *Griesbachius ed. Lips.* relegavit. Ita saepius sententiam retractavit, cf. 26, 9. 35. 38. 27, 42. etc. — Aliis in locis aut lectionem receptam, quam editio Halensis intactam reliquerat, editio Lipsiensis cum alia commutatam in margine exhibet, aut haec restituit, quam Halensis e textu eiectam in margine habet,

id quod circello literae G apposito significavimus, v. c. Mr. 3, 5. (ubi Halensis habet rec. ἀποκατεστάθη) haec legitur nota:

ἀπεκατεστάθη G⁰SL p. Sch.

i. e. ἀπεκατ. legit *Griesbachius ed. Lips.*, *Aug. Scholzius*, *Lachmannus*, probante *Dav. Schulzio* (in tert. ed. N. T. Griesbachiani). Eadem signa v. ib. v. 28. 32. 6, 15. 9, 22. 10, 46. 11, 13. all. — Reliqua notarum signa sua quisque sponte intelliget. Hoc solum addimus, nonnunquam nos etiam lectionem a nemine illorum editorum admissam, sed Davidi Schulzio Griesbachiani operis editori probatam, in margine notasse, v. c. Luc. 1, 76.

*καὶ σὺ δέ*, pr. Sch. —

i. e. probavit Schulzius — it. ib. 13, 31.

*ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ* pr. Sch.

Caeterum fere ubique, ubi Schulzius a Griesbachii sententia discessit vel de eius veritate dubitavit, significavimus.

Haec sunt, Lectores benevoli, quae praemonenda videbantur. In textu quam emendatissime edendo nos maximam operam posuisse, hoc speramus Vosmet ipsos agnituros esse. Hoc etiam nobis persuasum est, Vos *notitiam subsidiorum criticorum* huic praefationi adiectam, eamque tironum gratia scriptam, benigne accepturos esse. Sicubi autem nos aut dormitasse aut hallucinatos esse animadverteritis, id ut humanae imbecillitati benevole condonare velitis etiam atque etiam rogamus. Deus autem T. O. M. Vestra rerum divinarum studia pro suae gratiae immensa ubertate prosperare velit.

Scrib. Vratislaviae d. 12. m. Mai. a. D. CIↃIↃCCCXL.

# NOTITIA

## SUBSIDIORUM PRAESTANTISSIMORUM,

### QUIBUS AD LIBROS N. T. RECENSENDOS UTENDUM EST.

Ars critica docta est et subtilis institutio de legibus et subsidiis, quibus utendum est cum ad veram librorum originem et indolem cognoscendam et aestimandam, tum ad genuinam eorum formam restituendam. In scholis discerni solet crisis inferior et superior, vocabulis non omnino aptis, neque eodem sensu acceptis, sed usu sancitis. Discrimen utriusque a nonnullis in ambitu eorum positum est, quae in censum veniunt, ita ut inferiorem dixerint, quae in genuino textu, ut barbare loqui consueverunt, restituendo versatur (quae cr. verbalis s. grammatica: Textkritik, Wortkritik vocari solet), superiorem autem eam, quae de vera totius libri vel singularum eius partium origine et indole quaerit. Neque vero liquet, quo iure limites utriusque ita descripserint, quum idem fere sit agendi modus, quo et genuina libri locive cuiusdam forma restituitur vel pravitas eius cognoscitur, et quo ei, cuius est, sive auctori sive aetati vindicatur. Iusta autem distinctionis causa non est in materia, de qua quaeritur, sed in modo quaerendi, scil. in diversitate rationum, quibus genuina origo (authentia) vel forma (integritas) aut totius libri aut unius loci verbive examinatur et cognoscitur*). Sunt autem rationes illae partim externae, veluti antiquitas, multitudo, fami-

---

*) De hac enim arte critica h. l. agitur, quae ad utramque spectat, non de ea, quam criticen realem vocant, quae ipsam libri, sive genuini sive spurii, indolem examini subiicit et ad leges cuiusvis artis scribendique generis exigit.

lia et indoles codicum, translationum (versiones dicunt), allegationum, aliaque testimonia et documenta, quibus origo libri vel partium eius locorumque singulorum atque orationis contextae forma cognosci et iudicari potest, partim internae, eaeque repetitae ex sententiis alicui scriptori propriis, singulari scribendi modo, consensu cum historia et temporum et auctorum, quibus libri vel partes librorum, de quibus quaeritur, tribuuntur. Critice inferior non nisi rationibus illis externis, quae ab historia sensuumve usu suppeditantur, utitur, ut genuina a suppositis et corruptis discernat, sive de toto libro librorumve collectione quaeritur, sive de singulo loco vel verbo. Superior contra cr., quam sublimiorem rectius dixeris, non nisi nititur rationibus internis, iudicatque, sive totum librum sive singulos locos genuinos esse, qui indoli et stylo scriptoris genioque et historiae aetatis, cui tribuuntur, consentanei sunt.

Nos autem h. l. non de legibus et praesidiis quaerimus, quibus iudicium de genuina librorum ss. N.T. origine (authentia) regitur, neque etiam leges exponemus sive critices inferioris sive superioris, quae faciunt ad integritatem eorum cognoscendam, sed illa omnia scholis εἰςαγωγικαῖς artique criticae destinatis relinquentes hoc tantum agimus, ut iuvenum gratia, qui hac nostra editione usuri lectionibusque historicis, criticis et exegeticis interfuturi sunt, praesidia gravissima paucis describamus, quorum usu recto genuina librorum N. T. cum omnis oratio tum singulorum locorum lectio et cognosci et restitui potest, quantum quidem eius ferunt temporum remotissimorum studiorumque diversissimorum rationes, quae his sanctissimis libris hucusque navata sunt. Experti scimus, tali indice et accuratiorem subsidiorum criticorum cognitionem et memoriam iuvenum, si consulere subinde possint, utiliter iuvari.

Sunt autem illa gravissima venerandae antiquitatis monumenta, quibus libri Novi Testamenti vel omnes vel singuli vel etiam partes et particulae eorum nobis servatae sunt, quorum primum locum obtinent codices manuscripti, alterum translationes s. versiones, tertium singuli librorum ss. loci a Patribus ecclesiae antiquae aliisve scriptoribus allegati, ex quibus intelligi potest, quae fuerit codicum ratio, quibus usi sunt.

# I. Codices manu scripti.

Horum alii literis majusculis (unciales dicunt), alii eorumque nonnulli jam saeculo VIII., plurimi autem a saeculo X. inde minusculis (cursivis) literis exarati sunt. Quamvis horum quoque haud pauci, utpote bonorum codicum, qui aetatem non tulerunt, apographa, maximi momenti sint, praestant tamen iis plurimi illorum non aetate solum, sed etiam fide, si quidem multo purior fontis unda est, quam rivi. Solent illi a Criticis post J. Jac. Wetstenium literis majoribus insigniri et hac ratione a reliquis distingui, qui numeris Arabicis notantur, licet inter hos quoque sint, inprimis inter codices Evangelistariorum, quos literis majusculis scriptos esse constat*).

## 1. Codices literis uncialibus scripti, qui EVANGELIA aut sola aut cum aliis N. T. libris continent.

A. *Alexandrinus* saec. V. scriptus, a. 1628. a Cyrillo Lucari, patriarcha Constantinopolitano (antea Alexandrino) Carolo I. regi Britanniae dono missus, jam Londini in Bibl. Musei Britannici asservatus. Praeter singula commata mutilus est ab initio usque ad Matth. XXV, 6., in Ev. Joann. VI, 50 — VIII, 52. et 2 Cor. IV, 13. (a γεγραμμ.) — XII, 6. — Novum Testamentum typis simillimis descriptum edidit *C. G. Woidius* Londini 1786. fol. (Vetus T. iisdem typis describi iussit *Henr. Hervejus Baber*, Musei Britannici Bibliothecarius).

---

*) v. c. eorum, quos Augustinus Scholz, Nov. Test. Graec. Vol. I. p. XCVIII sqq. enumeravit et descripsit, cod. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 18, 25. (ex parte) 26. (it.) 33. 34. 36. 40. 41. 42. 45. 46. 47. 50. 61. 63. 64. 65. (cod. rescriptus) 66. (it.) 67. 72. (ex p.) III. 115. 116. 118. 123. 127. 130. 135. (cujus Facsimile, quod dicunt, nuper in Anecdotis, quae Lipsiae a. 1837. prodierunt, Tab. I. lapidi incisum edidit Ferd. Flor. Fleck) 144. 150. (?) 172. 173, 174. 175. aliique; cf. Griesbach. N. T. Vol. I. ed. 3. p. CXV sqq. et Chr. Dan. Beck, Monogrammata Hermeneutices librorum N. F. (Lips. 1803. 8.) p. 94 sqq. Plurimi horum codicum adhuc parum accurate cum textu vulgari s. recepto collati, sed diligentissima collatione aeque digni sunt ac nonnulli eorum, quos supra enumeraturi sumus (cf. Griesb. l. c.). Iuvabit etiam eos in posterum signatura quadam a reliquis evangeliariis distinguere, quae minusculis literis scripta sunt.

B. *Vaticanus* saec. IV. *) v. V., Romae in bibl. Vaticana n 1209. notatus, qui pariter ac Alexandrinus praeter V. etiam totum N. T. complectitur exceptis epp. ad Tim., Tit., Philemonem et Apocalypsin. Epistola ad Hebraeos non integra literis majusculis scripta exstat, sed c. IX, 14. a verbo καθαριεῖ incipiunt characteres recentiores. *Ang. Majus*, Vir meritis de orbe litterarum eminentissimus, dudum sperari jussit editionem codicis egregii accuratissimam, quam ardentissimis precibus efflagitamus. Hucusque acquiescendum fuit in collationibus ejus tribus, quarum antiquissima est, quam bibl. regia Parisiensis servat, a 1669. a Julio de St. Anastasia facta, qua Aug. Scholzius in adornanda sua N. T. editione usus est, altera *Rich. Bentleji*, quae in appendice ad editionem N. T. e cod. Alexandrino modo laudatam Oxonii a. 1799. n. 3. publici iuris facta est, admirabili accuratione eximia, cui vix cedit tertia, quae debetur clarissimo Danorum theologo *Andreae Birch*, qui praeter IV Evangelia gr., quae cum var. a textu lectionibus Havniae 1788. prodierunt, non solum a. 1798. Varias lectiones ad textum Act. App., epp. Catholicarum et Pauli edidit, sed etiam a. 1801. Varias lectiones ad textum IV Evv. ex Editione Evangeliorum iterum recognitas et quam plurimis accessionibus locupletatas, textu omisso, promulgavit. Cuius collatione codicis Vaticani Bentleiana illa plurimis in locis confirmatur, multis suppletur, nonnullis vero suspecta redditur, quum collatores non ubique consentiant, ita ut nova recognitione accuratissima opus sit. Descripsit Birchius codicem unicum in libri modo laudati Prolegg. p. XV — XXVII.

C. *cod. rescriptus S. Ephraemi*, sub cuius opusculis multa V. et N. T. fragmenta latent, non ubique satis conspicua, a *Wetstenio* (qui codicem descr. in Prolegg. ad N. T. Graec. T. I. Amstel. 1751. fol. p. 27 sq.) iteratis studiis accuratissime collata, nuper etiam ex parte a Fleckio Theologo Lipsiensi recognita, qui horum studiorum, ut per litteras amicissime mecum communicavit, iam iam publice rationem reddet in Anna-

*) iudice I. Leon. Hug in comment. egregia de antiquitate cod. Vaticani. Friburgi 1810. 4.

libus ab Ullmanno et Umbreitio editis[1]). Codex, inter codd. N. T. in bibl. reg. Paris. n. 9. (olim n. 1905.) notatus, dignissimus sane est, qui accuratissima descriptione posteritati servetur.

D. *Cantabrigiensis* (2517.), Graeco-Latinus saec. VII., olim Theod. Bezae, qui eum a. 1562. Lugduni ex monasterio S. Irenaei nactus est. Continet Evangelia et Acta App., mutilus vero est locis nonnullis ev. Matthaei, Io. et Actt.; ex epistolis catholicis, quas olim etiam complexus est, nihil superest praeter fragmentum versionis Latinae 3 Io. 11 — 15. Codicem a plurimis mirifice discrepantem summa fide descriptum edidit *Thomas Kipling* Cantabrigiae 1793. fol. Nondum satis collatus est[2]).

E. *Basileensis* (num. B. VI. 21.) saec. IX. cont. IV Evangelia, in Ev. Lucae nonnullis locis mutilus, post alios a *Wetstenio* accuratius collatus.

F. cod. (olim) *Io. Boreeli*, Batavorum apud Anglos legati, nunc Ultraiecti ad Rhenum, ubi, quod Dav. Schulzius collega S. V. mecum communicavit, eum contulit senex Reverendissimus Dr. I. Heringa, qui spem fecit, se collationem mox publici iuris esse facturum, quo nostra multorumque desideria explebit.

G. cod. (olim Andr. Erasmi *Seidelii*, qui eum ex Oriente attulit, deinde I. Chph. Wolfii, qui hunc et sequentem cod. Richardo Bentleio in Angliam transmisit, nunc) Harleianus Nr. 5684. in Museo Britannico, cont. Evangelia, scr. saec. XI. (ex sententia vero Wolfii saec. VIII.), mutilus pluribus locis. Descripsit et contulit codicem, accuratiore recognitione dignissimum, simul cum sequenti *I. Chph. Wolfius* in Anecdotis Graecis T. III. (Hamb. 1723. 8.) p. 48 — 92. cf. etiam Griesbachius in Symbb. criticis I. p. LXIV. qui vero non nisi prima

1) Idem etiam duo commata, Luc. XX, 12. 13., literis scripturae ipsius codicis conformatis lapidi incisa edidit in libro optimae frugis: Anecdota maximam partem sacra in itineribus Italicis et Gallicis collecta, Tab. I.

2) cf. Dav. Schulzii, qui in nova Griesbachiani operis editione paranda hunc codicem multis locis denuo contulit, disp. de codice D. Cantabrigiensi. Vratisl. 1827. 4.

folia perlustravit usque ad Matth. IX, 18. et septem observavit lectiones variantes a Wolfio praetermissas.

H. olim *Seidelii*, deinde Wolfii (cf. not. ad cod. G.) saec. XI. cont. Evangelia, mutilus pluribus locis, collatus a *Wolfio* l. c. ubi et huius et illius codicis lacunae accuratius notatae sunt, quam apud Wetstenium, quem Griesbachius et recentiores secuti sunt, qui collationis Wolfianae parum diligenter rationem habuerunt.

I. *Cottonianus* (in bibl. Cotton. signatus Tit. C. 15. — nunc Londini in Mus. Brit.) saec. VII. vel VIII., cont. quatuor fragmenta Ev. Matth. XXVI, 57 — 65. XXVII, 26 — 34. et Io. XIV, 2 — 10. XV, 15 — 22.

K. *Cyprius* (olim Colbertinus 5149., ex Cypro insula in bibl. Colbert. advectus, nunc) Regius 63 (in bibl. Paris.). Hic codex, IV Evangelia continens, quem Montefalconius saeculo VIII., Simonius vero, qui eum contulit et lectiones varr. cum Millio communicavit, saec. X. adscripsit, saec. IX. scriptus est iudice *Augustino Scholz*, qui eum denuo contulit et descripsit in Curis crit. in historiam textus Evangeliorum Heidelb. 1820. p. 53 sqq. et in Edit. N. T.

L. *Regius* 62. (olim 2861.) saec. VIII., cont. IV Evangelia, paucis locis mutilus in Matth. et Mr. et Io. XV, 21 — fin., post Stephanum et Wetstenium diligenter collatus a Griesbachio in symbb. crit. I. p. LXVI sqq. praeter Matth. VIII — XVIII, 10. quare hanc et ev. Ioannis partem denuo contulit *Aug. Scholz.*

M. *Regius* 48. (ol. 2243., antea Francisci des Camps abbatis de Signi, qui codicem a. 1706. Ludovico XIV. dono dedit), saec. X., cont. Evangelia, descriptus et coll. ab *Aug. Scholz.*

N. *Vindobonensis* bibl. Caesareae (Lambecii 2.), saec. VII. cont. fragmenta Luc. XXIV, 13 — 21. 39 — 49. Descripserunt Petr. Lambecius et Kollarius in Commentariis de bibl. Vindobonensi, contulerunt *Herm. Treschovius* et *Alterus* (N. T. gr. ad codd. Vindobon. gr. expr. II Tomi. Vindob. 1786. sq. 8.).

O. *Montefalconii* fragmentum (ab Ans. Bandurio mon. Bened. ei oblatum), cont. Luc. XVIII, 11 — 14. cf. *Bernh. de Montfaucon* Palaeographia Graeca p. 235 sq.

P. *Guelpherbitanus A,* cod. rescriptus saec. VI. multa fragmenta IV Evangeliorum continens, quorum tamen plura commata mutilata literaeque in foliis nonnullis adeo extinctae sunt, ut hucusque nondum legi potuerint.

Q. *Guelpherbytanus B*, cod. rescr. eiusdem aetatis multa fragmenta Ev. Lucae duoque Ioannis continens, de quo idem valet, quod de praecedente notavimus. Utrumque codicem curatissime descripsit, edidit et contulit *Franc. Ant. Knittel*, olim apud Guelpherbytanos (zu Wolfenbüttel) Archidiaconus, in libro egregio: Ulphilae versionem Gothicam nonnullorum capitum epist. P. ad Romanos — — e litura codicis cuiusdam mspti rescripti, qui in Augusta ap. Guelpherbytanos bibliotheca adservatur, una cum variis variae litteraturae monumentis hucusque ineditis eruit — — Brunov. (1762.) 4. p. 53 — 100. et 101 — 118. cf. p. 271 sqq. — Pauca Knittelii aciem fugerunt.

R. *Tubingensis* saec. VII. unicum folium, cont. fragm. Io. I, 38 — 50., typis exscriptum studio *Reussii* (Beschreibung einiger Handschriften der Univ. Bibl. zu Tübingen 1778. 8.). Wetstenius, qui eo iam usus est, signavit nr. 98.

S. *Vaticanus* 354., saec. X., cont. IV Evangelia, descr. et bis collat. ab *Andr. Birch* (Quatuor Evv. cum var. a textu lectt. rel. Havn. 1788. et Varr. Lectt. ad text. Evangg. 1801. 8. — ubi describitur cod. Proleg. p. IV. sq. — cf. amplior. descript. apud Ios. Blanchinum, Evangeliarium quadruplex lat. vers. antiq. s. vet. Italae — Romae 1749. II PP. fol. — P. I. Vol. II. p. DIV. DLXXI. et Tab. VI.).

T. cod. *Borgiae* I. cont. fragmenta Io. VI, 28 — 67. VII, 6 — VIII, 31. Graeco - Sahidica saec. IV. ex sententia *Augustini Ant. Georgii,* Eremitae Augustiniani, qui praeter Birchium (cf. Varr. lectiones etc. 1801. Proleg. p. LVII.) fragmenta accuratissime descripta edidit et cum variantibus aliorum codd. lectionibus comparavit (Fragmentum Evangelii S. Iohannis Graeco - Copto - Thebaicum saeculi IV — — ex Veliterno Museo Borgiano nunc prod. — — Romae 1789. 4.). Augustinus Scholz codicem vindicat saeculo V.

U. (olim) equitis *Nanii* I., nunc Venetiis in bibl. S. Marci, saec. X., cont. Evangelia. Post Birchium, qui lectiones

ab ipso publicatas clarissimo Muentero debuit (cf. l. l. p. LXV sq.), codicem fere integrum contulit *Augustinus Scholz.*

V. *bibliothecae Moscoviensis*, cod. saec. VIII. cont. Evangelia, sed a Io. VII, 39. saec. XIII. literisque minusculis scriptus. Post *Fr. Chr. Grossium,* qui lectionum varr. notationem cum Bengelio communicavit (qui cod. Moscuensem vocavit), cuique Wetstenius (qui nr. 87. notavit) debet, codicem contulit *Chr. Fr. de Matthaei,* a quo lit. V insignitus est.

W. *Regiae bibl. Parisiensis* fragmentum saec. VIII. (codici regio 314. annexum), duobus foliis cont. Luc. IX, 36 — 47. X, 12 — 22. primo collat. ab *Aug. Scholz.*

X. *Landishutensis* (ol. Ingolstadiensis) saec. X., cont. IV Evangelia, mutilus pluribus locis. Post Ios. Dobrowskium, qui lectiones aliquot e Luca et Ioanne decerptas cum Griesbachio communicavit, codicem accuratius contulit *A. Scholz.*

Y. *bibliothecae Barberinae* (a Franc. Barberino R. E. Card. saec 17. conditae) nr. 225., fragmentum codicis saec. IX. cont. Io. XVI, 4 — XIX, 28. collat. ab *Aug. Scholz.* Praefixum est hoc nobile frag. codici saec. XII., qui Evv. cum comment. Theophylacti complectitur.

Z. bibl. colleg. S. Trin. *Dublinensis*, cod. rescr. saec. VI., nisi antiquior, cont. multa eaque egregia fragmenta ev. Matthaei, quae stanneis formis descripta edidit *Io. Barrett,* S. T. P. socius sen. Trin. Coll. Dublin., sub tit: Evangelium secund. Matthaeum ex cod. rescripto in bibl. Colleg. S. S Trin. iuxta Dublinum — —. Dubl. 1801. 4 mai. — Post Barrettum diligenter cont. *Dav. Schulz* in 3. edit. Vol. I. Griesb. Operis.

*Γ.* bibl. *Vaticanae* (olim codici latino 3785. adiunct.) fragmentum cod. saec. f. VII. quinque foliis cont. Matth. XIX, 6 — 13. XX, 6 — 22. 29 — XXI, 3. 3 — 11. 11 — 19. Contulit *Gaetanus Marini*, cui lectt. varr. debet A. Scholz.

*Δ.* cod. bibl. *San-Gallensis* saec. IX. cont. IV Evangelia cum versione Lat. interlineari, hic ibi a Graecis discedente, summa fide ad exemplar mscpt. descriptum: Antiquissimus quatuor evangeliorum canonicorum Codex Sangallensis Graeco-Latinus interlinearis, nunquam adhuc col-

latus. Ad similitudinem ipsius libri manu scripti accuratissime delineandum et lapidibus exprimendum curavit *H. C. M. Rettig.* — Turici 1836. 4.

2. Codices literis uncialibus scripti, qui ACTA APOSTOLORUM aut sola aut cum EPISTOLIS CATHOLICIS[1]) aliisve N. T. libris continent.

A. *Alexandrinus,* de quo v. inter codd. Evangeliorum.

B. *Vaticanus;* cf. ibidem notata.

C. cod. rescr. *S. Ephraemi;* cf. ibid.

D. *Cantabrigiensis:* it.

E. *Laudianus*, Oxonii in bibl. Bodleiana (F. 82.) cod. saec. VII. vel VIII., olim in Sardinia, deinde Guil. Laudii, Archiep. Cantuariensis saec. XVII., qui eum Universitati Oxoniensi dono dedit. Continet Acta cum versione Latina, mutilus XXVI, 29 — XXVIII, 26., excusus Oxonii studio *Thom. Hearnii* 1715. et ab eodem descriptus et collatus, quem secuti sunt Millius, Wetstenius, Griesbachius aliique.

F. *Coislinianus* 1.[2]), parum apte a Wetstenio (N. T. Tom. II. p. 451.), quem Griesbachius et Scholzius, ne numeros turbarent, secuti sunt, in codicibus N. T. numeratus est; complectitur enim codex saec. VII. libros V. T. (Octateuchum et IV libros Regum) ex vers. *τῶν ὀ,* nec nisi in margine, sed eadem manu, qua codex exaratus est, adscriptum habet locum Act. IX, 24. 25., quem *Wetstenius* cum editis contulit.

G. (infra inter codd. epp. Paulinarum lit. I. insignitus) olim Cardinalis *Passionei*, nunc in bibl. Angelica (Augustinianorum Eremitarum Romae) A. 2. 15., cod. saec. IX. vel X., cont. Acta, epp. Catholicas et Pauli, ab initio et fine mutilus, incip. cum Act. VIII, 11. finitur cum Hebr. XIII, 1. (teste Scholzio, sed secund. Birchium c. X, 10.) Post Blanchinum (Ev. Quadrupl. P. I. Vol. II. p. DLVII.) et Birchium (qui vocavit codicem Aug. 2. et qui 1 ep. ad Corinth. et ep. Iacobi diligenter per

1) Hae enim illa in codicibus antiquissimis excipere solent eodemque ordine ab Augustino Scholz et Carolo Lachmann novissimis temporibus editae sunt.

2) Codices bibliothecae ducis et episcopi Henr. Caroli de Cambout-Coislin saec. XVII. translati sunt postea in bibl. Benedictinorum Sangermanensium — St. Germain des Prez —.

omnia examinavit, reliqua vero cursoria lectione perlustravit; cf. Varr. lectt. ad text. Actt. Apost., epp. Cath. et Pauli — Havniae 1798. — Proleg. p. XIV.) integre eum contulit *Aug. Scholz.*

H. (int. codd. epp. Paul. n. 179.) bibl. *Mutinensis* (Ms. II. G. 3.), saec. IX., cont. Acta, mutilus ab initio usq. ad V, 25. et in fine XXVII, 1 — fin.; haec seriori manu saeculo f. XI. addita sunt, illa demum saec. XV. Idem codex, qui etiam epp. Paulinas literis minusculis saec. XII. scriptas cum comment. complectitur, totus collatus est ab *Aug. Scholz.*

Nota. Inter codd. *Moscovienses,* quos *Matthaeius* examinavit (v. codd. Evangg. lit. V.), est etiam unus saec. IX. literis uncialibus scriptus, lit. g ab ipso insignitus, qui cont. epp. catholicas et Pauli; cf. index codd., ab ipso primum in sua N. T. editione adhibitorum, praemissus Epistolis ad Corinthios (Rigae 1783. 8.) p. IX. — Hic codex, quatenus epp. Catholicas continet, in posterum lit. I. insigniendus erit.

3. Codices literis uncialibus scripti, qui epp. PAULINAS continent.

A. *Alexandrinus;* v. codd. Evangg.

B. *Vaticanus* (it.).

C. cod. rescr. *S. Ephraemi* (it.).

D. *Claromontanus* (olim Bezae, qui eum Claromontio — Clermont en Beauwaisis — acceptum ita vocavit), nunc Regius 107. (antea 2245.), cod. Graeco-Latinus saec. VII. vel VIII., cont. epp. Pauli. Initium Rom. I, 1 — 7. deest, duoque folia, quibus 1 Cor. XIV, 13 — 22. continetur, ab alia manu, sed satis antiqua, scripta sunt; epistola vero ad Hebraeos a manu recentiore exarata est. Accuratissime descriptus et collatus est a *Griesbachio.*

E. *Sangermanensis* (olim Corbeiensis, quem Augustinus Scholz N. T. Vol. II. p. XXII. nunc Petropolitanum vocat), Graeco-Latinus saec. X. vel XI., quem *Wetstenius* (l. c. p. 7 sq.) et *Griesbachius*, licet non eodem sensu, Claromontani apographum esse censuerunt, cont. epp. Pauli, mutilus 1 Tim. I, 1 — VI, 15. et Hebr. XII, 8. — fin.

F. *Augiensis* (scil. olim in bibl. monast. Benedict. Augiae maioris — Reichenau — in Helvetia, deinde Rich. Bentleii,

nunc) colleg. SS. Trinit. Cantabrigiae, cod. Graeco-Latinus saec. IX. vel X., cont. epp. Pauli, mutilus ab initio Rom. I, 1 — III, 8. et defic. ep. ad Hebraeos, cuius non nisi versio Latina superest. Descripsit et contulit eum *Wetstenius* (v. N. T. T. II. p. 8 sq. cll. T. I. p. 153 sq.).

G. *Boernerianus* (olim Chr. Fr. Boerneri theologi Lips., nunc) in bibl. reg. Dresdensi, cod. Graeco-Latinus saec. IX, praecedenti maxime cognatus, ad errores etiam levissimos usque, cont. epp. Pauli 13. (non ep. ad Hebraeos), hians Rom. I, 1 — 5. II, 16 — 25. 1 Cor. III, 8 — 16. VI, 7 — 14. Col. II, 2 — 8. Philem. 21 — 25. Versio Latina non est iuxta Graeca ad latus scripta, ut in Augiensi, sed interlinearis. Magna fide et diligentia codex transscriptus et editus est a *C. F. Matthaei* Misenae 1791. 4. Messem tamen eum reliquisse novo collatori quum suspicarer, meo rogatu partem codicis denuo contulit Rud. Anger, clar. Prof. Lipsiensis, meque humanissime literis certiorem fecit, saepius codicem editum a mscpto non solum in rebus levioribus, sed nonnunquam etiam in gravioribus discrepare; ita Eph. IV, 16 cod. habet *μέρους*, non *μέτρους*, ut Matthaeius edidit, v. 18. *ἐσκοτισμένοι*, non *ἐσκοτισμένος*, alia.

H. *Coislinianus* 202. (olim in monte Atho), cod. saec. VII., cont. fragmenta epp. Pauli: 1 Cor. X, 23 — 39. XI, 9 — 16. Gal. I, 4 — 10. II, 9 — 14. Hebr. II, 11 — 16. III, 13 — 18. IV, 12 — 15. 1 Tim. III, 7 — 13. Tit. I, 1 — 5. 15 — II, 5. III, 13 — fin. Descripserunt et contul. *Wetstenius* (l. c. p. 9 sq.) et *Griesb.* (Symbb. crit. II. 85 sqq.). Montefalconius, qui fragmenta insignia antiquissimis monumentis adnumeravit, adscripsit saeculo V. aut VI.

I. olim *Passionei* (inter codd. Actorum lit. G insignitus), nunc Romae in bibl. Angelica A. 2. 15. (cf. l. c.). Post *Blanchinium* et *Birchium* cont. *A. Scholz.*

K. cod. *Moscoviensis* saec. IX., a *Matthaeio* lit. g insignitus (cf. supra notam sub fin. indicis codd. Actt. App.).

4. Codices literis uncialibus scripti, qui APOCALYPSIN continent.

A. *Alexandrinus;* vid. codd. Evangg.

B. *Monachorum S. Basilii* Romae n. 105. (secund. Aug. Scholz nunc in bibl. Vaticana) cod. saec. VII., iussu Card. Quirini in gratiam Wetstenii collatus cum ed. I. Morini Paris. 1628. (quae Stephani tertiam repraesentat). Lectiones exhibet *Wetstenius* N. T. Tom. II. p. 894 — 96. et a c. XXI, 5. usque ad finem suis locis sub textu p. 841 sqq. Griesbachius suspicatur, minus accurate codicem examinatum esse, neque Scholzius indicat, se eum examinasse. Ipse collator hoc certe, quod Wetstenius (l. c. p. 894.) refert, fassus est, transpositiones aliquas, non mutantes sensum, omissas esse.

C. cod. rescr. *S. Ephraemi* (v. codd. Evv.). Desunt in apoc. III, 20 — V, 14. VII, 14 — IX, 16. XVI, 14 — XVIII, 2. XIX, 10 — fin. Post *Wetstenium* denuo cont. *Aug. Scholz* [1]).

# II. Versiones librorum N. T.

Quod si vetustissimorum N. T. codicum consensu cognoscitur, et quae illis, quibus scripti sunt, saeculis fuerit librorum sacrorum forma et quatenus ea consentiat cum textu, qui dicitur, recepto [2]), studia primigeniam formam veramque lectionem restituendi magnopere etiam iuvantur antiquissimis aut totius codicis N. T. aut singularum eius partium translatio-

1) Iure suo novissimis diebus questus est Vir acutissimus Carolus Lachmann, examina codicum mss. a plerisque instituta fini suo parum respondere, quum neque omnes indicaverint, cum quanam editione codicem aliquem contulerint, neque omnem codicis discrepantiam a libris editis, sed eam modo, quae alicuius momenti esse ipsis videretur, indicaverint, ita ut e silentio ipsorum neutiquam coniicere liceat, ubi lectiones variantes non sint notatae, ibi codicem cum textu, quem dicunt, recepto concinere. Quam recte iudicaverit Lachmannus, ipsi multis testimoniis probasse nobis videmur in censura Novi Testamenti Gr. ex recensione Car. Lachmanni, edita in Annalibus criticis Berolinensibus: Jahrbücher für wissenschaftl. Kritik 1838. Nr. 91 — 98. Tum demum satisfacient codicum examina critica, si accuratissime indicatum fuerit, ubi et quatenus illi lectionem receptam aut comprobent aut condemnent aliamque orationis verborumve singulorum formam exhibeant.

2) Textus N. T. receptus is dicitur, quem Elzevirius bibliopola per Occidentem vulgavit editionibus, quae Lugduni Batavorum a. 1624. 16. 1633. 12. saepiusque repetitae prodierunt. Elzeviriae autem N. T. editiones conflatae sunt ex editionibus Roberti Stephani (quarum primae Pa-

nibus, quarum plurimae iisdem saeculis, quibus codices graeci adhuc superstites, nonnullae etiam prius exaratae sunt. Docent enim non solum, qui libri inter apostolicos in diversissimis ecclesiae partibus relati sint, sed etiam quae fuerit Graecorum exemplorum, ad quae factae sunt, ratio cum quoad ambitum tum quoad sententiarum, imo haud raro verborum quoque consecutionem et formam. Cognosci saepenumero potest ex iis, quid ipsis scriptorum sacrorum verbis humana industria addiderit, quo tempore et loco lectiones nonnullae ortae, commata vel singula verba interpolata sint, et, si interpretes illi sermonis Graeci satis periti fuerunt, docere etiam nos possunt, quomodo interpungendum sit, saltem quomodo lectores eruditi antiquitatis Christianae interpungendum esse putaverint. Neque tamen hoc de omnibus translationibus eodem sensu et iure dici potest, sed de iis tantum, quae Graeca exemplaria accurate et, quantum per patriae linguae indolem fieri potuit, ad verbum reddiderunt. Quod ut recte iudicari possit, eum, qui criticum earum usum facere vult, nosse oportet cum omnem linguae, qua interpretes usi sunt, genium, tum peculiarem singulorum interpretum indolem, quorum alii vel invito vernaculae linguae genio Graeca totidem verbis transferre studuerunt, alii contra patrii sermonis formam et colorem servarunt, quamvis id egerint, ut virorum sacrorum verba fidissime redderent. Inter hos eminet auctor antiquissimae translationis Syriacae (Peschito), inter illos Latinorum plures et ipse Hieronymus, antiquissimarum conversionum collator, emendator et stator, cui inter Syros aequiparandi sunt Polycarpus Hierapolitanus et Thomas Heracleensis. Quantumvis autem codicum Graecorum lectiones translationibus antiquissimis aut probantur aut improbantur, caute tamen nec sine grano salis, quod dicunt, earum usus

---

risiis a. 1546. 12., 1549. 12. — quae mirifica vocatur — et 1550. fol. — regia — prodierunt) et Theodori Bezae (Genevae 1565., quam plures secutae sunt, laudatissimae 1582. et 1598.). Editionum autem principum, quas Stephanus et Beza ad codices nonnullos recensuerunt, praestantissimae sunt 1) Complutensis 1514 (in Polyglottis); 2) Erasmi Roterodami Basileae in aed. Io. Frobenii 1516. 1519. 1522. 1527. 1535.; 3) Aldina cur. Andr. Asulani Venet. 1518. fol., qua prima Erasmi editio, paucis ea emendata locis, repetita est; 4) Hagenoënsis cur. Nic. Gerbelii 1521. 4., qua secunda Erasmi editio expressa est.

in textu recensendo et restituendo, nec nisi a bene gnaris instituendus est; quare hortamur iuvenes generosos valentesque ingenio, ut in tempore linguas etiam Orientales, a plurimis neglectas, probe discant, quarum cognitione vix potest carere, qui ad critica librorum ss. studia animum applicare vult.

In primis autem hoc loco in censum veniunt eae translationes antiquae, quae ad archetypum Graecum factae sunt. Sunt enim aliae quoque, e conversione Latina vel Syriaca vel alia prognatae*), quarum quidem usus magnus est in illis, unde originem habent, libris recensendis, neque vero in archetypo Graeco iudicando usus earum nisi secundarius esse potest. Illarum translationum, quae archetypum Graecum expresserunt, praestantissimae sunt

1) LATINAE.

a) *Ante-Hieronymianae.*

Plures versiones iam primis post Christum saeculis in Italia, Africa septentrionali et in Gallia factas esse Patres aequales aut disertis verbis dicunt aut earum usu comprobant. Maxime inter eas laudatur Itala, quam Augustinus, utpote „verborum tenaciorem cum perspicuitate sententiae," reliquis interpretationibus praeferendam iudicavit, quae ob frequentem eius usum etiam vulgata et communis et propter antiquitatem vetus vocata est. Has translationes, quot et quantum earum noverant, collegerunt *Petrus Sabatier* (ord. Benedict. S. Mauri Paris. † 1742.): Bibliorum sacrorum latinae versiones antiquae, seu vetus Itala et ceterae, quotquot in codicibus mss. et antiquorum libris reperiri potuerunt rel. Remis 1739 sqq. III Voll. fol. — et *Iosephus Blanchinus* (Bianchini † Romae 1759.): Evangeliarium quadruplex la-

*) scil. *Persica* Evangeliorum saec. V. e Syriaca antiqua (Peschito); *Armenica* eod. saec. primitus ex eadem translatione, deinde ad Graeca exempla formata, serius vero, quum Armeni Latinis consociati essent (saec. XII.), ex Vulgata hic ibi mutata; *Arabica* Actuum App. et Epp. ex Syriaca simplici diligentissime facta eaque edita a Thoma Erpenio Lugd. Bat. 1616. 4.; Arabica altera Epp. Paul. e versione Coptica, eiusdemque linguae translatio Apocalypseos ex eodem fonte, alia denique ex Latina Vulgata saec. VIII. a Ioanne ep. Hispalensi facta; *Anglosaxonica* in Britannia ex Latina Ante-Hieronymiana saec. f. VIII, et sq. temp. in usum Anglosaxonum facta, cuius tamen neque origo neque ratio adhuc satis cognita est.

tinae versionis antiquae seu veteris Italicae nunc primum in lucem editum ex codd. mss. — — Romae 1749. II PP. (IV Voll.) fol. Haec opera egregia secutae sunt plures singularum versionum antiquarum sive editiones sive recensiones et collationes, de quibus editiones N. T. criticae Griesbachii et Scholzii et libri isagogici in N. T. consulendi sunt. Versiones antiquae in codicibus Graeco-Latinis supra iam notatae sunt in indice codd. mss. v. c. Cantabrigiensis, Laudiani, Claromontani, Sangermanensis, Augiensis, Boerneriani, al.

b) *Hieronymiana.*

Versiones antiquae quum studiis lectorum sive altera ex altera sive ad Graeca etiam exempla multis locis nunc emendatae nunc corruptae essent, ita ut vix reperirentur exemplaria, quibus fides posset haberi, Hieronymus iussu Damasi summi pontif. Rom. a. 383 sq. eam, quae maxime fuit in usu, et cum reliquis et cum „codicibus graecis," sed non nisi „veteribus, nec qui multum a lectionis Latinae consuetudine discreparent," contulit et emendavit, ita tamen „calamo temperans, ut his tantum, quae sensum videbantur mutare, correctis, reliqua manere pateretur" (Ep. Hieronymi ad Damasum). Haec Hieronymi recensio vel nova translatio, qua „Novum Testamentum Graecae fidei reddidisse" sibi visus est, sensim sensimque pluribus, in primis Gregorio M. probata, quum a saec. VII. inde in omnibus fere ecclesiis occidentalibus usu recepta esset, Vulgata vocari coepit*). Medio aevo Alcuinus, Lanfrancus aliique eam ad optimas sui temporis membranas castigare et a novis corruptelarum sordibus purgare studuerunt. Editiones eius praestantissimae sunt, quae Romae iussu *Sixti* V. a. 1590. et *Clementis* VIII. a. 1592. 1593. et 1598. vulgatae sunt. Iuxta exemplar ed. Rom. 1592. correctis corrigendis additisque lectt.

*) De huius versionis originibus, indole et fatis docte narravit eamque ipsam ad optimorum librorum fidem typis descriptam edidit *Io. Martianay* (Ord. Benedict. S. Mauri † in monast. St. Germanensi 1717.) in Divina Bibliotheca Hieronymi, quae continetur Tom. I. Operum Hieronymi ab ipso et Antonio Pouget editorum V Tomm. Paris. 1693 — 1706. fol. — Cf. etiam Opp. S. Hieronymi ex edit. *Dm. Vallarsii* (presb. Veronensis † Veronae 1771.) Tom. IX et X. Haec editio, in qua adornanda praeter alios Dominicum Vallarsium adiuvit maxime Scipio Maffeius, prodiit Veronae 1734 — 42. Tomis XI fol.

varr. et locis parallelis eandem versionem edidit *Leander van Ess*. Tubing. 1822. 8. His ipsis vero diebus missum nobis est Novum T. vulgatae editionis iuxta textum Clementis VIII. Romanum ex typographia apost. Vatic. a. 1592. accurate expressum. Cum variantibus in marg. lectt. antiquissimi et praestantissimi codicis, olim monasterii montis Amiatae in Etruria, nunc bibl. Florentinae Laurentianae Mediceae, saec. VI. p. Chr. scripti. Praemissa est commentatio de cod. Amiatino et versione Latina vulgata. Edid. *Ferd. Flor. Fleck.* — Cum Facsimili inciso lapidi. Lips. sumt. et typis Car. Tauchnitii 1840. 12.

2) SYRIACAE.

a) *Peschito* i. e. simplex, quae maximam partem iam saec. II. exeunte confecta esse videtur et dignissima est, quae ad optimos codd. denuo recognita edatur.

b) *posterior s. Philoxeniana* a. 508. a Polycarpo chorepiscopo hortatu Philoxeni ep. Hierapolitani ex Graecis exemplaribus facta, ita tamen, ut antiquae translationis ratio haberetur. Codex huius versionis asservatur in bibl. Mediceo-Florentina Plut. I. n. XL. teste *Iac. G. Ch. Adlero:* Novi T. versiones Syriacae, simplex, Philoxeniana et Hierosolymitana. Denuo examinatae et ad fidem codd. mss. novis observationibus — — illustratae. (Havniae 1789. 4.) I. II. p. 52—55. cf. *Hugii* Einl. in die Schrr. d. N. T. P. I. p. 383 sqq. — Hanc quidem translationem sibi visus fuit edidisse *Iosephus White* (Canon. et Prof. ling. Arab. Oxon. † 1814.): S. Evangeliorum versio Syriaca Philoxeniana ex codd. mss. Ridleianis nunc primum edita cum interpr. et annotatt. Oxon. 1778. 2 PP. 4. et Actuum App. et epistolarum tam catholicarum quam Paulinar. versio syr. Philox. — — Oxon. 1799. 1803. 2 PP. 4. Est autem haec

c) versio Syr. *Thomae Heracleensis*, qui Philoxenianam ad probatissima exemplaria Graeca emendatam a. 616. edidit, id quod, quum alii iam suspicati essent, nuper demonstravit collega amicissimus *Henr. Bernstein* commentatione de Charklensi N. T. translatione Syriaca Vratisl. 1837. 4. cf. *Hug* l. c. p. 380 sqq., qui tamen paulo iniquius de studiis Thomae iudicasse videtur.

d) *Hierosolymitana* s. Palaestinensis, saec. V., ut videtur, ex Graeco facta, cuius codex Evangelistarium continens asservatur in bibl. Vaticana (Syr. nr. XIX.). Descripsit eum et particulas lectionesque nonnullas edidit *Adlerus* l. c. (l. III.) p. 137 sqq., editionem totius parare dicitur clariss. Wysmann.

### 3) AEGYPTIACAE.

a) *Coptica* saec. III. in Aegypto inferiore dialecto memphitica scripta; cf. N. T. aegypt. vulgo copt. ex mss. Bodlei. descripsit — — et in lat. serm. convertit *D. Wilkins.* Oxon. 1716. 4.

b) *Sahidica* saec. III. in Aegypto superiore dialecto Thebaica confecta. Post *Augustin. Ant. Georgi* (de quo v. codd. Evangg. lit. T.) et *F. Muenterum* (commentatio de indole versionis N. T. Sahidicae. Acced. fragmenta epp. P. ad Timoth. ex membranis sahidicis — — Havniae 1789. 4.) gravissima Fragmenta in Appendice ad N. T. Woidii edidit *Henr. Ford* e codd. Oxoniensibus a. 1799. fol. (cf. supra codd. Evv. lit. A.).

c) *Basmurica* idiomate ex utraque dialecto mixto s. inter utramque medio saec. III. facta, cuius tamen non nisi pauca fragmenta hucusque innotuerunt: Fragmenta Basmurico-Coptica V. et N. T., quae in museo Borgiano Velitris asservantur, cum reliquis verss. Aegyptiis contul., lat. vertit nec non animadvv. illustravit *W. F. Engelbreth.* Havniae 1811. 4.

### 4) AETHIOPICA.

Saeculo dicitur IV. conscripta esse et Graeca verba accuratissime reddit: N. T. ex vers. Aethiop. interpretis in bibl. polygl. Anglicanis editum cum Graeco ipsius fonte contulit *Chph. A. Bode.* Brunov. 1752. 1755. II PP. 4.

### 5) ARABICAE.

*Evangelia* saec. IV. vel V. e Graeco in linguam Arabicam translata esse videntur, postea vero in Syria ad Syriacam et in Aegypto ad Copticam versionem conformata sunt. Edita sunt Romae 1590. fol. deinde cum vers. Lat. interlineari a. 1591., quae editio repetita est a. 1619. et 1774. — Eandem Evangeliorum versionem continet N. T. arabice. Ex biblioth. Leid.

ed. *Thom. Erpenius* Lugd. Bat. 1616. 4. eademque legitur in Polyglottis Parisiensibus et Londinensibus. Cf. Diss. inaug. crit. de Evangeliis Arabicis auct. *Glo. Chr. Storr.* Tubing. 1775. 4. et *Hugii* l. l. (Einleitung) P. I. p. 442 sqq.

Praeterea per *Augustinum Scholz* innotuit alia versio Arabica, Emisae in Syria (saec. IX. ut videtur) ex Graeco facta, cuius codex in bibl. Vaticana (Arab. Nr. 13.) asservatur, cont. Evv. Matthaei, Marci, Lucae et epp. Paulinas cf. Ei. Biblisch-Kritische Reise (Leipzig u. Sorau 1823. 8.) p. 117 sqq. et Hug. l. c. p. 450 sqq.

### 6) GOTHICA.

Est ea ab *Ulphila* Gothorum episcopo saec. IV. ex Graecis exemplis summa fide facta, neque vero integra nobis servata. Codex argenteus saec. V. vel VI. scriptus, olim in coenobio Werdensi (Westphaliae), ab a. 1669. inde in bibl. Upsalensi (Sueciae), cont. Evangelia, sed non sine lacunis; codex Carolinus rescriptus (in bibl. Guelpherbytana), saec. VIII. v. IX., cont. fragmm. ep. ad Romanos (cf. opus Knittelii supra laud. in ind. codd. Evangg. sub lit. Q.). Haec omnia edidit *I. Ch. Zahn:* Ulfilas gothische Bibelübersetzung — — Weissenfels u. Leipz. 1805. 4. — Recentiori tempore *Ang. Maius* partes eiusdem versionis ineditas in Ambrosianis palimpsestis reperit, earumque specimen coniunctis curis eiusdem *Maii* et *C. Oct. Castillionaei* editum est Mediol. 1819. 4. — Postea Castillionaeus (comes Castiglioni) ex illis codicibus rescrr. edidit Versionem ep. ad Corinth. II. Mediol. 1829. 4; epistolarum P. ad Rom., ad Corinth. I., ad Ephes. quae supersunt Med. 1834. 4; fragmm. epp. ad Galat., Philipp. Coloss. et Thessalon. Mediol. 1836. 4. — Nova nuperrime parata est editio haec: Ulfilas. V. et N. T. versionis Gothicae fragmenta quae supersunt, ed. *H. C. de Gabelentz* et *I. Löbe.* Vol. I. Altenb. et Lips. 1836. 4.

### 7) GEORGIANA.

Saeculo V. vel VI. in Georgia sive Grusinia e codicibus quidem Graecis facta, serius vero e versione Slavonica interpolata, necdum ad codices antiquos mss. purgata. Edita sunt

Biblia Georgiana V. et N. T. Moscuae 1743. fol. cf. *Fr. K. Alter* üb. die Georgianische Literatur. Wien. 1798. 8.

### 8) SLAVICA s. SLAVONICA.

Haec saec. IX. a Cyrillo (olim Constantino) et Methodio Slavorum apostolis ad Graeca exemplaria adornata, seriori autem tempore, ut viris harum literarum peritis visum est, pluribus locis secundum Latinam vulgatam immutata, quare *Iosephus Dobrowsky* huius versionis plures recensiones distinguendas esse iudicavit. Cf. eius Comm: über die Slavische Uebersetzung des N. T. in I. Dav. Michaelis neuer orient. Bibl. T. VII. p. 155 sqq. eiusdemque Catalogus codicum Slavonicorum in N. T. Griesbachiani T. I. ed. 3. p. CXXIII — XXVII. et T. II. (ed. 2. 1806.) p. XIX sqq. et XXXII sqq.

## III. Loci N. T. a Patribus ecclesiae aliisve scriptoribus allegati.

Quod si codicum N. T. graecorum, qui supersunt, vetustissimi V. aut, quum summum, IV. saeculum, translationes autem antiquissimae III. et II. saeculum attingunt: facile intelligitur, quanti facienda sint testimonia veterum scriptorum, qui librorum ss. aut locos singulos allegarunt aut ex iis ita retulerunt, ut cognosci possit, quae legerint in codicibus manu scriptis, quibus ipsi usi sunt. Hac enim ratione ad ipsam fere apostolorum aetatem adscendere possumus nobisque persuadere, hos, quibus iam utimur, libros canonicos eosque ὁμολογουμένους in ecclesia universali semper apostolicos habitos neque eorum indolem, si a singulis locis et lectionibus, de quibus disceptatur, discesseris, unquam fuisse aliam, quam quae est librorum editorum, neque codices, quamvis sortem rerum humanarum effugere non potuerint, hominum aut protervitate aut pietate male sedula adeo corruptos esse, quin vera auctorum ss. sententia cognosci possit. Magno etiam consensu viri harum rerum periti agnoverunt, gravissimum esse locorum a Patribus allegatorum in crisi N. T. usum, quum pari ratione faciant ad aetatem librorum et ad primigeniam orationis formam explorandam. Habendus tamen est eorum delectus et non solum aetatis ra-

tio est habenda, qua vixerunt, sed etiam diligentiae et religionis, qua ipsos libris sacris usos esse compertum est. Fuerunt enim haud pauci, qui vel memoriter locos sc. s. afferentes vel divinas sententias cum sua ipsorum oratione contexentes formam archetypi, ut fit, hic ibi mutarent suaeque cogitandi scribendique rationi accommodarent, fuerunt alii, quamvis pauci, qui quum suas opiniones a librorum sacrorum canone vel singulis eius partibus et locis abhorrere intelligerent, ea rescinderent et mutarent, quae aliena viderentur. Sunt tamen inter illos etiam bene multi, qui interdum singula commata et ampliora etiam loca ad fidem codicum retulerunt, id quod nonnunquam vel disertis verbis indicarunt, provocantes ad librorum scriptorum auctoritatem, qua hae lectiones confirmentur, aliae repudientur. Et sunt quidem consulendi omnes scriptores eccl., qui antiquis sive codicibus graecis sive versionibus usi sunt, sed per se patet, reliquis praestare eos scriptores, qui a primordiis ecclesiae usque ad saec. VIII. vixerunt, inter quos eminent, qui commentarios et scholia in libros ss. scripserunt.

# ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

# ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυΐδ, 1
υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαὰκ 2
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν 3
Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ἐσρώμ· Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ·
Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέν- 4
νησε τὸν Ναασσών· Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλ-
μών· Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· 5
Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί· Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυΐδ 6
τὸν βασιλέα· Δαυΐδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σο-
λομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· Σολομὼν δὲ ἐγέννησε 7
τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά· Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ· 8
Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ὀζίαν· Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωά- 9
θαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ· Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἐζεκίαν· Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ· Μανασ- 10
σῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών· Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἰωσίαν· Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς 11
ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

I. 1. Δαβίδ — 6. Σολομῶντα L. c. rec. —

12 *Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέν-*
*νησε τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζο-*
13 *ροβάβελ· Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιοὺδ*
*δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν*
14 *Ἀζώρ· Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ*
*ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ· Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ·*
15 *Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέν-*
*νησε τὸν Ματθάν· Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ·*
16 *Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ*
17 *ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. Πᾶσαι*
*οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκα-*
*τέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βα-*
*βυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικε-*
*σίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσ-*
*σαρες.*

18 *Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν.*
*Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ*
*Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ*
19 *ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐ-*
*τῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι,*
20 *ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ*
*ἐνθυμηθέντος, ἰδού, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη*
*αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυΐδ, μὴ φοβηθῇς πα-*
*ραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ*
21 *γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου· Τέξεται δὲ υἱόν,*
*καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώ-*
22 *σει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦ-*
*το δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ*
23 *κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἰδού, ἡ παρθέ-*

---

18. *γένεσις* G (impr. Sch.) KL. — 19. *δειγματίσαι* L. — 23. Jes. 7, 14. —

τος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ
ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον,
μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός. Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ 24
ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυ-
ρίου· καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, Καὶ οὐκ ἐγί- 25
νωσκεν αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρω-
τότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰου- 1 II.
δαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδού, μάγοι
ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες·
Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν 2
γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν
προσκυνῆσαι αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασι- 3
λεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ᾽ αὐτοῦ,
Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμμα- 4
τεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ᾽ αὐτῶν, ποῦ ὁ Χρι-
στὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ἐν Βηθλεὲμ τῆς 5
Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου·
Καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν 6
τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμε-
νος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου, τὸν Ἰσραήλ. Τότε 7
Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσε παρ᾽
αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, Καὶ πέμ- 8
ψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε· πορευθέντες ἀκριβῶς
ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγ-
γείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.
Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ 9
ἰδού, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐ-
τούς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. Ἰδόν- 10
τες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

24. Ἐγερθεὶς L. — II. 6. Mich. 5, 1. —

11 *Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ
Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προςεκύνη-
σαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν
προςήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ
12 σμύρναν. Καὶ χρηματισθέντες κατ᾽ ὄναρ, μὴ ἀνα-
κάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι᾽ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν
εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.*
13 *Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδού, ἄγγελος κυρίου
φαίνεται κατ᾽ ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων· ἐγερθεὶς παρά-
λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς
Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ, ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει
γὰρ Ἡρώθης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.
14 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
15 αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον· Καὶ ἦν
ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥη-
θὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ
16 Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. Τότε Ἡρώδης
ἰδών, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν·
καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν
Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς
καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρίβωσε παρὰ
17 τῶν μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερε-
18 μίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ ἐν Ῥαμᾷ ἠκού-
σθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς· Ῥα-
χὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρα-
19 κληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώ-
δου, ἰδού, ἄγγελος κυρίου κατ᾽ ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰω-
20 σὴφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ
παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν*

---

11. *εὗρον τὸ* — 15. Hos. 11, 1. — 17. *διὰ Ἱερεμ.* L. p.
Sch. — ib. Jer. 31, 15. —

Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ
παιδίου. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ 21
τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. Ἀκού- 22
σας δέ, ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας
ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελ-
θεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ᾽ ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ
μέρη τῆς Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς 23
πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν
διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάν- 1 III.
νης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας
Καὶ λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν 2
οὐρανῶν. Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου 3
τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρί-
βους αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα 4
αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην πε-
ρὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες
καὶ μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν 5
Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχω-
ρος τοῦ Ἰορδάνου, Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδά- 6
νῃ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων 7
ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· γεν-
νήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς
μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς 8
μετανοίας, Καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα 9
ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ
θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

23. Ναζαρέθ L. — III. 3. διὰ Ἡσ. L. p. Sch. — ib. Jes. 40, 3 sq. — 8. καρποὺς ἀξίους. —

10 Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων
κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκ-
11 κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω
ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν, ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμε-
νος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ
ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύ-
12 ματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
τοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει
τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον
κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας
ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆ-
14 ναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέ-
γων· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
15 ἔρχῃ πρός με; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς
αὐτόν· ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πλη-
16 ρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ
βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος·
καὶ ἰδού, ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ
πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν, καὶ
17 ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρα-
νῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
ἐν ᾧ εὐδόκησα.
IV. 1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ
2 πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ
νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσα-
3 ράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε. Καὶ προσελθὼν αὐτῷ
ὁ πειράζων εἶπεν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ, ἵνα οἱ
4 λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε·
γέγραπται· οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος,

IV. 4. Deut. 8, 3. — ib. ζήσ. ἄνθρωπος G⁰ S. c. rec. —

*ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος*
*θεοῦ. Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν* 5
*ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ*
*ἱεροῦ, Καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε* 6
*σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γάρ· ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐ-*
*τοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε,*
*μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἔφη* 7
*αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· οὐκ ἐκπειράσεις*
*κύριον τὸν θεόν σου. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν* 8
*ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ*
*πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐ-*
*τῶν, Καὶ λέγει αὐτῷ· ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν* 9
*πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·* 10
*ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· γέγραπται γάρ· κύριον*
*τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύ-*
*σεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδού, ἄγ-* 11
*γελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.*

*Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη,* 12
*ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Καὶ καταλιπὼν τὴν* 13
*Ναζαρέτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν*
*παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ·*
*Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου* 14
*λέγοντος· Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θα-* 15
*λάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,*
*Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα·* 16
*καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς*
*ἀνέτειλεν αὐτοῖς. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κη-* 17
*ρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία*
*τῶν οὐρανῶν.*

---

6. Ps. 91, 11 sq. — 7. Deut. 6, 16. — 10. *ὀπίσω μου* om. rec. dub. L. — ib. Deut. 6, 13. — 13. *Καφαρναοὺμ* L. p. Sch. — 14. Jes. 8, 23. 9, 1. —

18 *Περιπατῶν δὲ [ὁ Ἰησοῦς] παρὰ τὴν θάλασσαν
τῆς Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγό-
μενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλ-
λοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
19 ἁλιεῖς. Καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
20 ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέν-
21 τες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς
ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ
Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ
πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτί-
22 ζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ
δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν
ἠκολούθησαν αὐτῷ.*

23 *Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, δι-
δάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ
εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νό-
24 σον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Καὶ ἀπῆλθεν
ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις
καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους καὶ
σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν
25 αὐτούς. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ
τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ
Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.*

V. 1 *Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ κα-
θίσαντος αὐτοῦ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
2 Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέ-
3 γων· Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν
4 ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοι οἱ πεν-
5 θοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ*

---

**18. ὁ Ἰησ. om. GSL. dub. K. —**

πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακά- 6
ριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι
αὐτοὶ χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι 7
αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρ- 8
δίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. Μακάριοι οἱ εἰ- 9
ρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. Μα- 10
κάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοί ἐστε, ὅταν 11
ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονη-
ρὸν ῥῆμα καθ᾽ ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαί- 12
ρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν
τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας
τοὺς πρὸ ὑμῶν. Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν 13
δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κό- 14
σμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κει-
μένη. Οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ 15
τὸν μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι
τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμ- 16
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ
ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς. Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό- 17
μον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ
πληρῶσαι. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ 18
ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ πα-
ρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὃς 19
ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχί-
στων καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος
κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ᾽ ἂν
ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ 20

περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων
καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰςέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
21 τῶν οὐρανῶν. Ἠκούσατε, ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις·
οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρί-
22 σει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν
εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνε-
δρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ· μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέεν-
23 ναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προςφέρῃς τὸ δῶρόν σου
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς, ὅτι ὁ ἀδελφός
24 σου ἔχει τι κατὰ σοῦ· Ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμ-
προςθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον, διαλ-
λάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ
25 δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως
ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε παραδῷ ὁ
ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπη-
26 ρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ
μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κο-
27 δράντην. Ἠκούσατε, ὅτι ἐῤῥέθη [τοῖς ἀρχαίοις]· οὐ
28 μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων
γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν
29 αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου
ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ
σοῦ· συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν
σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
30 Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐ-
τὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόλη-
ται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου

V. 21. Ex. 20, 13. Lev. 24, 21. — 22. εἰκῇ om. L. — 25. μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ L. — 27. Ex. 20, 14. — ib. τοῖς ἀρχ. om. GSL. dub. K. — 28. ἐπιθ. αὐτήν KSL. —

βληθῇ εἰς γέενναν. Ἐῤῥέθη δέ, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ 31
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ 32
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ
ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν 33
ἠκούσατε, ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐκ ἐπιορκήσεις,
ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. Ἐγὼ δὲ 34
λέγω ὑμῖν, μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι
θρόνος ἐστὶ τοῦ θεοῦ· Μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν 35
ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πό-
λις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ 36
σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέ-
λαιναν ποιῆσαι. Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν· ναὶ ναί, 37
οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.
Ἠκούσατε, ὅτι ἐῤῥέθη· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ 38
καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ 39
ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ᾽ ὅςτις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν
δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·
Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λα- 40
βεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. Καὶ ὅςτις σε ἀγ- 41
γαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ᾽ αὐτοῦ δύο. Τῷ αἰ- 42
τοῦντί σε δίδου, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσα-
σθαι μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε, ὅτι ἐῤῥέθη· ἀγα- 43
πήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.
Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐ- 44
λογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς
μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόν-

31. Deut. 24, 1. — ὅτι om. L. — 32. ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν L. — ib. μοιχευθῆναι L. — 33. Ex. 20, 7. — 38. Ex. 21, 24. Lev. 24, 20. — 43. Lev. 19, 18. (?) — 44. τοὺς μισοῦντας — ib. εὐλογ. τ. καταρ. ὑμᾶς, καλ. π. τ. μισ. ὑμ. om. L. — ib. ἐπηρεαζ. ὑμ. καὶ om. L. —

45 των ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς· Ὅπως γένησθε υἱοὶ
τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅτι τὸν ἥλιον αὐ-
τοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει
46 ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς
ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τε-
47 λῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς
ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ
48 οἱ ἐθνικοὶ οὕτω ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι,
ὥςπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός
ἐστι.
VI. 1 Προςέχετε τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμ-
προσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς·
εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν
2 τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην,
μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥςπερ οἱ ὑποκριταὶ
ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως
δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
3 ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεη-
μοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιά
4 σου, Ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ·
καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς
5 ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προςεύχῃ,
οὐκ ἔσῃ ὥςπερ οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συν-
αγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες
προςεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις.
6 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ
δὲ ὅταν προςεύχῃ, εἴςελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ
κλείσας τὴν θύραν σου πρόςευξαι τῷ πατρί σου τῷ

47. καὶ οἱ τελῶναι—ib. τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; L. —48. ὡς ὁ πατὴρ ὑμ. ὁ οὐράνιος L. — VI. 1. τὴν ἐλεημοσύνην S. c. rec. — 5. προςεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε L. —

ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ
κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευχόμε- 7
νοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥςπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι
γάρ, ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰςακουσθήσονται.
Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν, 8
ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕ- 9
τως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· Ἐλθέτω ἡ βα- 10
σιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ
καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς 11
ἡμῖν σήμερον· Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, 12
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· Καὶ μὴ 13
εἰςενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ
τοῦ πονηροῦ. [ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις
καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.] Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε 14
τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ
ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε 15
τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πα-
τὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Ὅταν δὲ 16
νηστεύητε, μὴ γίνεσθε, ὥςπερ οἱ ὑποκριταί, σκυθρω-
ποί. ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φα-
νῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων 17
ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νί-
ψαι, Ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλ- 18
λὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου,
ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι [ἐν τῷ φανε-
ρῷ]. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, 19
ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διο-

10. τῆς om. L. — 13. ὅτι σοῦ . . . . . ἀμήν om. GSL. dub. K. — 18. ἐν τῷ φανερῷ om. GSL. dub. K. —

20 ρύσσουσι καὶ κλέπτουσι· Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυ-
ροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανί-
ζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτου-
21 σιν. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται
22 καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν
ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ,
23 ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλ-
μός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν
ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκό-
24 τος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ
γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς
ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε
25 θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν·
μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε·
μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ
πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
26 Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεί-
ρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθή-
κας· καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. οὐχ
27 ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν με-
ριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆ-
28 χυν ἕνα; Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμά-
θετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ
29 οὐδὲ νήθει· Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πά-
30 σῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. Εἰ δὲ
τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς
κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ
31 πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ οὖν μεριμνήση-
τε, λέγοντες· τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώ-
32 μεθα; Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ. οἶδε

24. μαμμωνᾷ —

γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χρῄζετε τούτων
ἁπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ 33
θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ· καὶ ταῦτα πάντα
προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν 34
αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. ἀρκετὸν
τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ 1. 2 VII.
κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε,
μετρηθήσεται ὑμῖν. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ 3
ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλ-
μῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ 4
σου· ἄφες, ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ
σου· καὶ ἰδού, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑπο- 5
κριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς 6
κυσί, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν
τῶν χοίρων· μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς
ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, 7
καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε,
καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, 8
καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.
Ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς 9
αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; Καὶ ἐὰν ἰχθὺν 10
αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Εἰ οὖν ὑμεῖς πονη- 11
ροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις
ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν. Πάντα οὖν 12
ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω

---

34. μεριμνήσει ἑαυτῆς L. — VII. 2. ἀντιμετρηθήσεται — 9. ὃν αἰτήσει L. — 10. Ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσει L. —

*καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος*
13 *καὶ οἱ προφῆται. Εἰςέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης·*
*ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπά-*
*γουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰςερχό-*
14 *μενοι δι᾽ αὐτῆς. Τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη*
*ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ*
15 *εὑρίσκοντες αὐτήν. Προςέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδο-*
*προφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι*
16 *προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ τῶν*
*καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγου-*
*σιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;*
17 *Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ*
18 *δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. Οὐ δύ-*
*ναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ*
19 *δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Πᾶν δέν-*
*δρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ*
20 *βάλλεται. Ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώ-*
21 *σεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, κύριε, κύριε,*
*εἰςελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ᾽ ὁ*
*ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.*
22 *Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε, κύριε,*
*οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνό-*
*ματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνά-*
23 *μεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐ-*
*τοῖς· ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ᾽ ἐμοῦ*
24 *οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Πᾶς οὖν ὅςτις ἀκούει*
*μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω*
*αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅςτις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν*
25 *αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ κατέβη ἡ βροχή, καὶ ἦλ-*
*θον οἱ ποταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προς-*

---

**14.** *Ὅτι στενὴ* — **24.** *ὁμοιωθήσεται ἀνδρ. φρ.* L. —

ἔπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο
γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς 26
λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται
ἀνδρὶ μωρῷ, ὅςτις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ
τὴν ἄμμον. Καὶ κατέβη ἡ βροχή, καὶ ἦλθον οἱ πο- 27
ταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προςέκοψαν τῇ
οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔπεσε, καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς
μεγάλη.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό- 28
γους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ
αὐτοῦ· Ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, 29
καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολού- 1 VIII.
θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. Καὶ ἰδού, λεπρὸς ἐλθὼν 2
προςεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με
καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ 3
ὁ Ἰησοῦς λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως
ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη- 4
σοῦς· ὅρα, μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον
τῷ ἱερεῖ, καὶ προςένεγκε τὸ δῶρον, ὃ προςέταξε Μωϋ-
σῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

Εἰςελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναοὺμ προςῆλθεν 5
αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν Καὶ λέγων· 6
κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός,
δεινῶς βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 7
ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 8
ἑκατόνταρχος ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανός, ἵνα μου
ὑπὸ τὴν στέγην εἰςέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ

---

VIII. 2. προςελθὼν L. — 4. Μωσῆς — ib. Levit. 14, 2 sq. — 5. Εἰςελθ. δὲ τῷ Ἰησοῦ — ib. Εἰςελθόντος δὲ αὐτοῦ L. — 8. λόγον —

9 *ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰ-*
*μι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ*
*λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ·*
*ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον τοῦτο,*
10 *καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε καὶ εἶ-*
*πε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ*
11 *Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι*
*πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι καὶ ἀνα-*
*κλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν*
12 *τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, Οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας*
*ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ*
13 *κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν*
*ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ· ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευ-*
*σας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ*
*ἐκείνῃ.*

14 *Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδε*
*τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν.*
15 *Καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ*
16 *πυρετός· καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ*
*γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς·*
*καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κα-*
17 *κῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν*
*διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· αὐτὸς τὰς*
*ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.*

18 *Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν*
19 *ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν*
*εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκολουθήσω*
20 *σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·*
*αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐ-*

---

13. ἑκατοντάρχῳ — 15. διηκόνει αὐτῷ SL. — 17. Jes. 53, 4.

ρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ
ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Ἕτερος δὲ τῶν μαθη- 21
τῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον
ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 22
εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς
θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον ἠκολούθησαν 23
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδού, σεισμὸς μέγας 24
ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥςτε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι
ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. Καὶ προς- 25
ελθόντες οἱ μαθηταὶ [αὐτοῦ] ἤγειραν αὐτὸν λέγον-
τες· κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. Καὶ λέγει αὐ- 26
τοῖς· τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετί-
μησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ· καὶ ἐγένετο γα-
λήνη μεγάλη. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· 27
ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασ-
σα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν, εἰς τὴν χώραν 28
τῶν Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμε-
νοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥςτε
μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. Καὶ 29
ἰδού, ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ;
ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Ἦν δὲ μακρὰν 30
ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. Οἱ δὲ 31
δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις
ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν
χοίρων. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόν- 32
τες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. καὶ ἰδού,

25. *αὐτοῦ* om. GSL. dub. K. — 28. *Γερασηνῶν* KL. *Γαδαρηνῶν* S. — 31. *ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τ. ἀγ.* G (impr. Sch.) L. — 32. *εἰς τοὺς χοίρους* G (impr. Sch.) KL. — ib. *τῶν χοίρων* posterius om. GL. dub. K. —

*ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη [τῶν χοίρων] κατὰ τοῦ κρη-
μνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.
33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν
34 ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. Καὶ
ἰδού, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰη-
σοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν, ὅπως μεταβῇ
ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.*

**IX.** 1 *Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασε, καὶ ἦλθεν
2 εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδού, προσέφερον αὐτῷ πα-
ραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς
τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ· θάρσει, τέ-
3 κνον· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἰδού, τι-
νὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλα-
4 σφημεῖ. Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν
εἶπεν· ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρ-
5 δίαις ὑμῶν; Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέων-
ταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειραι καὶ περιπάτει;
6 Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· (τότε λέγει τῷ παρα-
λυτικῷ·) ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε
7 εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν
8 οἶκον αὐτοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν καὶ
ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς
ἀνθρώποις.*

9 *Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ
λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθη-
10 σεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰ-
κίᾳ, καὶ ἰδού, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόν-*

---

IX. 5. *σου αἱ ἁμαρτ.* G (impr. Sch.) KSL. — ib. *ἔγει-
ρε* S. —

τες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐ- 11
τοῦ· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει
ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐ- 12
τοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ᾽ οἱ
κακῶς ἔχοντες. Πορευθέντες δὲ μάθετε, τί ἐστιν· 13
ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δι-
καίους, ἀλλ᾽ ἁμαρτωλοὺς [εἰς μετάνοιαν].

Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου 14
λέγοντες· διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν
πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν 15
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος
πενθεῖν, ἐφ᾽ ὅσον μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύ-
σονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμ-
φίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει 16
ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει
γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον
σχίσμα γίνεται. Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς 17
ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ
οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλ-
λουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι
συντηροῦνται.

Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδού, ἄρχων εἷς 18
ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· ὅτι ἡ θυγάτηρ μου
ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου
ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ ζήσεται. Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκο- 19
λούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδού, 20
γυνὴ αἱμοῤῥοοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὄπισθεν,

13. Hos. 6, 6. — ib. ἔλεος L. — ib. εἰς μετάνοιαν om. GL. dub. K. — 17. ἀμφότερα — 18. ἄρχων ἐλθὼν — ib. ἄρχ. εἷς προσελθὼν L. —

21 ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Ἔλεγε
γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ,
22 σωθήσομαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν
αὐτὴν εἶπε· θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ
23 σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ
ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν
24 τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον Λέγει αὐ-
τοῖς· ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ
25 καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη
ὁ ὄχλος, εἰςελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ
26 ἠγέρθη τὸ κοράσιον. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς
ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.
27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν
αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· ἐλέησον
28 ἡμᾶς, υἱὲ Δαυΐδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προς-
ῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
πιστεύετε, ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐ-
29 τῷ· ναί, κύριε. Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν
30 λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ
ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήσατο
31 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω. Οἱ
δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.
32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδού, προςήνεγκαν αὐτῷ
33 ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. Καὶ ἐκβληθέντος
τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ
ὄχλοι, λέγοντες· [ὅτι] οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ
34 Ἰσραήλ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.
35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ
τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ

33. ὅτι om. GKSL. —

κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων
πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν [ἐν τῷ λαῷ]. Ἰδὼν 36
δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν
ἐσκυλμένοι καὶ ἐῤῥιμμένοι, ὡςεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα
ποιμένα. Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ μὲν 37
θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· Δεήθητε οὖν 38
τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς
τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

Καὶ προςκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς 1 X.
αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρ-
των, ὥςτε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νό-
σον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστό- 2
λων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγό-
μενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκω-
βος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ·
Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος 3
ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Λεββαῖος ὁ
ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· Σίμων ὁ κανανίτης καὶ Ἰούδας 4
ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν. Τούτους τοὺς 5
δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς, λέ-
γων· εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σα-
μαρειτῶν μὴ εἰςέλθητε· Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς 6
τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Πορευ- 7
όμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες· ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς 8
ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε·
δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν 9
μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, Μὴ 10
πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα

35. ἐν τῷ λαῷ om. GSL. dub. K. — 36. ὅτι ἦσαν ἐκλε-λυμένοι. — X. 4. ὁ Κανανίτης — ib. ὁ Καναναῖος L. — 8. λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε. — ib. νεκρ. ἐγ. om. S.

μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ
11 ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰςέλθητε, ἐξε-
τάσατε, τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε, ἕως
12 ἂν ἐξέλθητε. Εἰςερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπά-
13 σασθε αὐτήν. Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω
ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη
14 ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέ-
ξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχό-
μενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν
15 κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνε-
κτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων ἐν ἡμέρᾳ
16 κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω
ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρό-
νιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.
17 Προςέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ
ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
18 μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασι-
λεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς
19 καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ
μεριμνήσητε, πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν
20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τί λαλήσετε· Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ
λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λα-
21 λοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς
θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέ-
22 κνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ
23 δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ
διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν
ἄλλην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πό-
λεις τοῦ Ἰσραήλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

---

10. ῥάβδους S. —

Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος 24
ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα 25
γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ
κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐπεκά-
λεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; Μὴ οὖν 26
φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ
οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσε-
ται. Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· 27
καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.
Καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, 28
τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ
μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι
ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; 29
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ
πατρὸς ὑμῶν· Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς 30
πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. Μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν 31
στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅςτις ὁμολο- 32
γήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω
κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐ-
ρανοῖς· Ὅςτις δ᾽ ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν 33
ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλ- 34
θον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰ-
ρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρω- 35
πον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ
τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς
αὐτῆς· Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. 36
Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου 37
ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ

25. ἐκάλεσαν — 28. Καὶ μὴ φοβηθῆτε — ib. ἀποκτενόντων G (impr. Sch.) KS. ἀποκτεννόντων L. — 32. ἐν τοῖς οὐρ. L. — 33. κἀγὼ αὐτὸν L. — 35. 36. Mich. 7, 6. —

38 *ἔστι μου ἄξιος· Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐ-*
*τοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.*
39 *Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ*
*ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐ-*
40 *τήν. Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δε-*
41 *χόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ δεχόμενος*
*προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λή-*
*ψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου*
42 *μισθὸν δικαίου λήψεται. Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα*
*τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα*
*μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν*
*αὑτοῦ.*

XI. 1 *Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων*
*τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ δι-*
*δάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.*

2 *Ὁ δὲ Ἰωάννης, ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ*
*ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ*
3 *Εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶ-*
4 *μεν; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πορευ-*
*θέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·*
5 *Τυφλοὶ ἀναβλέπουσι καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ*
*καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται*
6 *καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· Καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς*
7 *ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πορευομέ-*
*νων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάν-*
*νου· τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλα-*
8 *μον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε*
*ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον;*
*ἰδού, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βα-*

---

XI. 2. *πέμψας διὰ τῶν* L. p. Sch. — 8. *τῶν βασιλείων* S. —

σιλέων εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; 9
ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτος 10
γάρ ἐστι, περὶ οὗ γέγραπται· ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλ-
λω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κα-
τασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν λέ- 11
γω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων
Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασι-
λείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. Ἀπὸ δὲ τῶν 12
ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐ-
τήν. Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως 13
Ἰωάννου προεφήτευσαν. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, 14
αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔχων 15
ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν 16
ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδίοις ἐν ἀγοραῖς καθημένοις,
καὶ προςφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, Καὶ λέγουσιν· 17
ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν
ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε 18
ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσι· δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν 19
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν·
ἰδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος
καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέ-
κνων αὐτῆς. Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς 20
ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν·
Οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ 21
καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. Πλὴν 22
λέγω ὑμῖν· Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν

---

10. Mal. 3, 1. — 14. Mal. 4, 5. — 16. παιδαρίοις — ib. καθημένοις ἐν ἀγορᾷ, ἃ προςφωνοῦντα τοῖς ἑταίροις Λέγουσιν L. — 21. Βηθσαϊδά KL. —

23 ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σύ, Καπερναούμ, ἡ
ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθή-
σῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενό-
24 μεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. Πλὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν
ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί.
25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν,
26 καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι
27 οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι
παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώ-
σκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις
ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς
28 ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες
29 καὶ πεφορτισμένοι· κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε
τὸν ζυγόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι
πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε
30 ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός μου
χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

XII. 1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐπείνασαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν.
2 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ· ἰδού, οἱ μαθη-
3 ταί σου ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. Ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαυΐδ,
4 ὅτε ἐπείνασε καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ; Πῶς εἰσῆλθεν εἰς
τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως

23. μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως Ἅιδου καταβήσῃ, ὅτι L. — ib. ἔμεινεν ἂν L. — XII. 3. 1 Sam. 21, 1 — 7. — ib. ἐπείνασεν αὐτὸς —

ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ᾽
αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν 5
τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ
σάββατον βεβηλοῦσι καὶ ἀναίτιοί εἰσι; Λέγω δὲ ὑμῖν, 6
ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε. Εἰ δὲ ἐγνώκειτε, 7
τί ἐστιν· ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐκ ἂν κατεδι-
κάσατε τοὺς ἀναιτίους. Κύριος γάρ ἐστι τοῦ σαβ- 8
βάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν 9
αὐτῶν. Καὶ ἰδού, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξη- 10
ράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστι τοῖς
σάββασι θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ 11
δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς
ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββα-
σιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; Πό- 12
σῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστι
τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. Τότε λέγει τῷ ἀνθρώ- 13
πῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκα-
τεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμ- 14
βούλιον ἔλαβον κατ᾽ αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν
ἀπολέσωσιν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ 15
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας, Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φα- 16
νερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 17
διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἰδού, ὁ παῖς 18
μου, ὃν ᾑρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν

5. Num. 28, 9 sq. — 6. μεῖζον SL. — 7. Hos. 6, 6. — 8. ἐστι καὶ — 13. ἀπεκατεστάθη S (!) L. — 14. Ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβ. ἔλαβον κατ᾽ αὐτοῦ L. p. Sch. — 18 — 21: Jes. 42, 1 sq. cf. 11, 10. —

*ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ*
19 *κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. Οὐκ ἐρίσει οὐδὲ*
*κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν*
20 *φωνὴν αὐτοῦ· Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει,*
*καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς*
21 *νῖκος τὴν κρίσιν· Καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλ-*
*πιοῦσι.*

22 *Τότε προςηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς*
*καὶ κωφός, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥςτε τὸν τυφλὸν*
23 *καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο*
*πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς*
24 *Δαυΐδ; Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος*
*οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ*
25 *ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐν-*
*θυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερι-*
*σθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰ-*
26 *κία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. Καὶ*
*εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμε-*
27 *ρίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Καὶ*
*εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ*
*ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσον-*
28 *ται κριταί. Εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω*
*τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ*
29 *θεοῦ. Ἢ πῶς δύναταί τις εἰςελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν*
*τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ*
*πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ*
30 *διαρπάσει; Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ*
31 *ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέ-*
*γω ὑμῖν· πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλαςφημία ἀφεθήσεται*
*τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλαςφημία οὐκ*

---

21. *Καὶ ἐν τῷ* — 28. *ἐγὼ ἐν πν. θ.* —

*ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον* 32
*κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς
δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφε-
θήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ
μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, καὶ τὸν* 33
*καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν,
καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ
τὸ δένδρον γινώσκεται. Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύ-* 34
*νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ πε-
ρισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ ἀγα-* 35
*θὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ [τῆς καρ-
δίας] ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος
ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. Λέγω* 36
*δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ
ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ* 37
*ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.*

*Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ* 38
*Φαρισαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ
σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· γενεὰ* 39
*πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον
οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προ-
φήτου. Ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κή-* 40
*τους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέ-
ρας καὶ τρεῖς νύκτας. Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστή-* 41
*σονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κα-
τακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα*

---

32. *οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι* S. — 35. *τῆς καρδίας* om. GSL. dub. K. — ib. *ἐκβάλλει ἀγαθά* SL. — 38. *ἀπεκρ. αὐτῷ* L. p. Sch. — 40. Jon. 2, 1. — 41. Jon. 3, 4. 5.

42 Ἰωνᾶ· καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Βασίλισσα νό-
του ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδού, πλεῖον
43 Σολομῶνος ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι᾽ ἀνύδρων
44 τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. Τότε
λέγει· ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον.
καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κε-
45 κοσμημένον. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει
μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυ-
τοῦ, καὶ εἰςελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ
ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.
46 Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδού, ἡ μή-
τηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες
47 αὐτῷ λαλῆσαι. Εἶπε δέ τις αὐτῷ· ἰδού, ἡ μήτηρ σου
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λα-
48 λῆσαι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ· τίς
ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;
49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐ-
τοῦ εἶπεν· ἰδού, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.
50 Ὅςτις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ
ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μή-
τηρ ἐστίν.

**XIII.** 1 Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ
2 τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· Καὶ συν-
ήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥςτε αὐτὸν εἰς
τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ
3 τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ

42. 1 Reg. 10, 1 sq. —

*ἐν παραβολαῖς, λέγων· ἰδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ*
*σπείρειν. Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσε* 4
*παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν*
*αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ* 5
*εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ*
*ἔχειν βάθος γῆς· Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματί-* 6
*σθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. Ἄλλα δὲ* 7
*ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι*
*καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν* 8
*τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ*
*ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν,* 9
*ἀκουέτω.*

*Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ· διὰ* 10
*τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶ-* 11
*πεν αὐτοῖς· ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς*
*βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. Ὅστις* 12
*γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· ὅστις*
*δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ* 13
*τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ*
*βλέπουσι καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι.*
*Καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέ-* 14
*γουσα· ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέ-*
*ποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ* 15
*ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως*
*ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μή-*
*ποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι*
*καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι*
*αὐτούς. Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέ-* 16
*πουσι, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. Ἀμὴν γὰρ λέ-* 17

---

XIII. 14. *ἐπ' αὐτοῖς.* — ib. Jes. 6, 9 sq. — 15. *συνιῶσι* S. c. rec. — ib. *ἰάσομαι* L. — 16. *ὅτι ἀκούουσιν* L. —

γω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμη-
σαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ
18 ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν
19 παραβολὴν τοῦ σπείροντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν
λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πο-
νηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
20 τοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. Ὁ δὲ
ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
21 ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· Οὐκ
ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόςκαιρός ἐστι· γενο-
μένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς
22 σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗ-
τός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ
αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει
23 τὸν λόγον· καὶ ἄκαρπος γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν
τὴν καλὴν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων
καὶ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκα-
τόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων·
ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπεί-
25 ροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ
καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς
καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλ-
26 θεν. Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποί-
27 ησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. Προςελθόντες δὲ
οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ
καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
28 ἔχει ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς ἄνθρωπος
τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ· θέλεις οὖν
29 ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη· οὔ· μήποτε

27. τὰ ζιζάνια. — 28. οἱ δὲ δ. αὐτῷ λέγουσιν L. —

συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν
σῖτον. Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ 30
θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θε-
ρισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε
αὐτὰ εἰς δέσμας, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ
σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. Ἄλλην 31
παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄν-
θρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· Ὃ μικρότερον 32
μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ,
μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστί, καὶ γίνεται δένδρον, ὥςτε
ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν
τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν 33
αὐτοῖς· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ,
ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία,
ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβο- 34
λαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει
αὐτοῖς· Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφή- 35
του λέγοντος· ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου·
ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ 36
Ἰησοῦς. καὶ προςῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέ-
γοντες· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων
τοῦ ἀγροῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὁ σπεί- 37
ρων τὸ καλὸν σπέρμα ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου·
Ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, 38
οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν
οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· Ὁ δὲ ἐχθρός, ὁ σπείρας αὐτά, 39
ἔστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶ-

30. ἐν τῷ καιρῷ. — 35. Ps. 78, 2. —

40 νός ἐστιν. οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. Ὥςπερ οὖν
συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως
41 ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀποστε-
λεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ
συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάν-
42 δαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, Καὶ βαλοῦσιν
αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ
43 κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε οἱ δί-
καιοι ἐκλάμψουσιν, ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
44 πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Πά-
λιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ
κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε,
καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα
45 ἔχει πωλεῖ καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν
ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπό-
46 ρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· Ὃς εὑρὼν ἕνα πο-
λύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα
47 εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βα-
σιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασ-
48 σαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· Ἣν, ὅτε
ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ κα-
θίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ
49 ἔξω ἔβαλον. Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶ-
νος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πο-
50 νηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς
εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· συνήκατε ταῦτα πάντα;
52 λέγουσιν αὐτῷ· ναί, κύριε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ

40. καίεται GKS — ib. τούτου om. L p. Sch. — 46. Εὑρὼν δὲ GSL. —

*τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασι-
λείαν τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπό-
τῃ, ὅςτις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ
παλαιά.*

*Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παρα-* 53
*βολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν* 54
*πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐ-
τῶν, ὥςτε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· πόθεν
τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐχ οὗτός* 55
*ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγε-
ται Μαριάμ; καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; Καὶ αι ἀδελφαὶ αὐ-* 56
*τοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ
ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ* 57
*Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ
μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ* 58
*οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν
αὐτῶν.*

*Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τε-* 1 XIV.
*τράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ·* 2
*οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν
νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐ-
τῷ. Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν* 3
*αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυ-
ναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἔλεγε γὰρ αὐ-* 4
*τῷ ὁ Ἰωάννης· οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. Καὶ θέ-* 5
*λων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς
προφήτην αὐτὸν εἶχον. Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ* 6
*Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· Ὅθεν μεθ' ὅρκου* 7

52. *τῇ βασιλείᾳ* GK. — *ἐν τῇ βασ.* L. —

8 ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι, ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δὲ
προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, δός μοι, φη-
σίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βα-
9 πτιστοῦ. Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς· διὰ δὲ τοὺς ὅρ-
κους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθῆναι.
10 Καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλα-
11 κῇ. Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ
12 ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.
13 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ
εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι
ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.
14 Καὶ ἐξελθὼν [ὁ Ἰησοῦς] εἶδε πολὺν ὄχλον· καὶ
ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώ-
15 στους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης προςῆλθον αὐ-
τῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος
καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους,
ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς
16 βρώματα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρείαν
17 ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ
λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους
18 καὶ δύο ἰχθύας. Ὁ δὲ εἶπε· φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε.
19 Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς
χόρτους, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο
ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε· καὶ
κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μα-
20 θηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορ-
τάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,

---

XIV. 12. ἦραν τὸ πτῶμα L. — 13. Ἀκούσας δὲ L. — 14. ὁ Ἰησ. om. L. dub. K.—ib. ἐπ᾽ αὐτοὺς— 19. καὶ λαβὼν—

*δώδεκα κοφίνους πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄν-* 21
*δρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.*
*Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν [ὁ Ἰησοῦς] τοὺς μαθη-* 22
*τὰς [αὐτοῦ] ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν*
*εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ* 23
*ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν*
*προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.*
*Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανι-* 24
*ζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνε-*
*μος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς* 25
*αὐτοὺς [ὁ Ἰησοῦς] περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης.*
*Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν* 26
*περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες· ὅτι φάντασμά*
*ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλά-* 27
*λησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι·*
*μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε·* 28
*κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ*
*ὕδατα. Ὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ* 29
*πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν*
*πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν* 30
*ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε*
*λέγων· κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτεί-* 31
*νας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ·*
*ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν* 32
*εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. Οἱ δὲ ἐν τῷ* 33
*πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀλη-*
*θῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.*

*Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησα-* 34
*ρέτ. Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου* 35

---

22. ὁ Ἰησοῦς om. GSL. dub. K. — ib. αὐτοῦ om. GS. dub. K. — 25. ἦλθεν L. — ib. ὁ Ἰησοῦς om. GSL. dub. K. —

ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην,
καὶ προςήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας·
36 Καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ
κραςπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διε-
σώθησαν.
XV. 1 Τότε προςέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσο-
2 λύμων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι λέγοντες· Διὰ τί
οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν
πρεςβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν,
3 ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ-
τοῖς· διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ
4 θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; Ὁ γὰρ θεὸς ἐνετεί-
λατο λέγων· τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καί·
ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.
5 Ὑμεῖς δὲ λέγετε· ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί·
δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ
6 τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ. Καὶ ἠκυ-
ρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν
7 ὑμῶν. Ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν
8 Ἡσαΐας λέγων· Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στό-
ματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία
9 αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί
με διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.
10 Καὶ προςκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· ἀκού-
11 ετε καὶ συνίετε. Οὐ τὸ εἰςερχόμενον εἰς τὸ στόμα
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ
12 στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε προς-

---

XV. 4. Ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν· τίμα L. — Ex. 20, 12. 21, 17. — ib. τὸν πατέρα σου — 5. ὠφεληθῇς, οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατ. αὐτοῦ, Καὶ ἠκυρ. τὸν λόγον τοῦ θ. L. — 8. Jes. 29, 13. — ib. λέγων· Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ GKL. —

ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ· οἶδας, ὅτι
οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθη-
σαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ 13
ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται.
Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς 14
δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦν-
ται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φράσον 15
ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· 16
ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; Οὔπω νοεῖτε, ὅτι 17
πᾶν τὸ εἰςπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν
χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; Τὰ δὲ ἐκπο- 18
ρευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται,
κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας 19
ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορ-
νεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλαςφημίαι. Ταῦτά 20
ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερ-
σὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς 21
τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδού, γυνὴ Χα- 22
ναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγα-
σεν αὐτῷ λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ Δαυὶδ· ἡ
θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Ὁ δὲ οὐκ ἀπε- 23
κρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προςελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι
κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ 24
ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴ-
κου Ἰσραήλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προςεκύνει αὐτῷ λέ- 25
γουσα· κύριε, βοήθει μοι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· 26

12. οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ L. — 16. Ἰησοῦς om. L. — 17. Οὐ νοεῖτε L. — 22. ἔκραζεν λέγουσα L. — 25. προςεκύνησεν K. —

οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βα-
27 λεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ εἶπε· ναί, κύριε· καὶ γὰρ
τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων
28 ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου
ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυ-
γάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε παρὰ τὴν
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος
30 ἐκάθητο ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ
ἔχοντες μεθ᾽ ἑαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλ-
λοὺς καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς,
31 Ὥςτε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λα-
λοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ
τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.
32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προςκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
εἶπε· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι
τρεῖς, προςμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ
ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶ-
33 σιν ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥςτε χορ-
34 τάσαι ὄχλον τοσοῦτον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον· ἑπτά, καὶ ὀλίγα
35 ἰχθύδια. Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ
36 τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς
ἰχθύας εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκε τοῖς μαθη-
37 ταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον
πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον
38 τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. Οἱ δὲ

32. ἡμέρας τρεῖς προςμ. μοι. —

ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν
καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς 39
τὸ πλοῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδ- 1 XVI.
δουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτόν, σημεῖον ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶ- 2
πεν αὐτοῖς· ὀψίας γενομένης λέγετε· εὐδία, πυῤῥάζει
γὰρ ὁ οὐρανός· Καὶ πρωΐ· σήμερον χειμών, πυῤῥά- 3
ζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. ὑποκριταί, τὸ μὲν
πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ
σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; Γενεὰ πονηρὰ καὶ 4
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται
αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ κα-
ταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθε.

Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν 5
ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ- 6
τοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρι-
σαίων καὶ Σαδδουκαίων. Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυ- 7
τοῖς λέγοντες· ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. Γνοὺς δὲ 8
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν [αὐτοῖς]· τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς,
ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; Οὔπω νοεῖτε; 9
οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχι-
λίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ 10
ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλά-
βετε; Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, 11
προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδ-
δουκαίων; Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν 12
ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν
Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

39. ἀνέβη G (impr. Sch.) K. — ib. Μαγαδάν L. — XVI. v. 8. αὐτοῖς om. GSL. dub. K. — 11. περὶ ἄρτων SL. — ib. εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ L. —

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς
Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· τίνα
με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
14 που; Οἱ δὲ εἶπον· οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν·
ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν ἢ ἕνα τῶν προ-
15 φητῶν. Λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε· σὺ εἶ ὁ Χριστός,
17 ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ, Σίμων βὰρ Ἰωνᾶ· ὅτι
σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ
18 μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ
εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου
τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐ-
19 τῆς. Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν
οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμέ-
νον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς,
20 ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τότε διεστείλατο
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν, ὅτι αὐτός
ἐστιν ὁ Χριστός.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μα-
θηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυ-
μα καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρ-
χιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ
22 τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν
ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· ἵλεώς σοι,
23 κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε
τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλόν
μου εἶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀν-
θρώπων.

---

20. Τότε ἐπετίμησεν L. — ib. αὐτοῦ om. L. — ib. Ἰησοῦς ὁ Χρ. —

*Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ* 24
*τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν,*
*καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι.*
*Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει* 25
*αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν*
*ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος,* 26
*ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ*
*ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυ-*
*χῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχε-* 27
*σθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέ-*
*λων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν*
*πρᾶξιν αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε* 28
*ἑστώτων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν*
*ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασι-*
*λείᾳ αὐτοῦ.*

*Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰη-* 1 XVII.
*σοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-*
*φὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ'*
*ἰδίαν. Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ* 2
*ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμά-*
*τια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ἰδού,* 3
*ὤφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλ-*
*λαλοῦντες. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰη-* 4
*σοῦ· κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις,*
*ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσῇ*
*μίαν καὶ μίαν Ἠλίᾳ. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού,* 5
*νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδού, φωνὴ*
*ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ*
*ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ* 6

28. *ἑστηκότων.* — ib. *τινες ὧδε ἑστῶτες* S. — **XVII. 4.** *καὶ Ἠλίᾳ μίαν.* L. — 5. *νεφέλη φωτὸς* G (impr. Sch.). —

ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόςωπον αὐτῶν
7 καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προςελθὼν ὁ Ἰησοῦς
ἥψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.
8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον,
9 εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ
τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ
εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
10 νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν,
11 ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ
12 ἀποκαταστήσει πάντα· Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη
ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν
αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
13 μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. Τότε συνῆκαν οἱ μαθη-
ταί, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.
14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προςῆλθεν
15 αὐτῷ ἄνθρωπος, γονυπετῶν αὐτὸν Καὶ λέγων· κύ-
ριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς
πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλά-
16 κις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προςήνεγκα αὐτὸν τοῖς μα-
θηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.
17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ
διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε
18 ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. Καὶ ἐπετί-
μησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαι-
μόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεί-
19 νης. Τότε προςελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ'

9. ἀπὸ τοῦ ὄρους. — 11. Ἰησοῦς et αὐτοῖς om. L. — ib πρῶτον om. L. — 14. γονυπ. αὐτῷ. — 17. μεθ' ὑμῶν ἔσομαι L. —

ἰδίαν εἶπον· διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν
αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τὴν ἀπιστίαν 20
ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκ-
κον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μετάβηθι ἐντεῦ-
θεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.
Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευ- 21
χῇ καὶ νηστείᾳ.

Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶ- 22
πεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, Καὶ ἀποκτε- 23
νοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ
ἐλυπήθησαν σφόδρα.

Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, προσῆλ- 24
θον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶ-
πον· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; Λέ- 25
γει· ναί. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθα-
σεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ
βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆν-
σον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;
Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. ἔφη αὐ- 26
τῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Ἵνα 27
δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θά-
λασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον
ἰχθὺν ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις
στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ
σοῦ.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ 1 XVIII.
τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ
τῶν οὐρανῶν; Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παι- 2
δίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν Καὶ εἶπεν· ἀμὴν 3

20. ὀλιγοπιστίαν L. — 27. τὴν om. L. —

*λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παι-*
*δία, οὐ μὴ εἰςέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.*
4 *Ὅςτις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο,*
*οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·*
5 *Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνό-*
6 *ματί μου, ἐμὲ δέχεται. Ὃς δ᾽ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα*
*τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέ-*
*ρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τρά-*
*χηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς*
7 *θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων·*
*ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ*
8 *ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι᾽ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ*
*δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον*
*αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν εἰςελθεῖν*
*εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πό-*
9 *δας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ εἰ*
*ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βά-*
*λε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰς τὴν*
*ζωὴν εἰςελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι*
10 *εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ὁρᾶτε, μὴ καταφρονή-*
*σητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ*
*ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διαπαντὸς βλέπουσι τὸ*
11 *πρόςωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἦλθε*
12 *γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. Τί*
*ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρό-*
*βατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐν-*
*νενηκονταεννέα ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλα-*
13 *νώμενον; Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω*

---

**XVIII. 4.** ταπεινώσει **SL. — 6.** εἰς τὸν τράχηλ. **KS.** περὶ τ. τρ. **L. — 7.** ἐκείνῳ **om. L. — 8.** ἔκκοψον αὐτὸν **L. — 12.** οὐχὶ ἀφήσει τ. ἐ. ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ πορ. **L. —**

ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐν-
νενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ 14
ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐ-
ρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν 15
δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ἔλεγ-
ξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου
ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· Ἐὰν δὲ μὴ 16
ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ
στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα.
Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ. ἐὰν δὲ 17
καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοὶ ὥςπερ ὁ
ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν 18
δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ·
καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν
τῷ οὐρανῷ. Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν 19
συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος,
οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός
μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συν- 20
ηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Τότε προςελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· κύριε, 21
ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω
αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐ, λέ- 22
γω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.
Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώ- 23
πῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δού-
λων αὐτοῦ. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προςη- 24
νέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. Μὴ 25
ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ

14. ἓν τῶν L. — 15. ὕπαγε, ἔλεγξον GKL. — 16. Deut. 19, 15. — 19. Ἀμὴν λέγω ὑμ. L. —

26 τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. Πεσὼν
οὖν ὁ δοῦλος προςεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, μακρο-
27 θύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω. Σπλαγ-
χνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν
28 αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. Ἐξελθὼν δὲ
ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς
ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν
29 ἔπνιγε λέγων· ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις. Πεσὼν
οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ [εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ] παρε-
κάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάν-
30 τα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν· ἀλλὰ ἀπελθὼν
ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακήν, ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλό-
31 μενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα
ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ
32 κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προςκαλε-
σάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πο-
νηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ πα-
33 ρεκάλεσάς με· Οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδου-
34 λόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς ὁ
κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως
35 οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτω καὶ ὁ
πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε
ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν
τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

**XIX.** 1 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό-
γους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν
2 εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ

---

**28.** *ὅ, τι ὀφείλεις.* — **29.** *εἰς τ. πόδ. αὐτοῦ* **om. G (impr. Sch.) L. dubit. K. — ib.** *πάντα* **om. S. dub. KL. — 35.** *οὐράνιος* **L. p. Sch. — ib.** *τὰ παραπτ. αὐτῶν* **om. G. (impr. Sch.) L. —**

ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς ἐκεῖ.
Καὶ προςῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες 3
αὐτὸν καὶ λέγοντες αὐτῷ· εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπο-
λῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὁ 4
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ
ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς;
Καὶ εἶπεν· ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν 5
πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προςκολληθήσεται τῇ γυ-
ναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.
Ὥςτε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ θεὸς 6
συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Λέγουσιν αὐ- 7
τῷ· τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀπο-
στασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν; Λέγει αὐτοῖς· ὅτι 8
Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν
ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ
γέγονεν οὕτω. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν 9
γυναῖκα αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην,
μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.
Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ 10
αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει
γαμῆσαι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσι 11
τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. Εἰσὶ γὰρ εὐ- 12
νοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω·
καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυ-
τοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος
χωρεῖν χωρείτω.

---

XIX. 3. αὐτῷ posterius om. L. — 4. Gen. 1, 27. — 5. Gen. 2, 24. — ib. κολληθ. L. — 7. Deut. 24, 1. — 9. εἰ μὴ S. cum rec., sed παρεκτὸς λόγου πορνείας L. —

13 *Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας*
*ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετί-*
14 *μησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε τὰ παι-*
*δία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ*
15 *τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἐπι-*
*θεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.*
16 *Καὶ ἰδού, εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε*
17 *ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; Ὁ*
*δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός,*
*εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν,*
18 *τήρησον τὰς ἐντολάς. Λέγει αὐτῷ· ποίας; ὁ δὲ Ἰη-*
*σοῦς εἶπε· τό· οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέ-*
19 *ψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· Τίμα τὸν πατέρα καὶ*
*τὴν μητέρα· καί· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς*
20 *σεαυτόν. Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· πάντα ταῦτα*
21 *ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; Ἔφη*
*αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώ-*
*λησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις*
*θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.*
22 *Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθε λυπού-*
*μενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.*
23 *Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν*
*λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς*
24 *τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν,*
*εὐκοπώτερόν ἐστι, κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος*
*διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσ-*
25 *ελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο*
26 *σφόδρα, λέγοντες· τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; Ἐμ-*

---

17. *τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός.* GL. — 18. Ex. 20, 12. sq. Lev. 19, 18. — 19. *τὸν πατ. σου.* — 24. *διὰ τρ. ῥ. εἰσελθεῖν* GKS. — 25. *οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.* —

βλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις
τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά.
Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδού, 27
ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί
ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν 28
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ
παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδε-
κα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.
Καὶ πᾶς ὅςτις ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς 29
ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς
ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται
καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται 30
πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.
Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀν- 1 XX.
θρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅςτις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώ-
σασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Συμφω- 2
νήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν
ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ 3
ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν
τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· Κἀκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ 4
ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω
ὑμῖν. Οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην 5
καὶ ἐννάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν 6
ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας [ἀρ-
γοὺς] καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν
ἡμέραν ἀργοί; Λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμι- 7
σθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν
ἀμπελῶνα· καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, λήψεσθε. Ὀψίας 8

26. δυνατά ἐστι — 29. Καὶ πᾶς, ὃς S. cum rec. — XX. 3. περὶ τὴν τρ. — 6. ἀργοὺς S. c. rec., sed om. GL. dub. K. —

*δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπι-
τρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐ-
τοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως
9 τῶν πρώτων. Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην
10 ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶ-
τοι ἐνόμισαν, ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαβον καὶ
11 αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ
12 τοῦ οἰκοδεσπότου λέγοντες· ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι
μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας,
τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσω-
13 να. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν· ἑταῖρε, οὐκ
14 ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; Ἆρον τὸ
σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς
15 καὶ σοί. Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς
ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ
16 ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ
οἱ πρῶτοι ἔσχατοι. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ
ἐκλεκτοί.*

*17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέ-
λαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ᾽ ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ
18 εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι
καὶ γραμματεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ,
19 Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖ-
ξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.*

*20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβε-
δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦ-
21 σά τι παρ᾽ αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις;
λέγει αὐτῷ· εἰπέ, ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί*

---

15. *εἰ ὁ ὀφθ.* K. —

μου εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ
βασιλείᾳ σου. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἴ- 22
δατε, τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ
μέλλω πίνειν; ἢ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι,
βαπτισθῆναι; λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα. Καὶ λέγει 23
αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε καὶ τὸ βάπτι-
σμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθί-
σαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν
ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός
μου. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ 24
τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προςκαλεσάμενος 25
αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε, ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κα-
τακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζου-
σιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν 26
θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος·
Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν 27
δοῦλος· Ὥςπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε δια- 28
κονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχώ, ἠκολού- 29
θησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. Καὶ ἰδού, δύο τυφλοὶ 30
καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς
παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς
Δαυΐδ. Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπή- 31
σωσιν. οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, 32
κύριε, υἱὸς Δαυΐδ. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν
αὐτοὺς καὶ εἶπε· τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Λέγουσιν 33
αὐτῷ· κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.

21. ἐξ εὐωνύμων (om. σου) — 22. καὶ τὸ βάπτ. — Eadem vv. usque ad βαπτισθῆναι om. GL. dubit. K. in hoc et sq. commate. — 26. Οὐχ οὕτως δὲ —

34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί·
καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

XXI. 1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς
Βηθφαγῆ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς
2 ἀπέστειλε δύο μαθητὰς λέγων αὐτοῖς· πορεύθητε
εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρή-
σετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ᾽ αὐτῆς· λύσαντες
3 ἀγάγετέ μοι. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε, ὅτι ὁ
κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐ-
4 τούς. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ
5 ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Εἴπατε τῇ θυ-
γατρὶ Σιών· ἰδού, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι, πραῢς
καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον, υἱὸν ὑποζυγίου.
6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς
7 προςέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ
τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια
8 αὐτῶν· καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. Ὁ δὲ πλεῖ-
στος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ·
ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ
9 ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες
καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· ὡσαννὰ τῷ
υἱῷ Δαυΐδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυ-
10 ρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰςελθόντος
αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγου-
11 σα· τίς ἐστιν οὗτος; Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν
Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας.
12 Καὶ εἰςῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ

---

XXI. 2. πορεύεσθε. . . . κατέναντι L. — ib. ἄγετε L. — 3. ἀποστέλλει G (impr. Sch.) KS. — 5. Zach. 9, 9. — 6. συνέταξεν L. — 7. ἐπεκάθισαν. —

ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν
τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέ-
στρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς πε-
ριστεράς, Καὶ λέγει αὐτοῖς· γέγραπται· ὁ οἶκός μου 13
οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσα-
τε σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ 14
καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.
Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυ- 15
μάσια, ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ
ἱερῷ καὶ λέγοντας· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυΐδ, ἠγανάκτη-
σαν Καὶ εἶπον αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ 16
δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι
ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶ-
νον; Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πό- 17
λεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασε. 18
Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, 19
καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον. καὶ λέ-
γει αὐτῇ· μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶ-
να· καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. Καὶ ἰδόν- 20
τες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· πῶς παραχρῆ-
μα ἐξηράνθη ἡ συκῆ; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶ- 21
πεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ
μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλ-
λὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι
εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· Καὶ πάντα, ὅσα ἂν 22
αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε.

Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον αὐτῷ 23
διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ
λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι

---

13. Jes. 56, 7. — 16. Ps. 8, 3. —

24 ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα,
ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
25 ταῦτα ποιῶ· Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ
οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυ-
τοῖς λέγοντες· ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν·
26 διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν·
ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ
27 ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. Καὶ ἀποκριθέν-
τες τῷ Ἰησοῦ εἶπον· οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐ-
τός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
28 ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο·
καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε· τέκνον, ὕπαγε σή-
29 μερον, ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. Ὁ δὲ ἀποκρι-
θεὶς εἶπεν· οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλ-
30 θε. Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε.
31 Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέ-
γουσιν αὐτῷ· ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν
32 ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Ἦλθε γὰρ πρὸς
ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύ-
σατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν
αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ
33 πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄν-
θρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα,
καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ
ληνόν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον· καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν
34 γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς

**25.** ἐν ἑαυτοῖς **L p. Sch. — 30.** τῷ ἑτέρῳ **G (diss. Sch.) KS. — 33.** ἄνθρ. τις **—**

*τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς
τοὺς γεωργούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· Καὶ λα- 35
βόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδει-
ραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. Πάλιν 36
ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, πλείονας τῶν πρώτων·
καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. Ὕστερον δὲ ἀπέ- 37
στειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· ἐντραπή-
σονται τὸν υἱόν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν 38
υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦ- 39
τε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρο-
νομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω
τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ 40
κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκεί-
νοις; Λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐ- 41
τούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς,
οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς και-
ροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέ- 42
γνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν
ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθή- 43
σεται ἀφ᾿ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται
ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. Καὶ ὁ πεσὼν 44
ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ᾿ ὃν δ᾿ ἂν
πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.*

*Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι 45
τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν, ὅτι περὶ αὐτῶν λέ-
γει. Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν 46
τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.*

---

**42. Ps. 118, 22. — 44. cf. Jes. 8, 14. sq. Zach. 12, 3. Dan. 2, 34. sq. 44. sq. —**

XXII. 1 *Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς*
2 *ἐν παραβολαῖς λέγων· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐ-*
*ρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅςτις ἐποίησε γάμους τῷ*
3 *υἱῷ αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ, κα-*
*λέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ*
4 *ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους*
*λέγων· εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· ἰδού, τὸ ἄριστόν μου*
*ἡτοίμασα· οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα,*
5 *καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ*
*ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ*
6 *δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· Οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαν-*
*τες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.*
7 *Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη· καὶ πέμψας τὰ*
*στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους,*
8 *καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. Τότε λέγει τοῖς*
*δούλοις αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κε-*
9 *κλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς*
*διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρητε, καλέσατε*
10 *εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι*
*εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονη-*
*ρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακει-*
11 *μένων. Εἰςελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς*
*ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔν-*
12 *δυμα γάμου. Καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, πῶς εἰςῆλθες*
13 *ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. Τότε*
*εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· δήσαντες αὐτοῦ πό-*
*δας καὶ χεῖρας ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκό-*
*τος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυ-*

---

XXII. 7. *ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος* G*K. — ib. *Καὶ ἀκούσας ὁ β. ἐκεῖνος* S. — ib. *Ὁ δὲ β. ἀκούσας ὠργ.* L. — 13. *ἄρατε αὐτὸν καὶ* om. et post *ἐκβάλ.* add. *αὐτὸν* L. —

γμὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι 14
δὲ ἐκλεκτοί.

Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλα- 15
βον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. Καὶ ἀπο- 16
στέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν
Ἡρωδιανῶν λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ἀλη-
θὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις,
καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς
πρόςωπον ἀνθρώπων. Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοὶ δοκεῖ; 17
ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; Γνοὺς δὲ ὁ Ἰη- 18
σοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε· τί με πειράζετε, ὑπο-
κριταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ 19
δὲ προςήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· 20
τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Λέγουσιν αὐτῷ· 21
Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καί-
σαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ 22
ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προςῆλθον αὐτῷ Σαδδου- 23
καῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτη-
σαν αὐτὸν Λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· ἐάν 24
τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελ- 25
φοί. καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων
σπέρμα ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. 27
Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ 28
οὖν ἀναστάσει τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες
γὰρ ἔσχον αὐτήν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 29
αὐτοῖς· πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν

---

24. Deut. 25, 5. —

30 *δύναμιν τοῦ θεοῦ. Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γα-*
*μοῦσιν οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ θεοῦ*
31 *ἐν οὐρανῷ εἰσι. Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νε-*
*κρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέ-*
32 *γοντος· Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ*
*καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν,*
33 *ἀλλὰ ζώντων. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσ-*
*σοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.*

34 *Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες, ὅτι ἐφίμωσε τοὺς*
35 *Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐπη-*
*ρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτὸν καὶ*
36 *λέγων· Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;*
37 *Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν*
*σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου*
38 *καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ*
39 *μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις*
40 *τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δυ-*
*σὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέ-*
*μανται.*

41 *Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐ-*
42 *τοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χρι-*
*στοῦ; τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυΐδ.*
43 *Λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐ-*
44 *τὸν καλεῖ; λέγων· Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου·*
*κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου*
45 *ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐ-*
46 *τὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ οὐδεὶς ἐδύνα-*

---

**32.** Ex. 3, 6. — **37.** Deut. 6, 5. — ib. *ἔφη* GKS. et *ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ* L. — **38.** *ἡ μεγάλη καὶ πρώτη* L. — **39.** Lev. 19, 18. — **43.** Ps. 110, 1. —

το αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ᾽
ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.
Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ 1 XXIII.
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Λέγων· ἐπὶ τῆς Μωϋσέως κα- 2
θέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι.
Πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ 3
ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι
γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα 4
καὶ δυςβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι
κινῆσαι αὐτά. Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι 5
πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ
τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα
τῶν ἱματίων αὐτῶν· Φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν 6
τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ 7
καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί, ῥαββί. Ὑμεῖς 8
δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθη-
γητὴς [ὁ Χριστός]· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.
Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ 9
ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ κλη- 10
θῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής,
ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκο- 11
νος. Ὅςτις δὲ ὑψώσει ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται· καὶ 12
ὅςτις ταπεινώσει ἑαυτόν, ὑψωθήσεται.
Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑπο- 14
κριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ
προφάσει μακρὰ προςευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε
περισσότερον κρίμα. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φα- 13

---

XXIII. 8. ὁ διδάσκαλος L p. Sch. — ib. ὁ Χρ. om. GL. dub. K. — 13. 14. Comma 14 in opt. codd. aut deest aut

*ρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-*
*ρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ*
*εἰςέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰςερχομένους ἀφίετε εἰςελ-*
15 *θεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑπο-*
*κριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν,*
*ποιῆσαι ἕνα προςήλυτον· καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε*
16 *αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν,*
*ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες· ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ,*
*οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ,*
17 *ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστίν,*
18 *ὁ χρυσός, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν; Καί· ὃς*
*ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν*
19 *ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. Μω-*
*ροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυ-*
20 *σιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν*
*τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς*
21 *ἐπάνω αὐτοῦ· Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν*
22 *αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· Καὶ ὁ ὀμόσας*
*ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν*
23 *τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμμα-*
*τεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ*
*ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε*
*τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ*
*τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.*
24 *Ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κά-*
25 *μηλον καταπίνοντες· Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φα-*
*ρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ*
*ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ*
26 *ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον*

---

**leg. ante 13. (cf. Mc. 12, 40. Luc. 20, 47.). Transposuerunt GKS. delevit L. — 21. *κατοικήσαντι* GKS. — 23. *ταῦτα δὲ* GKL. — 25. *καὶ ἀδικίας* GKS. —**

πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,
ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. Οὐαὶ 27
ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι πα-
ρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν
φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν
καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν 28
μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ με-
στοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμ- 29
ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς
τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν
δικαίων, Καὶ λέγετε· εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν 30
πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ
αἵματι τῶν προφητῶν. Ὥςτε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, 31
ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Καὶ 32
ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.
Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρί- 33
σεως τῆς γεέννης; Διὰ τοῦτο, ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω 34
πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς·
καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ
αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ
διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· Ὅπως ἔλθῃ ἐφ᾽ 35
ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ
τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζα-
χαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ
ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει 36
ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς 37
προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς
αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου,

---

30. ἦμεν (bis). — 35. Gen. 4, 8. 2 Par. 24, 20-22. — 36. ὅτι ἥξει GKS. —

ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ
38 τὰς πτέρυγας; καὶ οὐκ ἠθελήσατε. Ἰδού, ἀφίεται
39 ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Λέγω γὰρ ὑμῖν· οὐ μή
με ἴδητε ἀπάρτι, ἕως ἂν εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχό-
μενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

XXIV. 1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱε-
ροῦ, καὶ προςῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐ-
2 τῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς· οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθή-
3 σεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν
ἐλαιῶν, προςῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ᾿ ἰδίαν λέ-
γοντες· εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ ση-
μεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶ-
4 νος; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· βλέ-
5 πετε, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός·
6 καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πο-
λέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε·
δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι, ἀλλ᾿ οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.
7 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ
βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κα-
8
9 τὰ τόπους. Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε πα-
ραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς·
καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ
10 τὸ ὄνομά μου. Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολ-
λοί· καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλ-
11 λήλους. Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται
12 καὶ πλανήσουσι πολλούς. Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι

XXIV. 1. Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰ. ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορ. L. p. Sch. — 2. ὃς οὐ μὴ καταλ. — 9. πάντων ἐθν. —

τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ὁ δὲ 13
ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Καὶ κηρυ- 14
χθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ
τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τό-
τε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς 15
ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου,
ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω), Τότε 16
οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη· Ὁ ἐπὶ 17
τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας
αὐτοῦ· Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω 18
ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ 19
ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
ραις. Προςεύχεσθε δέ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν 20
χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ. Ἔσται γὰρ τότε θλῖ- 21
ψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ᾽ ἀρχῆς κόσμου ἕως
τοῦ νῦν, οὐδ᾽ οὐ μὴ γένηται. Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώ- 22
θησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ·
διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι
ἐκεῖναι. Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδού, ὧδε ὁ Χρι- 23
στὸς ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. Ἐγερθήσονται γὰρ ψευ- 24
δόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσι σημεῖα με-
γάλα καὶ τέρατα, ὥςτε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ
τοὺς ἐκλεκτούς. Ἰδού, προείρηκα ὑμῖν. Ἐὰν οὖν 25 26
εἴπωσιν ὑμῖν· ἰδού, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί· μὴ ἐξέλθητε·
ἰδού, ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πιστεύσητε. Ὥςπερ γὰρ 27
ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως
δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. Ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συνα- 28
χθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν 29

15. Dan. 9, 27. — ib. ἑστὸς L. — 17. ἆραι τι. — 20. μηδὲ σαββάτῳ G (impr. Sch.) KSL. — 27. ἔσται ἡ παρ. SL. —

τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σε-
λήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πε-
σοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρα-
30 νῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε φανήσεται τὸ ση-
μεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε
κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ
31 οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Καὶ
ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φω-
νῆς μεγάλης· καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ
ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως
32 ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν πα-
ραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς
καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος.
33 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε,
34 ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται.
35 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου
36 οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ
τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν,
37 εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. Ὥςπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ
Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
38 θρώπου. Ὥςπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς
πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γα-
μοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰςῆλθε
39 Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν
ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ
40 ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο

---

32. ἐκφυῇ L. — 35. παρελεύσεται GKL. — 36. καὶ ὥρας G (impr. Sch.) KSL. — ib. ὁ πατὴρ μόνος G (impr. Sch.) KL. — 37. 38. Gen. 7, 4. sq.

ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ
εἷς ἀφίεται. Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία 41
παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. Γρηγορεῖτε οὖν, 42
ὅτι οὐκ οἴδατε, ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.
Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι, εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης, 43
ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ
οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Διὰ 44
τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δο-
κεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν 45
ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐ-
τοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖ- 46
νος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕ-
τως. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχου- 47
σιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς 48
δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριός
μου ἐλθεῖν· Καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους 49
αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων· Ἥξει 50
ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ προσδο-
κᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ, ᾗ οὐ γινώσκει, Καὶ διχοτομήσει αὐ- 51
τόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

XXV. 1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν ουρα-
νῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας
αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε 2
δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ πέντε μωραί. Αἵ- 3
τινες μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλα-
βον μεθ᾽ ἑαυτῶν ἔλαιον· Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον 4

45. τοῦ δοῦναι G (impr. Sch.) L. — 49. τύπτ. τ. συνδού-
λους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν. — ib. αὐτοῦ om. c. rec. G[0]. —
XXV. 2. καὶ αἱ π. μωραὶ G*KS. — 3. λαμπ. ἑαυτῶν. —

ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων
5 αὐτῶν. Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶ-
6 σαι καὶ ἐκάθευδον. Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγο-
νεν· ἰδού, ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντη-
7 σιν αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι
8 ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. Αἱ
δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ
9 ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. Ἀπε-
κρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· μήποτε οὐκ ἀρκέ-
ση ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πω-
10 λοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. Ἀπερχομένων δὲ
αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἕτοιμοι
εἰςῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη
11 ἡ θύρα. Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρ-
12 θένοι λέγουσαι· κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· Ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.
13 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν
14 ὥραν [ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.] Ὥςπερ
γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους
15 καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· Καὶ ᾧ
μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ
κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.
16 Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο
17 ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. Ὡς-
αύτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο.
18 Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ καὶ ἀπέ-
19 κρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρό-
νον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ
20 συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. Καὶ προςελθὼν ὁ τὰ

9. μήποτε οὐ μὴ SL. — ib. πορεύεσθε δὲ μ. — 13. Verba susp. om. GSL. dub. K. — 16. καὶ ἐκέρδησεν L. p. Sch. — 18. ἔκρυψε L. p. Sch. —

πέντε τάλαντα λαβὼν προςήνεγκεν ἄλλα πέντε τά-
λαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας·
ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη 21
αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ·
ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴς-
ελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προςελθὼν δὲ 22
καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε· κύριε, δύο τά-
λαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρ-
δησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, 23
δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολ-
λῶν σε καταστήσω· εἴςελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου
σου. Προςελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς 24
εἶπε· κύριε, ἔγνων σε, ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θε-
ρίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διε-
σκόρπισας· Καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τά- 25
λαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς 26
δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ
ὀκνηρέ, ᾔδεις, ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συν-
άγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; Ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ 27
ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις· καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκο-
μισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐ- 28
τοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαν-
τα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισ- 29
σευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθή-
σεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε 30
εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ 31
αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ [ἅγιοι] ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε

---

20. ἐπ' αὐτοῖς om. L p. Sch. — 21. Ἔφη δὲ — 22. ἐπ' αὐτοῖς om. L p. Sch. — 30. ἐκβάλλετε — 31. ἅγιοι om. GL. dub. K. —

καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, Καὶ συναχθήσεται
32 ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἀφοριεῖ αὐ-
τοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρό-
33 βατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, Καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα
34 ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε
ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε, οἱ εὐλο-
γημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμα-
35 σμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐπεί-
νασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐπο-
36 τίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· Γυμνός,
καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με·
37 ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός με. Τότε ἀποκριθή-
σονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδο-
μεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐπο-
38 τίσαμεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγο-
39 μεν; ἢ γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; Πότε δέ σε εἴδο-
40 μεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε; Καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν
41 ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ
εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς
τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ
42 τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ
ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ
43 με· Ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός,
καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ
44 οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται καὶ
αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα ἢ
διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ
45 οὐ διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς

---

36. ἤλθατε KL. p. Sch. — 44. αὐτῷ καὶ αὐτοὶ —

λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε
ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ 46
ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι
εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάν- 1 XXVI.
τας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
Οἴδατε, ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται· καὶ 2
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρω-
θῆναι.

Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα- 3
τεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα· Καὶ συνεβουλεύ- 4
σαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσι καὶ ἀποκτεί-
νωσιν. Ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος 5
γένηται ἐν τῷ λαῷ.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ 6
Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, Προςῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλά- 7
βαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. Ἰδόντες δὲ οἱ μα- 8
θηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια
αὕτη; Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο [τὸ μύρον] πραθῆναι 9
πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς 10
εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον
γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. Πάντοτε γὰρ τοὺς 11
πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός 12
μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. Ἀμὴν λέγω 13
ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ

---

XXVI. 4. κρατ. δόλῳ — 9. τοῖς πτωχοῖς G* (impr. Sch.) KSL. — ib. τὸ μύρον om. GSL. dub. K. —

τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, εἰς
μνημόσυνον αὐτῆς.
14 Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος
15 Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς Εἶπε· τί
θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ
16 δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. Καὶ ἀπὸ τό-
τε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῷ.
17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προςῆλθον οἱ μαθη-
ταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες αὐτῷ· ποῦ θέλεις ἑτοιμάσω-
18 μέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; Ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς
τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ· ὁ διδά-
σκαλος λέγει· ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι· πρός σε
19 ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. Καὶ ἐποίη-
σαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ
20 ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο
21 μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν·
22 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ
λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐ-
23 τῶν· μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·
ὁ ἐμβάψας μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός
24 με παραδώσει. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει,
καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ
ἐκείνῳ, δι᾽ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται·
καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.
25 Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, εἶπε·
26 μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. Ἐσθιόν-
των δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον καὶ εὐλο-
γήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ εἶπε· λά-
27 βετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν

---

17. αὐτῷ om. L. p. Sch. — 22. λέγειν αὐτῷ εἷς ἕκαστος· L. — 26. καὶ εὐχαριστήσας S. —

τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων·
πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά 28
μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυ-
νόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι 29
οὐ μὴ πίω ἀπάρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμ-
πέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ᾽
ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 30
Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδα- 31
λισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται
γάρ· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ
πρόβατα τῆς ποίμνης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με 32
προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 33
Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν
σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Ἔφη αὐτῷ ὁ 34
Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν
ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Λέγει αὐτῷ 35
ὁ Πέτρος· κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε
ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

Τότε ἔρχεται μετ᾽ αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον 36
λεγόμενον Γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· κα-
θίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ.
Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζε- 37
βεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέ- 38
γει αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανά-
του· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ᾽ ἐμοῦ. Καὶ 39
προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχό-
μενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελ-

---

31. Zach. 13, 7. — 33. εἰ καὶ — 35. ὁμοίως δὲ καὶ G*KS. — 36. Γεθσημανεί SL. — 38. Τότε λ. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς G*S. — 39. προςελθὼν S. p. Sch. —

*θέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ*
40 *θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθη-*
*τὰς καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ*
*Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι*
41 *μετ' ἐμοῦ; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰς-*
*έλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ*
42 *δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν*
*προςηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο*
*τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω,*
43 *γενηθήτω τὸ θέλημά σου. Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐ-*
*τοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλ-*
44 *μοὶ βεβαρημένοι. Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς ἀπελθὼν πά-*
*λιν προςηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.*
45 *Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ λέγει*
*αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε; ἰδού,*
*ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-*
46 *ται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν·*
*ἰδού, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.*

47 *Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, Ἰούδας, εἷς τῶν*
*δώδεκα, ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μα-*
*χαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέ-*
48 *ρων τοῦ λαοῦ. Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐ-*
*τοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρα-*
49 *τήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προςελθὼν τῷ Ἰησοῦ*
50 *εἶπε· χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ*
*Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; τότε προς-*
*ελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ*
51 *ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ ἰδού, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ*
*ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ,*

44. *παλιν ἀπελθὼν* L. p. Sch. — 50. *ἐφ' ᾧ* —

καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐ-
τοῦ τὸ ὠτίον. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπό- 52
στρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς·
πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀπο-
λοῦνται. Ἢ δοκεῖς, ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέ- 53
σαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ
δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς οὖν πληρωθῶσιν 54
αἱ γραφαί, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ 55
ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλ-
θετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ᾽
ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ,
καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα 56
πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μα-
θηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς 57
Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ
οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολού- 58
θει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιε-
ρέως, καὶ εἰςελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν
ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεςβύτεροι 59
καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι· Καὶ οὐχ εὗ- 60
ρον. καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προςελθόντων οὐχ
εὗρον. ὕστερον δὲ προςελθόντες δύο ψευδομάρτυρες
Εἶπον· οὗτος ἔφη· δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ 61
θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. Καὶ 62
ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί

---

52. Gen. 9, 6. — 53. πλείω L. — 59. θανατώσωσιν αὐτόν· KS. p. Sch. — 60. Καὶ οὐχ εὗρον, πολλῶν ψευδομ. προςελθόντων. G. — Καὶ οὐχ εὗρ. π. προςελθ. ψευδομαρτύρων [οὐχ εὗρον] L. —

63 οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· ἐξορκίζω σε
κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ
64 ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως
65 καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Τότε
ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· ὅτι
ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε,
66 νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. Τί ὑμῖν δοκεῖ;
67 οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· ἔνοχος θανάτου ἐστί. Τό-
τε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν
68 αὐτόν· οἱ δὲ ἐῤῥάπισαν λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν,
Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;
69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ
προςῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα
70 μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμ-
71 προσθεν πάντων λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεις. Ἐξελ-
θόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη,
καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ
72 Ναζωραίου. Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου· ὅτι
73 οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Μετὰ μικρὸν δὲ προςελ-
θόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς καὶ σὺ
ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ.
74 Τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· ὅτι οὐκ
οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε.
75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ εἰρη-
κότος αὐτῷ· ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρ-
νήσῃ με. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς.

---

70. ἔμπρ. αὐτῶν πάντων G (impr. Sch.) KS. — 71. κ. λέγει αὐτοῖς· ἐκεῖ κ. οὗτος ἦν S. — 74. καταναθεματίζειν—

*Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον* 1 XXVII.
*πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ*
*τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δήσαντες* 2
*αὐτὸν ἀπήγαγον· καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πι-*
*λάτῳ τῷ ἡγεμόνι.*

*Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, ὅτι κα-* 3
*τεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀρ-*
*γύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις Λέγων·* 4
*ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπον· τί πρὸς*
*ἡμᾶς; σὺ ὄψει. Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ* 5
*ἀνεχώρησε, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ δὲ ἀρχιε-* 6
*ρεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον· οὐκ ἔξεστι βαλεῖν*
*αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. Συμ-* 7
*βούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν*
*τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. Διὸ ἐκλήθη* 8
*ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. Τό-* 9
*τε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου*
*λέγοντος· καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τι-*
*μὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ,*
*Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ* 10
*συνέταξέ μοι κύριος.*

*Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ* 11
*ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς*
*τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· σὺ λέγεις.*
*Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων* 12
*καὶ τῶν πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Τότε λέ-* 13
*γει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· οὐκ ἀκούεις, πόσα σου κατα-*
*μαρτυροῦσι; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν* 14
*ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ δὲ* 15

---

**XXVII. 4.** ὄψῃ **SL. — 9. Zach. 11, 12. sq. cf. Jer. 32, 6. sqq. — 11.** ἐστάθη **L. —**

ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέ-
16 σμιον, ὃν ἤθελον. Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον,
17 λεγόμενον Βαραββᾶν. Συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαρ-
18 αββᾶν; ἢ Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν; Ἤιδει
19 γάρ, ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. Καθημέ-
νου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν
ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκεί-
νῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ᾽ ὄναρ δι᾽ αὐτόν.
20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς
ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰη-
21 σοῦν ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν
αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ
22 δὲ εἶπον· Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τί
οὖν ποιήσω Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν
23 αὐτῷ πάντες σταυρωθήτω. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη· τί
γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγον-
24 τες· σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν
ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ
ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων·
ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου·
25 ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε·
τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.
26 Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν
φραγελλώσας παρέδωκεν, ἵνα σταυρωθῇ.
27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόν-
τες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ᾽ αὐ-
28 τὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν πε-
29 ριέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην, Καὶ πλέξαντες
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐ-
τοῦ καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, καὶ γονυπε-
τήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες·

χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαντες 30
εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν 31
αὐτὸν τὴν χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, 32
ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον 33
Γολγοθᾶ, ὅ ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος, Ἔδωκαν 34
αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσά-
μενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν 35
διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον· [ἵνα
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου· διεμερίσαντο
τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου
ἔβαλον κλῆρον.] Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. 36
Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν 37
αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων. Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο 38
λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ 39
παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς
κεφαλὰς αὐτῶν Καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν 40
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ
υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως 41
δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμμα-
τέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυ- 42
τὸν οὐ δύναται σῶσαι· εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστι, κα-
ταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν αὐτῷ.
Πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέ- 43
λει αὐτόν· εἶπε γάρ· ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. Τὸ δ᾽ αὐ- 44

XXVII. 33. ὅς ἐστι λεγ. — 34. πιεῖν οἶνον L. p. Sch. — 35. Ps. 22, 19. — ib. verba susp. om. G (impr. Sch.) SL. dub. K. — 42. ἐπ᾽ αὐτῷ G* (impr. Sch.) KS. —

τὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνείδιζον
45 αὐτόν. Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶ-
46 σαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐννάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐννά-
την ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων·
ἠλί, ἠλί, λαμὰ σαβαχθανί; τοῦτ᾽ ἔστι· θεέ μου· θεέ
47 μου· ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώ-
48 των ἀκούσαντες ἔλεγον· ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. Καὶ
εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον,
πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐ-
49 τόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· ἄφες, ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται
Ἠλίας σώσων αὐτόν.
50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆ-
51 κε τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ
ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἡ γῆ
52 ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· Καὶ τὰ μνημεῖα
ἀνεῴχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων
53 ἁγίων ἠγέρθη, Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων με-
τὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰςῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν
54 καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ
οἱ μετ᾽ αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σει-
σμὸν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες·
55 ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖ-
κες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκο-
λούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι
56 αὐτῷ. Ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μα-
ρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ
τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
57 Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς
58 ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ. Οὗτος προςελθὼν τῷ Πι-

---

**44.** ὠνείδιζον αὐτῷ — **46. Ps. 22, 2.** —

λάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος
ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. Καὶ λαβὼν τὸ σῶ- 59
μα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, Καὶ 60
ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμη-
σεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προςκυλίσας λίθον μέγαν τῇ
θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ 61
Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι
τοῦ τάφου.

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευήν, 62
συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πι-
λάτον Λέγοντες· κύριε, ἐμνήσθημεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ 63
πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.
Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρί- 64
της ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ [νυ-
κτὸς] κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ· ἠγέρθη
ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων
τῆς πρώτης. Ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· ἔχετε κουστω- 65
δίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πο- 66
ρευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν
λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς 1 **XXVIII.**
μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη
Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδού, σεισμὸς 2
ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρα-
νοῦ προςελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας
καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς 3
ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡςεὶ χιών.
Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες 4
καὶ ἐγένοντο ὡςεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος 5
εἶπε ταῖς γυναιξί· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γάρ, ὅτι

64. νυκτὸς om. GSL. dub. K. — 65. Ἔφη δὲ —

6 Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε·
ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον,
7 ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπα-
τε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νε-
κρῶν· καὶ ἰδού, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν·
8 ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδού, εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξελ-
θοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χα-
ρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐ-
9 τοῦ. Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, καὶ ἰδού, ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων·
χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς
10 πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε λέγει αὐταῖς
ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς
ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀ-
κεῖ με ὄψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού, τινὲς τῆς κουστω-
δίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιε-
12 ρεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ
τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια
13 ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις Λέγοντες· εἴπατε,
ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐ-
14 τὸν ἡμῶν κοιμωμένων. Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ
τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμε-
15 ρίμνους ποιήσομεν. Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια
ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος
οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γα-
λιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος, οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.
17 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστα-

---

9. **Καὶ ἰδοὺ — verbis praeced. Ὡς δὲ — αὐτοῦ omissis L. p. Sch. —**

σαν. Καὶ προςελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς 18
λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ
γῆς. Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ 19
ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς
καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, Διδάσκοντες 20
αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ
ἰδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως
τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. [ἀμήν.]

# ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
# ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ 1 I.
θεοῦ — Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· ἰδού, 2
ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προςώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου [ἔμπροσθέν σου]·
Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν 3
κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ — Ἐγέ- 4
νετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων
βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐξε- 5
πορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ
Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορ-
δάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρ-
τίας αὐτῶν. Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας 6

19. οὖν omis. GKS, recepit, sed dubitans, L. — I. 2. ἐν Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ GKSL. (sed L. receptam parem jud.). — ib. et sq. Mal. 3, 1. Jes. 40, 3. — ib. ἔμπρ. σου om. GSL. dub. K. — 5. Ἱεροσολυμῖται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν — GKL. —

*καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ*
7 *καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε*
*λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ*
*εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημά-*
8 *των αὐτοῦ. Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐ-*
*τὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.*
9 *Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰη-*
*σοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη*
10 *ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. Καὶ εὐθέως ἀνα-*
*βαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρα-*
*νοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡςεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ᾽*
11 *αὐτόν. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ*
*υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.*
12 *Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν*
13 *ἔρημον. Καὶ ἦν [ἐκεῖ] ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσα-*
*ράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ*
*τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.*
14 *Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ*
*Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον*
15 *τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ Καὶ λέγων· ὅτι πεπλήρωται*
*ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε*
16 *καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Περιπατῶν δὲ πα-*
*ρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε Σίμωνα καὶ*
*Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀμφιβάλλοντας ἀμφί-*
17 *βληστρον ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. Καὶ*
*εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω*
18 *ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ εὐθέως*
19 *ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ*

10. *ὡς περιστερὰν* GSL. — 11. *ἐν σοὶ* L. p. Sch. — 13. *ἐκεῖ* om. G (dub. Sch.) L. dub. K — 16. *Καὶ παράγων παρὰ* L. p. Sch. — ib. *ἀδελφὸν τοῦ Σίμωνος* L. et *αὐτοῦ τοῦ Σ.* S. — ib. *βάλλοντας.* —

*προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβε-*
*δαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς*
*ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα· Καὶ εὐθέως* 20
*ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν*
*Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον*
*ὀπίσω αὐτοῦ.*

*Καὶ εἰςπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ εὐθέως* 21
*τοῖς σάββασιν εἰςελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκε.*
*Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ δι-* 22
*δάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ*
*γραμματεῖς. Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρω-* 23
*πος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε Λέγων·* 24
*ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέ-*
*σαι ἡμᾶς· οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. Καὶ* 25
*ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ ἔξελ-*
*θε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ* 26
*ἀκάθαρτον καὶ κρᾶξαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐ-*
*τοῦ. Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν* 27
*πρὸς αὐτοὺς λέγοντας· τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ*
*ἡ καινὴ αὕτη; ὅτι κατ᾽ ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι*
*τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;*
*Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχω-* 28
*ρον τῆς Γαλιλαίας.*

*Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον* 29
*εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου*
*καὶ Ἰωάννου. Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο* 30
*πυρέσσουσα· καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.*
*Καὶ προςελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρὸς* 31
*αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ*
*διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ* 32

---

27. *Τί ἐστι τοῦτο; διδαχὴ καινή· κατ᾽ ἐξουσίαν* — L. —

ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχον-
33 τας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· Καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπι-
34 συνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἐθεράπευσε
πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμό-
νια πολλὰ ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια,
35 ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν. Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς
ἐξῆλθε καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ προς-
36 ηύχετο. Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ
37 μετ᾽ αὐτοῦ. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν λέγουσιν αὐτῷ·
38 ὅτι πάντες ζητοῦσί σε. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν
εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· εἰς
39 τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα. Καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς
συναγωγὰς αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ
δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν
αὐτὸν καὶ γονυπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων αὐτῷ· ὅτι, ἐὰν
41 θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγ-
χνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ καὶ λέγει
42 αὐτῷ· θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ
εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρί-
43 σθη. Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθέως ἐξέβαλεν
44 αὐτὸν Καὶ λέγει αὐτῷ· ὅρα, μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς·
ἀλλ᾽ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε
περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, ἃ προσέταξε Μωϋσῆς, εἰς
45 μαρτύριον αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν
πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν
δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ᾽ ἔξω ἐν
ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.

37. σε ζητοῦσι SL. — 38. καὶ ἐκεῖ GKS. — 39. ἐν ταῖς συναγωγαῖς S. cum rec. — 44. Lev. 14, 2 sq. — 45. πάντοθεν SL. —

*Καὶ πάλιν εἰςῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμε-* 1 II.
*ρῶν· καὶ ἠκούσθη, ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. Καὶ εὐθέως* 2
*συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς*
*τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρ-* 3
*χονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον*
*ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι προςεγγίσαι αὐ-* 4
*τῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην, ὅπου ἦν,*
*καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον, ἐφ' ᾧ ὁ πα-*
*ραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν* 5
*αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφέωνταί σοι*
*αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων* 6
*ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις*
*αὐτῶν· Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλαςφημίας; τίς δύνα-* 7
*ται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός; Καὶ εὐ-* 8
*θέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕ-*
*τως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· τί ταῦτα*
*διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκο-* 9
*πώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ἀφέωνταί σοι αἱ*
*ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειραι καὶ ἆρόν σου τὸν κράβ-*
*βατον καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν* 10
*ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρ-*
*τίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ·) Σοὶ λέγω· ἔγειραι καὶ* 11
*ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν*
*σου. Καὶ ἠγέρθη εὐθέως καὶ ἄρας τὸν κράββατον* 12
*ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας*
*καὶ δοξάζειν τὸν θεόν, λέγοντας· ὅτι οὐδέποτε οὕτως*
*εἴδομεν.*

---

II. 1. *Καὶ εἰςῆλθε πάλιν* SL. p. Sch. — 5. *σου αἱ ἁμαρτίαι* GK. — 8. *οὕτως αὐτοὶ* GKS. — 9. *σου αἱ* GKS. — ib. *ἔγειρε, ἆρον* GKS. — 10. *ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς* — 11. *ἔγειρε, ἆρον* GKS. —

13 *Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ
πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐ-
14 τούς. Καὶ παράγων εἶδε Λευΐν, τὸν τοῦ Ἀλφαίου,
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολού-
15 θει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγέ-
νετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ,
καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ
Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί,
16 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν
καὶ ἁμαρτωλῶν ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· τί ὅτι
μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει;
17 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχου-
σιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ
ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς [εἰς με-
τάνοιαν].*

18 *Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρι-
σαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ·
διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων
19 νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι; Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμ-
φῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν;
ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύ-
20 νανται νηστεύειν· Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρ-
θῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν
21 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνά-
φου ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μή, αἴρει
τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖ-
22 ρον σχίσμα γίνεται. Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον*

---

17. *εἰς μετ.* om. GSL. dub. K. — 18. init: *καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων* — 20. *ἐκείναις ταῖς ἡμέραις* — 21. *Καὶ οὐδεὶς* —

*εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος*
*τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπο-*
*λοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.*
*Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς* 23
*σάββασι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ*
*αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας. Καὶ οἱ* 24
*Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε, τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάβ-*
*βασιν, ὃ οὐκ ἔξεστι; Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐ-* 25
*δέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαυΐδ, ὅτε χρείαν ἔσχε*
*καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; Πῶς εἰςῆλ-* 26
*θεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιε-*
*ρέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς*
*οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἔδωκε καὶ*
*τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· τὸ σάββα-* 27
*τον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ*
*τὸ σάββατον. Ὥςτε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-* 28
*που καὶ τοῦ σαββάτου.*
*Καὶ εἰςῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν· καὶ ἦν* 1 III.
*ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. Καὶ* 2
*παρετήρουν αὐτόν, εἰ τοῖς σάββασι θεραπεύσει αὐ-*
*τόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Καὶ λέγει τῷ ἀν-* 3
*θρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειραι εἰς*
*τὸ μέσον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἔξεστι τοῖς σάββασιν* 4
*ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπο-*
*κτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. Καὶ περιβλεψάμενος αὐ-* 5
*τοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς*
*καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖ-*
*ρά σου. καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐ-*
*τοῦ [ὑγιής, ὡς ἡ ἄλλη]. Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρι-* 6

25. 1. Sam. 21, 6—III. 3. ἔγειρε GKS. —5. ἀπεκατεστάθη G⁰SL. p. Sch. — ib. ὑγ. —᾽ἄλλη om. GSL. dub. K. —

σαῖοι εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον
ἐποίουν κατ᾿ αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.
7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ
τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς Ἰου-
8 δαίας Καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδου-
μαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ περὶ Τύρον
καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλ-
9 θον πρὸς αὐτόν. Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
ἵνα πλοιάριον προςκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα
10 μὴ θλίβωσιν αὐτόν. Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν,
ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, ὅσοι εἶ-
11 χον μάστιγας. Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα,
ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προςέπιπτεν αὐτῷ καὶ ἔκραζε
12 λέγοντα· ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ πολλὰ
ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.
13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προςκαλεῖται οὓς
14 ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ
ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ᾿ αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀπο-
15 στέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θερα-
16 πεύειν τὰς νόσους καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. Καὶ
17 ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· Καὶ Ἰάκωβον,
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ
Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές,
18 ὅ ἐστιν, υἱοὶ βροντῆς· Καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον
καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ
Ἰάκωβον, τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον καὶ Σί-
19 μωνα, τὸν κανανίτην, Καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην,
ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

---

7. μετὰ τῶν μ. α. ἀνεχώρησεν εἰς GKL. (εἰς impr. Sch.) — ib. ἠκολούθησεν L. — 12. φανερὸν αὐτὸν GKS. — 18. τὸν Κανανίτην — ib. τὸν Καναναῖον L. — 19. Ἰσκαριὼθ L. —

Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν 20
ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν.
Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ᾽ αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι 21
αὐτόν· ἔλεγον γάρ· ὅτι ἐξέστη. Καὶ οἱ γραμματεῖς 22
οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον· ὅτι Βεελζε-
βοὺλ ἔχει, καί· ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκ-
βάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς 23
ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· πῶς δύναται σατανᾶς
σατανᾶν ἐκβάλλειν; Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ᾽ ἑαυτὴν 24
μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη·
Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ᾽ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται στα- 25
θῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη· Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ᾽ 26
ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ
τέλος ἔχει. Οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰς- 27
ελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶ-
τον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται 28
τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ αἱ
βλασφημίαι, ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν· Ὃς δ᾽ ἂν 29
βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν
εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ᾽ ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως.
Ὅτι ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. Ἔρχονται οὖν 30 31
ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω ἑστῶ-
τες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν φωνοῦντες αὐτόν. Καὶ 32
ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν. εἶπον δὲ αὐτῷ· ἰδού, ἡ
μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε. Καὶ 33
ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ

---

27. *Οὐ δύναται οὐδεὶς* — 28. *τοῖς υἱ. τ. ἀνθρ. τὰ ἁμ.* G$^0$L. — ib. *καὶ βλασφ.* — 29. *αἰωνίου ἁμαρτήματος* L. p. Sch. — 31. *οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ* — 32. post *ἀδελφοί σου* add. *καὶ αἱ ἀδελφαί σου* G*SL. —

34 ἀδελφοί μου; Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ
αὐτὸν καθημένους λέγει· ἴδε, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ
35 ἀδελφοί μου. Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου καὶ μήτηρ
ἐστί.

IV. 1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασ-
σαν· καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολύς, ὥςτε αὐ-
τὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσ-
σῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς
2 γῆς ἦν. Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολ-
3 λά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· Ἀκούετε·
4 ἰδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. Καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθε
5 τὰ πετεινὰ [τοῦ οὐρανοῦ] καὶ κατέφαγεν αὐτό. Ἄλ-
λο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολ-
λήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος
6 γῆς· Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη καὶ διὰ
7 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς
τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ συνέ-
8 πνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. Καὶ ἄλλο
ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀνα-
βαίνοντα καὶ αὐξάνοντα, καὶ ἔφερεν ἓν τριάκοντα
9 καὶ ἓν ἑξήκοντα καὶ ἓν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν [αὐ-
τοῖς]· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
10 Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ
11 περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. Καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβο-
12 λαῖς τὰ πάντα γίνεται· Ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ

**IV. 4.** *τοῦ οὐρ.* **om. GSL. dub. K. — 6.** *Καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος* **L. p. Sch. — 9.** *αὐτοῖς* **om. GSL. dub. K. — 11.** *γνῶναι* **om. L. — 12. Jes. 6, 9.**

μὴ ἴδωσι, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνιῶσι· μή-
ποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήμα-
τα. Καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν 13
ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε;
Ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ 14 15
παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν
ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν
λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Καὶ 16
οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵ,
ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμ-
βάνουσιν αὐτόν· Καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, 17
ἀλλὰ πρόςκαιροί εἰσιν· εἶτα, γενομένης θλίψεως ἢ
διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται. Καὶ 18
ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί
εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, Καὶ αἱ μέριμναι τοῦ 19
αἰῶνος [τούτου] καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καὶ αἱ
περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰςπορευόμεναι συμπνίγουσι
τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ 20
ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι
τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἓν
τριάκοντα καὶ ἓν ἑξήκοντα καὶ ἓν ἑκατόν.

Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα 21
ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ
τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ; Οὐ γάρ ἐστί τι κρυπτόν, ὃ 22
ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ᾽ ἵνα
εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέ- 23
τω. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· βλέπετε, τί ἀκούετε. ἐν ᾧ 24
μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσε-

18. *Καὶ οὗτοί εἰσιν* S. cum. rec. — ib. *Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τ. ἀκ. σπειρόμενοι, οἱ τὸν λ.* K. — 19. *τούτου* om. GL. dub. K. — 24. *καὶ προςτεθ.* — *ἀκούουσιν* omis. G., sed L. omis. tantum *τοῖς ἀκούουσιν*. —

25 ται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. Ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δο-
θήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει
26 ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν
27 σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα
καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται,
28 ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρπο-
φορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον
29 ἐν τῷ στάχυϊ. Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπός, εὐθέως
ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.
30 Καὶ ἔλεγε· τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;
31 ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; Ὡς κόκ-
κον σινάπεως, ὅς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότε-
ρος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς·
32 Καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται πάντων τῶν
λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥςτε
δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
νοῦ κατασκηνοῦν.

33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐ-
34 τοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν. Χωρὶς
δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γε-
36 νομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἀφέντες τὸν
ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτόν, ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ·
37 καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ γίνεται λαῖ-
λαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ
38 πλοῖον, ὥςτε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι. Καὶ ἦν αὐτὸς
ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προςκεφάλαιον καθεύδων. καὶ

31. κόκκῳ — 36. πλοιάρια S. cum rec. — 38. ἐν τῇ πρ.
GL. —

διεγείρουσιν αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε,
οὐ μέλει σοι, ὅτι ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπε- 39
τίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ· σιώπα, πε-
φίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη
μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε οὕτω; 40
πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέ- 41
γαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν,
ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς 1 V.
τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ 2
ἐκ τοῦ πλοίου εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνη-
μείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, Ὃς τὴν 3
κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασι· καὶ οὔτε ἁλύσεσιν
οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι, Διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις 4
πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι καὶ διεσπάσθαι ὑπ᾽ αὐ-
τοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι· καὶ
οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι· Καὶ διαπαντός, νυκτὸς 5
καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν
κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ 6
τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν
αὐτῷ, καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ εἶπε· Τί ἐμοὶ καὶ 7
σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν
θεόν, μή με βασανίσῃς. Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ· ἔξελθε τὸ 8
πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἐπη- 9
ρώτα αὐτόν· τί σοι ὄνομα; καὶ λέγει αὐτῷ· λεγεὼν
ὄνομά μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν. Καὶ παρεκάλει αὐτὸν 10
πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.
Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βο- 11

V. 1. Γερασηνῶν L. — 3. μνημείοις — 5. ἐν τοῖς ὄρεσι κ. ἐ. τ. μνήμασιν — 9. καὶ ἀπεκρίθη λέγων· λεγ. — 11. τὰ ὄρη —

12 σκομένη. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν [πάντες] οἱ δαί-
μονες λέγοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα
13 εἰς αὐτοὺς εἰςέλθωμεν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐ-
θέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ
ἀκάθαρτα εἰςῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ
ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν (ἦσαν δὲ
14 ὡς δισχίλιοι), καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. Οἱ δὲ
βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πό-
λιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν, τί ἐστι τὸ
15 γεγονός. Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεω-
ροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον
καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα· καὶ
16 ἐφοβήθησαν. Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς
17 ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. Καὶ
ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων
18 αὐτῶν. Καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκά-
19 λει αὐτὸν ὁ δαιμονισθείς, ἵνα ᾖ μετ᾽ αὐτοῦ. Καὶ
οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν
οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς,
20 ὅσα σοι ὁ κύριος πεποίηκε καὶ ἠλέησέ σε. Καὶ
ἀπῆλθε καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα
ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.
21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πά-
λιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ᾽ αὐτόν·
22 καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἰδού, ἔρχεται εἷς
τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος· καὶ ἰδὼν αὐ-
23 τὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, Καὶ παρεκάλει
αὐτὸν πολλά, λέγων· ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως

12. πάντες om. GS. dub. L. sed πάντ. οἱ δαίμ. unc. incl. K. — 14. βόσκ. τοὺς χοίρους — ib. ἀνήγγειλαν — 18. Καὶ ἐμβαίνοντος L. — 19. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν — ib. ἀπάγγειλον L. p. Sch. — ib. ἐποίησε —

ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σω-
θῇ· καὶ ζήσεται. Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ, καὶ 24
ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.
Καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, 25
Καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπα- 26
νήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖ-
σα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, Ἀκούσασα 27
περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν, ἥψα-
το τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Ἔλεγε γάρ· ὅτι κἂν τῶν 28
ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι. Καὶ εὐθέως 29
ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ
σώματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. Καὶ εὐθέως 30
ὁ Ἰησοῦς, ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν
ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγε· τίς μου
ἥψατο τῶν ἱματίων; Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 31
αὐτοῦ· βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις·
τίς μου ἥψατο; Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο 32
ποιήσασαν. Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, 33
εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐ-
τῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ εἶ- 34
πεν αὐτῇ· θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε
εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.
Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώ- 35
γου λέγοντες· ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι
σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως 36
ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώ-
γῳ· μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐ- 37
δένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκω-

23. ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ L. p. Sch. — 26. παρ' ἑαυ-
τῆς —

38 βον καὶ Ἰωάννην, τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. Καὶ ἔρχε-
ται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θό-
39 ρυβον, κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. Καὶ
εἰςελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ
40 παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατε-
γέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐκβαλὼν ἅπαντας παραλαμβάνει
τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ'
αὐτοῦ, καὶ εἰςπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον [ἀνακεί-
41 μενον.] Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέ-
γει αὐτῇ· ταλιθὰ κοῦμι· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· τὸ
42 κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι· Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ
κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ
43 ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς
πολλά, ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ
φαγεῖν.

VI. 1 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα
αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
2 Καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ δι-
δάσκειν· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγον-
τες· πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα
αὐτῷ; καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ
3 γίνονται; Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μα-
ρίας; ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ
Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς
4 ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ἔλεγε δὲ αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ
ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τῇ
5 οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύνα-

38. Καὶ ἔρχονται L. p. Sch. — ib. θόρυβον καὶ κλ. — GKSL. — 40. πάντας GKSL. — ib. ἀνακ. om. G. dub. KL. — 41. ἔγειρε GKS. — VI. 2. ὅτι καὶ δυνάμεις —

μιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀῤῥώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖ-
ρας ἐθεράπευσε. Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν 6
αὐτῶν· καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.

Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐ- 7
τοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν
τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, Καὶ παρήγγειλεν 8
αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μό-
νον· μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν·
Ἀλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο 9
χιτῶνας. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς 10
οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. Καὶ 11
ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν,
ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑπο-
κάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. [ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόῤῥοις
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.] Καὶ ἐξελθόν- 12
τες ἐκήρυσσον, ἵνα μετανοήσωσι· Καὶ δαιμόνια πολ- 13
λὰ ἐξέβαλλον· καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώ-
στους καὶ ἐθεράπευον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης (φανερὸν γὰρ 14
ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ) καὶ ἔλεγεν· ὅτι Ἰωάννης ὁ
βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν
αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. Ἄλλοι ἔλεγον· ὅτι Ἠλίας 15
ἐστίν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον· ὅτι προφήτης ἐστὶν ὡς εἷς
τῶν προφητῶν. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης εἶπεν· ὅτι 16
ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστεί- 17
λας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυ-

VI. 9. ἐνδύσασθαι — 11. ἀμὴν — ἐκείνῃ om. G. dub. KL. — 15. Ἄλλοι δὲ G*SL. — ib. ἐστὶν ἢ ὡς εἷς — 16. Ἰωάννην, οὗτος ἠγέρθη GS., dub. L. — 17. ἐν τῇ φ. —

λακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελ-
18 φοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. Ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰω-
άννης τῷ Ἡρώδῃ· ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖ-
19 κα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ
20 καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο. Ὁ
γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄν-
δρα δίκαιον καὶ ἅγιον· καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ
ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.
21 Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς
γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ
καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας,
22 Καὶ εἰςελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιά-
δος καὶ ὀρχησαμένης καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ
τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ·
23 αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί. Καὶ ὤμο-
σεν αὐτῇ· ὅτι, ὃ ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοὶ ἕως ἡμί-
24 σους τῆς βασιλείας μου. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ
μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσομαι; ἡ δὲ εἶπε· τὴν κεφαλὴν
25 Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ εἰςελθοῦσα εὐθέως
μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα·
θέλω, ἵνα μοι δῷς ἐξαυτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν
26 Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ περίλυπος γενό-
μενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συν-
27 ανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. Καὶ
εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα ἐπέτα-
28 ξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀπελθὼν
ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ ἤνεγκε τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κο-
ρασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

---

24. αἰτήσωμαι L. —

Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦραν 29
τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.
Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν 30
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ
ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ 31
κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον.
ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ
οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν. Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον 32
τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπά- 33
γοντας [οἱ ὄχλοι], καὶ ἐπέγνωσαν [αὐτὸν] πολλοί·
καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ
καὶ προῆλθον αὐτοὺς καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ 34
ἐξελθὼν εἶδεν [ὁ Ἰησοῦς] πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγ-
χνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα
ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ 35
ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν· ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος
καὶ ἤδη ὥρα πολλή· Ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελ- 36
θόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσω-
σιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. Ὁ 37
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φα-
γεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν
δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δῶμεν αὐτοῖς φα-
γεῖν; Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπά- 38
γετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσι· πέντε, καὶ δύο
ἰχθύας. Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας, 39
συμπόσια συμπόσια, ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. Καὶ 40

33. οἱ ὄχλοι om. GSL. dub. K. — ib. αὐτὸν om. GL. dub. K. — ib. συνέδραμον καὶ ἦλθον ἐκεῖ om. rel. G. — ib. συνέδρ. ἐκεῖ κ. προῆλθον αὐτούς om. rel. L. — 34. ὁ Ἰησ. om. GL. dub. K. — ib. ἐπ' αὐτούς L. p. Sch. — 37. διακοσίων δηναρίων —

ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεν-
41 τήκοντα. Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς
δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε·
καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας
42 ἐμέρισε πᾶσι. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθη-
43 σαν. Καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλή-
44 ρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες
τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.
45 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμ-
βῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς
46 Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. Καὶ
ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύ-
47 ξασθαι. Καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέ-
σῳ τῆς θαλάσσης· καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.
48 Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν
γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς. καὶ περὶ τετάρτην φυ-
λακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ
49 τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. Οἱ δὲ
ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἔδο-
50 ξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν. Πάντες γὰρ
αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως ἐλάλησε
μετ' αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ
51 φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον·
καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν
52 ἑαυτοῖς ἐξίσταντο καὶ ἐθαύμαζον. Οὐ γὰρ συνῆκαν
ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμέ-
53 νη. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννη-
σαρέτ· καὶ προσωρμίσθησαν.
54 Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθέως

44. ὡσεὶ πενταϰ. ἄνδρ. — 52. αὐτῶν ἡ καρδία SL. —

ἐπιγνόντες αὐτόν, Περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχω- 55
ρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς
ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον, ὅτι ἐκεῖ ἐστι. Καὶ 56
ὅπου ἂν εἰςεπορεύετο εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ ἀγρούς,
ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρ-
εκάλουν αὐτόν, ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώ-
ζοντο.

Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καί 1 VII.
τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων.
Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσί, 2
τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτους· (Οἱ γὰρ 3
Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νί-
ψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν πα-
ράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· Καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ 4
βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ
παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν
καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν·) Ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν 5
οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· διὰ τί οἱ μαθηταί
σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρε-
σβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;
Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι καλῶς προεφή- 6
τευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέ-
γραπται· οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ
καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ 7
σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα
ἀνθρώπων. Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ 8
κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς
ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα
πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· καλῶς ἀθετεῖτε 9

VII. 2. ἄρτους, ἐμέμψαντο. — 5. κοιναῖς GKL. — 6. Jes. 6, 9.

*τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρή-*
10 *σητε. Μωϋσῆς γὰρ εἶπε· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ*
*τὴν μητέρα σου· καί· ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα*
11 *θανάτῳ τελευτάτω. Ὑμεῖς δὲ λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἄν-*
*θρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· κορβᾶν, (ὅ ἐστι δῶ-*
12 *ρον,) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς· Καὶ οὐκέτι ἀφίετε*
*αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐ-*
13 *τοῦ, Ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει*
*ὑμῶν, ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ*
14 *ποιεῖτε. Καὶ προςκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον*
15 *ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούετέ μου πάντες καὶ συνίετε. Οὐ-*
*δέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰςπορευόμενον εἰς*
*αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευό-*
*μενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄν-*
16 17 *θρωπον. Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ*
*ὅτε εἰςῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐ-*
18 *τὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. Καὶ*
*λέγει αὐτοῖς· οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖ-*
*τε, ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰςπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρω-*
19 *πον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; Ὅτι οὐκ εἰςπορεύε-*
*ται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ*
*εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ*
20 *βρώματα. Ἔλεγε δέ· ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ-*
21 *πορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἔσωθεν*
*γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ*
22 *κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, Κλο-*
*παί, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλ-*
*μὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη.*
23 *Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ*
*κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.*

---

**10. Ex. 20, 12. cf. 21, 17. — 19.** *καθαρίζων* **L. —**

*Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια* 24
*Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ εἰςελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα*
*ἤθελε γνῶναι· καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. Ἀκούσασα* 25
*γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς*
*πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προςέπεσε πρὸς τοὺς*
*πόδας αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συροφοινί-* 26
*κισσα τῷ γένει, καὶ ἠρώτα αὐτόν, ἵνα τὸ δαιμόνιον*
*ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶ-* 27
*πεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ*
*γὰρ καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ*
*βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐ-* 28
*τῷ· ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τρα-*
*πέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. Καὶ* 29
*εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε· ἐξελήλυθε*
*τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. Καὶ ἀπελθοῦ-* 30
*σα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυ-*
*θός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.*

*Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ* 31
*Σιδῶνος ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας*
*ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν* 32
*αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν,*
*ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐ-* 33
*τὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ᾽ ἰδίαν ἔβαλε τοὺς δακτύλους*
*αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἥψατο τῆς*
*γλώσσης αὐτοῦ, Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν* 34
*ἐστέναξε καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὅ ἐστι, διανοίχθη-*
*τι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ* 35
*ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρ-*

24. *εἰς τὴν οἰκίαν* GK. cum rec. — 26. *Συροφοίνισσα* — ib. *Συραφοινίκισσα* GK. — ib. *ἐκβάλλῃ* — 31. *εἰς τὴν θάλ.* G (impr. Sch.) L. —

36 θῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν·
ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότε-
37 ρον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο,
λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς
ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

VIII. 1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου ὄχλου ὄν-
τος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προςκαλεσάμενος [ὁ
2 Ἰησοῦς] τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς· Σπλαγ-
χνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς, προς-
3 μένουσί μοι καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. Καὶ ἐὰν
ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσον-
ται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἥκουσι.
4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· πόθεν
τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρη-
5 μίας; Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς· πόσους ἔχετε ἄρτους;
6 οἱ δὲ εἶπον· ἑπτά. Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀνα-
πεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐ-
χαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
7 ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ εἶ-
χον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας εἶπε παραθεῖναι
8 καὶ αὐτά. Ἔφαγον δὲ καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν
9 περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας. Ἦσαν
δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν
αὐτούς.

10 Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα-
11 θητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. Καὶ
ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζη-
τοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειρά-
12 ζοντες αὐτόν. Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐ-

36. ὅσον δὲ αὐτοῖς L. p. Sch. — VIII. 1. πάλιν πολλοῦ L. — ib. ὁ Ἰησ. om. GSL. dub. K. — 2. ἡμέρας τρεῖς προσμ. μοι —

τοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέ-
γω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. Καὶ 13
ἀφεὶς αὐτοὺς ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον ἀπῆλθεν εἰς
τὸ πέραν.

Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα 14
ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ 15
διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς
ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. Καὶ 16
διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· ὅτι ἄρτους οὐκ
ἔχομεν. Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· τί διαλο- 17
γίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συν-
ίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;
Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὦτα ἔχοντες 18
οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε; Ὅτε τοὺς πέντε 19
ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κο-
φίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ·
δώδεκα. Ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, 20
πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; οἱ
δὲ εἶπον· ἑπτά. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· πῶς οὐ συνίετε; 21

Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν, καὶ φέρουσιν αὐτῷ 22
τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν, ἵνα αὐτοῦ ἅψηται.
Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήγαγεν 23
αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα
αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν, εἴ
τι βλέπει. Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε· βλέπω τοὺς ἀν- 24
θρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας. Εἶτα πάλιν 25
ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ
ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ

12. ζητεῖ σημεῖον L. p. Sch. — 24. βλ. τ. ἀνθρ., ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατ. L. — 25. ἀπεκατεστάθη L. p. Sch. — ib. ἅπαντα SL. p. Sch. —

26 ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. Καὶ ἀπέστειλεν αὐ-
τὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰςέλ-
θῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.
27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ
ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς·
28 τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; Οἱ δὲ ἀπεκρί-
θησαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι Ἠλίαν·
29 ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν. Καὶ αὐτὸς λέγει αὐ-
τοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
30 Πέτρος λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστός. Καὶ ἐπετί-
31 μησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. Καὶ
ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-
θρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμ-
ματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας
32 ἀναστῆναι· Καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ
προςλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐ-
33 τῷ. Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐ-
τοῦ ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ λέγων· ὕπαγε ὀπίσω μου,
σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν
34 ἀνθρώπων. Καὶ προςκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· ὅςτις θέλει ὀπί-
σω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω
35 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ
ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ

26. εἰς τὸν οἶκον — 28. ἀπεκρ. αὐτῷ λέγοντες L. p. Sch. — 31. ὑπὸ L. — ib. καὶ ἀρχ. καὶ γραμμ. — 34. εἴ τις θέλει L. p. Sch. — ib. ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν GKS. — 35. ἀπολ. τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν GKS. — ib. οὗτος om. GSL. dub. K. —

καὶ τοῦ εὐαγγελίου, [οὗτος] σώσει αὐτήν. Τί γὰρ 36
ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον
καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἢ τί δώσει ἄνθρω- 37
πος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Ὃς γὰρ ἂν 38
ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ
ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν
ἁγίων. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι 1 IX.
εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσων-
ται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 2
τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀνα-
φέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν μόνους· καὶ
μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, Καὶ τὰ ἱμάτια αὐ- 3
τοῦ ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών, οἷα γνα-
φεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι. Καὶ ὤφθη 4
αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωϋσεῖ· καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες
τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰη- 5
σοῦ· ῥαββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσω-
μεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ
Ἠλίᾳ μίαν. Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκ- 6
φοβοι. Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· 7
καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης [λέγουσα·] οὗτός ἐστιν
ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ ἐξά- 8
πινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν
Ἰησοῦν μόνον μεθ᾽ ἑαυτῶν. Καταβαινόντων δὲ αὐ- 9
τῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ
διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-

IX. 2. καὶ τὸν Ἰωάννην — 6. τί λαλήσει K. — 7. λέγου-
σα om. GKS. —

10 που ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν
πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες, τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀνα-
11 στῆναι. Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγου-
σιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;
12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἠλίας μὲν ἐλθὼν
πρῶτον ἀποκαθιστᾷ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξου-
13 δενωθῇ; Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε,
καὶ ἐποίησαν αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν· καθὼς γέγρα-
πται ἐπ᾿ αὐτόν.

14 Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν ὄχλον πο-
λὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς.
15 Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη,
16 καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώ-
τησε τοὺς γραμματεῖς· τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς;
17 Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε· διδάσκαλε,
ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλα-
18 λον. Καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν·
καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ καὶ ξη-
ραίνεται. καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου, ἵνα αὐτὸ ἐκ-
19 βάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς
λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι;
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με.
20 Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτόν,
εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ
21 τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πα-
τέρα αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστίν, ὡς τοῦτο γέγονεν
22 αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπε· παιδιόθεν· Καὶ πολλάκις αὐτὸν
καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·

16. ἐπηρώτησεν αὐτούς· G (dub. Sch.) KL. — 19. αὐτῷ λέγει — 22. εἰς τὸ πῦρ G*S. —

ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ'
ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τό, εἰ δύνασαι πι- 23
στεῦσαι· πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐ- 24
θέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων
ἔλεγε· πιστεύω [κύριε]· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν 25
δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ
πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ· τὸ πνεῦμα τὸ
ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγώ σοι ἐπιτάσσω· ἔξελθε ἐξ αὐ-
τοῦ, καὶ μηκέτι εἰςέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ κρᾶξαν 26
καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν ἐξῆλθε. καὶ ἐγένετο ὡςεὶ
νεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειν, ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ 27
Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· καὶ
ἀνέστη. Καὶ εἰςελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον οἱ μαθη- 28
ταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ
ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο 29
τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευ-
χῇ καὶ νηστείᾳ.

Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς 30
Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν, ἵνα τις γνῷ. Ἐδίδασκε 31
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅτι ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώ-
πων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, 32
καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γε- 33
νόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς
διελογίζεσθε; Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ 34
διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. Καὶ καθίσας 35
ἐφώνησε τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις θέλει

24. κύριε om. GSL. dub. K. — 26. Καὶ κράξας κ. π. σπαράξας ἐξῆλθε GL (sed hic: σπαρ. [αὐτὸν] ἐξῆλθε) — 31. μετὰ τρεῖς ἡμέρας L. p. Sch. —

πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διά-
36 κονος. Καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ
37 αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· Ὃς
ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί
μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέ-
38 χεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. Ἀπεκρίθη δὲ
αὐτῷ Ἰωάννης λέγων· διδάσκαλε, εἴδομέν τινα ἐν τῷ
ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ
ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
39 ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς
γάρ ἐστιν, ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
40 καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με. Ὃς γὰρ οὐκ
41 ἔστι καθ᾽ ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν πο-
τίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι ὅτι Χριστοῦ
ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
42 αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τῶν
πιστευόντων εἰς ἐμέ, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ
περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
43 καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδα-
λίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοί ἐστι
κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰςελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχον-
τα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον,
44 Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ
45 σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε,
ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστί σοι εἰςελθεῖν εἰς τὴν
ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς

---

38. ὁ Ἰωάννης — ib. ἐν om. G (impr. Sch.) KS. — ib. ὃς . . ἡμῖν om. G. (impr. Sch., qui del. cens. sqq: ὅτι — ἡμῖν.) — 40. ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν G (diss. Sch.) KSL. — 41. ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι — 42. τῶν μικρῶν τούτων τῶν L. p. Sch. — ib. μύλος ὀνικὸς L. — 44. cf. Jes. 66, 24. — 45. καλόν ἐστί σε SL (hic etiam v. 43.) —

*τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, Ὅπου ὁ σκώληξ* 46
*αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ* 47
*ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν·*
*καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰςελθεῖν εἰς τὴν βασι-*
*λείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι*
*εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός, Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν* 48
*οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Πᾶς γὰρ πυ-* 49
*ρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται.*
*Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν* 50
*τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰ-*
*ρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.*

*Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰου-* 1 X.
*δαίας διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ συμπορεύον-*
*ται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καί, ὡς εἰώθει, πάλιν*
*ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προςελθόντες Φαρισαῖοι* 2
*ἐπηρώτησαν αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦ-*
*σαι, πειράζοντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν* 3
*αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; Οἱ δὲ εἶπον·* 4
*Μωϋσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ*
*ἀπολῦσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·* 5
*πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐν-*
*τολὴν ταύτην· Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ* 6
*θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεός. Ἕνεκεν τούτου κα-* 7
*ταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέ-*
*ρα, καὶ προςκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·*
*Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥςτε οὐκέτι εἰσὶ* 8
*δύο, ἀλλὰ μία σάρξ. Ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄν-* 9
*θρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ* 10
*μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν.*

---

X. 2. *οἱ Φαρισ.* — 4. Deut. 24, 1. — 7. Gen. 2, 24. — 10. *εἰς τὴν οἰκίαν* KL. —

11 *Καὶ λέγει αὐτοῖς· ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐ-*
12 *τοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· Καὶ ἐὰν*
*γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ,*
*μοιχᾶται.*
13 *Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται αὐ-*
*τῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν.*
14 *Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς·*
*ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε*
*αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.*
15 *Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν*
16 *τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. Καὶ*
*ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά,*
*ηὐλόγει αὐτά.*
17 *Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν*
*εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκα-*
*λε ἀγαθέ, τί ποιήσω, ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;*
18 *Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐ-*
19 *δεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. Τὰς ἐντολὰς οἶδας·*
*μὴ μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδο-*
*μαρτυρήσῃς· μὴ ἀποστερήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου*
20 *καὶ τὴν μητέρα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· δι-*
*δάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.*
21 *Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶ-*
*πεν αὐτῷ· ἕν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον*
*καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ·*
22 *καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν. Ὁ*
*δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν*
23 *γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ περιβλεψάμενος ὁ*
*Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ*
*τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰς-*

---

14. *καὶ* ante *μὴ κωλ.* om. GKS. — 16. *εὐλόγει* SL. —

ελεύσονται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς 24
λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει
αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύςκολόν ἐστι, τοὺς πεποιθότας
ἐπὶ τοῖς χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰςελ-
θεῖν. Εὐκοπώτερόν ἐστι, κάμηλον διὰ τῆς τρυμα- 25
λιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-
λείαν τοῦ θεοῦ εἰςελθεῖν. Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσ- 26
σοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύναται σω-
θῆναι; Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· παρὰ 27
ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ θεῷ· πάντα
γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ.

Ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ· ἰδού, ἡμεῖς 28
ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Ἀπο- 29
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς
ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πα-
τέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν
ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, Ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατοντα- 30
πλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς
καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ
διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι 31
πρῶτοι.

Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυ- 32
μα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦν-
το καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν
πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα
αὐτῷ συμβαίνειν· Ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσό- 33
λυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς

---

28. Καὶ ἤρξατο — 29. Ἀποκρ. ὁ Ἰησ. GKL. — ib. Καὶ ἀποκρ. ὁ Ἰησ. S. — ib. καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγ. GKSL (sed hic dub.). — 31. καὶ οἱ ἔσχ. S. c. rec. —

*ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν
αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι,
34 Καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ
ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.*

*35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάν-
νης, οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν,
36 ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
37 τοῖς· τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ·
δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων
38 σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε, τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ
ποτήριον, ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτί-
39 ζομαι, βαπτισθῆναι; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δυνάμεθα.
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριον, ὃ ἐγὼ
πίνω, πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι,
40 βαπτισθήσεσθε· Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ
ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοί-
41 μασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανα-
42 κτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
προςκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς· οἴδατε, ὅτι οἱ
δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν,
43 καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχ
οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι
44 μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος· Καὶ ὃς ἂν θέ-
λῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος·
45 Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆ-*

---

**34.** *μετὰ τρεῖς ἡμέρας* **L. p. Sch.** — **40.** *εὐωνύμων μου* — **42.** *Καὶ προςκαλ. αὐτοὺς ὁ Ἰησ.* **L. p. Sch.** — **43.** *δέ ἐστιν* **L. p. Sch.** — ib. *διάκονος ὑμῶν* — **44.** *ὃς ἐὰν* **G** (impr. Sch.) **K.** —

*ναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
λύτρον ἀντὶ πολλῶν.*

*Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ. καὶ ἐκπορευομένου αὐ-* 46
*τοῦ ἀπὸ Ἱεριχὼ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου
ἱκανοῦ, ὁ υἱὸς Τιμαίου, Βαρτίμαιος ὁ τυφλός, ἐκά-
θητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. Καὶ ἀκούσας, ὅτι* 47
*Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέ-
γειν· ὁ υἱὸς Δαυΐδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. Καὶ ἐπετί-* 48
*μων αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον
ἔκραξεν· υἱὲ Δαυΐδ, ἐλέησόν με. Καὶ στὰς ὁ Ἰη-* 49
*σοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι. καὶ φωνοῦσι τὸν τυ-
φλόν, λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε. Ὁ* 50
*δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς
τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·* 51
*τί θέλεις ποιήσω σοι; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· ῥαβ-
βουνί, ἵνα ἀναβλέψω. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ·* 52
*ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλε-
ψε, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.*

*Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς Βηθφα-* 1 XI.
*γὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀπο-
στέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Καὶ λέγει αὐτοῖς·* 2
*ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐ-
θέως εἰςπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδε-
μένον, ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες
αὐτὸν ἀγάγετε. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί ποιεῖτε* 3
*τοῦτο; εἴπατε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ
εὐθέως αὐτὸν ἀποστέλλει ὧδε. Ἀπῆλθον δὲ καὶ* 4
*εὗρον πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ*

---

**46.** *υἱὸς* **sin. art. G⁰S. c. rec. — 47.** *ὁ Ναζαρηνός* **L. p. Sch. — 49.** *ἔγειρε* **G⁰K. — 51.** *ῥαββονί* **— 52.** *ἠκολ. αὐτῷ ἐν* **G (diss. Sch.) KL. — XI. 3.** *ἀποστελεῖ* **— 4.** *τὸν πῶλον* **—**

5 ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. Καί τινες τῶν ἐκεῖ
ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶ-
6 λον; Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰη-
7 σοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐ-
8 τῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτῷ. Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια
αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας
ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν.
9 Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγον-
τες· ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχάμενος ἐν ὀνόματι
10 κυρίου· Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία [ἐν ὀνόματι
κυρίου] τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυΐδ· ὡσαννὰ ἐν τοῖς
11 ὑψίστοις. Καὶ εἰςῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς
καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας
ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ
τῶν δώδεκα.
12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθα-
13 νίας ἐπείνασε. Καὶ ἰδὼν συκῆν μακρόθεν, ἔχουσαν
φύλλα, ἦλθεν, εἰ ἄρα εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν
ἐπ᾽ αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν και-
14 ρὸς σύκων. Καὶ ἀποκριθεὶς [ὁ Ἰησοῦς] εἶπεν αὐ-
τῇ· μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φά-
γοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ εἰςελθὼν [ὁ
Ἰησοῦς] εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦν-
τας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας
τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων
16 τὰς περιστερὰς κατέστρεψε· Καὶ οὐκ ἤφιεν, ἵνα τις

6. καθὼς εἶπεν KL. — 7. ἐπιβάλλουσιν GL. — 10. ἐν ὀν K. om. GSL. dub. K. — 13. ἀπὸ μακρόθεν G*SL. — 14. ὁ Ἰησ. om. GSL.d.K.—ib. οὐδεὶς — 15. ὁ Ἰησ. om. GL. dub. K. —

*διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε λέγων* 17
*αὐτοῖς· οὐ γέγραπται· ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευ-*
*χῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσα-*
*τε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμ-* 18
*ματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπο-*
*λέσουσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος*
*ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὀψὲ* 19
*ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.*

*Καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι εἶδον τὴν συκῆν ἐξη-* 20
*ραμμένην ἐκ ῥιζῶν. Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέ-* 21
*γει αὐτῷ· ῥαββί, ἴδε, ἡ συκῆ, ἣν κατηράσω, ἐξήραν-*
*ται. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ἔχετε* 22
*πίστιν θεοῦ. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ* 23
*τῷ ὄρει τούτῳ· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασ-*
*σαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πι-*
*στεύσῃ, ὅτι ἃ λέγει γίνεται, ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ.*
*Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι* 24
*αἰτεῖσθε, πιστεύετε, ὅτι λαμβάνετε· καὶ ἔσται ὑμῖν.*
*Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε, εἴ τι ἔχετε* 25
*κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρα-*
*νοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Εἰ δὲ ὑμεῖς* 26
*οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς*
*ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.*

*Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ* 27
*ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ*
*ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, Καὶ* 28
*λέγουσιν αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ*
*τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς;*
*Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερωτήσω* 29

17. Jes. 56, 7. Jer. 7, 11. — 18. *ἀπολέσωσιν* L. p. Sch. —
22. *Καὶ ἀποκρ. Ἰησοῦς* —

ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον· καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ
30 ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τὸ βάπτισμα
Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθη-
31 τέ μοι. Καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· ἐὰν
εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσα-
32 τε αὐτῷ; Ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων· ἐφο-
βοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην,
33 ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι
τῷ Ἰησοῦ· οὐκ οἴδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς
λέγει αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ.

XII. 1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· ἀμ-
πελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε φρα-
γμόν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον· καὶ
2 ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε. Καὶ ἀπέ-
στειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα πα-
ρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶ-
3 νος. Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν
4 κενόν. Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον
δοῦλον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν καὶ
5 ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. Καὶ [πάλιν] ἄλλον ἀπέ-
στειλε· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους,
6 τοὺς μὲν δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες. Ἔτι οὖν
ἕνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν
πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων· ὅτι ἐντραπήσονται τὸν
7 υἱόν μου. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτούς·
ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν
8 αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. Καὶ λαβόν-
τες αὐτὸν ἀπέκτειναν καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶ-

---

31. διελογίζοντο L. p. Sch. — 32. Ἀλλ' εἴπωμεν· KSL. — XII. 5. πάλιν om. GL. dub. K. —

νος. Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύ- 9
σεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμ-
πελῶνα ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; 10
λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγε-
νήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· Παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕ- 11
τη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Καὶ 12
ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον·
ἔγνωσαν γάρ, ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε.
καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρι- 13
σαίων καὶ τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λό-
γῳ. Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οἴ- 14
δαμεν, ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός·
οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ'
ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆν-
σον Καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ 15
δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· τί με
πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. Οἱ δὲ 16
ἤνεγκαν, καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ
ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Καίσαρος. Καὶ ἀπο- 17
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀπόδοτε τὰ Καίσα-
ρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐθαύ-
μασαν ἐπ' αὐτῷ.

Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες 18
λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν
λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν 19
τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ
τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖ-
κα αὐτοῦ καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

---

XII. 10. sq: Ps. 118, 22. — 17. Ὁ δὲ Ἰ. εἶπεν αὐτοῖς· L. — 19. Deut. 25, 5. —

20 Ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα,
21 καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα· Καὶ ὁ δεύτερος
ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε
22 σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. Καὶ ἔλαβον αὐτὴν
οἱ ἑπτά, καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων
23 ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει ὅταν
ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον
24 αὐτὴν γυναῖκα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τοῖς· οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γρα-
25 φάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; Ὅταν γὰρ ἐκ νε-
κρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίσκονται,
26 ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Περὶ δὲ
τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ
Μωϋσέως, ἐπὶ τοῦ βάτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέ-
γων· ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ
27 θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ [θεὸς]
ζώντων. ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.
28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας
αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρί-
θη, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποία ἐστὶ πρώτη πάντων ἐν-
29 τολή; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· ὅτι πρώτη πάν-
των ἐντολή· ἄκουε Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύ-
30 ριος εἷς ἐστι· Καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου
ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος
31 σου. αὕτη πρώτη ἐντολή. Καὶ δευτέρα ὁμοία αὕ-
τη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων

20. Ἑπτὰ οὖν — 22. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπ-έθανεν L. — 25. ἄγγ. οἱ ἐν — 26. Ex. 3, 6. — ib. ἐπὶ τῆς βάτου — 27. θεὸς om. GSL. dub. K. — 28. πασῶν — 29. πασῶν τῶν ἐντολῶν — ib. πάντων τῶν ἐντολῶν· S. — ib. et sq: Deut. 6, 4. 5. — 31. ὁμοία αὐτῇ KL. — ib: Lev. 19, 18. —

τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ 32
γραμματεύς· καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ᾽ ἀληθείας εἶπας,
ὅτι εἷς ἐστι καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· Καὶ 33
τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης
τῆς συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς
ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλεῖόν
ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. Καὶ 34
ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτόν, ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν
αὐτῷ· οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.
καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ 35
ἱερῷ· πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός
ἐστι Δαυΐδ; Αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύμα- 36
τι τῷ ἁγίῳ· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ
δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
τῶν ποδῶν σου. Αὐτὸς οὖν Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύ- 37
ριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; καὶ ὁ πολὺς
ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν 38
τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν
θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν
ταῖς ἀγοραῖς Καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγω- 39
γαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἱ κα- 40
τεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ
προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.

Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυ- 41
λακίου ἐθεώρει, πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γα-
ζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. Καὶ 42
ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι
κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς 43

32. εἷς ἐστι θεὸς — 33. καὶ τῶν θυσ. — 36. ἐν πν. ἁγίῳ· λέγει GKS. — ib: Ps. 110, 1. —

*αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕ-*
*τη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς*
44 *τὸ γαζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύον-*
*τος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς*
*πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.*

XIII. 1 *Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει*
*αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε, ποτα-*
2 *ποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. Καὶ ὁ Ἰησοῦς*
*ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας*
*οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ*
3 *καταλυθῇ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν*
*ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ'*
*ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀν-*
4 *δρέας· Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ ση-*
5 *μεῖον, ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ*
*Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν· βλέπετε, μή*
6 *τις ὑμᾶς πλανήσῃ· Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ*
*ὀνόματί μου λέγοντες· ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλα-*
7 *νήσουσιν. Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς*
*πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω*
8 *τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ*
*βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τό-*
9 *πους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. Ἀρχαὶ ὠδί-*
*νων ταῦτα. βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι*
*γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσε-*
*σθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε*
10 *ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Καὶ εἰς πάντα*
11 *τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. Ὅταν*
*δὲ ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε, τί*

---

43. *εἶπεν αὐτοῖς* GKL. — ib. *ἔβαλε τῶν βαλλόντων* L. — XIII. 9. *Ἀρχὴ* SL. — 11. *ἀγάγωσιν* —

λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ᾽ ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ
λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Παραδώσει 12
δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον·
καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώ-
σουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων 13
διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώ- 14
σεως, [τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου,] ἑστὼς
ὅπου οὐ δεῖ, (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·) τότε οἱ ἐν τῇ
Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώ- 15
ματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰςελθέτω
ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· Καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν 16
ὢν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον
αὑτοῦ. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς 17
θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προςεύχε- 18
σθε δέ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. Ἔσον- 19
ται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις, οἵα οὐ γέγονε τοι-
αύτη ἀπ᾽ ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ θεός, ἕως τοῦ
νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. Καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβω- 20
σε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ
τοὺς ἐκλεκτούς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέ-
ρας. Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδού, ὧδε ὁ Χρι- 21
στός· ἤ· ἰδού, ἐκεῖ· μὴ πιστεύετε. Ἐγερθήσονται 22
γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι
σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν,
καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδού, προ- 23
είρηκα ὑμῖν πάντα. Ἀλλ᾽ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, 24
μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ
ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, Καὶ οἱ ἀστέρες 25

14. Dan. 9, 22. — ib. τὸ ῥ. ὑ.Δ. τ. πρ. om. G. dub. KL. —
21. πιστεύσητε —

*τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ*
26 *ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται*
*τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ*
27 *δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης, Καὶ τότε ἀποστελεῖ*
*τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς*
*αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως*
28 *ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν πα-*
*ραβολήν· ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται*
*καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος*
29 *ἐστίν. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε γινόμενα,*
30 *γινώσκετε, ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω*
*ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ*
31 *πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ πα-*
32 *ρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ*
*δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ*
*οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.*
33 *Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε*
34 *γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν. Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος*
*ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ*
*τὴν ἐξουσίαν καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυ-*
35 *ρωρῷ ἐνετείλατο, ἵνα γρηγορῇ. Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ*
*οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὀψὲ ἢ*
36 *μεσονυκτίου ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ· Μὴ ἐλθὼν*
37 *ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω,*
*πᾶσι λέγω· γρηγορεῖτε.*

**XIV.** 1 *Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέ-*
*ρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς,*
2 *πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. Ἔλε-*

---

25. *ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες* L. — 31. *παρελεύσεται* GKS. — 32. *καὶ τῆς ὥρας* —

γον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ
λαοῦ.

Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σί- 3
μωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθε γυνὴ
ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου, νάρδου πιστικῆς πολυτε-
λοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον κατέχεεν αὐ-
τοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦν- 4
τες πρὸς ἑαυτοὺς καὶ λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη
τοῦ μύρου γέγονεν; Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον 5
πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων καὶ δοθῆναι
τοῖς πτωχοῖς. καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 6
εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; κα-
λὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί. Πάντοτε γὰρ τοὺς 7
πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, καί, ὅταν θέλητε, δύνα-
σθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ὃ 8
ἔσχεν αὕτη, ἐποίησε· προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα
εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν 9
κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον,
καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον
αὐτῆς.

Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν δώδεκα, 10
ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐ-
τοῖς. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο 11
αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει, πῶς εὐκαίρως αὐ-
τὸν παραδῷ.

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πά- 12
σχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ
θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν, ἵνα φάγῃς τὸ πά-
σχα; Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ 13

XIV. 3. συντρ. τὸν ἀλάβ. L. — 5. τὸ μύρον om. rec. — 6. εἰς ἐμέ — 8. εἶχεν — 9. ὅπου ἐὰν K. —

*λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει*
*ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολου-*
14 *θήσατε αὐτῷ, Καὶ ὅπου ἐὰν εἰςέλθῃ, εἴπατε τῷ*
*οἰκοδεσπότῃ, ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· ποῦ ἐστι τὸ*
*κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου*
15 *φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρω-*
16 *μένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. Καὶ ἐξῆλθον*
*οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗ-*
*ρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.*
17
18 *Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ*
*ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων εἶπεν ὁ Ἰησοῦς·*
*ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ*
19 *ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέ-*
*γειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς· μήτι ἐγώ; καὶ ἄλλος· μήτι*
20 *ἐγώ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· εἷς ἐκ τῶν δώ-*
21 *δεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. Ὁ*
*μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται*
*περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ*
*υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ,*
*εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.*

22 *Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον*
*εὐλογήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπε· λάβετε*
23 *[φάγετε]· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ*
*ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ*
24 *αὐτοῦ πάντες. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ αἷ-*
*μά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυ-*
25 *νόμενον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ*
*τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκεί-*
*νης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ*
*θεοῦ.*

---

**15.** *ἀνώγεον* — **22.** *φάγετε* om. GSL. dub. K. —

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 26
Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὅτι πάντες σκανδαλισθή- 27
σεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται· πα-
τάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβα-
τα. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς 28
τὴν Γαλιλαίαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· καὶ εἰ 29
πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. Καὶ λέ- 30
γει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον
ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς
ἀπαρνήσῃ με. Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον· ἐάν 31
με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι.
ὡςαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον, οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημα- 32
νῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε ὧδε,
ἕως προςεύξωμαι. Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον 33
καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ· καὶ ἤρξατο
ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Καὶ λέγει αὐτοῖς· 34
περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε
ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. Καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν 35
ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ προςηύχετο, ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι,
παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. Καὶ ἔλεγεν· ἀββᾶ, ὁ 36
πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον
ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ' οὐ, τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ.
Καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ 37
λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας
μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; Γρηγορεῖτε καὶ προςεύχε- 38
σθε, ἵνα μὴ εἰςέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα
πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Καὶ πάλιν ἀπελ- 39
θὼν προςηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Καὶ ὑπο- 40

27. Zach. 13, 7. — 30. ὅτι σήμερον — 33. κ. τὸν Ἰακ. —

*στρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ
οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν, τί
41 αὐτῷ ἀποκριθῶσι. Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέ-
γει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε;
ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδού, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ
42 ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. Ἐγείρε-
σθε· ἄγωμεν· ἰδού, ὁ παραδιδούς με ἤγγικε.*

*43 Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται
Ἰούδας, εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὄχλος
πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιε-
ρέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.
44 Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέ-
γων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν
45 καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. Καὶ ἐλθὼν εὐθέως προς-
ελθὼν αὐτῷ λέγει· ῥαββί, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν
46 αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐ-
47 τῶν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Εἷς δέ τις τῶν πα-
ρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισε τὸν δοῦ-
48 λον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὡς ἐπὶ λῃστὴν
ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με·
49 Καθ᾽ ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων,
καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ
50 51 γραφαί. Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. Καὶ
εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος
σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανί-
52 σκοι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν
ἀπ᾽ αὐτῶν.*

*53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα·*

---

40. *καταβαρυνόμενοι* KL. — 41. *λοιπὸν* L. — 43. *εἷς τῶν δ.* L. — 51. *ἠκολούθησεν* S. *συνηκολούθει* L. p. Sch. —

*καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ*
*πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ* 54
*μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν*
*τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπη-*
*ρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ δὲ ἀρ-* 55
*χιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰη-*
*σοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὕ-*
*ρισκον. Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ,* 56
*καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. Καί τινες ἀνα-* 57
*στάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ λέγοντες· Ὅτι* 58
*ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· ὅτι ἐγὼ καταλύσω*
*τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμε-*
*ρῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Καὶ οὐδὲ* 59
*οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀναστὰς ὁ* 60
*ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν λέγων·*
*οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;*
*Ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρ-* 61
*χιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χρι-*
*στός, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐγώ* 62
*εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν*
*καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν*
*νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαῤῥήξας* 63
*τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρ-*
*τύρων; Ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνε-* 64
*ται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον*
*θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ* 65
*περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ κολαφίζειν αὐ-*
*τὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον. καὶ οἱ ὑπηρέ-*
*ται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον.*

60. *εἰς τὸ μέσον* — 62. *καθήμ. ἐκ δεξιῶν* — 65. *ῥαπ. αὐτὸν ἔλαβον* L. —

66 *Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω ἔρχε-*
67 *ται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, Καὶ ἰδοῦσα*
*τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει·*
68 *καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. Ὁ δὲ*
*ἠρνήσατο λέγων· οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι, τί σὺ λέ-*
*γεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, καὶ ἀλέκτωρ*
69 *ἐφώνησε. Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν ἤρ-*
*ξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν· ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν*
70 *ἐστιν. Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν*
*οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν*
*εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει.*
71 *Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· ὅτι οὐκ οἶ-*
72 *δα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὃν λέγετε. Καὶ ἐκ δευτέ-*
*ρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ*
*ῥῆμα, ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φω-*
*νῆσαι δὶς ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.*
**XV.** 1 *Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες*
*οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων,*
*καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγ-*
2 *καν καὶ παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν*
*αὐτὸν ὁ Πιλάτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;*
3 *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· σὺ λέγεις. Καὶ κα-*
4 *τηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. Ὁ δὲ Πιλάτος*
*πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν;*
5 *ἴδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ-*
*έτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.*
6 *Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὅνπερ*
7 *ᾐτοῦντο. Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν*

---

71. *ὀμνύναι* GKL. — 72. *Καὶ εὐθέως ἐκ δευτ.* G*KSL (L: *εὐθὺς*) — ib. *τοῦ ῥήματος οὗ* G. cum rec. —

συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον
πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰ- 8
τεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος 9
ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βα-
σιλέα τῶν Ἰουδαίων; Ἐγίνωσκε γάρ, ὅτι διὰ φθόνον 10
παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς 11
ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπο-
λύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶ- 12
πεν αὐτοῖς· τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα
τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον 13
αὐτόν· Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· τί γὰρ κακὸν 14
ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξαν· σταύρωσον αὐ-
τόν. Ὁ δὲ Πιλάτος, βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκα- 15
νὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν καὶ πα-
ρέδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. Οἱ 16
δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι
πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ 17
ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ
πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. Καὶ ἤρξαντο ἀσπά- 18
ζεσθαι αὐτόν· χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ 19
ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον
αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.
Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύ- 20
ραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια.

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.
Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρη- 21
ναῖον, ἐρχόμενον ἀπ᾽ ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου
καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέ- 22

---

XV. 7. στασιαστῶν L. p. Sch.— **14.** περισσοτέρως — **18.** ὁ βασιλεὺς τ. Ἰ. GKS. — **20.** τὰ ἱμάτ. αὐτοῦ. L. — Ib. ἵνα σταυρώσουσιν L. —

ρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμη-
23 νευόμενον· κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν
24 ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. Καὶ σταυρώ-
σαντες αὐτὸν διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλ-
25 λοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τί ἄρῃ. Ἦν δὲ ὥρα
26 τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ
τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· ὁ βασιλεὺς τῶν
27 Ἰουδαίων. Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς,
28 ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. Καὶ
ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλο-
29 γίσθη. Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐ-
τὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· οὐά·
ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδο-
30 μῶν, Σῶσον σεαυτὸν καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
31 Ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους
μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν
32 οὐ δύναται σῶσαι. Ὁ Χριστός, ὁ βασιλεὺς τοῦ
Ἰσραήλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδω-
μεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ
33 ὠνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης σκότος
34 ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐννάτης. Καὶ
τῇ ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέ-
γων· ἐλωΐ, ἐλωΐ, λαμμᾶ σαβαχθανί; ὅ ἐστι μεθερμη-
νευόμενον· ὁ θεός μου, ὁ θεός μου, εἰς τί με ἐγκα-
35 τέλιπες; Καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλε-
36 γον· ἰδού, Ἠλίαν φωνεῖ. Δραμὼν δὲ εἷς καὶ γεμίσας
σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτὸν
λέγων· ἄφετε, ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν.
37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε.

---

24. διεμέριζον — 28. Jes. 53, 12. — 31. Ὁμοίως δὲ καὶ — 34. Ps. 22, 2. —

*Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ* 38
*ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρε-* 39
*στηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράξας ἐξέπνευ-*
*σεν, εἶπεν· ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν θεοῦ.*
*Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν* 40
*αἷς ἦν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ*
*Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ Σαλώμη·*
*Αἳ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ* 41
*διηκόνουν αὐτῷ· καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι*
*αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.*

*Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ* 42
*ἐστι προσάββατον, Ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμα-* 43
*θαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προς-*
*δεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· τολμήσας εἰςῆλθε*
*πρὸς Πιλάτον καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ* 44
*δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν, εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προς-*
*καλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτόν, εἰ*
*πάλαι ἀπέθανε. Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος* 45
*ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας* 46
*σινδόνα καὶ καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησε τῇ σινδόνι, καὶ*
*κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον*
*ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ*
*μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία* 47
*Ἰωσῆ ἐθεώρουν, ποῦ τίθεται.*

*Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ* 1 XVI.
*Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη*
*ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.*
*Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ* 2
*μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον* 3
*πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς*
*θύρας τοῦ μνημείου; Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν,* 4
*ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.*

5 *Καὶ εἰςελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον κα-*
*θήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευ-*
6 *κήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ*
*ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν*
*ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος,*
7 *ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἀλλ᾽ ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς*
*μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς*
*εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν*
8 *ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου·*
*εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν*
*εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.*
9 *Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶ-*
*τον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ᾽ ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ*
10 *δαιμόνια. Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ᾽*
11 *αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. Κἀκεῖνοι*
*ἀκούσαντες, ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ᾽ αὐτῆς, ἠπίστησαν.*
12 *Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανε-*
13 *ρώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. Κἀ-*
*κεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκεί-*
14 *νοις ἐπίστευσαν. Ὕστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς*
*ἕνδεκα ἐφανερώθη· καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν*
*καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγη-*
15 *γερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πο-*
*ρευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγ-*
16 *γέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς*
17 *σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Ση-*
*μεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν*
*τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λα-*
18 *λήσουσι καιναῖς· Ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμόν τι*
*πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ· ἐπὶ ἀῤῥώστους χεῖρας*
*ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσιν.*

---

**XVI.** 8. *ἐξελθ. ταχὺ* — 18. *βλάψει* —

Ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνε- 19
λήφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ
θεοῦ. Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, 20
τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος
διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.

# ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

# ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι 1
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγ-
μάτων, Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτ- 2
όπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου· Ἔδοξε 3
κἀμοί, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, κα-
θεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, Ἵνα ἐπιγνῷς 4
περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως 5
τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημε-
ρίας Ἀβιά, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀα-
ρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. Ἦσαν δὲ δί- 6
καιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν
πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου
ἄμεμπτοι. Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ 7
Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν
ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερα- 8
τεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι
τοῦ θεοῦ, Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ 9
θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου· Καὶ 10

*πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ*
11 *τοῦ θυμιάματος. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἑστὼς*
12 *ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος· Καὶ ἐτα-*
*ράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.*
13 *Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι*
*εἰςηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ*
*γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰω-*
14 *άννην. Καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ*
15 *πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. Ἔσται γὰρ*
*μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ*
*μὴ πίῃ· καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοι-*
16 *λίας μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ*
17 *ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς*
*προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει*
*Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ*
*ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν*
18 *κατεσκευασμένον. Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν*
*ἄγγελον· κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι*
*πρεςβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέ-*
19 *ραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ·*
*ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,*
*καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε καὶ εὐαγγελίσασθαί*
20 *σοι ταῦτα. Καὶ ἰδού, ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμε-*
*νος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ'*
*ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθή-*
21 *σονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν ὁ λαὸς προς-*
*δοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν*
22 *αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆ-*
*σαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν, ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν*

---

**I. 10.** *πλ. τοῦ λαοῦ ἦν* — **14.** *γεννήσει* — **15.** *ἐνώπιον κυρίου* GK. — **17.** cf. Mal. 3, 23 sq. —

τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε
κωφός. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς 23
λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ 24
γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέ-
γουσα· Ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ κύριος ἐν ἡμέραις, 25
αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γα- 26
βριὴλ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνο-
μα Ναζαρέτ, Πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί, 27
ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυΐδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς
παρθένου Μαριάμ. Καὶ εἰςελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς 28
αὐτὴν εἶπε· χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ·
εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη 29
ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο, ποταπὸς εἴη ὁ
ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ 30
φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ.
Καὶ ἰδού, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ κα- 31
λέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος ἔσται μέγας 32
καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ κύριος
ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυῒδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· Καὶ 33
βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ
τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε δὲ Μαρ- 34
ιὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα
οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· 35
πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψί-
στου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον
κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. Καὶ ἰδού, Ἐλισάβετ, ἡ συγ- 36
γενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς·

29. Ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη καὶ G. — 33. cf. Mich. 4, 7. — 36. ἐν γήρᾳ αὐτῆς —

καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ.
37
38 Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε
δὲ Μαριάμ· ἰδού, ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ
τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις
ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν
40 Ἰούδα. Καὶ εἰςῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ
41 ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ
Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ
βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος
42 ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, Καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ
καὶ εἶπεν· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος
43 ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο,
44 ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρός με; Ἰδοὺ
γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ
ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ
45 κοιλίᾳ μου. Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται
46 τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου. Καὶ
εἶπε Μαριάμ· μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον,
47 Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σω-
48 τῆρί μου, Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς
δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με
49 πᾶσαι αἱ γενεαί· Ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνα-
50 τός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Καὶ τὸ ἔλεος αὐ-
51 τοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίη-
σε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφά-
52 νους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε δυνάστας
53 ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινούς. Πεινῶντας
ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κε-

44. ἐσκίρτησε τὸ βρ. ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κ. μ. GKS. —

νούς. Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆ- 54
ναι ἐλέους (Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας 55
ἡμῶν) τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν
αἰῶνα. Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας 56
τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν 57
αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περί- 58
οικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε κύριος τὸ
ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ 59
ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παι-
δίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ Ζαχαρίαν. Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ 60
εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. Καὶ εἶπον 61
πρὸς αὐτήν· ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου,
ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. Ἐνένευον δὲ τῷ πα- 62
τρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. Καὶ 63
αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ
ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. Ἀνεῴχθη 64
δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ,
καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάν- 65
τας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα
ταῦτα. Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ 66
καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο
ἔσται; καὶ χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ζαχα- 67
ρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ
προεφήτευσε λέγων· Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ 68
Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ
λαῷ αὐτοῦ Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ 69

54. cf. Jes. 41, 8 sq. — 55. Gen. 22, 16. — ib. ἕως αἰῶνος G (diss. Sch.) KS. — 59. ἐν τῇ ἡμ. τῇ ὀγδόῃ L. p. Sch. —

70 οἴκῳ Δαυῒδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, Καθὼς ἐλάλησε διὰ
στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐ-
71 τοῦ, Σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάν-
72 των τῶν μισούντων ἡμᾶς, Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν
πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,
73 Ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν·
74 τοῦ δοῦναι ἡμῖν Ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν
75 ἡμῶν ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ Ἐν ὁσιότητι καὶ
δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας [τῆς
76 ζωῆς] ἡμῶν. Καὶ σύ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου
κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου,
77 ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, Τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτη-
78 ρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν Διὰ
σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς
79 ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, Ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ
σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πό-
80 δας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε
καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις
ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.
II. 1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε
δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι
2 πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη
3 ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. Καὶ
ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
4 ἰδίαν πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πό-
λιν Δαυῒδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐ-
5 τὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυῒδ, Ἀπογράψασθαι
σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὔσῃ
6 ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλή-

73. Gen. 22, 16. — 75. τῆς ζ. om. GSL. dub. K. — 76. Καὶ σὺ δέ, pr. Sch. —

σθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν. Καὶ ἔτεκε τὸν 7
υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐ-
τὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν
αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες 8
ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσ-
σοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν.
Καὶ ἰδού, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα 9
κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον
μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ φοβεῖσθε· 10
ἰδοὺ γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις
ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σω- 11
τήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυΐδ. Καὶ 12
τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανω-
μένον κείμενον ἐν φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν 13
τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν
θεὸν καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ 14
γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Καὶ ἐγένετο, ὡς 15
ἀπῆλθον ἀπ᾽ αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ
οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους· διέλ-
θωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ
γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. Καὶ ἦλθον 16
σπεύσαντες καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰω-
σὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόντες 17
δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐ-
τοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Καὶ πάντες οἱ ἀκού- 18
σαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν
ποιμένων πρὸς αὐτούς. Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συν- 19
ετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτῆς. Καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ 20

II. 12. ἐν τῇ φάτνῃ — 14. κ. ἐ γ. εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας L. — 20. ἐπέστρεψαν —

αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον,
καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.
21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περι-
τεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ
κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐ-
τὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.
22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ
αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς
23 Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, (Καθὼς γέ-
γραπται ἐν νόμῳ κυρίου· ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον
24 μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται) Καὶ τοῦ δοῦναι
θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυρίου, ζεῦγος
25 τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. Καὶ ἰδού, ἦν
ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα Συμεών· καὶ ὁ
ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προςδεχόμενος
παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ᾽
26 αὐτόν· Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ
πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἢ ἴδῃ
27 τὸν Χριστὸν κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς
τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰςαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παι-
δίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον
28 τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, Καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς
τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν θεὸν καὶ εἶπε·
29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆ-
30 μά σου ἐν εἰρήνῃ· Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ
31 σωτήριόν σου, Ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόςωπον πάντων
32 τῶν λαῶν, Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν
33 λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐ-

21. περιτ. τὸ παιδίον — ib. et sq. cf. Lev. 12, 3 sq. — 23. Ex. 13, 2. cf. Num. 8, 16. — 24. Lev. 12, 6. — ib. νοσσοὺς K. — 25. πνεῦμα ἦν ἅγ. G (dub. Sch.) KSL. — 33. Καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ κ. ἡ μήτηρ G. —

τοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ.
Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαρ- 34
ιὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδού, οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν
καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον
ἀντιλεγόμενον· Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται 35
ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν
διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, 36
ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς,
ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας
αὐτῆς, Καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσά- 37
ρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ
δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. Καὶ αὕτη 38
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ
καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύ-
τρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα 39
τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γα-
λιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ. Τὸ δὲ παι- 40
δίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον
σοφίας· καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ᾽ αὐτό.

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ᾽ ἔτος εἰς 41
Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο 42
ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κα-
τὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς Καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέ- 43
ρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ
παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μή-
τηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶ- 44
ναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς
συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς. Καὶ μὴ εὑρόντες 45

34. Cf. Jes. 8, 14 sq. — 38. λύτρωσιν Ἱερουσαλὴμ L. p. Sch. — 43. κ. οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ L. — 44. κ. τοῖς γνωστοῖς GL. —

*αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ζητοῦντες αὐτόν.*
46 *Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς, εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ*
*ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ*
47 *ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταν-*
*το δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ*
48 *ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλά-*
*γησαν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε· τέκνον,*
*τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδού, ὁ πατήρ σου κἀγὼ*
49 *ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· τί*
*ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός*
50 *μου δεῖ εἶναί με; Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα, ὃ*
51 *ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν*
*εἰς Ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ*
*μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ*
52 *καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ*
*ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.*

**III.** 1 *Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβε-*
*ρίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς*
*Ἰουδαίας καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου,*
*Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς*
*Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας καὶ Λυσανίου*
2 *τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, Ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα*
*καὶ Καϊάφα ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζα-*
3 *χαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν*
*περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετα-*
4 *νοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, Ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ*
*λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ βοῶν-*
*τος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐ-*
5 *θείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Πᾶσα φάραγξ*

45. αὐτὸν prius om. G. dub. KL. — ib. ἀναζητ. L. — 48. *καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ* L. p. Sch. — III. 2. *Ἐπ' ἀρχιερέων* — ib. τὸν τοῦ Ζ. υἱὸν — 4-6. Jes. 40, 3 — 5.

πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθή-
σεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν καὶ αἱ τρα-
χεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ 6
σωτήριον τοῦ θεοῦ. Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομέ- 7
νοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· γεννήματα ἐχι-
δνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης
ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, 8
καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν
Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν
λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Ἤδη δὲ 9
καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν
οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ
εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι 10
λέγοντες· τί οὖν ποιήσομεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει 11
αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι,
καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. Ἦλθον δὲ 12
καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· δι-
δάσκαλε, τί ποιήσομεν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· 13
μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.
Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· καὶ 14
ἡμεῖς τί ποιήσομεν; καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· μηδένα
διασείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς
ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ 15
διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ
τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, Ἀπε- 16
κρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι λέγων· ἐγὼ μὲν ὕδατι
βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ
εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐ-
τοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυ-
ρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθα- 17

— **10.** ποιήσωμεν SL. (hic etiam v. 12. et 14.) —

ριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν
ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ
18 ἀσβέστῳ. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν
19 εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης,
ἐλεγχόμενος ὑπ᾽ αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς
[Φιλίππου] τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν
20 ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, Προςέθηκε καὶ τοῦ-
το ἐπὶ πᾶσι καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ
φυλακῇ.
21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν
καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προςευχομένου ἀνεῳ-
22 χθῆναι τὸν οὐρανόν, Καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον σωματικῷ εἴδει, ὡςεὶ περιστεράν, ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ
φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν· σὺ εἶ ὁ υἱός
μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ ηὐδόκησα.
23 Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡςεὶ ἐτῶν τριάκοντα
ἀρχόμενος, ὤν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλί,
24 Τοῦ Ματθάτ, τοῦ Λευΐ, τοῦ Μελχί, τοῦ Ἰαννά, τοῦ
25 Ἰωσήφ, Τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναούμ,
26 τοῦ Ἐσλί, τοῦ Ναγγαί, Τοῦ Μαάθ, τοῦ Ματτα-
27 θίου, τοῦ Σεμεΐ, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰούδα, Τοῦ
Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ,
28 τοῦ Νηρί, Τοῦ Μελχί, τοῦ Ἀδδί, τοῦ Κωσάμ,
29 τοῦ Ἐλμωδάμ, τοῦ Ἤρ, Τοῦ Ἰωσή, τοῦ Ἐλιέζερ,
30 τοῦ Ἰωρείμ, τοῦ Ματθάτ, τοῦ Λευΐ, Τοῦ Συ-
μεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνάν, τοῦ Ἐλια-
31 κείμ, Τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνάν, τοῦ Ματταθά, τοῦ
32 Ναθάν, τοῦ Δαυΐδ, Τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ὠβήδ, τοῦ
33 Βοόζ, τοῦ Σαλμών, τοῦ Ναασσών, Τοῦ Ἀμινα-
δάβ, τοῦ Ἀράμ, τοῦ Ἐσρώμ, τοῦ Φαρές, τοῦ Ἰούδα,

19. Φιλ. om. GSL. dub. K. — 32. τοῦ Ἰωβήδ, τοῦ Βοός L. —

Τοῦ Ἰακὼβ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἀβραὰμ, τοῦ Θάρα, 34
τοῦ Ναχὼρ, Τοῦ Σερούχ, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φα- 35
λὲκ, τοῦ Ἐβὲρ, τοῦ Σαλά, Τοῦ Καϊνάν, τοῦ Ἀρ- 36
φαξάδ, τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, Τοῦ Μα- 37
θουσάλα, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρὲδ, τοῦ Μαλελεὴλ, τοῦ
Καϊνάν, Τοῦ Ἐνὼς, τοῦ Σὴθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ 38
θεοῦ.

Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν 1 IV.
ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν
ἔρημον Ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ 2
διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ὕστερον ἐπείνα-
σε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ 3
θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ, ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ 4
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν λέγων· γέγραπται,
ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ'
ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ. Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ 5
διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς
βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. Καὶ εἶ- 6
πεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην
ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται,
καὶ ᾧ ἐὰν θέλω, δίδωμι αὐτήν· Σὺ οὖν ἐὰν προς- 7
κυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου πᾶσα. Καὶ ἀπο- 8
κριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· [ὕπαγε ὀπίσω μου,
σατανᾶ·] γέγραπται· προςκυνήσεις κύριον τὸν θεόν
σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν 9
εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον
τοῦ ἱεροῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε

35. Σαρούχ — IV. 1. πλήρης πνεύματος ἁγ. L. p. Sch. — 2. ὕστερον om. L. dub. K. — 4. Deut. 8, 3. — 7. πάντα — 8. ὕπαγε ὀ. μ. σ. om. G. dub. KL. — ib. γέγραπται γάρ — ib. cf. Deut. 6, 13. — 9. εἰ ὁ υἱὸς —

10 σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· Γέγραπται γάρ· ὅτι τοῖς
ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι
11 σε, Καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προςκόψῃς
12 πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι εἴρηται· οὐκ ἐκπειράσεις κύριον
13 τὸν θεόν σου. Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ
διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ
πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ'
15 ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς ἐδί-
δασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν δοξαζόμενος ὑπὸ
16 πάντων. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τε-
θραμμένος· καὶ εἰςῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη
17 ἀναγνῶναι. Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ
προφήτου· καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρε τὸν τό-
18 πον οὗ ἦν γεγραμμένον· Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ
εἵνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλ-
κέ με [ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν,]
19 Κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,
ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρῦξαι ἐνιαυ-
20 τὸν κυρίου δεκτόν. Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς
τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισε, καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ
21 ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἤρξατο δὲ λέ-
γειν πρὸς αὐτούς· ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ
22 αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν
αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος
τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλε-
23 γον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; Καὶ εἶπε πρὸς

**10.** Ps. 91, 11. – **11.** καὶ ἐπὶ χειρῶν K. — **12.** Deut. 6, 16. — **17.** Jes. 61, 1. cf. 58, 6. — **18.** ἕνεκεν — ib. εὐαγγελίζεσθαι — ib. ἰάσ. τ. σ. τ. κ. om. G dub. KL. —

*αὐτούς· πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην·
ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα
ἐν τῇ Καπερναοὺμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι
σου. Εἶπε δέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης* 24
*δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Ἐπ' ἀληθείας* 25
*δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις
Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη
τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶ-
σαν τὴν γῆν· Καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη* 26
*Ἠλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος πρὸς γυναῖ-
κα χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισσαίου* 27
*τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκα-
θαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος. Καὶ ἐπλήσθη-* 28
*σαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα.
Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως,* 29
*καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ
πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν·
Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.* 30
*Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ, πόλιν τῆς Γα-* 31
*λιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι.
Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξου-* 32
*σίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄν-* 33
*θρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέ-
κραξε φωνῇ μεγάλῃ Λέγων· ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί,* 34
*Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς· οἶδά σε τίς
εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰη-* 35
*σοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥί-
ψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ'
αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν αὐτόν. Καὶ ἐγένετο θάμβος* 36

---

23. *εἰς Καπερν.* GKL. — 26. *Σιδωνίας* L. — 29. *ἕως ὀφρύος* GKS. — ib. *ὥστε κατακρημνίσαι* GKL. — 35. *ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ* L. p. Sch. — ib. *εἰς μέσον* GK. —

ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες·
τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσ-
37 σει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται; Καὶ
ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς
περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν
οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχο-
μένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐ-
39 τῆς. Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησε τῷ πυ-
ρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα
40 διηκόνει αὐτοῖς. Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου πάντες,
ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐ-
τοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας
41 ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαι-
μόνια ἀπὸ πολλῶν κράζοντα καὶ λέγοντα· ὅτι σὺ εἶ
[ὁ Χριστὸς] ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα
αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.
42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον
τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως
αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ᾽
43 αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· ὅτι καὶ ταῖς ἑτέ-
ραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν
44 τοῦ θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. Καὶ ἦν κη-
ρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.

V. 1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ
ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς πα-
2 ρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· Καὶ εἶδε δύο πλοῖα
ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ᾽
3 αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν
πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς

38. ἡ πενθερὰ δὲ — 41. ὁ Χρ. om. GL. dub. K. — 42. ἐζήτουν —

γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ
τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, 4
εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ
χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. Καὶ ἀποκρι- 5
θεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς
νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥή-
ματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαν- 6
τες συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πολύ· διεῤῥήγνυτο δὲ
τὸ δίκτυον αὐτῶν, Καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις 7
τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι
αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα,
ὥςτε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος 8
προςέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε ἀπ'
ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε. Θάμβος γὰρ 9
περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ
ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, ᾗ συνέλαβον, Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκω- 10
βον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ
τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· μὴ
φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. Καὶ 11
καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα
ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πό- 12
λεων, καὶ ἰδού, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν
Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόςωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων·
κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτεί- 13
νας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ εἰπών· θέλω, καθαρί-
σθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.
Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ 14
ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προςένεγκε

---

V. 6. πλῆθος ἰχθύων G (diss. Sch.) KS. —

περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προςέταξε Μωϋ-
σῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ
συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι
16 ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς δὲ
ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προςευχόμενος.
17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδά-
σκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομο-
διδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς
Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύνα-
18 μις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδού, ἄν-
δρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παρα-
λελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰςενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐν-
19 ώπιον αὐτοῦ. Καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰςενέγκωσιν
αὐτόν, διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ
τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ
20 μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν
αὐτῶν εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρ-
21 τίαι σου. Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμμα-
τεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· τίς ἐστιν οὗτος, ὃς
λαλεῖ βλαςφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ
22 μὴ μόνος ὁ θεός; Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς δια-
λογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· τί
23 διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκο-
πώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ
24 εἰπεῖν· ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι
ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέ-
ναι ἁμαρτίας· (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ·) σοὶ λέγω·
ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου πορεύου εἰς τὸν

19. διὰ ποίας — 20. εἶπεν· ἄνθρωπε GL. — 23. ἔγειρε GKS. — 24. παραλυτικῷ L. — ib. ἔγειρε GKS. —

οἶκόν σου. Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐ- 25
τῶν, ἄρας ἐφ' ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν 26
ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν· καὶ ἐπλήσθησαν
φόβου, λέγοντες· ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε καὶ ἐθεάσατο τελώνην 27
ὀνόματι Λευῒν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν
αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, 28
ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐποίησε δοχὴν 29
μεγάλην Λευῒς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος
τελωνῶν πολὺς καὶ ἄλλων, οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κα-
τακείμενοι. Καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ 30
οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες·
διὰ τί μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ
πίνετε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς· 31
οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κα-
κῶς ἔχοντες· Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ 32
ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· διὰ τί οἱ μαθηταὶ 33
Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται,
ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι
καὶ πίνουσιν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· μὴ δύνασθε 34
τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν
ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ 35
ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσου-
σιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἔλεγε δὲ καὶ παρα- 36
βολὴν πρὸς αὐτούς· ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου και-
νοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ
τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλη-

25. ἐφ' ὃ K. — 29. ὁ Λευῒς — 30. μ. τῶν τελ. GKSL. — 36. σχίσει et συμφωνήσει L. p. Sch. — ibid. ἐπίβλημα post συμφωνεῖ om. K. —

37 μα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον
νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος
οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ
38 ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς
39 καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Καὶ
οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ· ὁ
παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

VI. 1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπο-
ρεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας καὶ ἤσθιον ψώχοντες
2 ταῖς χερσί. Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς·
3 τί ποιεῖτε, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι; Καὶ
ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ τοῦτο
ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησε Δαυΐδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς
4 καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ὄντες; Ὡς εἰςῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε καὶ
ἔφαγε καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστι
5 φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; Καὶ ἔλεγεν αὐ-
τοῖς· ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ
σαββάτου.

6 Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰςελθεῖν αὐ-
τὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἐκεῖ ἄν-
7 θρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. Παρε-
τήρουν δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ
ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν
8 αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ
εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγει-
9 ραι καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. Εἶ-

VI. 3. cf. 1. Sam. 21, 6. — 7. παρετηροῦντο L. — ib. αὐτον om. GKSL. — 8. ἔγειρε KG⁰. —

πεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ἐπερωτήσω ὑμᾶς· τί
ἔξεστι τοῖς σάββασιν; ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι;
ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; Καὶ περιβλεψάμενος 10
πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.
ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ
[ὑγιὴς] ὡς ἡ ἄλλη. Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, 11
καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ
Ἰησοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς 12
τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ
προσευχῇ τοῦ θεοῦ. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσ- 13
εφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ'
αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, Σί- 14
μωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ
Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον 15
τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλω-
τήν, Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς 16
καὶ ἐγένετο προδότης, Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν 17
ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ
καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας
καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶ-
νος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν
νόσων αὐτῶν, Καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων 18
ἀκαθάρτων· καὶ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος 19
ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρ-
χετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.

9. ἐπερωτ. ὑμᾶς τι· ἔξεστι τοῖς σ. ἀγαθ. — ib. ἐπερ. ὑμᾶς, εἰ ἔξεστι L. p. Sch. — ib. σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι G (diss. Sch.) KS. — 10. εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ· — ib. οὕτω om. G (diss. Sch.) dub. K. — ib. ἀπεκατ. G⁰L. — ib. ὑγιὴς om. GSL. dub. K. — 18. ἀπὸ G (diss. Sch.) KSL. —

20 *Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγε· μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι
21 ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Μακάριοι οἱ
πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαί-
22 οντες νῦν, ὅτι γελάσετε. Μακάριοί ἐστε, ὅταν μι-
σήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν
ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσι καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς
23 πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Χάρητε ἐν
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ μισθὸς
ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταὐτὰ γὰρ ἐποίουν
24 τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν
τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.
25 Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ
ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.
26 Οὐαί, ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι·
κατὰ ταὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ
27 πατέρες αὐτῶν. Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν·
ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μι-
28 σοῦσιν ὑμᾶς, Εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν,
29 προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. Τῷ
τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην,
καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα
30 μὴ κωλύσῃς. Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ
31 ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. Καὶ καθὼς
θέλετε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποι-
32 εῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶν-
τας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρ-*

---

23. *Χαίρετε* — ib. *κ. ταῦτα* G (diss. Sch.) S. cum rec. — 26. *Οὐαὶ ὑμῖν* — ib. *πάντες* om. GKS. — ib. *κ. ταῦτα* — (cf. v. 23.) — 28. *καταρ. ὑμᾶς* GSL. — ib. *καὶ προσεύχ.* —

τωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. Καὶ ἐὰν 33
ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν
χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι.
Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία 34
ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς
δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπᾶτε 35
τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανείζετε
μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς,
καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν
ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οὖν 36
οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί.
Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· μὴ καταδικάζετε, 37
καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. Ἀπολύετε, καὶ ἀπολυ- 38
θήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν,
πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον
δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ,
ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπε δὲ παρα- 39
βολὴν αὐτοῖς· μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν;
οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται; Οὐκ ἔστι 40
μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος
δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέ- 41
πεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;
Ἢ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες, 42
ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκρι-
τά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,
καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Οὐ γάρ ἐστι δένδρον 43

34. καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ L. — 35. τοῦ ὑψίστου — 39. Εἶπε δὲ καὶ παραβ. L. —

καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν
44 ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ
ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλ-
45 λέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν. Ὁ
ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς
καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς
ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας
αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύμα-
46 τος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ με
47 καλεῖτε, κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς
ὁ ἐρχόμενος πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ
ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν, τίνι ἐστὶν ὅμοιος.
48 Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκα-
ψε καὶ ἐβάθυνε καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν·
πλημμύρας δὲ γενομένης προσέῤῥηξεν ὁ ποταμὸς τῇ
οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν· τεθε-
49 μελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ
ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν
ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέῤῥηξεν ὁ ποτα-
μός, καὶ εὐθέως ἔπεσε, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰ-
κίας ἐκείνης μέγα.

**VII.** 1 Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς
τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰςῆλθεν εἰς Καπερναούμ.
2 Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλε
3 τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. Ἀκούσας δὲ περὶ
τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν
Ἰουδαίων ἐρωτῶν αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν
4 δοῦλον αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰη-
σοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες· ὅτι
5 ἄξιός ἐστιν, ᾧ παρέξει τοῦτο· Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος

VII. 4. παρέξῃ KL. —

ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν.
Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ 6
μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐ-
τὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους λέγων αὐτῷ· κύριε, μὴ
σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανός, ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου
εἰςέλθῃς· Διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· 7
ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ 8
γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος,
ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πο-
ρεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχε-
ται· καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ 9
στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε· λέγω
ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. Καὶ 10
ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον εὗρον
τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν κα- 11
λουμένην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἱκανοὶ καὶ ὄχλος πολύς. Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύ- 12
λῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδού, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς
μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα, καὶ ὄχλος
τῆς πόλεως ἱκανὸς [ἦν] σὺν αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν 13
ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ
κλαῖε. Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ 14
βαστάζοντες ἔστησαν. καὶ εἶπε· νεανίσκε, σοὶ λέγω,
ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λα- 15
λεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἔλαβε δὲ 16
φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες· ὅτι
προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέ-

12. καὶ αὕτη ἦν χ. L. — ib. καὶ αὐτὴ χήρα· K. — ib. ἦν om. L. dub. K. — 16. πάντας GKS. —

17 ψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λό-
γος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ ἐν πάσῃ
τῇ περιχώρῳ.
18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ
19 πάντων τούτων. Καὶ προςκαλεσάμενος δύο τινὰς
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψε πρὸς τὸν
Ἰησοῦν λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προς-
20 δοκῶμεν; Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶ-
πον· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός
σε λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;
21 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων
καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς
22 πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε
Ἰωάννῃ, ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέ-
πουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κω-
φοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζον-
23 ται· Καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν
24 ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξα-
το λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· τί ἐξεληλύ-
θατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέ-
25 μου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄν-
θρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδού, οἱ
ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς
26 βασιλείοις εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προ-
φήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.
27 Οὗτός ἐστι, περὶ οὗ γέγραπται· ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλ-
λω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
28 σκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Λέγω γὰρ

21. ἐχαρ. βλέπειν L. — 24. ἐξήλθατε KL (sic et. v. 25 et 26.) — 27. Mal. 3, 1. —

ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάν-
νου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν
τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστι. (Καὶ πᾶς 29
ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεὸν
βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· Οἱ δὲ Φαρι- 30
σαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν
εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ.) Τίνι 31
οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης;
καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν 32
ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις καὶ
λέγουσιν· ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρη-
νήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλήλυθε γὰρ 33
Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον
πίνων, καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. Ἐλήλυθεν ὁ 34
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε·
ἰδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν
καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν 35
τέκνων αὐτῆς πάντων.

Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγῃ 36
μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ εἰςελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρι-
σαίου ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδού, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις 37
ἦν ἁμαρτωλός, ἐπιγνοῦσα, ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ
τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου Καὶ 38
στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, ἤρ-
ξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι· καὶ ταῖς
θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ 39
Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων·

---

28. προφήτης om. L. — 31. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· τίνι οὖν — 34. τελωνῶν φίλος — 38. ὀπίσω παρὰ τ. πόδ. αὐτοῦ GKSL. —

*οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἄν, τίς καὶ ποταπὴ*
*ἡ γυνή, ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι.*
40 *Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· Σίμων,*
41 *ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ φησι· διδάσκαλε, εἰπέ. Δύο*
*χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνά-*
42 *ρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. Μὴ ἐχόν-*
*των δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς*
43 *οὖν αὐτῶν, εἰπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; Ἀποκρι-*
*θεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω, ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον*
44 *ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. Καὶ*
*στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις*
*ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰςῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν,*
*ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς*
*δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶ [τῆς*
45 *κεφαλῆς] αὐτῆς ἐξέμαξε. Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας·*
*αὕτη δέ, ἀφ' ἧς εἰςῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά*
46 *μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλει-*
47 *ψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. Οὗ*
*χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ*
*πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται,*
48 *ὀλίγον ἀγαπᾷ. Εἶπε δὲ αὐτῇ· ἀφέωνταί σου αἱ*
49 *ἁμαρτίαι. Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν*
*ἑαυτοῖς· τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν;*
50 *Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε·*
*πορεύου εἰς εἰρήνην.*

**VIII.** 1 *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε*
*κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος*
*τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ*
2 *Καὶ γυναῖκές τινες, αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ*
*πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία, ἡ κα-*

---

44. *τῆς κεφ.* om. GSL. dub. K. — 46. *τοὺς π. μου* G[u]L. —

λουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύ-
θει, Καὶ Ἰωάννα, γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, 3
καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν
αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν 4
ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς·
Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. 5
καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν,
καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέ-
φαγεν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ 6
φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. Καὶ ἕτερον 7
ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ
ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς 8
τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκα-
τονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα
ἀκούειν, ἀκουέτω.

Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, 9
τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη. Ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδο- 10
ται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς
δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι
καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παρα- 11
βολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οἱ δὲ 12
παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες· εἶτα ἔρχεται ὁ
διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν,
ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέ- 13
τρας, οἵ, ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν
λόγον· καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν
πιστεύουσι καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. Τὸ 14
δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες,
καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου

VIII. 3. διηκόνουν αὐτοῖς S. — 8. ἐπὶ τὴν γῆν —

15 πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. Τὸ
δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν, οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ
καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι καὶ καρ-
16 ποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας
καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ'
ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰςπορευόμενοι βλέπωσι
17 τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐστι κρυπτόν, ὃ οὐ φανερὸν γενή-
σεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς
18 φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν, πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ
ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ
δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

19 Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ
20 τὸν ὄχλον. Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων· ἡ μή-
τηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν σε
21 θέλοντες. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· μή-
τηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες αὐτόν.

22 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη
εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
τούς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀν-
23 ήχθησαν. Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε. καὶ κατέ-
βη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο
24 καὶ ἐκινδύνευον. Προςελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν
λέγοντες· ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ
ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ
25 ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. Εἶπε
δὲ αὐτοῖς· ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ
ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός

**21.** αὐτὸν om. GKL. — **22.** Ἐγένετο δὲ L. —

ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι,
καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

*Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν,* 26
*ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. Ἐξελθόντι δὲ* 27
*αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς*
*πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμά-*
*τιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν*
*τοῖς μνήμασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀνακράξας* 28
*προςέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε· τί ἐμοὶ καὶ*
*σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου,*
*μή με βασανίσῃς. Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ* 29
*ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς*
*γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι*
*καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαῤῥήσσων τὰ δεσμὰ*
*ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπη-* 30
*ρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοί ἐστιν ὄνομα;*
*ὁ δὲ εἶπε· λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰςῆλθεν εἰς*
*αὐτόν. Καὶ παρεκάλει αὐτόν, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐ-* 31
*τοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη* 32
*χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκά-*
*λουν αὐτόν, ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰςελ-*
*θεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαι-* 33
*μόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰςῆλθον εἰς τοὺς χοίρους,*
*καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λί-*
*μνην καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γε-* 34
*γονὸς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς*
*τοὺς ἀγρούς. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλ-* 35
*θον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄν-*

---

26. *Γερασηνῶν* L. — ib. *ἀντιπέρα* L. — 31. *παρεκάλουν* L. — 33. *εἰςῆλθεν* GK. cum rec. — 34. *τὸ γεγενημένον* K. cum rec. — ib. *καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν* —

θρωπον, ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον
καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
36 ἐφοβήθησαν. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες,
37 πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν
ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν
ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο·
38 αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. Ἐδέετο
δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνήρ, ἀφ᾽ οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶ-
ναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων·
39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ, ὅσα ἐποίη-
σέ σοι ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κη-
ρύσσων, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπε-
δέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προςδοκῶν-
41 τες αὐτόν. Καὶ ἰδού, ἦλθεν ἀνήρ, ᾧ ὄνομα Ἰάει-
ρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε· καὶ
πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν
42 εἰςελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, Ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς
ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν
δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.
43 Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα,
ἥτις ἰατροῖς προςαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυ-
44 σεν ὑπ᾽ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, Προςελθοῦσα ὄπι-
σθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ
45 παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. Καὶ
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων
δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ· ἐπι-
στάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ
46 λέγεις· τίς ὁ ἁψάμενός μου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν·

---

37. Γερασηνῶν L. — 43. εἰς ἰατροὺς — 45. κ. οἱ σὺν αὐτῷ GKL. —

ἥψατό μού τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν
ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνή, ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέ- 47
μουσα ἦλθε καὶ προςπεσοῦσα αὐτῷ, δι᾽ ἣν αἰτίαν
ἥψατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ
λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· 48
θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου
εἰς εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεταί τις πα- 49
ρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων αὐτῷ· ὅτι τέθνηκεν ἡ
θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰη- 50
σοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· μὴ φοβοῦ· μό-
νον πίστευε, καὶ σωθήσεται. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰ- 51
κίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰςελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ
Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς
καὶ τὴν μητέρα. Ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο 52
αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε· μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ
καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ εἰδότες, ὅτι ἀπέ- 53
θανεν. Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ κρατή- 54
σας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησε λέγων· ἡ παῖς, ἐγείρου.
Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παρα- 55
χρῆμα. καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέ- 56
στησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μη-
δενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα [μαθητὰς 1 IX.
αὐτοῦ] ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα
τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν. Καὶ ἀπέστει- 2
λεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ
ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· 3

---

51. *Εἰςελθὼν* — ib. *Ἰάκωβον κ. Ἰωάννην* — 52. *οὐ γὰρ ἀπέθανεν* L. — 54. *Αὐτὸς δὲ κρατήσας* (reliquis omissis) L. p. Sch. — ib. *ἔγειραι* L. — IX. 1. *μαθητὰς αὐτοῦ* om. G. dub. K. —

*μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν*
*μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας*
4 *ἔχειν. Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε*
5 *καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται*
*ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τὸν*
*κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε εἰς*
6 *μαρτύριον ἐπ᾿ αὐτούς. Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο*
*κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες*
*πανταχοῦ.*

7 *Ἤκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα*
*ὑπ᾿ αὐτοῦ πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό*
8 *τινων, ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, Ὑπό τινων*
*δέ, ὅτι Ἠλίας ἐφάνη, ἄλλων δέ, ὅτι προφήτης εἷς τῶν*
9 *ἀρχαίων ἀνέστη. Καὶ εἶπεν Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ*
*ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω*
*τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.*

10 *Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο*
*αὐτῷ, ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώ-*
*ρησε κατ᾿ ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης*
11 *Βηθσαϊδά. Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ·*
*καὶ δεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασι-*
*λείας τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας*
12 *ἰᾶτο. Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες*
*δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα*
*ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς*
*καταλύσωσι καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρή-*
13 *μῳ τόπῳ ἐσμέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς*
*ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπον· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ*

**3.** *ῥάβδους* — **5.** *δέχωνται* KL. — **9.** *ὁ Ἡρώδης* — **11.** *ἀποδεξάμενος* L. p. Sch. — **12.** *ἵνα πορευθέντες* GL. —

πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς
ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.
Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπε δὲ πρὸς 14
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας
ἀνὰ πεντήκοντα. Καὶ ἐποίησαν οὕτω καὶ ἀνέκλιναν 15
ἅπαντας. Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς 16
δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν
αὐτούς· καὶ κατέκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθη- 17
σαν πάντες· καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλα-
σμάτων, κόφινοι δώδεκα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον 18
καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί. καὶ ἐπηρώ-
τησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι;
Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· 19
ἄλλοι δέ, Ἠλίαν· ἄλλοι δέ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρ-
χαίων ἀνέστη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με 20
λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε· τὸν Χρι-
στὸν τοῦ θεοῦ. Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλε 21
μηδενὶ λέγειν τοῦτο, Εἰπών· ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- 22
θρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ
ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Ἔλεγε 23
δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐ-
τοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν 24
θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'
ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώ-

---

13. δύο ἰχθ. — 21. εἰπεῖν τοῦτο S. c. rec. — 22. ἀναστῆ-
ναι L. p. Sch. — 23. ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω GKL. — ib. καθ'
ἡμέραν om. SL. —

25 σει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας
τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς;
26 Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους,
τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν
ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν
27 ἁγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες
τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως
ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὡσεὶ ἡμέ-
ραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ
29 Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προς-
ώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
30 ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο συνελάλουν
31 αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας, Οἳ ὀφθέν-
τες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πλη-
32 ροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐ-
τῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ. διαγρηγορήσαντες δὲ εἶ-
δον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνε-
33 στῶτας αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι
αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν·
ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσω-
μεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ
34 μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέ-
γοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφο-
βήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰςελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός
36 ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ
ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος.

27. ἑστηκότων — ib. γεύσονται — 28. τὸν Πέτρον — 33. Μωσεῖ μίαν — 36. εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος L. —

καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐ- 37
τῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.
Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε λέγων· δι- 38
δάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου,
ὅτι μονογενής ἐστί μοι· Καὶ ἰδού, πνεῦμα λαμβάνει 39
αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν με-
τὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρῖβον
αὐτόν. Καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβά- 40
λωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 41
Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη,
ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν;
προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. Ἔτι δὲ προσερχομένου 42
αὐτοῦ ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν.
ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ,
καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ
αὐτοῦ. Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότη- 43
τι τοῦ θεοῦ. πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς
ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ·
Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· 44
ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς
χεῖρας ἀνθρώπων. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, 45
καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴ-
σθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ
τοῦ ῥήματος τούτου.
Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη 46
μείζων αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν 47

38. ἐβόησε L. p. Sch. — ib. ἐπίβλεψαι GKS. — ib. μοί ἐστι L. — 40. ἐκβάλλωσιν — 41. τὸν υἱόν σου ὧδε KS. — 43. ἐποίει GL. —

τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν
48 αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὃς ἐὰν δέξηται
τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά
με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος
49 ἔσται μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν· ἐπι-
στάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
τὰ δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολου-
50 θεῖ μεθ' ἡμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς·
μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν
ἐστιν.
51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας
τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐ-
52 τοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. Καὶ
ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πο-
ρευθέντες εἰςῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥςτε
53 ἑτοιμάσαι αὐτῷ. Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ
πρόςωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.
54 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης
εἶπον· κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ
τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἠλίας
55 ἐποίησε; Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν·
56 οὐκ οἴδατε, οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; Ὁ γὰρ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέ-
σαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν
κώμην.
57 Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ
τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἂν ἀπέρχῃ,

49. ἐκβ. δαιμόνια SL. — 50. ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν GKSL. — 55. et 56: Verba καὶ εἶπεν — σῶσαι om. L., sed GS. om. tantum: ὁ γὰρ — σῶσαι. —

*κύριε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φω-* 58
*λεοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώ-*
*σεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κε-*
*φαλὴν κλίνῃ. Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολούθει μοι.* 59
*ὁ δὲ εἶπε· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον*
*θάψαι τὸν πατέρα μου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·* 60
*ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ*
*δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Εἶ-* 61
*πε δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ*
*ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.*
*Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν* 62
*χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω*
*εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.*

*Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους* 1 **X.**
*ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ*
*προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ*
*ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς·* 2
*ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε*
*οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας*
*εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Ὑπάγετε· ἰδού, ἐγὼ ἀπο-* 3
*στέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βαστά-* 4
*ζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μη-*
*δένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Εἰς ἣν δ᾽ ἂν οἰ-* 5
*κίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τού-*
*τῳ. Καὶ ἐὰν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται* 6
*ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνα-*
*κάμψει. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε ἐσθίοντες καὶ* 7
*πίνοντες τὰ παρ᾽ αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ*

60. ὁ Ἰησ. uncis incl. KL. — 62. ὁ Ἰησ. πρὸς αὐτὸν L. — X. 1. ἑβδομήκοντα [δύο] L. h. l. et v. 17. — 2. ἐκβάλλῃ L. cum rec. — 6. Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς —

μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰ-
8 κίαν. Καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰςέρχησθε καὶ δέ-
9 χωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, Καὶ
θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐ-
10 τοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Εἰς
ἣν δ' ἂν πόλιν εἰςέρχησθε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς,
11 ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε· Καὶ
τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως
ὑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε,
12 ὅτι ἤγγικεν [ἐφ' ὑμᾶς] ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Λέγω
[δὲ] ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότε-
13 ρον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι, Χοραζίν·
οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγέ-
νοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
14 σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν
Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ
15 ὑμῖν. Καὶ σύ, Καπερναούμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ
16 ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. Ὁ ἀκούων
ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ·
ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέ-
γοντες· κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν
18 τῷ ὀνόματί σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν
σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.
19 Ἰδού, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω
ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ
20 ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. Πλὴν ἐν
τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσε-

8. Καὶ εἰς ἣν ἂν L. — 11. ἐκ τ. πολ. ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας L. — ib. ἐφ' ὑμ. om. GL. dub. K. — 12. δὲ om. GKS. dub. L. — 17. cf. v. 1. — 19. ἀδικήσῃ GKS. —

*ται· χαίρετε δὲ [μᾶλλον], ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν*
*ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλ-* 21
*λιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἐξομολο-*
*γοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς,*
*ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ*
*ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως*
*ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Καὶ στραφεὶς πρὸς* 22
*τοὺς μαθητὰς εἶπε· πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ*
*πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει, τίς ἐστιν ὁ υἱός, εἰ*
*μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ*
*ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς* 23
*πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ᾽ ἰδίαν εἶπε· μακάριοι οἱ*
*ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες, ἃ βλέπετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν,* 24
*ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν, ἃ*
*ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι, ἃ ἀκούε-*
*τε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.*

*Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν* 25
*καὶ λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κλη-*
*ρονομήσω; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέ-* 26
*γραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·* 27
*ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου*
*καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου*
*καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς*
*σεαυτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο* 28
*ποίει, καὶ ζήσῃ. Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν εἶπε* 29
*πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; Ὑπολα-* 30
*βὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαινεν*

20. *μᾶλλον* om. GKSL. — 21. *τῷ πν. τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν* L. — 22. *Καὶ στραφεὶς . . . εἶπε* om. G (dub. Sch.) K. — ib. *παρεδόθη μοι* — 27 sq: Deut. 6, 5. Lev. 19, 18. cf. 18, 5. — 29. *δικαιῶσαι* L. —

ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν·
οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλ-
31 θον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυ-
ρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
32 ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐτης,
γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπα-
33 ρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτόν,
34 καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη. Καὶ προςελθὼν κα-
τέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶ-
νον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν
35 αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ
ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθών, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε
τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ
ὅ, τι ἂν προςδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί
36 με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λη-
37 στάς; Ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ.
εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σύ, ποίει
ὁμοίως.

38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, καὶ αὐτὸς
εἰςῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα
39 ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ τῇδε ἦν
ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα πα-
40 ρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ
δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπι-
στᾶσα δὲ εἶπε· κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ ἀδελφή
μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ, ἵνα
41 μοι συναντιλάβηται. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ
Ἰησοῦς· Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ

---

36. πλησίον δοκεῖ σοι GKS. — 37. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰ. GL. — 41. μερ. κ. θορυβάζῃ L. —

περὶ πολλά· Ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν 42
ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ' αὐτῆς.
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ 1 XI.
προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχε-
σθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· 2
πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνο-
μά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλη-
μά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· Τὸν ἄρτον 3
ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· Καὶ 4
ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίε-
μεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰςενέγκῃς ἡμᾶς εἰς
πειρασμόν· ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Καὶ 5
εἶπε πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ
πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ·
φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, Ἐπειδὴ φίλος μου 6
παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθή-
σω αὐτῷ· Κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ· μή 7
μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ
παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύνα-
μαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώ- 8
σει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διά γε
τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄ-
ζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· 9

XI. 2. ἡμῶν ὁ ἐν τ. οὐρ. om. G. dub. K. — ib. σου ἡ βασ. G. — ib. γενηθ. — γῆς om. G. dub. K., sed L. suspecta habet tantum: ὡς . . . ἐπὶ γῆς (sic scr. omisso τῆς). — 4. ἀφίομεν L. — ib. ἀλλὰ ῥῦσαι . . . πονηροῦ om. GS. dub. K. — 5. καὶ ἐρεῖ αὐτῷ L. —

*ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν*
10 *Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει,*
11 *καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. Τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν*
*πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐ-*
*τῷ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐ-*
12 *τῷ; Ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ*
13 *σκορπίον; Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε*
*δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλ-*
*λον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς*
*αἰτοῦσιν αὐτόν.*
14 *Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν.*
*ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κω*
15 *φός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν*
*εἶπον· ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλ-*
16 *λει τὰ δαιμόνια· Ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον παρ᾽*
17 *αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν*
*τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία ἐφ᾽ ἑαυ-*
*τὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον*
18 *πίπτει. Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ᾽ ἑαυτὸν διεμερίσθη,*
*πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν*
19 *Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν*
*Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν*
*τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσον-*
20 *ται. Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμό-*
*νια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.*
21 *Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυ-*
*τοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ·*
22 *Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐ-*

---

10. *ἀνοιχθήσεται* L. — 11. *Τίνα δὲ ὑμῶν* — ib. *εἰ καὶ ἰχθὺν* — 13. *ἀγαθὰ δόματα* — 15. *τῷ ἄρχοντι* G*L. — 16. *ἐξ οὐρ. ἐζήτ. παρ᾽ αὐτοῦ* L. —

τόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ
τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ 23
κατ' ἐμοῦ ἐστι, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπί-
ζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ 24
ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνά-
παυσιν, καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν
οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σε- 25
σαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. Τότε πορεύεται καὶ 26
παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυ-
τοῦ, καὶ εἰςελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ
ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις 27
γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ
κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοί, οὓς ἐθήλασας.
Αὐτὸς δὲ εἶπε· μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν 28
λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. Τῶν δὲ 29
ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη
πονηρά ἐστι· σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθή-
σεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, 30
οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύ-
τῃ. Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει με- 31
τὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ
αὐτούς, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι
τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδού, πλεῖον Σολομῶνος
ὧδε. Ἄνδρες Νινευῒ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει με- 32
τὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι
μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδού, πλεῖον

---

28. αὐτόν om. GKL. — 29. τοῦ προφ. om. GL. dub. K. — ib. et sq: cf. Jon. 2, 1. — 31. cf. 1. Reg. 10, 1. — 32. cf. Jon. 3, 4 sq. — ib. *Νινευῖται* SL. —

33 Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας εἰς κρυπτὴν τί-
θησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα
34 οἱ εἰςπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. Ὁ λύχνος
τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλ-
μός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν
ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτει-
35 νόν. Σκόπει οὖν, μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν.
36 Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος
σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ
ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.
37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἠρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις,
ὅπως ἀριστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ. εἰςελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.
38 Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον
39 ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς
αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-
ρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν
40 γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιή-
41 σας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ
ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδού, πάντα καθαρὰ
42 ὑμῖν ἐστιν. Ἀλλ᾽ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι
ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν
λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην
τοῦ θεοῦ. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτο-
καθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς
44 ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φα-
ρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδη-
λα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ

34. ἐστιν ὁ ὀφθ. σου G*SL. — 36. μέρος τι L. — 42. ταῦτα δὲ G*K. dub. L. 44. γραμμ. κ. Φαρ. ὑποκρ. om. GK dub. L. —

*οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ·* 45
*διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ* 46
*εἶπε· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς*
*ἀνθρώπους φορτία δυςβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν*
*δακτύλων ὑμῶν οὐ προςψαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ* 47
*ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ*
*δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. Ἄρα μαρτυ-* 48
*ρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν,*
*ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖ-*
*τε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ* 49
*θεοῦ εἶπεν· ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀπο-*
*στόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσιν,*
*Ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ* 50
*ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς*
*ταύτης, Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ αἵματος* 51
*Ζαχαρίου, τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου*
*καὶ τοῦ οἴκου. ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ*
*τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι* 52
*ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰςήλθετε,*
*καὶ τοὺς εἰςερχομένους ἐκωλύσατε. Λέγοντος δὲ* 53
*αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς*
*καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν*
*αὐτὸν περὶ πλειόνων, Ἐνεδρεύοντες αὐτόν, ζητοῦν-* 54
*τες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγο-*
*ρήσωσιν αὐτοῦ.*

*Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ* 1 XII.
*ὄχλου, ὥςτε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν*
*πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· προςέχετε ἑαυ-*
*τοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπό-*

51. cf. Gen. 4, 8. et 2 Chron. 24, 21 sq. — 52. *εἰςήλθατε* KG[0]L. p. Sch. — 54. *Ἐνεδρ. αὐτὸν καὶ ζητ.* —

2 κρισις. Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ ἀπο-
καλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.
3 Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκου-
σθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς τα-
4 μείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. Λέγω δὲ
ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀπο-
κτεινόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων πε-
5 ρισσότερόν τι ποιῆσαι. Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν, τίνα φο-
βηθῆτε. φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἐξουσίαν
ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦ-
6 τον φοβήθητε. Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσ-
σαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον
7 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφα-
λῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολ-
8 λῶν στρουθίων διαφέρετε. Λέγω δὲ ὑμῖν· πᾶς ὃς
ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπρο-
9 σθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· Ὁ δὲ ἀρνησάμενός
με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον
10 τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ
εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.
11 Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε, πῶς ἢ τί
12 ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα
διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.
13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου· διδάσκαλε, εἰ-
πὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρο-
14 νομίαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατέ-

---

XII. 4. ἀποκτενόντων G (impr. Sch.) KS. — ib. ἀπο-
κτεννόντων L. — 5. ἔχοντα ἐξουσίαν L. —

*στησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ᾽ ὑμᾶς; Εἶπε δὲ πρὸς* 15
*αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας·*
*ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ*
*τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς* 16
*αὐτοὺς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν*
*ἡ χώρα· Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιή-* 17
*σω; ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου.*
*Καὶ εἶπε· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθή-* 18
*κας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάν-*
*τα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου, Καὶ ἐρῶ* 19
*τῇ ψυχῇ μου· ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς*
*ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε* 20
*δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν*
*σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται;*
*Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν* 21
*πλουτῶν.*

*Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο* 22
*ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε,*
*μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε. Ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι* 23
*τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κατα-* 24
*νοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερί-*
*ζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ*
*θεὸς τρέφει αὐτούς. πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε*
*τῶν πετεινῶν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται* 25
*προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; Εἰ* 26
*οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν με-*
*ριμνᾶτε; Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ* 27
*κοπιᾷ οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν*
*πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. Εἰ* 28

15. *ἀπὸ πάσης πλεονεξίας* L. — 18. *γεννήματα* — 20. *ἄφρων* L. — 22. *ὑμῶν* om. L. — 26. *οὐδὲ ἐλάχ.* L. —

*δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον
εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι,
29 πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. Καὶ ὑμεῖς μὴ ζη-
τεῖτε, τί φάγητε ἢ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε.
30 Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ·
31 ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν, ὅτι χρήζετε τούτων. Πλὴν
ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα
32 προςτεθήσεται ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον,
ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασι-
33 λείαν. Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε
ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιού-
μενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου
34 κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει. Ὅπου γάρ
ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
35 ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ
36 οἱ λύχνοι καιόμενοι· Καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις
προςδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει ἐκ
τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως
37 ἀνοίξωσιν αὐτῷ. Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς
ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ πα-
38 ρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ
δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ
39 εὕρῃ οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. Τοῦτο
δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης, ποίᾳ ὥρᾳ ὁ
κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε
40 διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε
ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
41 ἔρχεται. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος· κύριε, πρὸς
ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάν-*

---

36. *ἀναλύσῃ* L. —

*τας; Εἶπε δὲ ὁ κύριος· τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰ-* 42
*κονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ*
*τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτο-*
*μέτριον; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ* 43
*κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. Ἀληθῶς λέ-* 44
*γω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ κατα-*
*στήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ* 45
*καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ*
*ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας,*
*ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· Ἥξει ὁ κύ-* 46
*ριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ προσδοκᾷ,*
*καὶ ἐν ὥρᾳ, ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν,*
*καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖ-* 47
*νος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυ-*
*τοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα*
*αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς· Ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας* 48
*δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδό-*
*θη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ᾽ αὐτοῦ· καὶ ᾧ*
*παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.*
*Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω, εἰ ἤδη* 49
*ἀνήφθη; Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς* 50
*συνέχομαι, ἕως οὗ τελεσθῇ; Δοκεῖτε, ὅτι εἰρήνην* 51
*παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ᾽*
*ἢ διαμερισμόν. Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν* 52
*οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ καὶ δύο ἐπὶ*
*τρισί. Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ᾽ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ* 53
*πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί,*
*πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν*
*πενθερὰν αὐτῆς.*

*Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδητε τὴν νεφέ-* 54

---

42. ὁ φρόνιμος L. — 50. ἕως ὅτου L. p. Sch. —

*λην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε· ὄμ-*
55 *βρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω. Καὶ ὅταν νότον*
*πνέοντα, λέγετε· ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται.*
56 *Ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ*
*οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δο-*
57 *κιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δί-*
58 *καιον; Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ'*
*ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ'*
*αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ*
*κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε*
59 *βάλῃ εἰς φυλακήν. Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-*
*θεν, ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.*
**XIII.** 1 *Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλ-*
*λοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλά-*
2 *τος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκρι-*
*θεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι*
*οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγέ-*
3 *νοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; Οὐχί, λέγω ὑμῖν·*
*ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.*
4 *Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος*
*ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε, ὅτι*
*οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους*
5 *τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; Οὐχί, λέγω*
*ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖ-*
6 *σθε. Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· συκῆν εἶχέ*
*τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἦλθε*
7 *ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. Εἶπε δὲ πρὸς*
*τὸν ἀμπελουργόν· ἰδού, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρ-*
*πὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐ-*

58. *βάλλῃ* — ib. *βαλεῖ* L. — XIII. 4. *ὅτι αὐτοὶ* L. — 6. *καρπὸν ζητῶν* —

*τήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκρι-* 8
*θεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ*
*ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κοπρίαν·*
*Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον* 9
*ἐκκόψεις αὐτήν.*

*Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς* 10
*σάββασι. Καὶ ἰδού, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθε-* 11
*νείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ*
*μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. Ἰδὼν δὲ* 12
*αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι,*
*ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. Καὶ ἐπέθηκεν αὐ-* 13
*τῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδό-*
*ξαζε τὸν θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος,* 14
*ἀγανακτῶν, ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς,*
*ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· ἓξ ἡμέραι εἰσίν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζε-*
*σθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ*
*μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ* 15
*ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριτά, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαβ-*
*βάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς*
*φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; Ταύτην δὲ θυγα-* 16
*τέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς, ἰδού, δέκα*
*καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τού-*
*του τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; Καὶ ταῦτα λέγοντος* 17
*αὐτοῦ κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ*
*πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γι-*
*νομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ.*

*Ἔλεγε δέ· τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ,* 18
*καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; Ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινά-* 19
*πεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ·*

8. *κόπρια* GKSL. — 12. *ἀπολέλυσαι ἀπὸ τῆς ἀσθ.* L. — 15. *ὑποκριταί,* SL. —

*καὶ ηὔξησε καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πε-
τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐ-*
20 *τοῦ. Καὶ πάλιν εἶπε· τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν*
21 *τοῦ θεοῦ; Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέ-
κρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη
ὅλον.*
22 *Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδά-*
23 *σκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶπε
δέ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶ-*
24 *πε πρὸς αὐτούς· Ἀγωνίζεσθε εἰςελθεῖν διὰ τῆς
στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν*
25 *εἰςελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. Ἀφ᾽ οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ
οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε
ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· κύριε,
κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶ-*
26 *δα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ. Τότε ἄρξεσθε λέγειν· ἐφάγο-
μεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις*
27 *ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ ἐρεῖ· λέγω ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς,
πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ᾽ ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται*
28 *τῆς ἀδικίας. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ*
29 *τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. Καὶ ἥξου-
σιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ ἀπὸ βοῤῥᾶ καὶ
νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.*
30 *Καὶ ἰδού, εἰσὶν ἔσχατοι, οἳ ἔσονται πρῶτοι, καί εἰσι
πρῶτοι, οἳ ἔσονται ἔσχατοι.*
31 *Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προςῆλθόν τινες Φαρισαῖοι
λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι*

---

20. *Πάλιν εἶπε* KS. — 24. *διὰ τ. στ. θύρας* GL. — 31. *Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ* pr. Sch. —

*Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς·* 32
*πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδού, ἐκβάλ-*
*λω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον,*
*καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ* 33
*αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται*
*προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλήμ,* 34
*Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθο-*
*βολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις*
*ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν*
*ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας; καὶ οὐκ ἠθελήσα-*
*τε. Ἰδού, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω* 35
*δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μή με ἴδητε, ἕως ἂν ἥξῃ ὅτε εἴπητε·*
*εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.*

*Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος* 1 XIV.
*τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρ-*
*τον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. Καὶ* 2
*ἰδού, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.*
*Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς* 3
*καὶ Φαρισαίους λέγων· εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θερα-*
*πεύειν; Οἱ δὲ ἡσύχασαν· καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο* 4
*αὐτὸν καὶ ἀπέλυσε. Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς* 5
*εἶπε· τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται,*
*καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ*
*σαββάτου; Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ* 6
*πρὸς ταῦτα. Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους πα-* 7
*ραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο,*
*λέγων πρὸς αὐτούς· Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς* 8
*γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε*
*ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ᾽ αὐτοῦ, Καὶ ἐλθὼν* 9

34. *τὰ ἑαυτῆς νοσσία* L. — 35. *ἔρημος* om. GSL. dub. K. — ib. *ἀμὴν δὲ λέγω* — XIV. 5. *υἱὸς ἢ βοῦς* SL. —

ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον·
καὶ τότε ἄρξῃ μετ᾽ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κα-
10 τέχειν. Ἀλλ᾽ ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσαι εἰς
τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε,
εἴπῃ σοι· φίλε, προςανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται
11 σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι. Ὅτι πᾶς
ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυ-
12 τὸν ὑψωθήσεται. Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐ-
τόν· ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς
φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγ-
γενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐ-
τοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα.
13 Ἀλλ᾽ ὅταν ποιῇς δοχήν, κάλει πτωχούς, ἀναπήρους,
14 χωλούς, τυφλούς, Καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχου-
σιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν
15 τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. Ἀκούσας δέ τις τῶν
συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος, ὃς φά-
16 γεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῷ· ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ ἐκά-
17 λεσε πολλούς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ
ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε, ὅτι
18 ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς
παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν
ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν·
19 ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε·
ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι
20 αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος
εἶπε· γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλ-
21 θεῖν. Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγ-
γειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκο-

10. ἀνάπεσον — ib. ἀνάπεσε SL. —

δεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς
τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτω-
χοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰςάγα-
γε ὧδε. Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· κύριε, γέγονεν ὡς 22
ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος 23
πρὸς τὸν δοῦλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγ-
μούς, καὶ ἀνάγκασον εἰςελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός
μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκεί- 24
νων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου.

Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ στρα- 25
φεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· Εἴ τις ἔρχεται πρός με 26
καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ
τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς
ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ δύναταί
μου μαθητὴς εἶναι. Καὶ ὅςτις οὐ βαστάζει τὸν 27
σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί
μου εἶναι μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύρ- 28
γον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν
δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν; Ἵνα μή πο- 29
τε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέ-
σαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίζειν αὐτῷ
λέγοντες· ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν 30
καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς βασιλεύς, πορευό- 31
μενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ κα-
θίσας πρῶτον βουλεύεται, εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα
χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ
ἐπ᾽ αὐτόν; Εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόῤῥω ὄντος, 32
πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. Οὕ- 33
τως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς

28. εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτ. G (diss. Sch.) S. et [τὰ] εἰς ἀπ. L.
— 31. ὑπαντῆσαι L. —

ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.
34 Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι
35 ἀρτυθήσεται; Οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθε-
τόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα
ἀκούειν, ἀκουέτω.
XV. 1 Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ
2 οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. Καὶ διεγόγγυζον οἱ
Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες· ὅτι οὗτος
3 ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. Εἶ-
πε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων·
4 Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ
ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ καταλείπει τὰ ἐννενηκονταεν-
νέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως
5 εὕρῃ αὐτό; Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
6 ἑαυτοῦ χαίρων, Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ
τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας λέγων αὐτοῖς· συγχά-
ρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.
7 Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ
ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενηκονταεννέα
8 δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας. Ἢ τίς
γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν
μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζη-
9 τεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὕρῃ; Καὶ εὑροῦσα συγκα-
λεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας λέγουσα· συγχά-
10 ρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμήν, ἣν ἀπώλεσα. Οὕ-
τω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
11 τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπε δέ·
12 ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτε-
ρος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον
13 μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. Καὶ

34. ἐὰν δὲ καὶ το L. —

μετ᾽ οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτε-
ρος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διε-
σκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. Δαπανή- 14
σαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ
τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.
Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας 15
ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ
βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν 16
αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ
οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πό- 17
σοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων,
ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι. Ἀναστὰς πορεύσομαι 18
πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρ-
τον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· Οὐκέτι εἰμὶ 19
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν
μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα 20
ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν
ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμὼν ἐπέ-
πεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐ-
τόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν 21
οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κλη-
θῆναι υἱός σου. Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δού- 22
λους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ
ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα
αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, Καὶ ἐνέγ- 23
καντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόν-
τες εὐφρανθῶμεν· Ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν 24
καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρ-

XV. 14. λιμὸς ἰσχυρὰ L. — 17. ἐγὼ δὲ ὧδε λ. GKS. ἐγὼ δὲ λιμῷ ὧδε L. — 19. Καὶ οὐκέτι — 21. οὐκέτι (om. καὶ) L. — 22. ταχὺ ἐξενέγκατε L. — 24. ἦν ἀπολωλὼς (om. καὶ praec.) L. —

25 ξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρε-
σβύτερος ἐν ἀγρῷ. καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ,
26 ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν. Καὶ προςκαλεσάμε-
27 νος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο, τί εἴη ταῦτα. Ὁ
δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν
ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα
28 αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰςελ-
θεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.
29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδού, τοσαῦτα ἔτη
δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον,
καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φί-
30 λων μου εὐφρανθῶ· Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ
καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυ-
31 σας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
32 τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι
ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε,
καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη.

XVI. 1 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἄν-
θρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗ-
τος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα
2 αὐτοῦ. Καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο
ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας
3 σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυ-
τῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαι-
ρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω,
4 ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν
μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴ-
5 κους αὐτῶν. Καὶ προςκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν

---

32. καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὑρ. L. —

χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγε τῷ πρώτῳ·
πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; Ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν 6
βάτους ἐλαίου. καὶ εἶπεν αὐτῷ· δέξαι σου τὸ γράμ-
μα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. Ἔπει- 7
τα ἑτέρῳ εἶπε· σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν·
ἑκατὸν κόρους σίτου. καὶ λέγει αὐτῷ· δέξαι σου τὸ
γράμμα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπῄνεσεν ὁ 8
κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίη-
σεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι
ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυ-
τῶν εἰσι. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· ποιήσατε ἑαυτοῖς φί- 9
λους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε,
δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. Ὁ πιστὸς 10
ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι, καὶ ὁ ἐν ἐλα-
χίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. Εἰ οὖν ἐν 11
τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν
τίς ὑμῖν πιστεύσει; Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ 12
οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς 13
οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν
ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξε-
ται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ
δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι, φι- 14
λάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. Καὶ 15
εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώ-
πιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας
ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώ-
πιον τοῦ θεοῦ. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰω- 16
άννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται,
καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. Εὐκοπώτερον δέ ἐστι 17

XVI. 9. ὅταν ἐκλίπῃ SL. — 15. ἐνώπ. τ. θεοῦ ἐστιν.

τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου
18 μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ πᾶς ὁ ἀπολε-
19 λυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει. Ἄνθρωπος δέ
τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσ-
20 σον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς
δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν
21 πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος Καὶ ἐπιθυμῶν χορτα-
σθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τρα-
πέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι
22 ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν
τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων
εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλού-
23 σιος, καὶ ἐτάφη. Καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν
Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλ-
24 ποις αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· πάτερ
Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βά-
ψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ κατα-
ψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ
25 ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι, ὅτι
ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λά-
ζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖται,
26 σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν
καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες
διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖ-
27 θεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ· ἐρωτῶ οὖν σε,
πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός

---

20. εἱλκωμένος L. — 21. ἐπέλειχον L. p. Sch. — 22. τοῦ Ἀβρ. — 23. ὁρᾷ Ἀβρ. L. — 25. σὺ post ἀπέλαβες om. GKS. — ib. νῦν δὲ ὧδε SL. — 26. ἐντεῦθεν —

*μου· Ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύ-* 28
*ρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τό-*
*πον τοῦτον τῆς βασάνου. Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ·* 29
*ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν*
*αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν* 30
*τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσου-*
*σιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφη-* 31
*τῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ,*
*πεισθήσονται.*

*Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἀνένδεκτόν ἐστι* 1 XVII.
*τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δέ, δι' οὗ ἔρχεται.*
*Λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν* 2
*τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔῤῥιπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ*
*ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. Προσέχε-* 3
*τε ἑαυτοῖς. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου,*
*ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.*
*Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ καὶ ἑπτά-* 4
*κις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ πρός σε λέγων· μετανοῶ·*
*ἀφήσεις αὐτῷ. Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ·* 5
*πρόσθες ἡμῖν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· εἰ εἴχετε* 6
*πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ*
*ταύτῃ· ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ,*
*καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον* 7
*ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰςελθόντι ἐκ τοῦ*
*ἀγροῦ ἐρεῖ· εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσαι; Ἀλλ' οὐ-* 8
*χὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἑτοίμασον, τί δειπνήσω, καὶ περιζωσά-*
*μενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ*

---

**29.** *Λέγει δὲ* **L.** — **XVII. 1.** *τ. μαθητὰς αὐτοῦ* **L.** — **ib.** *ἀνένδ. ἐστ. μὴ ἐλθεῖν* — **2.** *λίθος μυλικὸς* **L.** — **3.** *εἰς σέ* **om. L. dub. K.** — **4.** *ἁμαρτήσῃ* **L.** — **ib.** *ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σὲ* — **ib.** *ἐπιστρέψῃ, λέγων* **GKS.** — **7.** *ἀνάπεσε* **L.** —

9 ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; Μὴ χάριν ἔχει τῷ
δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα; οὐ δοκῶ.
10 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέν-
τα ὑμῖν, λέγετε· ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι, ὃ
ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.
11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερου-
σαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ
12 Γαλιλαίας. Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην
ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν
13 πόῤῥωθεν· Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ
14 ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς·
πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγέ-
15 νετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ
ἐξ αὐτῶν ἰδών, ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς με-
16 γάλης δοξάζων τὸν θεόν· Καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσω-
πον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ
17 αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶ-
πεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;
18 Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ,
19 εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς
πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.
20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχε-
ται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν·
οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως,
21 Οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδού, ὧδε, ἤ, ἰδού, ἐκεῖ· ἰδοὺ γάρ, ἡ
22 βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν. Εἶπε δὲ πρὸς
τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσετε
μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ
23 οὐκ ὄψεσθε. Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· ἰδού, ὧδε, ἤ, ἰδού,
24 ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ

9. τὰ διαταχθ. αὐτῷ —

ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν
ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται [καὶ] ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. Πρῶτον δὲ δεῖ αὐ- 25
τὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς
γενεᾶς ταύτης. Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις 26
Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. Ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, 27
ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰςῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλ-
θεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. Ὁμοίως 28
καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπι-
νον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· Ἧι 29
δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ
θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας· Κατὰ 30
ταὐτὰ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκα-
λύπτεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώ- 31
ματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω
ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρε-
ψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς 32
Λώτ. Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, 33
ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωογο-
νήσει αὐτήν. Λέγω ὑμῖν· ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται 34
δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτε-
ρος ἀφεθήσεται. Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ 35
αὐτό· ἡ μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσε-
ται. [Δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· εἷς παραληφθήσε- 36
ται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.] Καὶ ἀποκριθέντες 37
λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ὅπου
τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

---

**24.** *καὶ* om. GKS. dub. L. — **26.** *τοῦ Νῶε* — **27.** Gen. 7, 7. — ib. *ἐγαμίζοντο* L. — **29.** Gen. 19, 15. — **30.** *Κατὰ ταῦτα* G* (diss. Sch.) cum rec. — **32.** Gen. 19, 26. — **34.** *ὁ εἷς* — **35.** *μία* K. — **36.** Hunc v. om. GL. dub. K. —

XVIII. 1 Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν
2 πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν Λέγων· κρι-
τής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ
3 ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. Χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πό-
λει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· ἐκδίκη-
4 σόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. Καὶ οὐκ ἠθέλησεν
ἐπὶ χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ
τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπο-
5 μαι, Διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύ-
την ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπω-
6 πιάζῃ με. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· ἀκούσατε, τί ὁ κρι-
7 τὴς τῆς ἀδικίας λέγει. Ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσει
τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, τῶν βοώντων πρὸς
αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐ-
8 τοῖς; Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν
ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑ-
ρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

9 Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυ-
τοῖς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοι-
10 ποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωποι δύο ἀνέ-
βησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς Φαρισαῖος
11 καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς
ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι,
ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπα-
12 γες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Νη-
στεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα
13 κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθε-
λεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι,
ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων· ὁ θεός,

---

**XVIII.** 3. Χήρα δέ τις — 7. ποιήσῃ L. — ib. καὶ μακροθυμεῖ L. — 13. ἔτυπτε τὸ στ. L. p. Sch. —

*ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω ὑμῖν, κατέβη* 14
*οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖ-*
*νον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ*
*ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.*

*Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν* 15
*ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.*
*Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν· ἄφετε τὰ* 16
*παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν*
*γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Ἀμὴν* 17
*λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ*
*ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰςέλθῃ εἰς αὐτήν.*

*Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδά-* 18
*σκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;*
*Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐ-* 19
*δεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. Τὰς ἐντολὰς οἶ-* 20
*δας· μὴ μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ*
*ψευδομαρτυρήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν*
*μητέρα σου. Ὁ δὲ εἶπε· ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην* 21
*ἐκ νεότητός μου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶ-* 22
*πεν αὐτῷ· ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα, ὅσα ἔχεις, πώ-*
*λησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν*
*οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ ἀκούσας* 23
*ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.*
*Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον εἶπε·* 24
*πῶς δυςκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰςελεύσονται*
*εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι,* 25
*κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰςελθεῖν, ἢ πλού-*
*σιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰςελθεῖν. Εἶπον* 26

---

14. *ἢ ἐκεῖνος* — ib. *ἢ γὰρ ἐκεῖνος* GKS. — 20. Ex. 20, 12 sq. — ib. *σου* posterius om. L. — 22. *καὶ δὸς* L. — 25. *διὰ τρήματος βελόνης διελθεῖν* L. —

27 δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ὁ δὲ
εἶπε· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστι παρὰ
τῷ θεῷ.
28 Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα
29 καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδείς ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γο-
νεῖς ἢ ἀδελφοὺς ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἕνεκεν τῆς βασι-
30 λείας τοῦ θεοῦ, Ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίο-
να ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ
ζωὴν αἰώνιον.
31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπε πρὸς αὐτούς·
ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται
πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ
32 τοῦ ἀνθρώπου. Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι,
καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθή-
33 σεται, Καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ
34 τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν
τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον
ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.
35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχώ, τυ-
36 φλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. Ἀκού-
σας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο, τί εἴη
37 τοῦτο. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζω-
38 ραῖος παρέρχεται. Καὶ ἐβόησε λέγων· Ἰησοῦ, υἱὲ
39 Δαυΐδ, ἐλέησόν με. Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων
αὐτῷ, ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκρα-
40 ζεν· υἱὲ Δαυΐδ, ἐλέησόν με. Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ
41 αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν Λέγων· τί σοι θέλεις ποιή-
42 σω; ὁ δὲ εἶπε· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. Καὶ ὁ Ἰη-

---

39. σιγήσῃ L. p. Sch. —

σοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ
σε. Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ 43
δοξάζων τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶ-
νον τῷ θεῷ.

Καὶ εἰςελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. 1 XIX.
Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος· καὶ 2
αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. Καὶ 3
ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο
ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προ- 4
δραμὼν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ
αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι. Καὶ ὡς ἦλ- 5
θεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν
καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι·
σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. Καὶ 6
σπεύσας κατέβη καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Καὶ 7
ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον λέγοντες· ὅτι παρὰ
ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰςῆλθε καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ 8
Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν κύριον· ἰδού, τὰ ἡμίση τῶν
ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ
τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. Εἶ- 9
πε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ
οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ
ἐστιν· Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ 10
σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προςθεὶς εἶπε πα- 11
ραβολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλὴμ καὶ δο-
κεῖν αὐτούς, ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. Εἶπεν οὖν· ἄνθρωπός τις εὐ- 12
γενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βα-
σιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους 13

XIX. 4. δι' ἐκείνης — 7. πάντες L. —

ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
14 τούς· πραγματεύσασθε ἕως ἔρχομαι. Οἱ δὲ πολῖται
αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπί-
σω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι
15 ἐφ᾽ ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λα-
βόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς
δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῷ, τίς
16 τί διεπραγματεύσατο. Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέ-
γων· κύριε, ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς.
17 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ
πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πό-
18 λεων. Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· κύριε, ἡ μνᾶ
19 σου ἐποίησε πέντε μνᾶς. Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ· καὶ
20 σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. Καὶ ἕτερος ἦλθε λέ-
γων· κύριε, ἰδού, ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην
21 ἐν σουδαρίῳ. Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος
αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις, ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις, ὃ
22 οὐκ ἔσπειρας. Λέγει δὲ αὐτῷ· ἐκ τοῦ στόματός σου
κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε· ᾔδεις, ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος
αὐστηρός εἰμι, αἴρων, ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων, ὃ
23 οὐκ ἔσπειρα; Καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν
μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν
24 ἔπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε
ἀπ᾽ αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς
25 26 ἔχοντι. Καὶ εἶπον αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. Λέ-
γω γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ
τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.
27 Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαν-
τάς με βασιλεῦσαι ἐπ᾽ αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε καὶ κα-
τασφάξατε ἔμπροσθέν μου.

13. ἐν ᾧ ἔρχομαι L. — 22. Λέγει αὐτῷ K. —

Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀνα- 28
βαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς 29
Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμε-
νον ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Εἰ- 30
πών· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ εἰςπο-
ρευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς
πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.
Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε 31
αὐτῷ· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Ἀπελθόν- 32
τες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς.
Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ 33
πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον; Οἱ δὲ εἶπον· ὁ 34
κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς 35
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιῤῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ
τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. Πορευομένου δὲ 36
αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.
Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ 37
ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μα-
θητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ
πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, Λέγοντες· εὐλογημένος ὁ 38
ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐ-
ρανῷ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. Καί τινες τῶν Φαρι- 39
σαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε,
ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶ- 40
πεν αὐτοῖς· λέγω ὑμῖν, ὅτι, ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ
λίθοι κεκράξονται. Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν 41
ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ, Λέγων· ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σύ, 42
καίγε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου·
νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. Ὅτι ἥξουσιν 43
ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρα-

34. ὅτι ὁ κύριος L. — 41. ἐπ' αὐτήν KL. p. Sch. —

κά σοι καὶ περικυκλώσουσί σε καὶ συνέξουσί σε πάν-
44 τοθεν, Καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί,
καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ' ὧν
οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.
45 Καὶ εἰςελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν
46 τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, Λέγων
αὐτοῖς· γέγραπται· ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς
ἐστιν, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.
47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι,
48 καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. Καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί
ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ
ἀκούων.

XX. 1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδά-
σκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζο-
μένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν
2 τοῖς πρεσβυτέροις Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν λέγοντες·
εἰπὲ ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς ἐστιν
3 ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; Ἀποκριθεὶς δὲ εἶ-
πε πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον, καὶ
4 εἴπατέ μοι· Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν,
5 ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς
λέγοντες· ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί
6 οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀν-
θρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμέ-
7 νος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. Καὶ ἀπε-
8 κρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦ-
τα ποιῶ.
9 Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβο-

46. Jes. 56, 7. cf. Jer. 7, 11.

λὴν ταύτην· ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ
ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκα-
νούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς 10
δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν
αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν
κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ 11
κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κε-
νόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦ- 12
τον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ 13
ἀμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν
ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται.
Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυ- 14
τοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε,
ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία.
Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτει- 15
ναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;
Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ 16
δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπον· μὴ
γένοιτο. Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε· τί οὖν ἐστι τὸ γε- 17
γραμμένον τοῦτο· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο-
μοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; Πᾶς ὁ πε- 18
σὼν ἐπ᾽ ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ᾽ ὃν
δ᾽ ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρ- 19
χιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς
χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν·
ἔγνωσαν γάρ, ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύ-
την εἶπε.

---

XX. 9. ἄνθρ. τις — 13. ἰδόντες om. L. — 14. δεῦτε om. L. p. Sch. — 17. Ps. 118, 22. — 18. cf. Jes. 8, 14 sq. Zach. 12, 3. Dan. 2, 44 sq.

20 *Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους
ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβων-
ται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ
21 καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐ-
τὸν λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ὀρθῶς λέγεις
καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόςωπον, ἀλλ᾽ ἐπ᾽
22 ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. Ἔξεστιν
23 ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ; Κατανοήσας δὲ
αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπε πρὸς αὐτούς· τί με πει-
24 ράζετε; Δείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα
καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον· Καίσαρος.
25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος
26 Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ οὐκ ἴσχυ-
σαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ,
καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.*
27 *Προςελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀν-
τιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν
28 Λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τι-
νος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτε-
κνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖ-
29 κα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ
οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα
30 ἀπέθανεν ἄτεκνος· Καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυ-
31 ναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος· Καὶ ὁ τρίτος
ἔλαβεν αὐτήν· ὡςαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτά· οὐ κατέλι-
32 πον τέκνα καὶ ἀπέθανον. Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέ-
33 θανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος αὐ-
τῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.
34 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ*

---

24. *Ἐπιδείξατέ μοι* — 28. Deut. 25, 5. — 31. *καὶ οὐ κα-
τέλιπον* —

αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται, Οἱ δὲ 35
καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς
ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγα-
μίσκονται· Οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγ- 36
γελοι γάρ εἰσι καὶ υἱοί εἰσι τοῦ θεοῦ τῆς ἀναστάσεως
υἱοὶ ὄντες. Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωϋσῆς 37
ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν
Ἀβραὰμ καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ.
Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ 38
αὐτῷ ζῶσιν. Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμμα- 39
τέων εἶπον· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. Οὐκέτι δὲ 40
ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐ- 41
τούς· πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαυὶδ εἶναι;
Καὶ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· εἶπεν ὁ 42
κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως 43
ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
Δαυὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ· καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ 44
ἐστιν; Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπε τοῖς 45
μαθηταῖς αὐτοῦ· Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, 46
τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν
ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις,
Οἳ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει 47
μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήψονται περισσότερον
κρίμα.

Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα 1 XXI.
αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους. Εἶδε δὲ καί 2
τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, Καὶ 3
εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη
πλεῖον πάντων ἔβαλεν. Ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ 4

---

37. Ex. 3, 6. — 42. Ps. 110, 1. —

περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ,
αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον,
ὃν εἶχεν, ἔβαλε.
5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις
6 καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε· Ταῦτα, ἃ
θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι, ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται
7 λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται. Ἐπηρώτη-
σαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα
ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνε-
8 σθαι; Ὁ δὲ εἶπε· βλέπετε, μὴ πλανηθῆτε. πολλοὶ
γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· ὅτι
ἐγώ εἰμι καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε
9 ὀπίσω αὐτῶν. Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ
ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέ-
10 σθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. Τότε,
ἔλεγεν αὐτοῖς, ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βα-
11 σιλεία ἐπὶ βασιλείαν· Σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τό-
πους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται· φόβητρά τε καὶ
12 σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. Πρὸ δὲ τούτων
πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ
διώξουσι, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς
ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνό-
13 ματός μου. Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.
14 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾶν
15 ἀπολογηθῆναι· Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σο-
φίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάν-
16 τες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ
ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων,
17 καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι

---

**XXI. 12.** ἀπάντων — **14.** ἐν ταῖς καρδίαις ὑμ. L. — **15.** ἀντειπεῖν ἢ GK. — ib. ἀντιστ. οὐδὲ ἀντειπεῖν L. —

ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου, Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς 18
κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται· Ἐν τῇ ὑπομονῇ 19
ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν δὲ ἴδητε 20
κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε
γνῶτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Τότε οἱ ἐν 21
τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ
αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰς-
ερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗ- 22
ταί εἰσι, τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.
Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζού- 23
σαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη
μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ. Καὶ 24
πεσοῦνται στόματι μαχαίρας καὶ αἰχμαλωτισθήσον-
ται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πα-
τουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν.
Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, 25
καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης
θαλάσσης καὶ σάλου, Ἀποψυχόντων ἀνθρώπων 26
ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰ-
κουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθή-
σονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου 27
ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολ-
λῆς. Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε 28
καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπο-
λύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς· ἴδετε 29
τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· Ὅταν προβάλωσιν 30
ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε, ὅτι ἤδη ἐγγὺς
τὸ θέρος ἐστίν. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα 31
γινόμενα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ

19. κτήσεσθε L. — 22. πληρωθῆναι — 23. ἐν τῷ λαῷ τούτῳ — 24. ἄχρις οὗ L. — 25. ἐν ἀπορίᾳ ἤχους θαλ. καὶ σ. L. —

32 θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ
33 αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ
παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.
34 Προςέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ
καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτι-
καῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη.
35 Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημέ-
36 νους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. Ἀγρυπνεῖτε
οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυ-
γεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι καὶ σταθῆ-
ναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ
νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλού-
38 μενον ἐλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐ-
τὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

XXII. 1 Ἤγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη
2 πάσχα. Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα-
τεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν
3 λαόν. Εἰςῆλθε δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικα-
λούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώ-
4 δεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι
καὶ τοῖς στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς.
5 Καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι.
6 Καὶ ἐξωμολόγησε καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦ-
ναι αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.
7 Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύε-
8 σθαι τὸ πάσχα· Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάν-
νην εἰπών· πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα,

---

34. βαρυνθῶσιν — ib. et sq: ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὡς παγίς· ἐπειςελεύσεται γὰρ L. — XXII. 3. ὁ σατανᾶς — (Sch. prob. rec. et cf. v. 31. Act. 5, 3.) —

ἵνα φάγωμεν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ποῦ θέλεις ἑτοι- 9
μάσωμεν; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδού, εἰςελθόντων 10
ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κε-
ράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς
τὴν οἰκίαν, οὗ εἰςπορεύεται. Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδε- 11
σπότῃ τῆς οἰκίας· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· ποῦ ἐστι
τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν
μου φάγω; Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα 12
ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε. Ἀπελθόντες δὲ εὗρον 13
καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε καὶ οἱ δώδεκα ἀπό- 14
στολοι σὺν αὐτῷ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· ἐπιθυ- 15
μίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν
πρὸ τοῦ με παθεῖν· Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ 16
μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασι-
λείᾳ τοῦ θεοῦ. Καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστή- 17
σας εἶπε· λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς·
Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γεννήματος 18
τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ.
Καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν 19
αὐτοῖς λέγων· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ
ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνη-
σιν. Ὡςαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι 20
λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ
αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. Πλὴν ἰδού, 21
ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τρα-
πέζης. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται 22
κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,
δι' οὗ παραδίδοται. Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν 23

12. ἀνώγεον — 16. οὐκέτι susp. hab. L., damn. Sch. — 17. τὸ ποτήριον L. —

πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλ-
λων πράσσειν.
24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐ-
25 τῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βα-
σιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιά-
26 ζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται· Ὑμεῖς δὲ οὐχ
οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω ὡς ὁ νεώτε-
27 ρος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ μεί-
ζων; ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακεί-
μενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.
28 Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς
29 πειρασμοῖς μου· Κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς
30 διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, Ἵνα ἐσθίητε
καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου
καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες τὰς δώδεκα
31 φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· Σίμων, Σί-
μων, ἰδού, ὁ σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι
32 ὡς τὸν σῖτον· Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ
ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στή-
33 ριξον τοὺς ἀδελφούς σου. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε,
μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνα-
34 τον πορεύεσθαι. Ὁ δὲ εἶπε· λέγω σοι, Πέτρε, οὐ
μὴ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνή-
35 σῃ μὴ εἰδέναι με. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα
ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων,
36 μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον· οὐδενός. Εἶπεν
οὖν αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάντιον ἀράτω,
ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ
37 ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. Λέγω

XXII. 30. μου· καὶ καθίσεσθε KG°L. — 32. ἐκλίπῃ L. — ib. στήρισον L. — 34. ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι L. —

γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆ-
ναι ἐν ἐμοί, τό· καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ
γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον· κύριε, 38
ἰδού, μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἱκα-
νόν ἐστι.

Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ 39
ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν 40
αὐτοῖς· προςεύχεσθε μὴ εἰςελθεῖν εἰς πειρασμόν.
Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ᾽ αὐτῶν ὡςεὶ λίθου βο- 41
λήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προςηύχετο Λέγων· πά- 42
τερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ᾽
ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέ-
σθω. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἐνι- 43
σχύων αὐτόν. Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστε- 44
ρον προςηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡςεὶ
θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ 45
ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προςευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μα-
θητὰς [αὐτοῦ], εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς
λύπης· Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάν- 46
τες προςεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰςέλθητε εἰς πειρασμόν.

Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λε- 47
γόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτούς,
καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 48
εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
που παραδίδως; Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσό- 49
μενον εἶπον αὐτῷ· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ;
Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρ- 50

---

37. Jes. 53, 12. — 42. εἰ βούλει, παρένεγκε L. — Commata 43. et 44. in codd. et verss. nonnullis omissa uncis notavit L. — 45. αὐτοῦ om. GSL. dub. K. — 47. προήρχ. αὐτῶν —

51 χιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. Ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐᾶτε ἕως τούτου· καὶ
52 ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ ἰάσατο αὐτόν. Εἶπε δὲ
ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρ-
χιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους·
ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύ-
53 λων· Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ
ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη
54 ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους. Συλ-
λαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰςήγαγον αὐτὸν εἰς
τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει
55 μακρόθεν. Ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς
καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέ-
56 σῳ αὐτῶν. Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμε-
νον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπε· καὶ οὗ-
57 τος σὺν αὐτῷ ἦν. Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων· γύ-
58 ναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν
αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν·
59 ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡςεὶ ὥρας μιᾶς
ἄλλος τις διισχυρίζετο λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος
60 μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. Εἶπε δὲ ὁ
Πέτρος· ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παρα-
61 χρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. Καὶ
στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνή-
σθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ·
62 ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι ἀπαρνήσῃ με τρίς. Καὶ
ἐξελθὼν ἔξω [ὁ Πέτρος] ἔκλαυσε πικρῶς.
63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπαι-
64 ζον αὐτῷ δέροντες, Καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἔτυ-

57. ἠρνήσατο λέγων L. — 60. ὁ ἀλέκτωρ — 62. ὁ Πέτρος om. G. dub. K —

*πτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέ-*
*γοντες· προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; Καὶ* 65
*ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.*

*Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον* 66
*τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον*
*αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν, Λέγοντες· εἰ σὺ εἶ* 67
*ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν. εἶπε δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω,*
*οὐ μὴ πιστεύσητε· Ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀπο-* 68
*κριθῆτέ μοι ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς* 69
*τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως*
*τοῦ θεοῦ. Εἶπον δὲ πάντες· σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ* 70
*θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ὑμεῖς λέγετε· ὅτι ἐγώ*
*εἰμι. Οἱ δὲ εἶπον· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας;* 71
*αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.*

*Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν* 1 **XXIII.**
*ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. Ἤρξαντο δὲ κατη-* 2
*γορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα*
*τὸ ἔθνος καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέ-*
*γοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. Ὁ δὲ Πιλά-* 3
*τος ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν*
*Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις.*
*Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς* 4
*ὄχλους· οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.*
*Οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες· ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν διδά-* 5
*σκων καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς*
*Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλι-* 6
*λαίαν ἐπηρώτησεν, εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι·*
*Καὶ ἐπιγνούς, ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν,* 7
*ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν*

---

66. *συνέδριον αὐτῶν* KS. — 69. *νῦν δὲ* L. — XXIII. 1. *ἤγαγεν* — 2. *τὸ ἔθνος ἡμῶν* L.

8 Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ὁ δὲ Ἡρώ-
δης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ
ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ,
καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον.
9 Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς, αὐτὸς δὲ οὐδὲν
10 ἀπεκρίνατο αὐτῷ. Εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
11 οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. Ἐξου-
θενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν
αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμ-
12 πράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. Ἐγένοντο δὲ
φίλοι ὅ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέ-
ρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες
13 πρὸς ἑαυτούς. Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς
14 ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν Εἶπε
πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦ-
τον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδού, ἐγὼ ἐνώ-
πιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
15 τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ· Ἀλλ'
οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν,
καὶ ἰδού, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐ-
16
17 τῷ. Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. Ἀνάγκην δὲ
18 εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα. Ἀνέκραξαν
δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ
19 ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· Ὅςτις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γε-
νομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλα-
20 κήν. Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε θέλων
21 ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. Οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες·
22 σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε
πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν

---

Vers. 17. in codd. et verss. nonnullis omissum uncis incl. L.

*αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν*
*ἀπολύσω. Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτού-* 23
*μενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ*
*αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε* 24
*γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. Ἀπέλυσε δὲ [αὐτοῖς]* 25
*τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλα-*
*κήν, ὃν ᾐτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήμα-*
*τι αὐτῶν.*

*Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός* 26
*τινος Κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ᾽ ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐ-*
*τῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἠκο-* 27
*λούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναι-*
*κῶν, αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. Στρα-* 28
*φεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπε· θυγατέρες Ἱερου-*
*σαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ᾽ ἐμέ· πλὴν ἐφ᾽ ἑαυτὰς κλαίετε*
*καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. Ὅτι ἰδού, ἔρχονται ἡμέραι,* 29
*ἐν αἷς ἐροῦσι· μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ κοιλίαι, αἳ*
*οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοί, οἳ οὐκ ἐθήλασαν. Τότε* 30
*ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι· πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ*
*τοῖς βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς· Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ* 31
*ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἤγον-* 32
*το δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναι-*
*ρεθῆναι.*

*Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον* 33
*Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούρ-*
*γους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. Ὁ δὲ* 34
*Ἰησοῦς ἔλεγε· πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι,*
*τί ποιοῦσι. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβα-*

---

25. *αὐτοῖς* om. GKS. dub. nobiscum L. — 26. *Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον* L. — ib. *τοῦ ἐρχομ.* — 27. *αἳ ἐκόπτ.* L. — 29. cf. Jes. 54, 1. — 30. cf. Hos. 10, 8. —

35 λον κλῆρον. Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν· ἐξεμυ-
κτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς λέγοντες·
ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ
36 Χριστός, ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός. Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ
καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέ-
37 ροντες αὐτῷ Καὶ λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
38 τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. Ἦν δὲ καὶ ἐπιγρα-
φὴ γεγραμμένη ἐπ᾽ αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ
Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς
39 τῶν Ἰουδαίων. Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούρ-
γων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός,
40 σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος
ἐπετίμα αὐτῷ λέγων· οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν
41 τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια
γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν
42 ἄτοπον ἔπραξε. Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ· μνήσθητι
43 μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Καὶ
εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ᾽
44 ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη,
καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐννά-
45 της. Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ κατα-
46 πέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ με-
γάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρα-
θήσομαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευ-
47 σεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον ἐδόξασε
τὸν θεὸν λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος
48 ἦν. Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν
θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες
49 ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. Εἱστήκεισαν δὲ πάν-

46. παρατίθεμαι L. — 48. θεωρήσαντες L. —

τες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν καὶ γυναῖκες, αἱ συν-
ακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι
ταῦτα.
Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτὴς 50
ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος (Οὗτος οὐκ ἦν 51
συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν),
ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ
προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· Οὗ- 52
τος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ
Ἰησοῦ. Καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, 53
καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐ-
δέπω οὐδεὶς κείμενος. Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευή, 54
καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. Κατακολουθήσασαι δὲ 55
καὶ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ
τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέ-
θη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν 56
ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν
κατὰ τὴν ἐντολήν. Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββά- 1 XXIV.
των ὄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι
ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, καί τινες σὺν αὐταῖς. Εὗ- 2
ρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου·
Καὶ εἰςελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰη- 3
σοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ 4
τούτου, καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν
ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. Ἐμφόβων δὲ γενομένων 5
αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον
πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη. μνήσθητε, ὡς ἐλάλησεν 6

---

51. ὃς προςεδέχετο τὴν βασ. τ. θ. L. — 55. δὲ αἱ γυναῖ-
κες L. XXIV. 3. Εἰςελθοῦσαι δὲ L. p. Sch. — 4. δύο ἄν-
δρες —

7 ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ Λέγων· ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων
ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
8 ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ,
9 Καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν
ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς.
10 Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μα-
ρία Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἳ ἔλεγον
11 πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάνησαν ἐνώ-
πιον αὐτῶν ὡςεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπί-
12 στουν αὐταῖς. Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ
τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κεί-
μενα μόνα, καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ
γεγονός.
13 Καὶ ἰδού, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν
αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξή-
14 κοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς. Καὶ
αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμ-
15 βεβηκότων τούτων. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐ-
τοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνε-
16 πορεύετο αὐτοῖς· Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦν-
17 το τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς·
τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους
18 περιπατοῦντες, καί ἐστε σκυθρωποί; Ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν· σὺ μόνος
παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα
19 ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζω-
ραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ

10. Ἦν δὲ G*KS. — ib. ἡ Ἰακώβου L. — ib. αἳ posterius om. L. — 18. παροικεῖς Ἱερουσ. GKS. —

καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ·
Ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρ- 20
χοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐ-
τόν. Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων 21
λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλάγε σὺν πᾶσι τούτοις
τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα
ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστη- 22
σαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον, Καὶ 23
μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ
ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν.
Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, 24
καὶ εὗρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν
δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτούς· ὦ 25
ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶ-
σιν, οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. Οὐχὶ ταῦτα ἔδει 26
παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰςελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐ-
τοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάν- 27
των τῶν προφητῶν διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις
ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώ- 28
μην, οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προςεποιεῖτο ποῤῥωτέ-
ρω πορεύεσθαι. Καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· 29
μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ καὶ κέκλικεν
ἡ ἡμέρα. καὶ εἰςῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. Καὶ 30
ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λα-
βὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς.
Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν 31
αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Καὶ 32
εἶπον πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη
ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς διήνοι-
γεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ 33
ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον συνη-
θροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς Λέγον- 34

*τας· ὅτι ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως καὶ ὤφθη Σίμωνι.*
35 *Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη*
*αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.*

36 *Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς [ὁ Ἰησοῦς]*
*ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν.*
37 *Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα*
38 *θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἐστέ;*
*καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις*
39 *ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου,*
*ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι*
*πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεω-*
40 *ρεῖτε ἔχοντα. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς*
41 *τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ ἀπιστούντων*
*αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐ-*
42 *τοῖς· ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; Οἱ δὲ ἐπέδωκαν*
*αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου.*
43 44 *Καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς·*
*οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν*
*ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν*
*τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ*
45 *ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι*
46 *τὰς γραφάς· Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι οὕτω γέγρα-*
*πται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆ-*
47 *ναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, Καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ*
*τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν*
*εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.*
48 49 *Ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. Καὶ ἰδού, ἐγὼ*
*ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ'*

---

**36.** ὁ *Ἰησοῦς* **om. GL. dub. K. — ib.** *εἰρήνη ὑμῖν· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε* **L. —**

ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ,
ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.
Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν, καὶ 50
ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐγέ- 51
νετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ᾽ αὐτῶν
καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνή- 52
σαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χα-
ρᾶς μεγάλης· Καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ αἰ- 53
νοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν. [ἀμήν.]

# ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
# ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν 1
θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς 2
τὸν θεόν. Πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐ- 3
τοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, 4
καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων· Καὶ τὸ φῶς 5
ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλα-
βεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, 6
ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, 7
ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύ-
σωσι δι᾽ αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ᾽ ἵνα 8
μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀλη- 9
θινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν
κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ 10

49. Ἱερουσαλήμ om. GL., dub. K. —

11 ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια
12 ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ
ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γε-
13 νέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Οἳ
οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ
14 θελήματος ἀνδρός, ἀλλ᾽ ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ
ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ
ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς
15 παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάν-
νης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων· οὗ-
τος ἦν, ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν
16 μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πλη-
ρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν
17 ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη,
ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.
18 Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱός, ὁ
ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε
ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ
20 Λευΐτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ; Καὶ
ὡμολόγησε καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν· ὅτι
21 οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· τί
οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει· οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης
22 εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη· οὔ. Εἶπον οὖν αὐτῷ· τίς εἶ;
ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις
23 περὶ σεαυτοῦ; Ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρή-
μῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας
24 ὁ προφήτης. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν
25 Φαρισαίων, Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπον αὐτῷ·
τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὔτε Ἠλίας

I. 16. Ὅτι ἐκ τοῦ πλ. GL. — 20. ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ L. — 23. Jes. 40, 3. —

οὔτε ὁ προφήτης; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέ- 26
γων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι, μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν,
ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρ- 27
χόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
ἄξιος, ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.
Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, 28
ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. Τῇ ἐπαύριον βλέπει 29
[ὁ Ἰωάννης] τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ
λέγει· ἴδε, ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν
τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι, περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω 30
μου ἔρχεται ἀνήρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι
πρῶτός μου ἦν. Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ᾿ ἵνα 31
φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ
ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων· 32
ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν
ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ᾿ αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν 33
αὐτόν· ἀλλ᾿ ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός
μοι εἶπεν· ἐφ᾿ ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ
μένον ἐπ᾿ αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι
ἁγίῳ. Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός 34
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ 35
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ 36
περιπατοῦντι λέγει· ἴδε, ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ 37
ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκο-
λούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ 38
θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· Τί 39
ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ῥαββί (ὃ λέγεται ἑρμηνευό-

---

27. *Αὐτός ἐστιν* et *ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν* om. G. dub. L. — 28. *ἐν Βηθαβαρᾷ* — 29. ὁ *Ἰωάνν.* om. GSL. dub. K. — 31. *ἐν ὕδατι* L. — 32. *ὡσεὶ περιστ.* —

40 μενον, διδάσκαλε), ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε
καὶ ἴδετε. ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ
ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὥρα ἦν ὡς δεκάτη.
41 Ἦν Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ
τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολου-
42 θησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελ-
φὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν
τὸν Μεσσίαν (ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον Χριστός).
43 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας δὲ
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· σὺ εἶ Σίμων, ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ, σὺ
44 κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος). Τῇ ἐπαύ-
ριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρί-
σκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολούθει
45 μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς
46 πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. Εὑρίσκει Φίλιππος
τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψε Μωϋσῆς
ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν
47 υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ Ναθαναήλ· ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶ-
48 ναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ
Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ
λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε, ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δό-
49 λος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν με
γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ
τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶ-
50 δόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ῥαβ-
βί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ
51 Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι

---

**40.** ὥρα δὲ ἦν — **42.** ὁ Χρ. — **43.** δὲ om. GKS. — **44.** ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς — (scil. in t. rec. haec vv. non leguntur post αὐτῷ), sed GK. om. utroque loco. — **49.** ὁ Ἰησοῦς —

εἶπόν σοι· εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις;
μείζω τούτων ὄψει. Καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν 52
λέγω ὑμῖν, ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα
καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ κατα-
βαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ 1 II.
τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ.
Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς 2
τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ 3
τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσι. Λέγει αὐ- 4
τῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ
ὥρα μου. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ὅ, 5
τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λί- 6
θιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων,
χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς 7
ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν
αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν 8
καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ 9
ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον
(καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν, οἱ
ἠντληκότες τὸ ὕδωρ), φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρί-
κλινος Καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον 10
τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε
τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.
Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν 11
Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐ-
τοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ αὐτὸς καὶ 12
ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. Καὶ 13

51. ὄψῃ SL.

ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱε-
14 ροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς
πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ
15 τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας φρα-
γέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά
τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέ-
16 χεε τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε, Καὶ
τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα
ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶ-
17 κον ἐμπορίου. Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατα-
18 φάγεταί με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶ-
πον αὐτῷ· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα
19 ποιεῖς; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύ-
σατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ
20 αὐτόν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσαράκοντα καὶ
ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν
21 ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ
22 ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νε-
κρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο ἔλε-
γε, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν
τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
24 θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ
ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν
25 γινώσκειν πάντας, Καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν, ἵνα τις
μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε,
III. 1 τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ

---

II. 17. Ps. 69, 10. — ib. κατέφαγέ με — 19. ὁ om. L. — 22. ἔλεγεν αὐτοῖς — 23. ἐν Ἱεροσ.

τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν
Ἰουδαίων· Οὗτος ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶ- 2
πεν αὐτῷ· ῥαββί, οἴδαμεν, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας
διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται
ποιεῖν, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ.
Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέ- 3
γω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νι- 4
κόδημος· πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων
ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ
δεύτερον εἰςελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰη- 5
σοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ
ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰςελθεῖν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρ- 6
κὸς σάρξ ἐστι, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος
πνεῦμά ἐστι. Μὴ θαυμάσῃς, ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ 7
ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει 8
πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ᾽ οὐκ οἶδας,
πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γε-
γεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. Ἀπεκρίθη Νικόδη- 9
μος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;
Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ διδά- 10
σκαλος τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; Ἀμὴν 11
ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωρά-
καμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ
λαμβάνετε. Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πι- 12
στεύετε· πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύ-
σετε; Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ 13
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ

III. 2. πρὸς τὸν Ἰησοῦν — 3. ὁ om. L. — 5. it. G[0]KL. —
10. ὁ pr. om. GKSL. —

14 ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε τὸν
ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
15 ἀνθρώπου, Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπό-
16 ληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν
ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογε-
νῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλη-
17 ται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ
θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν
18 κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πι-
στεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται, ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη
κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονο-
19 γενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι
τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ
ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πο-
20 νηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων
μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ
21 ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν
ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα,
ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.
22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ'
23 αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτί-
ζων ἐν Αἰνών, ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ
24 ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο· Οὔπω
25 γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. Ἐγέ-
νετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ
26 Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν
Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε, οὗτος

14. cf. Num. 21, 8 sq. — 19. αὐτῶν πονηρὰ KL. — 25. μετὰ Ἰουδαίου G (dub. Sch.) KSL. —

βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Ἀπε- 27
κρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄνθρωπος
λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε, ὅτι εἶπον· 28
οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ᾽ ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ
ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος 29
ἐστίν, ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων
αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη
οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξά- 30
νειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος 31
ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς
ἐστι καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμε-
νος ἐπάνω πάντων ἐστί, Καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, 32
τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμ-
βάνει. Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν, 33
ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν. Ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ 34
θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου
δίδωσιν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν 35
υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ πι- 36
στεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ὁ δὲ ἀπειθῶν
τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ᾽ ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μέ-
νει ἐπ᾽ αὐτόν.

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρι- 1 IV.
σαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτί-
ζει, ἢ Ἰωάννης, (Καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτι- 2
ζεν, ἀλλ᾽ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,) Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν 3
καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐ- 4
τὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἔρχεται οὖν 5
εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον
τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

IV. 5. Σιχὰρ — ib. χωρίου, οὗ GSL. —

6 Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπια-
κὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ·
7 ὥρα ἦν ὡςεὶ ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας
ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πιεῖν.
8 (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πό-
9 λιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.) Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυ-
νὴ ἡ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ
πιεῖν αἰτεῖς οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; (οὐ γὰρ
10 συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις.) Ἀπεκρίθη Ἰη-
σοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ
καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι· δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν ᾔτη-
11 σας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐ-
τῷ ἡ γυνή· κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ
12 ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; Μὴ
σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν
ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε καὶ οἱ υἱοὶ
13 αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου
14 διψήσει πάλιν, Ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ
ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ
τὸ ὕδωρ, ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδα-
15 τος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. Λέγει πρὸς αὐτὸν
ἡ γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
16 μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν· οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπας· ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω.
18 Πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι
19 σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. Λέγει αὐτῷ ἡ
20 γυνή· κύριε, θεωρῶ, ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέ-

6. ὡς ἕκτη L. p. Sch. — 13. ὁ Ἰησοῦς —

ρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προςεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς
λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ
προςκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· γύναι, πίστευ- 21
σόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προςκυνήσετε τῷ πατρί. Ὑμεῖς 22
προςκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προςκυνοῦμεν ὃ οἴ-
δαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. Ἀλλ' 23
ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προςκυνη-
ταὶ προςκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
θείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προς-
κυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προς- 24
κυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προς-
κυνεῖν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα, ὅτι Μεσσίας ἔρ- 25
χεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος,
ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ 26
εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθη- 27
ταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον, ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
οὐδεὶς μέντοι εἶπε· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;
Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν 28
εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· Δεῦτε, ἴδε- 29
τε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα, ὅσα ἐποίησα· μήτι
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; Ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως 30
καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων 31
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ῥαββί, φάγε. Ὁ δὲ 32
εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ
οἴδατε. Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· 33
μήτις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· 34
ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαν-

20. ἐν τούτῳ τῷ ὄρει — ib. προςκυνεῖν δεῖ. G*L. — 27. ἐθαύμασαν — 30. Ἐξῆλθον οὖν K (sed dub.) c. rec. — ib. [Καὶ] ἐξῆλθον L.—31. δὲ om. G*. dub. KL. — 34. ἵνα ποιήσω L. —

35 *τός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. Οὐχ ὑμεῖς*
*λέγετε, ὅτι ἔτι τετράμηνός ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχε-*
*ται; ἰδού, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς*
*ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς*
36 *θερισμὸν ἤδη· Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ*
*συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων*
37 *ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος*
*ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλ-*
38 *λος ὁ θερίζων. Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν, ὃ*
*οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι καὶ ὑμεῖς*
39 *εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰςεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πό-*
*λεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σα-*
*μαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης·*
40 *ὅτι εἶπέ μοι πάντα, ὅσα ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον*
*πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ᾽*
41 *αὐτοῖς, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῷ*
42 *πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. Τῇ τε*
*γυναικὶ ἔλεγον· ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πι-*
*στεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν, ὅτι οὗ-*
*τός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.*
43 *Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ*
44 *ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς*
*ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν*
45 *οὐκ ἔχει. Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαν-*
*το αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες, ἃ ἐποίη-*
*σεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλ-*
46 *θον εἰς τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν οὖν [ὁ Ἰησοῦς] πάλιν*
*εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ*

---

35. *τετράμηνον* — 36. *Καὶ* primum om. GK. dub. L. — 44. *ὁ* om. GKSL. — 46. *ὁ Ἰησ.* om. GL. dub. K., sed S. hab. *πάλιν ὁ Ἰησ.* —

*οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει, ἐν*
*Καπερναούμ. Οὗτος ἀκούσας, ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ* 47
*τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐ-*
*τὸν καὶ ἠρώτα αὐτόν, ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ*
*τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ* 48
*Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε,*
*οὐ μὴ πιστεύσητε. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός·* 49
*κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.*
*Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ* 50
*ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰη-*
*σοῦς, καὶ ἐπορεύετο. Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος* 51
*οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν*
*λέγοντες· ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. Ἐπύθετο οὖν παρ'* 52
*αὐτῶν τὴν ὥραν, ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· καὶ εἶπον*
*αὐτῷ· ὅτι χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυ-*
*ρετός. Ἔγνω οὖν ὁ πατήρ, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ,* 53
*ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ*
*ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο* 54
*πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ*
*τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.*

*Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ* 1 **V.**
*ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς* 2
*Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπι-*
*λεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα.*
*Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούν-* 3
*των, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδα-*
*τος κίνησιν. Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν* 4
*ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν*
*πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς*

---

50. *ᾧ* [*ὃν* L.] *εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησ.* G*SL. — V. 3. sq: Verba *ἐκδεχομένων* — — *νοσήματι* tanq. susp. not. GK. —

5 ἐγίνετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δέ τις
ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ
6 ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον καὶ
γνούς, ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις
7 ὑγιὴς γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· κύριε,
ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ,
βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ,
8 ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
9 ἔγειραι, ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Καὶ
εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν κράβ-
βατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν
10 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθε-
ραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι
11 τὸν κράββατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με
ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ
12 περιπάτει. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄν-
θρωπος ὁ εἰπών σοι· ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ
13 περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει, τίς ἐστιν· ὁ γὰρ
14 Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ
ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν
αὐτῷ· ἴδε, ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ
15 χεῖρόν σοί τι γένηται. Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ
ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας
16 αὐτὸν ὑγιῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ
Ἰουδαῖοι καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα
17 ἐποίει ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐ-
τοῖς· ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργά-
18 ζομαι. Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ
Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον,

---

5. τριάκοντα ὀκτὼ — 7. βάλλῃ — 8. ἔγειρε GKS. — 14. τί σοι G* c. rec. — 16. Verba καὶ ἐζήτ. ἀ. ἀποκτ. om. GK. dub. L. —

ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν
ποιῶν τῷ θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 19
πεν αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ
υἱὸς ποιεῖν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν
πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ
ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν 20
καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζο-
να τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε.
Ὥςπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωο- 21
ποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Οὐδὲ 22
γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν
δέδωκε τῷ υἱῷ, Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς 23
τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ
τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέ- 24
γω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων
τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰς κρίσιν οὐκ
ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν
ζωήν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ 25
νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ
υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Ὥςπερ 26
γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ
τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν 27
αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. Μὴ 28
θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν
τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, Καὶ 29
ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστα-
σιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν
κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐ- 30
δέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δι-
καία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με [πατρός]. Ἐὰν ἐγὼ 31

30. πατρός om. GSL. dub. K. —

μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν
32 ἀληθής. Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ
οἶδα, ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία, ἣν μαρτυρεῖ περὶ
33 ἐμοῦ. Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ με-
34 μαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώ-
που τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα
35 ὑμεῖς σωθῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος
καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς
36 ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυ-
ρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα, ἃ ἔδωκέ
μοι ὁ πατήρ, ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα, ἃ
ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέ-
37 σταλκε· Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτὸς μεμαρτύ-
ρηκε περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώπο-
38 τε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, Καὶ τὸν λόγον αὐ-
τοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν
39 ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. Ἐρευνᾶτε τὰς
γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον
ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ·
40
41 Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δό-
42 ξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, Ἀλλ' ἔγνωκα
ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.
43 Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ
οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ
44 ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε. Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πι-
στεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν
45 δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Μὴ
δοκεῖτε, ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα·
ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλ-
46 πίκατε. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσῇ, ἐπιστεύετε ἂν

35. ἀγαλλιασθῆναι — 37. πώποτε ἀκηκ. L. —

ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς 47
ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥή-
μασι πιστεύσετε;

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς 1 VI.
θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος· Καὶ ἠκο- 2
λούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων [αὐτοῦ] τὰ
σημεῖα, ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀνῆλθε δὲ 3
εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ 4
τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλ- 5
μοὺς καὶ θεασάμενος, ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς
αὐτόν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον· πόθεν ἀγοράσομεν
ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειρά- 6
ζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει, τί ἔμελλε ποιεῖν. Ἀπε- 7
κρίθη αὐτῷ Φίλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι
οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι
λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, 8
Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· Ἔστι παι- 9
δάριον ἓν ὧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο
ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; Εἶπε 10
δὲ ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν.
ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσον οὖν οἱ
ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡςεὶ πεντακιςχίλιοι. Ἔλαβε δὲ 11
τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε τοῖς
μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως
καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. Ὡς δὲ ἐνεπλή- 12
σθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ
περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. Συν- 13
ήγαγον οὖν καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμά-

VI. 2. αὐτοῦ om. GSL. dub. K. — 5. τοὺς ὀφθ. ὁ Ἰησ. L. — ib. ἀγοράσωμεν SL. — 9. ὃς ἔχει L. —

των ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευ-
14 σε τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι, ἰδόντες ὃ
ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· ὅτι οὗτός ἐστιν
ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.
15 Ἰησοῦς οὖν γνούς, ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπά-
ζειν αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε
πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐ-
17 τοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν· Καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον
ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ. καὶ
σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ
18 Ἰησοῦς, Ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος
19 διηγείρετο. Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε
ἢ τριάκοντα θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ
τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ
20 ἐφοβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐγώ εἰμι, μὴ φο-
21 βεῖσθε. Ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον,
καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν
ὑπῆγον.

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θα-
λάσσης ἰδών, ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ
ἓν ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι
οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ
πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον·
23 (Ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ
τόπου, ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ
24 κυρίου·) Ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν
ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ
πλοῖα καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰη-

17. καὶ οὔπω ἐληλ. L. p. Sch. — 22. εἶδον, ὅτι L. — ib. verba ἐκεῖνο ... αὐτοῦ om. GL. dub. K. — ib. εἰς τὸ πλοῖον G (impr. Sch.) KL. — 24. καὶ αὐτοὶ —

σοῦν. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης 25
εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη 26
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν·
ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ᾽ ὅτι ἐφάγετε ἐκ
τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. Ἐργάζεσθε μὴ τὴν 27
βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένου-
σαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν
δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. Εἶ- 28
πον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ
ἔργα τοῦ θεοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐ- 29
τοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε
εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. Εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν 30
ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι;
τί ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν 31
τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ 32
Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν
ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου
δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθι-
νόν. Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων 33
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Εἶπον 34
οὖν πρὸς αὐτόν· κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον
τοῦτον. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος 35
τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ
ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε· Ἀλλ᾽ 36
εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε.
Πᾶν, ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν 37
ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω· Ὅτι κατα- 38
βέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ
ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο 39

**31. Ps. 78, 24. cf. Ex. 16, 15.**

δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με [πατρός], ἵνα
πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀνα-
40 στήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τοῦτο γάρ ἐστι
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν
τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον,
41 καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγ-
γυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· ἐγώ εἰ-
42 μι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἔλε-
γον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς
οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει
43 οὗτος· ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; Ἀπεκρίθη
οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε μετ᾽
44 ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ
ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ ἀνα-
45 στήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστι γεγραμμέ-
νον ἐν τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ
θεοῦ· πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ
46 μαθὼν ἔρχεται πρός με· Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις
ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἑώρακε
47 τὸν πατέρα. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς
48 ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.
49 Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ
50 ἀπέθανον· Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ.
51 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς·
ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν

39. πατρός om. GKL. — 40. Τοῦτο δέ — ib. τοῦ πατρός μου KL. — ib. ἐν τῇ ἐσχ. ἡμ. L. p. Sch. — 43. οὖν om. GS, dub. L. — 44. τῇ ἐσχ. ἡμέρᾳ — 45. Jes. 54, 13. cf. Jer. 31, 33 sq. — ib. τοῦ θεοῦ — ib. οὖν om. GSL. — ib. ὁ ἀκούων S. — 46. ἑώρακέ τις L. — 49. cf. Ex. 16, 15. —

*αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δέ, ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου*
*ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.*
*Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες·* 52
*πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν;*
*Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,* 53
*ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου*
*καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.*
*Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα* 54
*ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχά-*
*τῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις,* 55
*καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων* 56
*μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μέ-*
*νει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πα-* 57
*τὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κά-*
*κεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ* 58
*τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες*
*ὑμῶν τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν*
*ἄρτον ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν συν-* 59
*αγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ.*

*Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ* 60
*εἶπον· σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐ-*
*τοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογ-* 61
*γύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς·*
*τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν* 62
*τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;*
*Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ* 63
*οὐδέν· τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι*
*καὶ ζωή ἐστιν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες, οἳ οὐ πι-* 64

---

**51.** *ἣν ἐγὼ δώσω* om. L.—**54.** *ἐν τῇ ἐσχ. ἡμ.* S. p. Sch. dub. L. — **55.** *ἀληθής ἐστιν* (bis) L. — **58.** *τὸ μάννα* om. G. dub. K. — **63.** *λελάληκα* K. p. Sch. SL. —

στεύουσιν. ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ
μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν.
65 Καὶ ἔλεγε· διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται
ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ
66 πατρός μου. Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μα-
θητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ᾽ αὐτοῦ πε-
67 ριεπάτουν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ
68 καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ
Σίμων Πέτρος· κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα;
69 ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκα-
μεν καὶ ἐγνώκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ
70 θεοῦ [τοῦ ζῶντος]. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν
71 εἷς διάβολός ἐστιν. Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος
Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι
εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.
VII. 1 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ
Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν,
2 ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ
3 ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον
οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετάβηθι ἐντεῦ-
θεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί
4 σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου, ἃ ποιεῖς. Οὐδεὶς γὰρ
ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶ-
ναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.
5 Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.

---

65. μου om. L. — 66. πολλοὶ τ. μαθ. αὐτοῦ ἀπῆλθον L. — 68. οὖν om. G. (diss. Sch.) SL. dub. K. — 69. ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. G (diss. Sch.) L. — ib. τοῦ ζῶντος om. GSL dub. K. — VII. 1. Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησ. SL. p. Sch. —

*Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω* 6
*πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοι-*
*μος. Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μι-* 7
*σεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ*
*πονηρά ἐστιν. Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύ-* 8
*την· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι*
*ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται. Ταῦτα δὲ εἰ-* 9
*πὼν αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέβη-* 10
*σαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν*
*ἑορτήν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν* 11
*Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ*
*ἐστιν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ* 12
*ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον· ὅτι ἀγαθός ἐστιν·*
*ἄλλοι δὲ ἔλεγον· οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς* 13
*μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον*
*τῶν Ἰουδαίων. Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη* 14
*ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμα-* 15
*ζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος γράμματα οἶδε*
*μὴ μεμαθηκώς; Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς* 16
*καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμ-*
*ψαντός με· Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν,* 17
*γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ*
*ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λα-* 18
*λῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ, ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν*
*τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδι-*
*κία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν* 19
*τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με*
*ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπε·* 20

---

**8.** *ταύτην* **prius om. L. p. Sch. — ib.** *ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω* **G (diss. Sch.) KS. — 9. et 12.** *δὲ* **om. GKS. — 15.** *Ἐθαύμαζον οὖν* **L. p. Sch. — 16.** *Ἀπεκρ. αὐτοῖς* **G[0]. cum rec. —**

21 δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη
ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ
22 πάντες θαυμάζετε Διὰ τοῦτο. Μωϋσῆς δέδωκεν
ὑμῖν τὴν περιτομήν (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστίν,
ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων), καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε
23 ἄνθρωπον. Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν
σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χο-
λᾶτε, ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;
24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρί-
25 νατε. Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· οὐχ
26 οὗτός ἐστιν, ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; Καὶ ἴδε, παῤ-
ῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀληθῶς
ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν [ἀληθῶς] ὁ
27 Χριστός; Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ
Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.
28 Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέ-
γων· κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ'
ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας
29 με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ'
30 αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. Ἐζήτουν οὖν
αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν
31 χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ
ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· ὅτι
ὁ Χριστός, ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα σημεῖα τούτων
32 ποιήσει, ὧν οὗτος ἐποίησεν; Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι
τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέ-
στειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα
33 πιάσωσιν αὐτόν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν

22. Διὰ τοῦτο sequentibus jung. G*S. — ib. cf. Lev. 12, 3. — 26. ἀληθῶς posterius om. GKSL. — 29. Ἐγὼ δὲ — 31. ὁ Χρ. ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει L. — 33. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς —

χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμ-
ψαντά με. Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ 34
ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Εἶπον 35
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει
πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς
τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ
διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; Τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος, 36
ὃν εἶπε· ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰ-
μὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς 37
εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων· ἐάν τις διψᾷ,
ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, 38
καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐ-
τοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ 39
τοῦ πνεύματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες
εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς
οὐδέπω ἐδοξάσθη. Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκού- 40
σαντες τὸν λόγον ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προ-
φήτης. Ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. ἄλ- 41
λοι δὲ ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς
ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρμα- 42
τος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν
Δαυΐδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ 43
ἐγένετο δι' αὐτόν. Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιά- 44
σαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖ-
ρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 45
καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διὰ τί
οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· 46

---

38. cf. Jes. 55, 1. 58, 11. cf. 44, 3. — 39. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα δεδομένον, ὅτι Ἰησοῦς οὔπω ἐδοξάσθη L. — 40. τῶν λόγων τούτων L. — 42. cf. Ps. 89, 4. Ps. 132, 11. Mich. 5, 1.

οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ
47 ἄνθρωπος. Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι·
48 μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόν-
των ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων;
49 Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος, ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπι-
50 κατάρατοί εἰσι. Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ
51 ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν· Μὴ ὁ
νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ
52 παρ' αὐτοῦ πρότερον καὶ γνῷ, τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθη-
σαν καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας
εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλι-
λαίας οὐκ ἐγήγερται.
53 Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
VIII. 1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
2 Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ
λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐ-
3 τούς. Ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ
4 στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ Λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκα-
λε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευο-
5 μένη. Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωϋσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς
6 τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; Τοῦτο
δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν
αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ ἔγρα-
7 φεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν,
ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν

49. ἐπάρατοί εἰσιν L. — 50. ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν πρότε-ρον, L. — 51. ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ L. — 52. οὐκ ἐγείρεται L. p. Sch. — VIII. 3. πρὸς αὐτὸν om. S. dub. K. — ib. ἐπὶ μοιχείᾳ S. — 5. Lev. 20, 10. cf. Deut. 22, 21. — ib. λιθάζειν S. — ib. λέγεις περὶ αὐτῆς; S. — 6. κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ S. —

πρῶτος τὸν λίθον ἐπ᾽ αὐτῇ βαλέτω. Καὶ πάλιν 8
κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Οἱ δὲ ἀκούσαν- 9
τες καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι ἐξήρχοντο
εἷς καθ᾽ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως
τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς καὶ
ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα. Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς 10
καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς εἶπεν αὐ-
τῇ· ἡ γυνή, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐ-
δείς σε κατέκρινεν; Ἡ δὲ εἶπεν· οὐδείς, κύριε. εἶπε 11
δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω. πορεύου
καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε λέγων· ἐγώ 12
εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ
περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.
Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρ- 13
τυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἀπε- 14
κρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ
περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶ-
δα, πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴ-
δατε, πόθεν ἔρχομαι καὶ ποῦ ὑπάγω. Ὑμεῖς κατὰ 15
τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ ἐὰν 16
κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν, ὅτι μόνος
οὐκ εἰμί, ἀλλ᾽ ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. Καὶ 17
ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται· ὅτι δύο ἀν-
θρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. Ἐγώ εἰμι ὁ 18
μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ
πέμψας με πατήρ. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἔστιν ὁ 19
πατήρ σου; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἴδατε

9. ἐν μέσῳ οὖσα S. — 10. γύναι, ποῦ S. — 12. περιπατήσῃ L. — 14. ἔρχομαι ἢ π. ὑπ. GKS. — 16. ἀληθινή L. — 17. Deut. 17, 6. cf. 19, 15. — 19 ἀπεκρ. Ἰησοῦς GKSL. —

*οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα*
20 *μου ᾔδειτε ἄν. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν [ὁ Ἰη-*
*σοῦς] ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ*
*οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐ-*
21 *τοῦ. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ ὑπά-*
*γω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀπο-*
*θανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλ-*
22 *θεῖν. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυ-*
*τόν, ὅτι λέγει· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε*
23 *ἐλθεῖν; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ,*
*ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου*
24 *ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἶ-*
*πον οὖν ὑμῖν, ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις*
*ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε, ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθα-*
25 *νεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ·*
*σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὅ,*
26 *τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν*
*καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι, κἀγώ,*
*ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον.*
27
28 *Οὐκ ἔγνωσαν, ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. Εἶπεν*
*οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ*
*ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι καὶ ἀπ'*
*ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πα-*
29 *τήρ μου, ταῦτα λαλῶ, Καὶ ὁ πέμψας με μετ'*
*ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ*
*ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.*
30 *Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς*
31 *αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευ-*
*κότας αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ*
32 *λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ, Καὶ γνώ-*

20. ὁ Ἰησ. om. GSL. dub. K. — 21. ὁ Ἰησ. om. L. — 26. *ταῦτα λαλῶ* L. p. Sch. — 29. ὁ *πατήρ* om. L. —

σεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει
ὑμᾶς. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· σπέρμα Ἀβραάμ 33
ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέ-
γεις· ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 34
Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν
ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. Ὁ δὲ δοῦλος 35
οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς
τὸν αἰῶνα. Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄν- 36
τως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα, ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ 37
ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ
ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. Ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ 38
πατρί μου λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ
τῷ πατρὶ ὑμῶν ποιεῖτε. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον 39
αὐτῷ· ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ
Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε ἄν. Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖ- 40
ναι, ἄνθρωπον, ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν
ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίη-
σεν. Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον 41
οὖν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα
πατέρα ἔχομεν, τὸν θεόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη- 42
σοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ·
ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ
ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἐκεῖνός με ἀπέστειλε.
Διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύ- 43
νασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ 44
πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ
πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος

38. ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς ποιεῖτε L. — 39. εἰ... ἐστε G (diss. Sch.) L. — ib. ἂν om. GKS. — 42. οὖν om. G (impr. Sch.) SL. — 44. ἐκ πατρὸς —

ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν, ὅτι
οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος,
ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ
45 αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ
46 μοι. Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ δὲ
47 ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; Ὁ
ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ
τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ.
48 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· οὐ
καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαι-
49 μόνιον ἔχεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ
ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζε-
50 τέ με. Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζη-
51 τῶν καὶ κρίνων. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν
λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς
52 τὸν αἰῶνα. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώ-
καμεν, ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ
οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· ἐάν τις τὸν λόγον μου
53 τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα· Μὴ
σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέ-
θανε; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν
54 ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυ-
τόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ
δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι θεὸς ὑμῶν ἐστι,
55 Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ
ἐὰν εἴπω, ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν,
ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τη-
56 ρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ
57 τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη. Εἶπον

---

46. δὲ om. GSL. — 48. οὖν om G (impr. Sch.) SL. — 51. τὸν ἐμὸν λόγον L. — 52. γεύσεται — 53. σεαυτὸν σὺ —

οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκοντα ἔτη οὔπω
ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη- 58
σοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι
ἐγώ εἰμι. Ἦραν οὖν λίθους, ἵνα βάλωσιν ἐπ᾽ αὐτόν· 59
Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διελθὼν
διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγεν οὕτως.

Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ 1 IX.
γενετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 2
λέγοντες· ῥαββί, τίς ἥμαρτεν; οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐ-
τοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε 3
οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἵνα φανε-
ρωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζε- 4
σθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν·
ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. Ὅταν 5
ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπὼν 6
ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος,
καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ
τυφλοῦ, Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κο- 7
λυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ (ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμέ-
νος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων.
Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότε- 8
ρον, ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
καθήμενος καὶ προσαιτῶν; Ἄλλοι ἔλεγον· ὅτι οὗ- 9
τός ἐστιν. ἄλλοι δέ· ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος
ἔλεγεν· ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς ἀνεῴ- 10
χθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ 11
εἶπεν· ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε
καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι·
ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ καὶ νίψαι.

59. Verba διελθὼν.... οὕτως om. G. dub. KL. — IX. 3. ὁ Ἰησ. — 8. ὅτι τυφλὸς ἦν — 10. σοι — 11. ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωὰμ GL. —

12 ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. Εἶπον οὖν
αὐτῷ· ποῦ ἔστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα.
13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε
14 τυφλόν. Ἦν δὲ σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν
15 ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Πά-
λιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέ-
βλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέ μου ἐπὶ
16 τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. Ἔλεγον
οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ
ἔστι παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλ-
λοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοι-
17 αῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέ-
γουσι τῷ τυφλῷ πάλιν· σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι
ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν· ὅτι προφή-
18 της ἐστίν. Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ
αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώ-
19 νησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος. Καὶ
ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν,
ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι
20 βλέπει; Ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ
εἶπον· οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι
21 τυφλὸς ἐγεννήθη· Πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἴδαμεν,
ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἴ-
δαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς
22 περὶ αὐτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ,
ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους. ἤδη γὰρ συνετέθειντο
οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν,
23 ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ
24 εἶπον· ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ἐφώνη-

15. ἐπὶ τ. ὀφθ. μου — 16. παρὰ θεοῦ L. — 17. Λέγουσιν οὖν L. — 21. αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, L. —

σαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον, ὃς ἦν τυφλός,
καὶ εἶπον αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν,
ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. Ἀπεκρί- 25
θη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ
οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ 26
αὐτῷ πάλιν· τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς
ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ 27
οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς
θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; Ἐλοιδόρησαν αὐ- 28
τὸν καὶ εἶπον· σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ
Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί· Ἡμεῖς οἴδαμεν, ὅτι 29
Μωϋσῇ λελάληκεν ὁ θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν
πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐ- 30
τοῖς· ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ
οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς.
Οἴδαμεν δέ, ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' 31
ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τού-
του ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοι- 32
ξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. Εἰ μὴ ἦν 33
οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. Ἀπε- 34
κρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννή-
θης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐ-
τὸν ἔξω. Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν 35
ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· σὺ πιστεύεις εἰς
τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· τίς 36
ἐστι, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ 37
ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἑώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ
σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. Ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε, καὶ 38
προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρί- 39

26. *Εἶπον οὖν αὐτῷ· τί* L. — 28. *Ἐλοιδ. οὖν αὐτὸν* — 31. cf. Prov. 28, 9. — 36. *καὶ τίς ἐστι* GKS. —

μα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέ-
ποντες βλέπωσι καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.
40 Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ᾽
αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν;
41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε
ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε· ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρ-
τία ὑμῶν μένει.

X. 1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰςερχόμενος διὰ
τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀνα-
βαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής·
2 Ὁ δὲ εἰςερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστι τῶν
3 προβάτων. Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρό-
βατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα
4 καλεῖ κατ᾽ ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. Καὶ ὅταν τὰ
ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται,
καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φω-
5 νὴν αὐτοῦ. Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν,
ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλ-
6 λοτρίων τὴν φωνήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν, τίνα ἦν, ἃ
7 ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προ-
8 βάτων. Πάντες, ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον, κλέπται εἰσὶ
καὶ λῃσταί· ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα.
9 Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις εἰςέλθῃ, σωθή-
σεται, καὶ εἰςελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν
10 εὑρήσει. Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται, εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ
καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον, ἵνα ζωὴν ἔχωσι
11 καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός·
ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν

---

X. 3. πρόβ. φωνεῖ L. — 8. ἦλθον πρὸ ἐμοῦ G°KL. —

προβάτων· Ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ 12
οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχό-
μενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύ-
κος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. Ὁ 13
δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι καὶ οὐ μέλει
αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ κα- 14
λός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν
ἐμῶν, Καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ κἀγὼ γινώσκω 15
τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν
προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ 16
τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς
φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς
ποιμήν. Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τί- 17
θημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. Οὐ- 18
δεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ᾿ ἐμοῦ, ἀλλ᾿ ἐγὼ τίθημι αὐτὴν
ἀπ᾿ ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξου-
σίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν
ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. Σχίσμα οὖν πάλιν 19
ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.
Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαί- 20
νεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι ἔλεγον· ταῦτα τὰ 21
ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύνα-
ται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, 22
καὶ χειμὼν ἦν, Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ 23
ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος. Ἐκύκλωσαν οὖν αὐ- 24
τὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε τὴν ψυ-
χὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν
παῤῥησίᾳ. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, 25

---

14. κ. γινώσκω τ. ἐμὰ καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμά, L. p. Sch. — 23. τοῦ Σολομῶντος —

καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόμα-
26 τι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ἀλλ᾽
ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων
27 τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ
τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ
28 ἀκολουθοῦσί μοι, Κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς·
καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπά-
29 σει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. Ὁ πατήρ μου, ὃς
δέδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστί, καὶ οὐδεὶς δύναται
30 ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου. Ἐγὼ καὶ
31 ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους
32 οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ
πατρός μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με;
33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· περὶ κα-
λοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας,
καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.
34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστι γεγραμμένον
35 ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν· ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε; Εἰ ἐκείνους
εἶπε θεούς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ
36 οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή· Ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασε
καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε· ὅτι βλας-
37 φημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ
38 τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· Εἰ δὲ
ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε,
ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ
39 ἐν αὐτῷ. Ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ
ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

26. Verba καθὼς εἶπον ὑμῖν (quae uncis circumscr. L.) sequentibus jung. G°K. — 33. λέγοντες om. L. — 34. Ps. 82,6. cf. Ex. 22, 7 sq. — ib. ὅτι ἐγὼ εἶπον L. — 38. κ. ἐν τῷ πατρί. L. —

Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν 40
τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ
ἔμεινεν ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ 41
ἔλεγον· ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν,
πάντα δέ, ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ
ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν. 42

Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, 1 XI.
ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐ-
τῆς. Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ 2
καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς,
ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. Ἀπέστειλαν οὖν 3
αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· κύριε, ἴδε, ὃν φι-
λεῖς, ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ 4
ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δό-
ξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐ-
τῆς. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν 5
ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν ἤκουσεν, 6
ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέ-
ρας. Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· ἄγω- 7
μεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ 8
μαθηταί· ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι,
καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐχὶ 9
δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν
τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου
τούτου βλέπει· Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, 10
προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ταῦτα 11
εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος
ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐ-
τόν. Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· κύριε, εἰ κεκοί- 12
μηται, σωθήσεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ 13

42. εἰς αὐτ. ἐκεῖ. L. — XI. 9. ὁ Ἰησ. — ib. ὧραί εἰσιν L. —

θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν, ὅτι περὶ τῆς κοι-
14 μήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ
15 Ἰησοῦς παῤῥησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανε, Καὶ χαίρω
δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ'
16 ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος
Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα
17 ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗ-
ρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνη-
18 μείῳ. Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων
19 ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν
Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ
Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελ-
20 φοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν, ὅτι Ἰησοῦς
ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκα-
21 θέζετο. Εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν·
κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει·
22 Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα, ὅτι, ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν,
23 δώσει σοι ὁ θεός. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστή-
24 σεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει αὐτῷ Μάρθα· οἶδα,
ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέ-
25 ρᾳ. Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις
καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσε-
26 ται, Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ
27 ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; Λέγει αὐ-
τῷ· ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χρι-
στός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
28 Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε καὶ ἐφώνησε Μαρίαν
τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος

---

19. πρὸς τὴν Μάρθ. κ. Μαρ. L. — 20. ὁ Ἰησ. — 21. ἡ om. KG[0]L. — ib. οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδ. μου L. — 24. ἡ Μάρθα L. —

*πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται* 29
*ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. Οὔπω δὲ ἐληλύθει* 30
*ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην· ἀλλ᾽ ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου*
*ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες* 31
*μετ᾽ αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν,*
*ἰδόντες τὴν Μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν,*
*ἠκολούθησαν αὐτῇ λέγοντες· ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον,*
*ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν* 32
*ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐ-*
*τοῦ λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ*
*μου ὁ ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίου-* 33
*σαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,*
*ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν Καὶ* 34
*εἶπε· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε,*
*ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν* 35 36
*οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε, πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ* 37
*αὐτῶν εἶπον· οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς*
*ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι, ἵνα καὶ οὗτος μὴ*
*ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ* 38
*ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος*
*ἐπέκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ. Λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λί-* 39
*θον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος Μάρθα·*
*κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. Λέγει αὐτῇ* 40
*ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι, ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει*
*τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; Ἦραν οὖν τὸν λίθον [οὗ ἦν ὁ* 41
*τεθνηκὼς κείμενος]. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλ-*
*μοὺς ἄνω καὶ εἶπε· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκου-*
*σάς μου. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις·* 42

---

32. ὁ prius om. L. — ib. *αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας* GKS. — 39. *τοῦ τετελευτηκότος* L. — 40. *ὄψῃ* L. — 41. *οὗ . . κείμενος* om. GSL. dub. K. —

ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πι-
43 στεύσωσιν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ταῦτα εἰπὼν
44 φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· Καὶ
ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς
χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέ-
δετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφε-
45 τε ὑπάγειν. Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόν-
τες πρὸς τὴν Μαρίαν καὶ θεασάμενοι, ἃ ἐποίησεν [ὁ
46 Ἰησοῦς], ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἃ
ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς.
47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
συνέδριον, καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄν-
48 θρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν
οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσον-
ται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ
49 τὸ ἔθνος. Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιε-
ρεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς
50 οὐκ οἴδατε οὐδέν, Οὐδὲ διαλογίζεσθε, ὅτι συμφέρει
ἡμῖν, ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ
51 καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. Τοῦτο δὲ ἀφ᾽
ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυ-
τοῦ ἐκείνου προεφήτευσεν, ὅτι ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς
52 ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· Καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ
ἔθνους μόνον, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ
53 διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. Ἀπ᾽ ἐκείνης οὖν τῆς
ἡμέρας συνεβουλεύσαντο, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.
54 Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰου-
δαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς

45. ὁ Ἰησ. om. GSL. dub. K. — 50. λογίζεσθε L. — 51. ὁ om. G^oL. —

τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῒμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέ-
τριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ 55
πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱερο-
σόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσω-
σιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον 56
μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν,
ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; Δεδώκεισαν δὲ καὶ 57
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα, ἐάν τις
γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα 1 XII.
ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς,
ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, 2
καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν
ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λί- 3
τραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψε τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς
πόδας αὐτοῦ, ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ
μύρου. Λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰού- 4
δας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδι-
δόναι· Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακο- 5
σίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο 6
οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι
κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε καὶ τὰ βαλλό-
μενα ἐβάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν· 7
εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό·
Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ 8
δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅτι 9

---

54. Ἐφραὶμ KL. — 57. καὶ prius om. L. — XII. 1. ἐκ νε-κρῶν ὁ Ἰησοῦς L. — 2. συνανακειμένων αὐτῷ — 7. ἵνα εἰς τὴν ἡμ. τοῦ ἐνταφ. μου τηρήσῃ αὐτό· L. —

ἐκεῖ ἐστι, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ'
ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.
10 Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον
11 ἀποκτείνωσιν, Ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν
12 Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Τῇ ἐπαύ-
ριον ὄχλος πολύς, ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαν-
13 τες, ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, Ἔλαβον
τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐ-
τῷ, καὶ ἔκραζον· ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
14 ἐν ὀνόματι κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Εὑρὼν
δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθώς ἐστι
15 γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδού, ὁ
βασιλεύς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.
16 Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶ-
τον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν,
ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίη-
17 σαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐ-
τοῦ, ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ
18 ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν
αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι
19 τὸ σημεῖον. Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς·
θεωρεῖτε, ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε, ὁ κόσμος ὀπί-
σω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
20 Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων,
21 ἵνα προςκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι οὖν προςῆλ-
θον Φιλίππῳ, τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας,
καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰη-
22 σοῦν ἰδεῖν. Ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ·
καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ.

---

12. ὁ posterius om. G[0]L. — 13. ὁ poster. om. K. — ib. cf. Ps. 118, 26. — 15. Zach. 9, 9. — 18. ἤκουσε — 22. Ἔρχ. Φίλ. κ. λ. τῷ Ἀνδρέᾳ, ἔρχεται Ἀ. καὶ Φίλ. καὶ λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. L. —

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ 23
ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμὴν 24
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν
εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀπο-
θάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν 25
αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.
Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου 26
εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν
τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. Νῦν ἡ 27
ψυχή μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν με
ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν
ὥραν ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλ- 28
θεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐδόξασα καὶ πά-
λιν δοξάσω. Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας ἔλε- 29
γε βροντὴν γεγονέναι. ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ
λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐ δι' 30
ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Νῦν κρί- 31
σις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου
τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω· Κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ 32
τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Τοῦτο δὲ 33
ἔλεγε σημαίνων, ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.
Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ 34
νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς
σὺ λέγεις, ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;
τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; Εἶπεν οὖν 35
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ'
ὑμῶν ἐστι. περιπατεῖτε, ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ

26. καὶ postremum om. GKSL. — 29. ὁ ἑστηκὼς L. — 30. ἡ φ. αὕτη L. — 34. cf. 2 Sam. 7, 13. Ps. 89, 30. 37. 110, 4. — ib. λέγεις· δεῖ K. — 35. ἐν ὑμῖν ἐστι GKSL. — ib. ὡς τὸ φ. L. —

σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκο-
36 τίᾳ οὐκ οἶδε, ποῦ ὑπάγει. Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πι-
στεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα
ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.
37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπρο-
38 σθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, Ἵνα ὁ λόγος
Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε· κύριε, τίς
ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχιων κυρίου τίνι
39 ἀπεκαλύφθη; Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν,
40 ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς
ὀφθαλμοὺς καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα
μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ καὶ
41 ἐπιστραφῶσι καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. Ταῦτα εἶπεν
Ἡσαΐας, ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ
42 αὐτοῦ. Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ
43 ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· Ἠγά-
πησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, ἤπερ
44 τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν·
ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς τὸν
45 πέμψαντά με· Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμ-
46 ψαντά με. Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα
47 πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ
ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ,
ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον, ἵνα κρίνω τὸν
48 κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ
καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα
αὐτόν· ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν
49 τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλη-

36. Ὡς L. — ib. ὁ om. L. — 38. Jes. 53, 1. — 40. Jes. 6, 10. — ib. ἰάσομαι L. — 47. καὶ μὴ φυλάξῃ L. —

*σα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδω-*
*κε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. Καὶ οἶδα, ὅτι ἡ ἐντολὴ* 50
*αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ ἐγώ, καθὼς εἴ-*
*ρηκέ μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ.*

*Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰη-* 1 XIII.
*σοῦς, ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κό-*
*σμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους*
*τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Καὶ* 2
*δείπνου γενομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς*
*τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν*
*παραδῷ, Εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα δέδωκεν αὐ-* 3
*τῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθε*
*καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δεί-* 4
*πνου καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζω-*
*σεν ἑαυτόν· Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ* 5
*ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσ-*
*σειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος. Ἔρχεται οὖν πρὸς* 6
*Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· κύριε, σύ*
*μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ* 7
*εἶπεν αὐτῷ· ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ*
*δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς* 8
*τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ*
*Ἰησοῦς· ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.*
*Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας* 9
*μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν.*
*Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἢ* 10
*τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος· καὶ*
*ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. Ἤιδει γὰρ* 11
*τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν· οὐχὶ πάν-*

---

XIII. 1. *ὅτι ἦλθεν* L. — 8. *ὁ* om. L. — 10. *εἰ μὴ τοὺς πόδας* L. (sed uncis incl.).

12 τες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐ-
τῶν καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν εἶ-
13 πεν αὐτοῖς· γινώσκετε, τί πεποίηκα ὑμῖν; Ὑμεῖς
φωνεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς
14 λέγετε· εἰμὶ γάρ. Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πό-
δας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε
15 ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα
ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.
16 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ
κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος
17 αὐτόν. Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε, ἐὰν ποιῆτε
18 αὐτά. Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς
ἐξελεξάμην· ἀλλ᾽ ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων
μετ᾽ ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐ-
19 τοῦ. Ἀπάρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα,
20 ὅταν γένηται, πιστεύσητε, ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν· ὁ λαμβάνων, ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμ-
βάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαν-
τά με.

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι
καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
22 ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἔβλεπον οὖν εἰς
ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει.
23 Ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ
24 κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Νεύει οὖν
τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι, τίς ἂν εἴη, περὶ οὗ
25 λέγει. Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰη-
26 σοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστιν; Ἀποκρίνεται ὁ

12. αὐτῶν ἔλαβε..., καὶ ἀναπεσὼν L. — 18. Ps. 41, 10. — 20. ἄν τινα L. — 23. εἷς τῶν — 24. Σ. Πέτρος καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπέ, τίς ἐστιν L. — 25. Ἀναπεσὼν δὲ L. — ib. Ἐπιπεσὼν οὖν K. —

Ἰησοῦς· ἐκεῖνός ἐστιν, ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπι-
δώσω. καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον δίδωσιν Ἰούδᾳ Σί-
μωνος Ἰσκαριώτῃ. Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰς- 27
ῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν 28
ἀνακειμένων, πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. Τινὲς γὰρ ἐδό- 29
κουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀγόρασον, ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν
ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. Λαβὼν οὖν τὸ 30
ψωμίον ἐκεῖνος εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ. Ὅτε 31
οὖν ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. Εἰ 32
ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν
ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι 33
μικρὸν μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶ-
πον τοῖς Ἰουδαίοις· ὅτι, ὅπου ὑπάγω ἐγώ, ὑμεῖς οὐ
δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. Ἐντολὴν και- 34
νὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγά-
πησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν 35
τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν
ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέ- 36
τρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰη-
σοῦς· ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι,
ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι. Λέγει αὐτῷ Πέτρος· 37
κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν
ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰη- 38
σοῦς· τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν

31. οὖν om. G (dub. Sch.) KS.—Verba ὅτε ἐξῆλθε commati anteced. jung. K.—33. ἐγὼ ὑπάγω G⁰L.—36. ἀπεκρ. Ἰησοῦς L.—37. ὁ Πέτρος—38. Ἀποκρίνεται Ἰησ. L.—

λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει, ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ
με τρίς.
XIV. 1 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς
2 τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ
πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν
3 ὑμῖν. πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· Καὶ ἐὰν
πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι
καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα, ὅπου
4 εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴ-
5 δατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς·
κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ πῶς δυνάμεθα
6 τὴν ὁδὸν εἰδέναι; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι
ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται
7 πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι᾽ ἐμοῦ. Εἰ ἐγνώκειτέ με,
καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν· καὶ ἀπάρτι γι-
8 νώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε αὐτόν. Λέγει αὐτῷ
Φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ
9 ἡμῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τοσοῦτον χρόνον μεθ᾽
ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς
ἐμὲ ἑώρακε τὸν πατέρα, καὶ πῶς σὺ λέγεις· δεῖξον
10 ἡμῖν τὸν πατέρα; Οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πα-
τρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ
λαλῶ ὑμῖν, ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατήρ, ὁ ἐν
11 ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. Πιστεύετέ μοι,
ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή,
12 διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀ-
κεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ
13 πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι. Καὶ ὅ, τι ἂν αἰτήσητε

---

XIV. 2. ὅτι πορ. L. — 3. Καὶ ἐὰν πορ., ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον· L. — 11. ἐν ἐμοί ἐστιν· — 12. μου om. L. —

ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ
πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί 14
μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς 15
τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, 16
καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ᾽
ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα· Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ 17
κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ
γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ᾽
ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς 18
ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι μικρόν, καὶ ὁ 19
κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι
ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 20
γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου καὶ ὑμεῖς
ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ 21
τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγα-
πῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐγὼ
ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. Λέγει 22
αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· κύριε, τί γέγονεν,
ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ
κόσμῳ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν τις 23
ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου
ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ
μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με 24
τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος, ὃν ἀκούετε,
οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. 25
Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ᾽ ὑμῖν μένων· Ὁ δὲ πα- 26
ράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν
τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ
ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα, ἃ εἶπον ὑμῖν. Εἰρήνην 27
ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς

22. κύριε, καὶ τί γέγονεν GKS. — 23. ὁ Ἰησοῦς –

ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω
28 ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. Ἠκούσατε, ὅτι ἐγὼ
εἶπον ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγα-
πᾶτέ με, ἐχάρητε ἄν, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέ-
29 ρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστί. Καὶ νῦν εἴ-
ρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύ-
30 σητε. Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται
γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν·
31 Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ
καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ· ἐγείρε-
σθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

**XV.** 1 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ
2 μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον
καρπόν, αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, κα-
3 θαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἤδη ὑμεῖς
4 καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μεί-
νατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύ-
ναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ
ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.
5 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν
ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι
6 χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἐὰν μή τις
μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω, ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράν-
θη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ
7 καίεται. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου
ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται
8 ὑμῖν. Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρ-
9 πὸν πολὺν φέρητε, καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. Κα-

28. ὅτι εἶπον· πορεύομαι — 30. κόσμου τούτου — XV. 6. εἰς τὸ πῦρ G*KS. — 7. ὃ ἂν θέλ. αἰτήσασθε L. — 8. φέρητε καὶ γένησθε L. —

θὼς ἠγάπησέ με ὁ πατὴρ κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς, μεί-
νατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου 10
τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς
ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ
ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ 11
ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.
Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, 12
καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. Μείζονα ταύτης ἀγάπην 13
οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν
φίλων αὐτοῦ. Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε, 14
ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δού- 15
λους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε, τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος·
ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα, ἃ ἤκουσα παρὰ
τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ ὑμεῖς με ἐξε- 16
λέξασθε, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς,
ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς
ὑμῶν μένῃ, ἵνα ὅ, τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ
ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα 17
ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώ- 18
σκετε, ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. Εἰ ἐκ τοῦ 19
κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ
τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ
τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνη- 20
μονεύετε τοῦ λόγου, οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστι δοῦ-
λος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ
ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν
ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσου- 21
σιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμ-
ψαντά με. Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, 22
ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι πε-

11. ἐν ὑμῖν ᾖ L. — 21. ποιήσ. εἰς ὑμᾶς L. —

23 ρὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πα-
24 τέρα μου μισεῖ. Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς,
ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν
δὲ καὶ ἑωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πα-
25 τέρα μου. Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμ-
μένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν· ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.
26 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν
παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ
τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ
27 ἐμοῦ· Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ'
ἐμοῦ ἐστε.

XVI. 1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.
2 Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα,
ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέ-
3 ρειν τῷ θεῷ. Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνω-
4 σαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα
ὑμῖν, ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι
ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον,
5 ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμ-
ψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπά-
6 γεις; Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλή-
7 ρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν
λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν
γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς
ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.
8 Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας
9 καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρ-
10 τίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· Περὶ δικαιο-
σύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω καὶ οὐκέτι

---

24. ἄλλος ἐποίησεν L. — 25. Ps. 69, 5. — XVI. 3. ποιήσ. ὑμῖν — 7. ἐὰν γὰρ ἐγὼ G*SL. —

θεωρεῖτέ με· Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ 11
κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, 12
ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· Ὅταν δὲ ἔλθῃ 13
ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς
πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ,
ἀλλ', ὅσα ἂν ἀκούσῃ, λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγ-
γελεῖ ὑμῖν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ 14
λήψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Πάντα, ὅσα ἔχει ὁ 15
πατήρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ
λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρόν, καὶ οὐ θεω- 16
ρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρόν, καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπά-
γω πρὸς τὸν πατέρα. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν 17
αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἐστι τοῦτο, ὃ λέγει ἡμῖν·
μικρόν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρόν, καὶ
ὄψεσθέ με· καί· ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;
Ἔλεγον οὖν· τοῦτο τί ἐστιν, ὃ λέγει, τὸ μικρόν; οὐκ 18
οἴδαμεν, τί λαλεῖ. Ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἤθελον 19
αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· περὶ τούτου ζητεῖτε
μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον· μικρόν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με·
καὶ πάλιν μικρόν, καὶ ὄψεσθέ με; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω 20
ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος
χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν
εἰς χαρὰν γενήσεται. Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην 21
ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ
παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χα-
ράν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ 22
ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι
ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν

---

15. λήψεται — 16. ὅτι ἐγὼ — 17. ὅτι ὑπάγω L. — 19. οὖν om. G. (impr. Sch.) — 22. νῦν μὲν λύπην ἕξετε L. —

23 ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν· Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ-
ρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι, ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου,
24 δώσει ὑμῖν. Ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ
ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν
25 ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα
ὑμῖν· [ἀλλ'] ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις
λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγ-
26 γελῶ ὑμῖν. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου
αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν
27 πατέρα περὶ ὑμῶν· Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς,
ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε, ὅτι ἐγὼ
28 παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον. Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πα-
τρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν
29 κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ἴδε, νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς
30 καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. Νῦν οἴδαμεν, ὅτι
οἶδας πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις, ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ·
31 ἐν τούτῳ πιστεύομεν, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. Ἀπε-
32 κρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε· Ἰδού, ἔρ-
χεται ὥρα καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκα-
στος εἰς τὰ ἴδια καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ
33 μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι. Ταῦτα λελάλη-
κα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλῖ-
ψιν ἕξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.
**XVII.** 1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε· πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ

---

25. ἀλλ' om. GKS. dub. nobisc. L. — ib. ἀπαγγελῶ L.
32. νῦν om. L. — 33. θλῖψιν ἔχετε GKS. — XVII. 1. καὶ ἐπά-
ρας . . . . . . εἶπε· L. —

υἱός σου δοξάσῃ σε· Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξου- 2
σίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν, ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ
αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, 3
ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν
ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ 4
τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς μοι ἵνα
ποιήσω· Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ 5
σεαυτῷ τῇ δόξῃ, ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι
παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώ- 6
ποις, οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν, καὶ
ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.
Νῦν ἔγνωκαν, ὅτι πάντα, ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ 7
σοῦ ἐστιν· Ὅτι τὰ ῥήματα, ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα 8
αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι
παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν, ὅτι σύ με ἀπέ-
στειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κό- 9
σμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί
εἰσι· Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι καὶ τὰ σὰ ἐμά, 10
καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ 11
κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί, καὶ ἐγὼ πρός σε
ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
σου, ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς. Ὅτε 12
ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς
ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ
οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, 13
καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν
τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. Ἐγὼ δέδωκα 14
αὐτοῖς τὸν λόγον σου· καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐ-
τούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ

11. οὓς δέδωκάς μοι — 12. cf. Ps. 41, 10. 109, 8. 17.

15 εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. Οὐκ ἐρωτῶ, ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς
ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ᾽ ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πο-
16 νηροῦ. Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ
17 κόσμου οὐκ εἰμί. Ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ
18 σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. Καθὼς ἐμὲ
ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς
19 εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυ-
20 τόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ
περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πι-
21 στευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, Ἵνα πάν-
τες ἓν ὦσι, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί,
ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύ-
22 σῃ, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν, ἣν
δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς
23 ἡμεῖς ἕν ἐσμεν, Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα
ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος,
ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς
24 ἐμὲ ἠγάπησας. Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω, ἵνα
ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ᾽ ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσι
τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με
25 πρὸ καταβολῆς κόσμου. Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κό-
σμος σε οὐκ ἔγνω· ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνω-
26 σαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας· Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς
τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπη-
σάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

**XVIII.** 1 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μα-
θηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάῤῥου τοῦ Κεδρών, ὅπου
ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐ-

---

16. καθ. ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τ. κ. L. — 17. σου om. L. — 19. ἵνα ὦσιν καὶ αὐτοὶ ἡγ. L. — 20. πιστευσόντων — XVIII. 1. τῶν Κέδρων —

τοῦ. Ἤιδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, 2
τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν 3
σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπη-
ρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ
ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' 4
αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; Ἀπε- 5
κρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ
παραδιδοὺς αὐτόν, μετ' αὐτῶν. Ὡς οὖν εἶπεν αὐ- 6
τοῖς· ὅτι ἐγώ εἰμι· ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπε-
σον χαμαί. Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε· τίνα ζη- 7
τεῖτε; οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Ἀπε- 8
κρίθη ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ
ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. (Ἵνα πληρωθῇ ὁ 9
λόγος, ὃν εἶπεν· ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα
ἐξ αὐτῶν οὐδένα.) Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαι- 10
ραν εἵλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως
δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ
ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ 11
Πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ πο-
τήριον, ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται 12
τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐ-
τόν. Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· 13
ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ
ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας 14
τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέ-
σθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σί- 15

7. ἐπηρ. αὐτούς L. — 8. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς G⁰L. — 11. τὴν μάχαιράν σου — 14. ἀποθανεῖν ὑπὲρ τ. λ. L. —

*μων Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς*
*ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνειςῆλθε τῷ*
16 *Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος*
*εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς*
*ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυ-*
17 *ρωρῷ, καὶ εἰςήγαγε τὸν Πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παι-*
*δίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μα-*
*θητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· οὐκ*
18 *εἰμί. Εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀν-*
*θρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνον-*
*το· ἦν δὲ μετ᾽ αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαι-*
19 *νόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ*
*τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.*
20 *Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ παῤῥησίᾳ ἐλάλησα*
*τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ*
*ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ*
21 *ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· Τί με ἐπερωτᾷς;*
*ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς·*
22 *ἴδε, οὗτοι οἴδασιν, ἃ εἶπον ἐγώ. Ταῦτα δὲ*
*αὐτοῦ εἰπόντος εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε*
*ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιε-*
23 *ρεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα,*
*μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς, τί με δέ-*
24 *ρεις; Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον*
25 *πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. Ἦν δὲ Σίμων Πέ-*
*τρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ·*
*μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖ-*
26 *νος καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων*
*τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ*

15. *καὶ ἄλλος* KL. — 20. *ἐν τῇ συναγ.* — ib. *ὅπου πάντοθεν* — ib. *πάντοτε* S. p. Sch. — 24. *οὖν* om. GKS. —

ὠτίον· οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;
Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ 27
ἐφώνησεν.

Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς 28
τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐα. καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰςῆλθον
εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγω-
σι τὸ πάσχα. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς 29
καὶ εἶπε· τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώ-
που τούτου; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· εἰ μὴ 30
ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.
Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς 31
καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον οὖν
αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδέ-
να. (Ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε ση- 32
μαίνων, ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.) Εἰς- 33
ῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος καὶ
ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασι-
λεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 34
ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ
ἐμοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός 35
εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν
σε ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· ἡ βα- 36
σιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἰ ἐκ
τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται
ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰου-
δαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.
Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; 37
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἰμι
ἐγώ. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα

27. ἠρνήσ. Πέτρος L. — 28. πρωΐ. G°L. — 33. πάλιν εἰς τὸ πρ. L. — 34. Ἀπεκρ. Ἰησ. L. — 36. ὁ om. KG°L. —

*εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. πᾶς ὁ*
38 *ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. Λέγει*
*αὐτῷ ὁ Πιλάτος· τί ἐστιν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰ-*
*πὼν πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει*
39 *αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. Ἔστι*
*δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πά-*
*σχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν*
40 *Ἰουδαίων; Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες λέγοντες·*
*μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς*
*λῃστής.*

**XIX.** 1 *Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ*
2 *ἐμαστίγωσε. Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφα-*
*νον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ καὶ ἱμά-*
3 *τιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, Καὶ ἔλεγον·*
*χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ*
4 *ῥαπίσματα. Ἐξῆλθε οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος*
*καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶ-*
5 *τε, ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω. (Ἐξῆλθεν*
*οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ*
*τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον.) καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε, ὁ ἄν-*
6 *θρωπος. Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ*
*ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες· σταύρωσον, σταύρω-*
*σον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτὸν*
*ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐ-*
7 *τῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς*
*νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀπο-*
8 *θανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ ἐποίησεν. Ὅτε οὖν*
*ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβή-*

39. *ἀπολύσω ὑμῖν* (bis) L. — XIX. 4. *Ἐξῆλθε πάλιν* GK. — ib. *Καὶ ἐξῆλθε πάλιν* L. — 6. *σταύρωσον, σταύρωσον.* — 7. *τοῦ θεοῦ* — ib. *υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν* KL. —

θη. Καὶ εἰςῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέ- 9
γει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν
οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· ἐμοὶ 10
οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας, ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε
καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰη- 11
σοῦς· οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ᾽ ἐμοῦ, εἰ μὴ
ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ
σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πι- 12
λάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον λέ-
γοντες· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καί-
σαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ
Καίσαρι. Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λό- 13
γον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ
βήματος εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ
δὲ Γαββαθᾶ. (Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα 14
δὲ ὡςεὶ ἕκτη.) καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε, ὁ βασι-
λεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· ἆρον, ἆρον, σταύ- 15
ρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλέα
ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ
ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. Τότε οὖν παρέδω- 16
κεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν
Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον.

Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς 17
τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ
Γολγοθᾶ, Ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν καὶ μετ᾽ αὐτοῦ 18
ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰη-
σοῦν. Ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν 19
ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ Να-
ζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Τοῦτον οὖν τὸν 20

**10.** οὖν om. G* dub. K. — **11.** ὁ pr. om. G°KL. — **12.** αὐτὸν π. — **13.** τῶν λόγων τούτων L. — **14.** ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. L. pr. Sch. — **16.** ἀπήγαγον — ib. καὶ ἤγαγον om. L. —

τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν
ὁ τόπος τῆς πόλεως, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ
21 ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστί. Ἔλε-
γον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ
γράφε· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος
22 εἶπε· βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη ὁ
23 Πιλάτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται,
ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐ-
τοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ
μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄῤῥαφος, ἐκ τῶν
24 ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλή-
λους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐ-
τοῦ, τίνος ἔσται. (ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα·
διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱμα-
τισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.) οἱ μὲν οὖν στρατιῶται
25 ταῦτα ἐποίησαν. Εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ
τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς
αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδα-
26 ληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθη-
τὴν παρεστῶτα, ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· γύ-
27 ναι, ἰδού, ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἰδού,
ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐ-
28 τὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ
Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ
29 γραφή, λέγει· διψῶ. Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους με-
στόν· οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑσσώπῳ
30 περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. Ὅτε

---

20. τῆς πόλεως ὁ τόπος — 24. Ps. 22, 19. — 26. ἴδε, ὁ υἱός σου G⁰KL. — 27. ἴδε L. p. Sch. — ib. ὁ μαθητὴς αὐτὴν GKS. — 28. cf. Ps. 69, 22.

*οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· τετέλεσται· καὶ
κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.*

*Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ* 31
*τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν (ἦν
γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου), ἠρώτη-
σαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη
καὶ ἀρθῶσιν. Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ* 32
*μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ
συσταυρωθέντος αὐτῷ. Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόν-* 33
*τες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐ-
τοῦ τὰ σκέλη, Ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐ-* 34
*τοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ
ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ* 35
*αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία· κἀκεῖνος οἶδεν, ὅτι ἀληθῆ
λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα,* 36
*ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐ-
τοῦ. Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· ὄψονται, εἰς* 37
*ὃν ἐξεκέντησαν.*

*Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσὴφ* 38
*ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμ-
μένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ
σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν
οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλθε δὲ καὶ Νι-* 39
*κόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶ-
τον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκα-
τόν. Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν* 40
*αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ
τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ,* 41

---

31. Rec: *ἐκείνη* prob. Sch. — 35. *ἵνα ὑμεῖς* — 36. Ex. 12, 46. Ps. 34, 20. — 37. Zach. 12, 10. — 38. *Ἰωσὴφ ἀπὸ Ἀρ.* L. — 39. *ὡσεὶ* — 40. *ἐν ὀθονίοις* G*KS. —

*ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον*
42 *καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν διὰ*
*τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνη-*
*μεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.*
XX. 1 *Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαλη-*
*νὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον,*
2 *καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. Τρέ-*
*χει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς*
*τὸν ἄλλον μαθητήν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει*
*αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ*
3 *οἴδαμεν, ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέ-*
*τρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνη-*
4 *μεῖον. Ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθη-*
*τὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθε πρῶτος*
5 *εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα*
6 *τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι εἰςῆλθεν. Ἔρχεται οὖν Σίμων*
*Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ καὶ εἰςῆλθεν εἰς τὸ μνη-*
7 *μεῖον καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα Καὶ τὸ σου-*
*δάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν*
*ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα*
8 *τόπον. Τότε οὖν εἰςῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, ὁ*
*ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευ-*
9 *σεν· Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐ-*
10 *τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς*
11 *ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τὸ*
*μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν*
12 *εἰς τὸ μνημεῖον, Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευ-*
*κοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς*
13 *τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ*
*λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐ-*

---

XX. 11. *πρὸς τῷ μνημείῳ* G[u]KL. —

*τοῖς· ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα, ποῦ*
*ἔθηκαν αὐτόν. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς* 14
*τὰ ὀπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ*
*ᾔδει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· γύ-* 15
*ναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα, ὅτι ὁ*
*κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας*
*αὐτόν, εἰπέ μοι, ποῦ ἔθηκας αὐτόν· κἀγὼ αὐτὸν*
*ἀρῶ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μαρία. στραφεῖσα* 16
*ἐκείνη λέγει αὐτῷ· ῥαββουνί (ὃ λέγεται, διδάσκαλε).*
*Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· μή μου ἅπτου· οὔπω γὰρ* 17
*ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ πρὸς*
*τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς*
*τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ*
*θεὸν ὑμῶν. Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλ-* 18
*λουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἑώρακε τὸν κύριον καὶ*
*ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.*

*Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τῇ μιᾷ τῶν* 19
*σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν*
*οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,*
*ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐ-*
*τοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς* 20
*τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ*
*μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ* 21
*Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ*
*πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνε-* 22
*φύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. Ἄν* 23
*τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τι-*
*νων κρατῆτε, κεκράτηνται.*

---

14. *Ταῦτα εἰποῦσα* GKSL. — ib. *ὅτι Ἰησοῦς ἐστι* GKL. — 15. *αὐτὸν ἔθηκας* — 16. *λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί·* G*S. dub. L. — 23. *ἀφέωνται* L. —

24 *Θωμᾶς δέ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δί-*
25 *δυμος, οὐκ ἦν μετ᾽ αὐτῶν, ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλε-*
*γον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἑωράκαμεν τὸν κύ-*
*ριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν*
*αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν*
*μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου*
26 *εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ᾽*
*ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ*
*Θωμᾶς μετ᾽ αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν*
*κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρή-*
27 *νη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν*
*σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά*
*σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου*
28 *ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶ-*
29 *πεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. Λέγει*
*αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας· μα-*
*κάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.*
30 *Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰη-*
*σοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γε-*
31 *γραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· Ταῦτα δὲ γέγραπται,*
*ἵνα πιστεύσητε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς*
*τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνό-*
*ματι αὐτοῦ.*

**XXI.** 1 *Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς*
*τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος.*
2 *ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος*
*καὶ Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναήλ,*
*ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου*

---

25. *εἰς τὸν τόπον* L. — 28. *Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς* — (*Καὶ* S. servat cum rec.) — 29. *Θωμᾶ, πεπίστευκας* — 31. *ὅτι Ἰησοῦς* GKSL. —

καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐ- 3
τοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ·
ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν
εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν
οὐδέν. Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς 4
τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταί, ὅτι Ἰη-
σοῦς ἐστι. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· παιδία, μή 5
τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὔ. Ὁ δὲ 6
εἶπεν αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου
τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐ-
τὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.
Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, 7
τῷ Πέτρῳ· ὁ κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκού-
σας, ὅτι ὁ κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο (ἦν
γὰρ γυμνός), καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν.
Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον (οὐ γὰρ 8
ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ᾽ ὡς ἀπὸ πηχῶν δια-
κοσίων) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν 9
ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην
καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ 10
Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων, ὧν ἐπιάσατε
νῦν. Ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον 11
ἐπὶ τῆς γῆς μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντή-
κοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ
δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε, ἀριστήσατε. 12
οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ
τίς εἶ; εἰδότες, ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. Ἔρχεται οὖν ὁ 13
Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς
καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανε- 14

**XXI. 3.** ἀνέβησαν — ib. εὐθὺς om. L. p. Sch. — **4.** ἔστη Ἰησοῦς ἐπὶ L. — **11.** εἰς τὴν γῆν L. — **13.** οὖν om. GKL. —

ρώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ
νεκρῶν.
15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ
Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων;
λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. λέγει
16 αὐτῷ· βόσκε τὰ ἀρνία μου. Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύ-
τερον· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· ναί,
κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· ποίμαινε
17 τὰ πρόβατά μου. Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων
Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐ-
τῷ τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, σὺ
πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις, ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ
18 ὁ Ἰησοῦς· βόσκε τὰ πρόβατά μου. Ἀμὴν ἀμὴν λέ-
γω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιε-
πάτεις, ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς
χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει, ὅπου οὐ
19 θέλεις. Τοῦτο δὲ εἶπε σημαίνων, ποίῳ θανάτῳ δο-
ξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολού-
20 θει μοι. Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μα-
θητήν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ
ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶ-
21 πε· κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; Τοῦτον
ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος δὲ τί;
22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως
23 ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σὺ ἀκολούθει μοι. Ἐξῆλθεν
οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς
ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰη-
σοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ᾽· ἐὰν αὐτὸν θέλω μέ-
νειν, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;
24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τού-
των καὶ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν, ὅτι ἀληθὴς
25 ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλά,

ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. [Ἀμήν.]

# *ΠΡΑΞΕΙΣ*
# *ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.*

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάν- 1
των, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ
διδάσκειν, Ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀπο- 2
στόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνε-
λήφθη. Οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ 3
παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσ-
σαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ
τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Καὶ συναλιζόμενος πα- 4
ρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι,
ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, ἣν ἠκού-
σατέ μου· Ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς 5
δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς
ταύτας ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων 6
αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκα-
θιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; Εἶπε δὲ πρὸς 7
αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς,
οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ· Ἀλλὰ λή- 8
ψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ'
ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ

Act. 1. 8. μου L. —

*καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως*
9 *ἐσχάτου τῆς γῆς. Καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐ-*
*τῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν*
10 *ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν*
*οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο*
11 *παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ, Οἳ καὶ εἶ-*
*πον· ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς*
*τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ᾽*
*ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον*
*ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.*
12 *Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους*
*τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ,*
13 *σαββάτου ἔχον ὁδόν. Καὶ ὅτε εἰςῆλθον, ἀνέβησαν*
*εἰς τὸ ὑπερῷον, οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος*
*καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος*
*καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος*
*Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώ-*
14 *βου. Οὗτοι πάντες ἦσαν προςκαρτεροῦντες ὁμοθυ-*
*μαδὸν τῇ προςευχῇ [καὶ τῇ δεήσει] σὺν γυναιξὶ καὶ*
*Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς*
15 *αὐτοῦ. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέ-*
*τρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνο-*
16 *μάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν)· Ἄνδρες*
*ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν*
*προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαϋὶδ*
*περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν*
17 *Ἰησοῦν, Ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχε*

---

**10.** *ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς* **L.** — **13.** *εἰς τὸ ὑπ. ἀνέβ.* **L.** — **ib.** *Ἰωάνν. κ. Ἰάκ.* **L.** — **14.** *καὶ τῇ δεήσει* **om. GL. dub. K.** — — **ib.** *σὺν* **poster. om. L.** — **15.** *ἐν μέσῳ τ. ἀδελφῶν* **L.** — **16.** *ταύτην* **om. L.** — **ib. cf. Ps. 41, 10.** — **17.** *σὺν ἡμῖν* —

τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. Οὗτος μὲν οὖν 18
ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας· καὶ πρηνὴς
γενόμενος ἐλάκησε μέσος καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ, Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς 19
κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥςτε κληθῆναι τὸ χωρίον
ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμά, τοῦτ᾽ ἔστι
χωρίον αἵματος. Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· 20
γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ
κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι
ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν 21
παντὶ χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰςῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ
κύριος Ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος 22
Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ᾽ ἡμῶν,
μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν
ἕνα τούτων. Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλού- 23
μενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματ-
θίαν. Καὶ προςευξάμενοι εἶπον· σύ, κύριε, καρ- 24
διογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων
τῶν δύο ἕνα Λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύ- 25
της καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι
εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐ- 26
τῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκα-
τεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς 1 II.
πεντηκοστῆς ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό.
Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥςπερ φερο- 2
μένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον, οὗ

---

18. ἐκ τοῦ μισθοῦ — 19. Ἀκελδαμάχ L. — 20. Ps. 69, 26. 109, 8. — ib. λαβέτω L. — 21. χρόνῳ ᾧ L. — 23. Βαρσαββᾶν L. — 24. ἐκ τούτ. τ. δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω — 25. λαβ. τ. τόπον L. — ib. ἀφ᾽ ἧς L. — 26. κλήρ. αὐτοῖς L. —

3 ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζό-
μεναι γλῶσσαι ὡςεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκα-
4 στον αὐτῶν, Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος
ἁγίου· καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς
5 τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Ἦσαν δὲ
ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλα-
6 βεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γε-
νομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ
συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
7 λαλούντων αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύ-
μαζον λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗ-
8 τοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; Καὶ πῶς ἡμεῖς
ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεν-
9 νήθημεν, Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται καὶ οἱ
κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ
Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε
10 καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λι-
βύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥω-
11 μαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προςήλυτοι, Κρῆτες καὶ
Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις
12 γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; Ἐξίσταντο δὲ
πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες·
13 τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; Ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες
ἔλεγον· ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί.
14 Σταθεὶς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρε τὴν
φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς· ἄνδρες Ἰου-
δαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦ-
το ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά
15 μου. Οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι με-

II. 4. ἀποφθ. αὐτοῖς. L. — 7. πάντες prius om. KSL. — ib. πρὸς ἀλλήλους om. L. — 12. τί θέλει L. — 13. χλευάζοντες —

θύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· Ἀλλὰ 16
τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·
Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, 17
ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ
προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρε-
σβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται· Καίγε 18
ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου,
καὶ προφητεύσουσι. Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐ- 19
ρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ
πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. Ὁ ἥλιος μεταστραφήσε- 20
ται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἢ ἐλθεῖν
τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. Καὶ 21
ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σω-
θήσεται. Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λό- 22
γους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ
τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέ-
ρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν
μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴδατε, Τοῦτον τῇ 23
ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον λα-
βόντες, διὰ χειρῶν ἀνόμων προςπήξαντες ἀνείλατε.
Ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησε λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανά- 24
του, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
αὐτοῦ. Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· προωρώμην τὸν 25
κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου
ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ 26

---

**16 sq: Joel. 3, 1 sq. — 17.** ἐνύπνια ἐνυπν. — **20.** πρὶν ἐλθεῖν **L. — 22.** καθὼς αὐτοὶ **L. — 23.** ἔκδοτον διὰ χειρὸς **L. — ib.** ἀνείλετε **G*c. rec. — 25. sqq: Ps. 16, 8 sqq. — 26.** ηὐφράνθη **L. —**

καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ
27 καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, Ὅτι οὐκ
ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου, οὐδὲ δώσεις
28 τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ἐγνώρισάς μοι
ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προς-
29 ώπου σου. Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παῤ-
ῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυΐδ, ὅτι
καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν
30 ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν
ὑπάρχων καὶ εἰδώς, ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς
ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀνα-
στήσειν τὸν Χριστόν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ,
31 Προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ,
ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ
32 αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστη-
33 σεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. Τῇ
δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς, τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ
ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός, ἐξέχεε
34 τοῦτο, ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. Οὐ γὰρ
Δαυΐδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν
35 ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως
ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
36 Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραήλ, ὅτι καὶ
κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὁ θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν
Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.
37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἶπόν τε

27. εἰς ᾅδην L. — 29. cf. 1 Reg. 2, 10. — 30. cf. 2 Sam. 7, 12. Ps. 89, 4 sq. — ib. τὸ κ. σάρκα ἀν. τ. Χρ. om. GKL. — ib. ἐπὶ τὸν θρόνον L. — 31. οὔτε ἐγκατελείφθη - - οὔτε L. — ib. ἡ ψυχὴ αὐτοῦ om. GL. dub. K. — 33. νῦν om. G⁰ L.— 34 sq: Ps. 110, 1. — 36. ὅτι κύριον κ. Χρ. αὐτὸν — 37. τὴν καρδίαν L. —

*πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί
ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς* 38
*αὐτούς· μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν
ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,
καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ὑμῖν* 39
*γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶ-
σι τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προςκαλέσηται κύριος
ὁ θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύ-* 40
*ρετο καὶ παρεκάλει λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς
τῆς σκολιᾶς ταύτης. Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξά-* 41
*μενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προςετέθη-
σαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡςεὶ τριςχίλιαι.*

*Ἦσαν δὲ προςκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀπο-* 42
*στόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου
καὶ ταῖς προςευχαῖς. Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος,* 43
*πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων
ἐγίνετο. Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐ-* 44
*τὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά· Καὶ τὰ κτήματα καὶ* 45
*τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι,
καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε, Καθ' ἡμέραν τε προς-* 46
*καρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε
κατ' οἶκον ἄρτον μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει
καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ* 47
*ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προς-
ετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.*

*Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαι-* 1 III.
*νον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προςευχῆς, τὴν ἐν-
νάτην. Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ* 2

---

40. *διεμαρτύρατο* KL. — ib. *παρεκ. αὐτοὺς λέγ.* L. — 41. *ἀσμένως* om. L. — 47. *καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.* L. (ita ut c. III. incipiat: *Πέτρος δὲ*). —

ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς
τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν, τοῦ αἰ-
τεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰςπορευομένων εἰς τὸ ἱε-
3 ρόν. Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰς-
4 ιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. Ἀτε-
νίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπε· βλέ-
5 ψον εἰς ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προςδοκῶν τι
6 παρ' αὐτῶν λαβεῖν. Εἶπε δὲ Πέτρος· ἀργύριον καὶ
χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδω-
μι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου
7 ἔγειραι καὶ περιπάτει. Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δε-
ξιᾶς χειρὸς ἤγειρε, παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐ-
8 τοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρά· Καὶ ἐξαλλόμενος
ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰςῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ
ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν.
9 Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰ-
10 νοῦντα τὸν θεόν· Ἐπεγίνωσκόν τε αὐτόν, ὅτι οὗτος
ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ
πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστά-
σεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.
11 Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην,
συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ
12 καλουμένῃ Σολομῶνος ἔκθαμβοι. Ἰδὼν δὲ Πέτρος
ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί
θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ; ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ
δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;
13 Ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν
πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν
ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ

---

7. ἤγειρεν αὐτόν· L. — 11. Κρατ. δὲ τοῦ ἰαθέντος χω-
λοῦ — 13. ὑμεῖς παρεδώκατε —

*πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν.*
*Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτή-* 14
*σασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, Τὸν δὲ ἀρχη-* 15
*γὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νε-*
*κρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει* 16
*τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε,*
*ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ*
*ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων*
*ὑμῶν. Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα, ὅτι κατὰ ἄγνοιαν* 17
*ἐπράξατε, ὥςπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. Ὁ δὲ θεὸς* 18
*ἃ προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφη-*
*τῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστόν, ἐπλήρωσεν οὕτω.*
*Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆ-* 19
*ναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ*
*ἀναψύξεως ἀπὸ προςώπου τοῦ κυρίου, Καὶ ἀπο-* 20
*στείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστόν,*
*Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκα-* 21
*ταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόμα-*
*τος τῶν ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος. Μωϋ-* 22
*σῆς μὲν πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν· ὅτι προφήτην*
*ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν*
*ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα, ὅσα*
*ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἔσται δέ, πᾶσα ψυχή, ἥτις* 23
*ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθή-*
*σεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται* 24
*ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ*
*κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. Ὑμεῖς ἐστε οἱ* 25

18. *προφητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ* L. — 20. *προ-κεκηρυγμένον* — 21. *διὰ στ. πάντων ἁγίων αὐτοῦ* — ib. *τῶν ἁγ. ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφ.* L. — ib. *ἀπ' αἰῶνος* unc. incl. K. — 22. *μὲν γὰρ* — ib. *πρὸς τ. πατέρας* om. L. — ib. cf. Deut. 18, 15. — 24. *προκατήγγειλαν* — 25. *οἱ* om. rec. —

υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ
θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ·
καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ
26 πατριαὶ τῆς γῆς. Ὑμῖν πρῶτον ὁ θεὸς ἀναστήσας
τὸν παῖδα αὐτοῦ [Ἰησοῦν] ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλο-
γοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν
πονηριῶν ὑμῶν.
IV. 1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν
αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ
2 Σαδδουκαῖοι, Διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς
τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστα-
3 σιν τὴν ἐκ νεκρῶν. Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖ-
ρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ
4 ἑσπέρα ἤδη. Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον
ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ
5 χιλιάδες πέντε. Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆ-
ναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ
6 γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλήμ, Καὶ Ἄνναν τὸν ἀρ-
χιερέα, καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον,
7 καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ· Καὶ στήσαν-
τες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνά-
8 μει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; Τό-
τε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐ-
τούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ
9 Ἰσραήλ, Εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐερ-
γεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται,
10 Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ,
ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου,
ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,

---

25. Gen. 12, 3. — ib. καὶ τῷ σπ. — 26. Ἰησοῦν om. GSL. dub. K. — IV. 5. ἐν Ἱερουσ. L. — 7. ἐν μέσῳ GKS. —

ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.
Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν 11
οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. Καὶ 12
οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνο-
μά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀν-
θρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. Θεωροῦντες δὲ 13
τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ κατα-
λαβόμενοι, ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶ-
ται, ἐθαύμαζον (ἐπεγίνωσκόν τε αὐτούς, ὅτι σὺν τῷ
Ἰησοῦ ἦσαν), Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐ- 14
τοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντει-
πεῖν. Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου 15
ἀπελθεῖν, συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους Λέγοντες· τί 16
ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνω-
στὸν σημεῖον γέγονε δι᾽ αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν
Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι·
Ἀλλ᾽ ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, 17
ἀπειλῇ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ
ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. Καὶ καλέσαντες 18
αὐτούς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγε-
σθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ 19
δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς
εἶπον· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκού-
ειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. Οὐ δυνάμεθα γὰρ 20
ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. Οἱ δὲ 21
προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκον-
τες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι
πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. Ἐτῶν 22

11. cf. Ps. 118, 22. — ib. τῶν οἰκοδόμων L. — 12. οὐδὲ γὰρ ὄν. L. — 14. Τόν τε ἄνθρ. L. — 16. ἀρνεῖσθαι L. — 17. ἀπειλῇ om. L. — 19. εἶπον πρὸς αὐτούς· L. —

*γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος, ἐφ' ὃν*
*ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.*
23 *Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ*
*ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ*
24 *πρεσβύτεροι εἶπον. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν*
*ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπον· δέσποτα, σὺ ὁ*
*θεός, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν*
25 *θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, Ὁ διὰ στόμα-*
*τος Δαυὶδ παιδός σου εἰπών· ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη*
26 *καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς*
*τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ*
27 *κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Συν-*
*ήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν*
*ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ*
*Πόντιος Πιλάτος σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραήλ,*
28 *Ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε*
29 *γενέσθαι. Καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς*
*αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας πά-*
30 *σης λαλεῖν τὸν λόγον σου, Ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου*
*ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι*
31 *διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. Καὶ*
*δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἦσαν συν-*
*ηγμένοι· καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου,*
*καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παῤῥησίας.*
32 *Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία*
*καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐ-*
*τῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.*
33 *Καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπό-*
*στολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε*

---

25. *Δ. τοῦ παιδ. σ.* — ib. *ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στ. Δ. π. σ.* L. — ib. Ps. 2, 1. — 27. *ἐν τῇ πόλει ταύτῃ* om. rec. —

*μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις* 34
*ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰ-*
*κιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πι-*
*πρασκομένων Καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν* 35
*ἀποστόλων· διεδίδοτο δὲ ἑκάστῳ, καθότι ἄν τις*
*χρείαν εἶχεν. Ἰωσῆς δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας* 36
*ὑπὸ τῶν ἀποστόλων (ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον υἱὸς*
*παρακλήσεως), Λευΐτης, Κύπριος τῷ γένει, Ὑπάρχον-* 37
*τος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα καὶ ἔθη-*
*κε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. Ἀνὴρ δέ* 1 V.
*τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ*
*ἐπώλησε κτῆμα, Καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς,* 2
*συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ ἐνέγκας μέ-*
*ρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.*
*Εἶπε δὲ Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ σατα-* 3
*νᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ*
*ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;*
*Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ* 4
*ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα*
*τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ.*
*Ἀκούων δὲ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέ-* 5
*ψυξε. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς*
*ἀκούοντας ταῦτα. Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συν-* 6
*έστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο* 7
*δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ*
*εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰςῆλθεν. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ* 8
*Πέτρος· εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε;*
*ἡ δὲ εἶπε· ναί, τοσούτου. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς* 9

---

36. *Ἰωσὴφ δὲ* L. — ib. *ἀπὸ τ. ἀποστ.* L. — V. 5. *ὁ Ἀνανίας* GSL. — ib. *ταῦτα* om. L. — 8. *Ἀπεκρ. δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος* L. —

αὐτήν· τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα
κυρίου; ἰδού, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου
10 ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσί σε. Ἔπεσε δὲ παρα-
χρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν. εἰςελ-
θόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξε-
11 νέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐγέ-
νετο φόβος μέγας ἐφ᾽ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ
12 πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. Διὰ δὲ τῶν χειρῶν
τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ
πολλά· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ
13 Σολομῶνος· Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶ-
14 σθαι αὐτοῖς, ἀλλ᾽ ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός (Μᾶλ-
λον δὲ προςετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη
15 ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν), Ὥςτε κατὰ τὰς πλατείας
ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ
κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπι-
16 σκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος
τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς
καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες
ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.
17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐ-
τῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν
18 ζήλου, Καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς
ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.
19 Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας
20 τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε· Πορεύεσθε
καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ
21 ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. Ἀκούσαντες δὲ εἰςῆλθον
ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον. παραγε-
νόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν

15. Ὥςτε καὶ εἰς τὰς πλατ. L. — ib. ἐπὶ κλιναρίων L. —

*τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν
Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι
αὐτούς. Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον* 22
*αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν
Λέγοντες· ὅτι τὸ μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμέ-* 23
*νον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας
πρὸ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν.
Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ, τε ἱερεὺς καὶ* 24
*ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν
περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. Παραγενόμενος* 25
*δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς [λέγων]· ὅτι ἰδού, οἱ ἄν-
δρες, οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ,
ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. Τότε ἀπελθὼν* 26
*ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν αὐτοὺς οὐ
μετὰ βίας· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα μὴ λιθα-
σθῶσιν. Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνε-* 27
*δρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς Λέγων·* 28
*οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ
τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδού, πεπληρώκατε τὴν Ἱε-
ρουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν
ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἀποκρι-* 29
*θεὶς δὲ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον· πειθαρ-
χεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. Ὁ θεὸς τῶν* 30
*πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε
κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· Τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν* 31
*καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν
τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν* 32
*αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα*

---

**23.** *μὲν* om. L. — ib. *ἔξω ἑστῶτας πρὸ* — **24.** *ἱερεὺς καὶ ὁ* om. L. — **25.** *λέγων* om. GSL. dub. K. — **26.** *ἵνα* om. L. — **28.** *οὐ* om. L. — **32.** *Καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ μάρτυρές ἐσμεν* L. — ib. *δὲ* om. L. —

δὲ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐ-
33 τῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο
34 ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ
Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος, τί-
μιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι τοὺς
35 ἀποστόλους ποιῆσαι. Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες
Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις
36 τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. Πρὸ γὰρ τούτων τῶν
ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ
προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς
ἀνῃρέθη, καὶ πάντες, ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθη-
37 σαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. Μετὰ τοῦτον ἀνέστη
Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς,
καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος
ἀπώλετο, καὶ πάντες, ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διεσκορ-
38 πίσθησαν. Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ
τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἐάσατε αὐτούς· — ὅτι,
ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο,
39 καταλυθήσεται, Εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε κα-
ταλῦσαι αὐτό, — μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε.
40 Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς
ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ
41 ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ μὲν
οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνε-
δρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος κατηξιώθησαν ἀτιμα-
42 σθῆναι· Πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶ-
κον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι
Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

---

34. βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους L. — 36. ᾧ προσεκλίθη KL. — ib. ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακ. L. — 39. οὐ δυνήσεσθε L. — ib. καταλῦσαι αὐτούς G[0]L. — 41. ὑπ. τ. ὀνόμ. αὐτοῦ —

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων 1 VI.
τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν
πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ δια-
κονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. Προςκαλε- 2
σάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶ-
πον· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν, ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λό-
γον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε 3
οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτά,
πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσο-
μεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· Ἡμεῖς δὲ τῇ προςευχῇ 4
καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προςκαρτερήσομεν. Καὶ 5
ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ
ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ
πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ
Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον
προςήλυτον Ἀντιοχέα, Οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν 6
ἀποστόλων· καὶ προςευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς
χεῖρας. Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπλη- 7
θύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφό-
δρα· πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως 8
ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Ἀνέ- 9
στησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης
Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν
ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ,
Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύμα- 10
τι, ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας· ὅτι 11
ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάςφημα εἰς
Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν. Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν 12

VI. 3. ἁγίου om. G[0]L. —ib. καταστήσωμεν — 8. πλήρης πίστεως κ. δυν. — 9. καὶ Ἀσίας om. L. —

καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ
ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συν-
13 έδριον. Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας·
ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα λαλῶν κατὰ
14 τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου. Ἀκηκόαμεν
γὰρ αὐτοῦ λέγοντος· ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗ-
τος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη,
15 ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. Καὶ ἀτενίσαντες εἰς
αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον
VII. 1 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου. Εἶ-
2 πε δὲ ὁ ἀρχιερεύς· εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; Ὁ
δὲ ἔφη· ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ
θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι
ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν
3 Χαῤῥάν, Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς
σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν,
4 ἣν ἄν σοι δείξω. Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κα-
τῴκησεν ἐν Χαῤῥάν. κἀκεῖθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν
τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύ-
5 την, εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε· Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ
κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγεί-
λατο αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρ-
ματι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.
6 Ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐ-
τοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ
7 καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια. Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ
ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός, καὶ μετὰ
ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ

13. ῥήματα βλάςφημα λαλ. — ib. τοῦ ἁγίου τούτου — 15. ἅπαντες GS. c. rec. — VII. 2. cf. Gen. 12, 1. — 3. εἰς γῆν G°KS. c. rec. — 6 sq: Gen. 15, 13 sq. —

*τούτῳ. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ* 8
*οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ*
*ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰα-*
*κὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι* 9
*ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον, καὶ*
*ἦν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ Καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πα-* 10
*σῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ*
*σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κα-*
*τέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ᾽ Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν*
*οἶκον αὐτοῦ. Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ᾽ ὅλην τὴν γῆν Αἰ-* 11
*γύπτου καὶ Χαναάν, καὶ θλῖψις μεγάλη, καὶ οὐχ εὕ-*
*ρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. Ἀκούσας δὲ* 12
*Ἰακὼβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ ἐξαπέστειλε τοὺς πα-*
*τέρας ἡμῶν πρῶτον· Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνω-* 13
*ρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγέ-*
*νετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ. Ἀποστείλας* 14
*δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ*
*καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ ἐν ψυχαῖς ἑβδομή-*
*κοντα πέντε. Κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ* 15
*ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, Καὶ μετε-* 16
*τέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι, ᾧ*
*ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν*
*Ἐμμὼρ τοῦ Συχέμ. Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος* 17
*τῆς ἐπαγγελίας, ἧς ὤμοσεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ,*
*ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, Ἄχρις* 18
*οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.*

---

8. Gen. 17, 10 sq. — 9. cf. Gen. 37, 28—39, 1. — 10. *ἐξείλετο* G*S. c. rec. — 12. *σιτία* L. — ib. *εἰς Αἴγυπτον* L. — 14. *Ἰακὼβ τ. πατ. αὐτοῦ* L. — ib. *αὐτοῦ* posterius om. GSL. dub. K. — 15. *Καὶ κατέβη Ἰακ.* L. — 16. *ὃ ὠνήσ.* — ib. *Ἐμμὸρ* GKS. c. rec. — ib. *τοῦ ἐν Σ.* L. — 17. cf. Ex. 1, 7. — ib. *ἧς ὡμολόγησεν* L. — 18. *ἕτερος ἐπ᾽ Αἴγυπτον* L. —

19 Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσε τοὺς
πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν
20 εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη
Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ. ὃς ἀνετράφη μῆνας
21 τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς [αὐτοῦ]. Ἐκτεθέντα
δὲ αὐτὸν ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ
22 ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. Καὶ ἐπαιδεύθη
Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν
23 λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ
τεσσαρακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐ-
τοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοὺς υἱοὺς
24 Ἰσραήλ. Καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον ἠμύνατο, καὶ
ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν
25 Αἰγύπτιον. Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐ-
τοῦ, ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σω-
26 τηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ
ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς
εἰς εἰρήνην εἰπών· ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς· ἵνα
27 τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον
ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα
28 καὶ δικαστὴν ἐφ᾽ ἡμᾶς; Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις,
29 ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; Ἔφυγε δὲ
Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν
30 γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. Καὶ πληρω-
θέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ
τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βά-

20. cf. Ex. 2, 2. — ib. αὐτοῦ om. GSL. dub. K. — 21. Ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ L. — ib. ἀνείλετο G*S. c. rec. — 22. καὶ ἐν ἔργοις GKS. c. rec. — ib. αὐτοῦ poster. om. rec. — 24. cf. Ex. 2, 11. — 26. Τῇ τε KL. — ib. συνήλλασσεν L. — ib. ὑμεῖς om. L. — 30. cf. Ex. 3, 2 sqq. —

του. Ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμασε τὸ ὅραμα· 31
προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ
κυρίου πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, 32
ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰα-
κώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κα-
τανοῆσαι. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· λῦσον τὸ ὑπό- 33
δημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ ἕστηκας,
γῆ ἁγία ἐστίν. Ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ 34
μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν
ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦ-
ρο, ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν Μωϋ- 35
σῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν ἄρ-
χοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς ἄρχοντα καὶ λυ-
τρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος
αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας 36
τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ
θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα. Οὖ- 37
τός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· προ-
φήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν
ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε. Οὗτός ἐστιν ὁ 38
γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγ-
γέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν
πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν,
Ὧι οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, 39
ἀλλ' ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
εἰς Αἴγυπτον, Εἰπόντες τῷ Ἀαρών· ποίησον ἡμῖν 40
θεούς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗ-

31. ἐθαύμαζε GKS. — ib. πρὸς αὐτόν om. L. dub. K. — 33. ἐφ' ᾧ L. — 35. ἀπέσταλκε σὺν χ. L. — 36. Αἰγύπτου — ib. ἐν τῇ Αἰγύπτῳ L. — 37. Deut. 18, 15. — ib. ὁ θεὸς ὑμῶν K. (sed dub.) c. rec. — ib. αὐτοῦ ἀκούσ. om. L. — 38. cf. Ex. 19, 3. — 39 sq: Ex. 32, 1 sqq. —

τος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν
41 τί γέγονεν αὐτῷ. Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ
42 εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἔστρε-
ψε δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ
στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν
προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ θυσίας προςηνέγκατέ μοι
43 ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; Καὶ
ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ
θεοῦ ὑμῶν Ῥεμφάν, τοὺς τύπους, οὓς ἐποιήσατε
προςκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βα-
44 βυλῶνος. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν ἐν τοῖς πα-
τράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν
τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἑωρά-
45 κει· Ἣν καὶ εἰςήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν
μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἔξωσεν
ὁ θεὸς ἀπὸ προςώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν
46 ἡμερῶν Δαυΐδ. Ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
47 καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ θεῷ Ἰακώβ. Σο-
48 λομὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. Ἀλλ᾽ οὐχ ὁ ὕψι-
στος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης
49 λέγει· Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον
τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει
50 κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; Οὐχὶ
51 ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα; Σκληροτράχηλοι
καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ
τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες

---

42 sq: Amos. 5, 25 sq. — 43. τοῦ θεοῦ Ῥεφάν L. — 44. ἦν τοῖς πατράσιν KL. — ib. cf. Ex. 25, 40. — 45. cf. Jos. 3, 14. — 46. cf. 2 Sam. 7, 2. — 47. cf. 1 Reg. 6, 1 sqq. — 48. ἐν χειροπ. ναοῖς — ib. Jes. 66, 1. — 51. ἀπερίτμητοι καρδίαις L. —

ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν 52
οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγ-
γείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν
ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε, Οἵτινες ἐλά- 53
βετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυ-
λάξατε.

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις 54
αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρ- 55
χων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν
οὐρανὸν εἶδε δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δε-
ξιῶν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπεν· Ἰδού, θεωρῶ τοὺς οὐρα- 56
νοὺς ἀνεῳγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δε-
ξιῶν ἑστῶτα τοῦ θεοῦ. Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγά- 57
λῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμα-
δὸν ἐπ' αὐτόν, Καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως 58
ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια
αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύ-
λου, Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμε- 59
νον καὶ λέγοντα· κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.
Θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ 60
στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰ-
πὼν ἐκοιμήθη.

Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει 1 VIII.
αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας
ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε
διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σα-
μαρείας πλὴν τῶν ἀποστόλων. Συνεκόμισαν δὲ τὸν 2
Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο κοπετὸν
μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλη- 3

52. ἐγένεσθε L. — 56. διηνοιγμένους L. — VIII. 1. πάν-
τες δὲ L. —

σίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰςπορευόμενος, σύρων τε ἄν-
δρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακήν.
4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμε-
5 νοι τὸν λόγον· Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς
6 Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. Προς-
εῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου
ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ
7 σημεῖα, ἃ ἐποίει. Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύμα-
τα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχετο, πολλοὶ
8 δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. Καὶ
9 ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δέ
τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων
καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τι-
10 να ἑαυτὸν μέγαν· Ὧι προςεῖχον πάντες ἀπὸ μι-
κροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις
11 τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. Προςεῖχον δὲ αὐτῷ
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐ-
12 τούς. Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζο-
μένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόμα-
τος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυ-
13 ναῖκες. Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ
βαπτισθεὶς ἦν προςκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν
τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο.
14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι, ὅτι
δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστει-
15 λαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, Οἵτινες
καταβάντες προςηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι
16 πνεῦμα ἅγιον. Οὔπω γὰρ ἦν ἐπ᾽ οὐδενὶ αὐτῶν ἐπι-

6. Προςεῖχον δὲ L. — 7. Πολλοὶ . . . ἐξήρχοντο L. — ib. μεγάλῃ φωνῇ — 10. καλουμένη om. K. c. rec. — 12. τὰ om. L. — ib. ὀνόμ. τοῦ Ἰ. Χρ. — 13. δυνάμεις καὶ σημεῖα μεγάλα γινόμενα GKS. — 16. Οὐδέπω L. —

πεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ
ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας 17
ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. Ἰδὼν δὲ ὁ 18
Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀπο-
στόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐ-
τοῖς χρήματα λέγων· δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν 19
ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ πνεῦ-
μα ἅγιον. Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύ- 20
ριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν
τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. Οὐκ 21
ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ
καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Με- 22
τανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης καὶ δεήθη-
τι τοῦ θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς
καρδίας σου. Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον 23
ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε· 24
δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μη-
δὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. Οἱ μὲν οὖν δια- 25
μαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου
ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πολλάς τε κώμας τῶν
Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.

Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον λέ- 26
γων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν
ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν.
αὕτη ἐστὶν ἔρημος. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ 27
ἰδού, ἀνὴρ Αἰθίοψ, εὐνοῦχος, δυνάστης Κανδάκης
τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γά-
ζης αὐτῆς· ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσα-

17. ἐπετίθεσαν L. — 18. Θεασάμενος δὲ K. c. rec. — 21. ἔναντι τοῦ θεοῦ G⁰L. — 22. δεήθ. τοῦ κυρίου L. — 25. Ἱεροσόλυμα L. — ib. εὐηγγελίζοντο L. — 27. τῆς prius et ὃς poster. om. L. —

28 λήμ, Ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ
ἅρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.
29 Εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· πρόςελθε καὶ κολ-
30 λήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ. Προςδραμὼν δὲ ὁ Φί-
λιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην
Ἡσαΐαν, καὶ εἶπεν· ἆραγε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;
31 Ὁ δὲ εἶπε· πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγή-
σῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα κα-
32 θίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς, ἣν ἀνε-
γίνωσκεν, ἦν αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος,
33 οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπει-
νώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν δὲ γενεὰν αὐ-
τοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ
34 αὐτοῦ. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶ-
πε· δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο;
35 περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ
Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
36 γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. Ὡς
δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ·
καί φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδού, ὕδωρ· τί κωλύει με βα-
37 πτισθῆναι; [Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· εἰ πιστεύεις ἐξ
ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· πι-
στεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.]
38 Καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφό-
τεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ, τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ
39 ἐβάπτισεν αὐτόν. Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος,
πνεῦμα κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν
αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐ-
40 τοῦ χαίρων. Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ

32. Jes. 53, 7. — 37. Hoc comma om. GSL. dub. K. —

διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ
ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου 1 IX
εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιε-
ρεῖ Ἠιτήσατο παρ᾽ αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν 2
πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ
ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς
Ἱερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν 3
ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν
αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν 4
γῆν ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαούλ, Σαούλ,
τί με διώκεις; Εἶπε δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος 5
εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις· [σκληρόν σοι
πρὸς κέντρα λακτίζειν. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶ- 6
πε· κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς
αὐτόν·] ἀνάστηθι καὶ εἴςελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λα-
ληθήσεταί σοι, τί σε δεῖ ποιεῖν. Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ 7
συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐννεοί, ἀκούοντες μὲν
τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. Ἠγέρθη δὲ ὁ 8
Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰς-
ήγαγον εἰς Δαμασκόν. Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ 9
βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. Ἦν δέ τις μα- 10
θητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς
αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὁράματι· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν·
ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. Ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς 11
πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν, καὶ
ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα·

---

IX. 3. ἐκ τοῦ οὐρ. L. — 5. κύριος εἶπεν om. L. — ib. et v. 6. verba maxime suspecta om. GKSL., nec habent nisi Ἀλλὰ ἀνάστ. — 7. ἐνεοί L. — 10. ἐν ὁράματι ὁ κύριος L. —

12 ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, Καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα
ὀνόματι Ἀνανίαν εἰςελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ
13 χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ. Ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας·
κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου,
ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλήμ·
14 Καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι
15 πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. Εἶπε
δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλο-
γῆς μοι ἐστὶν οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώ-
16 πιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ. Ἐγὼ
γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόμα-
17 τός μου παθεῖν. Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰςῆλθεν
εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας
εἶπε· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέ με, Ἰησοῦς
ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς
18 καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. Καὶ εὐθέως ἀπέ-
πεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡςεὶ λεπίδες, ἀνέ-
19 βλεψέ τε παραχρῆμα, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη. Καὶ
λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν
20 Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς· Καὶ εὐθέως ἐν
ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός
21 ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ
ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας
ἐν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦ-
το; καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐ-
22 τοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς. Σαῦλος δὲ μᾶλλον
ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κα-
τοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ συμβιβάζων, ὅτι οὗτός ἐστιν

12. τὰς χεῖρας L. — 13. ὁ Ἀνανίας — ib. ἤκουσα L. — 15. ἐθνῶν τε καὶ L. — 18. παραχρῆμα om. G°KL. — 19. ἐγέν. δὲ ὁ Σαῦλος — 20. ἐκήρ. τ. Χριστόν —

ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνε- 23
βουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· Ἐγνώσθη 24
δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ
καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν
ἀνέλωσι· Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς 25
καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

Παραγενόμενος δὲ [ὁ Σαῦλος] εἰς Ἱερουσαλὴμ 26
ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφο-
βοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής. Βαρ- 27
νάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀπο-
στόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς, πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε
τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δα-
μασκῷ ἐπαῤῥησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.
Καὶ ἦν μετ᾽ αὐτῶν εἰςπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος 28
ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ παῤῥησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς 29
τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν.
Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Και- 30
σάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰουδαίας 31
καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην, οἰκοδο-
μούμεναι καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ
τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.
Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελ- 32
θεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδ-
δαν. Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα Αἰνέαν ὀνόματι, 33
ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτῳ, ὃς ἦν πα-

24. παρετήρουν τε GKS. c. rec. — 25. Λαβ. δὲ οἱ μαθ. αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν L. — 26. ὁ Σαῦλος om. GSL. dub. K. — 28. εἰς Ἱερουσ. L. — 31. Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία....εἶχε εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη .... ἐπληθύνετο· L. — 33. ὀνόμ. Αἰνέαν L. —

34 ραλελυμένος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα,
ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον
35 σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. Καὶ εἶδον αὐτὸν πάν-
τες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Σάρωνα, οἵτινες
ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.
36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά,
ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης
37 ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. Ἐγένετο
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀπο-
θανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ.
38 Ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκού-
σαντες, ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο
ἄνδρας πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνῆσαι διελ-
39 θεῖν ἕως αὐτῶν. Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν
αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον,
καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ
ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ᾽
40 αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας
ὁ Πέτρος θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέ-
ψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπε· Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ
ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν
41 Πέτρον ἀνεκάθισε. Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν
αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας πα-
42 ρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ᾽
ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύ-
43 ριον. Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν
Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.
X. 1 Ἀνὴρ δέ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνή-
λιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰτα-

38. παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν L. — 40. καὶ θεὶς L. — 42. κ. ἐπίστ. πολλοὶ L. — X. 1. ἦν om. G⁰L. —

*λικῆς, Εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παν-* 2
*τὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ*
*λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός· Εἶδεν ἐν* 3
*ὁράματι φανερῶς, ὡςεὶ ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας,*
*ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰςελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόν-*
*τα αὐτῷ· Κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμ-* 4
*φοβος γενόμενος εἶπε· τί ἐστι, κύριε; εἶπε δὲ αὐτῷ·*
*αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν*
*εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Καὶ νῦν πέμψον* 5
*εἰς Ἰόππην ἄνδρας καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα, ὃς ἐπι-*
*καλεῖται Πέτρος· Οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμω-* 6
*νι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. Ὡς δὲ* 7
*ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν*
*οἰκετῶν αὐτοῦ καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προςκαρ-*
*τερούντων αὐτῷ, Καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα* 8
*ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύ-* 9
*ριον, ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων,*
*ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν*
*ἕκτην. Ἐγένετο δὲ πρόςπεινος, καὶ ἤθελε γεύσα-* 10
*σθαι. παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐ-*
*τὸν ἔκστασις, Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον,* 11
*καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσ-*
*σαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς,*
*Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς [καὶ τὰ* 12
*θηρία] καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.*
*Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστάς, Πέτρε,* 13

2. *τε* om. L. — 3. *ὡςεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην* L. — 5. *ἄνδρας εἰς Ἰ.* L. — 6. *θάλασσαν· οὗτος λαλήσει σοι, τί σε δεῖ ποιεῖν* — 7. *ὁ λαλ. τῷ Κορνηλίῳ* — ib. *αὐτοῦ* om. L. — 10. *παρασκ. δὲ αὐτῶν* KL. — ib. *ἐγένετο ἐπ᾽ αὐτὸν* L. — 11. *καταβ· ἐπ᾽ αὐτὸν σκ.* K. (sed dub.) c. rec. — ib. *δεδεμένον καὶ* om. L. — 12. *καὶ τὰ θηρία* om. L. (dub. K.) et *τῆς γῆς* idem pos post *ἑρπετά* —

14 *θῦσον καὶ φάγε. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε· μηδαμῶς,*
*κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον.*
15 *Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς*
16 *ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ*
*τρίς· καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.*
17 *Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη*
*τὸ ὅραμα, ὃ εἶδε, καὶ ἰδού, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμέ-*
*νοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν*
18 *Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα· Καὶ φωνή-*
*σαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέ-*
19 *τρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμου-*
*μένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα·*
20 *ἰδού, ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε· Ἀλλὰ ἀναστὰς κατά-*
*βηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος·*
21 *ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. Καταβὰς δὲ Πέτρος*
*πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδού, ἐγώ εἰμι, ὃν ζητεῖτε·*
22 *τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεστε; Οἱ δὲ εἶπον· Κορνήλιος*
*ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν,*
*μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰου-*
*δαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψα-*
*σθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα*
23 *παρὰ σοῦ. Εἰςκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε, τῇ*
*δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες*
24 *τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ· Καὶ*
*τῇ ἐπαύριον εἰςῆλθον εἰς τὴν Καισάρειαν. ὁ δὲ Κορ-*
*νήλιος ἦν προςδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς*
25 *συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς*

---

16. *καὶ εὐθὺς ἀνελ.* L. — 19. *ἐνθυμουμένου* — 20. *διακρινόμενος· διότι* G*KS. c. rec. — 21. *ἄνδρας, τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτόν* — 23. *τῇ δὲ ἐπαύρ. ὁ Πέτρος ἐξῆλθε . . . . ἀπὸ τῆς Ἰόππης* — 24. *Τῇ δὲ ἐπαύρ. εἰςῆλθεν* L. —

*δὲ ἐγένετο τοῦ εἰςελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐ-
τῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προςεκύνησεν.
Ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι· κἀγὼ* 26
*αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰςῆλ-* 27
*θε, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς. Ἔφη τε* 28
*πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν
ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προςέρχεσθαι ἀλλοφύ-
λῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρ-
τον λέγειν ἄνθρωπον. Διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον* 29
*μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμ-
ψασθέ με; Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης* 30
*ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων καὶ τὴν
ἐννάτην ὥραν προςευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ
ἰδού, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, Καί* 31
*φησι· Κορνήλιε, εἰςηκούσθη σου ἡ προςευχὴ καὶ αἱ
ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα,* 32
*ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σί-
μωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος
λαλήσει σοι. Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε, σύ τε* 33
*καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προς-
τεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ.*

*Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀλη-* 34
*θείας καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προςωπολήπτης
ὁ θεός, Ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν* 35
*καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστι. Τὸν* 36

25. *τοῦ* om. K. c. rec. — 26. *αὐτὸν ἔγειρε* GKS. c. rec.— 30. *ἤμην τὴν ἐνάτην* (sic solet scrib.) *προςευχ.* L. — 32. *ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι* om. L. — 33. (sub fin.) *ἀπὸ τοῦ κυρίου.* L. — 34. cf. Deut. 10, 17. Job. 34, 19. —

λόγον, ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, εὐαγγελιζόμε-
νος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστι πάντων
37 κύριος. Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης
τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ
38 τὸ βάπτισμα, ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ
Ναζαρέτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ
καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάν-
τας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου,
39 ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς μάρτυρες
πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ
ἐν Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύ-
40 λον. Τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ
41 ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, Οὐ παντὶ τῷ λαῷ,
ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ
θεοῦ ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ
42 μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· Καὶ παρήγ-
γειλεν ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς
43 ζώντων καὶ νεκρῶν. Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται
μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόμα-
44 τος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Ἔτι
λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λό-
45 γον. Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί, ὅσοι
συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ
46 τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται· Ἤκουον γὰρ αὐτῶν
λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν.
47 Τότε ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος· μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι

---

36. Τὸν λόγον ἀπέστειλε L. — 37. ἀρξάμενος [γὰρ] L. — 39. ἡμεῖς ἔσμεν K. (sed dub.) c. rec. — ib. ὃν ἀνεῖλον — 42. ὅτι οὗτος L. —

δύναταί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς καὶ ἡμεῖς; Προς- 48
έταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
κυρίου. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.
Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ 1 XI.
ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς 2
Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς,
Λέγοντες· ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰς- 3
ῆλθες καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέ- 4
τρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· Ἐγὼ ἤμην 5
ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει
ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην,
τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἦλθεν ἄχρις ἐμοῦ· Εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ 6
εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρ-
πετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Ἤκουσα δὲ φω- 7
νῆς λεγούσης μοι· ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.
Εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε· ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον 8
οὐδέποτε εἰςῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. Ἀπεκρίθη δέ 9
μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκα-
θάρισε, σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· 10
καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ 11
ἰδού, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν,
ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με.
Εἶπε δέ μοι τὸ πνεῦμα συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν δια- 12
κρινόμενον. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗ-
τοι, καὶ εἰςήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. Ἀπήγ- 13
γειλέ τε ἡμῖν, πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ

48. ἐν τ. ὀν. Ἰησοῦ Χριστοῦ L. — XI. 2. Ὅτε δὲ L. — 7. δὲ καὶ φ. L. — 8. ὅτι πᾶν κοινὸν — 10. κ. ἀνεσπ. πάλιν L. — 12. τὸ πν. μοι L. — 13. Ἀπήγγειλε δὲ L. —

σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ· ἀπόστειλον εἰς Ἰόπ-
πην [ἄνδρας], καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικα-
14 λούμενον Πέτρον, Ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν
15 οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. Ἐν δὲ τῷ ἄρ-
ξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ᾽
16 αὐτούς, ὥςπερ καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. Ἐμνήσθην δὲ
τοῦ ῥήματος κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβά-
πτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι
17 ἁγίῳ. Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς
ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χρι-
στόν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν;
18 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ἐδόξαζον τὸν
θεὸν λέγοντες· ἄραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν
μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν.
19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς
γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ
Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον
20 εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν
ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰςελθόντες
εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνας εὐαγγε-
21 λιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου
μετ᾽ αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρε-
22 ψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ
ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν,
καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας.
23 Ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐχά-
ρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας
24 προςμένειν τῷ κυρίῳ· Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ

13. ἄνδρας om. GSL. dub. K. — 16. τοῦ ῥήμ. τοῦ κυρίου GKSL. — 17. δὲ om. L. — 19. ἐπὶ Στεφάνου L. — 20. ἐλθόντες εἰς GKSL. — ib. Ἑλληνιστὰς — ib. καὶ πρ. τ. Ἕλληνας L. —

πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη
ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ 25
Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν αὐτὸν
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς 26
ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι
ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ
τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱε- 27
ροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. Ἀναστὰς δὲ 28
εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύ-
ματος, λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰ-
κουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου [Καί-
σαρος]. Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ηὐπορεῖτό τις, 29
ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς
κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· Ὃ καὶ ἐποίη- 30
σαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χει-
ρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης 1 XII.
ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκ-
κλησίας. Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάν- 2
νου, μαχαίρᾳ. Καὶ ἰδών, ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς 3
Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον (ἦσαν δὲ
αἱ ἡμέραι τῶν ἀζύμων), Ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς 4
φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν
φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγα-
γεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν 5
τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ
τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ 6

25. ὁ Βαρν. om. L. — αὐτὸν utrumque om. L. — 28. λιμ. μεγάλην - - ἥτις ἐγένετο L. — ib. Καίσαρος om. GSL. dub. K. — XII. 3. Ἰδὼν δὲ L. — ib. αἱ om. rec. — 5. περὶ αὐτοῦ L. —

ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ
ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δε-
δεμένος ἁλύσεσι δυσί, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας
7 ἐτήρουν τὴν φυλακήν. Καὶ ἰδού, ἄγγελος κυρίου
ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας
δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων·
ἀνάστα ἐν τάχει· καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ
8 τῶν χειρῶν. Εἶπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· περί-
ζωσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησε δὲ
οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ
9 ἀκολούθει μοι. Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ
οὐκ ᾔδει, ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέ-
10 λου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώ-
την φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν
σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη
ἠνοίχθη αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην
11 μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ
ὁ Πέτρος, γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε· νῦν οἶδα ἀλη-
θῶς, ὅτι ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ
ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προς-
12 δοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. Συνιδών τε ἦλθεν
ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου, τοῦ ἐπι-
καλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι
13 καὶ προσευχόμενοι. Κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύ-
ραν τοῦ πυλῶνος προςῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνό-
14 ματι Ῥόδη· Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου
ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰςδραμοῦσα
δὲ ἀπήγγειλεν, ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶ-
15 νος. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον· μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυ-
ρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ὁ ἄγγελος αὐτοῦ

8. ζῶσαι L. — 11. ἐξείλετο — 13. Κρούσ. δὲ τοῦ Πέτρου —

ἐστιν. Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ 16
εἶδον αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. Κατασείσας δὲ αὐτοῖς 17
τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς, πῶς ὁ κύριος αὐτὸν
ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. εἶπε δέ· ἀπαγγείλατε Ἰα-
κώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπο-
ρεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν 18
τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ
Πέτρος ἐγένετο. Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ 19
μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπα-
χθῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν
Καισάρειαν διέτριβεν. Ἦν δὲ [ὁ Ἡρώδης] θυμομα- 20
χῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν
πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον, τὸν ἐπὶ τοῦ κοι-
τῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφε-
σθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. Τακτῇ 21
δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν
καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐ-
τούς. Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ 22
ἀνθρώπου. Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγε- 23
λος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ θεῷ·
καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ λό- 24
γος τοῦ θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας 25
δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλήμ, πληρώ-
σαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην
τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

Ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖ- 1 XIII.
σαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ, τε Βαρνά-
βας καὶ Συμεών, ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος
ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε, Ἡρώδου τοῦ τετράρχου

20. ὁ Ἡρώδης om. GSL. dub. K. — 23. τὴν om. GKSL. — 25. καὶ posterius om. L. — XIII. 1. τινες om. L. —

2 σύντροφος, καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν
τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς
3 τὸ ἔργον, ὃ προςκέκλημαι αὐτούς. Τότε νηστεύσαν-
τες καὶ προςευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐ-
4 τοῖς ἀπέλυσαν. Οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ
πνεύματος τοῦ ἁγίου κατῆλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν,
5 ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ γενό-
μενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγγειλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ
6 Ἰωάννην ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον
ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον, ψευδοπροφή-
7 την Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, Ὃς ἦν σὺν τῷ
ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος
προςκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν
8 ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς
Ἐλύμας ὁ μάγος (οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνο-
μα αὐτοῦ), ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς
9 πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς
10 πνεύματος ἁγίου καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτόν, Εἶπεν· ὦ
πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ
διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ δια-
11 στρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; Καὶ νῦν
ἰδού, χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλός, μὴ βλέπων
τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ᾽
αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειρα-
12 γωγούς. Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπί-
στευσεν, ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

---

2. τόν τε Βαρν. — ib. καὶ Σαῦλον L. — 4. τὴν (bis) om. L. — 6. ὅλην om. rec. — ib. ἄνδρα om. GKS. c. rec. — 9. καὶ posterius om. L. — 11. τοῦ κυρίου —

*Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον* 13
*ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ*
*ἀποχωρήσας ἀπ᾿ αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.*
*Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς* 14
*Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ εἰςελθόντες εἰς τὴν*
*συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. Με-* 15
*τὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν*
*ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες·*
*ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως*
*πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. Ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ* 16
*κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· ἄνδρες Ἰσραηλῖται καὶ*
*οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τοῦ* 17
*λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν,*
*καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ,*
*καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐ-*
*τῆς, Καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφό-* 18
*ρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, Καὶ καθελὼν ἔθνη* 19
*ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς τὴν*
*γῆν αὐτῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις* 20
*καὶ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προ-*
*φήτου. Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν* 21
*αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς*
*Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα. Καὶ μεταστήσας αὐ-* 22
*τὸν ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπε*
*μαρτυρήσας· εὗρον Δαυίδ, τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα*
*κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελή-*

---

**13.** *τὸν Παῦλον* **GKS. c. rec. — 15.** *εἴ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος* **L. — 17.** *Ἰσραὴλ* **om. GKS. — ib. cf. Jes. 1, 2. Ex. 12, 37 sq. — 18. cf. Num. 14, 34. Deut. 1, 31. — ib.** *ἐτροφοφόρησεν* **GKSL. — 19.** *κατεκληροδότησεν* **— ib. et sq:** *αὐτῶν Ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν* **L. — 21. cf. 1 Sam. 8, 5 sqq. — 22. cf. 1 Sam. 16, 12 sq.**

23 ματά μου. Τοῦτον ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος
κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν,
24 Προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰςόδου
αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ.
25 Ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε· τίνα
με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ' ἰδού, ἔρχεται
μετ' ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν
26 λῦσαι. Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ
οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς
27 σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη. Οἱ γὰρ κατοικοῦντες
ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοή-
σαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν, τὰς κατὰ πᾶν
σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν·
28 Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες ᾐτήσαντο
29 Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. Ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάν-
τα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ
30 ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. Ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐ-
31 τὸν ἐκ νεκρῶν, Ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς
συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσα-
λήμ, οἵτινες νῦν εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.
32 Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πα-
33 τέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, Ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκ-
πεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰη-
σοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ·
34 υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ὅτι δὲ
ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑπο-
στρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν· ὅτι δώσω

23. ἤγειρε τῷ Ἰ. — 26. ἐξαπεστάλη L. — 29. ἅπαντα — 31. νῦν om. G⁰. c. rec. — 33. τοῖς τέκνοις ἡμῶν L. — ib. ἐν τῷ ψ. τῷ δευτέρῳ γέγρ. S. c. rec. — ἐν τῷ πρώτῳ ψ. γέγρ. GK. — ἐν τῷ ψ. γέγρ. τῷ πρώτῳ L. — ib. cf. Ps. 2, 7. — 34. Jes. 55, 3. —

*ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυῒδ τὰ πιστά. Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ* 35
*λέγει· οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δα-* 36
*υῒδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βου-*
*λῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐ-*
*τοῦ καὶ εἶδε διαφθοράν· Ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν,* 37
*οὐκ εἶδε διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄν-* 38
*δρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν*
*καταγγέλλεται· Καὶ ἀπὸ πάντων, ὧν οὐκ ἠδυνή-* 39
*θητε ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ*
*πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. Βλέπετε οὖν, μὴ ἐπέλ-* 40
*θῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· Ἴδετε,* 41
*οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε·*
*ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον,*
*ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.*

*Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ* 42
*σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. Λυ-* 43
*θείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν*
*Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ*
*καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον*
*αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. Τῷ δὲ ἐχο-* 44
*μένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦ-*
*σαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι* 45
*τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς*
*ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλα-*
*σφημοῦντες. Παῤῥησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος καὶ ὁ* 46
*Βαρνάβας εἶπον· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαλη-*

---

**35. Ps. 16, 10. — 40 sq: Hab. 1, 5. cf. Jes. 28, 14. — 41.** *ἔργον, ᾧ* **G. c. rec. — 42.** *Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς* **—43.** *αὐτοῖς* **om. S. dub. K. — ib.** *ἐπιμένειν* **— 44.** *Τῷ τε ἐχομ.* **GKS. — ib.** *ἐρχομένῳ σαββ.* **— 45.** *λαλουμένοις βλασφημοῦντες.* **L. — 46.** *Παῤῥησ. τε* **L. —**

*θῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε*
*αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου*
47 *ζωῆς, ἰδού, στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. Οὕτω γὰρ ἐν-*
*τέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν,*
*τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.*
48 *Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λό-*
*γον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι*
49 *εἰς ζωὴν αἰώνιον. Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου*
50 *δι' ὅλης τῆς χώρας. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν*
*τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς*
*πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν*
*Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς*
51 *ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν*
*κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς*
52 *Ἰκόνιον. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ*
*πνεύματος ἁγίου.*

XIV. 1 *Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν*
*αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι*
*οὕτως, ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων*
2 *πολὺ πλῆθος. Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγει-*
*ραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν*
3 *ἀδελφῶν. Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παῤ-*
*ῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ, τῷ μαρτυροῦντι τῷ*
*λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέ-*
4 *ρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἐσχί-*
*σθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν*
5 *τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. Ὡς δὲ ἐγέ-*
*νετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρ-*
6 *χουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, Συνι-*

47. Jes. 49, 6. — 50. *καὶ τὰς εὐσχ.* — ib. *καὶ Βαρνάβαν* L. — 51. *αὐτῶν* om. L. — XIV. 2. *ἀπειθήσαντες* L. — 3. *καὶ διδόντι* —

δόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύ-
στραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον· Κἀκεῖ ἦσαν 7
εὐαγγελιζόμενοι.

Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν 8
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέ-
ποτε περιεπεπατήκει. Οὗτος ἤκουε τοῦ Παύλου λα- 9
λοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδών, ὅτι πίστιν ἔχει
τοῦ σωθῆναι, Εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· ἀνάστηθι ἐπὶ 10
τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλατο, καὶ περιεπάτει.
Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες, ὃ ἐποίησεν ὁ Παῦλος, ἐπῆραν 11
τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· οἱ θεοὶ
ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. Ἐκά- 12
λουν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρ-
μῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. Ὁ δὲ 13
ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως, ταύρους
καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς
ὄχλοις ἤθελε θύειν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι 14
Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαῤῥήξαντες τὰ ἱμάτια αὐ-
τῶν, ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον κράζοντες Καὶ λέ- 15
γοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιο-
παθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς
ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν
τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, Ὃς ἐν 16
ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πο-
ρεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, Καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυ- 17

---

8. χωλὸς.... αὐτοῦ ὑπάρχων — ib. περιπεπατήκει GKS. — περιεπάτησεν L. — 9. ἤκουσε L. — 10. φωνῇ· σοὶ λέγω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰ. Χριστοῦ, ἀνάστηθι L. — ib. ἥλλετο — 12. μὲν om. L. — 13. Ὅ τε L. — ib. πόλεως αὐτῶν — 14. εἰςεπήδησαν — 15. ἐπὶ θεὸν ζῶντα L. —

ρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑε-
τοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τρο-
18 φῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. Καὶ ταῦτα
λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν
αὐτοῖς.

19 Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰου-
δαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν
Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν
20 τεθνάναι. Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν,
ἀναστὰς εἰςῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον
21 ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. Εὐαγγελισά-
μενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς
ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιό-
22 χειαν, Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν,
παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολ-
λῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰςελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
23 τοῦ θεοῦ. Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεςβυτέρους
κατ᾽ ἐκκλησίαν, προςευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέ-
24 θεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. Καὶ
25 διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς Παμφυλίαν, Καὶ
λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀτ-
26 τάλειαν. Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν,
ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ
27 ἔργον, ὃ ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοι δὲ καὶ συνα-
γαγόντες τὴν ἐκκλησίαν ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ
θεὸς μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν
28 πίστεως. Διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς
μαθηταῖς.

---

17. ἀγαθουργῶν L. — ib. ἡμῖν — ib. ἡμῶν — 19. τε-
θνηκέναι L. — 21. καὶ εἰς Ἰκ. καὶ εἰς Ἀντ. L. — 23. κατ᾽
ἐκκλ. πρεσβ. L. — 28. δὲ ἐκεῖ χρόνον K. (sed. dub.) c. rec. —

*Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας* 1 XV.
*ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς· ὅτι ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ*
*ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. Γενομένης* 2
*οὖν στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ*
*τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦ-*
*λον καὶ Βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς*
*τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ*
*περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν προπεμ-* 3
*φθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν Φοινίκην*
*καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν*
*ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελ-*
*φοῖς. Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπεδέχθη-* 4
*σαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν*
*πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησε μετ᾽*
*αὐτῶν. Ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως* 5
*τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες· ὅτι δεῖ πε-*
*ριτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον*
*Μωϋσέως.*

*Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι* 6
*ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. Πολλῆς δὲ συζητήσεως* 7
*γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες*
*ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὅτι ἀφ᾽ ἡμερῶν ἀρχαίων*
*ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου*
*ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πι-*
*στεῦσαι. Καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν* 8
*αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ*
*ἡμῖν· Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν,* 9
*τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Νῦν οὖν* 10
*τί πειράζετε τὸν θεὸν ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τρά-*
*χηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε*

---

**XV. 1.** *περιτμηθῆτε* L. — **2.** *συζητήσεως* — **7.** *ἐν ὑμῖν* L. —

11 ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρό-
12 πον κἀκεῖνοι. Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ
ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων, ὅσα ἐποίη-
σεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐ-
13 τῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκω-
14 βος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν
ἐξηγήσατο, καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λα-
15 βεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν [ἐπὶ] τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ
τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς
16 γέγραπται· Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδο-
μήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ κα-
τεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐ-
17 τήν, Ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀν-
θρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπι-
κέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ὁ
18 ποιῶν ταῦτα. Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ θεῷ
19 πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενο-
χλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν,
20 Ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν
ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ
21 πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν
ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει,
ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινω-
σκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέ-
ροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ

11. χάρ. κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ — 14. ἐπὶ om. L. dub. K. — 16 sq: Am. 9, 11. 12. — 17. ὁ π. ταῦτα πάντα. — ib. ὁ ποιῶν ταῦτα Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος GS (omissis reliquis v. 18.); sed L: ταῦτα. Γνωστὸν ἀπ' αἰῶνος τῷ κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. —

*αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ*
*Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν, τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ*
*Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, Γράψαν-* 23
*τες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε· οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρε-*
*σβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ*
*Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν.*
*Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν, ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτά-* 24
*ραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν,*
*λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ*
*διεστειλάμεθα, Ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμα-* 25
*δόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν*
*τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, Ἀν-* 26
*θρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ*
*ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀπε-* 27
*στάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λό-*
*γου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. Ἔδοξε γὰρ τῷ ἁγίῳ* 28
*πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βά-*
*ρος πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων, Ἀπέχεσθαι εἰδω-* 29
*λοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας,*
*ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔῤῥω-*
*σθε. Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς* 30
*Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν*
*τὴν ἐπιστολήν. Ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ πα-* 31
*ρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆ-* 32
*ται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ-*
*φοὺς καὶ ἐπεστήριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπε-* 33
*λύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς*
*ἀποστόλους. Ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ.* 34

22. *τ. καλούμ. Βαρσαββᾶν* L. — 23. *καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ* L. — 24. *λέγοντες ... νόμον* om. L. — 25. *ἐκλεξαμένοις* L. — 30. *κατῆλθον* L. — 32. *Ἰούδας δὲ* — 33. *πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς.* GSL. — 34. Hoc comma om. L. —

35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ,
διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων
πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.
36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπε Παῦλος πρὸς Βαρ-
νάβαν· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελ-
φοὺς κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν
37 λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσι. Βαρνάβας δὲ ἐβου-
λεύσατο συμπαραλαβεῖν καὶ Ἰωάννην τὸν καλούμενον
38 Μάρκον· Παῦλος δὲ ἠξίου τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐ-
τῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς
39 τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον. Ἐγένετο οὖν
παροξυσμός, ὥςτε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλή-
λων, τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον
40 ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σί-
λαν ἐξῆλθε παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ὑπὸ τῶν
41 ἀδελφῶν. Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν,
ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.
XVI. 1 Κατήντησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν· καὶ
ἰδού, μαθητής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς
2 γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος, Ὃς
ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελ-
3 φῶν. Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελ-
θεῖν· καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους
τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ
4 ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν. Ὡς
δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυ-
λάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστό-
λων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.

---

**36.** τοὺς ἀδελφ. ἡμῶν — **37.** ἐβούλετο L. — ib. συμπ. τὸν Ἰωάννην — **XVI. 1.** γυναικός τινος — **3.** πάντες, ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. L. — **4.** καὶ πρεσβυτ. L. —

*Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ* 5
*ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. Διελθόντες* 6
*δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέν-*
*τες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν*
*τῇ Ἀσίᾳ, Ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον* 7
*εἰς τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς*
*τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ. Παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν* 8
*κατέβησαν εἰς Τρῳάδα. Καὶ ὅραμα διὰ τῆς νυκτὸς* 9
*ὤφθη τῷ Παύλῳ· ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν ἑστώς, πα-*
*ρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβὰς εἰς Μακεδονίαν*
*βοήθησον ἡμῖν. Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζη-* 10
*τήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες,*
*ὅτι προςκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι*
*αὐτούς.*

*Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρῳάδος εὐθυδρομή-* 11
*σαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν·*
*Ἐκεῖθέν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς με-* 12
*ρίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἦμεν δὲ ἐν*
*ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. Τῇ τε* 13
*ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως πα-*
*ρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι, καὶ καθί-*
*σαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί. Καί* 14
*τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυα-*
*τείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν· ἧς ὁ κύριος διή-*
*νοιξε τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ*
*Παύλου. Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, πα-* 15
*ρεκάλεσε λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ*
*εἶναι, εἰςελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μείνατε. καὶ πα-*
*ρεβιάσατο ἡμᾶς.—Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς* 16

6. *Διῆλθον δὲ* L. — ib. *καὶ Γαλ.* L. — 7. *Ἐλθόντες δὲ* L. — ib. *κατὰ τὴν Βιθ.* — ib. *Ἰησοῦ* om. rec. — 10. *ὁ θεὸς* L. — 12. *Κἀκεῖθεν εἰς* L. — ib. *τῆς* poster. om. L. — 13. *ἔξω τῆς πύλης* L. —

προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος
ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς
17 κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. Αὕτη κατακολουθήσα-
σα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραξε λέγουσα· οὗτοι οἱ
ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες
18 καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. Τοῦτο δὲ
ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος
καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπε· παραγγέλλω σοι
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῆς.
19 καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐ-
τῆς, ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλα-
βόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν
20 ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, Καὶ προςαγαγόντες αὐ-
τοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκτα-
ράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες,
21 Καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη, ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παρα-
22 δέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσι. Καὶ συνεπέ-
στη ὁ ὄχλος κατ᾽ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιῤῥή-
23 ξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν. Πολ-
λάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακήν,
παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐ-
24 τούς· Ὃς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφὼς ἔβαλεν
αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας
25 αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσο-
νύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προςευχόμενοι ὕμνουν τὸν
26 θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. Ἄφνω δὲ
σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια
τοῦ δεσμωτηρίου· ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ
27 θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. Ἔξυ-

16. εἰς τὴν προςευχ. G*S. L. — ib. πνεῦμα πύθωνα L. — 17. καταγγ. ἡμῖν GKS. — 24. λαβὼν L. — 26. ἠνεῴχθ. δὲ L. —

πνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμέ-
νας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαι-
ραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι
τοὺς δεσμίους. Ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ 28
Παῦλος λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαν-
τες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰςεπήδη- 29
σε, καὶ ἔντρομος γενόμενος προςέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ
τῷ Σίλᾳ, Καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, 30
τί με δεῖ ποιεῖν, ἵνα σωθῶ; Οἱ δὲ εἶπον· πίστευ- 31
σον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ
καὶ ὁ οἶκός σου. Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον 32
τοῦ κυρίου, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ 33
παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλου-
σεν ἀπὸ τῶν πληγῶν· καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ
αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς 34
τὸν οἶκον αὐτοῦ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσα-
το πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ. Ἡμέρας δὲ γενο- 35
μένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους, λέ-
γοντες· ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. Ἀπήγ- 36
γειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν
Παῦλον· ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπο-
λυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.
Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δείραντες ἡμᾶς δη- 37
μοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρ-
χοντας, ἔβαλον εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκ-
βάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξα-
γαγέτωσαν. Ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥα- 38
βδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαν-
τες, ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι. Καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν 39
αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πό-

31. Χριστόν om. L. — 32. σὺν πᾶσι L. — 38. Ἀπήγγει-
λαν L. —

40 λεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰςῆλθον πρὸς
τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλεσαν
αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον.

XVII. 1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλω-
νίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ συναγωγὴ
2 τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰς-
ῆλθε πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο
3 αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, Διανοίγων καὶ παρατιθέ-
μενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ
νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν
4 ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθη-
σαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ,
τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν
5 τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰου-
δαῖοι καὶ προςλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας
πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν·
ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγα-
6 γεῖν εἰς τὸν δῆμον. Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον
τὸν Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας,
βοῶντες· ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗ-
7 τοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, Οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων·
καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος
πράττουσι, βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν.
8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούον-
9 τας ταῦτα· Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰά-
10 σονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ
ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε
Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγε-

---

40. εἰςῆλθον εἰς — XVII. 1. ἦν συναγωγὴ L. — 4. πλῆθος πολὺ L. — 5. Ζηλώσ. δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι — ib. Προςλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τῶν ἀγορ. GK; sed Προςλαβ. δὲ οἱ Ἰουδ. οἱ ἀπειθοῦντες τῶν ἀγορ. S. — ib. καὶ ἐπιστάντες τῇ L. —

νόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῄεσαν.
Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵ- 11
τινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ
καθ᾽ ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα
οὕτως. Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ 12
τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν
οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονί- 13
κης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ
τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύον-
τες τοὺς ὄχλους. Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξα- 14
πέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασ-
σαν· ὑπέμενον δὲ ὅ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.
Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον ἤγαγον αὐτὸν ἕως 15
Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν
καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτόν,
ἐξῄεσαν.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ 16
Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεω-
ροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. Διελέγετο μὲν 17
οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομέ-
νοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς
παρατυγχάνοντας. Τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ 18
τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες
ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ
δέ· ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν
Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο. Ἐπι- 19
λαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον
λέγοντες· δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ

---

11. τὸ om. L. — 13. σαλεύοντες καὶ ταράσσοντες τ. ὄχλ. L. — 14. ἕως ἐπὶ L. — 16. θεωροῦντος L. — 18. Τινὲς δὲ καὶ τῶν G*SL. — ib. εὐηγγ. αὐτοῖς L. —

20 σοῦ λαλουμένη διδαχή; Ξενίζοντα γάρ τινα εἰςφέ-
ρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι, τί
21 ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ
ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέ-
22 γειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον. Σταθεὶς δὲ ὁ Παῦ-
λος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη· ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεω-
23 ρῶ. Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσμα-
τα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμόν, ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· ἀγνώ-
στῳ θεῷ. ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ
24 καταγγέλλω ὑμῖν. Ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον
καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος
25 ὑπάρχων οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, Οὐδὲ
ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται, προςδεόμενός τι-
νος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάν-
26 τα· Ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώ-
πων κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόςωπον τῆς γῆς, ὁρίσας
προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κα-
27 τοικίας αὐτῶν, Ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄραγε ψηλαφή-
σειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς
28 ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ
κινούμεθα καὶ ἐσμέν· ὡς καί τινες τῶν καθ᾽ ὑμᾶς
29 ποιητῶν εἰρήκασι· τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. Γένος
οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, χρυ-
σῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμή-
30 σεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. Τοὺς μὲν
οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν πα-

20. τίνα θέλει L. — 21. ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καιν. L. — 23. ὃ οὖν -- τοῦτο L. — 25. ἀνθρωπίνων L. — 26. αἵματος om. L. — ib. ἐπὶ παντὸς προςώπου L. — ib. προτεταγμένους — 27. Ζητ. τὸν κύριον — ib. ἢ εὕροιεν L. — ib. καί γε L. —

ραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν·
Διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκου- 31
μένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρα-
σχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.... Ἀκού- 32
σαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ
εἶπον· ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου. Καὶ 33
οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. Τινὲς δὲ 34
ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διο-
νύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις
καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ 1 XVIII.
τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. Καὶ εὑρών τινα 2
Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προς-
φάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν
γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρί-
ζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης, προς-
ῆλθεν αὐτοῖς· Καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενε 3
παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν
τέχνην. Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν 4
σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. Ὡς 5
δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ, τε Σίλας καὶ ὁ
Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυ-
ρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. Ἀντι- 6
τασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξά-
μενος τὰ ἱμάτια εἶπε πρὸς αὐτούς· τὸ αἷμα ὑμῶν
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ, ἀπὸ τοῦ νῦν
εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλ- 7

30. τ. ἀνθρώποις πάντας π. μ. L. — 31. Καθότι L. — 32. περὶ τούτου καὶ πάλιν. L. — XVIII. 2. ἀπὸ τῆς Ῥώμης L. — 3. σκηνοπ. τῇ τέχνῃ L. — 5. συνείχ. τῷ πνεύματι — ib. εἶναι τὸν Χρ. Ἰησοῦν. L. — 7. εἰςῆλθεν εἰς L. —

θεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν
8 θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρί-
σπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ σὺν
ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκού-
9 οντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπε δὲ ὁ κύριος
δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ
10 λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς· Διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ,
καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός
11 ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐκάθισέ τε
ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ.

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας κα-
τεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ
13 ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες· ὅτι παρὰ
τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει τοὺς ἀνθρώπους σέβε-
14 σθαι τὸν θεόν. Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν
τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ
μὲν οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ
15 Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν· Εἰ δὲ ζή-
τημά ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ
καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων
16 οὐ βούλομαι εἶναι. Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ
17 βήματος. Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες Σω-
σθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ
βήματος, καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς
ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ
σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος τὴν κε-
19 φαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς· εἶχε γὰρ εὐχήν. Κατήντησε δὲ

12. ἀνθυπάτου ὄντος L. — 14. οὖν om. L. — 15. ζητήματα L. — ib. γὰρ om. L. — 17. οἱ Ἕλλ. om. L. — 19. Κατήντησαν L. —

εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ
εἰςελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις.
Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι παρ' 20
αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν· Ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς εἰ- 21
πών· δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆ-
σαι εἰς Ἱεροσόλυμα, πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς
τοῦ θεοῦ θέλοντος. καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου.
Καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασά- 22
μενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. Καὶ 23
ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν
Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας
τοὺς μαθητάς.

Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς 24
τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνα-
τὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν 25
ὁδὸν τοῦ κυρίου· καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ
ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος
μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. Οὗτός τε ἤρξατο 26
παῤῥησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐ-
τοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα προςελάβοντο αὐτόν, καὶ
ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ θεοῦ ὁδόν. Βου- 27
λομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρε-
ψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέ-
ξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ
τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος. Εὐτόνως γὰρ 28
τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ
τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν 1 XIX.
Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλ-

21. Ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπών· πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη L. — 25. τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ L. — 26. Πρίσκ. κ. Ἀκ. L. — ib. τ. ὁδ. τ. θεοῦ. L. —

2 θεῖν εἰς Ἔφεσον. καὶ εὑρών τινας μαθητὰς Εἶπε
πρὸς αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες;
οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· ἀλλ᾽ οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν
3 ἐστιν ἠκούσαμεν. Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· εἰς τί οὖν
ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπον· εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.
4 Εἶπε δὲ Παῦλος· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα
μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ᾽ αὐ-
τὸν ἵνα πιστεύσωσι, τοῦτ᾽ ἔστιν, εἰς τὸν Χριστὸν Ἰη-
5 σοῦν. Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα
6 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύ-
λου τὰς χεῖρας ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ᾽ αὐτούς,
7 ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον. Ἦσαν δὲ οἱ
8 πάντες ἄνδρες ὡςεὶ δεκαδύο. Εἰςελθὼν δὲ εἰς τὴν
συναγωγὴν ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμε-
9 νος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Ὡς
δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, κακολογοῦντες
τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ᾽ αὐτῶν
ἀφώρισε τοὺς μαθητάς, καθ᾽ ἡμέραν διαλεγόμενος
10 ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ
ἔτη δύο, ὥςτε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν
ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ
11 Ἕλληνας. Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ
12 θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, Ὥςτε καὶ ἐπὶ τοὺς
ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ
σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ᾽ αὐ-
τῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπο-
13 ρεύεσθαι. Ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχο-

---

XIX. 2. εἶπον om. L. — 3. πρὸς αὐτούς om. L. — 4. μὲν et Χριστὸν om. G⁰L. — 7. δώδεκα L. — 8. τὰ om. L. — 10. τοῦ κυρ. Ἰησοῦ — 12. ἀποφέρεσθαι L. — ib. τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν. — 13. τινες καὶ τῶν KL. —

*μένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχον-
τας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ, λέγοντες· ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὁ Παῦ-
λος κηρύσσει. Ἦσαν δέ τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου* 14
*ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες. Ἀποκριθὲν δὲ* 15
*τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε· τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ
τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; Καὶ* 16
*ἐφαλλόμενος ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος, ἐν ᾧ ἦν τὸ
πνεῦμα τὸ πονηρόν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν ἴσχυσε
κατ᾽ αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκ-
φυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνω-* 17
*στὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι
τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς,
καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Πολ-* 18
*λοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι
καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. Ἱκανοὶ δὲ* 19
*τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βί-
βλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν
τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε.
Οὕτω κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου ηὔξανε καὶ* 20
*ἴσχυεν.*

*Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ* 21
*πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πο-
ρεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰπών· ὅτι μετὰ τὸ γενέ-
σθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. Ἀποστείλας* 22
*δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ,
Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν
Ἀσίαν. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάρα-* 23

13. *ὁρκίζομεν* — **14.** *Ἦσαν δέ τινος Σκευᾶ Ἰουδ. ἀρχ. ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες* L. — **15.** *εἶπεν αὐτοῖς* L. — **16.** *κατακυριεύσας ἀμφοτέρων* (om. *καὶ*) *ἴσχ.* L. —

24 χος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις
ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέ-
μιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην.
25 Οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργά-
τας, εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε, ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐρ-
26 γασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστι· Καὶ θεωρεῖτε καὶ
ἀκούετε, ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης
τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκα-
νὸν ὄχλον, λέγων, ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γι-
27 νόμενοι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέ-
ρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης
θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν
τε καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη
28 ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ
καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγά-
29 λη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη
συγχύσεως· ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον,
συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας,
30 συνεκδήμους Παύλου. Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου
εἰςελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί.
31 Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμ-
ψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν
32 εἰς τὸ θέατρον. Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον·
ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ
33 ᾔδεισαν, τίνος ἕνεκεν συνεληλύθεισαν. Ἐκ δὲ τοῦ
ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλλόντων αὐ-
τὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν
34 χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. Ἐπιγνόντες

27. λογισθήσεται, μέλλει τε καὶ καθ. τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς L. — 29. ὅλη om. L. — ib. τῆς συγχύσεως GKS. — ib τοῦ Παύλου — 33. συνεβίβασαν L. — 34. Ἐπιγνόντων —

*δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων,*
*ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων· μεγάλη ἡ Ἄρτεμις*
*Ἐφεσίων. Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον* 35
*φησίν· ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς*
*οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς*
*μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; Ἀναντιῤῥή-* 36
*των οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμέ-*
*νους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετὲς πράττειν. Ἠγά-* 37
*γετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε*
*βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ὑμῶν. Εἰ μὲν οὖν Δημή-* 38
*τριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα λό-*
*γον, ἀγόραιοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλεί-*
*τωσαν ἀλλήλοις. Εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε,* 39
*ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. Καὶ γὰρ κιν-* 40
*δυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον,*
*μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ δυνησόμεθα ἀπο-*
*δοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰ-*
*πὼν ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.*

*Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον προς-* 1 XX.
*καλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ ἀσπασά-*
*μενος ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδονίαν. Διελ-* 2
*θὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ*
*πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· Ποιήσας τε μῆνας* 3
*τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,*
*μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν ἐγένετο γνώμη*
*τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. Συνείπετο δὲ αὐ-* 4
*τῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος Πύῤῥου Βεροιαῖος,*

---

35. *ἀνθρώπων* L. — ib. *τ. μεγ. θεᾶς Ἀρτέμιδος* — 37. *τὴν θεὰν* — ib. *ἡμῶν* L. — 38. *πρός τινα λόγον ἔχουσι* — ib. *ἀγοραῖοι* — 40. *περὶ οὗ οὐ* G* — XX. 1. *μαθητὰς καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθε πορεύεσθαι* L. — 4. *Πύῤῥου* om. rec. —

Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος καὶ
Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς
5 καὶ Τρόφιμος. Οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν
6 Τρῳάδι. Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας
τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐ-
τοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρί-
7 ψαμεν ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων,
συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο
αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον· παρέτεινέ τε τὸν
8 λόγον μέχρι μεσονυκτίου. Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκα-
9 ναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ, οὗ ἦμεν συνηγμένοι. Καθήμενος
δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, κα-
ταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου
ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ
10 τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. Καταβὰς δὲ
ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε·
μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν.
11 Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ᾽
ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν.
12 Ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ
13 μετρίως. Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον
ἀνήχθημεν εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀνα-
λαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος,
14 μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. Ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς
τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλή-
15 νην· Κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντή-
σαμεν ἀντικρὺ Χίου. τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς
Σάμον, καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ τῇ ἐχομένῃ ἤλ-

---

7. συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι— 8. οὗ ἦσαν— 9. Καθεζόμενος δὲ L. — 11. τὸν ἄρτον L. — 15. ἄντικρυς L. — ib. εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ (om. interj.) L. —

*θομεν εἰς Μίλητον. Ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παρα-* 16
*πλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονο-*
*τριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γάρ, εἰ δυνατὸν ἦν*
*αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱε-*
*ροσόλυμα.*

*Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετε-* 17
*καλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς δὲ* 18
*παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐπίστα-*
*σθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν*
*Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,*
*Δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης* 19
*καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν*
*ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· Ὡς οὐδὲν ὑπεστει-* 20
*λάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν*
*καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, Δια-* 21
*μαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς τὸν*
*θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν*
*Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ νῦν ἰδού, ἐγὼ δεδεμένος τῷ* 22
*πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ*
*συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, Πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα* 23
*τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι λέγον, ὅτι*
*δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν. Ἀλλ' οὐδενὸς λό-* 24
*γον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυ-*
*τῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς καὶ*
*τὴν διακονίαν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,*
*διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.*
*Καὶ νῦν ἰδού, ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσ-* 25

16. *Κεκρίκει γὰρ* G[0] L. — ib. *εἰ δυνατὸν εἴη αὐτῷ* L. — 19 *καὶ πολλῶν δακρύων* — 22. *δεδεμένος ἐγὼ* L. — 23. *μοι* om. rec. — ib. *δεσμὰ καὶ θλίψεις με* L. — 24. *λόγον ἔχω, οὐδὲ ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ* L. — ib. *μετὰ χαρᾶς* om. L. —

ωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν
26 βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ
σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος
27 πάντων· Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι
28 ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ. Προσέχετε οὖν
ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ
29 ἰδίου. Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰςελεύσονται μετὰ
τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι
30 τοῦ ποιμνίου· Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται
ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς
31 μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύ-
οντες, ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην
32 μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. Καὶ τὰ νῦν
παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ
τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ
δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.
33 Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα·
34 Αὐτοὶ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι
35 μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. Πάντα ὑπέ-
δειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι
τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυ-
ρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε· μακάριόν ἐστι μᾶλλον
36 διδόναι, ἢ λαμβάνειν. Καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ
37 γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. Ἱκα-
νὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες

---

26. καθαρός εἰμι L. — 28. τ. ἐκκλ. τοῦ κυρίου GL. — ib. διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος — 29. ἐγὼ οἶδα ὅτι L. — 32. ἀδελφοί om. L. — ib. οἰκοδομῆσαι L. — ὑμῖν om. L. — 34. Αὐτοὶ δὲ — ib. αἱ χεῖρες αὗται (35) πάντα· ὑπέδειξα L. — 35. διδόναι μᾶλλον —

ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν,
Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκ- 38
έτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέ-
πεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπα- 1 XXI.
σθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν
Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα.
Καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάν- 2
τες ἀνήχθημεν· Ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ 3
καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν,
καὶ κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον
ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. Καὶ ἀνευρόντες τοὺς 4
μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες τῷ
Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς
Ἱεροσόλυμα. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς 5
ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς
πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως,
καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμε-
θα. Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐπέβημεν εἰς τὸ 6
πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς 7
δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν
εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς
ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. Τῇ δὲ ἐπαύ- 8
ριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσελ-
θόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄν-
τος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. Τούτῳ δὲ 9
ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι.
Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις 10

XXI. 1. *Κῶν* — 3. *καὶ κατήλθομεν εἰς* T. L. — 4. *Ἀνευρόντες δὲ* L. — ib. *Ἱερουσαλήμ*. K. c. rec. — 5 sq: *προσευξάμενοι ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐνέβημεν* L. — 8. *ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἤλθομεν* — ib. *τοῦ ὄντος* —

11 ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος· Καὶ
ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου,
δήσας τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας εἶπε· τά-
δε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τὸν ἄνδρα, οὗ ἐστιν ἡ
ζώνη αὕτη, οὕτω δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι
12 καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. Ὡς δὲ ἠκού-
σαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι,
13 τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἀπεκρί-
θη δὲ ὁ Παῦλος· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύ-
πτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆ-
ναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοίμως
14 ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Μὴ πει-
θομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες· τὸ θέλημα
15 τοῦ κυρίου γενέσθω. Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας
16 ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. Συν-
ῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν
ἡμῖν, ἄγοντες παρ᾽ ᾧ ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυ-
πρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.
17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως
18 ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ
Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγέ-
19 νοντο οἱ πρεσβύτεροι. Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς
ἐξηγεῖτο καθ᾽ ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς
20 ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες
ἐδόξαζον τὸν θεόν, εἶπόν τε αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ,
πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων,
21 καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι. Κατη-

11. δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας L. — 13. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος καὶ εἶπε· L. — 14. τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω L. — 15. ἀποσκευασ. GS. c. rec. — ib. Ἱεροσόλυμα L. — 17. ἀπεδέξαντο L. — 20. τὸν κύριον G*S. c. rec. — ib. εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις L. —

χήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ
Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέ-
γων, μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθε-
σι περιπατεῖν. Τί οὖν ἐστι; πάντως δεῖ πλῆθος 22
συνελθεῖν· ἀκούσονται γάρ, ὅτι ἐλήλυθας. Τοῦτο 23
οὖν ποίησον, ὅ σοι λέγομεν. εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσα-
ρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ᾽ ἑαυτῶν· Τούτους παραλα- 24
βὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ᾽ αὐτοῖς,
ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν· καὶ γνώσονται πάντες,
ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοι-
χεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων. Περὶ δὲ τῶν 25
πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες
μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι
αὐτοὺς τό, τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν
καὶ πορνείαν. Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς 26
ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰςῄει
εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν
τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προςηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου
αὐτῶν ἡ προςφορά.

Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ 27
ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ
ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον ἐπ᾽ αὐ-
τὸν τὰς χεῖρας, Κράζοντες· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, 28
βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ
καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ
χοῦ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰςήγαγεν εἰς τὸ
ἱερὸν καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. Ἦσαν 29
γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πό-

21. πάντας om. L. — 24. καὶ γνῶσι — 25. μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ om. L. — 27. τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτόν G*KS. c. rec. — 28. πανταχῇ L. —

λει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰςήγαγεν
30 ὁ Παῦλος. Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο
συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου
εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν
31 αἱ θύραι. Ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη
φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη συγκέχυται
32 Ἱερουσαλήμ· Ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας
καὶ ἑκατοντάρχους κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ
ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαν-
33 το τύπτοντες τὸν Παῦλον. Τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρ-
χος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι
δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο, τίς ἂν εἴη καὶ τί ἐστι πε
34 ποιηκώς. Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων ἐν τῷ ὄχλῳ. μὴ
δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον
35 ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. Ὅτε
δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι
αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου·
36 Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κρᾶζον· αἶρε
37 αὐτόν. Μέλλων τε εἰςάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν
ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν τι
38 πρός σε; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; Οὐκ ἄρα
σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος, ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνα-
στατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρα-
39 κιςχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; Εἶπε δὲ ὁ Παῦ-
λος· ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεύς, τῆς
Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ
40 σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. Ἐπι-
τρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀνα-
βαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ, πολλῆς δὲ σιγῆς
γενομένης προςεφώνησε τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων·

---

34. ἄλλο τι ἐπεφώνουν L. — 36. κράζοντες L. —

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς 1 XXII
πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. Ἀκούσαντες δέ, ὅτι τῇ 2
Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέ-
σχον ἡσυχίαν. καί φησιν· Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰου- 3
δαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατε-
θραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας
Γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πα-
τρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ, καθὼς
πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· Ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν 4
ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς
φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, Ὡς καὶ ὁ ἀρ- 5
χιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ᾽
ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς
Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας
δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. Ἐγέ- 6
νετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ,
περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστρά-
ψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· Ἔπεσόν τε εἰς τὸ ἔδα- 7
φος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαούλ, Σαούλ,
τί με διώκεις; Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; 8
εἶπέ τε πρός με· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν
σὺ διώκεις. Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεά- 9
σαντο καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκου-
σαν τοῦ λαλοῦντός μοι. Εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύ- 10
ριε; ὁ δὲ κύριος εἶπε πρός με· ἀναστὰς πορεύου εἰς
Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων, ὧν
τέτακταί σοι ποιῆσαι. Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς 11
δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν
συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, 12

XXII. 1. νῦν — 3. μέν om. L. — 7. Ἔπεσά τε KL. — 9. καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο om. L. —

*ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ*
13 *πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, Ἐλθὼν πρός*
*με καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον.*
14 *κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ εἶ-*
*πεν· ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε*
*γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ*
15 *ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· Ὅτι ἔσῃ*
*μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἑώρακας*
16 *καὶ ἤκουσας. Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτι-*
*σαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμε-*
17 *νος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι*
*εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ,*
18 *γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά*
*μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ,*
*διότι οὐ παραδέξονταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.*
19 *Κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται, ὅτι ἐγὼ ἤμην*
*φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πι-*
20 *στεύοντας ἐπὶ σέ· Καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στε-*
*φάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς*
*καὶ συνευδοκῶν [τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,] καὶ φυλάσσων*
21 *τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. Καὶ εἶπε πρός*
*με· πορεύου· ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.*
22 *Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ*
*ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς*
23 *τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. Κραυγα-*
*ζόντων δὲ αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κο-*
24 *νιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, Ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρ-*
*χος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν μά-*
*στιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ, δι' ἣν αἰτίαν*

**16.** *τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου* — **20.** *τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ* om. GSL. dub. K. — **22.** *καθῆκον* — **24.** *αὐτὸν ὁ χιλ. ἄγεσθαι* — ib. *αὐτὸν ὁ χιλ. εἰσάγεσθαι* G*S. —

οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. Ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν 25
τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ
Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον
ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος, 26
προςελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλε λέγων· τί μέλλεις
ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι. Προς- 27
ελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥω-
μαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος· 28
ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησά-
μην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. Εὐ- 29
θέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν
ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνούς, ὅτι
Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, 30
τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐ-
τὸν καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν
τὸ συνέδριον· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν
εἰς αὐτούς.

Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν· 1 **XXIII.**
ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευ-
μαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. Ὁ δὲ ἀρχιε- 2
ρεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν
αὐτοῦ τὸ στόμα. Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶ- 3
πε· τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ
σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν
κελεύεις με τύπτεσθαι; Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον· 4
τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; Ἔφη τε ὁ Παῦ- 5

25. *προέτεινεν* — 26. *προςελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλ.* G*KS. c. rec. — ib. *ὅρα, τί μέλλεις* — 27. *εἰ σὺ Ῥωμ.* — 30. *κατηγορ. ὑπὸ τ. Ἰουδ.* L. — ib. *ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερ. καὶ ὅλον τὸ συνέδρ. αὐτῶν.*— XXIII. 1. *τῷ συνεδρ. ὁ Παῦλος* L. —

λος· οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεύς· γέγρα-
πται γάρ· ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.
6 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος, ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ Σαδδου-
καίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνε-
δρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φα-
ρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
7 κρίνομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος ἐγένετο στά-
σις τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχί-
8 σθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ
εἶναι ἀνάστασιν, μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι
9 δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. Ἐγένετο δὲ κραυγὴ με-
γάλη, καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν
Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὑρί-
σκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλη-
10 σεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος... Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως
εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος, μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ᾽
αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐ-
τὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶ-
πε· θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς
Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.
12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰου-
δαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς λέγοντες μήτε φαγεῖν
13 μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. Ἦσαν
δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν
14 πεποιηκότες, Οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι
καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον· ἀναθέματι ἀνεθεματί-

5. Exod. 22, 28. — 6. υἱὸς Φαρισαίων L. — 8. μηδὲ ἀγγ. GKS. c. rec. — 9. καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν Φαρισ. L. — ib. ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν. — 10. φοβηθεὶς ὁ χιλ. L. — 11. θάρσει, Παῦλε· — 12. ποιήσ. τινες τῶν Ἰουδ. συστροφὴν — 13. ποιησάμενοι L. —

*σαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνω-
μεν τὸν Παῦλον. Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ* 15
*χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν
πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον
τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοι-
μοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς* 16
*τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ
εἰςελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ.
Προςκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρ-* 17
*χων ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χι-
λίαρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν* 18
*παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φη-
σιν· ὁ δέσμιος Παῦλος προςκαλεσάμενός με ἠρώτησε
τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆ-
σαί σοι. Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χι-* 19
*λίαρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ᾽ ἰδίαν ἐπυνθάνετο· τί
ἐστιν, ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; Εἶπε δέ· ὅτι οἱ* 20
*Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε, ὅπως αὔριον
εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλον-
τές τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. Σὺ* 21
*οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ
αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθε-
μάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέ-
λωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσι, προςδεχόμενοι τὴν
ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε* 22
*τὸν νεανίαν, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦ-
τα ἐνεφάνισας πρός με. Καὶ προςκαλεσάμενος δύο* 23
*τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν· ἑτοιμάσατε στρατιώ-
τας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας,*

**15.** *ὅπως αὔριον* **G*S. c. rec. dub. K. — ib.** *αὐτὸν καταγάγῃ* **GKS. c. rec. — ib.** *εἰς ὑμᾶς* **L. — 16** *τὸ ἔνεδρον* **S. — 20.** *ὡς μέλλων* **L. — 21.** *εἰσὶν ἕτοιμοι* **L. –**

*καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους,*
24 *ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, Κτήνη τε παραστῆ-*
*σαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς*
25 *Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, Γράψας ἐπιστολὴν περιέχου-*
26 *σαν τὸν τύπον τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρα-*
27 *τίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον*
*συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναι-*
*ρεῖσθαι ὑπ᾿ αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξει-*
28 *λόμην αὐτόν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. Βουλόμε-*
*νος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν, δι᾿ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κα-*
29 *τήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· Ὃν εὗρον*
*ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μη-*
30 *δὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα. Μη-*
*νυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσε-*
*σθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρός σε,*
*παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐ-*
31 *τὸν ἐπὶ σοῦ. ἔῤῥωσο. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ*
*τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον*
32 *ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα, Τῇ δὲ*
*ἐπαύριον, ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς πορεύεσθαι σὺν αὐ-*
33 *τῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. Οἵτινες εἰσελ-*
*θόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστο-*
*λὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.*
34 *Ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας, ἐκ ποίας ἐπαρχίας*
35 *ἐστί, καὶ πυθόμενος, ὅτι ἀπὸ Κιλικίας· Διακούσο-*
*μαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένων-*
*ται. ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώ-*
*δου φυλάσσεσθαι.*

---

23. *δεξιοβόλους* L. — 30. *εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν, ἔπεμψα* L. — 32. *τ. ἱππ. ἀπέρχεσθαι* L. — 34. *Ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν* — 35. *παραγένωνται, κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.* L. —

*Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς* 1 **XXIV.**
*Ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ῥήτορος Τερ-*
*τύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ*
*Παύλου. Κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ* 2
*Τέρτυλλος λέγων· Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ* 3
*σοῦ, καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ*
*διὰ τῆς σῆς προνοίας πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ, ἀπο-*
*δεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας.*
*Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦ-* 4
*σαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. Εὑρόντες* 5
*γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσιν*
*πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρω-*
*τοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, Ὃς καὶ* 6
*τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν*
*καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν.*
*Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος μετὰ πολλῆς βίας* 7
*ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, Κελεύσας τοὺς κατη-* 8
*γόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· παρ' οὗ δυνήσῃ αὐ-*
*τὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι, ὧν*
*ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. Συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ* 9
*Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. Ἀπεκρίθη* 10
*δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν·*
*ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπι-*
*στάμενος εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι,*
*Δυναμένου σου γνῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι ἡμέ-* 11
*ραι δεκαδύο, ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν Ἱερου-*
*σαλήμ. Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα* 12
*διαλεγόμενον ἢ ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν*

XXIV. 1. *μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν* L. — 3. *διορθωμάτων* L. — 5. *στάσεις* L. — 6—8. *καὶ κατὰ - - - ἐπὶ σέ·* om. L. — 9. *συνέθεντο* — 10. *εὐθύμως* L. — 11. *ἢ δεκαδύο* — ib. *δώδεκα* L. — ib. *εἰς Ἱερουσ.* L. — 12. *ἐπίστασιν* L. —

13 ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, Οὔτε πα-
ραστῆσαι δύνανται, περὶ ὧν νῦν κατηγοροῦσί μου.
14 Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδόν, ἣν λέγου-
σιν αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ, πι-
στεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ ἐν τοῖς προφή-
15 ταις γεγραμμένοις, Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἣν
καὶ αὐτοὶ οὗτοι προςδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσε-
16 σθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων. Ἐν τούτῳ καὶ
αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόςκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν
17 θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. Δι' ἐτῶν δὲ
πλειόνων παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ
18 ἔθνος μου καὶ προςφοράς· Ἐν οἷς εὗρόν με ἡγνι-
σμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύ-
19 βου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, Οὓς ἔδει
ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρός
20 με. Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, τί εὗρον ἐν ἐμοὶ
21 ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, Ἢ περὶ
μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἑστὼς ἐν αὐτοῖς· ὅτι
περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ'
22 ὑμῶν. Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον
εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών· ὅταν Λυσίας ὁ χι-
23 λίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς· Δια-
ταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτόν, ἔχειν
τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρε-
τεῖν ἢ προςέρχεσθαι αὐτῷ.
24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ

13. δύνανταί σοι L. — 14. καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφ. GKS. — ib. καὶ τοῖς προφ. L. — 15. νεκρῶν om. L. — 16. Ἐν τούτῳ δὲ GS. c. rec. — 18. Ἐν αἷς SL. — ib. τινὲς ἀπὸ — 20. εἴ τι — 21. ἐν αὐτοῖς ἑστώς, L. — ib. ἐφ' ὑμῶν L. — 22. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτοὺς — 23. τε prius om. L. — ib. τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον — ib. ἢ προςέρχεσθαι om. L. —

*σὺν Δρουσίλλῃ τῇ γυναικί, οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψα-*
*το τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χρι-*
*στὸν πίστεως. Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιο-* 25
*σύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλον-*
*τος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη·*
*τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακα-*
*λέσομαί σε. Ἅμα καὶ ἐλπίζων, ὅτι χρήματα δοθή-* 26
*σεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου [ὅπως λύσῃ αὐτόν],*
*διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐ-*
*τῷ. Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆ-* 27
*λιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτας καταθέ-*
*σθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον*
*δεδεμένον.*

*Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ μετὰ τρεῖς* 1 **XXV.**
*ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. Ἐνε-* 2
*φάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰου-*
*δαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, Αἰ-* 3
*τούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐ-*
*τὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν*
*κατὰ τὴν ὁδόν. Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τη-* 4
*ρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν*
*ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φη-* 5
*σί, συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, κα-*
*τηγορείτωσαν αὐτοῦ. Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέ-* 6
*ρας οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισά-*
*ρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευ-*

24. *τῇ γυναικὶ αὐτοῦ* — ib. *τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ* L. — ib. *Χρ. Ἰησοῦν* SL. — 25. *ἔσεσθαι* om. GSL. — 26. *Ἅμα δὲ καὶ* — ib. *ὅπως λύσῃ αὐτόν* om. G*SL. dub. K. — 27. *χάριτα* L. — XXV. 2. *Ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς* L. — 4. *εἰς Καισάρειαν* L. — 5. *Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ* L. — ib. *ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον*, L. — 6. *ἡμέρας πλείους ἢ δέκα* —

7 σε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ,
περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰου-
δαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα φέροντες κατὰ
8 Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, Ἀπολογουμένου
αὐτοῦ· ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε
9 εἰς τὸ ἱερόν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. Ὁ Φῆ-
στος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι,
ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπε· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα
10 ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἀπ᾽ ἐμοῦ; Εἶπε
δὲ ὁ Παῦλος· ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς εἰ-
μι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα,
11 ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. Εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ
καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ
ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί
μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καί-
12 σαρα ἐπικαλοῦμαι. Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας
μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλη-
σαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.
13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βα-
σιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπα-
14 σόμενοι τὸν Φῆστον. Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτρι-
βον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν
Παῦλον, λέγων· ἀνήρ τίς ἐστι καταλελειμμένος ὑπὸ
15 Φήλικος δέσμιος, Περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱε-
ροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτε-
ροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ δίκην.
16 Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις

---

7. περιέστησαν αὐτὸν L. — ib. αἰτιάματα K. c. rec. — 7. et 8. καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχ. ἀποδεῖξαι τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου L. — 9. θέλων τοῖς Ἰουδ. L. — ib. κριθῆναι L. — 11. Εἰ μὲν οὖν L. — 15. κατ᾽ αὐτοῦ καταδίκην L. —

χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ
κατηγορούμενος κατὰ πρόςωπον ἔχοι τοὺς κατηγό-
ρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος.
Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν 17
ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέ-
λευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. Περὶ οὗ σταθέντες οἱ 18
κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον, ὧν ὑπενόουν
ἐγώ· Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμο- 19
νίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνη-
κότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. Ἀπορούμενος δὲ 20
ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν ἔλεγον, εἰ βούλοιτο
πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ
τούτων. Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆ- 21
ναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα
τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσα-
ρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη· ἐβουλό- 22
μην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. ὁ δέ· αὔριον,
φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ 23
τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰςελθόν-
των εἰς τὸ ἀκροατήριον σύν τε τοῖς χιλιάρχοις καὶ
ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως, καὶ κε-
λεύσαντος τοῦ Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. Καί φη- 24
σιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμ-
παρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ πᾶν
τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσο-
λύμοις καὶ ἐνθάδε ἐπιβοῶντες, μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μη-
κέτι. Ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος, μηδὲν ἄξιον θανάτου 25

16. εἰς ἀπώλειαν om. G[0] L. — 18. ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηράν, L. — 20. εἰς τὴν περὶ τούτων ζ. L. — 21. ἀναπέμψω L. — 24. ἅπαν τὸ πλ. L. — ib. αὐτὸν ζῆν L. — 25. κατελαβόμην L. —

αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσα-
26 μένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν. Περὶ
οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προή-
γαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ
Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι
27 γράψαι. Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον
μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.
XXVI. 1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέ-
πεταί σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἀπελο-
2 γεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα· Περὶ πάντων ὧν ἐγκα-
λοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι
ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖ-
3 σθαι, Μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κα-
τὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαί
4 σου μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίω-
σίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν
τῷ ἔθνει μου ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰου-
5 δαῖοι, Προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρ-
τυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέ-
6 ρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. Καὶ νῦν ἐπ' ἐλ-
πίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομέ-
7 νης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος· Εἰς ἣν τὸ
δωδεκάφυλον ἡμῶν, ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λα-
τρεῦον, ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκα-
8 λοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων. Τί ἄπι-
στον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;

---

25. αὐτὸν θανάτου L. — ib. καὶ et αὐτόν posterius om. L. — 26. extr. τί γράψω· L. — XXVI. 1. περὶ σεαυτοῦ L. — ib. ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο L. — 2. μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον — 3. σου om. L. — 6. τῆς εἰς L. — ib. ἡμῶν G°. om. c. rec. — 7. ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων — ib. ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. L. — 8. Τί; GS. c. rec. —

Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ 9
τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι. Ὃ καὶ 10
ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ πολλοὺς τῶν ἁγίων
ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων
ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα
ψῆφον· Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις 11
τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε
ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πό-
λεις. Ἐν οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν 12
μετ᾽ ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιε-
ρέων, Ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασι- 13
λεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου πε-
ριλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους.
Πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα 14
φωνὴν λαλοῦσαν πρός με καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι
διαλέκτῳ· Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν
σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐγὼ δὲ εἶπον· τίς εἶ, 15
κύριε; ὁ δὲ εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις.
Ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς 16
τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην
καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, Ἐξαι- 17
ρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγώ
σε ἀποστέλλω Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπι- 18
στρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ
σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ
εἰς ἐμέ. Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην 19

10. ἐγὼ φυλακαῖς K. c. rec. — 12. καὶ prius om. L. — ib. τῆς παρὰ om. L. — 14. Πάντων δὲ GKS. c. rec. — ib. φωνὴν λέγουσαν πρός με τῇ L. — 15. ὁ δὲ κύριος L. — 17. εἰς οὓς νῦν σε G*S. c. rec. — ib. ἐγὼ ἀποστέλλω σε L. —

20 ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, Ἀλλὰ τοῖς ἐν Δα-
μασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν
χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγειλον
μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς με-
21 τανοίας ἔργα πράσσοντας. Ἕνεκα τούτων με οἱ
Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρί-
22 σασθαι. Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ
ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, μαρτυρόμενος μικρῷ
τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆ-
23 ται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς· Εἰ
παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νε-
κρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς
ἔθνεσι.
24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος με-
γάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη· μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε
25 γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. Ὁ δέ· οὐ μαίνο-
μαι, φησί, κράτιστε Φῆστε, ἀλλ᾽ ἀληθείας καὶ σω-
26 φροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. Ἐπίσταται γὰρ
περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμε-
νος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθο-
μαι οὐδέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦ-
27 το. Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις;
28 οἶδα, ὅτι πιστεύεις. Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦ-
λον ἔφη· ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι.
29 Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν· εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλί-
γῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σέ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς
ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους, ὁποῖος
30 κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. Ἀνέστη

---

22. ἀπὸ τοῦ θ. L. — ib. μαρτυρούμενος GS. c. rec. — 25. Ὁ δὲ Παῦλος L. — 26. οὐδέν om. L. — 28. ἔφη om. L. — 29. εἶπεν om. L. — ib. κ. ἐν ὀλ. καὶ ἐν μεγάλῳ L. —

τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμών, ἥ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγ-
καθήμενοι αὐτοῖς, Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν 31
πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον
ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας 32
δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρω-
πος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν 1 XXVII.
Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους
δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης
Σεβαστῆς. Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, μέλ- 2
λοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθη-
μεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσα-
λονικέως. Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· 3
φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος
ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας
τυχεῖν. Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν 4
Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. Τό 5
τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν
διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας.
Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον 6
πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό.
Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γε- 7
νόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ
ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην·
Μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον 8
τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις
Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος 9
ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν
ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος Λέγων αὐ- 10

30. Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασ.— XXVII. 2. μέλλοντι KL. — ib. εἰς τοὺς L. — 8. πόλις Ἄλασσα L. —

τοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ, ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς
ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ
11 καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ
δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπεί-
θετο μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις.
12 Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παρα-
χειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι κά-
κεῖθεν, εἴπως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα
παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λί-
13 βα καὶ κατὰ χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δό-
ξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον
14 παρελέγοντο τὴν Κρήτην. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε
κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλούμενος εὐροκλύ-
15 δων. Συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυνα-
μένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.
16 Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαύδην, μό-
17 λις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, Ἣν
ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον·
φοβούμενοί τε, μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλά-
18 σαντες τὸ σκεῦος οὕτως ἐφέροντο. Σφοδρῶς δὲ χει-
19 μαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· Καὶ
τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐῤῥίψα-
20 μεν. Μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ
πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου,
λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς.
21 Πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦ-
λος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πει-
θαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης,

---

10. φόρτου — 11. ἑκατόνταρχος — 12. ἐκεῖθεν SL. — 13. Ἆσσον s. Ἄσσον — 14. εὐρακύλων L. — 16. Καῦδα L. — ib. ἰσχ. μόλις L. — 19. ἔῤῥιψαν G[0]L. — 21. Πολλῆς τε L. —

κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ 22
τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυ-
χῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. Πα- 23
ρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἄγγελος τοῦ θεοῦ, οὗ
εἰμί, ᾧ καὶ λατρεύω, Λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· 24
Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδού, κεχάρισταί σοι
ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. Διὸ εὐ- 25
θυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ, ὅτι οὕτως
ἔσται, καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. Εἰς νῆσον δέ 26
τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαι- 27
δεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ,
κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν
τινὰ αὐτοῖς χώραν, Καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς 28
εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες
εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· Φοβούμενοί τε, μήπως εἰς 29
τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγ-
κύρας τέσσαρας ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ 30
ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλα-
σάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς
ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν, Εἶπεν ὁ 31
Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἐὰν
μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύ-
νασθε. Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία 32
τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὗ 33
ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαν-
τας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων· τεσσαρεσκαιδεκάτην
σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μη-
δὲν προσλαβόμενοι. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλα- 34
βεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας

23. τῇ νυκτὶ ταύτῃ G*K. c. rec. — 29. ἐκπέσωσιν — 34. προσλαβεῖν — ib. ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται K. c. rec. —

ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς
35 ἀπολεῖται. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐ-
χαρίστησε τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρ-
36 ξατο ἐσθίειν. Εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐ-
37 τοὶ προςελάβοντο τροφῆς. Ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ
38 πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. Κορεσθέν-
τες δὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν
39 σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν
γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δέ τινα κατενόουν
ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύναιντο,
40 ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες
εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας
τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνε-
41 ούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Περιπεσόντες δὲ
εἰς τόπον διθάλασσον ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν
πρῴρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα
42 ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. Τῶν δὲ στρα-
τιωτῶν βουλὴ ἐγένετο, ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτεί-
43 νωσι, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ. Ὁ δὲ ἑκατον-
τάρχης, βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν
αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους
κολυμβᾶν ἀποῤῥίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι,
44 Καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν οὓς δὲ ἐπί τι-
νων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας
διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

XXVIII. 1 Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωσαν, ὅτι Μελί-
2 τη ἡ νῆσος καλεῖται. Οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχον οὐ
τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἀνάψαντες γὰρ

37. αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλ. L. — 39. ἐβουλεύοντο L. — 41. ἐπέκειλαν L. — 42. διαφύγοι — 43. ἑκατόνταρχος GKS. c. rec. — XXVIII. 1. ἐπέγνωμεν L. — 2. ἅψαντες L. —

πυρὰν προςελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν
ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. Συστρέψαντος δὲ τοῦ 3
Παύλου φρυγάνων πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν
πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψε
τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμά- 4
μενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς
ἀλλήλους· πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος,
ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴα-
σεν. Ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ 5
ἔπαθεν οὐδὲν κακόν· Οἱ δὲ προςεδόκων αὐτὸν μέλ- 6
λειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ
πολὺ δὲ αὐτῶν προςδοκώντων καὶ θεωρούντων μηδὲν
ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον,
θεὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖ- 7
νον ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Πο-
πλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρό-
νως ἐξένισεν. Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου 8
πυρετοῖς καὶ δυςεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι·
πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰςελθὼν καὶ προςευξάμενος, ἐπι-
θεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. Τούτου οὖν 9
γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ
νήσῳ προςήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· Οἳ καὶ πολ- 10
λαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο
τὰ πρὸς τὴν χρείαν.

Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ πα- 11
ρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ
Διοςκούροις. Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας 12
ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, Ὅθεν περιελθόντες κα- 13

3. τι πλῆθος L. — ib. ἐκ τῆς θέρμης GKS. c. rec. — ib. διεξελθοῦσα S. — 4. πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον L. — 5. ἀποτιναξάμενος S. — 8. δυςεντερίῳ L. —10. πρὸς τὰς χρείας L.—

*τηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπι-*
*γενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους,*
14 *Οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐπι-*
*μεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλ-*
15 *θομεν. Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ*
*ἡμῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίου φό-*
*ρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχα-*
*ριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.*
16 *Ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος πα-*
*ρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ*
*Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ᾽ ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσ-*
17 *σοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας*
*τρεῖς συγκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων*
*πρώτους. συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγε πρὸς αὐτούς·*
*ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ*
*ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων*
18 *παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, Οἵτινες*
*ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδε-*
19 *μίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. Ἀντιλεγόν-*
*των δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι*
*Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆ-*
20 *σαι. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς*
*ἰδεῖν καὶ προςλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ*
21 *Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. Οἱ δὲ πρὸς*
*αὐτὸν εἶπον· ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξά-*
*μεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν*
*ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν.*
22 *Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι, ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν*
*γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν, ὅτι*

14. *παρ᾽ αὐτοῖς* L. — 16. *εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν* (om. interjectis) L. — 17. *συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον τοὺς* — ib. *ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί,* L. —

*πανταχοῦ ἀντιλέγεται. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν* 23
*ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθε-*
*το διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων*
*τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε τοῦ νόμου*
*Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας.*
*Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν.* 24
*Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰ-* 25
*πόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν· ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα*
*τὸ ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς*
*τοὺς πατέρας ἡμῶν Λέγον· πορεύθητι πρὸς τὸν* 26
*λαὸν τοῦτον καὶ εἶπόν· ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ*
*συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.*
*Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ* 27
*τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς*
*αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ*
*τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπι-*
*στρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. Γνωστὸν οὖν ἔστω* 28
*ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ*
*θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰ-* 29
*πόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυ-*
*τοῖς συζήτησιν.*

*Ἔμεινε δὲ [ὁ Παῦλος] διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μι-* 30
*σθώματι· καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομέ-*
*νους πρὸς αὐτόν, Κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ* 31
*καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ με-*
*τὰ πάσης παῤῥησίας ἀκωλύτως.*

---

23. *ἦλθον πρὸς αὐτὸν* L. — ib. *τὰ* om. L. — 25. *πατέρας ὑμῶν* L. — 26. Jes. 6, 9. 10. — ib. *εἰπέ·* — 28. *τοῦτο τὸ σωτήριον* L. — 29. Hoc comma om. L. — 30. *ὁ Παῦλος* om. GSL. dub. K. —

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπό-
2 στολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, Ὃ προε-
πηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
3 ἁγίαις, Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ
4 σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, Τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ
θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀνα-
στάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν,
5 Δι᾽ οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν
πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐ-
6 τοῦ, Ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
7 Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς
ἁγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν κα-
9 ταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς γάρ μου
ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν
10 ὑμῶν ποιοῦμαι, Πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου
δεόμενος, εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θε-
11 λήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ γὰρ
ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν
12 εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, Τοῦτο δέ ἐστι, συμπαρα-

Rom. I. 8. περὶ πάντ. ὑμῶν L. —

*κληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν*
*τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,* 13
*ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκω-*
*λύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν*
*ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλλησί τε* 14
*καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰ-*
*μί· Οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν* 15
*Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ* 16
*εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν*
*παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.*
*Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πί-* 17
*στεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος ἐκ*
*πίστεως ζήσεται.*

*Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ* 18
*ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων, τῶν τὴν*
*ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, Διότι τὸ γνωστὸν* 19
*τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ θεὸς γὰρ αὐ-*
*τοῖς ἐφανέρωσε. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτί-* 20
*σεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ*
*τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐ-*
*τοὺς ἀναπολογήτους, Διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ* 21
*ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθη-*
*σαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ*
*ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ* 22
*ἐμωράνθησαν, Καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρ-* 23
*του θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου*
*καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. Διὸ καὶ* 24
*παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν*
*καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ*

---

**13.** *καρπόν τινα* — **16.** *τὸ εὐαγγ. τοῦ Χριστοῦ* K (sed dub.) c. rec. — — ib. *πρῶτον* dub. L. — **17.** Habac. 2, 4. — **19.** *ὁ γὰρ θεὸς* — **21.** *εὐχαρίστ.* — **24.** *καὶ* om. L. —

25 σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς. Οἵτινες μετήλλαξαν τὴν
ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει καὶ ἐσεβάσθησαν
καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν
26 εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Διὰ τοῦτο πα-
ρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ
θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς
27 τὴν παρὰ φύσιν· Ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄῤῥενες ἀφέν-
τες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν
τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν
ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν, ἣν
ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.
28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπι-
γνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν,
29 ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, Πεπληρωμένους πάσῃ
ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μεστοὺς
30 φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας, Ψιθυ-
ριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφά-
νους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
31 Ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνε-
32 λεήμονας· Οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόν-
τες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰ-
σίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι
τοῖς πράσσουσι.

II. 1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρί-
νων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρί-
2 νεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. Οἴδαμεν δέ,
ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς
3 τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄν-
θρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ

24. αὐτῶν ἐν αὐτοῖς L. — 27. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρσενες L. — 29. πορνείᾳ om. G[0]L. — 31. ἀσπόνδους om. L. —

*ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; Ἢ* 4
*τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς*
*καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν, ὅτι τὸ*
*χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; Κατὰ δὲ* 5
*τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θη-*
*σαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκα-*
*λύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, Ὃς ἀποδώσει ἑκά-* 6
*στῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· Τοῖς μὲν καθ' ὑπομο-* 7
*νὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζη-*
*τοῦσι ζωὴν αἰώνιον· Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπει-* 8
*θοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀρ-*
*γὴ καὶ θυμός. Θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν* 9
*ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν,*
*Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος· Δόξα δὲ καὶ τι-* 10
*μὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰου-*
*δαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. Οὐ γάρ ἐστι προς-* 11
*ωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρ-* 12
*τον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρ-*
*τον, διὰ νόμου κριθήσονται (Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ* 13
*τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ*
*νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νό-* 14
*μον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ*
*ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος, Οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ* 15
*ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,*
*συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ*
*ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολο-*
*γουμένων) Ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ* 16
*τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ*

---

**II. 5.** *ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας* **K.** — **8.** *θυμὸς καὶ ὀργή.* **G*S. c. rec.** — **13.** *τοῦ* **(bis) om. L.** — **14.** *ποιῶσιν* **L.** — **16.** *ᾗ κρινεῖ* **L.**

17 *Χριστοῦ. Εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπα-*
18 *ναπαύῃ τῷ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ Καὶ γινώ-*
*σκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατη-*
19 *χούμενος ἐκ τοῦ νόμου, Πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδη-*
20 *γὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, Παιδευτὴν*
*ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν*
21 *τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· Ὁ οὖν*
*διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων*
22 *μὴ κλέπτειν κλέπτεις; Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοι-*
23 *χεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖς; Ὃς*
*ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν*
24 *θεὸν ἀτιμάζεις; Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς*
25 *βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται. Πε-*
*ριτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ*
*παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέ-*
26 *γονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ*
*νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτο-*
27 *μὴν λογισθήσεται, Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκρο-*
*βυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ*
28 *περιτομῆς παραβάτην νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φα-*
*νερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκί,*
29 *περιτομή, Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ πε-*
*ριτομὴ καρδίας, ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ*
*ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.*
**III.** 1 *Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέ-*
2 *λεια τῆς περιτομῆς; Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον.*
*πρῶτον μὲν γάρ, ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ*
3 *θεοῦ. Τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία*
*αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; Μὴ γένοι-*

17. *Ἰδέ, σὺ* — ib. *τῷ* om. L — 24. Jes. 52, 5. Ezech. 36, 20. 23. — III. 2. *γάρ* om. L. —

το· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος
ψεύστης, καθὼς γέγραπται· ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν
τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ 5
δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦ-
μεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; (κατὰ
ἄνθρωπον λέγω). Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ 6
θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν 7
τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ,
τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; Καὶ μή, κα- 8
θὼς βλασφημούμεθα καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς
λέγειν· ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά;
ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι. Τί οὖν; προεχόμεθα; 9
οὐ πάντως· προῃτιασάμεθα γάρ, Ἰουδαίους τε καὶ
Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, Καθὼς γέ- 10
γραπται· ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς· Οὐκ ἔστιν 11
ὁ συνιών, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· Πάντες 12
ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστό-
τητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λά- 13
ρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς
ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· Ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς 14
καὶ πικρίας γέμει. Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι 15
αἷμα· Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς 16
αὐτῶν· Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. Οὐκ ἔστι 17 18
φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Οἴδα- 19
μεν δέ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λα-
λεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς
ὁ κόσμος τῷ θεῷ. Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιω- 20
θήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου
ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

**4. Ps. 51, 6. cf. 116, 11. — 8. cf. Jer. 17, 6. — 10—12: Ps. 14, 1—3. — 11.** οὐκ ἔστιν συνιών· **L. — 13. Ps. 5, 10. cf. 140, 4. — 14. Ps. 10, 7. — 15—17: Jes. 59, 7. 8. — 18. Ps. 36, 2. —**

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέ-
ρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προ-
22 φητῶν, Δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύον-
23 τας. Οὐ γάρ ἐστι διαστολή. πάντες γὰρ ἥμαρτον
24 καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, Δικαιούμενοι
δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς
25 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον
διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονό-
26 των ἁμαρτημάτων Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς
ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς
τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως
27 Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου
νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως·
28 Λογιζόμεθα γάρ, δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χω-
29 ρὶς ἔργων νόμου. Ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ
30 καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. Ἐπείπερ εἷς ὁ θεός, ὃς
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ
31 τῆς πίστεως. Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πί-
στεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν.

IV. 1 Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑ-
2 ρηκέναι κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων
ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὸν θεόν.
3 Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ
4 θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ
ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ

---

22. καὶ ἐπὶ πάντας om. L. — 25. διὰ πίστεως L. — 26. πρ. τὴν ἔνδειξιν L. — 28. Λογιζόμεθα οὖν, πίστει δικ. ἄνθρ. — 29. οὐχὶ δὲ καὶ — 31. ἱστῶμεν GKS. c. rec. — IV. 1. εὑρηκέναι Ἀβρ. τὸν προπάτορα ἡμῶν κ. σ.; L. — 3. Gen. 15, 6. —

*κατὰ ὀφείλημα· Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ* 5
*ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐ-*
*τοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ καὶ Δαυῒδ λέγει τὸν* 6
*μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δι-*
*καιοσύνην χωρὶς ἔργων· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν* 7
*αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· Μα-* 8
*κάριος ἀνήρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν.*
*Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομήν, ἢ καὶ* 9
*ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ, ὅτι ἐλογίσθη τῷ*
*Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογί-* 10
*σθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν πε-*
*ριτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ. Καὶ σημεῖον ἔλαβε πε-* 11
*ριτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς*
*ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων*
*τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, (εἰς τὸ λογισθῆναι*
*καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην,) Καὶ πατέρα περιτο-* 12
*μῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς*
*στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ*
*πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγ-* 13
*γελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρο-*
*νόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πί-*
*στεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται* 14
*ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· Ὁ γὰρ νό-* 15
*μος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ*
*παράβασις. Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χά-* 16
*ριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ*
*σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ*

---

**4.** *κατὰ τὸ ὀφείλημα* — **6—8:** Ps. 32, 1 sq. — **11.** cf. Gen. 17, 10. — **12.** *τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστ.* K. c. rec. — ib. *τῆς πίστ. τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ τοῦ πατρὸς ἡμ. Ἀβρ.* S. — **13.** *τοῦ κόσμου* K. (sed dub.) c. rec. — **15.** *οὗ δὲ* L. —

ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν
17 (Καθὼς γέγραπται· ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέ-
θεικά σε), κατέναντι οὗ ἐπίστευσε θεοῦ, τοῦ ζωο-
ποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα
18 ὡς ὄντα. Ὃς παρ᾽ ἐλπίδα ἐπ᾽ ἐλπίδι ἐπίστευσεν,
εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ
19 τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· Καὶ μὴ
ἀσθενήσας τῇ πίστει οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα
ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ
20 τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας, Εἰς δὲ τὴν ἐπαγ-
γελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ᾽ ἐνεδυ-
21 ναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ Καὶ πληρο-
φορηθείς, ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆ-
22
23 σαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ
24 ἐγράφη δὲ δι᾽ αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, Ἀλ-
λὰ καὶ δι᾽ ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύ-
ουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ
25 νεκρῶν, Ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν
καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.
V. 1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν
πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
2 Δι᾽ οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς
τὴν χάριν ταύτην, ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα
3 ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ
καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες, ὅτι ἡ θλῖ-
4 ψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκι-
5 μήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύ-
νει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρ-
δίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

---

17. Gen. 17, 5. — 18. Gen. 15, 5. — 19. οὐ om. L. — V. 1. ἔχωμεν SL. — 2. τῇ πίστει om. L. —

*Ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν κατὰ καιρὸν* 6
*ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις* 7
*ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ*
*τολμᾷ ἀποθανεῖν. Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγά-* 8
*πην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν*
*Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Πολλῷ οὖν μᾶλλον* 9
*δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα*
*δι᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κα-* 10
*τηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐ-*
*τοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν*
*τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι* 11
*ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι᾽*
*οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.*

*Διὰ τοῦτο ὥςπερ δι᾽ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία* 12
*εἰς τὸν κόσμον εἰςῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θά-*
*νατος· καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος*
*διῆλθεν, ἐφ᾽ ᾧ πάντες ἥμαρτον. Ἄχρι γὰρ νόμου* 13
*ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ. ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ*
*ὄντος νόμου· Ἀλλ᾽ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ* 14
*Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαν-*
*τας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς*
*ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ᾽ οὐχ ὡς τὸ παρά-* 15
*πτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς*
*παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον*
*ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς*
*ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσ-*
*σευσε. Καὶ οὐχ ὡς δι᾽ ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώ-* 16
*ρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ*
*δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.*
*Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασί-* 17

6. *Ἔτι γαρ . . . ἀσθενῶν ἔτι* GL. — 17. *Εἰ γὰρ [ἐν τῷ] ἑνὶ παραπτ.* L. —

*λευσε διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν*
*τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβά-*
*νοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χρι-*
18 *στοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι᾽ ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάν-*
*τας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτω καὶ δι᾽ ἑνὸς δι-*
*καιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς.*
19 *Ὥςπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου*
*ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ*
*τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ*
20 *πολλοί. Νόμος δὲ παρειςῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ*
*παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπε-*
21 *ρίσσευσεν ἡ χάρις, Ἵνα ὥςπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρ-*
*τία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ*
*δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ*
*κυρίου ἡμῶν.*

**VI.** 1 *Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα*
2 *ἡ χάρις πλεονάσῃ; Μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνο-*
3 *μεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἢ ἀγνο-*
*εῖτε, ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς*
4 *τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν*
*οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα*
*ὥςπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ*
*πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατή-*
5 *σωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι*
*τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσό-*
6 *μεθα, Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄν-*
*θρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς*
*ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ.*
7 *Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.*
8 *Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν, ὅτι καὶ*

---

VI. 1. *ἐπιμένωμεν* G°L. —

συζήσομεν αὐτῷ, Εἰδότες, ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ 9
νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυ-
ριεύει. Ὃ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· 10
ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς 11
νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνη- 12
τῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις
αὐτοῦ, Μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδι- 13
κίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ
θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα
δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυ- 14
ριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ χά-
ριν. Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν 15
ὑπὸ νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. Οὐκ οἴδα- 16
τε, ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,
δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον,
ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι 17
ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας
εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς· Ἐλευθερωθέντες 18
δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀν- 19
θρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν.
ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν
παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς
ἁγιασμόν. Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύ- 20
θεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε 21
τότε; ἐφ᾽ οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ τέλος ἐκεί-

11. νεκροὺς μὲν εἶναι — ib. ἐν Χρ. Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν — 12. ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς — ib. αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμ. αὐτοῦ om. G. — ib. ὑπακούειν αὐτῇ S. (rel. om.) — 15. ἁμαρτήσωμεν L. — 21. τὸ μὲν γὰρ L. —

22 νων θάνατος. Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς
ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν
23 ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. Τὰ
γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα
τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν.
VII. 1 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσι γὰρ νόμον λα-
λῶ) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ᾽ ὅσον
2 χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ
δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται
3 ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀν-
δρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ·
ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νό-
μου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ
4 ἑτέρῳ. Ὥςτε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε
τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέ-
σθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρ-
5 ποφορήσωμεν τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί,
τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν, τὰ διὰ τοῦ νόμου, ἐνηρ-
γεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ
6 θανάτῳ. Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου,
ἀποθανόντες, ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥςτε δουλεύειν ἡμᾶς
ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.
7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο·
ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν
τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν·
8 οὐκ ἐπιθυμήσεις. Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία
διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυ-
9 μίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ
ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ

VII. 6. ἀποθανόντος — 7. Exod. 20, 17. —

*ἁμαρτία ἀνέζησεν. Ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη* 10
*μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον. Ἡ γὰρ* 11
*ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτη-*
*σέ με καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὥστε ὁ μὲν νόμος* 12
*ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία και δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ* 13
*οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ*
*ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι*
*κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ᾽ ὑπερβολὴν*
*ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἴδαμεν* 14
*γάρ, ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκι-*
*κός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὃ γὰρ* 15
*κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο*
*πράσσω, ἀλλ᾽ ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέ-* 16
*λω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ, ὅτι καλός. Νυ-* 17
*νὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ᾽ ἡ οἰκοῦσα*
*ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γάρ, ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί,* 18
*τοῦτ᾽ ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν*
*παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ*
*εὑρίσκω. Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ᾽ ὃ* 19
*οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω* 20
*ἐγώ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ᾽*
*ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὑρίσκω ἄρα τὸν νό-* 21
*μον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κα-*
*κὸν παράκειται. Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ* 22
*κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον* 23
*ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ*
*νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρ-*
*τίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ* 24

---

10. *αὐτὴ* G K. — 13. *ἐμοὶ ἐγένετο* L. — 14. *σάρκινός εἰ-μι* GSL. — 18. *τὸ δὲ κατεργ. τὸ καλὸν οὔ· Οὐ γὰρ* L. — 20. *ἐγώ* prius om. L. —

*ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θα-*
25 *νάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χρι-*
*στοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν*
*νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρ-*
*τίας.*

**VIII.** 1 *Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰη-*
2 *σοῦ μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν. Ὁ γὰρ νόμος*
*τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέ-*
*ρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θα-*
3 *νάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει*
*διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεός, τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν*
*ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας, κα-*
4 *τέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, Ἵνα τὸ δικαίω-*
*μα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα*
5 *περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ*
*σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ*
6 *πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς*
*σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ*
7 *καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα*
*εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται,*
8 *οὐδὲ γὰρ δύναται. Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέ-*
9 *σαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ᾽*
*ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ*
*τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.*
10 *Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι᾽ ἁμαρ-*
11 *τίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ*
*πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν*
*ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει*

25. *Χάρις τῷ θεῷ* L. — VIII. 1. *μὴ κατὰ σ. περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.* — Haec vv. textus rec. prorsus om. GSL. dub. K. — 11. *τοῦ ἐγ. τον Ἰ.* L. — ib. *ὁ ἐγ. Χριστὸν* [*Ἰησοῦν*] L. —

καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ
πνεῦμα ἐν ὑμῖν.
Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκί, 12
τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, 13
μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις
τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύ- 14
ματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ 15
ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλά-
βετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν· ἀββᾶ, ὁ πα-
τήρ. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι 16
ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κλη- 17
ρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ
Χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.
Λογίζομαι γάρ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ 18
νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆ-
ναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως 19
τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.
Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, 20
ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι, Ὅτι καὶ αὐ- 21
τὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς
φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων
τοῦ θεοῦ. Οἴδαμεν γάρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει 22
καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ 23
καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες καὶ
ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν υἱοθεσίαν ἀπεκδε-
χόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ 24
γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν
ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὃ οὐ 25
βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.
Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται 26

**11.** διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος L. c. rec. — **14.** υἱοί εἰσιν L. — **23.** [ἡμεῖς] καὶ αὐτοὶ L. — **24.** καὶ om. L. —

τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προςευξώμεθα καθὸ
δεῖ, οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχά-
27 νει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. Ὁ δὲ ἐρευνῶν
τὰς καρδίας οἶδε, τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι
28 κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. Οἴδαμεν δέ, ὅτι
τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν,
29 τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. Ὅτι οὓς προέ-
γνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς
30 ἀδελφοῖς· Οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε·
καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδι-
31 καίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς
32 ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; Ὅςγε
τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων
παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα
33 ἡμῖν χαρίσεται; Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ;
34 θεὸς ὁ δικαιῶν; Τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ
ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν
35 δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν; Τίς
ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, θλῖψις;
ἢ στενοχωρία; ἢ διωγμός; ἢ λιμός; ἢ γυμνότης; ἢ
36 κίνδυνος; ἢ μάχαιρα; Καθὼς γέγραπται· ὅτι ἕνεκεν
σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς
37 πρόβατα σφαγῆς. Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶ-
38 μεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέπεισμαι γάρ,
ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί,
39 οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, Οὔτε

---

26. ταῖς ἀσθενείαις GKS. c. rec. — ib. ὑπὲρ ἡμῶν om. L. — 28. τοῖς ἀγαπ. τ. θεὸν πάντα συνεργεῖ ὁ θεὸς εἰς τὸ ἀγαθόν, L. — 34. καὶ prim. om. L. — 36. Ps. 44, 23. — ib. ἕνεκα K. c. rec. — 38. οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα—

ὕψωμα οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται
ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χρι-
στῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ· οὐ ψεύδομαι, 1 IX.
συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι
ἁγίῳ, Ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος 2
ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. Ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ 3
ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν
μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· Οἵτινές εἰσιν 4
Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆ-
και καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγε-
λίαι, Ὧν οἱ πατέρες καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ 5
σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς
αἰῶνας· ἀμήν.

Οὐχ οἷον δέ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 6
οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· Οὐδ' 7
ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· ἐν
Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ 8
τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ
τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγ- 9
γελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον
ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάῤῥᾳ υἱός. Οὐ μόνον δέ, 10
ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ
πατρὸς ἡμῶν. Μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πρα- 11
ξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρό-
θεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ κα-
λοῦντος, Ἐῤῥήθη αὐτῇ· ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ 12

IX. 3. ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ L. — 4. ἡ διαθήκη L. — 5. post σάρκα G* et S. comma delev., sed G⁰. cum K. et rec. reposuit; L. hab. punctum. — 7. cf. Gen. 21, 11 sq. — 9. Gen. 18, 10. — 11. ἀγαθὸν ἢ φαῦλον L. — ib. τοῦ θεοῦ πρόθεσις — 12. Gen. 25, 23. —

13 ἐλάσσονι, Καθὼς γέγραπται· τὸν Ἰακὼβ ἠγά-
14 πησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα. Τί οὖν ἐροῦ-
15 μεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. Τῷ
γὰρ Μωϋσῇ λέγει· ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω
16 ὃν ἂν οἰκτείρω. Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ
17 τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. Λέγει
γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραώ· ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγει-
ρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου καὶ
18 ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα
19 οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει. Ἐρεῖς
οὖν μοι· τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ
20 τίς ἀνθέστηκε; Μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ,
ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ
21 πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; Ἢ οὐκ ἔχει ἐξ-
ουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράμα-
τος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;
22 Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνω-
ρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυ-
23 μίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, Καὶ
ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη
24 ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, Οὓς καὶ ἐκάλε-
σεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν,
25 Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει· καλέσω τὸν οὐ λαόν μου
26 λαόν μου, καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην· Καὶ
ἔσται ἐν τῷ τόπῳ, οὗ ἐῤῥήθη αὐτοῖς· οὐ λαός μου
27 ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. Ἡσαΐας
δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ· ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν
υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατά-

13. Mal. 1, 2 sq.—15. Ex. 33, 19. — 16. ἐλεῶντος L.—17. Ex. 9, 16.—19. Ἐ. μοι οὖν· L.—τί οὖν ἔτι L.—ib. γάρ om. rec. dub. L.—20. Ὦ ἄνθρωπε, μενοῦν γε L.—ib. cf. Jes. 45, 9.—25 sq: Hos. 2, 1. 25.—27 sq: Jes. 10, 22 sq.—ib. τὸ ὑπόλειμμα L.—

λειμμα σωθήσεται· Λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συν- 28
τέμνων ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον ποιή-
σει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν 29
Ἡσαΐας· εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν
σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμοῤῥα
ἂν ὡμοιώθημεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δι- 30
καιοσύνην κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ
πίστεως, Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον 31
δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. Διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, 32
ἀλλ᾽ ὡς ἐξ ἔργων νόμου. προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ
τοῦ προσκόμματος, Καθὼς γέγραπται· ἰδού, τί- 33
θημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκαν-
δάλου, καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυν-
θήσεται.

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας 1 X.
καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν [ἐστιν]
εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ 2
ἔχουσιν, ἀλλ᾽ οὐ κατ᾽ ἐπίγνωσιν. Ἀγνοοῦντες γὰρ 3
τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην
ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπε-
τάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύ- 4
νην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν 5
δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου· ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ
ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δι- 6
καιοσύνη οὕτω λέγει· μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς

28. ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον om. L. — 29. Jes. 1, 9. — 31. δικαιοσύνης posterius om. L. — 32. νόμου et γὰρ om. L. — 33. Jes. 8, 14. 28, 16. — ib. πᾶς om. L. — X. 1. ἡ tert. om. L. — ib. ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν — ib. ἐστιν om. GSL. dub. K. — 3. δικαιοσύνην post ἰδίαν om. $G^0$L. — 5. Lev. 18, 5. — 6—8: Deut. 30, 12—14.

*ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ᾽ ἔστι Χριστὸν κα-*
7 *ταγαγεῖν· Ἤ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;*
8 *τοῦτ᾽ ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. Ἀλλὰ τί*
*λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου*
*καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. τοῦτ᾽ ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πί-*
9 *στεως, ὃ κηρύσσομεν. Ὅτι, ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ*
*στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ*
*καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σω-*
10 *θήσῃ. Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στό-*
11 *ματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ*
*γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσε-*
12 *ται. Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλλη-*
*νος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων πλουτῶν εἰς πάν-*
13 *τας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γάρ, ὃς ἂν*
14 *ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται. Πῶς*
*οὖν ἐπικαλέσονται, εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ*
*πιστεύσουσιν, οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσουσι*
15 *χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ*
*ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται· ὡς ὡραῖοι οἱ πό-*
*δες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομέ-*
16 *νων τὰ ἀγαθά. Ἀλλ᾽ οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐ-*
*αγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσε*
17 *τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ*
18 *διὰ ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω· μὴ οὐκ ἤκουσαν;*
*μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐ-*
*τῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα*
19 *αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω· μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος*

---

**11.** Jes. 28, 16. — **13.** cf. Joel. 3, 5. — **14** sq: *ἐπικαλέσωνται... πιστεύσωσιν... ἀκούσωσι ... κηρύξωσιν* L. — **15.** Jes. 52, 7. — ib. *οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων ἀγαθά.* L. (rel. om.) — **16.** Jes. 53, 1. — **17.** *διὰ ῥήματος Χριστοῦ.* L. — **18.** Ps. 19, 5. — **19.** *μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ;* —

*Μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει,*
*ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀπο-* 20
*τολμᾷ καὶ λέγει· εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμ-*
*φανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Πρὸς δὲ* 21
*τὸν Ἰσραὴλ λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς*
*χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.*

*Λέγω οὖν· μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν* 1 **XI.**
*αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ*
*σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. Οὐκ ἀπώ-* 2
*σατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴ-*
*δατε, ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ*
*θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ· Κύριε, τοὺς προφήτας σου* 3
*ἀπέκτειναν καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν·*
*κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου.*
*Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυ-* 4
*τῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ*
*τῇ Βάαλ. Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα* 5
*κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι* 6
*ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις· [εἰ δὲ ἐξ*
*ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις, ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν*
*ἔργον.] Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέ-* 7
*τυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθη-*
*σαν, Καθὼς γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς* 8
*πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ*
*ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ* 9
*Δαυὶδ λέγει· γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα*
*καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα*
*αὐτοῖς· Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ* 10

---

**19. Deut. 32, 21. — 20 sq: Jes. 65, 1. 2. — XI. 1. cf. Ps. 94, 14. — 2.** *Ἰσραήλ, λέγων·* **— 3. 1. Reg. 19, 10. 14. — ib.** *καὶ* **prius om. L. — 4. 1. Reg. 19, 18. — 6.** *εἰ δὲ ἐξ ἔργων ... ἔργον.* **om. GSL. — 7.** *τούτου* **— 8. Jes. 29, 10. cf. 6, 10. Deut. 29, 3. —**

*βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμ-*
11 *ψον. Λέγω οὖν· μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι;*
*μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτη-*
12 *ρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. Εἰ*
*δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥτ-*
*τημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλή-*
13 *ρωμα αὐτῶν; Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ'*
*ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν*
14 *μου δοξάζω, Εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα*
15 *καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐ-*
*τῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόςληψις, εἰ μὴ ζωὴ*
16 *ἐκ νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·*
17 *καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. Εἰ δέ τινες τῶν*
*κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεν-*
*τρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς*
18 *πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, Μὴ κατακαυχῶ τῶν*
*κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστά-*
19 *ζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλά-*
20 *δοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξε-*
*κλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ὑψηλοφρό-*
21 *νει, ἀλλὰ φοβοῦ. Εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν*
22 *κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ σοῦ φείσεται. Ἴδὲ*
*οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς*
*πεσόντας ἀποτομίαν, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότητα, ἐὰν ἐπι-*
23 *μείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ, Κἀ-*
*κεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθή-*
*σονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι*
24 *αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης*

---

13. *Ὑμῖν δὲ* L. — ib. *ἐφ' ὅσον μὲν οὖν* L. — 19. *οἱ κλάδοι* G* c. rec. — 20. *ἐκλάσθησαν* L. — 21. *φείσηται* — (ib. L. om. *μήπως*) — 22. *ἐπὶ μ. τ. πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης θεοῦ,* L. — 23. *Καὶ ἐκεῖνοι* K. c. rec. —

*ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέ-*
*λαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρι-*
*σθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς* 25
*ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ἦτε παρ᾽*
*ἑαυτοῖς φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσ-*
*ραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰς-*
*έλθῃ· Καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς* 26
*γέγραπται· ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος καὶ ἀποστρέψει*
*ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ᾽* 27
*ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.*
*Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι᾽ ὑμᾶς, κατὰ δὲ* 28
*τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· Ἀμετα-* 29
*μέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ.*
*Ὥςπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν* 30
*δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· Οὕτω καὶ οὗτοι* 31
*νῦν ἠπείθησαν, τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεη-*
*θῶσι. Συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς* 32
*ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. Ὦ βάθος πλού-* 33
*του καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα*
*τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.*
*Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ* 34
*ἐγένετο; Ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθή-* 35
*σεται αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς* 36
*αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.*

*Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰ-* 1 XII.
*κτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυ-*
*σίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν*
*λατρείαν ὑμῶν· Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι* 2

---

25. *ἐν ἑαυτοῖς* L. — 26 sq: Jes. 59, 20 sq. cf. 27, 9. Jer. 31, 33 sq. — 30. *καὶ* om. G°KL. — 34. cf. Jes. 40, 13. — 35. cf. Job. 41, 2. — XII. 2. *συσχηματίζεσθαι . . . μεταμορφοῦσθαι* L. —

τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ
νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ
3 θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. Λέγω
γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι
ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ᾽ ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ
φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε
4 μέτρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέλη
πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει
5 πρᾶξιν, Οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χρι-
6 στῷ, ὁ δὲ καθ᾽ εἷς ἀλλήλων μέλη, Ἔχοντες δὲ χαρί-
σματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα·
εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως·
7 Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν
8 τῇ διδασκαλίᾳ· Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλή-
σει· ὁ μεταδιδούς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν
9 σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι. Ἡ ἀγάπη ἀνυπό-
κριτος· ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ
10 ἀγαθῷ· Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι·
11 τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· Τῇ σπουδῇ μὴ
ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· τῷ κυρίῳ δουλεύοντες·
12 Τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ
13 προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· Ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων
14 κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. Εὐλογεῖτε
τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.
15 Χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων.
16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ
φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ
17 γίνεσθε φρόνιμοι παρ᾽ ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ
κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάν-

2. ὑμῶν om. L. — 4. πολλὰ μέλη L. — 5. τὸ δὲ καθ᾽ εἷς L. — 11. τῷ καιρῷ δουλεύοντες G. —

των ἀνθρώπων· Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ 18
πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδι- 19
κοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ. γέγρα-
πται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύ-
ριος. Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· 20
ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν. τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας
πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ 21
ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑπο- 1 XIII.
τασσέσθω. οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ θεοῦ, αἱ
δὲ οὖσαι [ἐξουσίαι] ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. Ὥςτε 2
ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ
ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λή-
ψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγα- 3
θῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖ-
σθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαι-
νον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστι σοὶ εἰς τὸ 4
ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰ-
κῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν,
ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ 5
ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ
καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους 6
τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο
προςκαρτεροῦντες. Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· 7
τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν
φόβον τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν. Μηδενὶ μη- 8
δὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν
τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκε. Τὸ γάρ· οὐ μοιχεύ- 9

---

**19.** Deut. 32, 35. — **20.** Ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ L.—ib. cf. Prov. 25, 21 sq. — XIII. **1.** εἰ μὴ ὑπὸ θ. L. — ib. ἐξουσίαι om. GSL. dub. K. — ib. ὑπὸ τοῦ θεοῦ — **3.** τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ L. — **7.** οὖν om. L. — **8.** ἀγαπᾶν ἀλλήλους —

*σεις· οὐ φονεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐκ ἐπιθυμήσεις·
καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφα-
λαιοῦται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυ-
10 τόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται·
11 πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. Καὶ τοῦτο, εἰδότες
τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι·
νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσα-
12 μεν. Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀπο-
θώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα
13 τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως πε-
ριπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ
14 ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ· Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν
κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ
ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.*

XIV. 1 *Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνε-
2 σθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει
3 φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. Ὁ
ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, καὶ ὁ μὴ
ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν
4 προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην;
τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ· δυ-
5 νατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στῆσαι αὐτόν. Ὃς μὲν κρί-
νει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν·
6 ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. Ὁ φρονῶν
τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ, καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέ-
ραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ. καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει·*

---

9. cf. Ex 20, 13 sq. et Lev. 19, 18. — ib. *οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· οὐκ ἐπιθ.* K. (sed dub.) c. rec. — ib. *ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ* L. — ib. *ὡς σεαυτόν.* L. — 11. *ἤδη ἡμᾶς* L. — 12. *ἐνδυσώμεθα δὲ* L. — XIV. 3. *ἐξουθενείτω· ὁ δὲ μὴ ἐσθ.* L. — 4. *δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος* L. — 6. *καὶ ὁ μὴ φρον … οὐ φρονεῖ* om. L. — ib. *καὶ* ante *ὁ ἐσθ.* om. rec. —

*εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ
ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν* 7
*ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· Ἐάν τε* 8
*γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,
τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε
ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ* 9
*Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νε-
κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δέ, τί κρίνεις τὸν* 10
*ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σύ, τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν
σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ
Χριστοῦ. Γέγραπται γάρ· ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος,* 11
*ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομο-
λογήσεται τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ* 12
*ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους* 13
*κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέ-
ναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. Οἶδα καὶ* 14
*πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' αὐ-
τοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοι-
νόν. Εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ-* 15
*έτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου
ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ* 16
*βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. Οὐ γάρ ἐστιν* 17
*ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιο-
σύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· Ὁ γὰρ* 18
*ἐν τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ
καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰ-* 19

8. *ἐάν τε ἀποθνήσκομεν* (bis) L. — 9. *καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνέζησεν* — ib. *καὶ ἀπέθανε καὶ ἔζησεν* GKS -, sed *ἀπέθανε καὶ ἔζησεν*, L. — 10. *τῷ βήμ. τοῦ θεοῦ* L. — 11. Jes. 45, 23. — ib. *ἐξομολογ. πᾶσα γλῶσσα* L. — 12. *οὖν* om. L. — ib. *ἀποδώσει* L. — 14. *δι' ἑαυτοῦ* — 15. *Εἰ γὰρ* L. — 18. *ἐν τούτῳ* $G^{0}$L. —

ρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλή-
20 λους. Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ
θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώ-
21 πῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ
φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ἀδελφός
22 σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πί-
στιν ἔχεις· κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μα-
23 κάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. Ὁ δὲ
διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ
πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.
XV. 1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα
τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.
2 Ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν
3 πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ
ἤρεσεν, ἀλλά, καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν
4 ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ προε-
γράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ἵνα
διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν
5 τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ
τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλ-
6 λήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, Ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν
ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυ-
7 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε
ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς
8 εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, Ἰησοῦν Χριστὸν διάκο-
νον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς

---

**22.** *Σὺ πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε* **L. — 23. Fini huius cap. multi codd., verss. etPP. addunt tria ultima commata c. XVI. 25—27. — XV. 2.** *Ἕκαστος γὰρ* **— 3. Ps. 69, 10. — ib.** *ἐπέπεσαν* **L. — 4.** *εἰς τ. ἡμετ. διδ. ἐγράφη* **L. — ib.** *καὶ διὰ τῆς παρακλ.* **G*SL. — 7.** *ἡμᾶς* **— ib.** *τοῦ θεοῦ* **L. — 8.** *Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκ. γενέσθαι* **L. —**

τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, Τὰ δὲ 9
ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγρα-
πται· διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ
τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει· εὐφράν- 10
θητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν· αἰ- 11
νεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐ-
τὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· ἔσται 12
ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος 13
πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πι-
στεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνά-
μει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ 14
ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπλη-
ρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους
νουθετεῖν. Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, 15
ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χά-
ριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, Εἰς τὸ εἶναί 16
με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουρ-
γοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προς-
φορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύμα-
τι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ 17
πρὸς τὸν θεόν· Οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ 18
κατειργάσατο Χριστὸς δι᾽ ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν,
λόγῳ καὶ ἔργῳ, Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, 19
ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου, ὥςτε με ἀπὸ Ἱερουσα-
λὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι

---

9. Ps. 18, 50. — 10. Deut. 32, 43. — 11. *Καὶ πάλιν λέγει·* L. — ib. Ps. 117, 1. — ib. *πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον* L. — 12. Jes. 11, 10. — 16. *Χρ. Ἰησοῦ* L. — 17. *τὴν καύχησιν* L. — ib. *πρὸς θεόν·* — 18. *τι λαλεῖν* L. — 19. *πνεύματος θεοῦ,* —

20 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· Οὕτω δὲ φιλοτιμούμε-
νον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός,
21 ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, Ἀλλὰ
καθὼς γέγραπται· οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ,
22 ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι. Διὸ καὶ
23 ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Νυνὶ
δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιπο-
θίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν,
24 Ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλπίζω διαπο-
ρευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμ-
φθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλη-
25 σθῶ. Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν
26 τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα
κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν
27 ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. Εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφει-
λέται αὐτῶν εἰσιν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν
ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς
28 λειτουργῆσαι αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ
σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσο-
29 μαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν. Οἶδα δέ, ὅτι ἐρχό-
μενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγε-
30 λίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς,
ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ
τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν
31 ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, Ἵνα
ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ

---

20. φιλοτιμοῦμαι L. — 21. Jes. 52, 15. — 22. ἐνεκοπτ. πολλάκις L. — 24. Ὡς ἂν L. — ib. Ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐλπίζω γὰρ — ib. ἀφ' ὑμῶν L. (qui etiam γὰρ serv. c. rec.) — 27. εἰσὶν αὐτῶν L. — 28. εἰς Σπανίαν L. — 29. τοῦ εὐαγγελίου τοῦ om. GSL. —

ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόςδεκτος
γένηται τοῖς ἁγίοις· Ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς 32
διὰ θελήματος θεοῦ καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. Ὁ 33
δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην, τὴν ἀδελφὴν 1 XVI.
ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγ-
χρεαῖς, Ἵνα αὐτὴν προςδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως 2
τῶν ἁγίων καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ
πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη
καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ 3
Ἀκύλαν, τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
(Οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον 4
ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ
πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν,) Καὶ τὴν κατ᾽ οἶ- 5
κον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον, τὸν
ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χρι-
στόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν 6
εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν, 7
τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ
γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν, τὸν 8
ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανόν, 9
τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν, τὸν ἀγα-
πητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν, τὸν δόκιμον ἐν 10
Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.
Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα, τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσα- 11
σθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ.

---

**31.** *καὶ ἡ δωροφορία μου ἡ ἐν Ἱερ. εὐπρ. τ. ἁγ. γ.* **L.** — **32.** *Ἵνα ἐν χαρᾷ ἐλθὼν πρ. ὑμ. διὰ θελ. κυρίου Ἰησοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν* **L.** — **XVI. 2.** *προςδ. αὐτὴν* **L.** — **ib.** *καὶ γὰρ αὕτη* **G*S. c. rec.** — **ib.** *καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ* **L.** — **3.** *Πρίσκιλλαν* — **5.** *ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας* — **6.** *εἰς ὑμᾶς* **L.** —

12 Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν, τὰς κοπιώ-
σας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα, τὴν ἀγαπητήν,
13 ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ῥοῦ-
φον, τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
14 καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα,
Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελ-
15 φούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα
καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ Ὀλυμπᾶν καὶ τοὺς σὺν
16 αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν
φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι
τοῦ Χριστοῦ.
17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς
διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχήν, ἣν
ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν.
18 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύ-
ουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολο-
γίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκά-
19 κων. Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο·
χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶ-
20 ναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ
δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς
πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.
21 Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος, ὁ συνεργός μου,
καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος, οἱ συγγε-
22 νεῖς μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γρά-
23 ψας τὴν ἐπιστολήν, ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς
Γάϊος, ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. ἀσπά-

14. Ἑρμῆν, Π., Ἑρμᾶν L. — 16. πᾶσαι om. rec. — 18. τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χρ. — ib. τῷ κυρίῳ Χριστῷ ἡμῶν G*. — 19. ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω L. — 20. μεθ' ὑμῶν. ἀμήν. — 21. Ἀσπάζεται L. — 23. καὶ ὅλης τῆς ἐκκλ. L. —

*ζεται ὑμᾶς Ἔραστος, ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ*
*Κούαρτος ὁ ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν* 24
*Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.*
*Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγ-* 25
*γέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ*
*ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,*
*Φανερωθέντος δὲ νῦν, διά τε γραφῶν προφητικῶν* 26
*κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως*
*εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, Μόνῳ σοφῷ θεῷ,* 27
*διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.*

*Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης, τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.*

---

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

*Παῦλος, κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ* 1
*διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, Τῇ* 2
*ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις*
*ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις σὺν πᾶσι τοῖς ἐπι-*
*καλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-*
*στοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν. Χάρις* 3
*ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου*
*Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

24. Hoc comma om. L. — 25—27. Haec commata cum multis codd. et nonnullis verss., Patribus et editt. posuit G. in fine c. XIV. — 27. *εἰς τ. αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.* L. —

4 *Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ*
*τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰη-*
5 *σοῦ, Ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ*
6 *λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, Καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ*
7 *Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, Ὥςτε ὑμᾶς μὴ ὑστε-*
*ρεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν*
8 *ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὃς*
*καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ*
9 *ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πιστὸς ὁ*
*θεός, δἰ οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ*
*Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.*

10 *Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος*
*τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε*
*πάντες καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτι-*
11 *σμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. Ἐδη-*
*λώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν*
12 *Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι. Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι*
*ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ*
13 *Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. Μεμέρι-*
*σται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν;*
14 *ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; Εὐχαριστῶ*
*τῷ θεῷ, ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον*
15 *καὶ Γάϊον, Ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα*
16 *ἐβάπτισα. Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον·*
*λοιπὸν οὐκ οἶδα, εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.*

17 *Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ'*
*εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ*
18 *ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυ-*
*ροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστί, τοῖς δὲ σωζο-*
19 *μένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστι. Γέγραπται γάρ·*

---

1. Cor. I. 14. *τῷ θεῷ μου* L. — 15. *ἐβαπτίσθητε* L. —

*ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν*
*συνετῶν ἀθετήσω. Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς;* 20
*ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ*
*θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; Ἐπειδὴ γὰρ* 21
*ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σο-*
*φίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ*
*κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας· Ἐπειδὴ καὶ* 22
*Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσι καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦ-*
*σιν, Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον,* 23
*Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσι δὲ μωρίαν, Αὐτοῖς* 24
*δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι, Χριστὸν*
*θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ* 25
*θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί, καὶ τὸ ἀσθε-*
*νὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί. Βλέ-* 26
*πετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ*
*σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐ-*
*γενεῖς· Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ* 27
*θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ, καὶ τὰ ἀσθενῆ*
*τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ*
*ἰσχυρά, Καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθε-* 28
*νημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ*
*ὄντα καταργήσῃ· Ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ* 29
*ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ* 30
*Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη*
*τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· Ἵνα καθὼς γέ-* 31
*γραπται· ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.*

*Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ* 1 II.
*καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ*

19. Jes. 29, 14. — 20. cf. Jes. 44, 25. — 22. *σημεῖον* — 23. *Ἕλλησι δὲ μωρίαν* — 27. *καταισχύνῃ τοὺς σοφούς* L. — 28. *καὶ* postrem. om. SL. dub. K. — 29. *ἐνώπιον τοῦ θεοῦ* GKSL. — 30. *σοφία ἡμῖν* KL. — 31. Jer. 9, 23. —

2 μαρτύριον τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν
ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμέ-
3 νον. Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρό-
4 μῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· Καὶ ὁ λόγος μου
καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς [ἀνθρωπίνης]
σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυ-
5 νάμεως, Ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώ-
6 πων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν
τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ
τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμέ-
7 νων· Ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ,
τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν
8 αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, Ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων
τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· (εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν
9 τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν·) Ἀλλά, καθὼς
γέγραπται, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε
καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν
10 ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν
ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα
11 πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. Τίς γὰρ οἶ-
δεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα
τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ θεοῦ
12 οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. Ἡμεῖς δὲ
οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα
τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρι-
13 σθέντα ἡμῖν. Ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀν-
θρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος,

---

**II. 2.** τοῦ εἰδέναι τι — **ib.** ἔκρινά τι εἰδέναι **GKSL.** — **4.** ἀνθρωπίνης **om. GSL. dub. K.** — **7.** σοφίαν θεοῦ — **9. Jes. 64, 4.** — **ib.** ὅσα ἡτοίμ. **L.** — **10.** ὁ θ. ἀπεκάλυψε — **ib.** αὐτοῦ **om. L.** — **11.** οὐδεὶς ἔγνωκεν **L.** — **13.** πνεύματος ἁγίου —

πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. Ψυχικὸς δὲ 14
ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ·
μωρία γάρ αὐτῷ ἐστι, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι
πνευματικῶς ἀνακρίνεται. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνα- 15
κρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.
Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; 16
ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι 1 III.
ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις
ἐν Χριστῷ. Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὔπω 2
γὰρ ἐδύνασθε, ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε. Ἔτι 3
γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις
καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρω-
πον περιπατεῖτε; Ὅταν γὰρ λέγῃ τις· ἐγὼ μέν εἰμι 4
Παύλου· ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλώ· οὐχὶ σαρκικοί
ἐστε; Τίς οὖν ἐστι Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλώς; 5
διάκονοι, δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύ-
ριος ἔδωκεν. Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, 6
ἀλλ' ὁ θεὸς ηὔξανεν· Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἔστι 7
τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. Ὁ φυ- 8
τεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον
μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. Θεοῦ γάρ 9
ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.
Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σο- 10
φὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικο-
δομεῖ. ἕκαστος δὲ βλεπέτω, πῶς ἐποικοδομεῖ. Θε- 11
μέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν

16. cf. Jes. 40, 13. — ib. ἡμεῖς δὲ νοῦν κυρίου L. — III. 1. Καὶ ἐγώ K. c. rec. — ib. σαρκίνοις GL. — 2. καὶ οὐ βρῶμα — ib. ἠδύνασθε — ib. οὔτε — 3. καὶ διχοστασίαι om. L. — 4. οὐκ ἄνθρωποί ἐστε; L. — 5. Τί οὖν ἐστιν Ἀπολλώς, τί δέ ἐστι Παῦλος; L. — ib. Ἀπολλώς, ἀλλ' ἢ διάκονοι … ἔδωκεν; K. c. rec. —

12 κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. Εἰ δέ τις ἐποι-
κοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον χρυσόν, ἄργυρον, λί-
13 θους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, Ἑκάστου τὸ
ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι
ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
14 ἐστι, τὸ πῦρ δοκιμάσει. Εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ, ὃ
15 ἐπῳκοδόμησε, μισθὸν λήψεται· Εἴ τινος τὸ ἔργον
κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται,
16 οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς θεοῦ
17 ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἴ τις
τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός·
ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.
18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι
ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένη-
19 ται σοφός. Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μω-
ρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστι. γέγραπται γάρ· ὁ δρασσόμε-
20 νος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. Καὶ πά-
λιν· κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν,
21 ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ὥςτε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώ-
22 ποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν, Εἴτε Παῦλος, εἴτε
Ἀπολλώς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωή, εἴτε
θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν
23 ἐστιν· Ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.
IV. 1 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέ-
2 τας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. Ὃ δὲ
λοιπόν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑ-
3 ρεθῇ. Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὑφ᾽ ὑμῶν
ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ᾽ οὐδὲ

11. Ἰησοῦς ὁ Χριστός — ib. Χριστὸς Ἰησοῦς L. — 13. τὸ πῦρ αὐτὸ δοκ. L. — 14. μένει — 15. οὕτω GKS. — 17. φθερεῖ αὐτὸν L. — 19. Job. 5, 13. — 20. Ps. 94, 11. — 22. ἐστιν om. L. — IV. 2. Ὧδε λοιπὸν ζητεῖται L. —

ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· (Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' 4
οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι·) ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύ-
ριός ἐστιν. Ὥςτε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν 5
ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκό-
τους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ
τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν 6
καὶ Ἀπολλὼ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ
ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς
φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. Τίς γάρ σε διακρί- 7
νει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί
καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ; 8
ἤδη ἐπλουτήσατε; χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε; καὶ
ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασι-
λεύσωμεν. Δοκῶ γάρ, ὅτι ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀπο- 9
στόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι
θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀν-
θρώποις. Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ 10
φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυ-
ροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς ἄρτι 11
ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν
καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν Καὶ κοπιῶμεν 12
ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι εὐλο-
γοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, Βλασφημούμενοι 13
παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγε-
νήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέ- 14
πων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπη-
τὰ νουθετῶ. Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε 15
ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χρι-

6. ὑπὲρ ἃ γέγραπται, (om. φρονεῖν) L. — 9. ὅτι prius om. L. — 11. γυμνιτεύομεν L. —

στῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.
16 17 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ
τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστι τέκνον μου
ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει
τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν
18 πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου
19 πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· Ἐλεύσομαι δὲ τα-
χέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι
οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν·
20 Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνά-
21 μει. Τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν
ἀγάπῃ πνεύματί τε πραότητος;
V. 1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη
πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα
2 τοῦ πατρὸς ἔχειν. Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ;
καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου
3 ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας; Ἐγὼ μὲν γὰρ
ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέ-
κρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον,
4 Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ συν-
αχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυ-
5 νάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Παραδοῦ-
ναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός,
ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε, ὅτι μικρὰ
7 ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; Ἐκκαθάρατε τὴν πα-
λαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυ-
μοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη,

---

17. μου τέκν. et τὰς ἐν Χρ. Ἰησοῦ L. — V. 1. ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται — 2. ἐξαρθῇ — 3. ὡς prius om. L. — 7. Ἐκκαθάρατε οὖν — ib. ὑπὲρ ἡμῶν om. L. — ib. ἐθύθη. —

*Χριστός. Ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ,* 8
*μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις*
*εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπι-* 9
*στολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, Καὶ οὐ πάν-* 10
*τως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέ-*
*κταις ἢ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα*
*ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ* 11
*συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ*
*πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ*
*μέθυσος ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. Τί* 12
*γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρί-*
*νετε; Τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρινεῖ. ἐξάρατε τὸν πο-* 13
*νηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.*

*Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτε-* 1 VI.
*ρον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν*
*ἁγίων; Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρι-* 2
*νοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε*
*κριτηρίων ἐλαχίστων; Οὐκ οἴδατε, ὅτι ἀγγέλους κρι-* 3
*νοῦμεν; μήτιγε βιωτικά; Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια* 4
*ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τού-*
*τους καθίζετε; Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω· οὕτως* 5
*οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρῖ-*
*ναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; Ἀλλὰ ἀδελφὸς* 6
*μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; Ἤδη* 7
*μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε*
*μεθ' ἑαυτῶν. διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί*
*οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε* 8

---

10. *Καὶ* om. L. — ib. *καὶ ἁρπ.* L. — ib. *ὠφείλετε* L. — 11. *ἢ πόρνος* — 12. *καὶ τοὺς ἔξω* GKS. c. rec. — 13. *κρίνει* — ib. *καὶ ἐξαρεῖτε* K. c. rec. (cf. Deut. 17, 7.) — ib. *καὶ* om. GSL. — ib. *ἐξάρατε* nobiscum leg. G°L. — VI. 2. *Ἢ* om. rec. — 5. *οὐκ ἔστιν* — ib. *οὐδεὶς σοφός,* L. — 7. *ἐν ὑμῖν* —

9 καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς. Ἢ οὐκ οἴδατε,
ὅτι ἄδικοι βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; μὴ πλα-
νᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε
10 μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται Οὔτε κλέπται οὔτε πλεο-
νέκται οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες βασι-
11 λείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. Καὶ ταῦτα τινὲς
ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ' ἐδι-
καιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἐν τῷ
πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει·
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι
13 ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία
τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα κα-
ταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ,
14 καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· Ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον
ἤγειρε καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
15 Οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ
ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρ-
16 νης μέλη; μὴ γένοιτο. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ὁ κολλώ-
μενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν; ἔσονται γάρ, φησίν,
17 οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ
18 ἓν πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρ-
τημα, ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός
ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.
19 Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν
ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ
20 ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε
δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν [καὶ ἐν τῷ πνεύματι
ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ θεοῦ].

8. καὶ τοῦτο L. — 9. θεοῦ βασιλείαν GSL. — 10. βασ. θεοῦ κληρονομήσουσιν L. — 14. ὑμᾶς — 16. Gen. 2, 24. — 20. καὶ ἐν τῷ πν.... θεοῦ om. GSL. dub. K. —

*Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ* 1 VII.
*γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι· Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος* 2
*τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄν-*
*δρα ἐχέτω. Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδι-* 3
*δότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Ἡ γυνὴ τοῦ* 4
*ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως*
*δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ'*
*ἡ γυνή. Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ* 5
*συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ,*
*καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ*
*σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω* 6
*κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. Θέλω γὰρ πάν-* 7
*τας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος*
*ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ τοῦ θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ*
*οὕτως. Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χή-* 8
*ραις· καλὸν αὐτοῖς, ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. Εἰ δὲ* 9
*οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστι*
*γαμῆσαι, ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγ-* 10
*γέλλω οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς*
*μὴ χωρισθῆναι (Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγα-* 11
*μος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω) καὶ ἄνδρα γυναῖκα*
*μὴ ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ κύ-* 12
*ριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ*
*συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν, Καὶ* 13
*γυνή, ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ*
*οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν. Ἡγίασται γὰρ* 14

VII. 3. *τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω* — 5. *σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ* — ib. *ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε* — 7. *Θέλω δὲ* L. — ib. *χάρισμα ἔχει* — ib. *ὁ..ὁ..* L. — 8. *καλὸν αὐτοῖς ἐστιν* K. (sed dub.) c. rec. — 10. *χωρίζεσθαι* L. — 13. *καὶ οὗτος* L. — ib. *μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα* L. —

ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ
ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν
15 ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος
χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ
ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν
16 ἡμᾶς ὁ θεός. Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα
17 σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; Εἰ
μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς κέκλη-
κεν ὁ θεός, οὕτω περιπατείτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς
18 ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. Περιτετμημένος
τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλή-
19 θη, μὴ περιτεμνέσθω. Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ
ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν
20 θεοῦ. Ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ
21 μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης, μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ
22 καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. Ὁ
γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου
ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστι
23 Χριστοῦ. Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι
24 ἀνθρώπων. Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τού-
25 τῳ μενέτω παρὰ θεῷ. Περὶ δὲ τῶν παρθέ-
νων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς
26 ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν,
τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην,
27 ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. Δέδεσαι γυ-
ναικί, μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός, μὴ ζή-
28 τει γυναῖκα. Ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες, καὶ
ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε· θλῖψιν δὲ τῇ
σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι.

14. ἡ ἄπ. ἐν τῷ ἀδελφῷ, L. — 17. ἐμέρισεν ὁ θεός, ἕκαστον . . ὁ κύριος — 24. παρὰ τῷ θεῷ — 28. Ἐὰν δ. κ. γαμήσῃς L. —

Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ 29
λοιπόν ἐστιν· ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ
ἔχοντες ὦσι, Καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ 30
οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες
ὡς μὴ κατέχοντες, Καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τού- 31
τῳ ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ
κόσμου τούτου. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ 32
ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυ-
ρίῳ· Ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς 33
ἀρέσει τῇ γυναικί. Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρ- 34
θένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία
καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ
τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. Τοῦτο δὲ 35
πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον
ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρε-
δρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν 36
ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος,
καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ
ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. Ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν 37
τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ
τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρ-
δίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
ποιεῖ. Ὥςτε καὶ ὁ ἐκγαμίζων καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ 38
μὴ γαμίζων κρεῖσσον ποιεῖ. Γυνὴ δέδεται [νόμῳ] 39

---

29. ὅτι ὁ καιρὸς — ib. ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν, τὸ λοιπὸν ἵνα SL. — 31. τὸν κόσμον ὡς L. — 32. ἀρέσῃ (it. v. 33. 34.) L. — 34. Μεμέρισται καὶ ἡ γ. K. — ib. τῇ γυναικί· μεμέρισται. Καὶ ἡ γυνὴ S. — ib. τῇ γυναικί, καὶ μεμέρισται. Καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ L. — 35. εὐπρόςεδρον — 37. ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος L. — 38. ὁ γαμίζων τὴν παρθένον ἑαυτοῦ καλῶς ποιεῖ L. — ib. καλῶς ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων K. c. rec. — 39. νόμῳ om. GKSL. —

*ἐφ᾿ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ
ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μό-
40 νον ἐν κυρίῳ. Μακαριωτέρα δέ ἐστιν, ἐὰν οὕτω μεί-
νῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα
θεοῦ ἔχειν.*

VIII. 1 *Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν, ὅτι πάντες
γνῶσιν ἔχομεν· (ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδο-
2 μεῖ· Εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνω-
3 κε καθὼς δεῖ γνῶναι· Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν,
4 οὗτος ἔγνωσται ὑπ᾿ αὐτοῦ·) Περὶ τῆς βρώσεως οὖν
τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν, ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κό-
5 σμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος, εἰ μὴ εἷς. Καὶ
γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ
γῆς, (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί,)
6 Ἀλλ᾿ ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ
ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι᾿
7 οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι᾿ αὐτοῦ. Ἀλλ᾿ οὐκ ἐν
πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου
ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις
8 αὐτῶν, ἀσθενὴς οὖσα, μολύνεται. Βρῶμα δὲ ἡμᾶς
οὐ παρίστησι τῷ θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισ-
9 σεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα. Βλέ-
πετε δέ, μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γέ-
10 νηται τοῖς ἀσθενοῦσιν. Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σέ, τὸν
ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συν-
είδησις αὐτοῦ, ἀσθενοῦς ὄντος, οἰκοδομηθήσεται εἰς
11 τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; Καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθε-
νῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι᾿ ὃν Χριστὸς ἀπέ-*

---

VIII. 2. *Εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω ἔγνω καθὼς* L. — 4. *ἕτερος* om. L. — 5. *ἐπὶ τῆς γῆς* — 7. *τῇ συνηθείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς* L. — 9. *τοῖς ἀσθενέσιν.* KL. — 11. *ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφός* L. —

*θανεν. Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς* 12
*καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς*
*Χριστὸν ἁμαρτάνετε. Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλί-* 13
*ζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶ-*
*να, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.*

*Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;* 1 IX.
*οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ*
*ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ* 2
*ἀπόστολος, ἀλλάγε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς*
*ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. Ἡ ἐμὴ ἀπο-* 3
*λογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστί. Μὴ οὐκ ἔχο-* 4
*μεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; Μὴ οὐκ ἔχομεν* 5
*ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοι-*
*ποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς;*
*Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν* 6
*τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψω-* 7
*νίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ ἐκ τοῦ καρ-*
*ποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ*
*ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; Μὴ κατὰ* 8
*ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα*
*λέγει; Ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· οὐ* 9
*φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ;*
*Ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι* 10
*ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν*
*ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευμα-* 11
*τικὰ ἐσπείραμεν, μέγα, εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θε-*
*ρίσομεν; Εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν,* 12

---

IX. 1. *Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; . . ἐλεύθερος;* — 6. *τοῦ* om. L. — 7. *καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ* L. — ib. *ἢ* om. L. — 8. *ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει;* L. — 9. Deut. 25, 4. — 10. *ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι* L. — ib. *καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι* K. c. rec. — 12. *Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσ. ὑμῶν* —

οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ
ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα
13 δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ οἴδατε, ὅτι
οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ
θυσιαστηρίῳ προςεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμε-
14 ρίζονται; Οὕτω καὶ ὁ κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγ-
15 γέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν· Ἐγὼ
δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα,
ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον
16 ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. Ἐὰν
γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη
γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοί ἐστιν, ἐὰν μὴ εὐαγγε-
17 λίζωμαι. Εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω·
18 εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. Τίς οὖν μοί
ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι
19 τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ
ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς
20 πλείονας κερδήσω· Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς
Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον
ὡς ὑπὸ νόμον, (μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον,) ἵνα τοὺς
21 ὑπὸ νόμον κερδήσω· Τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ
ὢν ἄνομος θεῷ, ἀλλ' ἔννομος Χριστῷ,) ἵνα κερδήσω
22 ἀνόμους. Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής,
ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ
23 πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. Τοῦτο δὲ ποιῶ

13. cf. Deut. 18, 1 sqq. — ib. παρεδρεύοντες L. — 15. Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων K. c. rec. — ib. ἢ τὸ καύχημά μου· οὐδεὶς κενώσει. L. — 16. οὐαὶ δὲ — ib. ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι L. — 18. τοῦ Χριστοῦ om. L. — 20. μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον om. rec. — 21. ἄνομος θεοῦ.. Χριστοῦ L. — ib. ἵνα κερδάνω τοὺς L. — 22. τὰ om. L. — 23. Πάντα δὲ ποιῶ L. —

διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.
Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν 24
τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε,
ἵνα καταλάβητε. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγ- 25
κρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν, ἵνα φθαρτὸν στέφανον
λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. Ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέ- 26
χω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτω πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέ-
ρων, Ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγω- 27
γῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ 1 X.
πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ
πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, Καὶ πάντες εἰς 2
τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θα-
λάσσῃ, Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν 3
ἔφαγον, Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν 4
ἔπιον· (ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης
πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός·) Ἀλλ' οὐκ ἐν 5
τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθη-
σαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγε- 6
νήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν,
καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. Μηδὲ εἰδωλολάτραι 7
γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν, ὡς γέγραπται· ἐκάθι-
σεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.
Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, 8
καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Μηδὲ 9
ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν, καθὼς καί τινες αὐτῶν

X. 1. Οὐ θέλω δὲ — ib. et sq. cf. Exod. 13, 21. 14, 22. Num. 9, 18. — 2. ἐβαπτίσθησαν L. — 3 — 6. cf. Ex. 16, 15. 17, 6. Num. 11, 4. 20, 11. 26, 64. sq. — πν. ἔφαγ. βρ. L. — 4. πν. ἔπ. πόμα L. — 7. ὥσπερ γέγραπται L. — ib. Ex. 32, 6. — 8 — 10. cf. Num. 25, 1. 9. 21, 4 sq. 14, 2 sqq. 36 sqq. — 8. ἔπεσαν L. — 9. τὸν κύριον L. — ib. καθώς τινες L. —

10 *ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο. Μηδὲ*
*γογγύζετε, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ*
11 *ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Ταῦτα δὲ πάντα*
*τύποι συνέβαινον ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν*
12 *ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. Ὥστε*
13 *ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω, μὴ πέσῃ. Πειρασμὸς*
*ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ*
*θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνα-*
*σθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν,*
14 *τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν. Διόπερ, ἀγαπητοί μου,*
15 *φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. Ὡς φρονίμοις λέ-*
16 *γω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. Τὸ ποτήριον τῆς εὐλο-*
*γίας, ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ*
*Χριστοῦ ἐστι; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία*
17 *τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; Ὅτι εἷς ἄρτος,*
*ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς*
18 *ἄρτου μετέχομεν. Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα·*
*οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστη-*
19 *ρίου εἰσί; Τί οὖν φημι; ὅτι εἴδωλόν τι ἔστιν; ἢ*
20 *ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἔστιν; Ἀλλ' ὅτι ἃ θύει τὰ ἔθνη,*
*δαιμονίοις θύει καὶ οὐ θεῷ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινω-*
21 *νοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. Οὐ δύνασθε ποτή-*
*ριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων, οὐ δύνα-*
*σθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμο-*
22 *νίων. Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι*
*αὐτοῦ ἐσμεν;*
23 *Πάντα [μοι] ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει·*

---

10. *καθώς τινες* L. — 11. *Ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβ.* L. — 13. *τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς* — 19. *ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἔστιν ἢ ὅτι εἴδωλόν τι ἔστιν;* L. — 20. *ἃ θύουσι δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν* (om. *τὰ ἔθνη*) L. — 23. *μοι* (bis) om. GSL. dub. K. —

πάντα [μοι] ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. Μη- 24
δεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου [ἕκαστος].
Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνα- 25
κρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ 26
καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν 27
ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέ-
μενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνεί-
δησιν. Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο εἰδωλόθυτόν 28
ἐστι· μὴ ἐσθίετε δι᾽ ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν
συνείδησιν. Συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλ- 29
λὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρί-
νεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; Εἰ ἐγὼ χάριτι μετέ- 30
χω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε 31
οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δό-
ξαν θεοῦ ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰου- 32
δαίοις καὶ Ἕλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, Κα- 33
θὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυ-
τοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. 1 XI.

Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέ- 2
μνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις
κατέχετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς 3
ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ,
κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ ὁ θεός. Πᾶς ἀνὴρ προσευχό- 4
μενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ 5
προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει
τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ

24. ἕκαστος om. GSL. dub. K. — 26. Ps. 24. 1. — 27. δὲ om. L. — 28. ἱερόθυτόν ἐστιν L. — ib. καὶ τὴν συνείδησιν· τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. — 30. Εἰ δὲ ἐγὼ — XI. 3. cf. Gen. 2, 22. — 5. τ. κεφ. αὐτῆς· L. —

6 ἐξυρημένῃ. Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ
κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυ-
7 ρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ
ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δό-
8 ξα θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν· Οὐ
γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·
9 Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ
10 γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ
ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους.
11 Πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναι-
12 κὸς ἐν κυρίῳ· Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός,
οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ
13 τοῦ θεοῦ. Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶ
14 γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; Ἢ
οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν
15 κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι; Γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα
αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐ-
16 τῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην
συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς
18 τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε. Πρῶ-
τον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω
σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω·
19 Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι
20 φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. Συνερχομένων οὖν ὑμῶν
21 ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστι κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· Ἕκα-
στος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν,
22 καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ

7. ἡ γυνὴ δὲ L. — 11. οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, — 14. Ἢ om. L. — ib. ἡ φύσις αὐτὴ L. — 15. αὐτῇ posterius om. S. dub. K. — 17. παραγγέλλω, οὐκ ἐπαινῶν L. — ib. κρεῖσσον et ἧσσον L. 18. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ —

ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ
θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχον-
τας; τί ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ
ἐπαινῶ. Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ 23
καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτί,
ῇ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον, Καὶ εὐχαριστήσας 24
ἔκλασε καὶ εἶπε· [λάβετε, φάγετε·] τοῦτό μου ἐστὶ
τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς
τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡςαύτως καὶ τὸ ποτήριον, με- 25
τὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσά-
κις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁσάκις γὰρ 26
ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο
πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις
οὗ ἔλθῃ. Ὥςτε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ 27
ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώμα-
τος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. Δοκιμαζέτω δὲ ἄν- 28
θρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ
τοῦ ποτηρίου πινέτω· Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως 29
κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα
τοῦ κυρίου. Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ 30
ἄῤῥωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς 31
διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· Κρινόμενοι δὲ ὑπὸ 32
κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακρι-
θῶμεν. Ὥςτε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φα- 33
γεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε· Εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ 34
ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοι-
πά, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

22. *τί εἴπω ὑμῖν;* L. — ib. *ἐπαινῶ ὑμᾶς ἐν τούτῳ;* L. — 24. *λάβετε, φάγετε* maxime suspecta om. GSL. dub. K. — ib. *κλώμενον* om. L. — 26. *τοῦτο* om. SL. — ib. *ἄχρις οὗ ἂν* — 27. *τὸν ἄρτον τοῦτον* — ib. *καὶ αἵματος* — 31. *Εἰ δὲ* L. — 34. *Εἰ δέ τις* —

XII. 1 *Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω*
2 *ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε, ὅτι ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδω-*
3 *λα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι. Διὸ γνω-*
*ρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει*
*ἀνάθεμα Ἰησοῦν, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν κύριον*
4 *Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Διαιρέσεις δὲ χα-*
5 *ρισμάτων εἰσί, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· Καὶ διαιρέσεις*
6 *διακονιῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· Καὶ διαιρέσεις*
*ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ*
7 *πάντα ἐν πᾶσιν. Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις*
8 *τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. Ὧι μὲν γὰρ διὰ*
*τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος*
9 *γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, Ἑτέρῳ δὲ πίστις*
*ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων*
10 *ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, Ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνά-*
*μεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευ-*
*μάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία*
11 *γλωσσῶν. Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐ-*
*τὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.*
12 *Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι καὶ μέλη ἔχει πολλά,*
*πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος [τοῦ ἑνὸς] πολλὰ*
13 *ὄντα ἕν ἐστι σῶμα· οὕτω καὶ ὁ Χριστός. Καὶ γὰρ*
*ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθη-*
*μεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύ-*
14 *θεροι, καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. Καὶ*
15 *γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. Ἐὰν*
*εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώ-*

XII. 2. *ὅτι ὅτε* SL. (sed hic dub.) — 3. *λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦς*, L. — ib. *εἰπεῖν· κύριος Ἰησοῦς*, L. — 6. *αὐτός ἐστι θεὸς* — 9. *ἰαμ. ἐν τῷ ἑνὶ πν.* L. — 10. *δὲ* secundo, tertio et quarto loco om. L. — 12. *τοῦ ἑνὸς* om. SL. dub. K. — 13. *καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτ.* L. —

*ματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος.*
*Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ* 16
*εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ*
*τοῦ σώματος. Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ* 17
*ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; Νυνὶ δὲ ὁ* 18
*θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι,*
*καθὼς ἠθέλησεν. Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ* 19
*τὸ σῶμα; Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα.* 20
*Οὐ δύναται ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου* 21
*οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί· χρείαν ὑμῶν*
*οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη* 22
*τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστι,*
*Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τού-* 23
*τοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχή-*
*μονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, Τὰ δὲ* 24
*εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλ᾽ ὁ θεὸς συνεκέ-*
*ρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τι-*
*μήν, Ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐ-* 25
*τὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. Καὶ εἴτε πά-* 26
*σχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξά-*
*ζεται ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δέ* 27
*ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὓς* 28
*μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστό-*
*λους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα*
*δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυ-*
*βερνήσεις, γένη γλωσσῶν. Μὴ πάντες ἀπόστολοι;* 29
*μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάν-*
*τες δυνάμεις; Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμά-* 30
*των; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μὴ πάντες διερ-*

18. *Νῦν* L. — 21. *Οὐ δύναται δὲ ὀφθαλμὸς* — ib. *Οὐ δύν.* [*δὲ*] *ὁ ὀφθ.* L. — 24. *ὑστερουμένῳ* L. — 28. *ἔπειτα χαρίσμ.* L. —

31 *μηνεύουσι; Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ*
*κρείττονα· καὶ ἔτι καθ᾿ ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.*
**XIII.** 1 *Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ*
*τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν*
2 *ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν*
*καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν,*
*καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥςτε ὄρη μεθιστάνειν,*
3 *ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι. Καὶ ἐὰν ψωμίσω*
*πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά*
*μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφε-*
4 *λοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ*
*ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυ-*
5 *σιοῦται, Οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ πα-*
6 *ροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, Οὐ χαίρει ἐπὶ*
7 *τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, Πάντα στέγει,*
8 *πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ*
*ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταρ-*
*γηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις,*
9 *καταργηθήσεται. Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ*
10 *μέρους προφητεύομεν· Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον,*
11 *τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. Ὅτε ἤμην νή-*
*πιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νή-*
*πιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ*
12 *τοῦ νηπίου. Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι᾿ ἐσόπτρου ἐν αἰ-*
*νίγματι, τότε δὲ πρόςωπον πρὸς πρόςωπον· ἄρτι*
*γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ*
13 *ἐπεγνώσθην. Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη,*
*τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.*
**XIV.** 1 *Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευμα-*

---

**31.** *τὰ μείζονα·* **L. — XIII. 2.** *μεθιστάναι* **L. — ib.** *οὐθέν* **L. — 3.** *ψωμίζω* — **ib.** (*ἵνα καυχήσωμαι*) **L. — 8.** *πίπτει* **L. — 10.** *τότε* om. **L. — 11.** *δὲ* om. **L. —**

τικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. Ὁ γὰρ λαλῶν 2
γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ· οὐδεὶς
γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· Ὁ δὲ προ- 3
φητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν
καὶ παραμυθίαν. Ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδο- 4
μεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. Θέλω 5
δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προ-
φητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν
γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰ-
κοδομὴν λάβῃ. Νυνὶ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς 6
ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ
ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προ-
φητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόν- 7
τα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγ-
γοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ
κιθαριζόμενον; Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλ- 8
πιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; Οὕτω 9
καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶ-
τε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς
ἀέρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν 10
ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον. Ἐὰν οὖν 11
μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι
βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. Οὕτω 12
καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν
οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.
Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω, ἵνα διερμη- 13
νεύῃ. Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά 14
μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. Τί 15
οὖν ἐστι; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ

---

XIV. 2. τῷ om. L. — 5. μείζων δὲ L. — 10. εἰσιν L. — ib. αὐτῶν om. L. — 13. Διὸ L. — 15. δὲ posterius om. L. —

*καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ.*
16 *Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν*
*τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχα-*
17 *ριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε; Σὺ μὲν γὰρ κα-*
18 *λῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. Εὐ-*
*χαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λα-*
19 *λῶν· Ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ*
*νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυ-*
20 *ρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελφοί, μὴ παι-*
*δία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε,*
21 *ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε. Ἐν τῷ νόμῳ γέγρα-*
*πται· ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις*
*λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰςακούσον-*
22 *ταί μου, λέγει κύριος. Ὥςτε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖον*
*εἰσίν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ*
*προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.*
23 *Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ*
*πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰςέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ*
24 *ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν, ὅτι μαίνεσθε; Ἐὰν δὲ πάντες*
*προφητεύωσιν, εἰςέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγ-*
25 *χεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, Τὰ*
*κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτω*
*πεσὼν ἐπὶ πρόςωπον προςκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλ-*
26 *λων, ὅτι ὁ θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι. Τί οὖν ἐστιν,*
*ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν*
*ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἑρ-*
27 *μηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. Εἴ τε*

16. *εὐλογῇς πνεύματι* L. — 18. *τῷ θεῷ μου* — ib. *γλώσσῃ λαλῶ* L. — 19. *τῷ νοΐ μου λαλ.* L. — 21. Jes. 28, 11. — ib. *ἐν χείλ. ἑτέρων* L. — 23. *λαλ. γλώσσ.* L. — 25. *Καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ* — ib. *ὅτι ὄντως ὁ θ.* L. — 26. *ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει* L. — ib. *γενέσθω* —

γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ
ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω· Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερ- 28
μηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ
τῷ θεῷ. Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ 29
οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ 30
καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. Δύνασθε γὰρ καθ' 31
ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι καὶ
πάντες παρακαλῶνται. Καὶ πνεύματα προφητῶν 32
προφήταις ὑποτάσσεται· Οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστα- 33
σίας ὁ θεός, ἀλλ' εἰρήνης. ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλη-
σίαις τῶν ἁγίων, Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλη- 34
σίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λα-
λεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.
Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας 35
ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστι γυναιξὶν ἐν ἐκκλη-
σίᾳ λαλεῖν. Ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλ- 36
θεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἴ τις δοκεῖ 37
προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γρά-
φω ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί· Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, 38
ἀγνοείτω. Ὥςτε, ἀδελφοί, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, 39
καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε. Πάντα δὲ εὐ- 40
σχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ 1 XV.
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστή-
κατε, Δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην 2
ὑμῖν, εἰ κατέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. Πα- 3
ρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι
Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ

34. ἐπιτρέπεται L. — ib. cf. Gen. 3, 16. — 35. γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλ. L. — 37. ὅτι τοῦ κυρίου — ib. ἐστὶν ἐντολή· L. — 38. ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται L. — 40. δὲ om. rec. — XV. 3. cf. Jes. 53, 8 sq. Ps. 22. et 40.

4 τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ
5 τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ὤφθη Κη-
6 φᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα. Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντα-
κοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν
7 ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν. Ἔπειτα ὤφθη
8 Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· Ἔσχατον δὲ
9 πάντων, ὡςπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ
γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλη-
10 σίαν τοῦ θεοῦ· Χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισ-
σότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἡ
11 χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. Εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖ-
12 νοι, οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. Εἰ δὲ
Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέ-
γουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;
13 Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγή-
14 γερται· Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ
15 κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. Εὑρι-
σκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρ-
τυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν,
16 ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. Εἰ
γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·
17 Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν·
18 ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· Ἄρα καὶ οἱ κοι-
19 μηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ
ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι
20 πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγή-

---

4. cf. Ps. 16. 10. Jon. 2, 1. — 6. οἱ πλείονες L. — ib. καὶ om. L. — 8. ὡςπερεί τῷ K. — 14. κενὸν ἄρα καὶ τὸ G*S. dub. L. — ib. δέ posterius om. L. — 19. ἐν Χρ. ἠλπικ. ἐσμὲν μόνον L. —

γερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. Ἐπει- 21
δὴ γὰρ δι᾽ ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι᾽ ἀνθρώπου
ἀνάστασις νεκρῶν. Ὥςπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες 22
ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωο-
ποιηθήσονται. Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· 23
ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ πα-
ρουσίᾳ αὐτοῦ, Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῷ τὴν 24
βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν
ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν· Δεῖ γὰρ 25
αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς
ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἔσχατος ἐχθρὸς 26
καταργεῖται ὁ θάνατος. Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ 27
τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ, ὅτι πάντα ὑποτέ-
τακται, δῆλον, ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ
πάντα. Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ 28
αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ
πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐπεὶ τί 29
ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν;
Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; Καθ᾽ 30 31
ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν
ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Εἰ κατὰ 32
ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφε-
λος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν·
αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Μὴ πλανᾶσθε· φθεί- 33
ρουσιν ἤθη χρήσθ᾽ ὁμιλίαι κακαί. Ἐκνήψατε δι- 34
καίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες
ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.

---

20. ἀπαρχὴ τ. κεκ. ἐγένετο. — 24. παραδιδοῖ L. — 25. cf. Ps. 110, 1. — ib. ἂν om. L. — ib. αὐτοῦ KL. — 27. cf. Ps. 8, 7. — 29. τί καὶ βαπτ. ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; — 31. καύχησιν, ἀδελφοί, L. — 33. χρηστὰ GKS. — 34. ὑμῖν λαλῶ. L. —

35 Ἀλλ᾽ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ
36 δὲ σώματι ἔρχονται; Ἄφρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωο-
37 ποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· Καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ
σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον,
38 εἰ τύχοι, σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· Ὁ δὲ θεὸς αὐ-
τῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν
39 σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ
σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτη-
40 νῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν. Καὶ σώμα-
τα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ᾽ ἑτέρα μὲν
ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.
41 Ἄλλη δόξα ἡλίου καὶ ἄλλη δόξα σελήνης καὶ ἄλλη
δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.
42 Οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν
43 φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· Σπείρεται ἐν ἀτι-
μίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγεί-
44 ρεται ἐν δυνάμει· Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται
σῶμα πνευματικόν. ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι σῶ-
45 μα πνευματικόν. Οὕτω καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ
πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχα-
46 τος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. Ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον
τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευμα-
47 τικόν. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτε-
48 ρος ἄνθρωπος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οἷος ὁ χοϊκός,
τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦ-
49 τοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν
εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ
50 ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ

36. Ἄφρων L. — 38. τὸ om. L. — 39. σὰρξ ἀνθρώπων — ib. πτηνῶν . . ἰχθύων. L. — 44. εἰ ἔστι σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. L. — 45. Gen. 2, 7. — 47. ὁ κύριος om. L. — 49. φορέσωμεν L. —

*αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ*
*ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. Ἰδού, μυστή-* 51
*ριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάν-*
*τες δὲ ἀλλαγησόμεθα, Ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλ-* 52
*μοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· (σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ*
*νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησό-*
*μεθα·) Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι* 53
*ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανα-*
*σίαν. Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρ-* 54
*σίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε*
*γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θά-*
*νατος εἰς νῖκος. Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ* 55
*σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ* 56
*ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. Τῷ* 57
*δὲ θεῷ χάρις, τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυ-*
*ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥςτε, ἀδελφοί μου ἀγα-* 58
*πητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες*
*ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες, ὅτι ὁ κόπος*
*ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν κυρίῳ.*

*Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους* 1 **XVI.**
*ὥςπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω*
*καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. Κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος* 2
*ὑμῶν παρ᾽ ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐο-*
*δῶται, ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται.*
*Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, δι᾽ ἐπι-* 3
*στολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν*
*εἰς Ἱερουσαλήμ· Ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ κἀμὲ πορεύε-* 4

50. *τ. ἀφθ. κληρονομήσει* L. — 51. *πάντες [μὲν] κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα* L. — 52. *καὶ οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται* L. — 54 sq: Jes. 25, 8. cf. Hos. 13, 14. — 55. *Π. σ., θ., τὸ νῖκος; π. σ., θάνατε, τὸ κέντρον;* L. — XVI. 2. *σαββάτου* L. — 4. *Ἐὰν δὲ ἄξιον ᾖ* L. —

5 σθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς
ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ
6 διέρχομαι· Πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ
παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πο-
7 ρεύωμαι. Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν·
ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ
8 κύριος ἐπιτρέπῃ. Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς
9 πεντηκοστῆς· Θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνερ-
γής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.
10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε, ἵνα ἀφόβως
γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται
11 ὡς καὶ ἐγώ· Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προ-
πέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκ-
12 δέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ
Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτόν, ἵνα
ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ
ἦν θέλημα, ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δέ, ὅταν εὐκαι-
13 ρήσῃ. Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε,
14 κραταιοῦσθε· Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν
Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς δια-
16 κονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· Ἵνα καὶ ὑμεῖς
ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦν-
17 τι καὶ κοπιῶντι. Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στε-
φανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν
18 ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ
ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς
19 τοιούτους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς
Ἀσίας. ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας

---

7. ἐλπίζω δὲ — ib. ἐπιτρέψῃ L. — 11. πρὸς ἐμέ; L. —
17. Φορτουνάτου L. — ib. τὸ ὑμέτερον ὑστ. αὐτοὶ L. —

*καὶ Πρίσκιλλα σὺν τῇ κατ᾽ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.*
*Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε* 20
*ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.*
*Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Εἴ τις οὐ* 21 22
*φιλεῖ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἤτω ἀνάθεμα· μα-*
*ρὰν ἀθά. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ᾽* 23
*ὑμῶν. Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ* 24
*Ἰησοῦ. ἀμήν.*

*Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ καὶ Τιμοθέου.*

# *ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ*
# *Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ*
## *ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.*

*Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελή-* 1
*ματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ*
*τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι*
*τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη* 2
*ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.*
*Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν* 3
*Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς*
*πάσης παρακλήσεως, Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πά-* 4
*σῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακα-*
*λεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως, ἧς*
*παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, Ὅτι καθὼς* 5
*περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω*

22. *Ἰησ. Χρ.* om. L. — 24. *ἀμήν* uncis incl. KL. —

διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.
6 Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ
σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν
παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπὶς
ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ
7 τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, Εἰδότες, ὅτι
ὥςπερ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς
8 παρακλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελ-
φοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν
τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύ-
9 ναμιν, ὥςτε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· Ἀλλὰ
αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκα-
μεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ᾽ ἑαυτοῖς, ἀλλ᾽ ἐπὶ
10 τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς, Ὃς ἐκ τηλικού-
του θανάτου ἐῤῥύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται, εἰς ὃν ἠλπί-
11 καμεν, ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, Συνυπουργούντων καὶ
ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προςώπων
τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ
ἡμῶν.
12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστί, τὸ μαρτύριον
τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρι-
νείᾳ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ᾽ ἐν χάριτι θεοῦ
ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς
13 ὑμᾶς. Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ ἃ ἀνα-

2 Cor. I. 5. διὰ Χρ. — 6. πάσχομεν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· Εἰδότες — ib. σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· (καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν ) Εἰδότες, GK. — 8. περὶ τῆς θλ. L. — ib. ἡμῖν om. L. — ib. ὅτι κ. ὑπ᾽ ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρ. L. — 12. ὅτι ἐν ἁγιότητι καὶ εἰλικρ. τοῦ θ. L. —

γινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δέ, ὅτι καὶ
ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, Καθὼς καὶ ἐπέγνωτε 14
ἡμᾶς ἀπὸ μέρους· ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθά-
περ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰη-
σοῦ. Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην 15
πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε,
Καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν καὶ πάλιν ἀπὸ 16
Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προ-
πεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τοῦτο οὖν βουλευό- 17
μενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύο-
μαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ
ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ; Πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν 18
ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ. Ὁ γὰρ τοῦ 19
θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυ-
χθείς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ
ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· Ὅσαι 20
γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί, καὶ ἐν αὐτῷ
τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. Ὁ δὲ βε- 21
βαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς,
θεός, Ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν 22
ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.
Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν 23
ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόριν-
θον· Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ 24
συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει
ἑστήκατε.

Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ 1 II.
πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς 2

---

13. *καὶ* posterius om. L. — 15. *πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν* L. — 17. *βουλόμενος* SL. — 18. *οὐκ ἔστι* SL. — 20. *τὸ ναί. διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν* L. — II. 1. *ἐλθεῖν ἐν λ. πρ. ὑμᾶς* —

*ἐστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;*
3 *Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην*
*ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας*
4 *ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. Ἐκ γὰρ*
*πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν*
*διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν*
*ἀγάπην ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.*

5 *Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ'*
6 *ἀπὸ μέρους (ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ) πάντας ὑμᾶς. Ἱκα-*
*νὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων,*
7 *Ὥςτε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ πα-*
*ρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ*
8 *τοιοῦτος. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν*
9 *ἀγάπην· Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν*
10 *δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. Ὧι δέ τι*
*χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι*
11 *κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προςώπῳ Χριστοῦ, Ἵνα*
*μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ*
*τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.*

12 *Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον*
*τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ,*
*οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν*
13 *με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, Ἀλλὰ ἀποταξάμενος*
*αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.*

14 *Τῷ δὲ θεῷ χάρις, τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι*
*ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐ-*
15 *τοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· Ὅτι Χρι-*
*στοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ*

---

2. *ἐστιν* om. L. — 3. *ὑμῖν* om. L. — ib. *σχῶ* L. — 7. *μᾶλλον* om. L. — 10. *καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι,* —

*ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, Οἷς μὲν ὀσμὴ θανάτου εἰς* 16
*θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦ-*
*τα τίς ἱκανός; Οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπη-* 17
*λεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας,*
*ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν Χριστῷ*
*λαλοῦμεν.*

*Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ* 1 **III.**
*χρήζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς*
*ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν; Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς* 2
*ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομέ-*
*νη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, Φα-* 3
*νερούμενοι, ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα*
*ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι*
*θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ*
*καρδίας σαρκίναις. Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν* 4
*διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν· Οὐχ ὅτι ἱκανοί* 5
*ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν, λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ'*
*ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, Ὃς καὶ ἱκάνωσεν* 6
*ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλ-*
*λὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ*
*πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου,* 7
*ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δό-*
*ξῃ, ὥςτε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ*
*εἰς τὸ πρόςωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προς-*
*ώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην· Πῶς οὐχὶ μᾶλλον* 8
*ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; Εἰ γὰρ ἡ* 9
*διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον πε-*
*ρισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ. Καὶ* 10

16. *ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, . . . ἐκ ζωῆς εἰς ζ.* L. — 17. *κατέναντι θεοῦ* L. — III. 1. *εἰ μὴ χρ.* — 3. *ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίαις σαρκίναις.* L. — 5. *λογίζεσθαί τι ἀφ' ἑαυτῶν ὡς ἐξ αὐτῶν* L. — 7. *ἐν γράμματι ἐντετυπωμένη λίθοις* L. —

*γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέ-*
11 *ρει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. Εἰ· γὰρ τὸ*
*καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν*
12 *δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παῤῥη-*
13 *σίᾳ χρώμεθα, Καὶ οὐ, καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει*
*κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόςωπον ἑαυτοῦ πρὸς τὸ μὴ ἀτε-*
*νίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργου-*
14 *μένου. Ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι*
*γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει*
*τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον,*
15 *ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· Ἀλλ' ἕως σήμερον,*
*ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρ-*
16 *δίαν αὐτῶν κεῖται· Ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς*
17 *κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ κύριος τὸ*
*πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθε-*
18 *ρία. Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προςώπῳ*
*τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα*
*μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ*
*κυρίου πνεύματος.*

IV. 1 *Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς*
2 *ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν, Ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ*
*κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουρ-*
*γίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φα-*
*νερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶ-*
3 *σαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Εἰ δὲ*
*καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς*
4 *ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον, Ἐν οἷς ὁ θεὸς*
*τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπί-*

---

**10.** *Καὶ γὰρ οὐδὲ* — **14.** *τῆς σήμερον ἡμέρας* G*SL. — ib. *ὅ, τι* S. c. rec. — **15.** *ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται* L. — **17.** *ἐκεῖ* om. L. — **IV. 1.** *ἐγκακοῦμεν* L. — **2.** *συνιστάντες* L. —

στων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγε-
λίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ.
Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν 5
κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. Ὅτι ὁ 6
θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως
τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύε- 7
σιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ
μὴ ἐξ ἡμῶν· Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλʼ οὐ στενο- 8
χωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλʼ οὐκ ἐξαπορούμενοι·
Διωκόμενοι, ἀλλʼ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλό- 9
μενοι, ἀλλʼ οὐκ ἀπολλύμενοι· Πάντοτε τὴν νέκρω- 10
σιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ
ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ.
Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα 11
διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν
τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. Ὥςτε ὁ [μὲν] θάνατος ἐν 12
ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. Ἔχοντες δὲ τὸ 13
αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον·
ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ
καὶ λαλοῦμεν· Εἰδότες, ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον 14
Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει
σὺν ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα διʼ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις 15
πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν πε-
ρισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐκκα- 16
κοῦμεν· ἀλλʼ εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθεί-

4. αὐγ. αὐτοῖς τὸν — 6. εἰπών· ἐκ σκ. φ. λάμψει L. — ib. τῆς δόξης αὐτοῦ ἐν L. — 10. τὴν νεκρ. τοῦ κυρίου Ἰησοῦ K. (sed dub.) c. rec. — 12. μὲν om. GSL. dub. K. — 13. Ps. 116, 10. — 14. σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ L. — 16. ἐγκακ. L. — ib. ὁ ἔσω ἡμῶν L. —

ρεται, ἀλλ᾽ ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ.
17 Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ᾽
ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατερ-
18 γάζεται ἡμῖν, Μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα,
ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόςκαι-
V. 1 ρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. Οἴδαμεν γάρ,
ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυ-
θῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον,
2 αἰώνιον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στε-
νάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύ-
3 σασθαι ἐπιποθοῦντες, Εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ
4 γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκή-
νει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ᾽ ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύ-
σασθαι, ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνη-
5 τὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς
αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ
6 πνεύματος. Θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες,
ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ
7 κυρίου· (Διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ
8 εἴδους· Θαῤῥοῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδη-
μῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύ-
9 ριον·) Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε
10 ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. Τοὺς γὰρ πάν-
τας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος
τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώ-
ματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν.
11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους
πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν
12 ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. Οὐ γὰρ πά-
λιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόν-

V. 3. Εἴ περ καὶ L. — 4. ἐν τῷ σκήνει τούτῳ L. — 5. καὶ om. L. — 12. γὰρ om. L. —

τες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς
ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ οὐ καρδίᾳ. Εἴτε γὰρ 13
ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ 14
ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο,
ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες
ἀπέθανον· Καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ 15
ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν
ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. Ὥςτε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν 16
οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν
κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν.
Ὥςτε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα πα- 17
ρῆλθεν, ἰδού, γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Τὰ δὲ πάντα 18
ἐκ τοῦ θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς κα-
ταλλαγῆς, Ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον κα- 19
ταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παρα-
πτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς
καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεςβεύομεν, ὡς 20
τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ
Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ· Τὸν γὰρ μὴ γνόν- 21
τα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα
ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Συνερ- 1 VI.
γοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν
τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· (Λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ 2
ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι·
ἰδού, νῦν καιρὸς εὐπρόςδεκτος, ἰδού, νῦν ἡμέρα σω-
τηρίας·) Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προςκοπήν, 3
ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, Ἀλλ' ἐν παντὶ 4

---

**12.** καὶ μὴ ἐν κ. L. — **14.** ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· L. — **16.** δὲ om. L. — **17.** τὰ πάντα om. L. — **18.** Ἰησοῦ om. L. — **21.** γὰρ om. L. — γενώμεθα L. — **VI. 2.** Jes. 49, 8. —

*συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ*
*πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις,*
5 *Ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κό-*
6 *ποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, Ἐν ἁγνότητι, ἐν*
*γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι*
7 *ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν*
*δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν*
8 *δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, Διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ*
*δυςφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς·*
9 *Ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνή-*
*σκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ*
10 *θανατούμενοι· Ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς*
*πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες,*
11 *καὶ πάντα κατέχοντες. Τὸ στόμα ἡμῶν ἀν-*
*έῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλά-*
12 *τυνται. Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε*
13 *δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμι-*
14 *σθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. Μὴ*
*γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δι-*
*καιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς*
15 *σκότος; Τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαλ;*
16 *ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; Τίς δὲ συγκατά-*
*θεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ*
*ἐστε ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεός· ὅτι ἐνοικήσω ἐν*
*αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός,*
17 *καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου*
*αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου*
18 *μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰςδέξομαι ὑμᾶς, Καὶ ἔσομαι*

4. *συνιστάντες* L. — 14. *ἢ τίς κοινωνία* L. — 15. *Χριστοῦ* L. — ib. *βελίαρ* GKS. — 16. *ἡμεῖς . . . ἐσμεν* L. — ib. Lev. 26, 11 sq. — ib. *μου* L. — 17 sq: Jes. 52, 11. Jer. 31, 9. 33. 32, 38. —

ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ
θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ. Ταύ- 1 VII.
τας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρί-
σωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ
πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα 2
ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. Οὐ πρὸς κα- 3
τάκρισιν λέγω· προείρηκα γάρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις
ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. Πολλή 4
μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ
ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι
τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλ- 5
θόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνε-
σιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν
μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. Ἀλλ᾽ ὁ παρακαλῶν τοὺς τα- 6
πεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ
Τίτου· Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ 7
καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ᾽ ὑμῖν, ἀναγγέλ-
λων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν,
τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι.
Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μετα- 8
μέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γάρ, ὅτι ἡ ἐπι-
στολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. Νῦν 9
χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε εἰς
μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ
ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. Ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετά- 10
νοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ
τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. Ἰδοὺ γὰρ 11
αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς πόσην
κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν· ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ

---

VII. 10. ἀμεταμ. ἐργάζεται L. — 11. ὑμᾶς om. L. —

ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ
ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
12 ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι. Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα
ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἵνεκεν τοῦ
ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπου-
δὴν ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ
13 θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα· ἐπὶ δὲ τῇ πα-
ρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ
χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
14 ἀπὸ πάντων ὑμῶν. Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κε-
καύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀλη-
θείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ
15 ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη· Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐ-
τοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου
τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρό-
16 μου ἐδέξασθε αὐτόν. Χαίρω, ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ
ἐν ὑμῖν.

VIII. 1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ
θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδο-
2 νίας· Ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία
τῆς χαρᾶς αὐτῶν, καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐ-
τῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότητος αὐ-
3 τῶν· Ὅτι κατὰ δύναμιν (μαρτυρῶ) καὶ ὑπὲρ δύνα-
4 μιν αὐθαίρετοι, Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεό-
μενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακο-
5 νίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσα-
μεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν

12. τὴν σπουδὴν ὑμῶν την ὑπὲρ ἡμῶν L. — 13. παρα-
κεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλ-
λον GKS. c. rec. — 16. Χαίρω οὖν. ὅτι — VIII. 3. καὶ παρὰ
δύναμιν L. — 4. τὴν χάριν . . . εἰς τοὺς ἁγίους δέξασθαι
ἡμᾶς, —

*διὰ θελήματος θεοῦ, Εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς* 6
*Τίτον, ἵνα, καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ*
*εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. Ἀλλ' ὥςπερ ἐν* 7
*παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ*
*πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ*
*ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν* 8
*λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέ-*
*ρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων (Γινώσκετε γὰρ τὴν* 9
*χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς*
*ἐπτώχευσε πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτω-*
*χείᾳ πλουτήσητε), Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι.* 10
*τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆ-*
*σαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι·*
*Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ* 11
*ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ*
*τοῦ ἔχειν. Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν* 12
*ἔχῃ, εὐπρόςδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. Οὐ γὰρ ἵνα* 13
*ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλῖψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· ἐν*
*τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων*
*ὑστέρημα, Ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται* 14
*εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, Κα-* 15
*θὼς γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασε, καὶ ὁ τὸ*
*ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησε. Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ δι-* 16
*δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ*
*Τίτου, Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιό-* 17
*τερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς.*
*Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαι-* 18
*νος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν (Οὐ* 19
*μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν*

---

**12.** *καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις*, **GS. c. rec., dub. K. — 15. Ex. 16, 18. — 16.** *τῷ δόντι* **S. —**

*συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμέ-*
*νῃ ὑφ᾽ ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ*
20 *προθυμίαν ἡμῶν), Στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς*
*μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽*
21 *ἡμῶν· Προνοοῦμεν γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυ-*
22 *ρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν*
*δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολ-*
*λοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπου-*
23 *δαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. Εἴτε ὑπὲρ*
*Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε*
*ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ.*
24 *Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχή-*
*σεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόςωπον*
IX. 1 *τῶν ἐκκλησιῶν. Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς*
*εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστι τὸ γράφειν ὑμῖν.*
2 *Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυ-*
*χῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ*
*πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας.*
3 *Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν*
*τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα, καθὼς*
4 *ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε· Μήπως, ἐὰν ἔλθωσι*
*σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευά-*
*στους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς)*
5 *ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην*
*παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς*
*ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προεπηγγελμένην εὐ-*
*λογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλο-*

---

19. *ἐν τῇ χάριτι* L. — ib. *αὐτοῦ* om. L. — ib. *προθυμίαν ὑμῶν* — 21. *Προνοούμενοι καλὰ* K. c. rec. — ib. *Προνοούμενοι γὰρ καλὰ* G. — 24. *ἐνδεικνύμενοι* L. — ib. *καὶ εἰς πρόςωπον* — IX. 4. *ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως* — 5. *πρὸς ὑμᾶς* L. — ib. *τὴν προκατηγγελμένην* GKS. c. rec. —

γίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων 6
φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ᾽
εὐλογίαις ἐπ᾽ εὐλογίαις καὶ θερίσει. Ἕκαστος καθὼς 7
προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλα-
ρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. Δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶ- 8
σαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντο-
τε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν
ἔργον ἀγαθόν, Καθὼς γέγραπται· ἐσκόρπισεν, ἔδωκε 9
τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶ-
να. Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρ- 10
τον εἰς βρῶσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον
ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν.
Ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις 11
κατεργάζεται δι᾽ ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ· Ὅτι ἡ 12
διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προς-
αναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ
περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ· Διὰ 13
τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν
θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας
εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, Καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ 14
ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν
χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ᾽ ὑμῖν. Χάρις δὲ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ 15
ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ 1 X.
τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ
πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαῤῥῶ εἰς

ib. ὥςπερ πλεονεξίαν — 6. cf. Prov. 11, 24 sq. — 7. προήρηται L. — ib. cf. Prov. 22, 8. — 9. Ps. 112, 9. — 10. ἐπιχορ. σπόρον τῷ σπ. L. — ib. χορηγήσαι καὶ πληθύναι ... καὶ αὐξήσαι K. c. rec. — ib. γεννήματα — ib. cf. Jes. 55, 10. Hos. 10, 12. — 15. δὲ om. L. —

2 *ὑμᾶς· Δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαῤῥῆσαι τῇ πε-*
*ποιθήσει, ῇ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογι-*
3 *ζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. Ἐν*
*σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευό-*
4 *μεθα (Τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκι-*
*κά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρω-*
5 *μάτων,) Λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα*
*ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμα-*
*λωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ,*
6 *Καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν,*
*ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.*
7 *Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν*
*ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ᾽*
*ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς.*
8 *Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ*
*τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ῆς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν εἰς οἰκο-*
*δομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσο-*
9 *μαι. Ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν*
10 *ἐπιστολῶν (Ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησί, βαρεῖαι καὶ*
*ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ*
11 *ὁ λόγος ἐξουθενημένος), Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοι-*
*οῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι᾽ ἐπιστολῶν ἀπόντες,*
12 *τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολμῶμεν*
*ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνι-*
*στανόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦν-*
*τες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιοῦσιν.*
13 *Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κα-*

---

X. 7. *Τὰ κατὰ πρ. βλέπετε;* GKS. c. rec. — Eadem vv. L. cum praeced. jungit: *παρακοήν. ὅταν πληρ. ὑμ. ἡ ὑπακοή, τὰ κ. πρ. βλέπετε.* — ib. *οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ* K. (sed dub.) c. rec. — 8. *τε* et *καὶ* om. L. — ib. *ἡμῖν* om. L. — 12. *οὐ συνιᾶσιν* L. — 13. *Ἡμεῖς δὲ οὐκ* L. —

τὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς
μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν· Οὐ γὰρ ὡς μὴ 14
ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· (ἄχρι
γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χρι-
στοῦ·) Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλο- 15
τρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πί-
στεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα
ἡμῶν εἰς περισσείαν, Εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγ- 16
γελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα
καυχήσασθαι. Ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχά- 17
σθω· Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστι δό- 18
κιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι τῆς ἀφρο- 1 XI.
σύνης. ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς 2
θεοῦ ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθέ-
νον ἁγνὴν παραστῆσαι, τῷ Χριστῷ· Φοβοῦμαι δέ, 3
μήπως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ
αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλό-
τητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμε- 4
νος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει, ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ
πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε, ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέ-
λιον ἕτερον, ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε. Λο- 5
γίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστό-
λων. Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, 6
ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. Ἢ 7
ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν, ἵνα ὑμεῖς ὑψω-
θῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισά-

18. ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν GKS. c. rec. — XI. 1. ἠνείχεσθε — ib. μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ GKS, sed μικρόν τι ἀφροσύνης L. — 3. οὕτω om. L. — ib. ἁπλότητος καὶ τῆς ἁγνότητος τῆς L. — 4. ἠνείχεσθε — ib. ἀνέχεσθε L. —

8 μην ὑμῖν; Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώ-
νιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς
9 καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐδενός (Τὸ γὰρ
ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες
ἀπὸ Μακεδονίας), καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν
10 ἐτήρησα καὶ τηρήσω. Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν
ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν
11 τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. Διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ
12 ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα
ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν
13 ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. Οἱ γὰρ
τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματι-
14 ζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. Καὶ οὐ θαυμα
στόν· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγ-
15 γελον φωτός· Οὐ μέγα οὖν, εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐ-
τοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν
16 τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Πάλιν λέγω,
μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς
ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι.
17 Ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύ-
18 νῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. Ἐπεὶ
πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχήσο-
19 μαι. Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι
20 ὄντες· Ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις
κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις
21 ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς
ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, (ἐν
22 ἀφροσύνῃ λέγω) τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ.
Ἰσραηλῖταί εἰσι; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ.

---

14. θαῦμα· L. — 16. μικρόν τι κἀγὼ — 17. οὐ κατὰ κύριον λαλῶ L. —

*Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; (παραφρονῶν λαλῶ) ὑπὲρ* 23
*ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόν-*
*τως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλά-*
*κις (Ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ* 24
*μίαν ἔλαβον, Τρὶς ἐῤῥαβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην,* 25
*τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα),*
*Ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις* 26
*λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κιν-*
*δύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θα-*
*λάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, Ἐν κόπῳ καὶ* 27
*μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει,*
*ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. Χω-* 28
*ρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθ' ἡμέραν,*
*ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Τίς ἀσθενεῖ, καὶ* 29
*οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦ-*
*μαι; Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυ-* 30
*χήσομαι. Ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-* 31
*σοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,*
*ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα* 32
*τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιά-*
*σαι με θέλων· Καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχα-* 33
*λάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας*
*αὐτοῦ.*

*Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι* 1 **XII.**
*γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. Οἶδα* 2
*ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, (εἴτε*
*ἐν σώματι, οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶ-*
*δα· ὁ θεὸς οἶδεν,) ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρί-*

---

27. *Ἐν* prim. om. L. — 28. *ἡ ἐπίστασίς μοι* L. — 31. *ὑμῶν* et *Χριστοῦ* om. L. — XII. 1. *Καυχᾶσθαι δεῖ,* SL. — ib. *οὐ συμφέρον μέν, ἐλεύσομαι δὲ καὶ εἰς* L. —

3 *του οὐρανοῦ. Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον,*
*(εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα·*
4 *ὁ θεὸς οἶδεν), Ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ*
*ἤκουσεν ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆ-*
5 *σαι. Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυ-*
*τοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.*
6 *Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων·*
*ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογί-*
7 *σηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. Καὶ*
*τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι,*
*ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατᾶν ἵνα με*
8 *κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. Ὑπὲρ τούτου τρὶς*
9 *τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ· Καὶ*
*εἴρηκέ μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς*
*μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυ-*
*χήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ'*
10 *ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθε-*
*νείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενο-*
*χωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυ-*
11 *νατός εἰμι. Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε.*
*ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ*
*ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.*
12 *Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν*
*ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνά-*
13 *μεσι. Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς*
*ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν;*
14 *χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. Ἰδού, τρίτον*
*τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ κατα-*

---

6. *τι* om. L. — 7. *ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι* posterius uncis incl. L. — 9. *τελεῖται* L. — 11 post *ἄφρων* K. (sed dub.) hab. *καυχώμενος* c. rec. — 12. *ἐν* postrem. om. L. — 14. *τοῦτο* om. K. c. rec. —

ναρκήσω ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς.
οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν,
ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπα- 15
νήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν,
εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν ἧττον ἀγαπῶ-
μαι. Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· 16
ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. Μή 17
τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτη-
σα ὑμᾶς; Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα 18
τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ
αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς
ἴχνεσι;

Πάλιν δοκεῖτε, ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατενώ- 19
πιον τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα,
ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. Φοβοῦμαι γάρ, 20
μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ
εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μήπως ἔρεις, ζῆλοι, θυ-
μοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις,
ἀκαταστασίαι· Μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ 21
ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν
προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκα-
θαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ, ᾗ ἔπραξαν.

Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στό- 1 XIII.
ματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆ-
μα. Προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτε- 2
ρον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοι-
ποῖς πᾶσιν, ὅτι, ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι·

---

15. καὶ posterius om. L. — 19. Πάλαι δοκεῖτε... ἀπολογούμεθα. κατέναντι θεοῦ L. — ib. κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν Χριστῷ, λαλοῦμεν τάδε πάντα GS. — 20. ἔρις, ζῆλος L. — 21. Μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπ. με G*S. — ib. ἐλθόντος μου ταπεινώσει με L. — XIII. 2. καὶ ἀπὼν νῦν γράφω —

3 Ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ,
4 ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. Καὶ
γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνά-
μεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ
ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.
5 Ἑαυτοὺς πειράζετε, εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δο-
κιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτούς, ὅτι Ἰησοῦς
6 Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. Ἐλ-
πίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.
7 Εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν
μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς
8 τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. Οὐ
γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς
9 ἀληθείας. Χαίρομεν γάρ, ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν,
ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν
10 ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω,
ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξου-
σίαν, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς
καθαίρεσιν.

11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρα-
καλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς
12 τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπά-
σασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι· ἀσπάζονται ὑμᾶς
13 οἱ ἅγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ
ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

*Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.*

4. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς — ib. ζήσομεν L. — 7. Εὐχόμεθα L. — 9. δὲ posterius om. L. — 10. ὁ κύριος ἔδωκέ μοι L. — 13. ἀμήν. om. GSL. dub. K. —

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

*Παῦλος, ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ* 1
*δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ*
*πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, Καὶ οἱ* 2
*σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλα-*
*τίας. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ* 3
*κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Τοῦ δόντος ἑαυτὸν* 4
*περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ*
*τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ*
*θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, Ὧι ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας* 5
*τῶν αἰώνων. ἀμήν.*

*Θαυμάζω, ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ* 6
*τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον*
*εὐαγγέλιον, Ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ* 7
*ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγ-*
*γέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος* 8
*ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμε-*
*θα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν καὶ ἄρτι* 9
*πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρε-*
*λάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πεί-* 10
*θω, ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ*
*γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν*
*ἤμην. Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ* 11

Gal. I. 4. *ὑπὲρ τῶν ἁμαρτ.* — 10. *γὰρ* posterius om. L. —

*εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρω-*
12 *πον· Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον*
*αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως*
13 *Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστρο-*
*φήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίω-*
*κον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν·*
14 *Καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς*
*συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς*
15 *ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ*
*εὐδόκησεν ὁ θεός, ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός*
16 *μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, Ἀποκαλύ-*
*ψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν*
*ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ*
17 *αἵματι, Οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς*
*πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν,*
18 *καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ*
*ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον,*
19 *καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· Ἕτε-*
*ρον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν*
20 *ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώ-*
21 *πιον τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἔπειτα ἦλθον εἰς*
22 *τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. Ἤμην*
*δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς*
23 *Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ· Μόνον δὲ ἀκούοντες*
*ἦσαν· ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελί-*
24 *ζεται τὴν πίστιν, ἥν ποτε ἐπόρθει· Καὶ ἐδό-*
II. 1 *ξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. Ἔπειτα διὰ δεκα-*
*τεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ*
2 *Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· Ἀνέβην δὲ*

12. οὐδὲ ἐδιδ. L. — 17. *Οὐδὲ ἀπῆλθον* L. — 18. ἱστορ. *Κηφᾶν* SL. —

κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέ-
λιον, ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς
δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. Ἀλλ᾽ 3
οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περι-
τμηθῆναι. Διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, 4
οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν
ἡμῶν, ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς κατα-
δουλώσουσιν· Οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑπο- 5
ταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς
ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε 6
ἦσαν, οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου
οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέ-
θεντο, Ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες, ὅτι πεπίστευμαι 7
τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς
περιτομῆς, (Ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν 8
τῆς περιτομῆς ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη), Καὶ 9
γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ
Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δε-
ξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς
μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· Μό- 10
νον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα
αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀν- 11
τιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατε-
γνωσμένος ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰα- 12
κώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον,
ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ
περιτομῆς. Καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοι- 13
ποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν
τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ᾽ ὅτε εἶδον, ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι 14

II. 4. καταδουλώσωνται GK. c. rec. — 9. μὲν om. rec., dubitans admis. L. — 11. ἦλθε Κηφᾶς εἰς SL. — 12. ὅτε δὲ ἦλθεν L. —

πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ
ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνι-
κῶς ζῇς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκά-
15 ζεις Ἰουδαΐζειν; Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ
16 ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί· Εἰδότες δέ, ὅτι οὐ δικαιοῦται
ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύ-
σαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ
ἐξ ἔργων νόμου, διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσε-
17 ται πᾶσα σάρξ. Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν
Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα Χρι-
18 στὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κα-
τέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν
19 συνιστάνω. Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον,
20 ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ
οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν
σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγα-
21 πήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ
ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιο-
σύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

**III.** 1 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε [τῇ ἀλη-
θείᾳ μὴ πείθεσθαι]; οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς
2 Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος. Τοῦτο
μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν· ἐξ ἔργων νόμου τὸ
3 πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; Οὕτως ἀνόη-
τοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖ-
4 5 σθε; Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴγε καὶ εἰκῇ. Ὁ
οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις

14. τῷ Κηφᾷ SL. — ib. ἐθνικῶς καὶ οὐχ Ἰουδ. ζῇς L. — ib. τί τὰ — 16. δὲ om. rec. — ib. sub fin. ὅτι ἐξ ἔργ. L. — ib. διότι οὐ δικ. ἐξ ἔργ. ν. π. σ. — 18. συνίστημι K. c. rec. — 20. τῇ τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ τοῦ ἀγαπ. L. — III. 1. τῇ ἀληθ. μ. π. om. GSL. dub. K. — ib. ἐν ὑμῖν om. L. —

ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; Κα- 6
θὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
εἰς δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα, ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, 7
οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφή, 8
ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελί-
σατο τῷ Ἀβραάμ· ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα
τὰ ἔθνη. Ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ 9
πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, 10
ὑπὸ κατάραν εἰσί. γέγραπται γάρ· ὅτι ἐπικατάρατος
πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ
βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νό- 11
μῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον· ὅτι ὁ δί-
καιος ἐκ πίστεως ζήσεται· Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ 12
πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς.
Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, 13
γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα (γέγραπται γάρ· ἐπι-
κατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου), Ἵνα εἰς 14
τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν
διὰ τῆς πίστεως. Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· 15
ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ
ἢ ἐπιδιατάσσεται· Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐῤῥήθησαν αἱ 16
ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ
τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός·
καὶ τῷ σπέρματί σου· ὅς ἐστι Χριστός. Τοῦτο δὲ 17
λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς
Χριστὸν ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγο-

6. cf. Gen. 15, 6. — 8. Gen. 12, 3. — ib. εὐλογηθήσονται — 10. Deut. 27, 26. — ib. ὅτι om. K. c. rec. — 11. cf. Hab. 2, 4. — 12. ὁ ποιήσ. αὐτὰ ἄνθρωπος — ib. cf. Lev. 18, 5. — 13. ὅτι γέγραπται L. — ib. Deut. 21, 23. — 16. ἐῤῥέθησαν L. — ib. Gen. 22, 18. — 17. εἰς Χριστὸν om. L. — ib. ἔτη τετρακ. καὶ τριάκ. K. c. rec. — ib. cf. Ex. 12, 40 sq.

νὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγ-
18 γελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ
ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι᾽ ἐπαγγελίας κεχάρι-
σται ὁ θεός.
19 Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προς-
ετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα, ᾧ ἐπήγγελται, δια-
20 ταγεὶς δι᾽ ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. Ὁ δὲ μεσίτης
21 ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστιν. Ὁ οὖν νόμος
κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ
ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ
22 νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη· Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ
τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πί-
23 στεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ
τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα
συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυ-
24 φθῆναι. Ὥςτε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν
25 εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· Ἐλθού-
σης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν.
26 Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χρι-
27 στῷ Ἰησοῦ· Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε,
28 Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλ-
λην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ
θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
29 Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ,
καὶ κατ᾽ ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.
IV. 1 Λέγω δέ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός
ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν,
2 Ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς
3 προθεσμίας τοῦ πατρός. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν

19. ἐτέθη GKS. — 21. ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν L. — 22. ὑφ᾽ ἁμαρτίαν L. — 23. συγκλειόμενοι SL. — 28. ἅπαντες L. — 29. καὶ om. L. —

*νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεν δεδουλωμέ-*
*νοι· Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέ-* 4
*στειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός,*
*γενόμενον ὑπὸ νόμον, Ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγο-* 5
*ράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι δέ ἐστε* 6
*υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ*
*εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον· ἀββᾶ ὁ πατήρ. Ὥςτε* 7
*οὐκέτι εἶ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονό-*
*μος θεοῦ διὰ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες* 8
*θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὖσι θεοῖς· Νῦν δὲ* 9
*γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς*
*ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,*
*οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας πα-* 10
*ρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς;*
*Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.* 11

*Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί,* 12
*δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε· Οἴδατε δέ, ὅτι* 13
*δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρό-*
*τερον, Καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου* 14
*οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον*
*θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. Ποῦ οὖν ὁ* 15
*μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι, εἰ δυνα-*
*τόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ*
*μοι. Ὥςτε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν;* 16
*Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέ-* 17
*λουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦ-* 18
*σθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί*

---

**IV. 6.** *ἡμῶν* **GSL. — 7.** *κληρονόμος διὰ θεοῦ.* **L. — 8.** *τοῖς μὴ φύσει οὖσι θ.* **G*KS. c. rec. — 14.** *πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σ. μ.* **L. — 15.** *Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρ. ὑμ.* **GK. c. rec. — ib.** *Τίς οὖν ὁ* **S. — ib.** *ἂν* **om. L. — 17.** *ἐκκλεῖσαι ἡμᾶς* **— 18.** *τὸ* **om. L. —**

19 με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις
20 οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. Ἤθελον δὲ παρεῖ-
ναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι
21 ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νό-
22 μον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Γέγρα-
πται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς
23 παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. Ἀλλ᾽ ὁ μὲν
ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς
24 ἐλευθέρας διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἅτινά ἐστιν ἀλλη-
γορούμενα. αὗται γάρ εἰσι δύο διαθῆκαι· μία μὲν
ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν
25 Ἄγαρ· (Τὸ γὰρ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀρα-
βίᾳ·) συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ
26 μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς· Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ
27 ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ [πάντων] ἡμῶν. Γέ-
γραπται γάρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆ-
ξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα
28 τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς
δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν.
29 Ἀλλ᾽ ὥςπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε
30 τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ
γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ
γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ
31 υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παι-
δίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.
V. 1 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσε· στή-

22 sq: Gen. 21, 2. 9. cf. 16, 15. — 24. αἱ δύο διαθῆκαι — 25. Ἄγαρ om. L. — ib. δουλ. δὲ — 26. πάντων om. GS. dub. KL. — 27. Jes. 54, 1. — 28. ὑμεῖς — ἐστέ. L. — 30. Gen. 21, 10. 12. — 31. Διό, ἀδελφοί, L. — V. 1. Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν, ᾗ Χρ. ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ — ib. Τῇ ἐλευθερίᾳ, ᾗ Χρ. ἡμᾶς G*. — ib. Τῇ ἐλευθερίᾳ, ᾗ ἡμᾶς Χρ. G⁰K. — ib. Τῇ ἐλ., ᾗ Χρ. ἡμ. ἐλ., στήκετε οὖν, καὶ S. —

*κετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. Ἴδε,* 2
*ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χρι-*
*στὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· Μαρτύρομαι δὲ πάλιν* 3
*παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν*
*ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ* 4
*Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος*
*ἐξεπέσατε. Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα* 5
*δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ* 6
*οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πί-*
*στις δι᾿ ἀγάπης ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς· τίς* 7
*ὑμᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ πει-* 8
*σμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη* 9
*ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν* 10
*κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων*
*ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅςτις ἂν ᾖ. Ἐγὼ δέ, ἀδελ-* 11
*φοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα*
*κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. Ὄφελον καὶ* 12
*ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.*

*Ὑμεῖς γὰρ ἐπ᾿ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί·* 13
*μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ*
*διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς* 14
*νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν*
*πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε* 15
*καὶ κατεσθίετε, βλέπετε, μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.*
*Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρ-* 16
*κὸς οὐ μὴ τελέσητε. Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ* 17
*τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦ-*
*τα δὲ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλητε, ταῦ-*
*τα ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ* 18

---

4. *τοῦ* om. L. — 7. *ἀνέκοψε* — 14. *πεπλήρωται* L. — ib. Lev. 19, 18. — ib. *ἑαυτόν*. — 17. *ταῦτα γὰρ* L. — ib. *ἀντικ. ἀλλήλοις* —

19 νόμον. Φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά
20 ἐστι [μοιχεία,] πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, Εἰ-
δωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυ-
21 μοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, Φθόνοι, φόνοι,
μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω
ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσ-
22 σοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Ὁ δὲ
καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη,
23 μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, Πραό-
της, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος.
24 Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς
25 παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν πνεύμα-
26 τι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. Μὴ γινώμεθα κενόδο-
ξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.
VI. 1 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι
παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος· σκοπῶν σεαυτόν,
2 μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστά-
ζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χρι-
3 στοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν, ἑαυτὸν
4 φρεναπατᾷ. Τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκα-
στος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ
5 οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον
6 βαστάσει. Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λό-
7 γον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶ-
σθε· θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄν-
8 θρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν
σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ

---

19. μοιχεία om. GSL. dub. K. — 20. ἔρις, ζῆλος L. — 23. πραΰτης L. — 24. τοῦ Χρ.Ἰησοῦ L. — VI. 2. ἀναπληρώσετε L. — 3. φρεναπατᾷ ἑαυτόν. L. —

σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει
ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶ- 9
μεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα 10
οὖν, ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς
πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.
Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ 11
χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι 12
ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυ-
ρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περι- 13
τεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν
ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχή-
σωνται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ 14
σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ
κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ Χρι- 15
στῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἔστιν οὔτε ἀκροβυστία,
ἀλλὰ καινὴ κτίσις. Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοι- 16
χήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν
Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ. Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς 17
παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου 18
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν,
ἀδελφοί. ἀμήν.

*Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.*

9. ἐγκακῶμεν L. — 12. μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τ. Χρ. διώκ. GKS. c. rec. — 13. περιτετμημένοι SL. — 14. τῷ posterius om. L. — 15. περιτομή τι ἰσχύει — 17. κυρίου om. L. —

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
# Η ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ
# ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελή-
ματος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ
2 πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ
4 πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, Καθὼς
ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶ-
ναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν
5 ἀγάπῃ, Προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήμα-
6 τος αὐτοῦ, Εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ,
7 ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ, Ἐν ᾧ ἔχο-
μεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν
ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς
8 χάριτος αὐτοῦ, Ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ
9 σοφίᾳ καὶ φρονήσει Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον
τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν
10 προέθετο ἐν αὐτῷ Εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος
τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ
Χριστῷ, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν

Eph. 1. 4. αὐτοῦ· ἐν ἀγάπῃ Προορίσας GKSL. — 6. ἧς ἐχαρίτ. L. — 7. τὸ πλοῦτος L. — 10. τά τε ἐν — ib. τὰ ἐπὶ τοῖς L. —

αὐτῷ, Ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ 11
πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν
τοῦ θελήματος αὐτοῦ, Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαι- 12
νον τῆς δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χρι-
στῷ, Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς 13
ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ
καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς
ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, Ὅς ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κλη- 14
ρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς
ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πί- 15
στιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάν-
τας τοὺς ἁγίους, Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ 16
ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν
μου, Ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 17
ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ
ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ Πεφωτισμένους 18
τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι
ὑμᾶς, τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ
πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς
ἁγίοις, Καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνά- 19
μεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέρ-
γειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, Ἣν ἐνήργησεν 20
ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐκάθι-
σεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, Ὑπεράνω 21
πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριό-
τητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον

---

11. καὶ ἐκλήθημεν L. — 12. τῆς om. SL. — 14. ὅ ἐστιν L. — 15. τὴν ἀγάπην om. L. — 16. ὑμῶν posterius om. L. — 18. ὀφθ. τῆς διανοίας — ib. καὶ om. L. — 20. καὶ καθίσας L. —

22 ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, Καὶ
πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
23 ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, Ἥτις ἐστὶ
τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι
II. 1 πληρουμένου. Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παρα-
2 πτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις, Ἐν αἷς ποτε περιε-
πατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ
τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος
3 τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, Ἐν
οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπι-
θυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα
τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν τέκνα φύσει
4 ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί· Ὁ δὲ θεός, πλούσιος ὢν
ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν ἠγάπησεν
5 ἡμᾶς, Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμα-
σι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ (χάριτί ἐστε σεσωσμέ-
6 νοι) Καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπου-
7 ρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς
αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον
τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ
8 Ἰησοῦ. Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πί-
9 στεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· θεοῦ τὸ δῶρον· Οὐκ
10 ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. Αὐτοῦ γάρ ἐσμεν
ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγα-
θοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περι-
πατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτε τὰ ἔθνη ἐν σαρ-
κί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περι-
12 τομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, Ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ

---

23. τὰ om. rec. — II. 1. ἁμαρτ. ὑμῶν L. — 3. φύσει τέκνα L. — 7. τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος L. — 12. ἐν prius om. L. —

*ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας*
*τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας,*
*ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ· Νυνὶ* 13
*δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἵ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγ-*
*γὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς* 14
*γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν*
*καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, Τὴν ἔχθραν,* 15
*ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμα-*
*σι καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα*
*καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, Καὶ ἀποκαταλ-* 16
*λάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ*
*τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. Καὶ* 17
*ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς*
*ἐγγύς, Ὅτι δι᾽ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ* 18
*ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. Ἄρα* 19
*οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλ᾽ ἐστὲ συμπο-*
*λῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, Ἐποικοδομη-* 20
*θέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφη-*
*τῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἐν* 21
*ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν*
*ἅγιον ἐν κυρίῳ, Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε* 22
*εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.*

*Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος, ὁ δέσμιος τοῦ* 1 **III.**
*Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· Εἴγε ἠκού-* 2
*σατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δο-*
*θείσης μοι εἰς ὑμᾶς, Ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνω-* 3
*ρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ,*
*Πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν* 4
*μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, Ὃ ἑτέραις γε-* 5

13. *ἐγεν. ἐγγὺς* L. — 17. *εἰρήνην ὑμ. τ. μ. καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς,* L. — 19. *ἀλλὰ συμπολῖται* GKS. c. rec. — 21. *ἡ* om. L. — III. 3. *ἐγνώρισε* K. c. rec. — 5. *Ὃ ἐν ἑτέρ.* —

*νεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς
νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ
6 προφήταις ἐν πνεύματι· Εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονό-
μα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐ-
7 τοῦ ἐν τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, Οὗ ἐγενό-
μην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ
τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως
8 αὐτοῦ. Ἐμοί, τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων, ἐδό-
θη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν
9 ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ, Καὶ φωτίσαι
πάντας, τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκε-
κρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα
10 κτίσαντι, Ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς
ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ
11 πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, Κατὰ πρόθεσιν τῶν
αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
12 ἡμῶν, Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν προς-
13 αγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. Διὸ
αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν,
14 ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γό-
νατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
15 Χριστοῦ, Ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ
16 γῆς ὀνομάζεται, Ἵνα δῴη ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον
τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύ-
17 ματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, Κατοικῆσαι
τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν,*

---

**6.** *αὐτοῦ* **om. L. — ib.** *ἐν Χρ. Ἰησοῦ* **L. — 7.** *ἐγενήθην* **L. — ib.** *τὴν δοθεῖσαν* **G*KS. c. rec. — 8.** *πάντων τῶν ἁγ.* **— ib.** *ἐν* **om. L. — ib.** *τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος* **L. — 9.** *τίς ἡ κοινωνία* **— ib.** *κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χρ.* **K. c. rec. — 11.** *ἐν τῷ Χρ. Ἰησοῦ* **L. — 14.** *τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χρ.* **om. L. — 16.** *ἵνα δῷ ὑμ. κ. τὸ πλοῦτος* **L. —**

Ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξι- 18
σχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ
πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, Γνῶναί 19
τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χρι-
στοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.
Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισ- 20
σοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν
ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, Αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλη- 21
σίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶ-
νος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυ- 1 IV.
ρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,
Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ 2
μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, Σπου- 3
δάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ
συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, 4
καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως
ὑμῶν· Εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· Εἷς 5 6
θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάν-
των καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη 7
ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.
Διὸ λέγει· ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλω- 8
σίαν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. Τὸ δέ, 9
ἀνέβη, τί ἐστιν, εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη [πρῶτον] εἰς τὰ
κατώτερα μέρη τῆς γῆς; Ὁ καταβάς, αὐτός ἐστι 10
καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα
πληρώσῃ τὰ πάντα. Καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν 11
ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς,

18. καὶ ὕψος καὶ βάθος L. — 21. ἐκκλ. καὶ ἐν Χρ. Ἰ. L. — IV. 6. καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν. — ib. καὶ ἐν πᾶσιν· L. — 7. ἡ om. L. — 8. Ps. 68, 19. — ib. καὶ om. L. — 9. πρῶτον om. GSL. dub. K. —

12 τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, Πρὸς τὸν κα-
ταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδο-
13 μὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· Μέχρι καταντήσωμεν
οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπι-
γνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς
14 μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, Ἵνα
μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι
παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀν-
θρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλά-
15 νης, Ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐ-
16 τὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ Χριστός, Ἐξ
οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζό-
μενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ᾽ ἐνέργειαν
ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους, τὴν αὔξησιν τοῦ σώ-
ματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μη-
κέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη πε-
18 ριπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, Ἐσκοτισμέ-
νοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ
θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν
19 πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, Οἵτινες ἀπηλγηκότες
ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκα-
20 θαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως
21 ἐμάθετε τὸν Χριστόν, Εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν
αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ·
22 Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν
τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς
23 ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, Ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύ-
24 ματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, Καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν
ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ

15. ὁ om. L. — 17. λοιπὰ om. L. —

*καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. Διὸ ἀποθέμενοι* 25
*τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκαστος μετὰ τοῦ πλη-*
*σίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. Ὀργίζεσθε καὶ* 26
*μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργ-*
*γισμῷ ὑμῶν· Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ* 27 28
*κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργα-*
*ζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι*
*τῷ χρείαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στό-* 29
*ματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς*
*πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκού-*
*ουσι. Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ,* 30
*ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. Πᾶ-* 31
*σα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλα-*
*σφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. Γίνεσθε* 32
*δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι*
*ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο*
*ὑμῖν. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα* 1 V.
*ἀγαπητά, Καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ* 2
*ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν*
*ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν*
*εὐωδίας.*

*Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία* 3
*μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, Καὶ* 4
*αἰσχρότης, καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνή-*
*κοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. Τοῦτο γὰρ ἴστε* 5
*γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεο-*
*νέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν*
*ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς* 6

---

26. Ps. 4, 5. — 27. *μηδὲ* SL. — 28. *ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγ.* L. — 32. *ἐχαρίσατο ἡμῖν.* L. — V. 4. *Ἢ αἰσχρότης ἢ* L. — ib. *ἃ οὐκ ἀνῆκεν* L. — 5. *Τοῦτο γάρ ἐστε γινώσκ.* —

ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ
7 ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. Μὴ
8 οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. Ἦτε γάρ ποτε σκό-
τος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπα-
9 τεῖτε (Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθω-
10 σύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ), Δοκιμάζοντες, τί
11 ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε
τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ
12 ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰ-
13 σχρόν ἐστι καὶ λέγειν. Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ
τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον
14 φῶς ἐστι. Διὸ λέγει· ἔγειραι ὁ καθεύδων καὶ ἀνά-
στα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.
15 Βλέπετε οὖν, πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσο-
16 φοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν,
17 ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε
ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες, τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου.
18 Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ
19 πληροῦσθε ἐν πνεύματι, Λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλ-
μοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ
20 ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ· Εὐχαρι-
στοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυ-
21 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, Ὑπο-
τασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.

22 Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε,
23 ὡς τῷ κυρίῳ· Ὅτι ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναι-
κός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας,
24 αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. Ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλη-

---

9. καρπ. τοῦ πνεύματος — 14. cf. Jes. 60, 1—3. — ib. ἔγειρε GKS. — 17. ἀλλὰ συνίετε L — 19. ἐν ταῖς καρδίαις L. — 21. ἐν φόβῳ θεοῦ. — 23. ὁ prius om. GKSL. — ib. καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ K. c. rec. (ἐστι serv. etiam GS.) —

σία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες
τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγα- 25
πᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ
αὐτῆς, Ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ 26
τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, Ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυ- 27
τῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτί-
δα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.
Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυ- 28
ναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυ-
τοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν 29
ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει
αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν. Ὅτι 30
μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐ-
τοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. Ἀντὶ τούτου κατα- 31
λείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα,
καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ
ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Τὸ μυστήριον τοῦ- 32
το μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν
ἐκκλησίαν. Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος 33
τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ
γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν 1 VI.
κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. Τίμα τὸν πατέρα 2
σου καὶ τὴν μητέρα· ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν
ἐπαγγελίᾳ· Ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρό- 3
νιος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε 4

24. ἰδίοις om. L. — 25. ἑαυτῶν om. L. — 27. παραστ. αὐτὴν ἑαυτῷ — 28. Οὕτως καὶ οἱ ἄνδρες ὀφ. L. — 29. ὁ κύριος — 30 sq: cf. Gen. 2, 23 q. — ib. ἐκ τῆς σαρκ. . . . . ὀστ. αὐτοῦ om. L. — 31. προσκολλ. τῇ γυναικὶ αὐτοῦ L. — VI. 1. ἐν κυρίῳ om. L. — 2 sq: Ex. 20, 12. —

τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ᾽ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ
5 νουθεσίᾳ κυρίου. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις
κατὰ σάρκα μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς
6 καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ, Μὴ κατ᾽ ὀφθαλμο-
δουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι τοῦ
Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς,
7 Μετ᾽ εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀν-
8 θρώποις, Εἰδότες, ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγα-
θόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε
9 ἐλεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς
αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες, ὅτι καὶ ὑμῶν
αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία
οὐκ ἔστι παρ᾽ αὐτῷ.
10 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυ-
11 ρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἐνδύσα-
σθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι
12 ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· Ὅτι
οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ
πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κο-
σμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματι-
13 κὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Διὰ τοῦτο
ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε
ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κα-
14 τεργασάμενοι στῆναι. Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν
ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα
15 τῆς δικαιοσύνης, Καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν
16 ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, Ἐπὶ πᾶσιν

5. τ. κατὰ σάρκα κ. L.—6. τοῦ prius om. L. — 7. ὡς om. rec. — 8. ὅτι ἕκαστος ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομίσεται L. — ib. παρὰ τοῦ κυρίου — 9. καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύρ. L. — ib. cf. Deut. 10, 17. Job. 34, 19. — 12. ὑμῖν L. — ib. τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου K. (sed dub.) c. rec. —

ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσε-
σθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέ-
σαι. Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξα- 17
σθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα
θεοῦ, Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχό- 18
μενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο
ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ
πάντων τῶν ἁγίων, Καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ 19
λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παῤῥησίᾳ γνω-
ρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, Ὑπὲρ οὗ πρε- 20
σβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ
με λαλῆσαι.

Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ᾽ ἐμέ, τί πράσ- 21
σω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελ-
φὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, Ὃν ἔπεμψα 22
πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν
καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως 23
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ 24
χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν.

*Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.*

16. τὰ posterius om. L. — 18. τοῦτο om. L. — 19. δοθείη — 21. καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε L. — ib. γνωρίσει ὑμῖν L. — 24. ἀμήν om. GSL. dub. K. —

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ,
πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τοῖς οὖσιν ἐν Φι-
2 λίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις. Χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
3 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ
4 ὑμῶν Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων
5 ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος Ἐπὶ τῇ
κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ πρώτης ἡμέρας
6 ἄχρι τοῦ νῦν, Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξά-
μενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας
7 Ἰησοῦ Χριστοῦ, Καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο
φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρ-
δίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ
καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνούς μου τῆς
8 χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν
ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις
9 Χριστοῦ Ἰησοῦ. Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγά-
πη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώ-
σει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ

---

**Phil. I. 5.** ἀπὸ τῆς πρώτης **L. — 6.** Χρ. Ἰησοῦ **L. — 7.** καὶ τῇ ἀπολογίᾳ — (ἐν **uncis etiam incl. L.) — 8.** Ἰησοῦ Χρ. **K. c. rec. —**

*διαφέροντα, Ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόςκοποι εἰς* 10
*ἡμέραν Χριστοῦ, Πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύ-* 11
*νης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαι-*
*νον θεοῦ.*

*Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ'* 12
*ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν,*
*Ὥςτε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέ-* 13
*σθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι,*
*Καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθό-* 14
*τας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως*
*τὸν λόγον λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ* 15
*ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσου-*
*σιν· Οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες, ὅτι εἰς ἀπολογίαν* 17
*τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, Οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χρι-* 16
*στὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐπι-*
*φέρειν τοῖς δεσμοῖς μου. Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρό-* 18
*πῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγ-*
*γέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι.*
*Οἶδα γάρ, ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν* 19
*διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος*
*Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλ-* 20
*πίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πά-*
*σῃ παῤῥησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται*
*Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ*
*θανάτου. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστός, καὶ τὸ ἀπο-* 21
*θανεῖν κέρδος. Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι* 22
*καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἱρήσομαι, οὐ γνωρίζω. Συν-* 23
*έχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ*

---

**11.** *καρπῶν δικαιοσύνης τῶν* — **14.** *τὸν λόγον τοῦ θεοῦ λ.* **L.** — **16. et 17. transposita leguntur in rec:** *οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χρ.... Οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης...* **16.** *θλῖψιν ἐγείρειν* **L.** — **18.** *πλὴν ὅτι παντὶ τρ.* **L.** — **23.** *Συνέχ. γὰρ* —

ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῷ γὰρ μᾶλλον
24 κρεῖσσον· Τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότε-
25 ρον δι' ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ
καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν
26 καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, Ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν πε-
ρισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς πα-
ρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολι-
τεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν
ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι,
μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου
28 Καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων
(ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτη-
29 ρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ, Ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ
ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ
30 καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν), Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα
ἔχοντες, οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.
II. 1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύ-
θιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τινα
2 σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, Πληρώσατέ μου τὴν χαράν,
ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμ-
3 ψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, Μηδὲν κατὰ ἐριθείαν ἢ κε-
νοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι
4 ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκο-
5 ποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστος. Τοῦτο γὰρ
6 φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ὃς ἐν
μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶ-
7 ναι ἶσα θεῷ, Ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου

25. καὶ παραμενῶ L. — 28. ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν — ib. ὑμῶν δὲ L. — 30. ἴδετε G. c. rec. — II. 1. εἴ τις σπλάγχνα GSL. — 3. μηδὲ κατὰ κενοδ. L. — 4. ἕκαστοι L. — ib. σκοπεῖτε — ib. sub fin. ἕκαστοι GL. — 5. Τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν L. —

λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, Καὶ 8
σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτόν,
γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυ-
ροῦ. Διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρί- 9
σατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, Ἵνα ἐν τῷ 10
ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπι-
γείων καὶ καταχθονίων, Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομο- 11
λογήσηται, ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν θεοῦ
πατρός. Ὥςτε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπη- 12
κούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ
νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου
καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· Ὁ 13
θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ
τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. Πάντα ποιεῖτε χωρὶς 14
γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, Ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι 15
καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἀμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς
σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φω-
στῆρες ἐν κόσμῳ, Λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύ- 16
χημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν
ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. Ἀλλ' εἰ καὶ σπέν- 17
δομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν,
χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· Τὸ δ' αὐτὸ καὶ 18
ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως 19
πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν.
Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅςτις γνησίως τὰ περὶ 20
ὑμῶν μεριμνήσει· Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦ- 21
σιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ 22
γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν

9. τὸ ὄνομα τὸ L. — 13. Ὁ prius om. L. — 15. Ἵνα ἦτε L. — ib. ἄμωμα μέσον γενεᾶς L. — 21. οὐ τὰ τοῦ Χρ. Ἰ. —

23 εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι,
24 ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς· Πέποιθα δὲ ἐν
25 κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. Ἀναγκαῖον
δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνερ-
γὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ
26 λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, Ἐπει-
δὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς καὶ ἀδημονῶν, διότι
27 ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. Καὶ γὰρ ἠσθένησε παρα-
πλήσιον θανάτῳ· ἀλλ' ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν, οὐκ
αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύ-
28 πην σχῶ. Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα
ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ.
29 Προςδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς,
30 καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· Ὅτι διὰ τὸ ἔρ-
γον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισε, παραβολευ-
σάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρη-
μα τῆς πρός με λειτουργίας.

III. 1 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ· τὰ
αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ
2 ἀσφαλές. Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς
3 ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. Ἡμεῖς γάρ ἐσμεν
ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεῷ λατρεύοντες καὶ καυ-
χώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθό-
4 τες, Καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί.
εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον,
5 Περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βεν-
ιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρι-
6 σαῖος, Κατὰ ζῆλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ

23. ἀφίδω L. — 27. αὐτὸν ἠλέησεν GKS. c. rec. — ib. ἐπὶ λύπῃ — 30. τοῦ om. L. — ib. παραβουλευσάμενος — III. 3. πνεύματι θεοῦ SL. — 6. κατὰ ζῆλος L. —

*δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. Ἀλλ'* 7
*ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν*
*ζημίαν. Ἀλλὰ μὲν οὖν καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν* 8
*εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ*
*τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην καὶ ἡγοῦ-*
*μαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω Καὶ εὑ-* 9
*ρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νό-*
*μου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δι-*
*καιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, Τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ* 10
*τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τὴν κοινω-*
*νίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ*
*θανάτῳ αὐτοῦ, Εἴπως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανά-* 11
*στασιν τῶν νεκρῶν. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τε-* 12
*τελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ*
*καὶ κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ. Ἀδελφοί, ἐγὼ* 13
*ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· Ἓν δέ, τὰ μὲν* 14
*ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτει-*
*νόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω*
*κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέ-* 15
*λειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ*
*τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. Πλὴν εἰς ὃ ἐφθά-* 16
*σαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.*
*Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς* 17
*οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. Πολ-* 18
*λοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν*
*δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ*
*Χριστοῦ, Ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοι-* 19
*λία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια*

8. *μενοῦνγε καὶ* — ib. *εἶναι* posterius om. L. — 10. *συμμορφιζόμενος* L. — 11. *ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν* SL. — 12. *ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ.* — 16. *κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν* om. GL. —

20 φρονοῦντες. Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς
ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰη-
21 σοῦν Χριστόν, Ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς
ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης
αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ
IV. 1 ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα. Ὥστε, ἀδελφοί μου
ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου,
οὕτω στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.
2 Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ
3 αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. Ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, σύζυγε
γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοι-
πῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ
4 ζωῆς. Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν
5 ἐρῶ, χαίρετε. Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
6 ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς· Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ᾽
ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας
7 τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν· Καὶ
ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρου-
ρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν
8 Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀλη-
θῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ,
ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα
9 λογίζεσθε· Ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ
ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ
ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν.
10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνε-
θάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε,
11 ἠκαιρεῖσθε δέ. Οὐχ ὅτι καθ᾽ ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ

---

21. τὸ σῶμα τ. τ. ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον — IV. 3. Καὶ ἐρωτῶ καὶ —

*γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. Οἶδα καὶ* 12
*ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν*
*πᾶσι μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ πε-*
*ρισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐν-* 13
*δυναμοῦντί με Χριστῷ. Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγ-* 14
*κοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς,* 15
*Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον*
*ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν*
*εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι·*
*Ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν* 16
*χρείαν μοι ἐπέμψατε. Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα,* 17
*ἀλλ᾽ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον*
*ὑμῶν. Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω, πεπλήρω-* 18
*μαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ᾽ ὑμῶν,*
*ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεστον τῷ θεῷ.*
*Ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ* 19
*τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τῷ* 20
*δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν*
*αἰώνων. ἀμήν.*

*Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.* 21
*ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. Ἀσπάζον-* 22
*ται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καί-*
*σαρος οἰκίας. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ* 23
*Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.*

*Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι᾽ Ἐπαφροδίτου.*

---

**12.** *Οἶδα δὲ ταπ.* — **13.** *Χριστῷ* **om. GSL. dub. K. — 19.** *κατὰ τὸ πλοῦτος* **L. — 23.** *ἡμῶν* **om. SL. dub. K. — ib.** *μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν* **L. — ib.** *ἀμήν* **uncis incl. KL. —**

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
# Η ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ
# ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελή-
2 ματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Τοῖς ἐν
Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ.
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν [καὶ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.]
3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχό-
4 μενοι, Ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
5 Διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ
6 εὐαγγελίου, Τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν
παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστι καρποφορούμενον καὶ αὐ-
ξανόμενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκού-
σατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ·
7 Καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ
συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος
8 τοῦ Χριστοῦ, Ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγά-

**Col. I. 1.** *Χριστοῦ Ἰησοῦ* **L. — 2.** *Κολασσαῖς* **L. (it. in inscr.** *Κολασσαεῖς*) **— ib.** *ἐν Χρ. Ἰησοῦ* **L. — ib.** *καὶ κυρ. Ἰ. Χρ.* **om. GS. dub. KL. — 3.** *ὑπὲρ ὑμῶν* **L. — 4.** *ἀγάπην, ἣν ἔχετε εἰς* **L. — 6.** *καὶ* **post** *κόσμῳ* **om. L. — ib.** *καὶ αὐξανόμενον* **om. rec. — 7.** *καὶ* **om. SL. — ib.** *ὑπὲρ ἡμῶν* **L. —**

*πην ἐν πνεύματι. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέ-* 9
*ρας ἠκούσαμεν, οὐ πανόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχό-*
*μενοι καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν*
*τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει*
*πνευματικῇ, Περιπατῆσαι [ὑμᾶς] ἀξίως τοῦ κυ-* 10
*ρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρ-*
*ποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ,*
*Ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς* 11
*δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν*
*μετὰ χαρᾶς, Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώ-* 12
*σαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν*
*τῷ φωτί, Ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ* 13
*σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ*
*τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν,* 14
*τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· Ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ* 15
*τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, Ὅτι ἐν* 16
*αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ*
*ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι*
*εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι'*
*αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ* 17
*πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε, Καὶ αὐ-* 18
*τός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας, ὅς*
*ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται*
*ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, Ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε* 19
*πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι Καὶ δι' αὐτοῦ ἀπο-* 20
*καταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ*
*τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ*
*ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, Καὶ ὑμᾶς* 21

---

**10.** *ὑμᾶς* **om. GSL. dub. K. — ib.** *αὐξαν. εἰς τὴν ἐπίγνωσιν* **K. c.rec. — 14.** *ἀπολύτρ. διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν* **K. (sed dub.) c. rec. — 20.** *εἰς αὐτόν* **GKS. —**

*ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ δια-*
*νοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλ-*
22 *λαξεν Ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ*
*θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ*
23 *ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, Εἴγε ἐπιμένετε*
*τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ με-*
*τακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ*
*ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ*
*τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.*
24 *Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ*
*ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χρι-*
*στοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν*
25 *ἡ ἐκκλησία, Ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν*
*οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πλη-*
26 *ρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, Τὸ μυστήριον τὸ ἀπο-*
*κεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν,*
27 *νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, Οἷς ἠθέλη-*
*σεν ὁ θεὸς γνωρίσαι, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ*
*μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς*
28 *ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· Ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν*
*νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάν-*
*τα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν*
29 *πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· Εἰς ὃ καὶ κο-*
*πιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνερ-*
*γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.*
II. 1 *Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ*
*ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασι*

---

22. *τῆς σαρκὸς αὐτοῦ* GS. c. rec. — ib. *κατενώπιον αὐτοῦ* K. c. rec. — 23. *ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ* GKS. c. rec. — 24. *παθήμασί μου* — 27. *τί τὸ πλοῦτος* L. — ib. *ὅ ἐστι* L. — 28. *Χριστῷ Ἰησοῦ* K. (sed dub.) c. rec. — II. 1. *ὑπὲρ ὑμῶν* L. —

*τὸ πρόςωπόν μου ἐν σαρκί, Ἵνα παρακληθῶσιν* 2
*αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς*
*πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπί-*
*γνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ*
*Χριστοῦ, Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σο-* 3
*φίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι. Τοῦτο δὲ λέγω,* 4
*ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. Εἰ* 5
*γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν*
*εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στε-*
*ρέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. Ὡς οὖν πα-* 6
*ρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ*
*περιπατεῖτε, Ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν* 7
*αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθη-*
*τε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. Βλέπετε,* 8
*μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας*
*καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώ-*
*πων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χρι-*
*στόν. Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς* 9
*θεότητος σωματικῶς, Καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρω-* 10
*μένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας,*
*Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν* 11
*τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος [τῶν ἁμαρτιῶν] τῆς σαρ-*
*κός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, Συνταφέντες αὐτῷ* 12
*ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πί-*
*στεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν*
*ἐκ τῶν νεκρῶν· Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς* 13
*παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν*

---

2. *συμβιβασθέντων* — ib. *πᾶν τὸ πλοῦτος* L. — ib. *καὶ πατρὸς καὶ τοῦ Χρ.* om. GS. — ib. *τοῦ θεοῦ Χριστοῦ* L. — 4. *ἵνα μηδεὶς* L. — 8. *ἔσται ὑμᾶς* L. — 10. *ὅ ἐστιν* L. — 11. cf. Deut. 10, 16. — ib. *τῶν ἁμαρτιῶν* om. GSL. dub. K. — 12. *ἐκ νεκρῶν* GKS. —

*συνεζωοποίησε σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα*
14 *τὰ παραπτώματα, Ἐξαλείψας τὸ καθ᾽ ἡμῶν χει-*
*ρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ*
*αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυ-*
15 *ρῷ, Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας*
*ἐδειγμάτισεν ἐν παῤῥησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν*
16 *αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πό-*
17 *σει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων, Ἅ*
*ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.*
18 *Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφρο-*
*σύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμ-*
*βατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς*
19 *αὐτοῦ, Καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ*
*σῶμα, διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον*
20 *καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ. Εἰ*
*ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κό-*
21 *σμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· Μὴ*
22 *ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς· (Ἅ ἐστι πάντα εἰς*
*φθορὰν τῇ ἀποχρήσει) κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ δι-*
23 *δασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; Ἅτινά ἐστι λόγον μὲν*
*ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύ-*
*νῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι, πρὸς πλη-*
**III.** 1 *σμονὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ*
*Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ*
2 *τοῦ θεοῦ καθήμενος· Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ*
3 *τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυ-*
4 *πται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· Ὅταν ὁ Χριστὸς*
*φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ*
*φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.*

---

**13.** *συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν* G*KSL. — ib. *χαρισ. ὑμῖν* — **15.** *ἐν αὐτῷ* GS. — **17.** *τοῦ* om. GKS. — **18.** *μὴ* om. L. — **20.** *Εἰ οὖν ἀπεθ. σὺν τῷ Χρ.* —

Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, 5
πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ
τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, Δι᾽ ἃ 6
ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπει-
θείας, Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε 7
ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς· Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ 8
πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολο-
γίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλ- 9
λήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν
ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, 10
τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ
κτίσαντος αὐτόν, Ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰου- 11
δαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης,
δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χρι-
στός. Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι 12
καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, τα-
πεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν (Ἀνεχόμε- 13
νοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός
τινα ἔχῃ μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο
ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς), Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν 14
ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος· Καὶ 15
ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις
ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχά-
ριστοι γίνεσθε. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν 16
ὑμῖν πλουσίως· ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νου-
θετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς, ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευ-
ματικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ

III. 7. ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· L. — 11. δοῦλος καὶ ἐλ. L. — 12. οἰκτιρμῶν — ib. πραΰτητα L. — 13. ὁ κύριος L. — 14. ὅ ἐστι KL. — 15. εἰρ. τοῦ θεοῦ — 16. ψ. καὶ ὕμνοις GK. c. rec. — ib. καὶ postr. om. L. — ib. ἐν τῇ χάρ. L. — ib. ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ —

17 θεῷ, Καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ,
πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ
θεῷ καὶ πατρὶ δι᾽ αὐτοῦ.
18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς
19 ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας,
20 καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπα-
κούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρε-
21 στόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ
22 τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι, ὑπα-
κούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν
ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ᾽ ἐν ἁπλό-
23 τητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν κύριον· Καὶ πᾶν ὅ τι
ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ
24 οὐκ ἀνθρώποις, Εἰδότες, ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολή-
ψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ
25 κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. Ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ
ἠδίκησε, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία.
IV. 1 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δού-
λοις παρέχεσθε, εἰδότες, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύ-
ριον ἐν οὐρανοῖς.
2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν
3 αὐτῇ, ἐν εὐχαριστίᾳ, Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ
ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λα-
λῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι᾽ ὃ καὶ δέδεμαι,
4 Ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. Ἐν σο-
φίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγορα-

---

17. ἐν ὀνόμ. Ἰ. Χρ. L. — ib. τῷ θεῷ πατρὶ L. — 18. τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν — 19. τὰς γυν. ὑμῶν L. — 20. τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρ. GS. c. rec. — ib. εὐάρ. τῷ κυρίῳ — 21. μὴ παροργίζετε SL. — 22. ἐν ὀφθαλμοδουλείᾳ SL. — ib. τὸν θεόν· — 23. Ὃ ἐὰν ποιῆτε (om. Καὶ πᾶν) SL. — 24. γὰρ om. L. — 25. Ὁ γὰρ L. — ib. cf. Deut. 10, 17. Job. 34, 19. —

ζόμενοι. Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι 6
ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρί-
νεσθαι.

Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός, ὁ 7
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος
ἐν κυρίῳ, Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, 8
ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας
ὑμῶν, Σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελ- 9
φῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσι τὰ
ὧδε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλω- 10
τός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ
ἐλάβετε ἐντολάς (ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐ-
τόν), Καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ 11
περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. Ἀσπά- 12
ζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ,
πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευ-
χαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ
θελήματι τοῦ θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι ἔχει 13
πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ
τῶν ἐν Ἱεραπόλει. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς, ὁ ἰα- 14
τρὸς ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν 15
Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶ-
κον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' 16
ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε, ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων
ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ
ὑμεῖς ἀναγνῶτε. Καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν 17
διακονίαν, ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

---

IV. 8. ἵνα γνῶτε τὰ π. ἡμῶν SL. — 12. Χρ. Ἰησοῦ L. — ib. πεπληροφορημένοι L. — 13. ζῆλον πολὺν K. c. rec. —

18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου
τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

*Πρὸς Κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.*

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰη-
σοῦ Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων
ὑμῶν μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν
3 ἡμῶν, Ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου
τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπο-
μονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
4 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, Εἰδότες,
ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν,
5 Ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λό-
γῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ
καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε, οἷοι ἐγενή-
6 θημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν
ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν
7 θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, Ὥςτε

18. ἀμήν om. GSL. dub. K. — I. Thess. I. 5. ἐγενήθη πρὸς ὑμᾶς L. —

γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ
Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. Ἀφ' ὑμῶν γὰρ 8
ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακε-
δονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πί-
στις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ
χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι· Αὐτοὶ γὰρ περὶ 9
ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν, ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς
ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ
τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ
Καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν 10
ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς
ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν 1 II.
τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, Ἀλλὰ προπα- 2
θόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις,
ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς
ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. Ἡ 3
γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκα-
θαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμε- 4
θα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω
λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ
θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. Οὔτε γάρ 5
ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε,
οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας (θεὸς μάρτυς), Οὔτε 6
ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε
ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ
ἀπόστολοι, Ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν. 7
ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, Οὕτως 8

7. **τύπον KL. — ib. καὶ τῇ GK. c. rec. — 8. καὶ ἐν τῇ Ἀχ. G*SL. — ib. ἀλλ' ἐν π. L. — ib. ἡμᾶς ἔχειν GK. c. rec. — 9. ἔχομεν — 10. ἐκ νεκρῶν — II. 2. Ἀλλὰ καὶ — 3. οὔτε ἐν δόλῳ GKS. c. rec. — 7. νήπιοι L. —**

ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μό-
νον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν
9 ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. Μνημονεύε-
τε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον·
νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆ-
σαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον
10 τοῦ θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως
καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγε-
11 νήθημεν, Καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν,
ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ
12 παραμυθούμενοι Καὶ μαρτυρούμενοι εἰς τὸ περι-
πατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς
13 εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. Διὰ τοῦτο καὶ
ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παρα-
λαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ᾽ ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε
οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλά, καθώς ἐστιν ἀληθῶς,
λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύου-
14 σιν. Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν
ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ
τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
15 Ἰουδαίων, Τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰη-
σοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ
θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων,
16 Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν,
εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε·
ἔφθασε δὲ ἐπ᾽ αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ᾽ ὑμῶν

8. ἱμειρόμενοι — ib. γεγένησθε GK. c. rec. — 9. νυκτὸς γὰρ — 12. περιπατεῖν SL. — 14. ὅτι ταὐτὰ — 15. καὶ τοὺς ἰδίους προφ.

*πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέ-*
*ρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ*
*ἐπιθυμίᾳ. Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ* 18
*μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ*
*σατανᾶς. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος* 19
*καυχήσεως, ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου*
*ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; Ὑμεῖς* 20
*γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.*

*Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλει-* 1 III.
*φθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, Καὶ ἐπέμψαμεν Τιμό-* 2
*θεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ*
*συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ*
*στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πί-*
*στεως ὑμῶν, Τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψε-* 3
*σι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·*
*Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι* 4
*μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε.*
*Διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶ-* 5
*ναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειρά-*
*ζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ* 6
*ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγ-*
*γελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν,*
*καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιπο-*
*θοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, Διὰ* 7
*τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ*
*ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως·*
*Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν κυρίῳ. Τίνα* 8 9

**18.** *Διότι* **L. — 19.** *Χριστοῦ* **om. L. — III. 2.** *τὸν ἀδελφ. ἡμ. καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ ἐν* **GL. — ib.** *τ. ἀδ. ἡμ. καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ ἐν* **S. — ib.** *ὑμᾶς* **posterius om. L. — ib.** *ὑπὲρ τῆς π. ὑμ.* **G⁰L. — 3.** *Τὸ μηδένα* **L. — 7.** *τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ* **GK. c. rec. —**

γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι
περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ, ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς
10 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν; Νυκτὸς καὶ ἡμέρας
ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσ-
ωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως
11 ὑμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύ-
ριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν
12 πρὸς ὑμᾶς· Ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ πε-
ρισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας,
13 καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν
τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ
θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.
IV. 1 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρα-
καλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ'
ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ,
2 ἵνα περισσεύητε μᾶλλον· Οἴδατε γάρ, τίνας παραγ-
3 γελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Τοῦτο
γάρ ἐστι θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέ-
4 χεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, Εἰδέναι ἕκαστον
ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τι-
5 μῇ, Μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη
6 τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, Τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ
πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι
ἔκδικος ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ
7 προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. Οὐ γὰρ ἐκά-
λεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ.
8 Τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ

---

11. Χριστὸς om. L. — 13. Χριστοῦ om. L. dub. K. — IV. 1. Τὸ λοιπὸν οὖν — ib. ἵνα καθὼς . . . θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα L. — 6. ὁ om. L. — ib. προείπομεν GKS. —

*τὸν θεόν, τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον*
*εἰς ὑμᾶς.*
*Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γρά-* 9
*φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ*
*ἀγαπᾶν ἀλλήλους· Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάν-* 10
*τας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. πα-*
*ρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον*
*Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια* 11
*καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς [ἰδίαις] χερσὶν ὑμῶν, καθὼς*
*ὑμῖν παρηγγείλαμεν, Ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως* 12
*πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.*
*Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν* 13
*κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ*
*οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι Ἰη-* 14
*σοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοι-*
*μηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. Τοῦτο* 15
*γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες*
*οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ*
*μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. Ὅτι αὐτὸς ὁ κύ-* 16
*ριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλ-*
*πιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ*
*ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, Ἔπειτα ἡμεῖς οἱ* 17
*ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησό-*
*μεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα·*
*καὶ οὕτω πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὥςτε πα-* 18
*ρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.*
*Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελ-* 1 V.
*φοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· Αὐτοὶ γὰρ* 2
*ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν*

8. *καὶ* om. L. — ib. *διδόντα* L. — ib. *εἰς ἡμᾶς* G. c. rec. — 9. *χρείαν ἔχομεν* L. — 10. *τοὺς* posterius om. L. — 11. *ἰδίαις* om. L. dub. K. — 13. *θέλω* — V. 2. *ἡ* om. L. —

3 νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. Ὅταν λέγωσιν· εἰρήνη καὶ
ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος,
ὥςπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύ-
4 γωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα
5 ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· Πάντες γὰρ
ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν
6 νυκτὸς οὐδὲ σκότους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν, ὡς
7 καὶ οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. Οἱ
γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσι, καὶ οἱ μεθυσκό-
8 μενοι νυκτὸς μεθύουσιν. Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νή-
φωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ
9 περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας· Ὅτι οὐκ ἔθετο
ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας
10 διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Τοῦ ἀποθα-
νόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύ-
11 δωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε
ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ
ποιεῖτε.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶν-
τας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ
13 νουθετοῦντας ὑμᾶς, Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκ-
περισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν
14 ἑαυτοῖς. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθε-
τεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύ-
χους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς
15 πάντας. Ὁρᾶτε, μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀπο-
δῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλή-
16 17 λους καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε χαίρετε, Ἀδιαλεί-

3. Ὅταν γὰρ — ib. Ὅταν [δὲ] L. — 4. ἵνα ὑμᾶς ἡ ἡμ. ὡς κλέπτας κ. L. — 5. γὰρ om. rec. — 6. καὶ prius om. L. — 13. ὑπερεκπερισσῶς L. — 15. καὶ prius om. SL. —

*πτως προσεύχεσθε, Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο* 18
*γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. Τὸ* 19
*πνεῦμα μὴ σβέννυτε, Προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε·* 20
*Πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε· Ἀπὸ* 21 22
*παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς* 23
*τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον*
*ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως*
*ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τη-*
*ρηθείη. Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.* 24
*Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. Ἀσπάσα-* 25 26
*σθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁρ-* 27
*κίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν*
*πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου* 28
*ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.*

*Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.*

# *ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ*
# *Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ*
# *ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.*

*Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-* 1
*κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυ-*
*ρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ* 2
*θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.*
*Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ* 3
*ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει*

18. *τοῦτο γάρ ἐστι* L. — 21. *δὲ* om. rec. — 27. *Ἐνορκίζω* L. — ib. *ἁγίοις* om. L. — 28. *ἀμήν* om. GSL. dub. K. —

ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου
4 πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, Ὥςτε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν
ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ
τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διω-
5 γμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν, αἷς ἀνέχεσθε· Ἔν-
δειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιω-
θῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πά-
6 σχετε, Εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ, ἀνταποδοῦναι τοῖς
7 θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις
ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰη-
8 σοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, Ἐν
πυρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν
καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου
9 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλε-
θρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς
10 δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι
ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς
πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ'
11 ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα
πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως
ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθω-
12 σύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, Ὅπως ἐνδο-
ξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν
ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
II. 1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου-
σίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπι-
2 συναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆ-

---

II. Thess. I. 4. ἐγκαυχᾶσθαι L. — 8. Ἐν φλογὶ πυρὸς SL. — ib. Χριστοῦ uncis incl. KL. — 10. πιστεύουσιν — 12. Χριστοῦ prius uncis incl. KL. —

*ναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ*
*πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι᾽ ἐπιστολῆς ὡς δι᾽*
*ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. Μή* 3
*τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι, ἐὰν*
*μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ*
*ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, Ὁ* 4
*ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον*
*θεὸν ἢ σέβασμα, ὥςτε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ*
*[ὡς θεὸν] καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτόν, ὅτι ἐστὶ*
*θεός. Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα* 5
*ἔλεγον ὑμῖν; Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀπο-* 6
*καλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. Τὸ γὰρ* 7
*μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέ-*
*χων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. Καὶ τότε ἀποκα-* 8
*λυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς ἀναλώσει*
*τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ*
*ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· Οὗ ἐστιν ἡ πα-* 9
*ρουσία κατ᾽ ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει*
*καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους Καὶ ἐν πάσῃ ἀπά-* 10
*τῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ᾽ ὧν τὴν*
*ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι*
*αὐτούς. Καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέρ-* 11
*γειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει,*
*Ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ,* 12
*ἀλλ᾽ εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ. Ἡμεῖς δὲ ὀφείλο-* 13
*μεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ*
*ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ᾽*

II. 2. *μήτε θροεῖσθαι* GKS. c. rec. — ib. *ἡ ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ* — 4. cf. Dan. 11, 36. — ib. *ὡς θεὸν* om. GSL. — 8. cf. Jes. 11, 4. — ib. *Ἰησοῦς* om. rec. — ib. *ἀνελεῖ* L. — 10. *τῆς* prius om. L. — ib. *ἐν* posterius om. SL. — 11. *πέμπει* SL. — 13. *εἵλετο* G*S. c. rec. — ib. *ὁ θεὸς ἀπαρχὴν εἰς* L. —

ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πί-
14 στει ἀληθείας, Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγ-
γελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν
15 Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ
κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λό-
16 γου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος
ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν,
ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ
17 ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, Παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς
καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.
III. 1 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα
ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ
2 πρὸς ὑμᾶς, Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ
3 πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. Πι-
στὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει
4 ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ'
ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιή-
5 σετε. Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας
εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ
6 Χριστοῦ. Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνό-
ματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι
ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος
καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρελάβοσαν παρ'
7 ἡμῶν. Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς,
8 ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, Οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον
ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα
καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα
9 ὑμῶν· Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυ-

14. ἐκάλ. ἡμᾶς L. — 17. στηρίξαι ὑμᾶς G. c. rec., dub. K. — ib. ἐν π. ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγ. KSL. — III. 5. τὴν posterius om. rec. — 6. ἣν παρέλαβε — ib. ἣν παρέλαβον KS. — ib. ἣν παρελάβετε L. — 8. νυκτὸς καὶ ἡμέρας L. —

τοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Καὶ 10
γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν,
ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. Ἀκούο- 11
μεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μη-
δὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. Τοῖς δὲ 12
τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργα-
ζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελ- 13
φοί, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. Εἰ δέ τις οὐχ 14
ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον
σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντρα-
πῇ· Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε 15
ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῴη 16
ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰπαντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος
μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστι ση- 17
μεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. Ἡ χάρις 18
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.
ἀμήν.

*Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.*

---

12. παρακαλ. ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ L. — 14. τοῦτον σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ L. — 16. ἐν παντὶ τόπῳ. L. — 18. ἀμήν unc. incl. K. —

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐπι-
ταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τῆς
2 ἐλπίδος ἡμῶν, Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χά-
ρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Χρι-
στοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προςμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ,
πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ
4 ἑτεροδιδασκαλεῖν, Μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεα-
λογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλ-
5 λον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. Τὸ δὲ
τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρ-
δίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρί-
6 του· Ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς μα-
7 ταιολογίαν, Θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ
νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦν-
8 ται. Οἴδαμεν δέ, ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ
9 νομίμως χρῆται, Εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ
κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ
ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατραλῴαις καὶ
10 μητραλῴαις, ἀνδροφόνοις, Πόρνοις, ἀρσενοκοίταις,
ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτε-

I. Tim. I. 1. καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, — 2. ἡμῶν prius om. L. — 4. ἢ οἰκοδομίαν — 9. πατρολῴαις κ. μητρολῴαις L. —

ρον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, Κατὰ τὸ 11
εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύ-
θην ἐγώ. Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χρι- 12
στῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο,
θέμενος εἰς διακονίαν Τὸν πρότερον ὄντα βλάσφη- 13
μον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι
ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· Ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ 14
χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀπο- 15
δοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κό-
σμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· Ἀλλὰ 16
διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰη-
σοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύ-
πωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν
αἰώνιον. Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀο- 17
ράτῳ, μόνῳ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων· ἀμήν. Ταύτην τὴν παραγγελίαν 18
παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προα-
γούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς
τὴν καλὴν στρατείαν, Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συν- 19
είδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυά-
γησαν· Ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς 20
παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι 1 II.
δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάν-
των ἀνθρώπων· Ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν 2
ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διά-
γωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Τοῦτο γὰρ 3
καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ,

---

12. Καὶ om. L. — 13. τὸ πρότερον ὄντα με L. — 16. Χρι-
στὸς Ἰησοῦς τὴν ἅπασαν L. — 17. μόνῳ σοφῷ θεῷ —

4 Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπί-
5 γνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ με-
σίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰη-
6 σοῦς, Ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ
7 μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις, Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ
καὶ ἀπόστολος (ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι), διδά-
8 σκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. Βούλομαι
οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαί-
ροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ·
9 Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ
μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν
πλέγμασιν ἢ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυ-
10 τελεῖ, Ἀλλ᾽ ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεο-
11 σέβειαν, δι᾽ ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθα-
12 νέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ
ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ᾽ εἶναι ἐν ἡσυ-
13 14 χίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα. Καὶ
Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν πα-
15 ραβάσει γέγονε· Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας,
ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ
σωφροσύνης.

III. 1 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, κα-
2 λοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπί-
ληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρο-
3 να, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, Μὴ πάροινον,
4 μὴ πλήκτην, ἀλλ᾽ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, Τοῦ
ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν
5 ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος (Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου

II. 7. λέγω ἐν Χριστῷ, — 12. Διδάσκειν δὲ γυναικὶ KL. — 13. cf. Gen. 2, 4. 22. — 14. cf. Gen. 3, 6. — ib. ἐξαπατηθεῖσα L. — III. 2. νηφάλεον — 3. μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ᾽ K. c. rec. —

οἶκον προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπι-
μελήσεται;) Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς 6
κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρ- 7
τυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνει-
δισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους 8
ὡςαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προς-
έχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, Ἔχοντας τὸ μυστήριον 9
τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. Καὶ οὗτοι δὲ 10
δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγ-
κλητοι ὄντες. Γυναῖκας ὡςαύτως σεμνάς, μὴ διαβό- 11
λους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσι. Διάκονοι ἔστω- 12
σαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμε-
νοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. Οἱ γὰρ καλῶς διακονή- 13
σαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ
πολλὴν παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε τά- 14
χιον· Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ 15
θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶν-
τος. στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας Καὶ ὁμο- 16
λογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·
θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν
κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις 1 IV.
καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προςέχοντες
πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, Ἐν 2
ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν

---

7. αὐτὸν om. L. — 11. νηφαλέους — 14. πρός σε ἐν τάχει· L. — 15. ἥτις ἐστὶν ἐκκλ. θ. ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας· sic interpung. SL. c. rec. — 16. ὃς ἐφανερώθη GL. — IV. 2. κεκαυστηριασμένων L. —

3 συνείδησιν, Κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμά-
των, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαρι-
4 στίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. Ὅτι
πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ
5 εὐχαριστίας λαμβανόμενον· Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λό-
6 γου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς
ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντρε-
φόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς δι-
7 δασκαλίας, ᾗ παρηκολούθηκας· Τοὺς δὲ βεβήλους
καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν
8 πρὸς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς
ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα
ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ
9 τῆς μελλούσης. Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδο-
10 χῆς ἄξιος. Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδι-
ζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ
11 πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε
ταῦτα καὶ δίδασκε.

12 Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ
τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν
13 ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. Ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε
14 τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. Μὴ
ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προ-
φητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτε-
15 ρίου. Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ
16 προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν. Ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ
διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ
σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

---

6. Χριστοῦ Ἰησοῦ L. — 10. καὶ prius om. L. — ib. κοπ. καὶ ἀγωνιζόμεθα L. — 12. ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει K. c. rec. — 15. ἐν posterius om. L. —

*Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει* 1 V.
*ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, Πρεσβυτέρας* 2
*ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.*
*Χήρας τίμα, τὰς ὄντως χήρας. Εἰ δέ τις χήρα τέκνα* 3 4
*ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον*
*εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦ-*
*το γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Ἡ δὲ ὄν-* 5
*τως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεόν, καὶ*
*προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς*
*καὶ ἡμέρας· Ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκε. Καὶ* 6 7
*ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. Εἰ δέ τις* 8
*τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν*
*πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα κα-* 9
*ταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα, ἑνὸς*
*ἀνδρὸς γυνή, Ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη· εἰ* 10
*ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνι-*
*ψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ*
*ἐπηκολούθησε. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν* 11
*γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν·*
*Ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν·* 12
*Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς* 13
*οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ πε-*
*ρίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. Βούλομαι οὖν νεω-* 14
*τέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν*
*ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν.*
*Ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. Εἴ* 15 16
*τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ*
*μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις*
*ἐπαρκέσῃ. Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτε-* 17

V. 4. *τ. γάρ ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον* — 8. *τῶν* posterius om. L. — 11. *καταστρηνιάσουσιν* L. — 15. *ἐξετράπ. τινες* L. — 16. *πιστὸς ἢ* om. L. —

ροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες
18 ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· Λέγει γὰρ ἡ γραφή· βοῦν
ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καί· ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μι-
19 σθοῦ αὐτοῦ. Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ
παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.
20 Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ
21 οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων,
ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν
22 κατὰ πρόςκλισιν. Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει,
μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἁγνὸν
23 τήρει. Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ᾽ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ
τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας.
24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προά-
25 γουσαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. Ὡς-
αύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλά ἐστι, καὶ τὰ ἄλλως
ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύναται.

VI. 1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπό-
τας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνο-
2 μα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. Οἱ δὲ
πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι
ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί
εἰσι καὶ ἀγαπητοί, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμε-
νοι. ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει.

3 Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προςέρχεται ὑγιαί-
νουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
4 καὶ τῇ κατ᾽ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, Τετύφωται, μη-
δὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογο-

---

18. Deut. 25, 4. cf. Matth. 10, 10. Luc. 10, 7. — ib. οὐ φιμ. βοῦν ἀλ. L. — 21. καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ G. c. rec. — ib. πρόσκλησιν L. — 25. ὡςαύτως δὲ καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ L. —

μαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπό-
νοιαι πονηραί, Διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀν- 5
θρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας,
νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἀφίστασο
ἀπὸ τῶν τοιούτων. Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέ- 6
βεια μετὰ αὐταρκείας. Οὐδὲν γὰρ εἰςηνέγκαμεν εἰς 7
τὸν κόσμον· δῆλον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.
Ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρ- 8
κεσθησόμεθα. Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπί- 9
πτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας
πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι
τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. Ῥίζα 10
γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες
ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυ-
τοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. Σὺ δέ, 11
ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιο-
σύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότη-
τα· Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπι- 12
λαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολό-
γησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύ-
ρων. Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, τοῦ ζωο- 13
ποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μαρτυ-
ρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν,
Τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι 14
τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἣν 15
καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης,
ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευ-

---

VI. 5. *Παραδιατριβαὶ* — ib. *ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων* om. L. — 7. *δῆλον* om. L. — ib. cf. Job. 1, 21. Eccl. 5, 14. — 11. *πραϋπάθειαν* SL. — 12. *εἰς ἣν καὶ ἐκλ.* — 13. *ζωογονοῦντος* L. —

16 ὄντων, Ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν
ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύ-
ναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.
17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ
ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι,
ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα
18 πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν
19 ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, Ἀπο-
θησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον,
ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.
20 Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπό-
μενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς
21 ψευδωνύμου γνώσεως, Ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι
22 περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν.

*Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.*

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελή-
ματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ
2 Ἰησοῦ, Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

17. ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὰ πάντα πλουσίως L. — ib. πλουσίως πάντα — 19. τῆς αἰωνίου ζ. — 20. παρακαταθήκην — 22. μεθ' ὑμῶν L. — 26. ἀμήν om. GSL. dub. K. —

Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων 3
ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ
σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας,
Ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, 4
ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, Ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν 5
σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ
μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπει-
σμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε 6
ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ
τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν 7
ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης
καὶ σωφρονισμοῦ. Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύ- 8
ριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ,
ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν
θεοῦ, Τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει 9
ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρό-
θεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
πρὸ χρόνων αἰωνίων, Φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς 10
ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταρ-
γήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ
ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ 11
κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν· Δι' 12
ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι·
οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι, ὅτι δυνατός
ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν
ἡμέραν. Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν 13
παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χρι-
στῷ Ἰησοῦ· Τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ 14
πνεύματος ἁγίου, τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας 15
τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ,

**2. Tim. I. 5.** λαβὼν **L.** — **14.** παρακαταθήκην —

16 ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. Δῴη ἔλεος ὁ κύ-
ριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε
17 καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπῃσχύνθη, Ἀλλὰ γενόμε-
νος ἐν Ῥώμῃ σπουδαιότερον ἐζήτησέ με καὶ εὗρε·
18 (Δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ·) καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλ-
τιον σὺ γινώσκεις.
II. 1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ
2 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ
πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώ-
3 ποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. Σὺ
οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χρι-
4 στοῦ. Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ
βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.
5 Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομί-
6 μως ἀθλήσῃ. Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον
7 τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. Νόει, ἃ λέγω· δώσει
8 γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. Μνημόνευε Ἰη-
σοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος
9 Δαυΐδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, Ἐν ᾧ κακοπαθῶ
μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ
10 οὐ δέδεται. Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς
ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν
11 Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λό-
12 γος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· Εἰ ὑπο-
μένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖ-
13 νος ἀρνήσεται ἡμᾶς· Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς
14 μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα

15. Φύγελος L. — 16. ἐπαισχύνθη L. — 17. σπουδαίως L. — II. 3. Συγκακοπάθησον L. — ib. Χριστοῦ Ἰησοῦ SL. — 7. ὃ λέγω L. — ib. δῴη GK. c. rec. — 13. ἀρνήσασθαι γὰρ G*SL. —

*ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου,*
*μὴ λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ*
*τῶν ἀκουόντων. Σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον πα-* 15
*ραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτο-*
*μοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βεβήλους* 16
*κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν*
*ἀσεβείας, Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν* 17
*ἕξει. ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος, Οἵτινες περὶ* 18
*τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη*
*γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων πίστιν. Ὁ* 19
*μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν*
*σφραγῖδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ,*
*καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνο-*
*μα κυρίου. Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον* 20
*σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστρά-*
*κινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμήν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν* 21
*οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος*
*εἰς τιμήν, ἡγιασμένον καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς*
*πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. Τὰς δὲ νεωτερι-* 22
*κὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν,*
*ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον*
*ἐκ καθαρᾶς καρδίας. Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύ-* 23
*τους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδώς, ὅτι γεννῶσι μάχας·*
*Δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ᾽ ἤπιον εἶναι* 24
*πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, Ἐν πραότητι* 25
*παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῷ αὐ-*
*τοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, Καὶ* 26

---

**14.** *κυρίου. μὴ λογομάχει ἐπ᾽ οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ* **L. — 19. Num. 16, 5. cf. 21. 24. 26. 45. — ib.** *τὸ ὄν. Χριστοῦ.* **— 21.** *καὶ* **om. L. — 22.** *μετὰ πάντων τῶν* **L. — 25.** *πραΰτητι* **L. — ib.** *μή ποτε δώῃ* **L. —**

*ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημέ-
νοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.*
III. 1 *Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις*
2 *ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρω-
ποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι,
βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι,*
3 *Ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,*
4 *ἀφιλάγαθοι, Προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι,*
5 *φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, Ἔχοντες μόρφωσιν
εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τού-*
6 *τους ἀποτρέπου. Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνον-
τες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια
σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικί-*
7 *λαις, Πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπί-*
8 *γνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. Ὃν τρόπον δὲ
Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καὶ
οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρ-*
9 *μένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. Ἀλλ' οὐ
προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος*
10 *ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ παρη-
κολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέ-
σει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομο-*
11 *νῇ, Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο
ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγ-
μοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐῤῥύσατο ὁ κύριος.*
12 *Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ*
13 *Ἰησοῦ διωχθήσονται. Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ
γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ*
14 *πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώ-*

---

III. 6. *αἰχμαλωτεύοντες τὰ γυναικάρια* — 8. cf. Ex. 7, 11. 22. — 9. cf. Ex. 9, 18. — 10. *παρηκολούθησας* L. —

θης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέ- 15
φους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σο-
φίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ. Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς 16
διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς
παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, Ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ 17
θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρ-
τισμένος.

Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ Ἰη- 1 IV.
σοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νε-
κροὺς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ· Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως 2
ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ
μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. Ἔσται γὰρ καιρός, ὅτε τῆς 3
ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ
τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκά-
λους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀλη- 4
θείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους
ἐκτραπήσονται. Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, 5
ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πλη-
ροφόρησον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς 6
τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. Τὸν ἀγῶνα τὸν κα- 7
λὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετή-
ρηκα· Λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέ- 8
φανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ,
ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι
τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

---

14. παρὰ τίνων L. — 16. πρ. ἐλεγμόν L. — IV. 1. Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τ. θ. καὶ τοῦ κυρίου Ἰ. Χρ. K. (sed dub.) c. rec. — ib. νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν GL. — 3. κατὰ τὰς ἐπιθ. τὰς ἰδίας — 6. τῆς ἀναλύσεώς μου L. —

9
10 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. Δημᾶς
γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ
ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν,
11 Τίτος εἰς Δαλματίαν· Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ᾽
ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι
12 γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ ἀπέ-
13 στειλα εἰς Ἔφεσον. Τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν
Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βι-
14 βλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλ-
κεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδῴη αὐτῷ ὁ
15 κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὃν καὶ σὺ φυλάσσου·
16 λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ
πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ
17 πάντες με ἐγκατέλιπον (μὴ αὐτοῖς λογισθείη)· Ὁ δὲ
κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ
τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ
18 ἔθνη· καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος. Καὶ ῥύ-
σεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ
σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησι-
20 φόρου οἶκον. Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφι-
21 μον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. Σπούδα-
σον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος
καὶ Πούδης καὶ Λῖνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ
22 πάντες. Ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύ-
ματός σου. ἡ χάρις μεθ᾽ ὑμῶν. ἀμήν.

*Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.*

---

**14.** ἀποδώσει SL. — **15.** ἀντέστη L. — **16.** παρεγένετο L. — **17.** ἀκούσωσιν L. — **18.** *Καὶ* prius om. L. — **22.** ἀμήν om. GSL. dub. K. —

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ 1
Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, Ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς 2
αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων
αἰωνίων, Ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον 3
αὐτοῦ ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ 4
κοινὴν πίστιν. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ 5
λείποντα ἐπιδιορθώσῃ καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν
πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· Εἴ τις ἐστὶν 6
ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά,
μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. Δεῖ γὰρ 7
τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον·
μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ
αἰσχροκερδῆ, Ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρο- 8
να, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, Ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ 9
τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρα-
καλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντι-
λέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότα- 10

Tit. I. 4. χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ KS. — 5. ἀπέλιπον L. — ib. ἐπιδιορθώσῃς SL. — 10. καὶ prius om. L.

κτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ
11 περιτομῆς, Οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴ-
κους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρ-
12 δους χάριν. Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφή-
της· Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες
13 ἀργαί. Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰ-
τίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ
14 πίστει, Μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐν-
τολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.
15 Πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις
καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν
16 καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰ-
δέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ
ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.
II. 1 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ·
2 Πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας,
3 ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· Πρε-
σβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ
διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδα-
4 σκάλους, Ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους
5 εἶναι, φιλοτέκνους, Σώφρονας, ἁγνάς, οἰκουρούς,
ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ
6 ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους
7 ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, Περὶ πάντα σεαυ-
τὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκα-
8 λίᾳ ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, Λόγον ὑγιῆ, ἀκατά-
γνωστον· ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ
9 ἡμῶν λέγειν φαῦλον. Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑπο-

15. Πάντα μὲν GKS. c. rec. — ib. μεμιαμμένοις L. — II. 4. σωφρονίζουσι L. — 5. οἰκουργούς L. — 7. ἀφθορίαν L. — 8. περὶ ὑμῶν L. c. rec. (sed λέγειν περὶ ὑμῶν φαῦλον L.) — 9. δεσπ. ἰδ. L. —

τάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγον-
τας, Μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδει- 10
κνυμένους ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σω-
τῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ 11
ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ 12
τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ
εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, Προσδεχόμενοι 13
τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ
μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς 14
ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν πε-
ριούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. Ταῦτα λάλει καὶ 15
παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς
σου περιφρονείτω.

Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις 1 III.
ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἑτοίμους εἶναι, Μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, 2
ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάν-
τας ἀνθρώπους. Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, 3
ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ
ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες,
στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης 4
καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ,
Οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, 5
ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ
παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου,
Οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ 6

10. *πᾶσαν πίστιν* L. — ib. *τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτ.* $G^0$K. c. rec. — 11. *ἡ* posterius om. L. — III. 1. *καὶ* om. L. — 2. *πραΰτ.* L. — 5. *ἃ ἐποιήσαμεν* L. — ib. *κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος* L. —

7 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, Ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου
χάριτι κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰω-
8 νίου. Πιστὸς ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί
σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐ-
στασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ
9 καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Μωρὰς δὲ ζη-
τήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς
10 περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἱρε-
τικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν
11 παραιτοῦ, Εἰδώς, ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ
ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος.
12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ Τυχικόν,
σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ
13 κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ
Ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς
14 λείπῃ. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν
ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ
15 ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες.
ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις
μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

*Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.*

---

7. γενηθῶμεν L. — 8. τῷ et τὰ om. L. — 15. ἀμήν om. GS. dub. KL. —

# ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Παῦλος, δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος 1
ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν
Καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρα- 2
τιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ᾽ οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ. Χάρις 3
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε, μνείαν σου 4
ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, Ἀκούων σου 5
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον
Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, Ὅπως ἡ κοινω- 6
νία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει
παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. Χα- 7
ρὰν γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ
σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ
σοῦ, ἀδελφέ. Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παῤῥησίαν 8
ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, Διὰ τὴν ἀγάπην 9
μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὤν, ὡς Παῦλος πρεσβύ-
της, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Παρακαλῶ 10
σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς
μου, Ὀνήσιμον, Τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ 11

Philem. 2. Ἀπφ. τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχ. L. — 5. εἰς τὸν κύριον L. — 6. ἐν ὑμῖν — 7. Χάριν — ib. χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον L. — 10. μου om. L. —

12 σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα· Σὺ δὲ αὐτόν,
13 τοῦτ᾽ ἔστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προςλαβοῦ. Ὃν ἐγὼ
ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι
14 διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· Χωρὶς δὲ
τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς
κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον.
15 Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώ-
16 νιον αὐτὸν ἀπέχῃς, Οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ
δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ
17 μᾶλλον σοί, καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. Εἰ οὖν με
18 ἔχεις κοινωνόν, προςλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. Εἰ δέ τι
19 ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει. Ἐγὼ Παῦ-
λος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω
20 σοι, ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προςοφείλεις. Ναί, ἀδελφέ,
ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγ-
21 χνα ἐν Χριστῷ. Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά
σοι, εἰδώς, ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις.
22 Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γάρ,
ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.
23 Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς, ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν
24 Χριστῷ Ἰησοῦ, Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λου-
25 κᾶς, οἱ συνεργοί μου. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

*Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου.*

---

11 sq: ὃν ἀνέπεμψά σοι, Αὐτόν, τουτέστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα. L. (reliquis om.) — 13. διακονῇ μοι — 17. Εἰ οὖν ἐμὲ — 18. ἐλλόγα. L. — 20. σπλ. ἐν κυρίῳ. — 23. Ἀσπάζονται — 25. ἀμήν om. GSL. dub. K. —

# Η ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ
## ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

*Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λα-* 1
*λήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ' ἐσχάτου*
*τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, Ὃν ἔθηκε* 2
*κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησε τοὺς αἰῶνας*
*Ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑπο-* 3
*στάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς*
*δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος*
*τῶν ἁμαρτιῶν ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν*
*ὑψηλοῖς, Τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων,* 4
*ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνο-*
*μα. Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱός μου εἶ* 5
*σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσο-*
*μαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;*
*Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰ-* 6
*κουμένην, λέγει· καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες*
*ἄγγελοι θεοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει·* 7
*ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λει-*
*τουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· Πρὸς δὲ τὸν υἱόν· ὁ* 8
*θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥά-*
*βδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπη-* 9
*σας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο*

---

Ebr. I. 1. *ἐπ' ἐσχάτων τῶν* — 2. *τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν* GKS. c. rec. — 3. *δι' ἑαυτοῦ* om. L. — ib. *τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν* GKS. c. rec. — 5. Ps. 2, 7; 2 Sam. 7, 14. — 6 Ps. 97, 7. — 7. Ps. 104, 4. — 8 sq: Ps. 45, 7 sq. — ib. *καὶ ἡ ῥ. τῆς εὐθύτ. ῥ.* L. —

ἔχρισέ σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ
10 τοὺς μετόχους σου. Καί· σὺ κατ᾽ ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν
ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρα-
11 νοί· Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάν-
12 τες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, Καὶ ὡσεὶ περιβό-
λαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ
13 αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. Πρὸς τίνα
δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
14 σου; Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς
διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρο-
νομεῖν σωτηρίαν;

II. 1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς
2 ἀκουσθεῖσι, μήποτε παραῤῥυῶμεν. Εἰ γὰρ ὁ δι᾽
ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα
παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδο-
3 σίαν, Πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελή-
σαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ
τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,
4 Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι
καὶ ποικίλαις δυνάμεσι καὶ πνεύματος ἁγίου μερι-
5 σμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. Οὐ γὰρ ἀγ-
γέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ
6 ἧς λαλοῦμεν. Διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων· τί
ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώ-
7 που, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ
τι παρ᾽ ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν
[καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου],

---

10 sqq: Ps. 102, 26 - 28. — 12. ὡσεὶ π. ἑλ. αὐτούς, ὡς ἱμάτιον, καὶ L. — 13. Ps. 110, 1. — II. 1. προσέχειν ἡμᾶς L. — 6 sqq: Ps. 8, 5 - 7. — 6. τίς ἐστιν L. — 7. καὶ κατέστ...... σου om. GS. dub. KL. —

Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν γὰρ 8
τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ
ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα
ὑποτεταγμένα· Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους 9
ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ
θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι
θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. Ἔπρεπε γὰρ 10
αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολ-
λοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σω-
τηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. Ὅ τε γὰρ 11
ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν
αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν,
Λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, 12
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. Καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσο- 13
μαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ
παιδία, ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία 14
κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παρα-
πλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου
καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ'
ἔστι τὸν διάβολον, Καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι 15
φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δου-
λείας. Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ 16
σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. Ὅθεν ὤφειλε 17
κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς
τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ 18
πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομέ-
νοις βοηθῆσαι.

Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέ- 1 III.

---

**12.** Ps. 22, 23. — **13.** Jes. 8, 17. 18. — **14.** σαρκὸς καὶ αἵμ. GKS. c. rec. —

τοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς
2 ὁμολογίας ἡμῶν, Ἰησοῦν, Πιστὸν ὄντα τῷ ποιή-
σαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
3 Πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται,
καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευά-
4 σας αὐτόν. Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό
5 τινος, ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, θεός. Καὶ
Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θερά-
6 πων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, Χριστὸς
δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς,
ἐάνπερ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος
7 μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. Διό, καθὼς λέ-
γει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ-
8 τοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν,
ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πει-
9 ρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, Οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες
ὑμῶν· ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσα-
10 ράκοντα ἔτη. Διὸ προςώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ καὶ
εἶπον· ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ. αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνω-
11 σαν τὰς ὁδούς μου· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ
12 εἰςελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Βλέπετε,
ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ
13 ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, Ἀλλὰ
παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ
τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν
14 ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· Μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ
γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι

---

III. 1. Χριστὸν Ἰησοῦν — 3. δόξης οὗτος — 4. τὰ om. L. 6. ἐὰν L. — 7 sqq: Ps. 95, 7-11. cf. Num. 20. Ex. 17. — 9. οὗ ἐπείρασαν οἱ πατ. ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ L. — 10. τ. γενεᾷ ταύτῃ L. — 13. ἐξ ὑμῶν τις GSL. — 14. γεγόναμεν τοῦ Χρ. K. c. rec. —

*τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. Ἐν τῷ λέγεσθαι· σή-* 15
*μερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε*
*τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, Τίνες* 16
*γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ*
*ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; Τίσι δὲ* 17
*προςώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσα-*
*σιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; Τίσι δὲ* 18
*ὤμοσε μὴ εἰςελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ,*
*εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι; Καὶ βλέπομεν, ὅτι οὐκ ἠδυ-* 19
*νήθησαν εἰςελθεῖν δι' ἀπιστίαν.*

*Φοβηθῶμεν οὖν, μήποτε, καταλειπομένης ἐπαγ-* 1 IV.
*γελίας εἰςελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις*
*ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι,* 2
*καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς*
*ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκερασμένους τῇ πίστει τοῖς*
*ἀκούσασιν. Εἰςερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν* 3
*οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ*
*ὀργῇ μου· εἰ εἰςελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου·*
*καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων.*
*Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτω· καὶ κατέ-* 4
*παυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων*
*τῶν ἔργων αὐτοῦ· Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰςελεύ-* 5
*σονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Ἐπεὶ οὖν ἀπολεί-* 6
*πεται τινὰς εἰςελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον*
*εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰςῆλθον δι' ἀπείθειαν, Πάλιν* 7
*τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ*
*τοσοῦτον χρόνον (καθὼς προείρηται)· σήμερον, ἐὰν*
*τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρ-*

16. *Τινὲς . . παρεπίκραναν, ἀλλ' ...... Μωσέως.* — 17. *ἔπεσαν* L. — IV. 2. *συγκεκραμένος* GKS. c. rec. — 3. Ps. 95, 11. — 4. Gen. 2, 2. — 7. Ps. 95, 7. — ib. *εἴρηται* GKS. c. rec. —

8 *δίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ*
9 *ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα*
10 *ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. Ὁ γὰρ*
*εἰςελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέ-*
*παυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥςπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων*
11 *ὁ θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰςελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν*
*κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ*
12 *τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ*
*ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστο-*
*μον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ*
*πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυ-*
13 *μήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις*
*ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετρα-*
*χηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.*
14 *Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς*
*οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς*
15 *ὁμολογίας. Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον*
*συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ*
16 *κατὰ πάντα καθ᾽ ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. Προς-*
*ερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάρι-*
*τος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαι-*
*ρον βοήθειαν.*

V. 1 *Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος*
*ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα*
2 *προςφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, Με-*
*τριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις,*
3 *ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· Καὶ διὰ ταύ-*
*την ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ*
4 *ἑαυτοῦ προςφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑαυτῷ*

---

**12.** *τε* prius om. L. — **15.** *πεπειραμένον* K. — **16.** *ἔλεος* L. — **V. 3.** *δι᾽ αὐτὴν* L. — ib. *περὶ ἁμαρτ.* L. —

τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ
θεοῦ, καθάπερ καὶ Ἀαρών. Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς 5
οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λα-
λήσας πρὸς αὐτόν· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γε-
γέννηκά σε· Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺς 6
εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ὃς ἐν 7
ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετη-
ρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου
μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ
εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, Καίπερ ὢν υἱός, 8
ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, Καὶ τελειω- 9
θεὶς ἐγένετο πᾶσι τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σω-
τηρίας αἰωνίου, Προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ 10
ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος 11
λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. Καὶ γὰρ 12
ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν
χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς
ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν
ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. Πᾶς γὰρ 13
ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νή-
πιος γάρ ἐστι. Τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, 14
τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων
πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ 1 VI.
λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέ-
λιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων
καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, Βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέ- 2

4. cf. 1. Chron. 23, 13. — ib. ὁ καλούμενος ... ὁ Ἀαρών. — ib. καθὼς καὶ Ἀ. L. — 5. Ps. 2, 7. — 6. Ps. 110, 4. — 9. ἐγένετο τοῖς ὑπακ. αὐτῷ πᾶσιν GKS. c. rec. —

*σεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν καὶ κρίματος*
3 *αἰωνίου. Καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ*
4 *θεός. Ἀδύνατον γάρ, τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευ-*
*σαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους*
5 *γενηθέντας πνεύματος ἁγίου Καὶ καλὸν γευσαμέ-*
6 *νους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, Καὶ*
*παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν,*
*ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ πα-*
7 *ραδειγματίζοντας. Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ᾽ αὐτῆς*
*πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔ-*
*θετον ἐκείνοις, δι᾽ οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει*
8 *εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας*
*καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέ-*
9 *λος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν,*
*ἀγαπητοί, τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ*
10 *οὕτω λαλοῦμεν. Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεός, ἐπιλαθέ-*
*σθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης, ἧς ἐνεδείξασθε*
*εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ*
11 *διακονοῦντες. Ἐπιθυμοῦμεν δέ, ἕκαστον ὑμῶν τὴν*
*αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν*
12 *τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε,*
*μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρο-*
13 *νομούντων τὰς ἐπαγγελίας. Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγ-*
*γειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ᾽ οὐδενὸς εἶχε μείζονος*
14 *ὀμόσαι, ὤμοσε καθ᾽ ἑαυτοῦ, Λέγων· ἦ μὴν εὐλο-*
15 *γῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· Καὶ*
16 *οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. Ἄν-*
*θρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ*
*πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος.*

---

VI. 9. *τὰ κρείσσονα* L. — 10. *καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης* — 14. Gen. 22, 16 sq. — ib. *εἰ μὴν εὐλ.* L. — 16. *μὲν* om. L. —

Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς 17
κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βου-
λῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, Ἵνα διὰ δύο πραγμά- 18
των ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν,
ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆ-
σαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν 19
τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰςερχομένην
εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, Ὅπου πρό- 20
δρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰςῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, 1 VII.
ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ
ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλο-
γήσας αὐτόν, Ὧι καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν 2
Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιο-
σύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστι βασιλεὺς
εἰρήνης, Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε 3
ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος
δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, — μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
Θεωρεῖτε δέ, πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ 4
ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων, ὁ πατριάρχης. Καὶ οἱ 5
μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐν-
τολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον,
τοῦτ᾽ ἔστι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθό-
τας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· Ὁ δὲ μὴ γενεαλογού- 6
μενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν
ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε. Χωρὶς δὲ πάσης 7
ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.
Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμ- 8

19. ἀσφαλῆν τε L. — VII. 1 sq: cf. Gen. 14, 18. — ib. τοῦ θεοῦ ὑψίστου — ὃς συνάντ. L. — 6. τὸν prius om. L. —

9 *βάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. Καί, ὡς*
*ἔπος εἰπεῖν, διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευῒ ὁ δεκάτας λαμ-*
10 *βάνων δεδεκάτωται· Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πα-*
11 *τρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ. Εἰ μὲν*
*οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν (ὁ λαὸς*
*γὰρ ἐπ᾽ αὐτῇ νενομοθέτητο), τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν*
*τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ*
12 *κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; Μετατιθεμένης*
*γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις*
13 *γίνεται. Ἐφ᾽ ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας*
*μετέσχηκεν, ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστη-*
14 *ρίῳ· Πρόδηλον γάρ, ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ*
*κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωϋ-*
15 *σῆς ἐλάλησε. Καὶ περισσότερόν ἔτι κατάδηλόν ἐστιν,*
*εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς*
16 *ἕτερος, Ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγο-*
17 *νεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. Μαρτυ-*
*ρεῖ γάρ· ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν*
18 *Μελχισεδέκ. Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης*
19 *ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές (Οὐδὲν*
*γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος), ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος*
20 *ἐλπίδος, δι᾽ ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. Καὶ καθ᾽ ὅσον*
21 *οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας (Οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμο-*
*σίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ*
*τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ὤμοσε κύριος, καὶ οὐ με-*
*ταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν*
22 *τάξιν Μελχισεδέκ), Κατὰ τοσοῦτον κρείττονος δια-*
23 *θήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν πλείονές*

---

9. *δι᾽ Ἀβραὰμ καὶ Λευῒς* L. — **11.** *ἐπ᾽ αὐτῆς νενομοθέτηται* L. — **14.** *περὶ ἱερέων οὐδὲν* L. — **16.** *ἐντ. σαρκίνης* GL. — **17.** *Μαρτυρεῖται γὰρ* L. — ib. Ps. 110, 4. — **21.** *μεθ᾽* L. — ib. Ps. 110, 4. — **22.** *κατὰ τοσοῦτο* L. —

εἰσι γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι πα-
ραμένειν· Ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, 24
ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην, Ὅθεν καὶ σώζειν 25
εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐ-
τοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν, εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ
αὐτῶν. Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, 26
ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν,
καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος, Ὃς οὐκ 27
ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥςπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρό-
τερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν,
ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ,
ἑαυτὸν ἀνενέγκας. Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθί- 28
στησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς
ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα
τετελειωμένον.

Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον 1 VIII.
ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς
μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, Τῶν ἁγίων λειτουρ- 2
γὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος
καὶ οὐκ ἄνθρωπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προς- 3
φέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγ-
καῖον, ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. Εἰ μὲν γὰρ 4
ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν
προςφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, Οἵτινες 5
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων,
καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν
σκηνήν (ὅρα γάρ, φησί, ποιήσῃς πάντα κατὰ τὸν τύ-
πον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει)· Νυνὶ δὲ διαφο- 6

23. ἱερεῖς γεγονότες L. — 26. ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν G*SL. — VIII. 2. καὶ poster. om. L. — 4. Εἰ μὲν οὖν SL. — ib. τῶν ἱερέων om. L. — 5. Exod. 25, 40. — ib. ποιήσεις SL. — 6. Νῦν L. —

ρωτέρας τέτευχε λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός
ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγε-
7 λίαις νενομοθέτηται. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν
8 ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. Μεμ-
φόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει· ἰδού, ἡμέραι ἔρχονται,
λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
9 καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, Οὐ
κατὰ τὴν διαθήκην, ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν
αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν,
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ
ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν,
10 λέγει κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι
τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύ-
ριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ
ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι
αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
11 Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ
ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γνῶθι τὸν κύ-
ριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως
12 μεγάλου αὐτῶν. Ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις
αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν
13 αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ἐν τῷ λέγειν· καινήν,
πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ
γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.
IX. 1 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας,
2 τό τε ἅγιον κοσμικόν. Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ
πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρό-
3 θεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια. Μετὰ δὲ τὸ

6. τέτυχε L. — 8-12: Jer. 31, 31-34. — ib. Μεμφ. γ. αὐτοὺς L. — 11. διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ — ib. αὐτῶν prius om. L. — IX. 1. καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ — 2 sq: cf. Ex. 25 et 26, 36. 40, 3 sq. ib. ἅγια ἁγίων L. —

δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων,
Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς 4
διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ
στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀα-
ρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης,
Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα 5
τὸ ἱλαστήριον, περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέ-
ρος. Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν 6
πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λα-
τρείας ἐπιτελοῦντες, Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ 7
ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ
προςφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημά-
των, Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, 8
μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς
πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· Ἥτις παραβολὴ εἰς 9
τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ᾽ ὃν δῶρά τε καὶ
θυσίαι προςφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν
τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, Μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ 10
πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώματα σαρκὸς
μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. Χριστὸς δὲ 11
παραγενόμενος, ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν,
διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειρο-
ποιήτου, τοῦτ᾽ ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, Οὐδὲ 12
δι᾽ αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵ-
ματος, εἰςῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρω-
σιν εὑράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων 13
καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους
ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, Πόσῳ 14

9. καθ᾽ ἣν SL. — 10. καὶ δικαιώμασι — ib. δικαιώμασι σαρκός, G. (om. καὶ) — 11. τῶν γενομένων ἀγαθῶν L. — 13. cf. Lev. 16, 14. — ib. τράγων καὶ ταύρων L. —

μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰω-
νίου ἑαυτὸν προςήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ
τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λα-
15 τρεύειν θεῷ ζῶντι. Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς
μεσίτης ἐστίν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύ-
τρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν
ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρο-
16 νομίας. Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρε-
17 σθαι τοῦ διαθεμένου· Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς
βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος.
18 Ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται.
19 Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ
Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων
καὶ τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσ-
σώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐῤ-
20 ῥάντισε, Λέγων· τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς
21 ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός· Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ
καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως
22 ἐῤῥάντισε. Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζε-
ται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γί-
23 νεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν, τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν
ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ
24 ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας. Οὐ γὰρ
εἰς χειροποίητα ἅγια εἰςῆλθεν ὁ Χριστός, ἀντίτυπα
τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμ-
25 φανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, Οὐδ᾽
ἵνα πολλάκις προςφέρῃ ἑαυτόν, ὥςπερ ὁ ἀρχιερεὺς
εἰςέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλο-

14. συνείδ. ἡμῶν KL. — 18. οὐδ᾽ ἡ πρ. GKS. c. rec. — 19. κατὰ τὸν νόμον L. — ib. καὶ τῶν τράγ. L. — ib. ἐράντισε L. (it. v. 21.) — 20. Ex. 24, 8. — 24. ὁ om. L. —

τρίῳ· (Ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ κα- 26
ταβολῆς κόσμου·) νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν
αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ
πεφανέρωται. Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀν- 27
θρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις,
Οὕτω καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολ- 28
λῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας
ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγα- 1 X.
θῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ'
ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις, ἃς προσφέρουσιν εἰς
τὸ διηνεκές, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους
τελειῶσαι· Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, 2
διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς
λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους; Ἀλλ' ἐν αὐ- 3
ταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· Ἀδύνατον 4
γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.
Διὸ εἰςερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· θυσίαν καὶ 5
προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·
Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. 6
Τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται 7
περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου.
Ἀνώτερον λέγων· ὅτι θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ 8
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ
εὐδόκησας (αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται)·
Τότε εἴρηκεν· ἰδού, ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. 9
ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. Ἐν ᾧ 10

28. Οὕτως ὁ Χρ. — X. 1. πραγμάτων. κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις προσφέρουσιν, εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύνανται L. — 2. Ἐπεὶ ἂν — ib. κεκαθερισμένους (non κεκαθαρισμ.) L. — 5 sq: Ps. 40, 7 sq. — 8. θυσίας καὶ προσφορὰς L. — ib. κατὰ νόμον L. — 9. τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τ. θ. σ. —

*θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ*
11 *σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν ἱε-*
*ρεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς*
*πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύναν-*
12 *ται περιελεῖν ἁμαρτίας· Οὗτος δέ, μίαν ὑπὲρ ἁμαρ-*
*τιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν*
13 *δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶ-*
*σιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ.*
14 *Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς*
15 *ἁγιαζομένους. Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ*
16 *ἅγιον. μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι· Αὕτη ἡ διαθήκη,*
*ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεί-*
*νας, — λέγει κύριος· διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας*
*αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐ-*
17 *τούς, Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν*
18 *αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων,*
*οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.*
19 *Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον*
20 *τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, Ἣν ἐνεκαίνισεν*
*ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετά-*
21 *σματος, τοῦτ' ἔστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, Καὶ ἱερέα*
22 *μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, Προσερχώμεθα μετὰ*
*ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐῤῥαντι-*
*σμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ*
23 *λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, Κατέχωμεν*
*τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ (πιστὸς γὰρ ὁ*
24 *ἐπαγγειλάμενος), Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς*
25 *παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, Μὴ ἐγκατα-*

10. *τοῦ Ἰησ. Χρ.* — 11. *ἀρχιερεὺς* L. — 12. *Αὐτὸς δὲ* G. c. rec. — ib. et sq: cf. Ps. 110, 1. — 15. *εἰρηκέναι* L. — 16 sq: Jer. 31. 33 sq. — ib. *καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν* L. — 17. *μνησθήσομαι* L. —

λείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τι-
σίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ
βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ 26
ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν
τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυ-
σία· Φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος 27
ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. Ἀθετήσας 28
τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ
μάρτυσιν ἀποθνήσκει· Πόσῳ, δοκεῖτε, χείρονος 29
ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπα-
τήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος,
ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας;
Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀντα- 30
ποδώσω, λέγει κύριος· καὶ πάλιν· κύριος κρινεῖ τὸν
λαὸν αὑτοῦ. Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ 31
ζῶντος.

Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν 32
αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθη-
μάτων, Τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεα- 33
τριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφο-
μένων γενηθέντες· Καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπα- 34
θήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ
χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς κρείτ-
τονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν. Μὴ ἀπο- 35
βάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαπο-
δοσίαν μεγάλην. Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα 36
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν

27. cf. Jes. 64, 1. — 28. cf. Deut. 17, 6. — 30. Deut. 32, 35. — ib. κρινεῖ κύριος L. — 34. τοῖς δεσμοῖς μου — ib. ἐν ἑαυτοῖς — ib. ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. L. — 35. μεγάλην μισθαποδοσίαν L. —

37 ἐπαγγελίαν. Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος
38 ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ. Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσε-
ται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου
39 ἐν αὐτῷ. Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώ-
λειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.
XI. 1 Ἔστι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμά-
2 των ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυ-
3 ρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτί-
σθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινο-
4 μένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. Πίστει πλείονα θυ-
σίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ θεῷ, δι' ἧς
ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώ-
ροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι
5 λαλεῖ. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη, τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον·
καὶ οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ
γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέ-
6 ναι τῷ θεῷ· Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρε-
στῆσαι. πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ,
ὅτι ἐστὶ καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γί-
7 νεται. Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω
βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σω-
τηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον
καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.
8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς
τὸν τόπον, ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ
9 ἐξῆλθε μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει παρῴ-
κησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν

---

37 sq: Habac. 2, 3 sq. cf. Jes. 26, 20. — 38. δίκαιός μου ἐκ L. — XI. 3. τὸ βλεπόμενον L. — 4. cf. Gen. 4, 4. 10. 12, 24. — ib. λαλεῖται — 5. Gen. 5, 24. — ib. ηὑρίσκετο L. — 7. Gen. 6, 8. 14. — 8. Gen. 12. — ib. ὁ καλούμ. L. — 9. τὴν om. L. —

*σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν
συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· Ἐξεδέχετο* 10
*γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης
καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάῤῥα* 11
*δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε καὶ παρὰ
καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλά-
μενον. Διὸ καὶ ἀφ᾽ ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα* 12
*νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλή-
θει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης
ἡ ἀναρίθμητος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάν-* 13
*τες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόῤῥωθεν
αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες,
ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ* 14
*τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν, ὅτι πατρίδα ἐπιζη-
τοῦσι. Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον, ἀφ᾽ ἧς ἐξῆλ-* 15
*θον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· Νῦν δὲ κρείττονος* 16
*ὀρέγονται, τοῦτ᾽ ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύ-
νεται αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν·
ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει προσενήνοχεν* 17
*Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ
προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, Πρὸς* 18
*ὃν ἐλαλήθη· ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·
Λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ* 19
*θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πί-* 20
*στει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ
τὸν Ἠσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν* 21

---

**11.** *καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν* — **12.** *ἐγενήθησαν* **L.** — **ib.** *καὶ ὡσεὶ ἄμμος* — **ib. cf. Gen. 18. et 21.** — **13.** *ἰδόντες καὶ πεισθέντες καὶ ἀσπασ.* — **ib. cf. Gen. 47, 9. Ps. 39, 13.** — **14. cf. Hos. 14, 2.** — **15.** *ἀφ᾽ ἧς ἐξέβησαν* **L.** — **16.** *Νυνὶ* — **18. Gen. 21, 12.** — **19.** *ἐγεῖραι δύναται* **L.** — **20.** *Πίστει καὶ περὶ* **L.** — **ib. cf. Gen. 27, 27 sq.** —

υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησε, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον
22 τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ
τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε καὶ περὶ
23 τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μωϋσῆς γεν-
νηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι
εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διά-
24 ταγμα τοῦ βασιλέως. Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενό-
μενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ,
25 Μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ,
26 ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, Μείζονα
πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν
ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μι-
27 σθαποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φο-
βηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον
28 ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. Πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα
καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων
29 τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν
ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόν-
30 τες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. Πίστει τὰ τείχη
31 Ἱεριχὼ ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει
Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δε-
32 ξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι
λέγω; ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ
Γεδεών, Βαράκ τε καὶ Σαμψὼν καὶ Ἰεφθάε, Δαυΐδ
33 τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, Οἳ διὰ πί-

---

21. cf. Gen. 48, 15 sqq. cll. 47, 31. — 22. cf. Gen. 50, 24. — 23 sq: cf. Ex. 2. — 26. τῶν ἐν Αἰγύπτῳ — ib. τῶν ἐν Αἰγύπτου L. — 28. cf. Ex. 12, 11. 18. — 29. cf. Ex. 14, 22. — ib. ξηρᾶς γῆς, ἧς L. — 30. cf. Jos. 6, 20. — ib. ἔπεσαν L. — 31. cf. Jos. 2, 1. 6, 17. 23. — 32. ἐπιλείψει με γὰρ L. — ib. cf. Jud. 6, 4. 15. 11. 2 Sam. 2. 1 Sam. 7. —

στεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιο-
σύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόν-
των, Ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μα- 34
χαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν
ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων.
Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· 35
ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προςδεξάμενοι τὴν ἀπολύ-
τρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· Ἕτεροι δὲ 36
ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν
καὶ φυλακῆς· Ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειρά- 37
σθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν
μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβό-
μενοι, κακουχούμενοι, Ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, 38
ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ
ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες, μαρτυρη- 39
θέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγε-
λίαν, Τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψα- 40
μένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περι- 1 XII.
κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι
πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι᾽ ὑπομονῆς
τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, Ἀφορῶντες εἰς 2
τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς
ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρόν,
αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ
θεοῦ κεκάθικεν. Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπο- 3
μεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλο-
γίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

---

**33.** 2 Sam. 8. Jud. 14. Dan. 6. — **34.** cf. Dan. 3, 23 sqq. — **35.** cf. 2 Reg. 4, 20 sq. 2 Macc. 6. et 7. — **XII. 2.** *ἐκάθισεν* — **3.** *εἰς ἑαυτὸν* L. —

4 Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν
5 ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι· Καὶ ἐκλέλησθε τῆς πα-
ρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· υἱέ μου,
μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ
6 ἐλεγχόμενος· Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει, μαστι-
7 γοῖ δὲ πάντα υἱόν, ὃν παραδέχεται. Εἰ παιδείαν
ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προςφέρεται ὁ θεός· τίς γάρ
8 ἐστιν υἱός, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Εἰ δὲ χωρίς ἐστε
παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ
9 καὶ οὐχ υἱοί. Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πα-
τέρας εἴχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολ-
λῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων,
10 καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ
τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον,
11 εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ
παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι,
ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι᾽
12 αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης. Διὸ
τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα
13 ἀνορθώσατε, Καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς
ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλ-
14 λον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγια-
15 σμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· Ἐπισκο-
ποῦντες, μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ,
μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ διὰ ταύ-
16 της μιανθῶσι πολλοί, Μή τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς
Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτό-

---

5 sq: Prov. 3, 11 sq. — 7. Εἰς παιδείαν ὑπομένετε. L. — ib. ἐστιν om. L. — 8. ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. L. — 9. οὐ πολὺ μᾶλλον L. — 12 sq: cf. Jes. 35, 3. Prov. 4, 26. — 15. cf. Deut. 29, 18. — ib. δι᾽ αὐτῆς L. — 16. cf. Gen. 25, 31 sq. —

κια αὐτοῦ. Ἴστε γάρ, ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κλη- 17
ρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας
γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας
αὐτήν. Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ 18
ὄρει καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ σκότῳ καὶ
θυέλλῃ Καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς 19
οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο, μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς
λόγον· (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν 20
θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· Καί, οὕ- 21
τω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν·
ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος·) Ἀλλὰ προσεληλύθατε 22
Σιὼν ὄρει· καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ
ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν, ἀγγέλων Πανηγύρει καὶ 23
ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων, ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς,
καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειω-
μένων, Καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ 24
αἵματι ῥαντισμοῦ, κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ.
Βλέπετε, μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ 25
ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι χρη-
ματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ᾽ οὐρανῶν
ἀποστρεφόμενοι, Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, 26
νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μό-
νον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. Τὸ δέ, ἔτι ἅπαξ, 27
δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, ὡς πεποιημέ-
νων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν 28

---

17. cf. Gen. 27, 30 sqq. — 18. cf. Ex. 19, 12-16. Deut. 4, 11 sq. — ib. ὄρει om. L. — ib. καὶ ζόφῳ (loco καὶ σκότῳ) L. — 20. Ex. 19, 12 sq. — ib. λιθοβοληθήσεται ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται — 21. cf. Deut. 9, 19. — 23. ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων — 24. κρείττονα — 25. ἐπὶ τῆς γῆς — ib. οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον L. — 26. Hagg. 2, 6. — ib. σείσω SL. —

ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λα-
τρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ, μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλα-
29 βείας· Καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.
**XIII.** 1.2 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπι-
λανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες
3 ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδε-
μένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν
4 σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαν-
5 τος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. Ἀφι-
λάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐ-
τὸς γὰρ εἴρηκεν· οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκα-
6 ταλίπω· Ὥςτε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν· κύριος ἐμοὶ
βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρω-
7 πος; Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες
ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦν-
τες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν.
8 Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς
9 τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ πα-
ραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρ-
δίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περι-
10 πατήσαντες. Ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν
11 οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. Ὧν γὰρ
εἰςφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια
διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται
12 ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ
διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε.
13 Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς,

28. *μ. εὐλαβείας καὶ δέους·* L. — 29. cf. Deut. 4, 24. — XIII. 4. *πόρνους γὰρ* L. — 5. cf. Deut. 31, 6. Jos. 1, 5. — 6. Ps. 118, 6. — 8. *ἐχθὲς* L. — 9. *περιφέρεσθε* — ib. *περιπατοῦντες* L. — 11. cf. Lev. 16, 27. cf. 4, 12. 21. Num. 19, 3. —

τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες· Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε 14
μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν.
Δι᾽ αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαν- 15
τὸς τῷ θεῷ, τουτ᾽ ἔστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας 16
μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρε-
στεῖται ὁ θεός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ 17
ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν
ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο
ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν
τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποίθαμεν 18
γάρ, ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέ-
λοντες ἀναστρέφεσθαι· Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ 19
τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν 20
τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι δια-
θήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, Καταρτί- 21
σαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ
θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον
αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λό- 22
γου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα
ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμέ- 23
νον, μεθ᾽ οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.
Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάν- 24
τας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰτα-
λίας. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 25

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

---

18. πειθόμεθα γὰρ L. — 21. αὐτὸς ποιῶν L. — 22. ἀνέχεσθαι L. — 23. τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν L. —

# ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 Ἰάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦ-
λος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.
2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πει-
3 ρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, Γινώσκοντες, ὅτι τὸ
δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν.
4 Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι
5 καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις ὑμῶν
λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ
πᾶσιν ἁπλῶς καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐ-
6 τῷ. Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ
γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζο-
7 μένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος
8 ἐκεῖνος, ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου, Ἀνὴρ
δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐ-
10 τοῦ, Ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς
11 ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος
σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄν-
θος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου
αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πο-
12 ρείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος ἀνήρ, ὃς
ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται
τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος τοῖς
13 ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω· ὅτι
ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστι

I. 12. ὁ κύριος om. L. — 13. ἀπὸ τοῦ θεοῦ —

κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. Ἕκαστος δὲ πει- 14
ράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ
δελεαζόμενος· Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει 15
ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θά-
νατον. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπη- 16
τοί. Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον 17
ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων,
παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. Βου- 18
ληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι
ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. Ὥςτε, 19
ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς
εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς
ὀργήν· Ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κα- 20
τεργάζεται. Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ 21
περισσείαν κακίας ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον
λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροα- 22
ταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς 23
λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατα-
νοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ·
Κατενόησε γὰρ ἑαυτόν, καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως 24
ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον 25
τέλειον, τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, οὗτος
οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς
ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. Εἴ 26
τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν
αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος
ἡ θρησκεία. Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ 27

19. Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς L. — ib. cf. Prov. 17, 27. — 20. οὐκ ἐργάζεται L. — 22. ἀκροαταὶ μόνον L. — 25. οὗτος prius om. L. — 26. εἶναι ἐν ὑμῖν K. (sed dub.) c. rec. —

τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

II. 1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν
πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης.
2 Ἐὰν γὰρ εἰςέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυ-
σοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰςέλθῃ δὲ καὶ πτω-
3 χὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, Καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν
φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἴπητε [αὐ-
τῷ]· σὺ κάθου ὧδε καλῶς· καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε·
σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου·
4 Καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ
5 διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου
ἀγαπητοί, οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ
κόσμου, πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς
βασιλείας, ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;
6 Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι
καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς
7 εἰς κριτήρια; Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνο-
8 μα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε
βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον
9 σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· Εἰ δὲ προςωπο-
ληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ
10 νόμου ὡς παραβάται. Ὅςτις γὰρ ὅλον τὸν νόμον
11 τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνί, γέγονε πάντων ἔνοχος. Ὁ
γὰρ εἰπών· μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καί· μὴ φονεύσῃς· εἰ
δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δέ, γέγονας παραβάτης
12 νόμου. Οὕτω λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νό-

27. τῷ om. K. — II. 3. αὐτῷ om. GSL. dub. K. — ib. ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου L. — 4. Καὶ prius om. L. — 5. τοῦ κόσμου τούτου — 8. Lev. 19, 18. — 10. τηρήσῃ, πταίσῃ L. — 11. Ex. 20, 13. 14. — ib. μοιχεύεις, φονεύεις L. —

μου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις 13
ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος
κρίσεως.

Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις 14
ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι
αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι 15
καὶ λειπόμενοι ὦσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, Εἴπῃ δέ 16
τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε
καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ
σώματος, τί τὸ ὄφελος; Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν 17
μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστι καθ᾽ ἑαυτήν. Ἀλλ᾽ ἐρεῖ 18
τις· σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ
τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου. Σὺ πιστεύεις, ὅτι ὁ 19
θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πι-
στεύουσι καὶ φρίσσουσι. Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄν- 20
θρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά
ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδι- 21
καιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον; Βλέπεις, ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς 22
ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη;
Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· ἐπίστευσε δὲ 23
Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
νην· καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. Ὁρᾶτε, ὅτι ἐξ ἔργων 24
δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον.
Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώ- 25
θη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβα-

13. ἀνέλεος L. — ib. καὶ κατακαυχᾶται — 17. ἔργα ἔχῃ — 18. δεῖξόν μ. τ. π. σου ἐκ τῶν ἔργων σου — ib. σου posterius om. L. — 19. ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός; L. — 21. cf. Gen. 22, 9 sq. — 23. Gen. 15, 6. cf. Jes. 41, 8. 2 Chron. 20, 7. — 24. Ὁρᾶτε τοίνυν — 25. Jos. 2, 1. 6, 17. 23. —

26 λοῦσα; Ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νε-
κρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά
ἐστι.
**III.** 1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου,
2 εἰδότες, ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. Πολλὰ γὰρ
πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος
τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ
3 σῶμα. Ἴδε, τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στό-
ματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ
4 ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν· Ἰδού, καὶ τὰ
πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυ-
νόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν
5 ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται· Οὕτω καὶ ἡ γλῶσ-
σα μικρὸν μέλος ἐστὶ καὶ μεγαλαυχεῖ. ἰδού, ὀλίγον
6 πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει· Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ
κόσμος τῆς ἀδικίας. οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν
τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ
φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη
7 ὑπὸ τῆς γεέννης. Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ
πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δε-
8 δάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· Τὴν δὲ γλῶσσαν
οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετον
9 κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦ-
μεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα
τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ᾽ ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας·
10 Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατά-
ρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι.

---

III. 3. Ἰδού, — ib. Εἰ δὲ τῶν ἵππ. L. — ib. εἰς τὸ πείθεσθαι L. — 4. ἀνέμων σκληρῶν L. — 5. μεγάλα αὐχεῖ L. — ib. ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει· L. — 6. οὕτως om. L. — 8. ἀκατάστατον L. — 9. τὸν κύριον καὶ πατέρα L. —

Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ 11
τὸ πικρόν; Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας 12
ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὕτως οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ
ποιῆσαι ὕδωρ. Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; 13
δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν
πραΰτητι σοφίας. Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρί- 14
θειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύ-
δεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία 15
ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχική, δαιμο-
νιώδης. Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκατα- 16
στασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν 17
σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιει-
κής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν,
ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ δικαιοσύνης 18
ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐν- 1 IV.
τεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν
τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φο- 2
νεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχε-
σθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι
ὑμᾶς· Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰ- 3
τεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. Μοι- 4
χοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε, ὅτι ἡ φιλία τοῦ
κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ
φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίστα-
ται. Ἢ δοκεῖτε, ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· πρὸς 5
φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα, ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν;

---

12. οὕτως om. L. — ib. οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. S. c. rec. — 17. καὶ posterius om. L. — 18. τῆς δικαιοσύνης — IV. 1. Πόθεν πολ. καὶ πόθεν μ. SL. — 2. καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε δὲ διὰ — 4. Μοιχοὶ καὶ om. L. — ib. ἐχθρὰ L. — 5. Prov. 21, 10. (?) cf. Gal. 5, 17 sqq. —

6 Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν· διὸ λέγει· ὁ θεὸς ὑπερηφά-
7 νοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Ὑπο-
τάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ
8 φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. Ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ
ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε
9 καρδίας, δίψυχοι. Ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε
καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστρα-
10 φήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. Ταπεινώθητε ἐνώ-
11 πιον τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ κα-
ταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ
καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ
κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νό-
12 μου, ἀλλὰ κριτής. Εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης καὶ κρι-
τής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ,
ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευσό-
μεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν
14 ἕνα, καὶ ἐμπορευσόμεθα, καὶ κερδήσομεν, (Οἵτινες
οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ
ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστιν ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη,
15 ἔπειτα δὲ ἀφανιζομένη) Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν
ὁ κύριος θελήσῃ καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο
16 ἢ ἐκεῖνο. Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις
17 ὑμῶν. πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. Εἰδότι
οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.

---

6. Prov. 3, 34. — 7. ἀντίστητε δὲ L. — 10. τοῦ om. L. — 11. ἢ κρίνων L. — 12. καὶ κριτής om. rec. — ib. σὺ τίς εἶ, — ib. ὁ κρίνων τὸν πλησίον L. — 13. καὶ αὔριον πορευσώμεθα .... καὶ ποιήσωμεν ... καὶ ἐμπορευσώμεθα καὶ κερδήσωμεν GKS. — 14. τὰ τῆς αὔριον· .... ἀτμίς ἐστε .... ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη L. — 15. ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. L. — ib. καὶ ποιήσωμεν —

Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες 1 V.
ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. Ὁ 2
πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
γέγονεν· Ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, 3
καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγε-
ται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχά-
ταις ἡμέραις. Ἰδού, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν 4
ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ'
ὑμῶν, κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα
κυρίου σαβαὼθ εἰςεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς 5
γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν
ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε 6
τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρου- 7
σίας τοῦ κυρίου. ἰδού, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον
καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως ἂν λάβῃ
ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον· Μακροθυμήσατε καὶ 8
ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία
τοῦ κυρίου ἤγγικε. Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, 9
ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδού, ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυ-
ρῶν ἕστηκεν. Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς 10
κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας,
οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι κυρίου. Ἰδού, μακαρίζομεν 11
τοὺς ὑπομένοντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ
τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ
κύριος καὶ οἰκτίρμων.

Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε 12

V. 3. cf. Prov. 16, 27. — ib. ὑμῶν· ὡς πῦρ ἐθησαυρίσατε K. — 9. κατακριθῆτε· ἰδού, κριτὴς — 10. ἀδελφοί μου post τῆς κακοπαθείας pos. rec. — ib. μου om. L. — ib. ἐν τῷ ὀνόματι L. — 11. cf. Job. 1, 21 sq. et c. 42. — ib. ὑπομείναντας KL —

τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον, ἤτω
δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν
πέσητε.
13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. εὐθυμεῖ
14 τις; ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προςκαλεσά-
σθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξά-
σθωσαν ἐπ᾽ αὐτόν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ
15 ὀνόματι τοῦ κυρίου. Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει
τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρ-
16 τίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε
ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλή-
λων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνερ-
17 γουμένη. Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν,
καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ
ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ·
18 Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε,
19 καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Ἀδελφοί,
ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπι-
20 στρέψῃ τις αὐτόν, Γινωσκέτω, ὅτι ὁ ἐπιστρέψας
ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ
θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

---

16. Ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας καὶ προς-εύχεσθε L. — 17 sq: cf. 1 Reg. 17, 1. 18, 41 sq. — 19. Ἀδελφοί μου, L. — 20. ψυχὴν αὐτοῦ L. —

# ΠΕΤΡΟΥ
# ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

Πέτρος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς 1
παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππα-
δοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, Κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ 2
πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαν-
τισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
πληθυνθείη.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεν-
νήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, Εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ 4
ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς
εἰς ὑμᾶς, Τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ 5
πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν
καιρῷ ἐσχάτῳ· Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ 6
δέον ἐστί, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, Ἵνα 7
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυσίου
τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρε-
θῇ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν ἐν ἀποκαλύψει
Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν 8
ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δέ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, Κομιζόμενοι τὸ τέλος 9
τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν. Περὶ ἧς σω- 10
τηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται, οἱ περὶ

---

**1 Pet. I. 4.** *εἰς ἡμᾶς* **rec. in mult. edd. — 7.** *πολὺ τιμιώτερον* **— ib.** *δόξαν καὶ τιμὴν* **L. — 8.** *ἰδόντες* **L. —**

11 τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, Ἐρευνῶντες,
εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα
Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα
12 καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· Οἷς ἀπεκαλύφθη, ὅτι
οὐχ ἑαυτοῖς, ἡμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ
ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι
παρακύψαι.
13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας
ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην
14 ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς
τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον
15 ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, Ἀλλὰ κατὰ τὸν κα-
λέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀνα-
16 στροφῇ γενήθητε, Διότι γέγραπται· ἅγιοι γένεσθε,
17 ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν
ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον,
ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστρά-
18 φητε, Εἰδότες, ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ,
ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πα-
19 τροπαραδότου, Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώ-
20 μου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, Προεγνωσμένου μὲν πρὸ
καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν
21 χρόνων δι' ὑμᾶς, Τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς
θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ
δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς
22 θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ
τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπό-

12. ὑμῖν δὲ διηκόνουν GSL. — ib. ἐν om. L. — 16. Lev. 11, 44. 19, 2. — ib. ἅγιοι ἔσεσθε L. — ib. εἰμι om. L. — 20. ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρ. L. — 21. πιστοὺς εἰς θ. L. — 22. διὰ πνεύματος om. L. —

κριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε
ἐκτενῶς, Ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, 23
ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένον-
τος. Διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα 24
αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ
ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε· Τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς 25
τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν
εἰς ὑμᾶς. Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ 1 II.
πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας
καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδο- 2
λον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς
σωτηρίαν, Εἴπερ ἐγεύσασθε, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. 3
Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων 4
μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἔντι-
μον, Καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε, οἶ- 5
κος πνευματικός, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευμα-
τικὰς θυσίας, εὐπροσδέκτους τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. Διότι περιέχει ἐν τῇ γραφῇ· ἰδού, τίθημι ἐν Σιὼν 6
λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτόν, ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων
ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς 7
πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι δέ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας
Καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, οἳ 8
προσκόπτουσι τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθη-
σαν. Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, 9

---

22. *καθαρᾶς* om. L. — 23. *καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.* K. (sed dub.) c. rec. — 24 sq: Jes. 40, 6-8. — ib. *δόξα ἀνθρώπου ὡς* — ib. *αὐτοῦ* om. L. dub. K. — II. 2. *εἰς σωτηρίαν* om. rec. — 3. cf. Ps. 34, 9. — 4. cf. Ps. 118, 22. — 5. *οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἅγιον* L. — 6. *Διὸ καὶ* — ib. cf. Jes. 28, 16. — 7. *λίθος* L. — ib. cf. Ps. 118, 22. — 9. cf. Ex. 19, 5 sq. Jes. 43, 20 sq. —

ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς
ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ
10 θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς, Οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ
λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρε-
πιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτι-
12 νες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς, Τὴν ἀναστροφὴν
ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν ᾧ κατα-
λαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων,
ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκο-
13 πῆς. Ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ
14 τὸν κύριον, Εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγε-
μόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακο-
15 ποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· (Ὅτι οὕτως ἐστὶ το
θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν
16 ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν.) Ὡς ἐλεύθεροι, καὶ
μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθε-
17 ρίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι θεοῦ. Πάντας τιμήσατε, τὴν
ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασι-
λέα τιμᾶτε.

18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς
δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ
19 καὶ τοῖς σκολιοῖς. Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδη-
20 σιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως. Ποῖον
γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπο-
μενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπο-
21 μενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. Εἰς τοῦτο γὰρ
ἐκλήθητε· ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν
ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς

---

10. Hos. 2, 23. — 13. οὖν om. L. — 14. εἰς ἐκδίκησιν μὲν — 17. cf. Prov. 24, 21. — 21. ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν S. —

ἴχνεσιν αὐτοῦ, Ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑ- 22
ρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, Ὃς λοιδορούμε- 23
νος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου
δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως, Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν 24
αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον,
ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσω-
μεν, οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. Ἦτε γὰρ ὡς πρό- 25
βατα πλανώμενα, ἀλλ᾽ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποι-
μένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

Ὁμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς 1 III.
ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ,
διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδη-
θήσωνται, Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀνα- 2
στροφὴν ὑμῶν. Ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν, ἐμπλοκῆς 3
τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων,
κόσμος, Ἀλλ᾽ ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν 4
τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ
ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. Οὕτω γάρ ποτε 5
καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες, αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν θεόν,
ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν,
(Ὡς Σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν κα- 6
λοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα) ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ
φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, 7
συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ
γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοι
χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς
ὑμῶν.

Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φι- 8

22 sq: cf. Jes. 53, 4. 6. 7. 9. — 24. αὐτοῦ om. L. — 25. πλανώμενοι L. — III. 1. αἱ om. L. — ib. κερδηθήσονται L. — 5. εἰς θεόν L. — 6. cf. Gen. 18, 12. — 7. συγκληρονόμοις — ib. ἐκκόπτεσθαι —

9 λάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρονες, Μὴ ἀποδι-
δόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας,
τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, εἰδότες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθη-
10 τε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν
ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσ-
σαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ καὶ χείλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆ-
11 σαι δόλον, Ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω
12 ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν. Ὅτι
οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς
δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας
13 κακά. Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ
14 μιμηταὶ γένησθε; Ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιο-
σύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε,
15 μηδὲ ταραχθῆτε, Κύριον δὲ τὸν θεὸν ἁγιάσατε ἐν
ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ἕτοιμοι δὲ ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν
παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπί-
16 δος, μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, Συνείδησιν ἔχοντες
ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλῶσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν
καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν
17 Χριστῷ ἀναστροφήν. Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας,
εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιοῦν-
18 τας. Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε,
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ,
θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι,
19 Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκή-
20 ρυξεν, Ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ

8. εὔσπλαγχνοι, φιλόφρονες — 9. εἰδότες om. L. — 10-12: Ps. 34, 13 sq. — αὐτοῦ (bis) om. L. — 12. οἱ om. SL. — 13. τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ L. — 14 sq: Jes. 8, 12 sq. — 15. Κύριον δὲ τὸν Χριστὸν L. — ib. ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ L. — ib. ἀλλὰ μετὰ πρ. L. — 16. καταλαλοῦσιν L. — 17. εἰ θέλει — 18. περὶ ἁμαρτ. ἡμῶν ἀπέθανε L. — ib. τῷ πνεύματι — 20. cf. Gen. 6, 3. 12. — ib. ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο —

*θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης*
*κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώ-*
*θησαν δι' ὕδατος· Ὃ καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώ-* 21
*ζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ*
*συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀνα-*
*στάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ* 22
*θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ*
*ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.*

*Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ καὶ* 1 IV.
*ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν ἐν*
*σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας, Εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώ-* 2
*πων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον*
*ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. Ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν ὁ πα-* 3
*ρεληλυθὼς χρόνος [τοῦ βίου] τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν*
*κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυ-*
*μίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις*
*εἰδωλολατρείαις· Ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων* 4
*ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφη-*
*μοῦντες· Οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι* 5
*κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νε-* 6
*κροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους*
*σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.*

*Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν* 7
*καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς. Πρὸ πάντων δὲ τὴν* 8
*εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη κα-*
*λύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν, Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους* 9
*ἄνευ γογγυσμῶν, Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα,* 10
*εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι*

---

20. *ὀλίγοι*, L. — 21. *ᾧ καὶ* — IV. 1. *ὑπ. ἡμ.* om. L. — ib. *ἐν* om. L. — 3. *ἡμῖν* om. L. dub. K. — *τοῦ βίου* om. L. — ib. *τὸ βούλημα τῶν* L. — 8. cf. Prov. 10, 12. 17, 9. — ib. *καλύπτει* KL. — 9. *γογγυσμοῦ* L. —

11 *ποικίλης χάριτος θεοῦ. Εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ·*
*εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ θεός, ἵνα*
*ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν*
*ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·*
*ἀμήν.*

12 *Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς*
*πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος,*
13 *Ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι,*
*χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ*
14 *χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι*
*Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ*
*πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς*
15 *βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. Μὴ γάρ*
*τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς*
16 *ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος· Εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ*
*αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ.*
17 *Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου*
*τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν*
18 *ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; Καὶ εἰ ὁ δί-*
*καιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς πού*
19 *φανεῖται; Ὥςτε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα*
*τοῦ θεοῦ ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυ-*
*χὰς ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.*

V. 1 *Πρεςβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ, ὁ συμ-*
*πρεςβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημά-*
*των, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης*
2 *κοινωνός· Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ,*

---

13. *Ἀλλὰ καθὼς* — 14. *τῆς δόξης καὶ δυνάμεως καὶ το* G*SL. — ib. *κατὰ μὲν . . . . . δοξάζεται* om. L. — 16 *ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ* L. — 18. cf. Prov. 11, 31. — 19. *ἀγαθο-ποιΐαις*. L. — V 1. *Πρεςβυτέρους οὖν ἐν* L. —

ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως, μηδὲ
αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως, Μηδ' ὡς κατακυ- 3
ριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ
ποιμνίου· Καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιμένος κο- 4
μιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Ὁμοίως 5
νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλή-
λοις ὑποτασσόμενοι τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσα-
σθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς
δὲ δίδωσι χάριν. Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κρα- 6
ταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ.
Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιῤῥίψαντες ἐπ' αὐτόν, 7
ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε, 8
[ὅτι] ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος
περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίῃ· Ὧι ἀντίστητε στε- 9
ρεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες, τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ
ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς 10
τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον
παθόντας αὐτὸς καταρτίσει ὑμᾶς, στηρίξει, σθενώ-
σει, θεμελιώσει. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς 11
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λο- 12
γίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρ-
τυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν
ἑστήκατε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκ- 13
λεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. Ἀσπάσασθε ἀλ- 14

---

2. ἀλλ' ἑκουσίως κατὰ θεόν, L. — 5. ὑποτάσσ. om. L. — ib. cf. Prov. 3, 34. — 6. ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς. L. — 7. cf. Ps. 55, 23. — 8. ὅτι om. GKSL. — ib. τινὰ καταπιεῖν L. — 10. ὁ καλέσας ὑμᾶς L. — ib. καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενῶσαι, θεμελιώσαι — ib. καταρτίσαι GS. c. rec. — ib. ὑμᾶς et θεμελιώσαι om. L. — 11. ἡ δόξα καὶ om. L. —

λήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἀμήν.

# ΠΕΤΡΟΥ
## ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 Συμεὼν Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ
Χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιο-
σύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ
θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ
πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώ-
σεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς·
4 (Δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ τίμια ἐπαγγέλματα δε-
δώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύ-
σεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθο-
5 ρᾶς·) Καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισ-
ενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν
6 ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, Ἐν δὲ τῇ γνώσει
τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν
7 δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν
8 φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. Ταῦ-
τα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς
οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν

14. ἀμήν om. GS. dub. K. — ib. Ἰησοῦ. ἀμήν om. L. — 2 Pet. I. 3. ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ L. — 4. ἐν τῷ κόσμῳ L. — 5. Καὶ αὐτοὶ δὲ L. —

*Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· Ὧι γὰρ μὴ πάρεστι* 9
*ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ*
*καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. Διὸ μᾶλ-* 10
*λον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν*
*καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ*
*πταίσητέ ποτε. Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθή-* 11
*σεται ὑμῖν ἡ εἴςοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ*
*κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

*Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ* 12
*τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ πα-*
*ρούσῃ ἀληθείᾳ. Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ᾽ ὅσον εἰμὶ* 13
*ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει,*
*Εἰδώς, ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός* 14
*μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδή-*
*λωσέ μοι. Σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς* 15
*μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.*
*Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες* 16
*ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-*
*στοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ᾽ ἐπόπται γενηθέντες*
*τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. Λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ* 17
*πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ*
*τοιᾶςδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν*
*ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. Καὶ* 18
*ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνε-*
*χθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ· Καὶ* 19
*ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς*
*ποιεῖτε προςέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ*
*τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωςφόρος ἀνα-*

9. *ἁμαρτημάτων* **GS.** — **10.** *σπουδάσατε ἵνα διὰ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων βεβαίαν ὑμῶν τ. κ. καὶ ἐκλ. ποιῆσθε* **L.** — **12.** *Διὸ μελλήσω* **L.** — **ib.** *ἀεὶ ὑμᾶς* **GKS.** — **16 sq: cf. Matth. 17, 1-5.**

20 τείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, Τοῦτο πρῶτον γινώ-
σκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως
21 οὐ γίνεται. Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη
ποτὲ προφητεία, ἀλλ᾽ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι
ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.
**II.** 1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς
καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεις-
άξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐ-
τοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν
2 ἀπώλειαν· Καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν
ταῖς ἀσελγείαις, δι᾽ οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλας-
3 φημηθήσεται, Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις
ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ,
4 καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. Εἰ γὰρ ὁ θεὸς
ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς
ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους,
5 Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ᾽ ὄγδοον Νῶε
δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν κόσμῳ
6 ἀσεβῶν ἐπάξας, Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόῤ-
ῥας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα
7 μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, Καὶ δίκαιον Λὼτ
καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ
8 ἀναστροφῆς ἐῤῥύσατο· (Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ
δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυ-
9 χὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν·) Οἶδε κύριος
εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν
10 κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, Μάλιστα δὲ τοὺς
ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους

---

21. οἱ ἅγιοι — II. 2. αὐτῶν ταῖς ἀπωλείαις — 4. τετηρημένους — ib. εἰς κρίσιν κολαζομένους τηρεῖν L. — 5. cf. Gen. 7, 23. et c. 8. — 6. cf. Gen. 19. —

καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. τολμηταὶ αὐθάδεις,
δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες, Ὅπου ἄγγελοι 11
ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσι κατ᾽ αὐ-
τῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν· Οὗτοι δέ, ὡς 12
ἄλογα ζῶα, φυσικά, γεγεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθο-
ράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ
αὐτῶν καταφθαρήσονται, Κομιούμενοι μισθὸν ἀδι- 13
κίας· ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπῖλοι
καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν,
συνευωχούμενοι ὑμῖν, Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς 14
μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες
ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονε-
ξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα, Καταλιπόντες εὐθεῖαν 15
ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ
Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν,
Ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφω- 16
νον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν
τοῦ προφήτου παραφρονίαν. Οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυ- 17
δροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ
ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. Ὑπέρογκα 18
γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυ-
μίαις σαρκός, ἀσελγείαις, τοὺς ὀλίγως ἀποφυγόντας
τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, Ἐλευθερίαν αὐ- 19
τοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς
φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται.

**11.** παρὰ κυρίῳ om. L. — **12.** γεγεννημένα φυσικὰ εἰς L. — ib. γεγενημένα εἰς S. — ib. καὶ φθαρήσονται L. — **13.** ἐν ταῖς ἀγάπαις αὐτῶν, L. — **14.** καὶ ἀκαταπάστους L. — ib. πλεονεξίαις — **15.** τὴν εὐθεῖαν — **15 sq**: cf. Num. 22. — **17.** πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ — ib. εἰς αἰῶνα om. L. — **18.** ἐν ἀσελγ. — ib. τοὺς ὄντως ἀποφυγ. — ib. ἀποφεύγοντας KL. —

20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν
ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ,
τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐ-
21 τοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. Κρεῖττον γὰρ
ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης,
ἢ ἐπιγνοοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς
22 ἁγίας ἐντολῆς. Συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς
παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα·
καί· ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.
III. 1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω
ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰ-
2 λικρινῆ διάνοιαν, Μνησθῆναι τῶν προειρημένων
ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀπο-
3 στόλων ἡμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, Τοῦτο
πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτου τῶν
ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας
4 αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι Καὶ λέγοντες· ποῦ
ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ
οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ'
5 ἀρχῆς κτίσεως. Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλον-
τας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ
6 δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, Δι' ὧν
7 ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. Οἱ δὲ
νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι
εἰσὶ πυρί, τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπω-
8 λείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ
λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ

20. τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ L. — 21. ἐπιγν. εἰς τὰ ὀπίσω ὑποστρέψαι ἀπὸ L. — 22. Prov. 26, 11. — III. 2. τῶν ἀποστόλων ὑμῶν L. — 3. ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν L. — ib. ἐν ἐμπαιγμονῇ om. rec. — ib. ἐπιθυμίας αὐτῶν GSL. — 4. Ez. 12, 21. — 5 sq: cf. Gen. 1, 1. 2. 6. 7, 21. — 7. τῷ αὐτοῦ λόγῳ GKS. — 8. Ps. 90, 4. -

κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. Οὐ 9
βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα
ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός
τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆ-
σαι. Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης, ἐν ᾗ οἱ 10
οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσού-
μενα λυθήσονται καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατα-
καήσεται. Τούτων οὖν πάντων λυομένων ποταποὺς 11
δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς; ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσε-
βείαις Προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρου- 12
σίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι
λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. Και- 13
νοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα
αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε 14
ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,
Καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν 15
ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦ-
λος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,
Ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς 16
περὶ τούτων, ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς
καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γρα-
φάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. Ὑμεῖς οὖν, 17
ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν
ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου
στηριγμοῦ, Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ 18
κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ
δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος· ἀμήν.

---

9. ὁ om. L. — ib. *μακροθυμεῖ δι' ὑμᾶς* L. — 10. cf. Ps. 102, 26 sq. — ib. *ἡ* om. L. — ib. *ὡς κλέπτης ἐν νυκτί* — 13. cf. Jes. 65, 17. 66, 22. — ib. *καὶ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ* L. — 15. *δοθεῖσαν αὐτῷ* L. — 16. *ταῖς* om. L. — ib. *ἐν αἷς* L. —

# ΙΩΑΝΝΟΥ
## ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν
τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες
2 ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· (Καὶ
ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν
καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν
3 πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν·) Ὃ ἑωρά-
καμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ
ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ
ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
4 Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ
χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
5 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία, ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐ-
τοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστι καὶ
6 σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. Ἐὰν εἴπωμεν,
ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει
περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλή-
7 θειαν· Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός
ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ
τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει
8 ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἁμαρ-
τίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια
9 οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας

1 Jo. I. 3. ἀπαγγ. καὶ ὑμῖν L. — 4. γράφομεν ἡμεῖς, ἵνα L. — 5. ἐπαγγελία — 7. Χριστοῦ om. L. — 8. cf. Prov. 20, 9. — ib. ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν SL. —

ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς
ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.
Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦ- 10
μεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρ- 1 II.
τητε. καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς
τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον, Καὶ αὐτὸς 2
ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν
ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν 3
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. Ὁ λέγων· ἔγνωκα αὐ- 4
τόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστί,
καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· Ὃς δ' ἂν τηρῇ 5
αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ
θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐν αὐτῷ
ἐσμεν. Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς 6
ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐν- 7
τολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ πα-
λαιά ἐστιν ὁ λόγος, ὃν ἠκούσατε [ἀπ' ἀρχῆς]. Πά- 8
λιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν
αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ
φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ 9
εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν
ἕως ἄρτι. Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ 10
μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· Ὁ δὲ μι- 11
σῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ καὶ ἐν τῇ
σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ
σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

---

II. 4. ὅτι ἔγνωκα L. — 6. οὕτως om. L. — 7. Ἀδελφοί, — in. ἀπ' ἀρχῆς posterius om. L. dub. K. —

12 *Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ*
13 *ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν,*
*πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. — γράφω ὑμῖν,*
*νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. — ἔγραψα ὑμῖν,*
14 *παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. Ἔγραψα ὑμῖν,*
*πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. — ἔγραψα*
*ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ*
15 *ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγα-*
*πᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις*
*ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς*
16 *ἐν αὐτῷ· Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς*
*σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζο-*
*νεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλ' ἐκ τοῦ*
17 *κόσμου ἐστί. Καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπι-*
*θυμία αὐτοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει*
18 *εἰς τὸν αἰῶνα. Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί·*
*καὶ καθὼς ἠκούσατε, ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ*
*νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν,*
19 *ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ*
*ἦσαν ἐξ ἡμῶν· (εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν*
*ἂν μεθ' ἡμῶν·) ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν, ὅτι οὐκ εἰσὶ*
20 *πάντες ἐξ ἡμῶν. Καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ*
21 *ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι*
*οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ*
22 *ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. Τίς*
*ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ*
*ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρ-*
23 *νούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. Πᾶς ὁ ἀρνού-*
*μενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν*
24 *τὸν υἱόν, καὶ τὸν πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς ὃ ἠκού-*

13. *γράφω ὑμῖν, παιδία*, GKS. c. rec. — 23. *ὁ ὁμολογῶν ..... ἔχει* om. rec. — 24. *Ὑμεῖς οὖν ὃ* GKS. c. rec. —

σατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ
ὃ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν
τῷ πατρὶ μενεῖτε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν 25
αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦ- 26
τα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. Καὶ 27
ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει,
καὶ οὐ χρείαν ἔχετε, ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ᾽ ὡς
τὸ αὐτὸ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀλη-
θές ἐστι καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν
ὑμᾶς, μενεῖτε ἐν αὐτῷ.

Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ὅταν φα- 28
νερωθῇ, ἔχωμεν παῤῥησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ᾽
αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐὰν εἰδῆτε, ὅτι δί- 29
καιός ἐστι, γινώσκετε, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύ-
νην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

Ἴδετε, ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πα- 1 III.
τήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος
οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, 2
νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί
ἐσόμεθα· οἴδαμεν δέ, ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι
αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτόν, καθώς ἐστι.
Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ᾽ αὐτῷ 3
ἁγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι. Πᾶς ὁ 4
ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ
ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Καὶ οἴδατε, ὅτι ἐκεῖνος 5
ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ· καὶ ἁμαρ-
τία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ 6
ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν

---

27. μένει ἐν ὑμῖν L. — ib. μένετε ἐν αὐτῷ. L. — 28. ἵνα ἐὰν φ. L. — III. 1. κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. L. — 2. δὲ om. L. — 5. cf. Jes. 53, 4 sq. — ib. ἡμῶν om. L. —

7 οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδεὶς πλανά-
τω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστι, κα-
8 θὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν
ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος
ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ,
9 ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Πᾶς ὁ γεγεννημένος
ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν
αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ
10 θεοῦ γεγέννηται. Ἐν τούτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα
τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν
δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν
11 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία, ἣν
12 ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· Οὐ
καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ
ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δί-
13 καια. Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς
14 ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν, ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ
τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελ-
φούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν μένει ἐν τῷ θανά-
15 τῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωπο-
κτόνος ἐστί· καὶ οἴδατε, ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ
16 ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν τούτῳ
ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
17 ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι. Ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν
βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν
ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ,
18 πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; Τεκνία

**12.** cf. Gen. 4, 8. — **13.** μου om. L. — **14.** τὸν ἀδελφὸν om. L. — **15.** ἐν ἑαυτῷ L. — **16.** τὰς ψυχὰς θεῖναι. L. —

μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ᾽ ἐν
ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι 19
ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσο-
μεν τὰς καρδίας ἡμῶν, Ὅτι, ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν 20
ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν
καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν 21
μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν
θεόν, Καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ᾽ αὐτοῦ, 22
ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώ-
πιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ 23
αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδω-
κεν ἐντολὴν ἡμῖν. Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ 24
ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γι-
νώσκομεν, ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος, οὗ
ἡμῖν ἔδωκεν.

Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, 1 IV.
ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν·
ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κό-
σμον. Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· 2
πᾶν πνεῦμα, ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ
ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι, Καὶ πᾶν πνεῦμα, ὃ 3
μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν [Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθό-
τα], ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ
ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ
κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, 4
καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ

---

18. μου om. L. — ib. μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ᾽ ἔργῳ — 19. Ἐν τούτῳ γνωσόμεθα L. — ib. τὴν καρδίαν L. — 20. ὅτι posterius om. L. — 21. ἡμῶν prius om. L. — 23. πιστεύωμεν L. — IV. 3. Χριστὸν ἐν σ. ἐληλυθότα om. GS (?) L. dub. K. —

5 ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ
τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν
6 ἀκούει. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν
θεὸν ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ
ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς
7 ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοί,
ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι
καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώ-
8 σκει τὸν θεόν· Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν,
9 ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ
ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μο-
νογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσω-
10 μεν δι᾽ αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι
ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ᾽ ὅτι αὐτὸς ἠγάπη-
σεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ
11 τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγα-
12 πᾶν. Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ
13 τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν,
ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ
14 πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς τεθεά-
μεθα καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν
15 υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ὃς ἂν ὁμολογήσῃ, ὅτι
Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει
16 καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ
πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν.
ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστί, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ
17 θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἐν τούτῳ τετε-
λείωται ἡ ἀγάπη μεθ᾽ ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν

---

6. ἐν τούτῳ γινώσκομεν L. —12. ἐν ἡμῖν τετελ. ἐστίν. L.—

ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι,
καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Φόβος οὐκ 18
ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ᾽ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει
τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμε-
νος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν 19
αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. Ἐάν τις 20
εἴπῃ· ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, τὸν θεόν, ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύ-
ναται ἀγαπᾶν; Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ᾽ 21
αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ.

Πᾶς ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χρι- 1 V.
στός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.
Ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ 2
θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐ-
τοῦ τηρῶμεν. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, 3
ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐ-
τοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ 4
τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ
νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. Τίς ἐστιν ὁ 5
νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν
ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι᾽ ὕδατος καὶ αἵματος, 6
Ἰησοῦς ὁ Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ᾽ ἐν
τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρ-
τυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. Ὅτι τρεῖς 7

---

19. Ἡμεῖς οὖν ἀγαπῶμεν, ὅτι ὁ θεὸς πρῶτος L. — V. 2. τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν. L. — 6. καὶ ἐν τῷ αἵματι L. —

8 εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες· Τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ
9 καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. Εἰ τὴν
μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία
τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία
10 τοῦ θεοῦ, ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ὁ
πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν
ἑαυτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν
αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν με-
11 μαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ
12 θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. Ὁ
ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι ζωὴν ἔχετε
αἰώνιον οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ
14 θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παῤῥησία, ἣν ἔχομεν πρὸς
αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ,
15 ἀκούει ἡμῶν. Καὶ ἐὰν οἴδαμεν, ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν
αἰτώμεθα, οἴδαμεν, ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα, ἃ ἠτήκα-
16 μεν παρ᾽ αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει,
καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θά-
νατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης
17 λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί· καὶ
18 ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. Οἴδαμεν, ὅτι πᾶς

7. et 8. μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ πν. — 9. ὅτι μεμαρτύρηκε L. — 10. τὴν μαρτυρίαν τοῦ θεοῦ ἐν ἑαυτῷ L. — ib. ὁ μὴ πιστ. τῷ υἱῷ L. — 13. ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἵνα — ib. ζ. αἰώνιον ἔχετε GKS. — ib. ζ. ἐ. αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς —

ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ᾽ ὁ
γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς
οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. Οἴδαμεν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, 19
καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. Καὶ οἴδα- 20
μεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διά-
νοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καί ἐσμεν ἐν τῷ
ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν
ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυ- 21
λάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

# ΙΩΑΝΝΟΥ
## ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις 1
αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μό-
νος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,
Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ᾽ 2
ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν χάρις, 3
ἔλεος, εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ
ἀγάπῃ.

Ἐχάρην λίαν, ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου πε- 4
ριπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν
παρὰ τοῦ πατρός. Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ 5
ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινήν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ᾽

20. Οἴδαμεν δὲ — ib. ἡ om. L. — 21. ἑαυτὰ L. — ib. ἀμήν. om. GSL. dub. K. — 2. Jo. 3. κυρίου om. L. — 5. ἐντ. καινὴν γράφων σοι L. —

6 *ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ*
*ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.*
*αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα*
7 *ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. Ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰςῆλθον*
*εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν*
*ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀν-*
8 *τίχριστος. Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ*
9 *εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. Πᾶς*
*ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χρι-*
*στοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χρι-*
10 *στοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. Εἴ*
*τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέ-*
*ρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ*
11 *μὴ λέγετε· Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς*
*ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.*
12 *Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ*
*χάρτου καὶ μέλανος· ἐλπίζω γὰρ γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς*
*καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ*
13 *πεπληρωμένη. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδέλφῆς*
*σου τῆς ἐκλεκτῆς.*

---

6. *αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν* L. — 7. *ἐξῆλθαν* L. — 8. *ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, . . . ἀπολάβητε.* L. — 9. *Πᾶς ὁ προάγων* L. — ib. *τοῦ Χριστοῦ* om. L. — 11. *Ὁ λέγων γὰρ* L. — 12. *ἠβουλήθην* GKS. c. rec. — ib. *ἀλλὰ ἐλπίζω* — ib. *ἐλθεῖν* (loco *γενέσθαι*) GS. c. rec. — 13. *ἀμήν.* —

# ΙΩΑΝΝΟΥ
## ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΡΙΤΗ.

Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ 1
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχο- 2
μαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί
σου ἡ ψυχή. Ἐχάρην γὰρ λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν 3
καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν
ἀληθείᾳ περιπατεῖς. Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω 4
χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπα-
τοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς 5
τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους, Οἳ ἐμαρτύρησάν 6
σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις
προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόμα- 7
τος [αὐτοῦ] ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν
ἐθνῶν. Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς 8
τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

Ἔγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων 9
αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο, 10
ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα, ἃ ποιεῖ λόγοις
πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τού-
τοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς
βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ 11
ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώ-

3. Jo. 4. ἐν τῇ ἀληθείᾳ L. — 5. ἐργάζῃ L. — ib. καὶ εἰς τοὺς ξένους GKS. c. rec. — 7. αὐτοῦ om. GKSL. — ib. ἐθνικῶν L. — 8. ὑπολαμβάνειν L. — 11. ὁ δὲ κακοποιῶν —

12 ρακε τὸν θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάν-
των καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρ-
τυροῦμεν, καὶ οἴδατε, ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι.
13 Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλα-
14 νος καὶ καλάμου σοι γράψαι· Ἐλπίζω δὲ εὐθέως
15 ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη
σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι· ἀσπάζου τοὺς φίλους
κατ' ὄνομα.

# ΙΟΥΔΑ
# ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 *Ἰούδας*, Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ
Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἡγιασμένοις καὶ Ἰησοῦ
2 Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. Ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη
καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν
ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι
ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδο-
4 θείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. Παρεισέδυσαν γάρ τινες
ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ
κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέν-
τες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον
5 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. Ὑπομνῆσαι δὲ

12. καὶ οἶδας L. — 13. εἶχον γράψαι σοι L. — ib. καλάμου γράφειν σοί, L. — 14. σε ἰδεῖν L. — Jud. 1. ἐν θ. πατρὶ ἠγαπημένοις L. — 3. κοινῆς ἡμῶν σωτ. L. — 4. χάριτα L. — ib. δεσπότην θεὸν καὶ κύριον —

ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύ-
ριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς
μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ 6
τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ
ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς
ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν, Ὡς Σόδομα καὶ Γό- 7
μοῤῥα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις
τρόπον ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς
ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέ-
χουσαι. Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι 8
σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας
δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε 9
τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋ-
σέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλα-
σφημίας, ἀλλ' εἶπεν· ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. Οὗτοι 10
δέ, ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι, βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσι-
κῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθεί-
ρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύ- 11
θησαν καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν
καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοί εἰσιν 12
ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι ἀφό-
βως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέ-
μων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινά, ἄκαρπα,
δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα, Κύματα ἄγρια θα- 13
λάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες
πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἰῶνα
τετήρηται. Προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος 14

5. εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς λαὸν L. — ib. cf. Num. 14, 35 sq. — 7. cf. Gen. 19. — ib. τρόπον τούτοις L. — 11. cf. Gen. 4, 8. Num. 22. et 16, 1. 31 sq. — 12. οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις αὐτῶν L. — ib. περιφερόμεναι — 13. εἰς αἰῶνα. GKSL. —

*ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων· ἰδού, ἦλθε κύριος ἐν ἁγίαις*
15 *μυριάσιν αὐτοῦ, Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ*
*ἐξελέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔρ-*
*γων ἀσεβείας αὐτῶν, ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων*
*τῶν σκληρῶν, ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ*
16 *ἀσεβεῖς. Οὗτοί εἰσι γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ*
*τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐ-*
*τῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόςωπα ὠφελείας*
17 *χάριν. Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων*
*τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου*
18 *ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχά-*
*τῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπι-*
*θυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.*
19 *Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες ἑαυτούς, ψυχικοί,*
20 *πνεῦμα μὴ ἔχοντες. Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, τῇ ἁγιω-*
*τάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς, ἐν πνεύ-*
21 *ματι ἁγίῳ προςευχόμενοι, Ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ*
*τηρήσατε, προςδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν*
22 *Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον. Καὶ οὓς μὲν*
23 *ἐλεεῖτε διακρινόμενοι, Οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ*
*τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς*
*σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.*
24 *Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους καὶ*
*στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλ-*
25 *λιάσει, Μόνῳ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χρι-*

**14.** *ἐν μυρ. ἁγίαις αὐτοῦ* — **15.** *ἐλέγξαι* **L.** — **ib.** *ἀσεβεῖς αὐτῶν* **GKS. c. rec.** — **18.** *ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἐλεύσονται* **L.** — **19.** *ἑαυτοὺς* **om. L.** — **20.** *ἐποικοδ. ἑαυτ. τῇ ἁγ. ὑμ. πίστει* **L.** — **22 sq:** *Καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους, οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ* **L.** — **25.** *Μόνῳ σοφῷ θεῷ* — **ib.** *διὰ Ἰησοῦ Χρ. τοῦ κυρ. ἡμῶν* **om. rec.** —

*στοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.*

# *ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ [ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.]*

*Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ* 1
*ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν*
*τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐ-*
*τοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, Ὃς ἐμαρτύρησε τὸν* 2
*λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ,*
*ὅσα εἶδε. Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούον-* 3
*τες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν*
*αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.*
*Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ.* 4
*χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχό-*
*μενος, Καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων, ἅ ἐστιν ἐνώ-* 5
*πιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ*
*μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ*
*ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς*
*καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ*
*αἵματι αὐτοῦ, Καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς* 6
*τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-*
*τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Ἰδού, ἔρχε-* 7

25. *καὶ* post *δόξα* om. L. — ib. *πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος* om. G⁰K. c. rec. —

Apoc. I. 2. *ὅσα τε* — 4. *ἀπὸ τοῦ ὁ ὢν* — 5. *ἐκ τῶν νεκρῶν* — ib. *ἀγαπήσαντι* — ib. *λύσαντι ἡμᾶς ἐκ* L. — 6. *ἡμῖν βασιλείαν* L. — ib. *ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ* — ib. cf. Ex. 19, 6. —

*ται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλ-
μός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται
8 ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· ναί, ἀμήν. Ἐγώ
εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ
ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.*

9 *Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς
ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ
10 Χριστοῦ. Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέ-
ρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλ-
11 πιγγος, Λεγούσης· ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον,
καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς
Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς
Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν.
12 Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνήν, ἥτις ἐλάλει μετ'
ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς,
13 Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώ-
που, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς
14 μαστοῖς ζώνην χρυσῆν· Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ
τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκόν, ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλ-
15 μοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός, Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, καὶ
16 ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, Καὶ ἔχων
ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ*

---

8. *τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει ὁ κύριος, ὁ ὢν* — ib. *τὸ ἄλφα* KL. — ib. *ἀρχὴ κ. τ.* uncis incl. serv. K. — 9. *ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμ.* — ib. *καὶ ἐν τῇ βασιλ.* — ib. *διὰ* et *Χρ.* postr. om. L. *Χρ.* dub. K. — 11. *Λεγούσης· ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καὶ ὃ βλ.* — ib. *ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ, εἰς* — 12. *ἐλάλησε* G. c. rec. — 13. *ἑπτὰ* om. L. — 14. *ὡσεὶ ἔριον* — 15. *πεπυρωμένης* L. — 16. *Καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρες ἑπτά,* L. —

στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομέ-
νη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνά-
μει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς 17
πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ
ἐπ' ἐμέ, λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ
ἔσχατος Καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ 18
ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς
κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. Γράψον οὖν ἃ 19
εἶδες καὶ ἅ εἰσὶ καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα·
Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων, ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς 20
δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ
ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι, καὶ
αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· 1 II.
τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν
χρυσῶν· Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ 2
τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς,
καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους
καὶ οὐκ εἰσί, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, Καὶ 3
ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου,
καὶ οὐ κεκοπίακας. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν 4
ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. Μνημόνευε οὖν 5
πόθεν πέπτωκας, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα

17. ἐπέθηκε τὴν δ. αὐτοῦ χεῖρα ἐπ' ἐμέ, λέγων μοι· — ib. χεῖρα et μοι unc. incl. serv. K. — 18. τῶν αἰώνων· ἀμήν· — ib. τοῦ ᾅδου κ. τοῦ θανάτου. — 19. οὖν om. rec. — 20. οὓς εἶδες L. — ib. καὶ αἱ ἑπτὰ λυχνίαι, ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλ. — II. 1. τῷ ἐν Ἐφ. ἐκκλησίας L. — ib. τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλ. — 2. καὶ ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστ. — ib. ἀποστ. εἶναι GKS. — 3. Καὶ ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας. — ib. καὶ οὐκ ἐκοπίασας. GS. — ib. κεκοπίακες L. — 5. ἐκπέπτωκας —

ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ κινήσω τὴν
λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς.
6 Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊ-
7 τῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ
πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι, δώσω
αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ
παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γρά-
ψον· τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο
9 νεκρὸς καὶ ἔζησεν· Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλῖ-
ψιν καὶ τὴν πτωχείαν (ἀλλὰ πλούσιος εἶ) καὶ τὴν
βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς
10 καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. Μηδὲν
φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδού, μέλλει βαλεῖν ὁ διά-
βολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακήν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ
ἕξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανά-
11 του, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. Ὁ ἔχων
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ
νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γρά-
ψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον
13 τὴν ὀξεῖαν· Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ κατοικεῖς,
ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά
μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός, ὃς
ἀπεκτάνθη παρ᾽ ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ.

---

5. ταχὺ om. L. — 7. ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ θεοῦ. — ib. ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ μου. GKS. — 8. τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων — 9. τὰ ἔργα καὶ om. L. — ib. πλούσιος δὲ εἶ — ib. ἐκ om. rec. — 10. Μὴ φοβοῦ L. — ib. βάλλειν SL. — ib. ἐξ ὑμῶν ὁ διάβ. — 13. τὰ ἔργα σου καὶ om. L. — ib. ἐν αἷς om. L. — ib. κατοικεῖ ὁ σατ. —

*Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας* 14
*τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκε τῷ Βαλὰκ βαλεῖν*
*σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, φαγεῖν εἰδωλό-*
*θυτα καὶ πορνεῦσαι. Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦν-* 15
*τας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως. Μετα-* 16
*νόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω*
*μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. Ὁ* 17
*ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-*
*σίαις· τῷ νικῶντι, δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κε-*
*κρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν καὶ ἐπὶ τὴν*
*ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ*
*μὴ ὁ λαμβάνων.*

*Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας* 18
*γράψον· τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς*
*ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐ-*
*τοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν* 19
*ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν*
*ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα*
*τῶν πρώτων. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι ἀφεῖς τὴν* 20
*γυναῖκά σου Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα ἑαυτὴν προφῆτιν καὶ*
*διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι*
*καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον* 21
*ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορ-*
*νείας αὐτῆς. Ἰδού, βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς* 22

---

14. *τὸν Βαλὰκ* — 15. *τῶν* om. SL. — ib. *Νικολαϊτῶν· ὃ μισῶ.* — 16. *οὖν* om. rec. — 17. *δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα* — ib. *ὃ οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ* — 19. *καὶ τὴν διακ. κ. τ. πίστιν* — ib. *ἔργα σου, καὶ τὰ ἴσχατα* — 20. *κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἐᾷς τὴν γυν. Ἰεζαβήλ, τὴν λέγουσαν ἑαυτὴν Προφῆτιν, διδάσκειν κ. πλανᾶσθαι ἐμοὺς δουλ.* — ib. *εἰδωλ. φαγεῖν* — 21. *ἵνα μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορν. αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν.* — 22. *Ἰδού, ἐγὼ βάλλω* —

*μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ*
23 *μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς, Καὶ τὰ τέκνα*
*αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ*
*ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρ-*
*δίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.*
24 *Ὑμῖν δὲ λέγω, τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι*
*οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν*
*τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω ἐφ'*
25 *ὑμᾶς ἄλλο βάρος· Πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε ἄχρις*
26 *οὗ ἂν ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους*
*τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν·*
27 *Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη*
*τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ*
28 *πατρός μου· Καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν*
29 *πρωϊνόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει*
*ταῖς ἐκκλησίαις.*

III. 1 *Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γρά-*
*ψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ*
*καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα*
2 *ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ*
*στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ εὕ-*
*ρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ*
3 *μου. Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ*
*τήρει καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω*
*ἐπὶ σὲ ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω*
4 *ἐπὶ σέ. Ἀλλ' ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν, ἃ*
*οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι*

---

22. *ἔργ. αὐτῶν* — 24. *λέγω καὶ λοιποῖς* — ib. *ταύτην, καὶ οἵτινες* — ib. *τὰ βάθη* — ib. *βαλῶ* — 26 sq : cf. Ps. 2, 8 sq. — III. 1. *ὅτι τὸ ὄνομα* — 2. *στήριξον* — ib. *ἃ μέλλει* — ib. *τὰ* post. om. L. — ib. *μου* om. rec. — 4. *Ἀλλ'* om. rec. — ib. *καὶ ἐν Σάρδεσιν* —

μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν, οὗ- 5
τος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξα-
λείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ
ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου
καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκου- 6
σάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας 7
γράψον· τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν
κλεῖν τοῦ Δαυΐδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείει, καὶ
κλείει καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει· Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδού, 8
δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην, ἣν οὐδεὶς δύ-
ναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ
ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά
μου. Ἰδού, δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ 9
τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν,
ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδού, ποιήσω αὐτούς, ἵνα ἥξωσι καὶ
προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου καὶ γνῶσιν,
ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς 10
ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πει-
ρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης
ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Ἔρ- 11
χομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέ-
φανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ 12
ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι· καὶ
γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ
ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερου-
σαλήμ, ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ

5. Ὁ νικῶν οὕτως L. — ib. καὶ ἐξομολογήσομαι — 7. τὴν κλεῖδα — 8. ἀνεῳγμένην, καὶ οὐδεὶς — 9. ἰδοὺ διδῶ L. — ib. cf. Jes. 45, 14. — ib. ἵνα ἥξουσιν κ. προσκυνήσουσιν L. — 11. Ἰδού, ἔρχομαι ταχύ· — 12. ἡ καταβαίνει —

13 *μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς*
*ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.*
14 *Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας*
*γράψον· τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ*
15 *ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ· Οἶδά σου*
*τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυ-*
16 *χρὸς ἦς ἢ ζεστός. Οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ οὔτε*
*ψυχρὸς οὔτε ζεστός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόμα-*
17 *τός μου. Ὅτι λέγεις· ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλού-*
*τηκα καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας, ὅτι σὺ*
*εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυ-*
18 *φλὸς καὶ γυμνός, Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ᾽*
*ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσῃς,*
*καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ*
*αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον, ἐγχρῖσαι*
19 *τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. Ἐγὼ ὅσους ἐὰν*
*φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλωσον οὖν καὶ μετα-*
20 *νόησον. Ἰδού, ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω·*
*ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν,*
*εἰςελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ καὶ*
21 *αὐτὸς μετ᾽ ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι*
*μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκά-*
22 *θισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ*
*ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκ-*
*κλησίαις.*

**IV.** 1 *Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν*
*τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη, ἣν ἤκουσα ὡς σάλ-*

---

14. *τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων* — 15. *ψυχρὸς εἴης* — 16. *καὶ οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός* GS. — 17. *οὐδὲν* L. — ib. *ὁ* posterius om. rec. — 18. *καὶ κολλούριον ἔγχρισον τοὺς* — 19. cf. Prov. 3, 11 sq. — ib. *ζήλευε* L. — 20. *καὶ εἰςελεύσ.* G*S. — IV. 1. *ἀνεῳγμ.* GSL. —

πιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ
δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. Καὶ εὐθέως 2
ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδού, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος, Καὶ ὁ κα- 3
θήμενος ἦν ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ
ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ.
Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἰκοσιτέσσαρες· καὶ 4
ἐπὶ τοὺς θρόνους εἰκοσιτέσσαρας πρεσβυτέρους καθη-
μένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. Καὶ ἐκ 5
τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ
βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώ-
πιον τοῦ θρόνου, αἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ·
Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία 6
κρυστάλλῳ. καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ
θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν
καὶ ὄπισθεν. Καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέον- 7
τι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον
ζῶον ἔχον τὸ πρόςωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρ-
τον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. Καὶ τὰ τέσσαρα 8
ζῶα, ἓν καθ' ἓν αὐτῶν ἔχον ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλό-
θεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν
οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, λέγοντες· ἅγιος, ἅγιος,
ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν

1. λέγουσα· — ib. ἀνάβηθι L. — ib. ὅσα δεῖ γενέσθαι. L. — ib. et sq: μετὰ ταῦτα εὐθέως (om. Καὶ) L. — 2. ἐπὶ τὸν θρόνον L. — 3. ἦν om. GSL. — ib. σαρδίνῳ — ib. ὁμοία ὁράσει σμαρ. — 4. εἴκοσι καὶ τέσσ. — ib. καὶ ἐπὶ τ. θρ. εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας — ib. καὶ ἔσχον ἐπὶ τὰς κεφ. — 5. καὶ βρονταὶ κ. φωναί· — ib. τοῦ θρόνου αὐτοῦ G*S. — 6. ὡς om. rec. — 7. ὡς ἄνθρωπος K. c. rec. — ib. πρόςωπον ἀνθρώπου GS. — ib. πετωμένῳ — 8. τὰ om. rec. — ib. ἓν καθ' ἑαυτὸ εἶχον — ib. γέμοντα — ib. λέγοντα —

9 καὶ ὁ ἐρχόμενος. Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν
καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρό-
10 νου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Πε-
σοῦνται οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ
καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσι τῷ
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσι τοὺς
στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·
11 Ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δό-
ξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ
πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.
V. 1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ
τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν,
2 κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. Καὶ εἶδον ἄγγε-
λον ἰσχυρόν, κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἐστιν
ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας
3 αὐτοῦ; Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ
τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον,
4 οὐδὲ βλέπειν αὐτό. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλά, ὅτι οὐ-
δεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν
5 αὐτό. Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ
κλαῖε· ἰδού, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα,
ἡ ῥίζα Δαυΐδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφρα-
6 γῖδας αὐτοῦ. Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ
τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων
ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ καὶ
ὀφθαλμοὺς ἑπτά, οἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
7 θεοῦ, τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Καὶ

10. εἴκοσι καὶ τ. — 11. Ἄξιος εἶ, κύριε, λαβ. GKS. c. rec. — ib. εἰσὶ καὶ ἐκτίσθ. — V. 1. ἔσ. καὶ ἔξωθεν S. — 2. ἐν om. rec. — ib. ἐστιν om. L. dub. K. — 3. ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, G*KS. — 4. πολύ, L. — ib. ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι — 5. ὁ ὢν ἐκ τῆς φ. — ib. καὶ λῦσαι τὰς — 6. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐν μ. — ib. τοῦ θ. πνεύμ. —

*ἦλθε καὶ εἴληφε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθη-*
*μένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον,* 8
*τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι*
*ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάρας*
*καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ*
*προσευχαὶ τῶν ἁγίων· Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινήν, λέ-* 9
*γοντες· ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς*
*σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ*
*ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης*
*καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, Καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ* 10
*θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ*
*τῆς γῆς. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολ-* 11
*λῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρε-*
*σβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων*
*καὶ χιλιάδες χιλιάδων, Λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιόν* 12
*ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ*
*πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν*
*καὶ εὐλογίαν. Καὶ πᾶν κτίσμα ὅ ἐστιν ἐν τῷ οὐρα-* 13
*νῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς*
*θαλάσσης ἅ ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα*
*λέγοντας· τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρ-*
*νίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος*
*εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα* 14
*ἔλεγον· ἀμήν· καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσ-*
*εκύνησαν.*

*Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ* 1 VI.
*τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσά-*

7. *τὸ βιβλ.* om. L. — 8. *κιθάραν* L. — 10. *Καὶ ἐπ. ἡμᾶς τῷ θ. ἡμ. . . . καὶ βασιλεύσομεν* — 11. *κυκλόθεν* — 13. *καὶ ἐν τῇ γῇ* — ib. *καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας ἤκουσα λέγοντας* K. — ib. *λέγοντα* L. — 14. *καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβ. . . . προσεκύνησαν ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.* K. (sed dub.) c. rec. — VI. 1. *ἑπτὰ* om. rec. —

2 ρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς· ἔρχου. Καὶ
εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽
αὐτὸν ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ
3 ἐξῆλθε νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν
σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου
4 λέγοντος· ἔρχου. Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυῤῥός·
καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ᾽ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν
εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι, καὶ
5 ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν
σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγον-
τος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ
καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
6 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέ-
γουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κρι-
θῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδική-
7 σῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην,
ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου.
8 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος
ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος· καὶ ὁ ᾅδης
ἠκολούθει μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ
τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν
λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.
9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω
τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον·

---

1. φωνῆς — ib. ἔρχου καὶ βλέπε. — ib. ἔρχου καὶ ἴδε GKS. — 2. (it. v. 4. 5.) καθήμ. ἐπ᾽ αὐτῷ — 3. τὴν δευτ. σφραγ. — ib. ἔρχου κ. βλέπε. — 4. ἀπὸ τῆς γῆς — ib. τῆς γῆς L. — ib. σφάξουσιν L. — 5. τὴν τρίτην σφρ. — ib. ἔρχου καὶ βλέπε. — ib. ἔρχου κ. ἴδε GS — 7. φωνὴν om. GK. — ib. λέγουσαν· ἔρχου κ. βλέπε. — ib. ἔρχου καὶ ἴδε. GS. — 8. ἀκολουθεῖ L. c. rec. — ib. ἐδόθη αὐτῷ GKS. — ib. ἐξουσ. ἀποκτεῖναι ἐπὶ τ. τ. τ. γ. —

*Καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἕως πότε, ὁ* 10
*δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδι-*
*κεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς*
*γῆς; Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ* 11
*ἐῤῥέθη αὐτοῖς, ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν,*
*ἕως πληρωθῶσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελ-*
*φοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.*
*Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ* 12
*σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς*
*σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα,*
*Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς* 13
*συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγά-*
*λου σειομένη, Καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βι-* 14
*βλίον εἱλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν*
*τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς* 15
*καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ*
*οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν*
*ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν*
*ὀρέων, Καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις·* 16
*πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου*
*τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς*
*τοῦ ἀρνίου, Ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς* 17
*αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;*
*Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους* 1 VII.

10. *ἔκραζον* — ib. *καὶ ὁ ἀληθινός* -- ib. *ἐκ τῶν κατοικ.* L. — 11. *ἐδόθησαν ἑκάστοις στολαὶ λευκαὶ* — ib. *ἐδόθη αὐτοῖς στολὴ λευκὴ* GS. — ib. *μικρόν* om. GKS. — ib. *ἕως οὗ πληρώσονται* — ib. *ἕως πληρώσωσι* GS. — ib. *ἀποκτείνεσθαι* — 12. *καὶ ἰδοὺ σεισμ.* — ib. *ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς* GS. — ib. *ὅλη* om. rec. — 13. *μεγ. ἀνέμου* — 14. *ὁ* om. rec. — ib. *ἑλισσ.* L. — 15. *μεγιστ. καὶ οἱ πλούσιοι κ. οἱ χιλ. κ. οἱ δυνατοὶ καὶ πᾶς* — ib. *κ. πᾶς δ. καὶ πᾶς ἐλεύθ.* GKS. c. rec. — 16. *πέσατε* L. — VII. 1. *Μετὰ τοῦτο* L. — ib. *Καὶ μ. τοῦτο* S. —

ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦν-
τας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ
ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ
2 πᾶν δένδρον. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα
ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος·
καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς
ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
3 Λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν
μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους
4 τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἤκου-
σα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαρά-
κοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης
5 φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ· Ἐκ φυλῆς Ἰούδα ιβʹ χιλιάδες
ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν ιβʹ χιλιάδες ἐσφρα-
γισμένοι, ἐκ φυλῆς Γὰδ ιβʹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι,
6 Ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ ιβʹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς
Νεφθαλεὶμ ιβʹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Μα-
7 νασσῆ ιβʹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, Ἐκ φυλῆς Συ-
μεὼν ιβʹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Λευῒ ιβʹ
χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ἰσαχὰρ ιβʹ χιλιάδες
8 ἐσφραγισμένοι, Ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν ιβʹ χιλιάδες
ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ ιβʹ χιλιάδες ἐσφραγι-
σμένοι, ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν ιβʹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.
9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆ-
σαι αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυ-
λῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ
θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους
στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·
10 Καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ

1. μήτε ἐπί τι δένδρον L. — 2. ἀναβάντα — 3. ἄχρι σφραγ. L. — 5-8. ἐσφραγ. bis modo hab. L., primo et ult. loco. — 7. Ἰσασχὰρ — 9. περιβεβλημένοι — 10. κράζοντες —

θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρ-
νίῳ. Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ 11
θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων,
καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐ-
τῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, Λέγοντες· ἀμήν· 12
ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία
καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Καὶ ἀπεκρίθη 13
εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβε-
βλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν
ἦλθον; Καὶ εἴρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ 14
εἶπέ μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς
μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκα-
ναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. Διὰ τοῦτο εἰ- 15
σιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν
αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ κα-
θήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. Οὐ 16
πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ
ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, Ὅτι τὸ ἀρνίον 17
τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ ὁδη-
γήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει
ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, 1 VIII.
ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. Καὶ εἶδον 2
τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασι,
καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος 3
ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἔχων

---

**11.** ἑστήκεσαν GKS. c. rec. — ib. ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν — **12.** ἀμήν, om. L. dub. K. — **14.** μου om. rec. (uncis incl. L.) — ib. καὶ ἐλεύκαναν στολὰς αὐτῶν ἐν — ib. καὶ ἐλεύκαναν ἐν K. — **17.** ἐπὶ ζώσας πηγὰς — ib. ἀπὸ τῶν ὀφθ. — VIII. 1. ἡμίωρον L. —

*λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα
πολλά, ἵνα δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρό-
4 νου. Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς
προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον
5 τοῦ θεοῦ. Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτόν,
καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου,
καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρον-
6 ταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγε-
λοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ἑαυ-
7 τούς, ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισε,
καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ
ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη,
καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος
8 χλωρὸς κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος
ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη
εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσ-
9 σης αἷμα, Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων
τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον
10 τῶν πλοίων διεφθάρησαν. Καὶ ὁ τρίτος
ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ
μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρί-
τον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.
11 Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ἄψινθος. καὶ
γίνεται τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολ-
λοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι
12 ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος*

---

**5.** *βρονταὶ κ. ἀστρ. κ. φωναὶ* **L. — 6.** *οἱ* **posterius om. rec. — 7.** *ὁ πρῶτος ἄγγελος* **K. (sed dub.) c. rec. — ib.** *ἐν* **om. rec. — ib.** *καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη* **om. rec. — 9.** *τῶν* **alt. unc. incl. K.** *διεφθάρη.* **GS. c. rec. — 10.** *τῶν* **poster. om. rec. — 11.** *ὁ* **om. rec. — ib.** *καὶ ἐγένετο* **L. — ib.** *πολλοὶ ἀνθρώπων* **—**

*ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρί-*
*τον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκο-*
*τισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρί-*
*τον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα* 13
*ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι, λέγοντος*
*φωνῇ μεγάλῃ· οὐαί, οὐαί, οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ*
*τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν*
*τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.*

*Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον* 1 IX.
*ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ*
*ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου· Καὶ* 2
*ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου. καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ*
*τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκο-*
*τίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος.*
*Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ* 3
*ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορ-*
*πίοι τῆς γῆς· Καὶ ἐῤῥέθη αὐταῖς, ἵνα μὴ ἀδικήσωσι* 4
*τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δέν-*
*δρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν*
*σφραγῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ* 5
*ἐδόθη αὐταῖς, ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα*
*βασανισθῶσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν*
*ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον.*
*Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρω-* 6
*ποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν αὐτόν· καὶ ἐπι-*
*θυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ'*
*αὐτῶν. Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπ-* 7
*ποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς*

**12.** φάνῃ **L. — 13.** ἑνὸς ἀγγέλου πετωμένου **— IX. 4.** τοὺς ἀνθρώπους μόνους **— 6.** καὶ οὐχ εὑρήσουσιν **— ib.** καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν **GKS. — ib.** φεύγει **L. — ib.** ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος. **GKS. —**

αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα
8 αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, Καὶ εἶχον τρίχας
ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων
9 ἦσαν, Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς,
καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων
10 ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. Καὶ ἔχουσιν
οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς
αὐτῶν, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώ-
11 πους μῆνας πέντε. Ἔχουσιν ἐφ᾽ αὐτῶν βασιλέα τὸν
ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδ-
12 δών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. Ἡ
οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδού, ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ με-
13 τὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε,
καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων
τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
14 Λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦ-
σον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ
15 ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. Καὶ ἐλύθησαν οἱ
τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ
ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ
16 τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρα-
τευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, δύο μυριάδες μυριάδων· ἤκου-
17 σα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵπ-
πους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ᾽ αὐτῶν,
ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ
θειώδεις, καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ
λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται

7. ὡς στέφ. χρυσοῖ, GKS. — 10. ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν SL. — ib. τοῦ ἀδικ. S. — 11. Καὶ ἔχουσιν — ib. Ἔχουσαι S. — 12. ἔρχεται ἔτι L. — 13. τεσσάρ. om. L. — 14. ἀγγέλῳ, ὃς εἶχε — 16. τῶν om. rec. — ib. δισμυριάδες μυριάδων L. — ib. καὶ ἤκουσα —

πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. Ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν 18
τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ
τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπο-
ρευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. Ἡ γὰρ ἐξουσία 19
τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστι καὶ ἐν ταῖς
οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν,
ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ 20
λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς
πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν
χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια καὶ
τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ
καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται
οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, Καὶ οὐ μετενόησαν 21
ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν
οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων
αὐτῶν.

Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνον- 1 X.
τα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ
ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός·
Καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον. 2
καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσ-
σης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ ἔκραξε φω- 3
νῇ μεγάλῃ ὥςπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν,
ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. Καὶ 4

---

18. Ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτ. — ib. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ καὶ ἐκ τοῦ θ. — 19. Αἱ γὰρ ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στ. αὐτ. εἰσιν· αἱ γὰρ — 20. οὐ μετενόησαν GKS. — ib. ἵνα μὴ προσκυνήσουσι L. — ib. τὰ ante εἴδωλα om. rec. — X. 1. καὶ ἶρις — ib. ἐπὶ τὴν κεφαλὴν L. — ib. αὐτοῦ prim. om. rec. — 2. Καὶ εἶχεν — ib. τὴν θάλασσαν.... τὴν γῆν —

ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν· καὶ
ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγι-
σον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γρά-
5 ψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θα-
λάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν
6 δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν
καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν
θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται·
7 Ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέ-
λου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον
τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισε τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς
8 προφήτας. Καὶ ἡ φωνή, ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
πάλιν λαλοῦσα μετ᾽ ἐμοῦ καὶ λέγουσα· ὕπαγε, λάβε
τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου
9 τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ
ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι
τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε
αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ στό-
10 ματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. Καὶ ἔλαβον τὸ βι-
βλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον
αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ
11 ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. Καὶ λέ-
γει μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ
ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.
XI. 1 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων·

4. βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἔμελλον K. (sed dub.) c. rec. — ib. λέγουσάν μοι· — ib. ταῦτα γράψῃς. GS. c. rec. — 5. τὴν δεξιὰν om. rec. — 6. οὐκ ἔσται ἔτι· — 7. τελεσθῇ — ib. τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις. — 8. λαλοῦσαν . . . λέγουσαν . . . βιβλίον L. — ib. ἐν τῇ χειρὶ ἀγγέλου — 9. λέγων αὐτῷ· δός μοι — 11. Καὶ λέγουσίν μοι L. — XI. 1. ῥάβδῳ, καὶ ὁ ἄγγελος εἱστήκει, λέγων· —

ἔγειραι καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυ-
σιαστήριον καὶ τοὺς προςκυνοῦντας ἐν αὐτῷ· Καὶ 2
τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω καὶ μὴ
αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι, καὶ τὴν πόλιν
τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. Καὶ 3
δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν
ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περιβεβλημένοι σάκ-
κους. Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι 4
αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἑστῶτες. Καὶ εἴ τις 5
αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στό-
ματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ
εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀπο-
κτανθῆναι. Οὗτοι ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν 6
οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφη-
τείας αὐτῶν· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων,
στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πά-
σῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. Καὶ ὅταν τελέσω- 7
σι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ
τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει
αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. Καὶ τὸ πτῶμα αὐ- 8
τῶν ἐπὶ τῆς πλατείας πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις κα-
λεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ
ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. Καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν 9
λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα
αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐ-

2. ἐκβ. ἔξωθεν L. — 4. καὶ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπ. τοῦ θεοῦ τῆς γ. ἑστῶσαι. — 5. θέλῃ (bis) — 6. τὴν prius om. K. c. rec. — ib. Οὗτοι ἔχ. τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι GS. — ib. βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφ. — ib. ἐν om. rec. — ib. καὶ πατάξαι τὴν γῆν, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν, ἐν πάσῃ πληγῇ GS. — 7. πόλεμον μετ' αὐτῶν — 8. Καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν — ib. κύριος ἡμῶν — 9. βλέψουσι . . . τὰ πτώματα (bis) . . . μνήματα. —

10 *τῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνῆμα. Καὶ οἱ κα-*
*τοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐ-*
*φραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι*
*οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ*
11 *τῆς γῆς. Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦ-*
*μα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰςῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν*
*ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν· καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ*
12 *τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. Καὶ ἤκουσαν φωνὴν με-*
*γάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν αὐτοῖς· ἀνάβητε ὧδε·*
*καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώ-*
13 *ρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ*
*ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πό-*
*λεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα*
*ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγέ-*
14 *νοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ*
*οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδού, ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχε-*
*ται ταχύ.*

15 *Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο*
*φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες· ἐγένετο ἡ*
*βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χρι-*
*στοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-*
16 *νων. Καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον*
*τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν*
*ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ,*
17 *Λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντο-*
*κράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου*
18 *τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. Καὶ τὰ ἔθνη ὠργί-*

9. *ἀφίουσιν* L. — 10. *χαροῦσιν* — ib. *εὐφρανθήσονται* GKS. c. rec. — 11. *εἰςῆλθεν ἐπ' αὐτούς·* — ib. *ἔπεσεν* GKS. c. rec. — 12. *ἀνάβατε* L. — 15. *λέγουσαι· ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι* — 16. *εἴκοσι καὶ τέσσ.* — 17. *καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος,* —

σθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νε-
κρῶν, κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις
σου, τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβου-
μένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις,
καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. Καὶ 19
ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ
κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ
ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς
καὶ χάλαζα μεγάλη.

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· γυνὴ 1 XII.
περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν
ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος
ἀστέρων δώδεκα, Καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα κράζει, 2
ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο 3
σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυῤ-
ῥός, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς
κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα· Καὶ ἡ οὐρὰ αὐ- 4
τοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν
ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα, ὅταν
τέκῃ, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. Καὶ ἔτεκεν υἱὸν 5
ἄῤῥενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ
σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν
καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς 6
τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ
τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας δια-
κοσίας ἑξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρα- 7

---

19. τῆς διαθ. τοῦ κυρίου ἐν GS. — XII. 2. ἔκραζεν S. — ib. καὶ ὠδίνουσα καὶ L. — 3. πυῤῥὸς μέγας L. — ib. διαδήματα ἑπτά· — 5. υἱὸν ἄρσεν, L. — ib. πρὸς posterius om. rec. — 6. ἐκεῖ prius om. rec. —

*νῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι*
*μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε καὶ οἱ*
8 *ἄγγελοι αὐτοῦ, Καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὑρέ-*
9 *θη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων*
*ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος*
*καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη*
*εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθη-*
10 *σαν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ*
*λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ*
*ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χρι-*
*στοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν*
*ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν*
11 *ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ*
*τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας*
*αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θα-*
12 *νάτου. Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ*
*ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ, ὅτι*
*κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰ-*
13 *δώς, ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ*
*δράκων, ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα,*
14 *ἥτις ἔτεκε τὸν ἄῤῥενα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ*
*δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς*
*τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ*
*καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου*
15 *τοῦ ὄφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος*
*αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐ-*
16 *τὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ*

---

7. *ὁ Μ. κ. οἱ ἀγγ. αὐτοῦ ἐπολέμησαν κατὰ* — 8. *ἴσχυσαν, οὔτε* — ib. *εὑρέθη αὐτῷ* KL. — 10. *λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ·* — ib. *κατεβλήθη* GS. c. rec. — ib. *ὁ κατήγορος* — 12. *οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν* — 13. *τὸν ἄρσεναν.* L. — 15. *ὀπίσω τ. γυν. ἐκ τοῦ στόμ. αὐτοῦ* — ib. *ἵνα ταύτην* —

γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε
τὸν ποταμόν, ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ. Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ 17
ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρ-
ματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ
καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· 18
Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖ- 1 XIII.
νον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ ἐπὶ τῶν
κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. Καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶ- 2
δον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρ-
κου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν
αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐ-
τοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην, Καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν 3
αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ
θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ
γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου, Καὶ προσεκύνησαν τῷ δρά- 4
κοντι, ὅτι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσε-
κύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ;
καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; Καὶ ἐδόθη 5
αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ
ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα
δύο. Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν 6
πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.

17. τὴν μαρτ. τοῦ Ἰ. Χριστοῦ. — 18. Καὶ ἐστάθη L. — XIII. 1. κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα — ib. ὄνομα — 2. ἄρκτου — 3. Καὶ εἶδον μίαν τῶν κεφ. — ib. ἐθαυμάσθη L. 4. Καὶ προσεκ. τὸν δράκοντα, ὃς ἔδωκεν ἐξουσίαν .... τὸ θηρίον, . . . τῷ θηρίῳ; τίς — 5. ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι — 6. καὶ postrem. om. L. —

7 *Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων
καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ
8 πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. Καὶ
προςκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς
γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς
τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
9
10 Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. Εἴ τις αἰχμαλωσίαν
συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ
ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ
11 ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. Καὶ
εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέ-
12 ρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. Καὶ
τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώ-
πιον αὐτοῦ· καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κα-
τοικοῦντας ἵνα προςκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον,
13 οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· Καὶ
ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.
14 Καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ
σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου,
λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ
θηρίῳ, ὃ ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησε.
15 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ὅσοι
ἂν μὴ προςκυνήσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου ἵνα ἀπο-*

7. *Καὶ ἐδόθη ...... νικῆσαι αὐτούς* om. L. — ib. *καὶ λαὸν* om. rec. — 8. *Καὶ προςκυνήσουσιν αὐτῷ* — ib. *τὰ ὀνόματα ἐν τῇ βίβλῳ .. τοῦ ἀρνίου ἐσφαγμένου* — 10. *Εἴ τις εἰς αἰχμ.* L. — 12. *τοὺς κατοικ. ἐν αὐτῇ* — ib. *ἵνα προςκυνήσουσι* L. — 13. *μεγάλα, καὶ πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ εἰς* GS. — ib. *καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς* — 15. *καὶ ποιήσῃ ἵνα ὅσοι..... τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν.* L. — ib. *προςκυν. τῇ εἰκόνι* GKS. —

κτανθῶσι. Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ 16
τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτω-
χούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶ-
σιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς
ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν· Καὶ ἵνα μή τις δύνηται 17
ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ
ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐ-
τοῦ. Ὧδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω 18
τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου
ἐστί, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξϛʹ.

Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ 1 XIV.
ὄρος Σιών, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσ-
σαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐ-
τῶν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν 2
ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ
ἡ φωνή, ἣν ἤκουσα, ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν
ταῖς κιθάραις αὐτῶν· Καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν 3
ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων
καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο μαθεῖν τὴν
ᾠδήν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες,
οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. Οὗτοί εἰσιν, οἳ μετὰ 4
γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· οὗ-
τοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ.
οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ
θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, Καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑ- 5
ρέθη ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ εἰσι.

16. ἵνα δώσῃ — ib. τῶν μετώπων — 17. Καὶ om. L. dub. K. — ib. ἢ τὸ ὄνομα — 18. τὸν νοῦν — XIV. 1. ἰδοὺ ἀρνίον — ib. ἑστὸς L. — ib. αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα om. rec. — 2. μεγάλης· καὶ φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν — 3. ὡς om. GKS. — 4. οὗτοι οἱ ἀκολ. L. — 5. οὐχ εὑρέθη δόλος· ἄμωμοι γάρ εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ. — ib. γάρ om. L. —

6 *Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρα-
νήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι ἐπὶ
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ
7 φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, Λέγων ἐν φωνῇ με-
γάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι
ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε
τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν
8 καὶ πηγὰς ὑδάτων. Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος
ἠκολούθησε λέγων· ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη,
ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπό-
9 τικε πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος
ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις
προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμ-
βάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν
10 χεῖρα αὐτοῦ· Καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ
θυμοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ
ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυ-
ρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον
11 τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν
εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνά-
παυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θη-
ρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ
12 χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ὑπομονὴ τῶν
ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ*

---

6. *πετώμενον* — ib. *εὐαγγελίσαι τοὺς κατοικ. ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πᾶν* — ib. *εὐαγγ. τοὺς καθημένους ἐπὶ τ. γ. καὶ ἐπὶ πᾶν* GKS. — 7. *Λέγοντα* — ib. *καὶ τὴν θάλασσαν* GKS. — 8. *δεύτερος* om. GS. c. rec. — ib. *Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγ.* L. — ib. *Βαβ. ἡ πόλις ἡ μεγάλη* — ib. *ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου . . . . . . . πάντα ἔθνη.* GKS. c. rec. — 9. *ἄλλος* om. rec. — ib. *τὸ θηρίον προσκυνεῖ* — 10. *ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων* L. — 11. *ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων,* — 12. *ὧδε οἱ τηροῦντες* —

τὴν πίστιν Ἰησοῦ. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρα- 13
νοῦ λεγούσης· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυ-
ρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι· ναί, λέγει τὸ πνεῦμα,
ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα
αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ᾽ αὐτῶν. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ 14
νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον
υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφα-
νον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. Καὶ 15
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ
μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ
δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι,
ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ 16
καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ
τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ ἄλλος ἄγγελος 17
ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ
αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν 18
ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός,
καὶ ἐφώνησε κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον
τὸ ὀξύ, λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ
τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι
ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος 19
τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν ἄμ-
πελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ
τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν 20
τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν
χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα 1 XV.
καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ

13. λεγούσης μοι· — ib. ἵνα ἀναπαήσονται . . . . τὰ γὰρ ἔργα L. — 14. καθήμενος ὅμοιος — 15. ἐν μεγ. φ. — ib. ὅτι ἦλθέ σοι ἡ — ib. τοῦ θερ. GS. c. rec. — 18. φωνῇ μεγ. L. — 19. τὴν μεγάλην. — 20. ἔξω —

τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ
2 θεοῦ. Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην
πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς
εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐ-
τοῦ, ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας
3 κιθάρας τοῦ θεοῦ. Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως
τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγον-
τες· μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ
θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί
4 σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν· Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ,
κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος,
ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώ-
πιόν σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθη-
5 σαν. Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ
6 ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, Καὶ
ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς
ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ
7 περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Καὶ
ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις
ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ
8 τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ ἐγε-
μίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰςελθεῖν
εἰς τὸν ναόν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν
XVI. 1 ἑπτὰ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ
τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ

XV. 2. εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ καὶ ἐκ — 3. Μωσέως δούλου GS. (sed Μωϋσ.) c. rec. — ib. ὁ βασιλεὺς τῶν ἁγίων· — 4. φοβηθῇ σε, GKS. c. rec. — ib. καὶ δοξάσει L. — 5. καὶ ἰδοὺ ἠνοίγη — 6. οἱ posterius om. rec. — ib. λίθον καθ. L. — ib. καθ. καὶ λαμπρὸν — XVI. 1. φωνῆς μεγ. GK. c. rec. —

ἐκχέατε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς
τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε τὴν 2
φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν
καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ
χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προςκυνοῦντας τῇ εἰ-
κόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν 3
φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα
ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν ἐν τῇ θα-
λάσσῃ. Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς 4
τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ
ἐγένετο αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων 5
λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν ὅσιος, ὅτι ταῦτα
ἔκρινας· Ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, 6
καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοί εἰσι· Καὶ ἤκου- 7
σα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ
παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.
Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν 8
ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους
ἐν πυρί. Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα 9
μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ
ἔχοντος ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ με-
τενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεε 10
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ

---

1. ἐκχέετε L. — ib. ἑπτὰ om. rec. — 2. ἐπὶ τὴν γῆν GK. c. rec. — ib. εἰς τοὺς ἀνθρ. GK. c. rec. — ib. καὶ τοὺς τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προςκ. — 3. ἄγγελος om. L. dub. K. — ib. ψυχὴ ζῶσα — ib. καὶ πᾶσα ψ. ἀπέθ. ἐν S. — ib. καὶ π. ψ. ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ ἐν τῇ θαλ. L. — 4. τρίτ. ἄγγελος K. (sed dub.) c. rec. h. l. et. v. 8. 10. 12. 17. — ib. εἰς poster. om. L. — 5. δίκαιος, κύριε, εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ὅσιος — ib. δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος GKS. — 6. ἄξιοι γάρ εἰσι. — 7. Καὶ ἤκ. ἄλλου ἐκ τοῦ θυσ. — 8. τέτ. ἄγγελος — 9. καὶ ἐβλασφ. οἱ ἄνθρωποι G*S. — 10. πέμπτ. ἄγγελος —

ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασσῶντο
11 τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, Καὶ ἐβλασφή-
μησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν
καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν
12 ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ
ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν, τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξη-
ράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βα-
13 σιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ
στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου
14 πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι· Εἰσὶ γὰρ
πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται
ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγά-
15 λης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. — Ἰδού, ἔρχομαι
ὡς κλέπτης. μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμά-
τια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσι τὴν
16 ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. — Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς
τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἀρμαγεδών.
17 Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέ-
ρα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ [τοῦ
18 οὐρανοῦ], ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα· γέγονε· Καὶ
ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σει-
σμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ᾽ οὗ οἱ ἄν-
θρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕ-
19 τω μέγας. Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία

10. ἐμασῶντο L. — 12. ἕκτ. ἄγγελος — ib. τὸν tertio loco om. GKS.—13. ἀκάθαρτα ὅμοια βατράχοις.— 14. πνεύματα δαιμόνων — ib. βασ. τῆς γῆς καὶ τῆς οἰκουμ. ὅλης — ib. τὸν om. rec. — 16. Ἀρμαγεδδών. — 17. ἕβδ. ἄγγελος — ib. εἰς τὸν ἀέρα — ib. ἐκ τοῦ ναοῦ L. — ib. τοῦ οὐρ. om. L. dub. K. — 18. φωναὶ κ. βρ. κ. ἀστρ. —

*μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν*
*ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ*
*ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. Καὶ* 20
*πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. Καὶ* 21
*χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐ-*
*ρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ*
*ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι*
*μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.*

*Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν* 1 **XVII.**
*ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ λέ-*
*γων· δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγά-*
*λης, τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν,*
*Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύ-* 2
*σθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς*
*πορνείας αὐτῆς. Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν* 3
*πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον*
*κόκκινον, γέμον ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς*
*ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. Καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημέ-* 4
*νη πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ*
*καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον*
*χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων, καὶ τὰ*
*ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, Καὶ ἐπὶ τὸ μέτω-* 5
*πον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον· μυστήριον· Βαβυλὼν*
*ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων*
*τῆς γῆς. Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ* 6
*αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύ-*
*ρων Ἰησοῦ. καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα μέγα.*

---

**XVII. 1.** ***λέγων μοι·*** **— ib.** ***ἐπὶ ὑδάτ. πολλῶν*** **L. — 2.** ***ἐκ τοῦ οἴν. τῆς πορν. αὐτ. οἱ κατοικ. τ. γ.*** **— 4.** ***Καὶ ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλ. πορφύρᾳ κ. κοκκίνῳ κ. κεχρ. χρυσῷ....ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον.....βδελυγμάτων καὶ ἀκαθάρτητος πορνείας αὐτῆς —***

7 *Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγώ σοι*
*ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ*
*βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς*
8 *καὶ τὰ δέκα κέρατα. Τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν καὶ οὐκ*
*ἔστι, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς*
*ἀπώλειαν ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες*
*ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βι-*
*βλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ*
9 *θηρίον, ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστι, καὶ παρέσται. Ὧδε ὁ*
*νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν,*
10 *ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ᾽ αὐτῶν. Καὶ βασιλεῖς ἑπτά*
*εἰσιν· οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω*
11 *ἦλθε, καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. Καὶ*
*τὸ θηρίον, ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι,*
12 *καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. Καὶ*
*τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες*
*βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ᾽ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς*
13 *μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. Οὗτοι*
*μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν*
14 *ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου*
*πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος*
*κυρίων ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ*
15 *κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. Καὶ λέγει μοι· τὰ*
*ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι*
16 *εἰσὶ καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ*
*εἶδες, καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ*
*ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ τὰς*

---

7. *ἐρῶ σοι* L. — 8. *Τὸ* primo l. om. rec. — ib. *τὸ ὄνομα* SL. — ib. *βλέποντες* — ib. *καὶ οὐκ ἔστι, καίπερ ἐστίν.* — 9. *ὄρη εἰσὶν ἑπτά* — 10. *καὶ ὁ εἷς* — 12. *οὐκ ἔλαβον* L. — 13. *μίαν ἔχουσι γνώμην* GS. — ib. *καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν* KL. — ib. *διαδιδώσουσιν.* — 15. *Καὶ εἶπέ μοι* L. — 16. *ἃ εἶδες ἐπὶ τὸ θηρίον* —

*σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν*
*πυρί. Ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν,* 17
*ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν,*
*καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τε-*
*λεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. Καὶ ἡ γυνή, ἣν εἶ-* 18
*δες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ*
*τῶν βασιλέων τῆς γῆς.*

*Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον κα-* 1 **XVIII.**
*ταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην·*
*καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. Καὶ ἔκρα-* 2
*ξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν*
*ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων καὶ*
*φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ*
*παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· Ὅτι* 3
*ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέ-*
*πωκε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ᾽*
*αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυ-*
*νάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκου-* 4
*σα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθετε*
*ἐξ αὐτῆς, ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς*
*ἁμαρτίαις αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ*
*λάβητε· Ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι* 5
*τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα*
*αὐτῆς. Ἀπόδοτε αὐτῇ, ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκε, καὶ* 6
*διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ*
*ποτηρίῳ, ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· Ὅσα* 7
*ἐδόξασεν ἑαυτὴν καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ*
*βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέ-*

17. *μίαν γνώμην* K. c. rec. — ib. *ἄχρι τελεσθῇ τὰ ῥήματα* — XVIII. 1. *ἄλλον* om. rec. — 2. *ἐν ἰσχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ λέγων·* — 3. *πέπτωκαν πάντα τὰ ἔθνη* L. — 4. *καὶ ἵνα μὴ λάβ. ἐκ τ. πληγ. αὐτῆς·* — 5. *Ὅτι ἠκολούθησαν* — 6. *ἀπέδωκε ὑμῖν,* —

*γει· κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πέν-*
8 *θος οὐ μὴ ἴδω· Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ*
*πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ*
*ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς*
9 *ὁ κρίνας αὐτήν. Καὶ κλαύσονται καὶ κόψονται ἐπ᾽*
*αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ᾽ αὐτῆς πορνεύσαντες*
*καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυ-*
10 *ρώσεως αὐτῆς, Ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν*
*φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαί, οὐαί,*
*ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι*
11 *μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς*
*γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ᾽ αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον*
12 *αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· Γόμον χρυσοῦ καὶ*
*ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου, καὶ βυσ-*
*σίνου καὶ πορφύρας, καὶ σηρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ*
*πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ*
*πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σι-*
13 *δήρου καὶ μαρμάρου, Καὶ κινάμωμον καὶ ἄμωμον,*
*καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον, καὶ οἶνον καὶ*
*ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον, καὶ κτήνη καὶ πρό-*
*βατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς*
14 *ἀνθρώπων. Καὶ ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυ-*
*χῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ*
*τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ εὑ-*
15 *ρήσῃς αὐτά. Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες*
*ἀπ᾽ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον*
*τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,*

---

7. *ὅτι κάθημαι* L. — 8. *ὁ κρίνων* — 9. *Καὶ κλαύσονται αὐτὴν* — ib. *καὶ κλαύσουσι* KS. — 10. *ἐν μιᾷ ὥρᾳ* — 12. *βύσσου* — 13. *κιννάμωμον* L. — ib. *καὶ ἄμωμον* om. rec. — 14. *ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπ. τ. ψ. ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ* L. — ib. *τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν* — ib. *καὶ οὐκέτι αὐτὰ οὐ μὴ εὑρήσουσιν.* L. —

Λέγοντες· οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περι- 16
βεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ
κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρί-
ταις, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ 17
πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦ-
ται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρό-
θεν ἔστησαν, Καὶ ἔκραξαν βλέποντες τὸν καπνὸν 18
τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει
τῇ μεγάλῃ; Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐ- 19
τῶν, καὶ ἔκραξαν κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες·
οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάν-
τες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιό-
τητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. Εὐφραίνου ἐν 20
αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ
προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐ-
τῆς. Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον 21
μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων· οὕτως
ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ
οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μου- 22
σικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν
σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ
ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
Καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ 23
νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι
οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ
φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ 24

---

16. *Καὶ λέγ.* G. c. rec., dub. K. — ib. *ἐν χρυσῷ* — ib. *ἐν χρυσίῳ* GKS. — 17. *κυβερνήτης καὶ πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ὅμιλος, καὶ ναῦται* — 18. *ἔκραζον* (it. v. 19.) GKS. c. rec. — ib. *ὁρῶντες τὸν* — 19. *τὰ* om. G[0]. c. rec. — 20. *ἐπ' αὐτήν* — ib. *ἐπ' αὐτῇ* GKS. — ib. *καὶ οἱ ἅγ. ἀπόστ.* — 21. *ὡς μύλινον μέγαν* L. —

ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη καὶ πάν-
των τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.
XIX. 1 Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου
πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων· ἀλληλούϊα· ἡ σω-
2 τηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν· Ὅτι
ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν
πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις ἔφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορ-
νείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ
3 ἐκ χειρὸς αὐτῆς. Καὶ δεύτερον εἴρηκαν· ἀλληλούϊα·
καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
4 αἰώνων. Καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἰκοσιτέσσα-
ρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες· ἀμήν· ἀλλη-
5 λούϊα. Καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε λέγουσα·
αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ
καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.
6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φω-
νὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυ-
ρῶν, λεγόντων· ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσε κύριος
7 ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Χαίρωμεν καὶ ἀγαλ-
λιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν
ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν
8 ἑαυτήν, Καὶ ἐδόθη αὐτῇ, ἵνα περιβάληται βύσ-
σινον λαμπρὸν καθαρόν· τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δι-

24. αἵματα GKS. — XIX. 1. Καὶ μετὰ — ib. ὄχλου πολλοῦ μεγάλην ἐν τ. οὐρ. λέγοντος· — ib. δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύν. K. (sed dub.) c. rec. — ib. κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν· — 2. διέφθειρε K. — ib. ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. — 4. εἴκ. καὶ τέσσ. — ib. ἐπὶ τῷ θρόνῳ L. — 5. ἀπὸ τοῦ θρ. KL. — ib. αἰνεῖτε τῷ θεῷ L. — ib. καὶ οἱ μικροὶ καὶ — 6. λέγοντες· GKS. — ib. ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ παντοκρ. GKS. — κ. ἀγαλλιῶμεν, καὶ δώσομεν. L. — 8. καθαρὸν καὶ λαμπρόν· — ib. λαμπρ. κ. καθ. GS. —

*καιώματα τῶν ἁγίων ἐστί. Καὶ λέγει μοι· γράψον·* 9
*μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κε-*
*κλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοί εἰσι*
*τοῦ θεοῦ. Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ* 10
*προςκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδου-*
*λός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν*
*μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προςκύνησον. ἡ γὰρ*
*μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.*
*Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵπ-* 11
*πος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος*
*πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ*
*πολεμεῖ· Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός,* 12
*καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων*
*ὄνομα γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, Καὶ* 13
*περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ κα-*
*λεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Καὶ τὰ* 14
*στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ'*
*ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν.*
*Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία* 15
*ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποι-*
*μανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν*
*ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ*
*παντοκράτορος. Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ* 16
*τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασι-*
*λέων καὶ κύριος κυρίων. Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον* 17
*ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων*
*πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι·*

---

9. *οἱ ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσίν.* L. — 11. *καλούμενος* om. L. — 13. *καὶ κέκληται* L. — 14. *λευκὸν καὶ καθαρόν.* — 15. *ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα* G*S. — ib. *πατάσσῃ* — ib. *θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς* — 16. *τὸ ὄνομα* S. c. rec. — 17. *πετωμένοις* —

δεῦτε, συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ
18 θεοῦ, Ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χι-
λιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ
τῶν καθημένων ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευ-
19 θέρων τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. Καὶ
εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ
στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα, ποιῆσαι πόλεμον με-
τὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρα-
20 τεύματος αὐτοῦ. Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ ὁ
μετ᾽ αὐτοῦ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώ-
πιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χά-
ραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι
αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ
21 πυρὸς τὴν καιομένην ἐν θείῳ. Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπε-
κτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
ἵππου, τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ
πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐ-
XX. 1 τῶν. Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν
2 μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Καὶ ἐκράτησε τὸν
δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι διάβολος καὶ
3 σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, Καὶ ἔβαλεν
αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισε καὶ ἐσφράγισεν
ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τε-

17. καὶ συνάγεσθε . . δ. τοῦ μεγάλου θεοῦ — 18. καθημ. ἐπ᾽ αὐτούς, L. — ib. τε om. rec. — ib. ἐλευθέρων τε κ. δούλων, καὶ μικρῶν τε καὶ μεγ. G*S. — 19. τὸν πόλεμον G*SL. — 20. καὶ μετὰ τούτου ὁ ψ. — ib. καὶ μ. αὐτοῦ ὁ ψ. L. — ib. ἐν τῷ θείῳ — 21. τῇ ἐκπορευομένῃ ἐκ — XX. 1. τὴν κλεῖδα — 2. καὶ ὁ σατανᾶς L. — 3. ἔκλεισεν αὐτὸν — ib. ἵνα μὴ πλανᾷ GKS. — ib. τὰ ἔθνη ἔτι —

*λεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυ-*
*θῆναι μικρὸν χρόνον.*
*Καὶ εἶδον θρόνους· καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς,* 4
*καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπε-*
*λεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λό-*
*γον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον*
*οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ*
*τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν, καὶ ἔζησαν καὶ*
*ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη. Οἱ δὲ* 5
*λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια*
*ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. Μακάριος καὶ* 6
*ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ*
*τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ'*
*ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασι-*
*λεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ* 7
*τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς*
*αὐτοῦ, Καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν* 8
*ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μα-*
*γώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς*
*αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. Καὶ ἀνέβησαν* 9
*ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν παρεμβο-*
*λὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην· καὶ*
*κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέ-*
*φαγεν αὐτούς· Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς* 10
*ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ*

---

**3. *καὶ* postr. om. L. dub. K. — ib. *λυθῆναι αὐτὸν* L. — 4. *τῷ θηρίῳ οὔτε τῇ εἰκόνι* K. c. rec. *τὸ θηρίον οὔτε τῇ εἰκόνι* GS. — ib. *ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν* K. (sed dub.) c. rec. — 5. *ἀνέζησαν ἕως* — 6. *ὁ θάν. ὁ δεύτερος* — 8. *εἰς τὸν πόλ.* G*SL. — ib. *αὐτῶν* om. rec. — 9. *ἐκύκλευσαν* L. — ib. *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ* GKS. — ib. *ἀπὸ τοῦ θεοῦ* om. L. — 10. *ὅπου τὸ θηρ.* —**

τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσον-
ται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκόν, καὶ τὸν καθή-
μενον ἐπ' αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ
12 ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Καὶ εἶδον
τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἑστῶ-
τας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοίχθησαν· καὶ
ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν
οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ
13 τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νε-
κροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδω-
καν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκα-
14 στος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ
ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος ὁ
15 θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. Καὶ
εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος,
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.
**XXI.** 1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ
πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον, καὶ ἡ
2 θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν,
Ἱερουσαλὴμ καινήν, εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κε-
3 κοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς· Καὶ ἤκουσα φωνῆς
μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· ἰδού, ἡ σκηνὴ τοῦ

11. λευκὸν μέγαν K. c. rec. — ib. ἐπ' αὐτόν GS. — 12. νεκρούς, μικροὺς κ. μεγάλους GKS. c. rec. — ib. ἐνώπ. τοῦ θεοῦ — ib. ἠνεῴχθησαν — ib. βιβλ. ἄλλο — ib. ἠνεῴχθη GKS. c. rec. — 13. τοὺς ἐν αὐτῇ νεκρ. — ib. τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκρ. — 14. οὗτός ἐστιν ὁ δεύτ. θάν. — ib. ἡ λίμνη τοῦ πυρός om. rec. — XXI. 1. γῆ παρῆλθε K. c. rec. — 2. Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τ. ἁγ., Ἱερουσ. καινήν, καταβ. ἀπὸ τ. θ. ἐκ τοῦ οὐρ., ἡτοιμ. — 3. ἐκ τοῦ θρόνου L. —

θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν,
καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ'
αὐτῶν ἔσται, θεὸς αὐτῶν· Καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς 4
πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θά-
νατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε
πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. Καὶ 5
εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδού, καινὰ πάντα
ποιῶ. καὶ λέγει· γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πι-
στοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσι. Καὶ εἶπέ μοι· γέγονε. ἐγώ 6
εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ
διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δω-
ρεάν· Ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐ- 7
τῷ θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. Τοῖς δὲ δειλοῖς 8
καὶ ἀπίστοις, καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι, καὶ πόρ-
νοις καὶ φαρμακοῖς, καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς
ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυ-
ρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. Καὶ 9
ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ
φιάλας τὰς γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων,
καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν
νύμφην, τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. Καὶ ἀπήνεγκέ με 10
ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, καταβαίνουσαν ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, Ἔχουσαν τὴν δόξαν 11

3. λαὸς GKS. — ib. ἔσται μετ' αὐτῶν — ib. αὐτῶν θεός. L. — 4. ὁ θεὸς om. GS. dub. K. — ib. ὅτι om. L. — 5. ἐπὶ τοῦ θρόνου — ib. καινὰ ποιῶ πάντα. L. — ib. λέγει μοι· GKS. c. rec. — ib. ἀληθινοὶ καὶ πιστοί εἰσι. — 6. δώσω αὐτῷ ἐκ G*S. — 7. κληρον. πάντα, καὶ — ib. ὁ υἱός. GS. c. rec. — 8. Δειλοῖς δὲ — ib. ἀπίστοις, καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελ. G*S. — ib. φαρμακεῦσι — ib. ὅ ἐστι δεύτ. θάν. — 9. Καὶ ἦλθε πρός με εἷς τῶν — ib. τοῦ ἀρνίου τὴν γυν. GS. c. rec. — 10. τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, τὴν ἁγ. —

*τοῦ θεοῦ. ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ,*
12 *ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι. Ἔχουσα τεῖχος*
*μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ*
*τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγε-*
*γραμμένα, ἅ ἐστι τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν*
13 *Ἰσραήλ. Ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ*
*βοῤῥᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς,*
14 *καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. Καὶ τὸ τεῖχος τῆς*
*πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν δώδεκα*
15 *ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. Καὶ*
*ὁ λαλῶν μετ᾽ ἐμοῦ εἶχε μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα*
*μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ*
16 *τεῖχος αὐτῆς. Καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ*
*τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον καὶ τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησε*
*τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους δώδεκα χιλιάδων·*
*τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσά ἐστι.*
17 *Καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα*
*τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.*
18 *Καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ ἡ*
19 *πόλις χρυσίον καθαρόν, ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. Καὶ*
*οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ*
*κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ δεύτε-*
*ρος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμά-*
20 *ραγδος, Ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιος, ὁ*
*ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔννατος*
*τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἑνδέκατος ὑάκιν-*

---

**11.** *καὶ ὁ φωστὴρ* — **12.** *Ἔχουσάν τε* — **ib.** *ἔχουσαν πυλ.* — **ib.** *ἅ ἐστι τὰ ὀνόματα τῶν δώδ. φυλῶν υἱῶν Ἰσρ.* **L.** — **13.** *Ἀπ᾽ ἀν.* — **ib.** *Ἀπὸ ἀνατολῶν* **GKS.** — **ib.** *καὶ* **(ter) om. rec.** — **14.** *καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν* — **15.** *μέτρον* **om. rec.** — **16.** *αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν ὅσον καὶ τὸ* — **ib.** *αὐτῆς ὅσον τὸ* **K.** — **18.** *ὁμοία* **GS. c. rec.** — **20.** *σαρδιόνυξ* **L.** — **ib.** *σάρδιον* **L.** —

*θος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος. Καὶ οἱ δώδεκα πυ-* 21
*λῶνες δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυ-*
*λώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς*
*πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής. Καὶ* 22
*ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παν-*
*τοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίον. Καὶ ἡ* 23
*πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης,*
*ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτι-*
*σεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. Καὶ πε-* 24
*ριπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ*
*βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐ-*
*τῶν εἰς αὐτήν. Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλει-* 25
*σθῶσιν ἡμέρας (νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ), Καὶ οἴ-* 26
*σουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν.*
*Καὶ οὐ μὴ εἰςέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ποιοῦν* 27
*βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βι-*
*βλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου. Καὶ ἔδειξέ μοι* 1 XXII.
*ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπο-*
*ρευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου.*
*Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦ-* 2
*θεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,*
*κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ*
*τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. Καὶ* 3
*πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ*
*καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ*
*λατρεύσουσιν αὐτῷ· Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐ-* 4

21. *ὑαλ. διαφανής.* — 22. *ὁ ναὸς αὐτῆς* L. — 23. *ἐν αὐτῇ* K. c. rec. — 24. *Καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπατήσουσι, καὶ* — ib. *καὶ τὴν τιμὴν* om. L. dub. K. — 27. *πᾶν κοινοῦν καὶ* — ib. *καὶ ποιῶν* L. — XXII. 1. *καθαρὸν ποτ. ὕδ. ζωῆς, λαμπρ.* — 2. *ἐντ. κ. ἐντεῦθεν* GKS. c. rec. — ib. *μῆνα ἕνα ἕκαστον* K. (sed. dub.) c. rec. — 3. *κατανάθεμα* —

τοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
5 Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐχ ἕξουσι χρείαν φωτὸς
λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίσει
ἐπ' αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

6 Καὶ εἶπέ μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθι-
νοί· καὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφη-
τῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις
7 αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. Καὶ ἰδού, ἔρχομαι
ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας
8 τοῦ βιβλίου τούτου. Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ
βλέπων ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα
προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ
9 δεικνύοντός μοι ταῦτα. Καὶ λέγει μοι· ὅρα μή·
σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προ-
φητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου
10 τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι· μὴ
σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου
11 τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. Ὁ ἀδικῶν ἀδικη-
σάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ
δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος
12 ἁγιασθήτω ἔτι. Ἰδού, ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μι-
σθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔρ-
13 γον αὐτοῦ ἔσται. Ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ Ω, πρῶτος καὶ

5. οὐκ ἔσται ἐκεῖ, K. c. rec. — ib. καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι λύχνου K. c. rec. — ib. καὶ οὐ χρεία λύχνου GS. — ib. φωτίζει αὐτούς· — ib. φωτιεῖ ἐπ' αὐτούς· GKS. — 6. θ. τῶν ἁγίων προφητῶν — 7. Ἰδού K. c. rec. — 8. Καὶ ἐγὼ GKS. c. rec. — ib. ὁ βλ. ταῦτα κ. ἀκούων — ib. ἔπεσον GS. c. rec. — 9. σύνδ. σου γάρ εἰμι — 10. ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν. — ib. ὁ κ. ἐγγ. ἐστιν GKS. (K. ὅτι dub. praepos.) — 11. καὶ ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι· καὶ ὁ δίκ. δικαιωθήτω ἔτι — 12. Καὶ ἰδού — ib. ἐστὶν αὐτοῦ. L. — 13. Ἐγώ εἰμι τὸ —

*ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Μακάριοι οἱ ποιοῦν-* 14
*τες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν*
*ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰςέλ-*
*θωσιν εἰς τὴν πόλιν. Ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρ-* 15
*μακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι*
*καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμ-* 16
*ψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς*
*ἐκκλησίαις· ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυΐδ, ὁ ἀστὴρ*
*ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός. Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη* 17
*λέγουσιν· ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ δι-*
*ψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.*
*Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους* 18
*τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ᾽*
*αὐτά, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γε-*
*γραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· Καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ* 19
*ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης,*
*ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς*
*ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων*
*ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναὶ* 20
*ἔρχομαι ταχύ. ἀμήν, ἔρχου, κύριε Ἰησοῦ.*
*Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάν-* 21
*των τῶν ἁγίων.*

---

**13.** *ἀρχὴ κ. τέλος, ὁ πρ. κ. ὁ ἔσχ.* — ib. *ὁ πρ. κ. ὁ ἔσχ., ἡ ἀρχὴ κ. τὸ τ.* GS. — **14.** *Μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν,* L. — **15.** *Ἔξω δὲ οἱ* — ib. *ὁ* om. L. — **16.** *ἐν ταῖς ἐκκλ.* L. — ib. *τοῦ Δαβίδ* — ib. *ὁ λαμπρ. καὶ ὀρθρινός.* — **17.** *λέγουσιν· ἐλθέ.* — ib. *εἰπάτω· ἐλθέ. καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ* — **18.** *Συμμαρτυροῦμαι γὰρ παντὶ ἀκούοντι* — ib. *ἐπιτιθῇ πρὸς ταῦτα* — ib. *ἐν βιβλ. τούτῳ* — **19.** *ἀφαιρῇ ἀπὸ τ. λογ. βίβλου τῆς πρ. τ., ἀφαιρήσει* — ib. *ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς* — ib. *καὶ τῶν γεγρ. ἐν βιβλίῳ τούτῳ* — **20.** *ναὶ ἔρχομαι ταχύ· ἀμήν. ναὶ ἔρχου,* — **21.** *τοῦ κυρίου ἡμῶν* — ib. *μ. πάντων ὑμῶν. ἀμήν.* — ib. *μετὰ πάντων.* L. —